

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

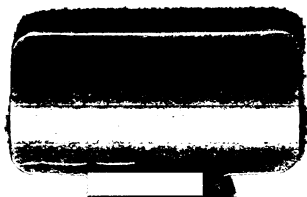
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

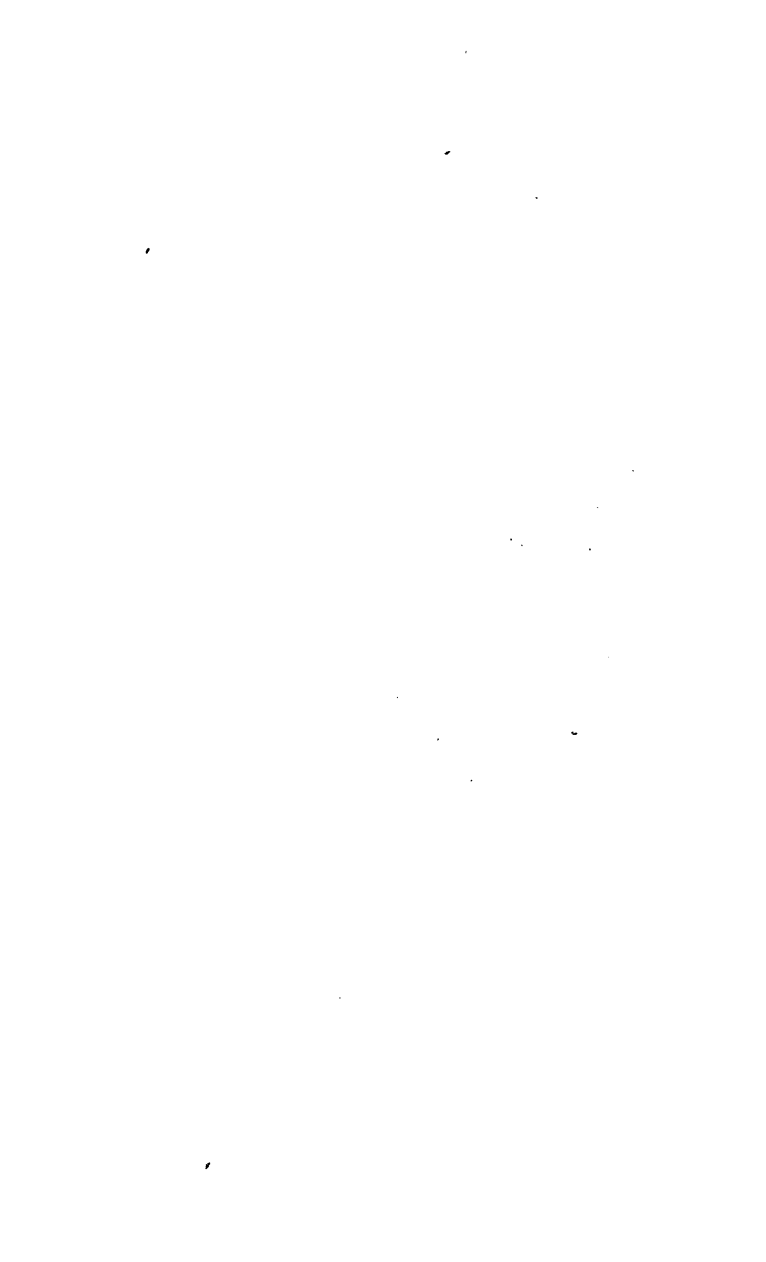
We also ask that you:

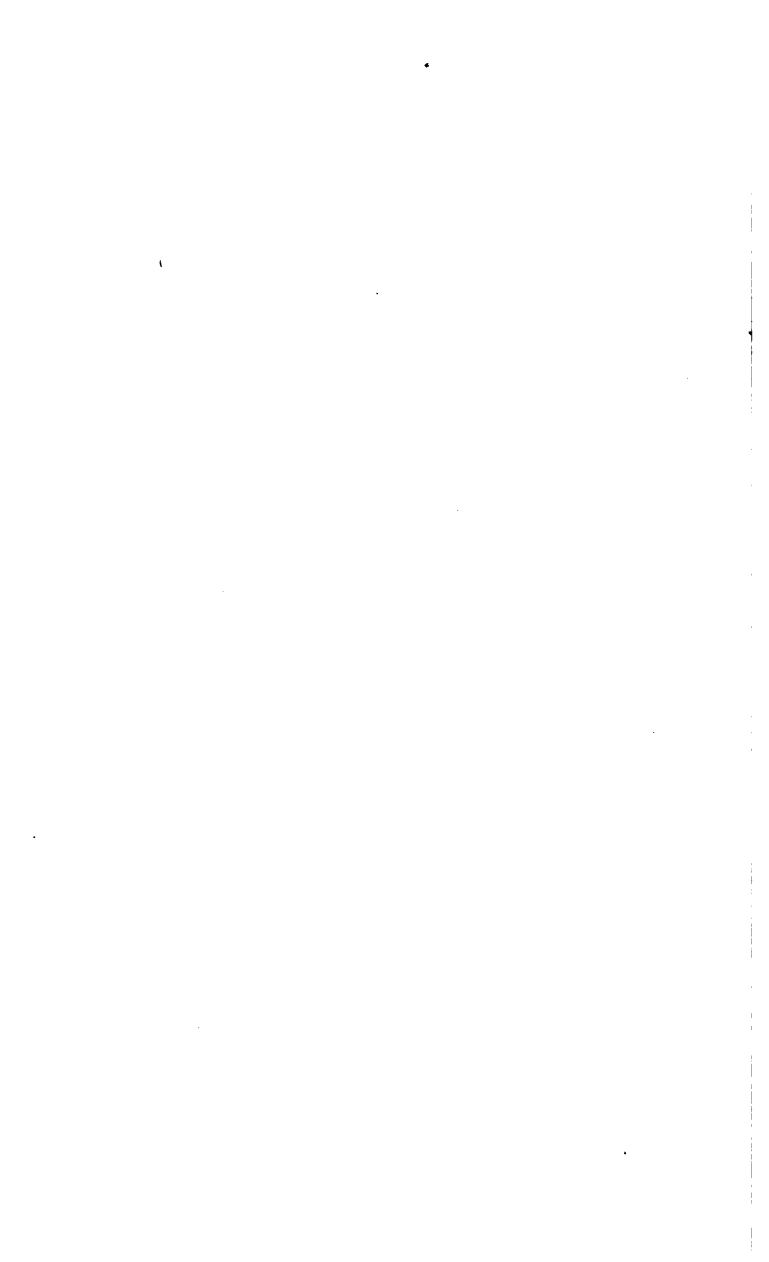
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

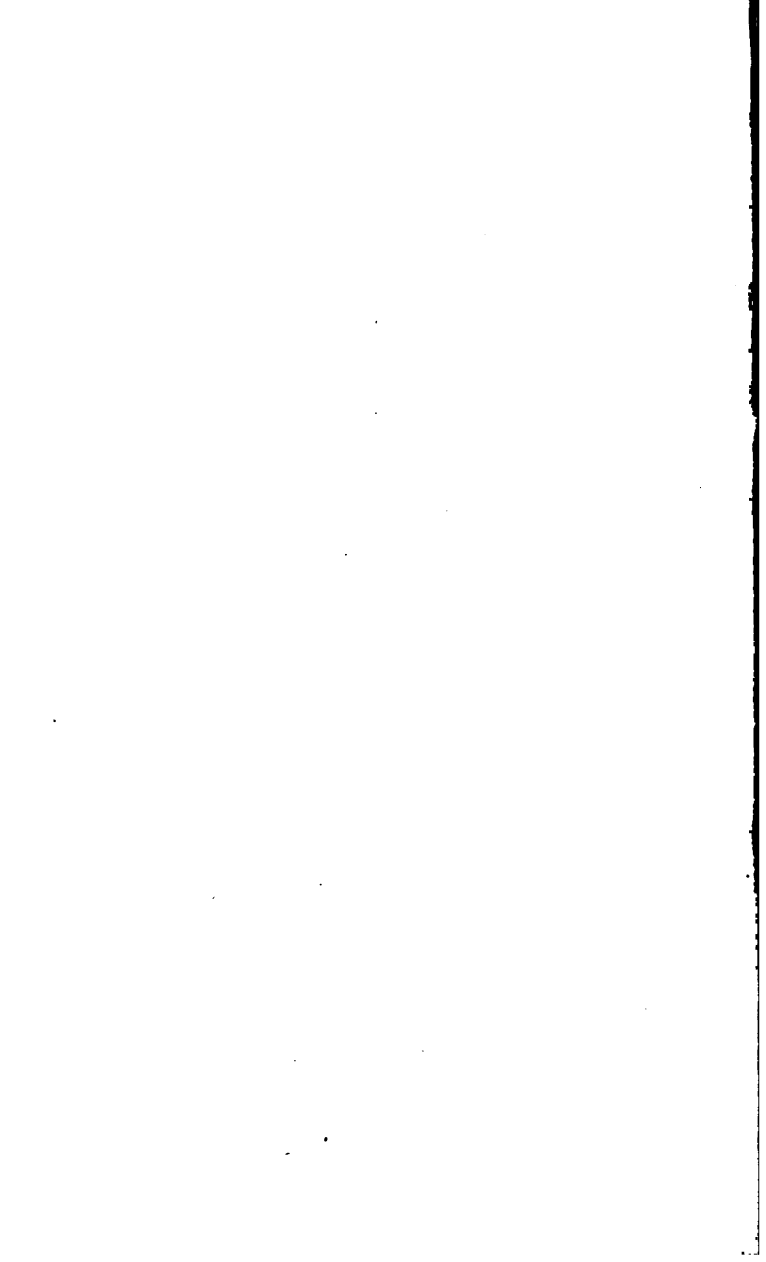
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

DICTYS CRETENSIS

74937
EPHEMERIDOS BELLII TROIANI

LIBRI SEX

RECOGNOVIT

FERDINANDUS MEISTER

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

MDCCCLXXII

878

DI

M5

cop. 2

878

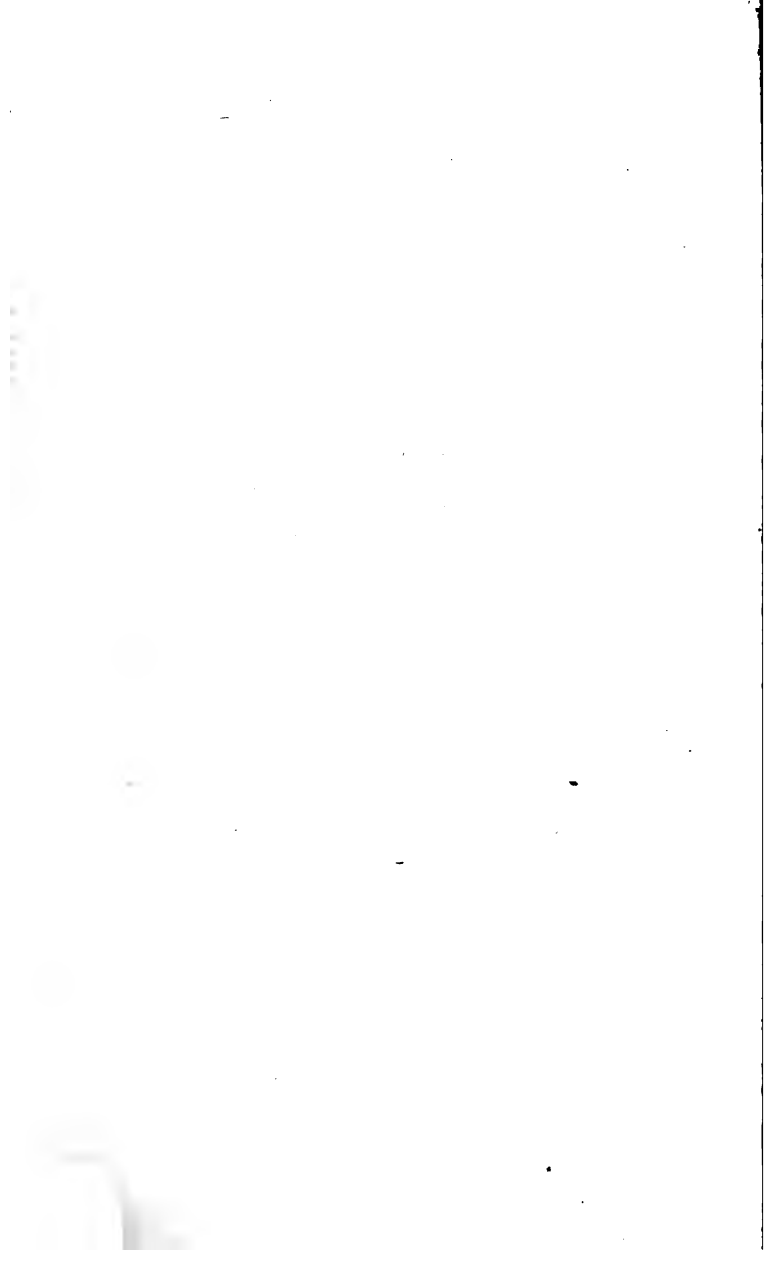
.D1

M5

Cap. 2

RUDOLFO PEIPERO

SOCERO CARISSIMO

Liber qui sub Dictyis Cretensis nomine circumfertur, e duabus partibus inter se admodum differenti- bus constat, quarum prior primos quinque libros, altera sextum complectitur: in illa bellum Troianum ab initio usque ad finem narratum est, in hac de reditu Graecorum in patriam agitur, quod, cum a consilio totius libri paullo longius recedat, quasi quoddam additamentum existimandum est. Cum in priore parte semel tantum (p. 10, 13) de se ipso loquatur auctor, in secunda saepius id factum esse videmus, saepius Cretam, unde oriundus est, commemorat atque narrationem ita instituit, ut inde exoriatur saepius et eo recurrat. praeterea autem dicendi ratio in hac ut in epitome non modo simplicissima est, sed etiam omni ornatu caret, ut facile intellegamus scriptorem materia plane occupatum formae fere nullam habuisse curam.

Accedit tertia quaedam pars, scilicet Epistola L. Septimii ad Q. Aradium Rufinum atque Prologus. Epistola abest ab optimo codice Sangallensi, item a Bernensi: ille incipit a verbis **DICTYS CRETENSIS** **GENERE GNOSSO CIVITATE HISDEM TEMPO-** **RIBUS** et deinde post prologum hanc habet inscriptionem **HAEC INSUNT DICTYS EPHEMERIDOS** **BELLI TROLANI LIBRI SEX:** in hoc primum inscriptum est: Prefatio in lib' ditis cretensis de troiano libro (*bello in margine*), altero loco: Ditis cretensis lib'. I: incipit.

In epistola quidem non pauca aliter narrata sunt atque in prologo, etenim legimus p. 1, 2 litteris Punicis, quae tum Cadmo et Agenore auctoribus

per Graeciam frequentabantur: p. 2, 3 litterarum Phoenicum, quae a Cadmo in Achaiam fuerant delatae (in fine primae partis p. 101, 33 litteris Punicis ab Cadmo Danaoque traditis) — p. 1, 4 dein post multa saecula: p. 2, 12 secutis temporibus, tertio decimo anno Neronis imperii — p. 1, 5 apud Gnoson olim Cretensis regni sedem: p. 2, 13 in Gnoso civitate — p. 1, 5 conlapso per vetustatem sepulchro eius: p. 2, 14 terrae motus facti cum multa, tum etiam sepulchrum Dictys ita patefecerunt — p. 1, 11 ad Praxim dominum loci: p. 2, 19 ad suum dominum Eupraxidem (cf. 2, 22 3, 7) — p. 1, 12 commutatos litteris Atticis, nam oratio Graeca fuerat: p. 3, 1 Punicas esse litteras, p. 3, 5 iussit in Graecum sermonem ista transferri — p. 1, 18 priorum quinque voluminum eundem numerum servavimus, residua quatuor: p. 2, 7 de toto bello sex (ita enim malim scribi) volumina.

In hac tanta rerum diversitate mihi persuadere non possum utrumque ab eodem homine scriptum esse, sed id quod iam dudum Mercerius aliique stauerunt, epistolam additamentum grammatici nescio cuius, prologum autem eiusdem auctoris atque reliquum librum esse censeo.

Alii aliter ut in quaestione difficillima iudicaverunt, Iacobus Perizonius in dissertatione de historia belli Troiani XXX et seqq. Obrechtum secutus „prologum graece primitus scriptum et Graeco Dictyi praemissum fuisse arbitratur, translatum autem non a Septimio, quippe a quo in quibusdam in diversa abeat et cuius idcirco tempore nondum extitisse videatur certe non in omnibus exemplaribus neque adeo in iis, quae in eius manus devenerint, epistolam autem Septimii genuinam esse“ multis contendit. Sed nolo inanes eius coniecturas hoc loco repetere, hoc unum tantum addo: quemadmodum historiae Daretis Phrygii epistolam Cornelii Nepotis ad Sallustium, ita hic Septimii ad Aradium praepositam esse.

Iam vero exoritur quaestio, cui haec historia belli Troiani debeatur et quo tempore scripta sit, de qua re quid sit statuendum maxima inter viros doctos est dissensio: nec defuerunt adeo, qui id quod I 13 narratur verum esse rati Dictyn comitem Idomenei auctorem libelli putarent. At haec ipsa verba, nisi forte serius addita sunt, satis demonstrant scriptorem data opera mirificas istas fabulas in medium protulisse eo consilio, ut sibi maiorem compararet fidem atque auctoritatem: summa enim, quis hoc negaverit? fide dignus, qui iis ipsis rebus interfuit, quas narrat, qui eos homines, quorum facta describit, ipse vidit et novit. Itaque auctor idem fecit, quod in Darete Phrygio, idem quod in Sisyphe Coo factum est (*Malalae Chronographia* V p. 168), quem comitem Teucris bello Troiano interfuisse atque historiam eius belli scripsisse fabulantur, ex qua postero tempore Homerus *Iliadem*, Vergilius *Aeneidem* condiderit. Cum hac prima eius fraude reliqua artissime cohaerent. Etenim cum Dictys comes Idomenei auctor esset factus huius libri, qua tandem lingua poterat uti alia atque Graeca? Oportebat igitur eius opus primitus graece scriptum esse, quod ut quodammodo credibile videretur, excogitatae sunt illae quas in epistola et prologo legimus nugae, quas postero tempore repetitas atque conprobatas esse non est quod miremur. Nullum autem Graeci Dictyis superest vestigium.

Quae cum ita sint, libere confiteri debemus nos auctorem ignorare, qui ne agnosceretur omni modo studuit, hoc tamen facile perspiciemus eum Graecarum Romanarumque litterarum, imprimis historicorum Romanorum fuisse peritissimum et ex optimis fontibus praecipue ex Homero hausisse (cf. I 27), neque errabimus si statuimus eum rhetorum scholis esse eruditum atque inde operi suo quidquid in eo est ornatus atque elegantiae adiecisse. Quemadmodum autem materiam ex diversis auctoribus

sumpsit, ita etiam ipsa verba ex diversorum temporum scriptoribus mutuatus est, sermo eius impurus, multis posterioris latinitatis phrasibus et constructionibus quales apud Apuleium Hegeſippum Ammianum Sulpicium Severum Orosium aliosque reperimus mixtus eum tertio vel quarto saeculo scripsisse verisimile facit. In quibusdam enim antiquissimos Romanorum poetas imitatur, in aliis Vergilium, passim Ciceronem Livium Tacitum Cornelium Nepotem sequitur, maxime autem Sallustium: quid quod haud raro quasi quaedam huius imitationes reperiuntur atque in Agamemnonem Ulixem alios ea transferuntur quae ille de Iugurtha Mario Catilina dixit? Haec mira imitandi ratio, quae utrum magis risum an taedium interdum moveat difficile est diiudicatu, hominem videtur prodere qui sano iudicio caret, nisi forte statuemus ornatus causa ex antiquis scriptoribus, quo nullum ornamentum maius et gratius excogitari potuit, modo hinc modo inde quae maxime possent blandiri decerpta esse. Quae ne temere dixisse videar qua ratione Sallustium imitatus sit multis utriusque scriptoris collatis exemplis demonstrabo. p. 4, 7 largiter magnificeque eos habere: Catil. 11, 5 luxuriose nimisque liberaliter habuerat — p. 7, 13 nihil pensi aut consulti patientes: Cat. 12, 2 nihil pensi neque moderati habere (cf. Iug. 41, 9) — p. 7, 14 transversi agebantur: Iug. 6, 3 transversos agit (cf. p. 14, 20) — p. 7, 28 ita populus contemptui habitus domum discedit: Iug. 34, 2 ita populus ludibrio habitus ex concione discedit — p. 8, 30 ita ad postremum bonum publicum materna gratia corruptum est: Iug. 25, 3 ita bonum publicum privata gratia devictum — p. 10, 27 hic (Achilles) in primis adulescentiae annis procerus, decora facie, studio rerum bellicarum omnes iam tum virtute atque gloria superabat neque tamen aberat ab eo vis quaedam inconsulta et effera morum inpatientia: Iug. 6, 1 qui (Iugurtha) ubi primum adolevit

pollens viribus, decora facie, sed multo maxime ingenio validus, non se luxu neque inertiae corrumpendum dedit — p. 12, 17 magnus atque clarus habebatur (Agamemnon): Cat. 53, 1 clarus atque magnus habetur (Cato) — p. 16, 7 iucundus acceptusque (Nestor): Iug. 12, 3 carus acceptusque (lictor), cf. 70, 2 108, 1 — p. 14, 18 praeparatus instructusque (cf. 62, 16): Iug. 74, 2 parati instructique — p. 12, 23 instrumenta militiae-arma tela equi naves atque haec omnia toto biennio praeparantur: Iug. 43, 3 arma tela equos et cetera instrumenta militiae parare — p. 14, 12 neque pretio neque gratia Phalidis inlici quivit (Sarpedon): Cat. 49, 1 neque gratia neque pretio Ciceronem impellere potuere — p. 18, 28 uti quisque in manus venerat interficitur: Iug. 101, 4 si qui in manus venerant obtruncare — p. 19, 18 primi aut inter primos bellantes: Iug. 6, 1 feras primus aut in primis ferire — p. 20, 22 multa invicem consumpta oratione: Iug. 25, 11 multa tamen oratione consumpta — p. 25, 15 ancipiti malo territos: Cat. 29, 1 ancipiti malo permotus — p. 27, 11 cuius (Palamedis) neque consilium unquam neque virtus frustra fuit: Iug. 7, 6 cuius (Iugurthae) neque consilium neque inceptum ullum frustra erat — p. 33, 32 cum virtute tum consilio bonus (Hector): Iug. 7, 5 proelio strenuus erat et bonus consilio (Iugurtha) — p. 42, 4 circumcursans magna voce monet atque hortatur (Ulixes) (cf. p. 54, 31): Cat. 59, 5 ipse (Antonius) equo circumiens unumquemque nominans appellat hortatur rogat — p. 45, 31 prorsus nullo intacto: Iug. 66, 1 prorsus nihil intactum neque quietum pati — p. 46, 24 spes omnes atque opes militiae in tali viro (Hectore) sisterentur: Iug. 114, 4 spes atque opes civitatis in illo (Mario) sitae — p. 47, 22 ut quemque fors conglobaverat: Iug. 97, 4 uti quosque fors conglobaverat — p. 63, 26 Priamus lugubri veste miserabile tectus, cui dolor non decus regium, non ullam tanti nominis atque

famae speciem reliquam fecerat, manibus vultuque supplicibus ad Achillen venit cum Andromacha: Iug. 33, 1 Iugurtha contra decus regium cultu quam maxime miserabili cum Cassio Romam venit — p. 64, 33 infelicissimum spectaculum mortalibus praebeo (Priamus): Iug. 14, 23 rerum humanarum spectaculum praebeo (Adherbal) — p. 76, 13 acceptus popularibus (Troilus): Iug. 7, 1 tam acceptum popularibus (Iugurtham) (cf. 70, 2) — p. 76, 18 Priamus Idaeum ad Achillen super Polyxena cum mandatis mittit: Cat. 32, 3 Manlius legatos ad Marcium Regem mittit cum mandatis huiusce modi — p. 85, 17 neque sacro neque profano abstinuisse (Priamum): Cat. 11, 6 sacra profanaque omnia polluere (exercitus populi Romani).

Numerum exemplorum poteram augere, sed haec quoque sufficere puto ad id quod proposui probandum.

Iam vero id ipsum opus quod adhuc superest Latinum diversis temporibus notum atque usurpatum esse videmus, praecipue a Byzantinorum scriptoribus Ioanne Malala, Georgio Cedreno, Constantino Manasse, Ioanne Tzetta. Malalas in Chronographia Dictyn saepius nomine appellat V p. 134 155 168 172 X p. 322 neque quisquam negaverit eum Dictyn, qualem nunc habemus, ante oculos habuisse et diligenter secutum esse, adeo ut non paucis locis eum ad verbum verterit cf. ea quae ad p. 2, 13 7, 30 12, 32 etc. notavi. Multa quidem mutavit, quae aut contraxit aut copiosius tractavit, praesertim cum de eadem re etiam alios auctores sequatur, in his Sisyphum Coum, quem V p. 148 152 168 commemorat. Nonnulla etiam rectius describit, ut I 4: merito enim monuit Perizonius l. l. XI verba Dictyis p. 4, 31: 'multo amplius tamen ob iniuriam adfinium' non satis perspicua esse, Malalam autem bene narrare Aethram et Clymenam (quam Κλυταιμνήστραν vocat) corruptas esse ab Alexandro, ut iam non videantur iniuriam passae esse, sed ipsae fecisse.

Reliqui num ipsi ad hunc Latinum fontem ascenderint nescio, videntur tamen mihi ex Malala potius hausisse, maxime is qui copiosissime hanc rem tractavit Georgius Cedrenus. Ceterum verba, quibus Malalas utitur in iis quae ex Dictye sumpsit, ut recte monuit Perizonius l. l. XII nonnulla reperiuntur foeda atque barbara, veluti p. 119 δουλίδων Κουβικουλαρίων, p. 126 πραιδεύειν τὴν χώραν, p. 127 ἐν τῷ ἰδίῳ παπυλεῶνι, p. 136 ἴδια μανδάτα et alia, quae vitasset, si Graecum scriptorem temporis Neroniani modo excerpisset.

Neque vero Byzantini soli Dictye usi sunt, sed etiam alii posthac scriptores rerum et poetae. Ante omnes hoc loco nominandus est Benoitius Mauranus¹⁾ in praeclarissimo opere nunc primum plene edito, de quo novissimo tempore copiosius egit Dungerus²⁾ p. 37—39, quibus ipse³⁾ pauca addidi p. 26; 27.

Neque negaverim etiam Iosephum Iscanum qui carmen de bello Troiano exeunte saeculo duodecimo scripsit, cum eximia litterarum Romanarum praecipue poetarum scientia excelleret, Dictyn et cognovisse et ipsum legisse. Aliter autem iudicandum esse censeo de Herborto Fritzlaensi, qui in carmine suo 'liet von Troya' saepius Itin vel Ytin i. e. Dictyn fontem suum esse contendit, sed id quod suspicionem movetiustam, plane isdem locis, quibus Benoitius, quem sequitur, ut manifestum sit etiam haec eum sicuti reliqua ex Francogallico poeta sumpsisse, Dictyn

¹⁾ Benoit de Sainte More et le roman de Troie, ou les metamorphoses d'Homère et de l'épopée gréco-latine au moyen-âge par A. Joly 2 voll. Paris 1870—71.

²⁾ Hermann Dunger, die Sage vom trojanischen Kriege in den Bearbeitungen des Mittelalters und ihre antiken Quellen. Dresden, 1869. Programm des Vitzthum'schen Gymnasiums.

³⁾ Ferdinand Meister, über Dares von Phrygien, de ex-cidio Troiae. Breslau, 1871. Programm des Gymnasiums zu St. Maria Magdalena.

autem ipsum ne inspexisse quidem: de qua re egi l. l. p. 29. Idem nescio an de Guidone de Columna iudice Messanensi, qui historiam celeberrimam et doctissimam destructionis Troiae anno 1282 lingua Latina eleganter scriptam edidit, iudicandum sit, quamvis ipse laudet Daretis atque Dictyis graece scriptos libros a Cornelio nepote Sallustii clarissimi nimis breviter translatos. Plane ex eo pendent qui eius historiam in nostram linguam transtulerunt Joannes Mair Noerdingensis et Henricus Brunsvicensis, qui, cum id sibi proposuissent, ut Guidonis elegantem quidem, in quibusdam autem doctiorem narrationem popularibus suis explicarent, fonte suo, ex quo hauriebant, satis contenti alium non requirebant.

Contra Konradum de Virceburgo, vel potius eum, qui eius opus continuavit, Dictye Latino usum esse, praecipue sexto eius libro non est quod neamus, cf. nos l. l. p. 35.

In restituendo textu quem dicunt scriptoris haec mihi praesidia praesto fuerunt:

G Codex Sangallensis D n. 205 bibliothecae Monasterii saec. IX vel X, qui quanti sit pretii nunc demum egregia Woelfflini opera cognosci potest, qui eum usque ad II 50 mihi contulit, reliqua ab Adolfo Kaegi conferenda curavit. hunc in recensendo libro ducem assumere nequaquam dubitavi eumque certissimum ducem esse confido: lectiones eius discrepantes fideliter notavi.

B Cod. Bernensis n. 367 saec. XIII intercedente Hermanno Hageno collatus a Kurzio minoris quidem pretii sed omnino non spernendus, inprimis iis locis quibus Sangallensem errare manifestum est. Etsi non necessarium mihi visum est omnes eius varias lectiones adnotare, quod multa negligentiae scribae adscribenda sunt, alia consulto videntur mutata esse, non raro tamen eum laudavi, praecipue ubi cum cod. Sangallensi consentit.

V. Cod. Vratislaviensis IV Q 47 bibliothecae universitatis litterarum saec. XIII mutilus, insunt autem haec p. 19, 18 primi — p. 51, 14 mandata efficit, p. 70, 22 reliquisque — p. 93, 16 ad naves redeunt, p. 104, 8 fore uti — p. 107, 23 tempestate multi, p. 112, 30 Ulixi usque ad finem. Multa in hoc quoque sunt mutata, alia liberius alia minus libere. Hunc librum ipse contuli, item

P Cod. Berolinensem Msc. lat. octav. 71 fere eiusdem notae. In utroque libro nonnulli loci, qui aliquo vitio laboraverunt, bene correcti sunt, plures ingeniose mutati, qui per se boni correctione non egebant. haud pauca quae in editionibus inveniuntur ex hoc fonte fluxerunt, quae tamen auctori abiudicanda esse persuasum habeo.

Semel vel bis adieci lectiones cod. Argentorantis, quo Obrechtus usus multos locos emendavit, rarissime lectiones cod. Sangallensis oppidani saec. XV, non satis accurate ut videtur a Ioa. Casp. Orellio collati (quas Dederichus in editione sua exhibet), ne fundamentum textus fideliter positum his additis destruerem potius quam firmarem.

Nec defuerunt mihi editiones optimaе, quae tamen non admodum inter se differunt: praeter editionem principem (una Coloniae 1470 vel 1475, altera Mediolani 1477 prodiit) aliquotiens editionem, quam ipse possideo, optimam commemoravi quae Venetiis a. 1499 prodiit, excusam ex editione Veneta ea, quae 1486 a Francisco Faragonio curata est: hanc sequitur editio quae Basileae a. 1529 8 Cratandri typis excusa Cratandrina appellatur. Sed longe omnium praestantissima est ea quam Iosias Mercerius Parisiis 1618 12 in officina Roberti Stephani edidit; etenim cum usque ad illud tempus scriptor fere neglectus esset, Mercerius duorum scriptorum codicum ope fretus, ut ipse narrat in praefatione, eum restituit et ab innumeris mendis liberavit. Digna quae commemoretur est editio Obrechtii, quam curavit Samuel

Artopoeus Argentorati 1691 8, cui indicem latinitatis et rerum adiecit, denique Amstelaedamensis a. 1702 4 quam fecit Lud. Smids cum interpretatione Annae Daceriae, quam illa vulgaverat in usum Delphini 1680. Addita est non solum Iacobi Perizonii dissertatio de historia belli Troiani etc. sed etiam nummi et gemmae veteres ad illustrandum Dictyn et index omnium quotquot leguntur Dictyis vocabulorum.

Novissima editio prodiit Bonnae 1833 8 Dederichi opera et studiis, qui de restituendo et interpretando scriptore optime meritus est. Additum est Glossarium Septiminianum et Observationes historicae, utrumque non minore cum industria factam, quam Indices, quos ipse in faciendis indicibus diligenter inquisivi.

Iam vero restat, ut iis qui in edendo hoc scriptore me adiuverunt, gratias agam maximas, in primis autem viro doctissimo et humanissimo Eduardo Woelfflino, qui egregiam collationem Cod. Sangallensis mihi non modo comparavit, sed ex parte quidem suis manibus scripsit et amicissimo collegae meo Rudolfo Peipero, qui complures locos acutissime et elegantissime emendavit.

Siglorum tabula

G = codex Sangallensis s. IX vel X

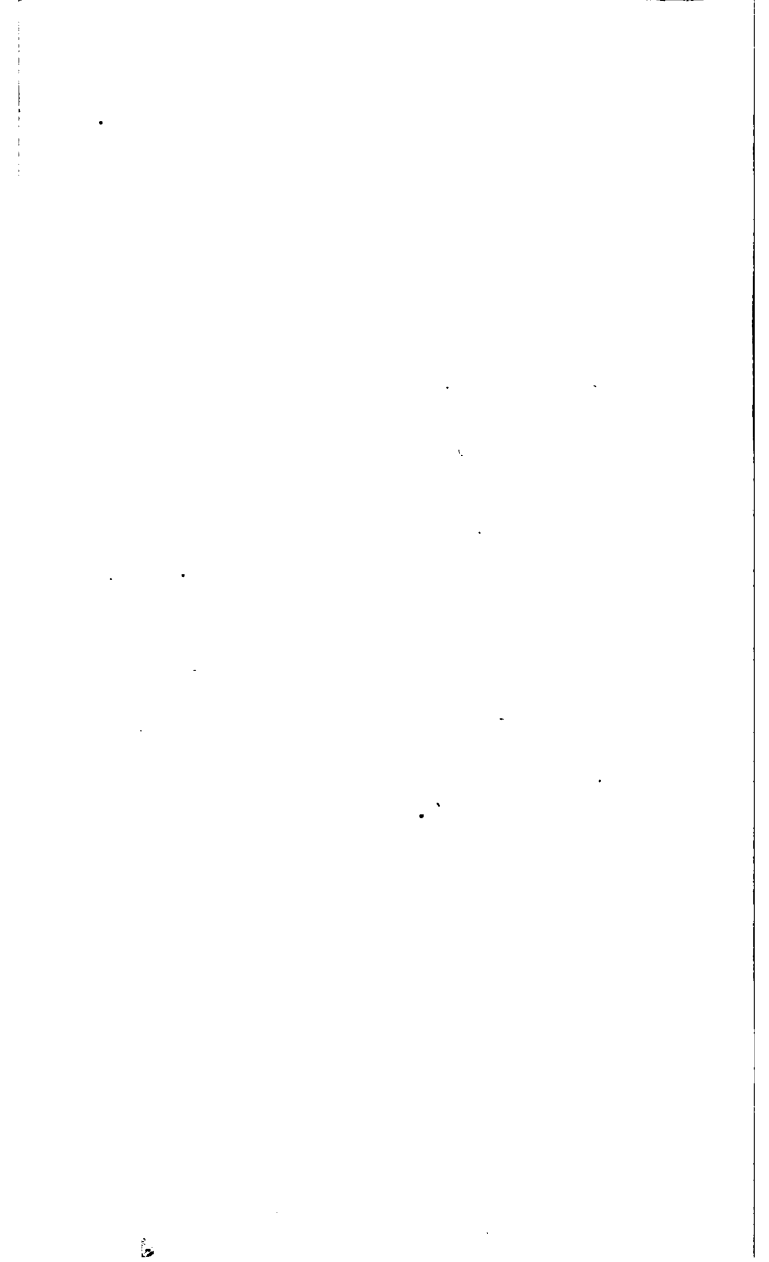
B = codex Bernensis s. XIII

V = codex Vratislaviensis s. XIII

P = codex Berolinensis s. XIII

A = codex Argentoratensis

g = codex Sangallensis s. XV

L. SEPTIMIUS Q. ARADIO S. D.

Ephemerida Belli Troiani Dictys Cretensis, qui in ea militia cum Idomeneo meruit, conscripsit litteris Punicis, quae tum Cadmo et Agenore auctoribus per Graeciam frequentabantur. dein post multa saecula conlapso per vestutatem apud Gnoson, olim⁵ Cretensis regni sedem, sepulchro eius, pastores cum eo devenissent, forte inter ceteram ruinam loculum stanno affabre clausum offendere ac thesaurum rati mox dissolvunt, non aurum nec aliud quicquam praedae, sed libros ex philyra in lucem prodituri. at¹⁰ ubi spes frustrata est, ad Praxim dominum loci eos deferunt, qui commutatos litteris Atticis, nam oratio Graeca fuerat, Neroni Romano Caesari obtulit, pro quo plurimis ab eo donatus est. nobis cum in manus forte libelli venissent, avidos verae historiae cupido¹⁵ incessit ea uti erant Latine disserere, non magis confisi ingenio, quam ut otiosi animi desidiam discuteremus. itaque priorum quinque voluminum, quae bello contracta gestaue sunt, eundem numerum servavimus: residua *quatuor* de reditu Graecorum in²⁰ unum redegimus atque ad te misimus: tu, Rufine mi, ut par est, fave coeptis.

1 Ephemeridem *P* 6 regis *P* 8 stagnum a fabro *P*
9 neque quicquam *P* 11 Prasim *P* 15 libelli forte *P*
avidis *edit. uett.* 16 non *om. P* 17 quam *om. P* 20 residua de r. gr. quinque *P* quinque *libri*, quatuor *coniecit Dederichus* 22 faue inceptis atque in legendo ditim *P*.

PROLOGUS.

Dictys, Cretensis genere, Gnoso civitate, isdem temporibus, quibus et Atridae, fuit, peritus vocis ac litterarum Phoenicum, quae a Cadmo in Achaiam fuerant delatae. hic fuit socius Idomenei, Deucalionis filii et Merionis ex Molo, qui duces cum exercitu contra Ilium venerant, a quibus ordinatus est, ut annales belli Troiani conscriberet. igitur de toto bello *novem* volumina in tilias digessit Phoeniceis litteris: quae iam reversus senior in Cretam praecipit moriens, ut secum sepelirentur. itaque ut ille iusserat memoratas tilias in stannea arcula repositas eius tumultu condiderunt. verum secutis temporibus, tertio decimo anno Neronis imperii, in Gnoso civitate terrae motus facti cum multa, tum etiam sepulchrum Dictys ita patefecerunt, ut a transeuntibus arcula viseretur. pastores itaque praetereuntes cum hanc vidissent, thesaurum rati sepulchro abstulerunt: et aperta ea invenerunt tilias incognitis sibi litteris conscriptas continuoque ad suum dominum, Eupraxidem quendam nomine, pertulerunt, qui agnitas, quaenam essent, litteras Rutilio Rufo, illius insulae tunc consulari, obtulit. ille cum ipso Eupraxide ad Neronem oblata sibi transmisit existimans quaedam in his secretiora contineri. haec

13 Joannis Malalae Chronographia X, 322

1 Gnoso Gg hisdem G 3 litteris libri, tuetur G. J.
Hildebrandus in Jahni Annal. XXIII p. 289 foenicum G
 cathmo G 8 novem scripsit Dederichus, libri sex foenicis G
 11 stagna GB 13 Gnoso G 15 dictis GB
 24 secreciora G.

igitur cum Nero accepisset, advertissetque Punicas esse litteras, harum peritos ad se evocavit: qui cum venissent, interpretati sunt omnia. cumque Nero cognosset antiqui viri, qui apud Ilium fuerat, haec esse monumenta, iussit in Graecum sermonem ista ⁵ transferri, e quibus Troiani belli verior textus cunctis innotuit. tunc Eupraxidem muneribus et Romana civitate donatum ad propria remisit. annales vero nomine Dictys inscriptos in Graecam bibliothecam recepit, quorum seriem qui sequitur textus ostendit. ¹⁰

LIBER PRIMUS.

I. Cuncti reges, qui Minois Iove geniti pronepotes Graeciae imperitabant, ad dividendas inter se Atrei opes Cretam convenere. Atreus namque ex Minoe postrema sua ordinans quicquid auri atque argenti, pecorum etiam fuit, nepotibus, quos ¹⁵ filiae genuerant, ex aequo dividendum reliquerat, excepto civitatum terrarumque imperio: haec quippe Idomeneus cum Merione, Deucalionis Idomeneus, alter Moli, iussu eius seorsum habuere. convenere autem Clymenae et Naupli Palamedes et Oeax: ²⁰ item Menelaus, Aeropa et Plisthene genitus, a quo Anaxibia soror, quae eo tempore Nestori denupta erat et Agamemnon maior frater, ut vice sua in divisione uteretur, petiverant. sed hi non Plisthenis, ut erat, magis quam Atrei dicebantur, ob eam ²⁵ causam quod, cum Plisthenes admodum parvis ipse agens in primis annis vita functus nihil dignum ad memoriam nominis reliquisset, Atreus miseratione aetatis secum eos habuerat neque minus quam regios

4 fuerunt *G*¹ fuerant *G*² 7 muneribus e *GA* 9 bibliothecam *G* 15 peccorum *G* 20 climene *G* aiax *GB* Mercurus: Oeax. dictys excretacida *GB* (sed creteida *B*), expunctum scholiastae additamentum in ed. Obr. 21 europa libri, corr. in editt. uett. plistone *GB* 24 non] in *G* om. *B* 25 erat libri, erant uett. editt. 26 paruis *g* paruus *G* 27 functus est *G*

educaverat. in qua divisione singuli pro nominis celebritate *inter* se quisque magnifice transiere.

II. Ad eos re cognita omnes ex origine Europae, quae in ea insula summa religione colitur, 5 confluent benigneque salutatos in templum deducunt. ibi hostiarum multarum immolatione more patrio celebrata exhibitisque epulis largiter magnificeque eos habuere itemque insecutis diebus. *at reges Graeciae* etsi ea, quae exhibebantur, cum laetitia accipiebant, tamen multo magis templi eius 10 magna pulchritudine preciosaque exstructione operum afficiebantur, inspicientes repetentesque memoria singula, quae ex Sidona a Phoenice, patre eius, atque nobilibus matronis transmissa magno tum decori erant.

III. Per idem tempus Alexander Phrygius, Priami filius, Aenea aliisque ex consanguinitate comitibus, Spartae in domum Menelai hospitio receptus, indignissimum facinus perpetraverat. is namque ubi animadvertit regem abesse, quod erat Helena 20 praeter ceteras Graeciae feminas miranda specie, amore eius captus ipsamque et multas opes domo eius aufert, Aethram etiam et Clymenam, Menelai adfines, quae ob necessitudinem cum Helena agebant. Postquam Cretam nuntius venit et cuncta, 25 quae ab Alexandro adversum domum Menelai commissa erant, aperuit, per omnem insulam, sicut in tali re fieri amat, fama in maius divulgatur: expugnatam quippe domum regis eversumque regnum et alia in talem modum singuli disserebant.

IV. Quis cognitis Menelaus, etsi abstractio coniugis animum permoverat, multo amplius tamen ob iniuriam adfinium, quas supra memoravimus,

III. IV. Malal. 119. 120 Georgii Cedreni Historiarum compendium 124 Constantini Manassis Compendium chronicum P 24 25 Joannis Tzetzae Antehomerica 129—157 Auctor τῶν Τρωϊκῶν in Bibliotheca Uffenbachiana V. VI.

2 caelebritate *G* in libri, inter *ed. uett.* transigere *B* in marg. 9 Atrai gratia libri, reges Graeciae *ed. Crat. Obrechtus nostrum.*

consternabatur. at ubi animadvertit Palamedes regem ira atque indignatione stupefactum consilio excidisse, ipse naves parat atque omni instrumento compositas terrae adplicat. dein pro tempore regem breviter consolatus, inpositis etiam ex divisione quae⁵ in tali negotio tempus patiebatur, navem ascendere facit atque ita ventis ex sententia flantibus paucis diebus Spartam pervenere. eo iam Agamemnon et Nestor omnesque, qui ex origine Pelopis in Graecia regnabant, cognitis rebus confluerant. igitur postquam Menelaum advenisse sciunt, omnes in unum coeunt. et quamquam atrocitas facti ad indignationem ultimumque iniurias rapiebat, tamen ex consilii sententia legantur prius ad Troiam Palamedes, Ulixes et Menelaus hisque mandatur, uti conquesti iniurias¹⁵ Helenam et quae cum ea abrepta erant repeterent.

V. Legati paucis diebus ad Troiam veniunt: neque tamen Alexandrum in loco offendere: eum namque properatione navigii inconsulte usum venti ad Cyprum appulere, unde sumptis aliquot navibus²⁰ Phoenicem delapsus Sidoniorum regem, qui eum amice susceperat, noctu insidiis necat, eademque, qua apud Lacedaemonam, cupiditate universam domum eius in scelus proprium convertit. ita omnia, quae ad ostentationem regiae magnificentiae fuere,²⁵ indigne rapta ad naves deferri iubet. sed ubi ex lamentatione eorum, qui casum domini deflentes reliqui praedae aufugerant, tumultus ortus est, populus omnis ad regiam concurrat. inde, quod iam Alexander abreptis quae cupierat ascensionem pro-³⁰perabat, pro tempore armati ad naves veniunt ortoque inter eos acri proelio cadunt utrimque plurimi, cum obstinate hi regis necem defenderent, hi, ne

1 consternebatur *G* 5 positis libri, impositis *Perizonius* 18 tum *GB* eum *P* 19 usum *P* usui *G* usi *B*; eum — usum *Gronovius* coniectura, *Obrechtus* e libris suis restituit. 20 *Dederichus* manuitt ad Aegyptum 30 cupierat edit. uett., libri cupiebat.

amitterent partam praedam, summis opibus adniterentur: incensis deinde duabus navibus Troiani reliquas strenue defensas liberant. atque ita fatigatis iam proelio hostibus evadunt.

5 VI. Interim apud Troiam legatorum Palamedes, cuius maxime ea tempestate domi bellicae consilium valuit, ad Priamum adit conductoque concilio primum de Alexandri iniuria conqueritur, exponens communis hospitii eversionem, dein monet, quantas
10 ea res inter duo regna simultates concitatura esset, interiociens memoriam discordiarum Ili et Pelopis aliorumque, qui ex causis similibus ad internecionem usque gentium pervenissent: ad postremum belli difficultates contraque pacis commoda adstruens non
15 se ignorare, ait, quantis mortalibus tam atrox facinus indignationem incuteret: ex quo auctores iniuriae ab omnibus derelictos impietatis supplicia subituros. et cum plura dicere cuperet, Priamus medium eius interrumpens sermonem: parcius quaeso Palamede, in-
20 quit: iniquum etenim videtur insimulari eum qui absit, maxime cum fieri possit, uti, quae criminose obiecta sunt, praesenti refutatione diluantur. haec atque alia huiusmodi inserens differri querelas ad adventum Alexandri iubet. videbat enim, ut singuli, qui in
25 eo consilio aderant, Palamedis oratione moverentur, ut taciti, vultu tamen admissum facinus condemnarent, cum singula miro genere orationis exponerentur atque in sermone Graeci regis inesset quaedam permixta miserationi vis. atque ita eo die consilium
30 dimittitur. sed legatos Antenor, vir hospitalis et praeter caeteros boni honestique sectator, domum ad se volentes deducit.

VII. Interim paucis post diebus Alexander cum supra dictis comitibus venit, Helenam secum ha-

VI Malal. 122.

19 partius *GB* 21 obiectas *B* 22 praesenti *om. GB.*
add. P Perizonius maluit praesentis 29 permyxta *G* *miserationis libri, Obrechtus miserationi.*

bens. cuius adventu tota civitas cum partim exemplum facinoris exsecrarentur, alii iniurias in Mene-laum admissas dolerent, nullo omnium adprobante, postremo cunctis indignantibus tumultus ortus est. quis rebus anxius Priamus filios convocat eosque, 5 quid super tali agendum negotio videretur, consulit, qui una voce minime reddendam Helenam respondent. videbant quippe, quantae opes cum ea advectae essent: quae universa, si Helena traderetur, necessario amitterent. praeter ea permoti forma mulierum, 10 quae cum Helena venerant, nuptias sibi singularum iam animo destinaverant: quippe qui lingua moribusque barbari, nihil pensi aut consulti patientes, praeda atque libidine transversi agebantur.

VIII. Igitur Priamus relictis his senes conducit, sententiam filiorum aperit, dein cunctos, quid agendum esset, consulit. sed priusquam ex more sententiae dicerentur, reguli repente concilium inrumpunt atque inconditis moribus malum singulis minitantur, si aliter, quam ipsis videretur, decernerent. interim omnis populus indigne admissam iniuriam atque in hunc modum multa alia cum execratione reclamabant. ob quae Alexander cupidine animi praiceps veritus, ne quid adversum se a popularibus oriretur, stipatus armatis fratribus impetum 25 in multitudinem facit, multos obtruncat: reliqui interventu procerum, qui in consilio fuerant, duce liberantur Antenore. ita infectis rebus populus contemptui habitus non sine pernicie sua domum discedit.

IX. Dein secuta die rex hortatu Hecubae ad Helenam adit eamque benigne salutans bonum animum uti gereret hortatur: quae cuiusque esset, requirit. tunc illa Alexandri se adfinem respondit, magisque ad Priamum et Hecubam, quam ad Plisthenis filios genere pertinere, repetens ordinem omnem 35

IX Malal. 120. 121 Cedren. P 124

16 apperit G 19 Perizonius coniecit clamoribus, Jo. Casp. Orellius uocibus, murmuribus Peiper.

maiorum. Danaum enim atque Agenorem et sui et Priami generis auctores esse: namque ex *Hesiona* Danaï filia et Atlante Electram natam, quam ex Iove gravidam Dardanum genuisse: ex quo Tros et deinceps insecuti reges Ili. Agenoris porro Taygetam: eam ex Iove habuisse Lacedaemonem, ex quo Amyclam natum et ex eo Argalum, patrem Oebali, quem Tyndari, ex quo ipsa genita videretur, patrem constaret. repetebat etiam cum Hecuba materni generis adfinitatem. Agenoris quippe filium Phoenicem et Dymae, patris Hecubae, et Ladae consanguinitatis originem divisisse. postquam memoriter cuncta retexuit, ad postremum flens orare, ne, quae semel in fidem eorum recepta esset, prodendam putarent. ea secum domo Menelai adportata, quae propria fuissent, nihil praeter ea ablatum. sed utrum in modico amore Alexandri, an *timore* poenarum, quas ob desertam domum a coniuge metuebat, ita sibi consulere maluerit, parum constabat.

X. Igitur Hecuba, cognita voluntate, simul ob generis coniunctionem, complexa Helenam, ne proderetur, summis opibus adnitebatur: cum iam Priamus et reliqui reguli non amplius differendos legatos dicerent neque resistendum popularium voluntati, solo omnium Deiphobo Hecubae adsenso, quem non aliter atque Alexandrum Helenae desiderium a recto consilio praepediebat. itaque cum obstinate Hecuba nunc Priamum, modo filios deprecaretur, modo complexu eius nulla ratione divelli posset, omnes qui oderant in voluntatem suam transduxit. ita ad postremum bonum publicum materna gratia corruptum est. deinde postero die Menelaus cum suis in conationem venit, coniugem et quae cum ea abrepta

2 exsona *G* ex iona *B* ex Hesiona restituit *Obrechtus*
 3 atlante *G* 5 alii *GB* Ilii *P* 6 lacedaemonam *GB*
 ex qua amyclum *GB* 7 debali *GB* 10 filiam *G* Phineum
 et Phoenicem *Mercerus*, Phineum *Obrechtus* 13 ne quae *G*
 17 an timore *G*² (*timore* 2. m. sup. scr.) vulgo poenarum metu
 29 racione *G* deuelli *G*. 1. m. diu. 2. m. 32 postremo *GB*.

essent repetens. tunc Priamus inter regulos medius adstans facto silentio optionem Helenae, quae ob id in conspectum popularium venerat, offert, si ei videretur domum ad suos regredi. quam ferunt dixisse neque se invitam navigasse, neque sibi cum ⁵ Menelai matrimonio convenire. ita reguli habentes Helenam non sine exultatione ex contione discedunt.

XI. His actis Ulixes contestandi magis gratia quam aliquid ex oratione profecturus cuncta, quae ab Alexandro contra Graeciam indigne commissa ¹⁰ essent, retexuit: ob quae ultionem brevi testatus est. dein Menelaus ira percitus atroci vultu exitium minatus concilium dimittit. quae ubi ad Priamidas perlata sunt, confirmant inter se clam, uti per dolum legatos circumveniant. credebant quippe, quod ¹⁵ non frustra eos habuit, si legati imperfecto negotio revertissent, fore uti adversum se grande proelium concitaretur. igitur Antenor, cuius de sanctitate morum supra memoravimus, Priamum convenit coniurationemque factam conqueritur: filios quippe eius ²⁰ non legatis, sed adversus se insidias parare: neque id se passurum. dein non multo post legatis rem aperit. ita exploratis omnibus adhibito praesidio, cum primum opportunum visum est, inviolatos eos dimittit.

XII. Dum haec apud Troiam aguntur, disseminata iam per universam Graeciam fama omnes Pelopidae in unum conveniunt atque interposita iuris iurandi religione, ni Helena cum abreptis redderetur, bellum se Priamo inlaturos confirmant. legati

19 Tzetz. Antehom. 161

5 neque se invitam navigasse om. G. pro his neque se patriam regredi velle B, utrumque habet P 6 convenire G¹ corr. 2. m. 8 gratia om. G. sup. scr. 2. m. abesse vult Hildebrandus. 9 profecturus GB, Heinsius et Perizonius coniecerunt profecturus cuncta quae ab alexandro contra greciam indigne com. G. in marg. 11 ultionem regi (i. e. coram rege) testatus est maluit Wopkensius 12 atro G¹ ei 2. m. sup. scr. 20 conqueritur G² B 24 oportuna GB et ita saepius.

Lacedaemonam redeunt, de Helena eiusque voluntate narrant, dein Priami filiorumque eius adversum se dicta gesta: grande praeconium fidei erga legatos Antenoris praeferentes. quae ubi acceperere, 5 decernitur, uti singuli in suis locis atque imperiis opes belli parent. igitur ex consilii sententia opportunus locus ad conveniendum, et in quo de apparatu belli ageretur, Argi, Diomedis regnum, deligitur.

XIII. Ita ubi tempus visum est, primus omnium ingenti nomine virtutis atque corporis Ajax Telamonius advenit, cum eo Teucer frater: dein haud multo post Idomeneus et Meriones, summa inter se iuncti concordia. eorum ego secutus comitatum ea quidem, quae antea apud Troiam gesta 15 sunt, ab Ulixee cognita quam diligentissime retuli: et reliqua, quae deinceps insecuta sunt, quoniam ipse interfui quam verissime potero exponam. igitur post eos, quos supra memoravimus, Nestor cum Antilocho et Thrasymede, quos Anaxibia susceperat, 20 supervenit: eos Peneleus insecutus cum Clonio et Arcesilao consanguineis, dein Prothoenor et Leitus Boeotiae principes, itemque Schedius et Epistrophus Phocenses, Ascalaphus et Ialmenus Orchomenii: tum Diorea et Meges ex Phyleo genitus, Thoas ex Andraemone, Eurypylus Euaemonis *Ormenius* et Leonteus. 25

XIV. Post quos Achilles Pelei et Thetididis, quae ex Chirone dicebatur. hic in primis adulescentiae annis, procerus, decora facie, studio rerum bellicarum omnes iam tum virtute atque gloria superabat, neque tamen aberat ab eo vis quaedam inconsulta et effera morum impatientia. cum eo Pa-

XIII Malal. 134 Cedren. P 127

7 conendum *G*¹ 8 diligitur *G. corr. 1. m.* 11 teuter
G. c 2. m. sup. scr. 20 clytio *libri, Mercerus et Obrechtus*
 Clonio archesilao *G* arthesilao *B* 21 prothenor *GB*
 22 scedius *GB* 23 focenses *GB* iamenus *GB* 24 meces *GB*
 pileo *G* peleo *B* 25 andromone *GB* euaemonis *G* eue-
 monis *B* orchomenius *GB corr. Mercerus* 31 et om. *GB,*
Mercerus non male proposuit et fera.

troclus et Phoenix, alter propter coniunctionem amicitiae, alter custos atque rector eius. Tleptolemus dein Herculis: eum insecuti sunt Phidippus et Antiphus, insignes armorum specie, avo Hercule, post eos Protesilaus Iphicli cum Podarce fratre. 5 adfuit et Eumelus Pheraeus, cuius pater Admetus quondam vicaria morte coniugis fata propria protulerat, Podalirius et Machaon Triccenses, Aesculapio geniti, adsciti ad id bellum ob sollertiam medicinae artis: dein Poeantis Philocteta, qui comes Herculis 10 post discessum eius ad deos sagittas divinas industriae praemium consecutus est, Nireus pulcher, ex Athenis Menestheus et Ajax Oilei ex Locride, ex Argis Amphiloachus et Sthenelus, Amphiarai Amphiloachus, Capanei alter, cum his Euryalus Mecistei, 15 dein ex Aetolia Thessandrus Polynicis, postremi omnium Demophoon atque Acamas. fuere cuncti ex origine Pelopis. sed eos, quos memoravimus, plures alii ex suis quisque regionibus, partim ex regum comitibus, alii ipsius regni participes insecuti sunt, 20 quorum nomina singillatim exponere haud necessarium visum est.

XV. Igitur ubi omnes Argos convenere, Diomedes hospitio cunctos recipit, necessariaque praebet. dein Agamemnon grande auri pondus Mycenis 25 adportatum per singulos dispertiens promptiores animos omnium ad bellum, quod parabatur, facit. tum communi consilio super conditione proelii iusiurandum interponi hoc modo placuit. Calchas, Thestoris filius, praescius futurorum, porcum marem in 30 forum medium adferri iubet, quem in duas partes

2 tleptolemus G² 5 siphicli GB 6 fereus GB 7 quandam G¹ 8 tricenses GB 10 Deippoanti GB 11 adis GB adeos A ad deos, quod habent Vindingius, Tollius atique, est in P 13 ex (ante Argis) om. GB. 14 et Sthenelus Amphiarai Amphiloachus om. GB habet P 15 cappani GB eurypylos G euripilus B Euryalus ed. princ. mnesthei GB 17 achamas GB 18 pluris G¹ 29 calenas GB calcas P nestoris GB Thestoris P, coni. Mercerus.

exsectum orienti occidentique dividit, atque singulos nudatis gladiis per medium transire iubet. dein mucronibus sanguine eius oblitis, adhibitis etiam aliis ad eam rem necessariis, inimicitias sibi cum Priamo
 5 per religionem confirmant: neque prius se bellum deserturos, quam Ilium atque omne regnum eruissent. quis perfectis pure lauti Martem atque Concordiam multis immolationibus sibi adhospitalavere.

XVI. Dein in templo Iunonis Argivae rectorem omnium declarari placuit. igitur singuli in
 10 tabellis, quas ad deligendum belli principem quem cuique videretur acceperant, Punicis litteris Agamemnonis nomen designant. ita consensu omnium secundo rumore summam belli atque exercitus in
 15 se suscipit: quod ei et propter germanum, cuius gratia bellum id parabatur et propter magnam opum vim, quibus praeter ceteros Graeciae reges magnus atque clarus habebatur, merito acciderat. dein duces praefectosque navium Achillem, Aiace et Phoenicem destinant. praeposuntur etiam campestri exercitui Palamedes cum Diomede et Ulixé, ita ut inter se diurnas vigiliarumque vices dispertiant. his peractis ad parandas opes atque instrumenta militiae
 20 singuli sua in regna discedunt. interim belli studio ardebat omnis Graecia: arma, tela, equi, naves atque haec omnia toto biennio praeparantur, cum iuventus partim sua sponte, alii aequalium ad gloriam aemulatione munia militiae festinarent. sed inter
 25 haec summa cura magna vis navium praecipue fabricatur: scilicet ne multa milia exercituum, undique versum in unum collecta, incuria navigandi tardarentur.

XVII. Igitur peracto biennio ad Aulidam Boeotiae, nam is locus delectus fuerat, singuli reges pro facultate opum regnique instructas classes praemit-

XVII Malal. 135 Cedren. 124 Dares Phrygius XIV Const. Manass. P 25

1 atque ita *B* 21 palemedes *G* 27 *Dederichus maluit*
 scribi aequalium ob 28 miliciae *GB* 32 tardaretur *GB*.

tunt: ex quis primus Agamemnon ex Mycenis naves C, aliasque LX, quas ex diversis civitatibus, quae sub eo erant, contraxerat, quis Agamemnonem praefecit, Nestor XC navium instructam classem, Menelaus ex omni Lacedaemona naves LX,⁵ Menestheus Athenis L, XL Elephenor ex Euboea, Ajax Telamonius Salamina XII, Diomedes Argis LXXX navium classem, Ascalaphus et Ialmenus Orchomenii naves XXX, Oileus Ajax XL, item ex omni Boeotia Arcesilaus, Prothoenor, Peneleus, Leitus,¹⁰ Clonius naves L, XL ex Phocide Schedius et Epistrophus, dein Thalpius et Dioreas cum Amphimacho et Polyxeno Elide aliisque civitatibus regionis eius naves XL, Thoas ex Aetolia XL, Meges ex Dulichio et ex insulis Echinadibus XL, Idomeneus¹⁵ cum Merione ex omni Creta classem navium LXXX, ex Ithaca Ulixes XII, XL Prothous Magnes, Tlepolemus Rhodo aliisque circa eam insulis IX, XI Eumelus Pheris, Achilles ex Pelasgico L, III Nireus ex Syme, Podarces et Protesilaus ex Phylaca aliisque²⁰ quibus praeerat, locis naves XL, XXX Podalirius et Machaon, Philocteta Methona aliisque civitatibus naves VII, Eurypylus Ormenius XL, duas et XX Guneus Perrhaebis, Leonteus et Polypoetes ex suis regionibus XL, XXX ex insulis congregatis²⁵ cum Antipho Phidippus, Thessandrus, quem Polynicis supra memoravimus, Thebis naves L, Calchas ex Acarnania XX, Mopsus Colophona XX, Epios

3 quibus et P om. G nos quis . 6 LXL GB recte
 distinxit Mercerus 6 elenor GB 8 iamenus GB ut
 supra p. 10, 23 9 Ajax XII G 10 protenor G penelaus
 G lettus G 11 LXI GB scedius GB 12 talpius
 GB 13 polixeno GB elide aulide GB 14 oetolia G
 15 et dulichius ex GB corr. P 17 protheus magnus GB
 corr. P 19 feronius GB 20 ymo GB pylaca GB
 21 XL] undecim G 22 filocteta G mothona G 23 orchomenius GB corr. Mercerus XL] undecim G 24 Guneus G perhebis GB polipoetes GB 25 undecim GB ins. traphates XXX cum P unde Dederichus suspicatur: ins. suis congr. Eutaphrates et cum 26 polinicus G.

ex insulis Cycladibus XXX. easque magna vi frumenti aliorumque necessariorum cibi replent. quippe ita ab Agamemnone mandatum acceperant, scilicet ne tanta vis militum necessariorum penuria fatigaretur.

5 XVIII. Igitur inter tantum classium apparatus equi atque currus bellici ob locorum conditionem multi, sed pedestres milites pars maxima, ob eam causam, quia per omnem Graeciam multo
10 maiore egestate pabuli, equitatus usus prohibetur. praeterea fuere multi, qui ob artis peritiam necessarii nautico apparatusi credebantur. per idem tempus Lycius Sarpedon neque pretio neque gratia Phalidis, Sidoniorum regis, *illici quivit, uti societatem militiae nostrae adversum Troianos sequeretur*: quippe
15 quem iam Priamus donis amplioribus eisque postea duplicatis fidissimum sibi retinuerat. omnium autem classium numerus, quem ex diversis Graeciae regnis contractum supra exposuimus, toto quinquennio praeparatus instructusque est. ita cum nulla iam res
20 profectionem, nisi absentia militis retardaret, cuncti duces veluti signo dato una atque eodem tempore Aulidam confluunt.

XIX. Interim in ipsa navigandi festinatione Agamemnon, quem a cunctis regem omnium declaratum supra docuimus, longius paulo ab exercitu
25 progressus forte conspicit circa lucum Dianae pascentem capream imprudensque religionis, quae in eo loco erat, iaculo transfigit. neque multo post irane caelesti an ob mutationem aeris corporibus
30 pertemptatis lues invadit. atque interim in dies magis magisque saeviens multa milia fatigare et

XIX—XXII Malal. 123 Cedren. P 124. 125 Tzetz. Antehom. 191—209 Dares XXV Auctor τῶν Τρωϊκῶν in B. Uff. XXIII Ptolemaei Hephaestionis nov. fabularum Excerpta (p. 39, 9 Roulez).

2 cybi G 6 aequi G 9 eq.usus egestatis usu G
13 frigii GB Phalidis corr. P num recte, magnopere quaeritur
inlectus qui uirtutis GB illici potuit ut uirtutis s. P emend.
Mercerus.

promisce per pecora atque exercitum grassari. prorsus nullus funeri modus neque requies: uti quidque malo obvium fuerat, vastabatur. quis rebus sollicitis ducibus mulier quaedam deo plena Dianae iram fatur: eam namque ob necem capreae, qua maxime 5 laetabatur, sacrilegii poenam ab exercitu expetere, nec leniri, priusquam auctor tanti sceleris filiam natu maximam vicariam victimam immolavisset. quae vox ut ad exercitum venit, omnes duces Agamemnonem adeunt eumque primo orare recusantemque ad postremum cogere, uti malo obviam properaret. sed ubi 10 obstinate renuere vident, nec ulla vi queunt flectere, plurimis conviciis insecuti ad postremum regio honore spoliavere: ac ne tanta vis exercitus sine rectore effusius ac sine modo militiae vagaretur, praeficiunt 15 ante omnes Palamedem dein Diomedem et Aiacem Telamonium, quartum Idomenea. ita per aequationem numeri atque partium quadripertitur exercitus.

XX. Neque interim ullus finis vastitatis: cum Ulixes simulata ex pertinacia Agamemnonis iracundia et ob id domitionem confirmans magnum atque insperabile cunctis remedium excogitavit. profectus namque Mycenae nullo consilii particeps falsas litteras tamquam ab Agamemnone ad Clytemestram perfert, quarum sententia haec erat: Iphigeniam, nam ea maior natu erat, desponsam Achilli: 25 eumque non prius ad Troiam profecturum, quam promissi fides impleretur: ob quae festinaret eamque et quae nuptiis usui essent, mature mittere. praeterea multa pro negotio locutus ementito argumento fidem 30 fecerat. quae ubi accepit Clytemestra cum propter gratiam Helenae, tum maxime, quod tam celeberrimi nominis viro filia traderetur, laeta Iphigeniam Ulixi committit. isque confecto negotio paucis die-

7 liniri G 12 rennuere G 18 muneris *maluit Obrechtus*
 20 pertinacia GB 21 domitionem GB *emend.*
Mercerus 22 inseparabile G inseparabile B *corr. P.*
 26 dispensam G desponsam B 32 tunc G tum B.

bus ad exercitum revenit, atque ex inproviso in luco Dianae cum virgine conspicitur. quis cognitis Agamemnon affectione paternae pietatis motus an ne tam inlicito immolationis scelere interesset, fugam parat: eumque re cognita Nestor, longam exorsus orationem, ad postremum persuadendi genere, in quo praeter ceteros Graeciae viros iucundus acceptusque erat, a proposito prohibuit.

XXI. Interim virginem Ulixes et Menelaus cum Calchante, quibus id negotium datum erat, remotis procul omnibus sacrificio adornant: cum ecce dies foedari et caelum nubilo tegi coepit: dein repente tonitrua, corusca fulmina et praeterea terrae marisque ingens motus atque ad postremum confusione aeris ereptum lumen. neque multo post imbrum atque grandinis vis magna praecipitata. inter quae tam taetra nulla requie tempestatis Menelaus cum his, qui sacrificium curabant, metu atque haesitatione diversus agebatur: terreri quippe primo subita caeli permutatione idque signum divinum credere, dein, ne inceptum omitteret, detrimento militum commoveri. igitur inter tantam animi dubitationem vox quaedam luco emissa: aspernari numen sacrificii genus et ob id abstinendum a corpore virginis, misereri namque eius deam: ceterum pro tanto facinore satis poenarum Agamemnoni ab coniuge eius post Troianam victoriam comparatum *iri*. itaque curarent id, quod in vicem virginis oblatum animadverterent, immolare. dein coepere venti atque fulmina aliaque, quae in magno caeli motu oriri solent, consensescere.

XXII. Sed cum haec in luco aguntur, Achilles litteras seorsum missas sibi a Clytemestra cum auri magno pondere accepit, in quis ei filiam atque

5 cumque GB eum ed. Merc. et Obr. Dederichus eumque 7 acceptusque B acceptus G 8 cohibuit P 11 sacrificium G¹ 13 per ea G corr. P. 27 iri e coniectura addidi 34 aura G¹

omnem domum suam commendaverat. quae postquam et Ulixis consilium patefactum est, omissis omnibus propere ad lucum pergit, magna voce Menelaum et qui cum eo erant, inclamans, ab inquietudine Iphigeniae cohiberent sese, comminatus perniciem, ni paruissent: mox attonitis his atque obstupefactis ipse supervenit reformatoque iam die virginem abstrahit. interim deliberantibus cunctis, quidnam vel ubi esset, quod immolari iuberetur, cerva forma corporis admiranda ante ipsam aram intrepida consistit: eam praedictam hostiam rati oblatamque divinitus comprehendere moxque immolant. quis peractis sedata lues instarque aestivi temporis mare reseratum est. ceterum virginem Achilles atque hi, qui sacrificio praefuere, clam omnes regi Scytharum, qui eo tempore aderat, commendavere.

XXIII. At ubi duces sedatam vim mali animadvertunt ventorumque flatus navigandi prosperos atque aestivam maris faciem, omnes laeti Agamemnonem adeunt, eumque interitu filiae permaestum consolati honorem regni rursus concelebrant. quae res pergrata atque accepta per exercitum fuit: eum quippe optimum consultorem sui non secus, quam parentem miles omnis percolebat. sed Agamemnon sive eorum, quae praecesserant, satis prudens, seu humanarum rerum necessitatem animo reputans et ob id adversus infortunia firmissimus, dissimulato quod ei acciderat, honorem suscipit atque eo die duces omnes ad se in convivium deducit. dein haud multis post diebus exercitus ordinatus per duces, cum opportunum iam tempus navigandi ingrueret, ascendit naves repletas multis rebus pretiosissimis, quae ab incolis regionis eius offerebantur. ceterum frumenta, vinum aliaque cibi necessaria Anius et

5 perniciem G 13 mare e conjectura addidi, vulgo contra libros legitur reseratum est coelum. 19 estiam G 22 pergra G¹ 25 fort. non satis 31 nam G.

eius filiae praebuere, quae oenotropae et divinae religionis antestites memorabantur. hoc modo ex Aulide navigatum est.

LIBER SECUNDUS.

I. Postquam ad Moesorum regionem univ-
 5 sas classes venti appulere, prope omnes signo
 dato naves litori admovent. dein egredi cupien-
 tibus a custodibus loci eius obviam itum est: eos
 namque Telephus, qui tum Moesiae imperator erat,
 quo omnis regio ab incursione maritimorum hostium
 10 defensaretur, litori praefecerat. igitur ubi descen-
 dere prohibentur neque prius permittitur terram
 contingere, quam regi quinam essent nuntiaretur,
 nostri primo quae dicebantur negligere et singuli
 navibus egredi, dein postquam a custodibus nihil
 15 remittebatur et summa vi resisti et prohiberi coe-
 ptum, duces omnes iniuriam manu vindicandam rati
 arreptis armis evolant navibus incensique ira custo-
 des caedere neque versis his atque in fuga parcere,
 sed uti quisque fugientem comprehenderat, obtruncare.
 20 II. Interim ad Telephum qui primi fuga Grae-
 cos evaserant veniunt: inruisse multa milia hostium
 eosque caesis custodibus litora occupasse et multa
 praeterea singuli pro metu suo adicientes nuntiant.
 dein re cognita Telephus cum his, quos circum se
 25 habebat, aliisque, qui in ea festinatione in unum
 conduci potuere, prope Graecis obviam venit ac
 statim condensatis utrimque frontibus vi magna
 concurritur. dein uti quisque in manus venerat,
 interficitur, cum interim his aut illis ex casu suo-
 30 rum percussis vehementius invicem instaretur. Sed
 in ea pugna Thessandrus, quem Polynicis supra me-

1 quae in utropea GB quae oenotrope P 17 abreptis G
 18 cedere GB 20 fuge GB 27 condensatis G con-
 densatis edit. uett. 30 Sed in ea pugna om. ed. princ.

moravimus, congressus cum Telepho ictusque ab eo cadit multis tamen hostium ante interfectis: in quis Telephi comitem, quem rex ob industriam virium atque ingenii inter duces habebat, strenue dimicantem obtruncaverat: atque ita paulatim elatus secundo belli eventu et ob id maiora viribus adgressus interficitur. atque eius cruentum corpus Diomedes, quod ei iam tum a parentibus coeptum cum eo societatis ius perseverabat, umeris extulit: idque igni crematum, quod superfuerat, patrio more sepeliit. 10

III. At ubi animadvertere Achilles et Aiax Telamonius magno suorum detrimento eventum belli trahi, exercitum in duas partes dispertiant, ac pro tempore cohortati suos tamquam restauratis viribus acrius hostes incurrunt: ipsi duces principes certaminis, cum modo insequerentur fugientes, modo ingruentibus semet instar muri opponerent. atque ita omni modo primi aut inter primos bellantes praeclaram iam tum virtutis suae famam apud hostes atque inter suos effecere. interim Teuthranus, Teuthrante et Auge genitus, frater Telephi uterinus, ubi animadvertit Aiacem tanta adversum suos gloria dimicantem, propere ad eum convertit ibique pugnando ictus telo eius occubuit. eius casu Telephus non mediocriter percussus ultionemque fraternae mortis expetens infestus aciem invadit atque ibi fugatis quos adversum ierat, cum obstinate Ulixem inter vineas, quae ei loco adiunctae erant, insequeretur, praepeditus trunco vitis ruit. id ubi Achilles procul animadvertit, telum iaculatus femur sinistrum regi transfigit. at Telephus inpigre resurgens ferum ex corpore extrahit et protectus concursu suorum ab instanti pernicie liberatus est. 20

III Tzetz. Antehom. 265 seqq. Auctor τῶν Τρωϊκῶν in B. Uff. XXXIII.

15 ipsius GB 21 theuthranto GB alige GB Auge V
25 ulcionemque GB 29 praeteritus G in marg. 1. m. uel
praepeditus uel praepeditus B 33 perniciae G

IV. Iamque diei plerumque processerat, cum utraque acie intenta proelium sine ulla requie iugi certamine ac strenue adversum se ducibus fatigantur. namque nostros multorum dierum navigio in aliquantum exhaustos maxime praesentia Telephi debilitaverat. is namque Hercule genitus procerus corpore ac pollens viribus, divinis patriis virtutibus propriam gloriam aequiparaverat. igitur adventante nocte cunctis cupientibus requies belli facta: ac Moesi ad se domum, nostri ad naves digrediuntur. ceterum in ea pugna utriusque exercitus interfecti multi mortales, sed et vulnerati pars maxima: prorsus nullo aut perpauca clade belli eius expertibus. dein secuta die legati invicem de sepeliendis, qui in bello ceciderant, mittuntur: atque ita induciis interpositis collecta corpora atque igni cremata sepeliuntur.

V. Interim Telepolemus et cum fratre Antipho Phidippus, quos Thessalo genitos nepotes Herculis supra memoravimus, cognito Telephum in his locis imperitare fiducia cognationis ad eum veniunt eique, quinam essent et quibuscum navigassent, aperuere. dein multa invicem consumpta oratione ad postremum nostri acrius incusare, quod tam hostiliter adversum suos versaretur. Agamemnonem namque et Menelaum Pelopidas, non alienos generis sui eum exercitum contraxisse. dein quae circa domum Menelai ab Alexandro commissa essent raptumque Helenae docent: atque decere eum cum propter consanguinitatem tum praecipue ob scelus violati communis hospitii Graecis ultro ferre auxilium, in quorum gratiam ipsius etiam Herculis plurima laborum monumenta per totam Graeciam existere. ad ea Telephus, etsi dolore vulneris immodice afflictabatur, benigne tamen re-

3 strenuis *V* In ed. Obr. legitur: proelio sine ulla requie ac iugi certamine strenuis etc. an scribendum strenue aduersantibus ducibus? 8 aequiparauerat *G*¹ aequiper. *G*² 15 caeciderant *G* 18 fidippus *GB* 25 generi *G*¹ generis *G*² 28 sanguinitatem *G* 32 Gretiam *G* thelephus *GB* hic et saepissime etsi codd. deteriores, et *G*.

spondens ipsorum potius ait culpa factum, quod amicissimos et iunctos sibi generis adfinitate regno suo adpulsos ignoraverit: praemittendos etenim fuisse, per quos cognito eorum adventu obviam ire gratulantem oportuerit atque amice hospitio receptos donatos-⁵ que muneribus, cum commodum ipsis videretur, remittere. ceterum militiam adversum Priamum recusare: Astyothen enim Priami iunctam sibi matrimonio, ex qua Eurypylos genitus artissimum adfinitatis pignus intercederet. dein propere popularibus, uti ab incepto¹⁰ desisterent, nuntiarī iubet: atque ita nostris liberam egrediendi navibus potestatem permittit. Telepolemus et qui cum eo venerant Eurypylo traduntur hique perfectis quae cupierant ad naves pergunt nuntiantes Agamemnoni ac reliquis regibus pacem concordiamque cum Telepho.¹⁵

VI. Quae ubi accepere, apparatus belli laeti omittunt. dein ex consilii sententia Achilles cum Aiace ad Telephum pervenere, eumque iactatum magnis doloribus consolati, ut viriliter incommodum²⁰ ferret deprecabantur. at Telephus, ubi aliquantum requies doloris intercesserat, Graecos incusare, quod ne nuntium quidem adventus sui praemisissent. dein percontatur, quinam et quanti Pelopidae in ea militia essent doctusque multis precibus orat, ut ad se²⁵ omnes veniant. tunc nostri facturos se quae vellet polliciti desiderium regis reliquis nuntiavere. igitur omnes Pelopidae praeter Agamemnonem et Menelaum in unum congregati ad Telephum veniunt multumque gratulationis atque laetitiae praesentia sua³⁰ regi optulere: ac deinde muneribus largiter donati hospitio recipiuntur. neque tamen miles reliquus, qui apud naves erat, munificentiae regis expers fuit, namque ex numero navium frumentum alia-

5 hospicio *G* 6 ipsius *GB* 8 astiochen *G* 9 eury-
 pilus *G* 23 praemisissent *G* 27 desiderio *G*¹ 32 ho-
 spicio *GB* | recipiunt *G*.

que necessaria affatim portabantur. ceterum rex ubi Agamemnonem fratremque eius abesse animadvertit, multis precibus Ulixen deprecatur, uti ad eos acciendos pergeret. hi itaque ad Telephum veniunt
 5 ac more regio invicem acceptis datisque donis Machaonem et Podalirium Aesculapii filios venire ac vulneri mederi iubent, qui inspecta cura propere apta dolori medicamina inponunt.

VII. Sed ubi tritis aliquot diebus tempus navigandi remorari ac ventis adversantibus mare in
 10 dies magis magisque saevire coepit, Telephum adeunt eumque de opportunitate temporis consulunt: atque ab eo docti initio veris ex his locis ad Troiam navigandi tempus esse, reliqua adversa, cunctis
 15 volentibus Boeotiam revertuntur ibique subductis navibus singuli in regna sua hiematum discedunt. interim in eo otio regi Agamemnoni cum Menelao fratre exercere discordias vacuum fuit ob proditam Iphigeniam. is namque auctor et veluti
 20 causa luctus eius credebatur.

VIII. Per idem tempus, ubi de coniuratione universae Graeciae apud Troiam conpertum est, auctoribus nuntii eius *Scythis* barbaris, qui mercandi gratia per omnem Hellespontum commutare
 25 res cum accolis sueti ultro citroque vagabantur, metus atque maeror universos invasere, cum singuli, quibus ab initio Alexandri facinus displicuerat, male actum adversum Graeciam et ob id paucorum pravitatem in communem perniciem praecipitatum iri
 30 testarentur. inter quae tam sollicita magna cura plurimi ex omni ordine electi ad contrahenda ex finitimis regionibus auxilia ab Alexandro aliisque pessimis consultoribus dimittuntur hisque mandatur,

7 inspecto crure *Vindingius*, infecta cura *Wasseus*,
 suscepta cura *Wopkensus* 11 seuire *G* | accepit *G* cepit *B* 12 oportunitate *GB* 23 sestis *G* scitis *B* *Scythis* *Mercerus* 29 perniciem *G* | praecipitatum uiri *G*¹ *corr.*
 2. m.

uti quamprimum expedito negotio remearent: quod ea gratia maxime a Priamidis festinabatur, uti prope instructo exercitu tempus profectionis antecaperent atque omne quod parabatur bellum in regiones Graeciae transportaretur. 5

IX. Dum haec apud Troiam geruntur, Diomedes incepti eorum certior factus magna celeritate per omnem Graeciam pervagatus universos duces convenit hisque consilium Troianorum aperiens monet atque hortatur, uti quamprimum instructi 10 rebus bello necessariis ad navigandum festinarent. neque multo post re cognita Argos ab omnibus convenitur: ibi Achilles regi indignatus, quod propter filiam renueret profectionem, ab Ulixē in gratiam reductus est. is namque diu maesto ac luctu obsito 15 Agamemnoni insinuans, quae circa filiam eius evenissent, animum atque ornatum regis reformavit. igitur cunctis praesentibus quamquam a nullo officia militiae neglegebantur, praecipue tamen Ajax Telamonius et Achilles cum Diomede curam maximam 20 studiumque inportandi belli susceperant: hisque placet, uti praeter contractam classem naves, quibus loca hostilia incursarent, praeparentur: ita diebus paucis quinquaginta navium classem instructam omni genere conpingunt. ceterum ab incepto militiae eius 25 octavo iam anno ad hoc usque tempus consumpto initium noni occeperat.

X. At ubi instructae omni modo classes et mare navigio patens neque ulla res impedimento erat, Scythas, qui forte mercandi gratia eo adpulerant, 30 conductos mercede duces profectionis eius delegere. per idem tempus Telephus dolore vulneris eius, quod in proelio adversum Graecos acceperat, diu afflictatus, cum nullo remedio mederi posset, ad postremum Apollinis oraculo monitus, uti Achillem atque 35

14 rennueret *G* 21 studium *G*¹ que *add.* 2 *m.* 28
 omni modo *G* 29 patiens *GB*, *Orellius* patens, nauigi
 patiens *V* 32 thelephus *G* dolorem *G*.

Aesculapii filios adhiberet, prope Argos navigat. dein cunctis ducibus causam adventus eius admirantibus oraculum refert atque ita orat, ne sibi praedictum remedium ab amicis negaretur. quae ubi
 5 accepere Achilles cum Machaone et Podalirio adhibentes curam vulneri brevi fidem oraculi firmavere. ceterum Graeci multis immolationibus deos adiutores incepto invocantes Aulidam cum praedictis navibus veniunt atque inde prope navigare
 10 incipientibus dux Telephus ob acceptam gratiam factus. ita ascensis navibus ventos nacti paucis diebus ad Troiam pervenere.

XI. Per idem tempus Sarpedon Lycius Xanthi et Laodamiae frequentibus nuntiis a Priamo
 15 accitus cum magna armatorum manu adventabat. is ubi animadvertit procul magnam vim classium admotam litori, ratus ut negotium erat, prope suos instruit Graecosque degredi incipientes invadit. neque multo post re cognita Priamidæ arreptis armis
 20 accurrunt: cum interim Graeci infensis hostibus et omni modo instantibus neque degredi sine pernicie neque arma capere turbatis omnibus et ob id cuncta impredientibus possent. ad postremum tamen hi, quibus in ea festinatione armandi semet potestas
 25 fuit, confirmati inter se invicem acriter hostes incurrunt. sed in ea pugna Protesilaus, cuius navis prima omnium terrae admota erat, inter primos bellando ad postremum telo Aeneae ictus ruit. occidere etiam duo Priami filii neque reliqua multitudo
 30 utraque ex parte cladis eius expers fuit.

XII. Ceterum Achilles et Ajax Telamonius, quorum virtute Graeci sustentabantur, magna gloria dimicantes metum hostibus et fiduciam suis efficere. neque amplius resisti iam apud eos poterat,

XI. XII. Malal. 124 Cedren. P 125. 126 Tzetz. Antehom. 222—259 Auctor τῶν Τρωϊκῶν in B. Uff. XXIX.

quin paulatim decedentibus his, quos adversum ierant, ad postremum cuncti fugarentur. ita libero ab hostibus tempore Graeci subductas naves atque in ordinem compositas tuto conlocant. dein ex omnibus Achillen et Aiace[m] Telamonium, quorum virtute maxime fidebant, custodes deligunt hisque tutelam classium atque exercitus per latera atque cornua distribuentes tradunt. igitur ordinatis dispositisque omnibus Telephus, cuius ductu ad Troiam navigatum est, magna sui apud exercitum gratia domum discedit. neque multo post circa Protesilai sepulturam nostris occupatis nihilque tali tempore hostile metuentibus Cycnus; cuius haud procul a Troia regnum, cognito adventu nostro, clam atque insidiis Graecos invadit eosque ancipiti malo terribitos sine ullo ordine ac disciplina militari fugere coegit. dein prope reliqui, quibus non ea humanitas demandata erat, re cognita armati eunt contra. in quis Achilles congressus cum rege eumque et magnam vim hostium interfecit, conversis in fugam hoc modo liberatis.

XIII. Ceterum sollicitis ducibus et multorum clade ob crebras hostium incursiones anxii decernitur, uti primum finitimas Troiae civitates cum parte exercitus adeant easque omni modo incursent. ita omnium primam Cycni regionem invadunt vastantque circum omnia, sed ubi Neandriensium civitatem, quae regni caput filiorum Cycni nutrix memorabatur, nullo resistente invasere atque ignem subicere coepere, cives eius multis precibus lacrimisque orare, uti ab incepto desisterent, per omnia humana atque divina nixi genibus deprecantes, ne delicta pessumi ducis civitatem innoxiam et paulo post fidam sibi

XIII. Malal. 125 init. Cedren. P 126.

1 aduersus eos *V*. 6 diligunt *G*¹ 12 nihilque in *V*
14 atque ex *ed. Daceria* 20 in fuga *GB*, in fugam *edit. uett.*
atque in fuga *maluit Dederichus* 27 mentorensium libri, *Obrechtus Methonensium, Perizonius Neandriensium hic et infra.*

luere paterentur. hoc modo per miserationem servata civitas. ceterum regios pueros Cobin et Corianum eorumque sororem Glaucen expetentibus Graecis tradidere: quam nostri Aiaci ob fortia facta eius exceptam reliquae praedae habendam concedunt. neque multo post *Neandrienses* supplices et cum pace ad Graecos conveniunt amicitiam et omnia, quae imperavissent, facturos polliciti. quis perfectis Graeci Cillam aggressi expugnare. neque tamen Coronem, quae haud procul aberat, contingunt, in gratiam *Neandriorum*, qui domini civitatis eius fideles atque amicissimi nobis ad hoc tempus permanserant.

XIV. Eadem tempestate oraculum Pythii Graecis perfertur concedendum ab omnibus, uti per Palameden Apollini Zminthio sacrificium exhiberetur: quae res multis grata ob industriam et amorem viri, quem circa omnem exercitum exhibebat, nonnullis ducum dolori fuerat. ceterum immolatio centum victimarum, sicuti praedictum erat, pro cuncto exercitu exhibebatur, praeunte Chryse loci eius sacerdote. interim re cognita Alexander congregata armatorum manu ad prohibendum venit: eum duo Aiaces, priusquam ad templum adpropinquaret, interfectis plurimis fugavere. sed Chryses, quem sacerdotem Zminthii Apollinis supra diximus, utriusque exercitus offensam metuens, quisque partium ad eum venerat, cum his se adiunctum esse simulabat. interim in eo sacrificio Philocteta haud procul ab ara templi eius adstans morsu serpentis forte contingitur: dein ab omnibus qui animadverterant clamore sublato Ulixes accurrens serpentem interficit: neque multo post Philocteta cum paucis, uti curaretur, Lemnum insulam mittitur, namque in ea sacra Vulcano antestites dei inhabitare ab accolis dicebatur solitos mederi adversus venena huiusmodi.

5 praedae GB 6 mentorenses GB | supplices G 7 coronem GB 9 meandriorum GB, *Perizonius* Neandriorum 15 zminthio sic GB 24 Zminthii GB 26 ut quisque *Vindingius frustra locum temptans* 34 deinhabitare G inhabitare B.

XV. Per idem tempus Diomedes et Ulixes consilium de interficiendo Palamede ineunt, more ingenii humani, quod imbellum adversum dolores animi et invidiae plenum anteiri se a meliore haud facile patitur. igitur simulato quod thesaurum re-⁵ pertum in puteo cum eo partiri vellent remotis procul omnibus persuadent, uti ipse potius descenderet eumque nihil insidiosi metuentem adminiculo funis usum deponunt ac propere arreptis saxis, quae circum erant, desuper obruunt. ita vir optimus¹⁰ acceptusque in exercitu, cuius neque consilium umquam neque virtus frustra fuit, circumventus a quibus minime decuerat indigno modo interiit. sed fuere, qui eius consilii haud expertem Agamemnonem dicerent, ob amorem ducis in exercitum et quia¹⁵ pars maxima regi ab eo cupiens tradendum ei imperium palam loquebantur. igitur a cunctis Graecis veluti publicum funus eius crematum igni, aureo vasculo sepultum est.

XVI. Interim Achilles ministras et veluti offi-²⁰ cinam belli proximas Troiae civitates ratus sumptis aliquot navibus Lesbum aggreditur ac sine ulla difficultate eam capit et Phorbanta loci eius regem multa adversum Graecos hostiliter molitum interficit atque inde Diomedeam filiam regis cum magna²⁵ praeda abducit. dein Scyrum et Hierapolin urbes refertas divitiis cunctis suorum poscentibus vi magna aggressus paucis diebus sine ulla difficultate excindit. ceterum qua pergebat agri referti iugi pace depraedati omnibusque vexati neque quicquam,³⁰

XV. Tzetz. Antehom. 297 seqq. Const. Manass. 26. 27 Auctor τῶν Τρωϊκῶν in B. Uff. XXXVIII.

XVI. XVII. Malal. 125. 126 init. Cedren. P 126 Tzetz. Antehom. 349 seq.

7 fortasse scribendum est persuadent ei 8 insidiosae GB insidiosum V insidiosi Cod. Heinsii. amminiculo G 10 ita ut G 11 cuius que GB 12 nequae G fuerat V 14 Agamen nomen G 15 in exercitu Perizonius 23 forbanta GB 26 preda GB phyrram G phyram B.

quod amicum Troianis videretur, non eversum aut vastatum relinqui. quis cognitis finitimi populi ultro ad eum cum pace accurrere ac ne vastarentur agri, dimidio fructuum pacti dant fidem pacis atque ab eo accipiunt. his actis Achilles ad exercitum regreditur magnam vim gloriae atque praedae adportans. eodem tempore rex Scytharum cognito adventu nostrorum cum multis donis adventabat.

XVII. Ceterum Achilles haud contentus eorum, quae gesserat, Cilicas aggreditur, ibique Lyrnesum paucis diebus pugnando cepit. interfecto dein Eetione, qui his locis imperitabat, magnis opibus naves replet, abducens Astynomen Chrysi filiam quae eo tempore regi denupta erat. propere inde Pedasum expugnare coepit, *Lelegum* urbem, sed eorum rex Brises ubi animadvertit in obsidendo saevire nostros, ratus nulla vi prohiberi hostes aut suos satis defendi posse, desperatione effugii salutisque attentis ceteris adversum hostes domum regressus laqueo interiit. neque multo post capta civitas atque interfecti multi mortales et abducta filia regis Hippodamia.

XVIII. Per idem tempus Ajax Telamonius Thracum Cherronesum omni modo infestabat. sed ubi eorum rex Polymestor virtutem atque gloriam viri cognovit, diffidens rebus suis deditionem coepit: tuncque Polydorus Priami filius, quem rex recens natum clam omnis alendum ei transmiserat, merces pacis ab eo traditur. aurum etiam aliaque dona huiuscemodi ad conciliandum hostium animos

XVIII. Malal. 128 med. 129 Cedren. P 126. 127.

10 lyrnesum GB 12 eaetione GB quibus locis G 13
 astymonem G astinomen B 14 propera G 15 legeo-
 rum GB Lelegum *Mercerus e coniectura scripsit.* 16 brises GB
 18 desperationi G 24 cherronessum GB 25
 polimestor G 26 dedicionem G 28 clam om. GB addit
 PV | hominis GB omnes PV omnes homines cod. Heinstii
 30 *Mercerus coniecit* cuiusquemodi.

affatim praebebantur. dehinc frumentum per omnem exercitum totius anni pollicitus naves onerarias, quas ob id Ajax secum habuerat, replet: multis execrationibus amicitiam Priami adversum Graecos renuens in pacis fidem receptus est. his actis Ajax ⁵ iter ad Phrygas convertit ingressusque eorum regionem Teuthrantem dominum locorum solitario certamine interficit ac post paucos dies expugnata atque incensa civitate magnam vim praedae trahit, abducens Tecmessam filiam regis. ¹⁰

XIX. Igitur ambo duces multis vastatis atque expugnatis regionibus ipsi clari atque magnifici ingenti nomine, per diversa loca quasi de industria eodem tempore ad exercitum remeare. dein per praecones conductis in unum cunctis militibus du- ¹⁵ cibusque progressi in medium singuli laborum atque industriae documenta in conspectu omnium exposuere. quae ubi Graeci advertere, favore ingenti ac laudibus eos prosecuti mediosque statuentes ramis oleae coronavere. dein consilium de dividenda praeda ²⁰ haberi coeptum Nestore et Idomeneo in decernendo optimis auctoribus. itaque cunctorum sententia ex omni praeda, quam Achilles adportaverat, exceptam Eetionis coniugem Astynomen, quam Chrysi filiam supra docuimus, ob honorem regium Agamemnoni ²⁵ optulere. ipse etiam Achilles praeter Brisi filiam Hippodamiam Diomedeam sibi retinuit, quod eiusdem aetatis atque alimonii non sine magno dolore divelli poterant et ob id iam antea genibus Achillis obvolutae, ne separarentur magnis precibus orave- ³⁰ rant. ceterum reliqua praeda viritim ob singulorum merita distributa est. dein quae Ajax adportaverat, Ulixes et Diomedes rogatu eius in medios intulere,

3 habebat V 5 rennuens G 7 theutandrum GB
 10 adducens G | tecmissam GB 15 precones G 20 praeda GB
 21 idomeneas G idomeneus B 22 sententia GB 23 ex-
 ceptam ut coniecerat Vindingius V excepta GB 24 eationis
 GB coniugem astynomen G 26 brissi GB.

ex quis auri atque argenti quantum satis videbatur Agamemnoni regi datur ac deinde Aiaci ob egregia laborum eius facinora Teuthranti filiam Tecmessam concedunt. ita divisus in singulos quae supererant, 5 frumentum per exercitum dispertunt.

XX. His actis fidem pacti, quod cum Poly- mestore intercesserat, traditumque Polydorum refert. ob quae cunctis decernitur, ut Ulixes cum Diomede profecti ad Priamum Helenam cum abreptis recupe- 10 rarent, atque ita Polydorum regi traderent. igitur his pergentibus Menelaus, in cuius gratiam id ne- gotium gerebatur, legationis officium eius pariter cum supradictis capit. itaque habentes Polydorum ad Troianos veniunt. sed ubi animadvertere popu- 15 lares electos ac magni nominis viros adventasse, prope senes omnes, quorum consilium haberi so- litum erat, in unum ducunt Priamo a filiis domi retento. igitur reliquis praesentibus Graecorum Menelaus verba facit: secundo iam se ob eandem cau- 20 sam venisse. cum multa alia adversum se domumque suam admissa, tum magno cum gemitu filiae orbita- tem per absentiam coniugis conqueri: quae cuncta ab amico quondam et hospite non secundum meritum suum evenisse. eam seniores lamentationem inmodi- 25 cam cum lacrimis accipientes ad omnia, quae ab eo dicebantur, tamquam iniuriae eius participes adnuere.

XXI. Post quem Ulixes medius adstans hu- iuscemodi orationem habuit: „credo ego vos, Troiani principes, satis compertum habere, nihil temere Grae- 30 cos, nihil inconsultum incipere solere, ac semper his iam tum a maioribus provisum atque elaboratum,

1 uidebantur G 3 theutranti G tecmissam GB. 4 fort. inter singulos scribendum est 11 gratia GB gratiam PV 17 conducunt, quod voluit Wopkensis PV cf. c. 2 et 19, in unum coeunt c. 30 18 presentibus G 24 ea s. lamentatione inmodica GB, corr. in ed. Crat. 26 aduenere GB 27 quam GB 30 inconsulte, quod optauerat Wopkensis, V sed cf. V, 6 ea quae antea gesta essent temere et inconsulta 31 laboratum non male PV.

uti facta gestaue eorum laus potius, quam culpa sequeretur. et ut praeterita a me consulta omittam, hoc iam licet re cognoscere. iniuriis contumeliisque Alexandri paulo ante laesa Graecia non ad vim neque ad arma decursum est, quod iracundiae refugium 5 esse solet. nam de consilii sententia legati ad recipiendam Helenam, ut meministis, cum Menelao venimus: quibus praeter superbas verborum minas et insidias occultas nihil a Priamo neque ab eius regulis remissum est. imperfecta igitur re, ut opinor, 10 consequens fuit arma capere hisque per vim extorquere, quod amice impetrari nequitum est. itaque parato exercitu ac tot egregiis atque inclitis ducibus ne sic quidem proelium adversum vos inire consilium fuit: sed imitati morem modestiamque solitam 15 iterato ad vos ob eandem causam oratum venimus. cetera in manu vestra sita sunt, Troiani: neque vos pigebit consensisse nobis, si modo sana mens est, decretis salubribus priora male consulta corrigere. XXII. Per deos immortales, reputate cum animis 20 vestris, quanta clades et veluti contagio huiusce exempli orbem terrarum occupatura sit. quis enim posthac, cui virile negotium est, recordatus Alexandri facinus non omnia suspecta atque insidiosa ab amico metuere cogetur? aut quis frater fratri aditum patefaciet? quis hospitem aut cognatum non tamquam 25 hostem cavebit? denique si haec, quod non spero, probaritis, omnia foederis iura ac pietatis apud bar-

2 a me] bene PV 3 licere c. GB licet re cog. V
 11 iusque V 12 impetrare GB impetrari, ut Perizonius postulauerat P 17 neque nos G neque uos PB 18 uobis GB
 corr. Dederichus. | fort. ac si 20 rep. cum an. om. G
 r. c. a. uestris om. B habet PV 21 clades et libri, Dacia
 exp. et sine iusta causa | huius G¹ 22 erit GB
 enim V 23 uirile ingenium VP 25 fratri G 26 quem
 libri, iam dudum corr. nisi forte statumus uerba quem—cauebit
 collocanda esse u. 22 post cogetur 27 quod spero GB ueri
 similis est excidisse non, quam quod add. V haud 28 probaritis G¹.

baros Graecosque clausa erunt. quocirca, Troiani principes, bonum atque utile est Graecos receptis universis, quae per vim extorta sunt, amice atque uti par est domum mitti neque operiri, quoad duo regna
 5 inter se amicissima manus conserant. quae cum considero, dolendam hercule vicem vestram puto, qui innoxii et culpae eius vacui nati paucorum libidini paulo post alieni sceleris poenas subire cogemini. an vos soli ignoratis, ut affectae sint vicinae atque
 10 amicae vobis civitates, vel quae in dies residuis praeparentur? nam captum Polydorum atque apud Graecos retineri cognitum vobis est. qui, si Helena cum abreptis nunc saltim revocetur, inviolatus Priamo restitui poterit: alio pacto bellum differri non potest
 15 neque finis bellandi fiet, quin aut omnes Graeciae duces, qui singuli ad eruendam civitatem vestram satis idonei sunt, mortem obierint, aut, quod magis spero confore, capto Ilio crematoque igni posteris etiam exemplum impietatis vestrae relinquatur. qua-
 20 propter dum adhuc res integra in manibus vobis est, etiam atque etiam providete."

XXIII. Postquam finem loquendi fecit, magno silentio cunctis, ut in tali negotio fieri solet, alienam sententiam expectantibus, cum se quisque minus idoneum auctorem crederet, Panthus clara voce:
 25 „apud eos“ ait „Ulixе verba facis, quibus praeter voluntatem mederi rebus potestas nulla est.“ dein post eum Antenor: „omnia, quae memorata a vobis sunt, scientes prudentesque patiemur neque voluntas consulendi
 30 abest, si potestas concederetur. sed ut videtis summae rei alii potiuntur, quibus cupiditas utilitate potior est.“ quae ubi disseruit, mox per ordinem duces omnes, qui ob amicitiam Priami quique mercede conducti auxiliarem exercitum duxerant, introduci
 35 iubet. quis ingressis Ulixes secundam exorsus orationem iniquissimos appellare universos neque dispares Alexandri: quippe qui a bono honestoque elapsi

auctorem pessimi facinoris sequerentur. neque ignorare quemquam, si tam atrox iniuria probanda sit, fore uti malo exemplo disseminato per mortales ipsos etiam, qui haud longe abessent, similia aut graviora hisce sequerentur. ea, ut erant atrociora, cuncti taciti inter se reputare animo atque ita exemplum huiusmodi abhorrentes indignatione rerum permoveri. dein solito more perrogatis seniorum sententiis pari consensu omnium Menelaum indigne passum iniuriam decernitur, solo omnium Antimacho in gratiam Alexandri adversum cunctos reclamante. ac statim, qui de omnibus nuntiatum ad Priamum mitterentur, electi duo: hique inter cetera, quae mandata erant, etiam de Polydoro docent.

XXIV. Ea ubi rex accepit, maxime consternatus filii nuntio ante ora omnium corrui. dein a circumstantibus reffectus paulisper erigitur: atque ire in consilium cupiens ab regulis cohibitus est. ipsi namque relicto patre conventum inrumpunt ad id tempus, quo Antimachus multis in contumeliam Graecorum praeiactis probris tum demum dimitti Menelaum aiebat, si Polydorus redderetur, postremo eundem casum atque exitum utriusque custodiendum. adversum quae cunctis silentibus Antenor resistere, ac ne quid huiusmodi decerneretur, magna vi repugnare. sed postquam invicem multa consumpta oratione certamen eorum ad manus processerat, omnes qui aderant inquietum ac seditiosum Antimachum pronuntiantes e curia eiecere.

XXV. Sed ubi Priamidae ingressi sunt, Panthus Hectorem obsecrans, nam is inter regulos cum virtute tum consilio bonus credebatur, hortari, uti Helena nunc potissimum, cum Graeci supplices ob hanc causam venissent, cum amicitia redderetur: neque parum Alexandro ad explendum amorem, si quem circa Helenam habuerat, transactum. quocirca

2 quemquam quin libri, quin deleuit Dederichus. 29 nuntiantie se G 31 his G 35 explendam G.

versari ante omnium oculos oportere praesentiam regum Graecorum eorumque facta fortia ac recens partam gloriam erutis amicissimis Troiae civitatibus. ob eam etiam causam Polymestorem exemplum admissi abhorrentem ultro Graecis Polydorum tradidisse. ex quo etiam verendum, ne quid tale commentae finitimae regiones perniciose consilia adversum Troiam molirentur: nihil exploratum neque fidum, contra insidiosa cuncta atque adversa in obsidione fore. quae si omnes, ita uti *par* esset, animo reputarent, neque ulterius differendos legatos paterentur, et Helena cum gratia remissa fore ut maius atque artius amicitiae pignus inter duo regna coalesceret. quae ubi accepit Hector, recordatione fraterni facinoris tristior aliquantum suffusisque cum maerore lacrimis Helenam tamen prodendam minime rebatur, quippe supplicem domus et ob id fide interposita tuendam: si qua autem cum ea erepta docerentur, cuncta restituenda. namque pro Helena Cassandram sive Polyxenam, quam legatis videretur, nuptum cum praeclaris donis Menelao tradendam.

XXVI. Ad ea Menelaus iracunde atrox: „egregie hercules actum nobis est, siquidem proprio spoliatus commutare matrimonium pro arbitrio hostium meorum cogor.“ adversum quem Aeneas „ac ne haec quidem“ ait „concedentur contradicente ac resistente me reliquisque, qui adfines amicique Alexandro in rem eius consulimus. sunt enim atque erunt semper, qui domum regnumque Priami tueantur neque amisso Polydoro orbitas Priamum insequetur tot talibusque filiis superstitibus. an solis qui ex Graecia sunt raptus huiusmodi concederetur? quippe Cretae Euro-

4 polymestorum GB | exempli GB 5 abhorrente G adhorrentem B corr. VP 7 pernitiōsa GB 8 neque fidum GB nihil exploratum neque fidum PV, Mercerus contecit neque fidelius, Obrechtus neque fidei ius. an scribendum neque quicquam fidum? 10 ita uti par esset scripsi, in libris legitur ita uti res est 12 fore ut e coniectura adieci 32 concedetur B.

pam quidem a Sidona, Ganymeden ex hisce finibus atque imperio rapere licuerit? quid Medeam? ignoratisne a Colchis in Iolcorum fines transvectam? et ne primum illud rapiendi initium praetermittam, Io ex Sidoniorum regione abducta Argos meavit. hac-⁵ tenus vobiscum verbis actum: at nisi mox cum omni classe ex hisce locis aufugeritis, iam iamque Troianam virtutem experiemini: domi quippe iuventus perita belli abunde nobis est, atque in dies auxiliorum crescit numerus". postquam finem loquendi fecit, Ulixes placida oratione „et hercules ulterius" ait „differri inimicitias haud integrum vobis est: date igitur belli signum atque ut in inferendis iniuriis, ita et in inchoando proelio fite auctores: nos sequemur lacessiti". talibus invicem consumptis verbis legati¹⁵ consilio abeunt. ac mox per populum disseminatis quae adversum legatos Aeneas dixerat, tumultus oritur scilicet per eum universam Priami domum odio regni eius pessimo intercedendi exemplo eversum iri.

XXVII. Igitur ubi legati ad exercitum reve-²⁰ nere, cunctis ducibus dicta gestaue Troianorum adversum se exponunt. itaque decernitur, uti Polydorum in conspectu omnium atque ante ipsos muros necarent. neque ulterius dilatum facinus: quippe productus in medium visentibus ex muris plerisque²⁵ hostium lapidibus ictus fraternae impietatis poenas luit. ac mox unus ex praeconibus nuntiatum Iliensibus mittitur, uti Polydorum sepeliendum peterent. missusque ad eam rem Idaeus cum servis regiis foedatum ac dilaniatum lapidibus Polydorum matri eius³⁰ Hecubae refert. interim Ajax Telamonius, ne quid quietum finitimis Troiae regionibus atque amicis relinqueretur, hostiliter eas ingressus Petyam Ze-

XXVII Malal. 129 Cedren. P 127.

2 qui *GB* quid *PV* 3 cholcis *G* colchis *B* | iolchorum *G* colchorum *B*. 7 iamque *GB* iam iamque *V*. ut voluit *Orellius* 8 quippe auxilio *GB* auxilio recte *om. A* 29 Ideus *GB* 32 reg. Tr. *G*¹ 33 botiram cillamque *GB* corr. *Dederichus*.

leamque civitates divitiis nobiles capit neque contentus his Gargarum Arisbam *Gergitham* Scepsim Larissam admiranda celeritate depopulatur. dein doctus ab incolis multa cuiuscemodi pecora
 5 in Idaeo monte stabulari, exposcentibus qui cum eo erant cunctis cito agmine montem ingressus interceptis gregum custodibus magnam vim pecorum abducit. dein nullo omnium adversante, cunctis qua pergebat in fugam versis, ubi tempus visum est,
 10 cum magna praeda ad suos convertit.

XXVIII. Per idem tempus Chryses, quem sacerdotem Zminthii Apollinis supra docuimus, cognito filiam suam Astynomen cum Agamemnone degere, fretus religione tanti numinis ad naves venit, praeferens dei vultus ac quaedam ornamentorum templi
 15 eius, quo facilius recordatione praesentis numinis veneratio sui regibus incuteretur. dein oblatis auri atque argenti donis plurimis redemptionem filiae deprecatur obsecrans, uti magnificarent praesentiam
 20 dei, qui secum oratum eos ob sacerdotem proprium venisset. praeterea commemorat, quae in dies adversum se ab Alexandro eiusque consanguineis ob exhibitam per se paulo ante immolationem inimica hostiliaque pararentur. quae ubi acceperere, reddendam
 25 filiam sacerdoti neque ob id accipiendum praemium universis placet, quippe qui cum per se amicus fidelisque nobis tum praecipue ob religionem Apollinis nihil non mereri crederetur. namque multis iam documentis ac fama incolarum obsequi
 30 mini eius per omnia destinaverant.

XXIX. Quae postquam Agamemnon accepit, obviam cunctorum sententiis ire pergit. itaque atroci vultu exitium sacerdoti comminatus, ni recederet, perterritum senem atque extrema metuentem inperfecto negotio ab exercitu dimittit. hoc modo con-

2 gentum GB Gergitham scripsit Mercerus 3 depopulatus GB 5 ideo GB. 12 appollinis GB 20 propriam GB 25 sacerdotem G¹ 28 merere G¹.

ventu dissoluto singuli reges ad Agamemnonem
adeunt eumque multis probris insecuntur, quippe
qui ob amorem captivae mulieris seque et, quod
indignissimum videretur, tanti numinis deum con-
temptui habuisset: ac mox universi execrati dese- 5
ruere ob id et memores Palamedis, quem gratum
acceptumque in exercitu haud sine consilio eius
Diomedes atque Ulixes dolo circumventum necavis-
sent. ceterum Achilles in ore omnium ipsumque et
Menelaum contumeliis lacerabat. 10

XXX. Igitur Chryses ubi iniuriam perpessus
ab Agamemnone domum discessit neque multi fluxe-
rant dies, incertum alione casu an, uti omnibus
videbatur, ira Apollinis morbus gravissimus exer-
citus invadit principio grassandi facto a pecoribus, 15
dein malo paulatim magis magisque ingravescente
per homines dispergitur. tum vero vis magna mor-
taliū corporibus fatigatis pestifera aegritudine in-
fando ad postremum exitio interibat. sed regum
omnino nullus neque mortuus ex hoc malo neque 20
adtemptatus est. ceterum postquam nullus morbi
modus et in dies plures interibant, cuncti duces con-
verso iam in se quisque timore in unum coeunt ac
dein flagitare Calchanta, quem futurorum praescium
memoravimus, uti causam mali tanti ediceret. ille 25
enim perspicere se originem huiusce morbi, sed haud
liberum esse cuiquam eloqui, ex quo accideret, uti
potentissimi regis contraheret offensam. post quae
Achilles reges singulos adigit, ut interposita iuris-
iurandi religione confirmarent nequaquam se ob ea 30
offendi. hoc modo Calchas, ubi cunctorum animos
in se conciliavit, Apollinis iram pronuntiat: eum nam-
que ob iniuriam sacerdotis infestum Graecis poenas
ab exercitu expetere. dein perquirente Achille mali
remedium restitutionem virginis pronuntiat. 35

12 fluxerunt *P* 15 facta *G*¹ 24 chalchanta *GB*
25 *Wopkensius scribendum esse censuit: ille autem* 27 acce-
deret *G* 28 quam *GB* 29 adigit *G*².

XXXI. Tunc Agamemnon coniectans quod mox accidit, consilio tacitus egressus cunctos, quos secum habuerat, in armis esse iubet. id ubi Achilles animadvertit, commotus rei indignatione simul pernicie defessi exercitus anxius defunctorum corpora miserandum in modum confecta undique in unum colligi iubet atque in conventu ante ora omnium proici. quo spectaculo adeo commoti reges gentesque omnes, uti adversum Agamemnonem ab cunctis pergeretur duce atque auctore Achille et si perstaret suadente exitio vindicandum. quae ubi regi nuntiata, pertinacia animi an ob amorem captivae cuncta extrema ratus experiri nihil remittendum de sententia destinaverat.

XXXII. Ea postquam Troiani cognovere, simul ex muris conflagrationem corporum assiduam crebrasque sepulturas animadvertere doctique etiam reliquos incommodo cladis eius debiles agere, cohortati inter se arma capiunt ac propere cum manu auxiliari effusi portis pergunt adversum. ac dein per campos exercitu bipertito Troianis Hector, Sarpedon auxiliariibus duces facti. tum nostri visis contra hostibus armati atque instructi pro negotio simplici formam aciem composuere circa cornua divisissis ducibus: dextrum Achilles cum Antilocho, alterum Ajax Telamonius cum Diomede curabant, medios accepere Ajax alter atque Idomeneus dux noster. hoc modo exercitu utrimque composito pergunt obviam. at ubi in manus ventum est, cohortati suos quisque acie confligere. tum vero in aliquantum tracto certamine plurimi utriusque partis cadunt praecellentibus in ea pugna barbarorum Hectore et Sarpedone, Graecorum Diomede cum Menelao. dein nox communis amborum requies proelium diremit.

2 que G¹ 3 habuerat — animadvertit G in marg. 8
adeum G 12 pertinacia G 13 paratus V, quod suspicatus est etiam Perizonius 25 antiloco GB 31 plurimi om.
GB, habent PV 32 barbarum G^{ro} 1. m. sup. scr.

igitur reducto exercitu corpora suorum cremata igni sepeliunt.

XXXIII. Quis perfectis Graeci statuunt inter se Achillem, cuius in adversis Graecorum casibus sollicitudo praecipua videbatur, rem omnium confirmare. sed Agamemnon anxius, ne decus regium amitteret, in concilio verba facit: sibi maxime cordi esse exercitus incolomitatem neque ulterius differre, quin Astynome parenti remitteretur, maxime si restitutione eius instantem perniciem subterfugerent: nec quicquam deprecari amplius, si modo in locum eius Hippodamiam, quae cum Achille degeret, vicarium munus amissi honoris acciperet. quae res quamquam atrox omnibus et indigna videbatur, tamen conhivente Achille, cuius id praemium pro multis et egregiis facinoribus fuerat, effectum habuit. tantus amor erga exercitum curaque in animo egregii adolescentis insederat. igitur adversa cunctorum voluntate neque tamen quoquam palam recusante Agamemnon, tamquam ab omnibus concessa res videretur, lictoribus ut Hippodamia abstraheretur imperat: hique brevi iussa efficiunt. interim Astynomen Graeci per Diomedem atque Ulixen cum magna copia victimarum ad fanum Apollinis transmisere. dein perfecto sacrificio paulatim vis mali leniri visa, neque amplius adtemptari corpora et eorum qui antea fatigabantur tamquam sperato divinitus levamine relaxari. ita brevi per universum exercitum salubritas vigorque solitus renovatus est. mittitur etiam Philoctetae ad Lemnum portio praedae eius, quam Graeci per Aiacen atque Achillen advectam inter se viritim distribuerant.

XXXIV. Ceterum Achilles memor iniuriae supra dictae abstinendum publico consilio decreverat odio maxime Agamemnonis abolitoque amore, quem circa Graecos habuerat, scilicet quod eorum patientia post

5 regem PV 14 conhivente G² in ras., om. B sed lacuna
33 iniuriae — amore G. in marg. 36 patientia G.

tot bellorum victorias ac facta fortia Hippodamia concessum pro laboribus praemium per iniuriam abducta esset. dein venientes ad se duces aditu prohibere neque cuiquam amicorum ignoscere, qui se, 5 adversum Agamemnonis contumelias cum defendere liceret, deseruissent. intus igitur manens Patroclum et Phoenicen, hunc morum magistrum, alterum obsequiis amicitiae carum, et aurigam suum Automedontem secum retinebat.

10 XXXV. Per idem tempus apud Troiam exercitus sociorum quique mercede conducti auxiliares copias adduxerant, tempore multo frustra trito *tædione* an recordatione suorum domi seditionem occipiebant. quod ubi animadvertit Hector coactus neces- 15 sitate militibus ut apud arma essent iubet ac mox, ubi signum daretur, sequerentur sese. igitur postquam tempus visum est et omnes in armis nuntiabantur, iubet egredi: ipse dux atque imperator militiae.

Res postulare videtur eorum reges, qui socii 20 atque amici Troiae quique ob mercedem auxiliares ex diversis regionibus contracti Priamidarum imperium sequebantur, edicere. primus igitur portis erumpit Pandarus Lycaone genitus ex Lycia, dein Hippothous et Pylaeus Lethi ex Larissa Pelasgidarum, Acamas Eussori et Piros ex Thracia, post quos 25 Euphemus Troezenius Ciconiis inperitans, Pylaemnes Paphlagonius patre Melio gloriosus, Odius et Epistrophus filii Minui Alizonorum reges, Sarpedon

XXXV Dares Phrygius c. XVIII.

8 automedontem *G* 12 frustrari tota editione *GV* frustra trito editione *B* corr. *Mercerus* 13 domiseditionem *libri*, domuitionem *Mercerus*, in domum *æ*ditionem *Dederichus* | accipiebant *GB* 20 axiliares *G* 24 yppothous *G* yppotous *B* | pylei *GB* longe recedit a *libris*, quod proposuit *Dederichus* et Pylaeus Lethi | pelagidarum *GB* 25 anieri pleri *G* ameri plena *B* Eussori et *admodum* uiolenter correxit *Dederichus* | pyros *GB* 26 tryzenius *G* 28 azanorum *G* atanorum *B* Alizonum correxit *Vtndingius* | Alizonorum *Dederichus* *Eustathium* secutus.

Xantho genitus rector Lyciorum ex Solemo, Nastes et Amphimachus Nomionis de Caria, Antiphus et Mesthles genitore Talaemene Maeonii, Glaucus Hippolochi Lycius, quem sibi Sarpedon, quod praeter ceteros regionis eius consilio atque armis pollebat, participem bellicarum rerum adsciverat, Phorcys et Ascanius Phryges, *Chromius et Ennomus* Mygdones ex Moesia, Pyraechmes Axii Paeonius, Amphius et Adrastus Merope geniti ex Adrestia, Asius Hyrtaci de Sesto, dein alius Asius Dymante 10 genitus Hecubae frater ex Phrygia. hos omnes, quos memoravimus, secuti multi mortales inconditis moribus ac dispari sono vocis, sine ullo ordine aut modo proelia inire soliti.

XXXVI. Quod ubi nostri animadvertere, in 15 campum progressi more militiae aciem ordinant, magistro ac praeceptore componendi Menestheo Atheniensi: ordinant autem per gentes atque regiones singulas, seorsum manente Achille cum Myrmidonum exercitu. is namque, quamquam ob inlatam 20 ab Agamemnone iniuriam et abductam Hippodamiam nihil animi remiserat, tamen maxime indignatus, quod reliquis ducibus ad cenam deductis solus contemptui habitus intermitteretur. ceterum ordinato exercitu ac tunc primum omnibus copiis ad- 25 versum se instructis hostibus, ubi neutra pars committere audet, paulisper in loco retentis militibus tamquam de industria utrimque receptui canitur.

XXXVII. Iamque Graeci regressi ad naves arma deponere ac singuli per loca solita corpus cibo cu- 30 rare oceperant, cum Achilles ultum ire cupiens

1 sole monastes GB, expediuit Mercerus 2 cara GB
 3 talimeneo GB 4 ippolichy GB 6 porcys GB 7 pro-
 minus GB Chromius Mercerus et Ennomus addidit Dederichus
 8 mydones G midones B corr. Dederichus | pureclimus G
 purechymus B | anxii GB Pyraechmes Axii corr. Mercerus
 9 meropo GB | adrestina GB corr. Mercerus 10 asyus GB
 | praepositionem de adieci ex B | dymantho GB 25 tum V
 30 curare G. sup. scr. 1. m.

iniurias ignaros consilii sui nostros et ob id otiose agentes clam invadere temptat. at ubi Ulixes a custodibus, qui eruptionem eius praesenserant, rem comperit, prope duces circumcursans magna voce
 5 monet atque hortatur, uti armis arreptis tuerentur sese, dein consilium inceptumque Achillis singulis aperit: quo cognito clamor ingens oritur festinantibus ad arma cunctis ac seorsum sibi singulis consulentibus. ita Achilles praeverso de se nuntio, ubi
 10 omnes in armis sunt neque conata procedere queunt, intemptato negotio ad tentoria regreditur. ac mox duces nostri rati repentino suorum clamore moveri Ilienses et ob id novi quid negotii incepturos, augendae custodiae causa mittunt duos Aiaces Diomedem atque Ulixen: hique inter se regionem, qua
 15 aditus hostibus erat, dispertiunt. quae res non frustra eos habuit. namque apud Troiam Hector causam tumultus eorum cupidus persciscere, filium Eumedii Dolonem multis praemiis promissisque inlectum ad
 20 postremum uti exploratum res Graecorum egredere-
 tur mittit: isque non longe a navibus avidus ignara cognoscendi, dum cupit suscepti negotii fidem complere, in manus Diomedis, qui eum locum cum Ulixes custodiebat, devenit: ac mox ab his compre-
 25 hensus refert cuncta atque occiditur.

XXXVIII. Dein diebus aliquot in otio tritis productio utriusque exercitus praeparatur: divisoque inter se campo, qui medius inter Troiam atque naves interiacet, ubi tempus bellandi videbatur, magna
 30 cura universus miles instructus armis utrimque procedere. dein signo dato densatis frontibus confluxere acies, composite Graecis ac singulis per distributionem imperia ducum exsequentibus, contra sine modo atque ordine barbaris ruentibus. ceterum in
 35 ea pugna interfecti utriusque partis multi mortales, cum neque instantibus cederetur et exemplo strenuissimi cuiusque, qui iuxta steterat aequiperare glo-

riam festinaret. interim vulnerati graviter ex ducibus bello decedere coacti sunt barbarorum Aeneas Sarpedon Glaucus Helenus Euphorbus Polydamas, nostrorum Ulixes Meriones Eumelus.

XXXIX. Ceterum Menelaus forte conspicatus 5 Alexandrum magno impetu inruit: quem evitans neque diutius sustinere ausus Alexander fugam capit. at ubi procul animadvertit Hector concurrens cum Deiphobo comprehendere fratrem: eum verbis maledictisque acrioribus insecuti ad postremum cogunt, 10 uti progressus in medias acies eundem Menelaum conquiescentibus reliquis solitario certamine laceraret. igitur reducto ad bellandum Alexandro progressoque ante aciem, quod signum lacerantibus videbatur, postquam procul animadvertit Menelaus, 15 nunc demum occasionem invadendi inimicissimum sibi maxime oblatam ratus et iam iamque confidens omnium iniuriarum poenas lui sanguine eius, omnibus animis advorsum pergit. sed ubi eos contra se tendere paratos armis atque animis uterque exercitus animadvertit, signo dato recedunt cuncti. 20

XL. Iamque uterque pleno gradu advorsum cedens intra iactum teli pervenerant, cum Alexander praevenire cupiens simulque ratus primo iaculi eventu locum vulneri inventurum praemittit hastam 25 eaque inlisa clipeo facile decussa est. dein Menelaus magno impetu iaculatur, haud sane dissimili casu: namque parato iam ad cavendum ictumque declinante hoste telum figitur humi. at ubi novis iaculis manus utriusque redarmatae sunt, pergunt. 80 tum demum Alexander ictus femur cadit ac ne mox hosti ultionem cum summa gloria concederet pessimo exemplo intercessum est. namque cum ad interficiendum eum educto gladio proueret Menelaus, ex occulto sagitta Pandari vulneratus in ipso 85

3 euforbus GB | polidamas GB 9 deifobo G 13 seducto G 17 iratus GB¹ | iamque recte abesse maluit Mercerus 20 animis om. GB habent VP 23 iectum G.

• impetu repressus est. igitur ab nostris clamore orto simulque cum ira indignantibus, quod duobus seorsum adversum se hisque maxime, quorum gratia bellum conflatum esset, decernentibus repente a
5 Troianis pessimo more intercederetur, rursus globus barbarorum ingruens Alexandrum e medio rapit.

XLI. Interim in ea permixtione, dum nostri haesitant, Pandarus procul adstans multos Graecorum sagittis configit. neque prius finis factus, quam
10 Diomedes atrocitate rei motus progressusque comminus telo hostem prosterneret. hoc modo Pandarus certaminis foedere violato atque ob id interemptis multis ad postremum poenas scelestissimae militiae
luit. ceterum corpus eius liberatum ex acie Priamidae igni cremant: reliquiasque socii traditas sibi
15 Lyciam in solum patrium pertulere. interim utriusque exercitus signo dato manus conserunt pugnantisque vi summa atque ancipiti fortuna bellum ad occasum solis producunt. sed ubi nox adventabat,
20 utrimque reges subducta haud longe acie custodibus idoneis exercitus communivere. ita per aliquot dies tempus bellandi operientes militem frequentem apud arma frustra habuere. namque ubi hiems adventare et imbribus crebris compleri coepere campi,
25 barbari intra muros abeunt. at nostri nullo palam hoste digressi ad naves munia hiemis disponunt moxque bipertito campo, qui reliquus non pugnae opportunus erat, utraque pars aratui insistere, frumenta aliaque, quae tempus anni patiebatur, parare.
30 interim Ajax Telamonius instructo milite, quem secum adduxerat, habens etiam nonnullos de exercitu Achillis, ingressus Phrygiae regionem multa hostiliter vastat, capit civitates, ac post paucos dies praeda auctus ad exercitum victor revenit.

35 XLII. Isdem fere diebus barbari nostris per

6 de *G* sed *litera d* erasa 23 apud *om. G* corr. *V* in *B*
28 oportunos *G* 29 parare *om. G. habet g.* 35 isdem *V*
hisdem *G.*

conditionem hiemis quietis nihilque hostile suspi-
cantibus paravere eruptionem, quis Hector dux at-
que audendi auctor factus. is namque omnes copias
instructas armis cum luce simul porta educit ac
protinus cursu pleno ad naves tendere atque in-⁵
vadere hostes iubet. at Grai infrequentes tum in-
curiosique ab armis turbari simul et fugientibus,
quos primos hostis inceserat, quo minus arma ca-
perent, impediri, tum caesi multi mortales: iamque
fuis qui in medio fuerant, Hector ad naves pro-¹⁰
gressus ignem in proras iacere ac saevire incendiis
cooperat nullo nostrorum auso resistere: qui territi
atque improviso tumultu exsanguis genibus Achillis
auxilium rennuentis tamen obvolvebantur: tanta
repente mutatio animorum nostros atque hostes in-¹⁵
cesserat.

XLIII. Interea Aiax Telamonius adveniens
cognito apud naves Hectore magna armorum spe-
cie ibidem apparuit ac dein mole sua urguens ho-
stem multo sudore ad postremum navibus extra²⁰
vallu mdestrudit. tum iam cedentibus acrior insistens
Hectorem, qui advorsus eum promptus steterat, ictum
inmani saxo ac mox consternatum deicit. sed eum
concurrentes undique plurimi multitudine sua tectum
bello atque Aiace manibus eripiunt, seminecemque²⁵
intra muros ferunt male prospera eruptione adver-
sus hostes usum. ceterum Aiax saevior ob ereptam
e manibus gloriam adsumptis iam Diomede et cum
Idomeneo Aiace altero territos dispersosque sequi
ac fugientes nunc telo .eminus prosternere, modo³⁰
adprehensos obterere armis prorsus nullo, qui in ea
parte fuerat, intacto. inter quae tam trepida Glau-
cus Hippolochi Sarpedon atque Asteropæus ad mo-
randum hostem paulisper ausi resistere mox vulne-

7 a fugientibus V 8 primus libri, Perizonius primos
19 mole G molestia B mole sua quod proposuit Obrechtus,
habet V 20 vulgo legitur. a navibus contra libros 33 aste-
ropeus G.

ribus gravati locum amisere: quis versis barbari
 nullam spem reliquam salutis rati sine rectoribus
 neque usquam certo ordine palantes effusique ruere
 ad portas eoque arto et properantium multitudine
 5 impedito ingressu, cum super alium alius ruinae
 modo praecipitarentur, supervenit cum supra dictis
 ducibus Ajax. tum magna vis barbarorum trepida
 impeditaque inter se caesa extinctaque, in quis Priami
 filiorum Antiphus et Polites, Pammon Nestorque
 10 atque Euphemus Troezenius dux egregius Ciconum.

XLIV. Ita Troiani paulo ante victores, ubi ad-
 ventu Aiakis fortuna belli mutata est, versis duci-
 bus poenas luere militiae inconsultae. at postquam
 adventante vespera signum nostris receptui datum
 15 est, victores laetique ad naves regressi mox ab Aga-
 memnone cenatum deducuntur. ibi Ajax conlaudat-
 us a rege donis egregiis honoratur. neque reliqui
 duces facta gestaque viri silentio remittunt, quippe
 singuli extollentes virtutem memorare fortia facta,
 20 eversas ab eo tot Phrygiae civitates abductasque
 praedas et ad postremum in ipsis navibus adversum
 Hectorem egregiam pugnam liberatasque igni clas-
 ses. neque cuiquam dubium, quin ea tempestate tot
 egregiis ac pulcherrimis eius facinoribus spes omnes
 25 atque opes militiae in tali viro sisterentur. ceterum
 proras duarum navium, quibus inlatus ignis eam par-
 tem tantum modo consumpserat, Epios brevi restituit.
 tumque Graeci rati post malam pugnam Troianos ulte-
 rius nihil hostile ausuros quieti ac sine terrore egere.

30 XLV. Per idem tempus Rhesus Eione genitus
 haud alienus a Priami amicitia pacta mercede cum
 magnis Thracum copiis adventabat. is incedente
 iam vespera paulisper moratus apud paeninsulam,

5 gressu *G*¹ 9 ammon nestorque *GB* Pammon Me-
 stor *Mercerus* 10 atque *om.* *GB*, *add.* *VP* | euphimus
GB, *corr.* *V* 18 fortasse scribendum est praetermittunt 30
 ione *G* cisione *B* deioneo *V*, *corr.* *Mercerus* 32 ince-
 denti aespera *G* incedenti uespera. *B*, *corr.* *VP*. 33 peni-
 ins. *B* paen ins. *G*.

quae anteposita civitati continenti eius adiungitur, secunda circiter vigilia ingressus Troianos campos explicitisque tentoriis ibidem operiebatur. quod ubi Diomedes cum Ulixè, vigilias in ea parte curantes procul animadvertere, rati Troianos a Priamo 5 exploratum missos arreptis armis mox presso gradu circumspicientesque omnia pergunt ad eum locum. tum fatigatis ex itinere custodibus et ob id somno pressis eosque et interius progressi in ipsis tentoriis regem interficiunt. dein nihil ultra audendum rati 10 currum eius et cum egregiis insignibus equos ad naves ducunt. ita reliquum noctis in suis quisque tabernaculis requiescentes transigunt: at lucis principio reliquos duces conveniunt, eos facinus ausum expletumque docent. ac mox rati barbaros 15 incensos caede regis adire iubent omnes frequentes apud arma agere operiri que hostem.

XLVI. Neque multo post Thraces, ubi expergefacti e somno regem interemptum, foedam faciem intra tentoria animadvertere et vestigia abducti curus manifesta sunt, raptim ac sine ullis ordinibus, ut quemque fors conglobaverat, ad naves evolant. quibus procul visis nostri conferti inter se atque imperia servantes eunt obviam. sed Aiaces duo in aliquantum progressi primos Thracum invadunt atque opprimunt. dein reliqui duces, ut quisque locum ceperat, caedere singulos et ubi conferti steterant, bini aut amplius congregati impetu suo dissolvere ac mox dispersos palantesque interficere, ut nullus reliquus caedis fieret. ac statim Grai extinctis qui 30 advorsum ierant signo dato ad tentoria eorum pergunt. at illi, qui custodes castris relictis soli supererant, visis contra hostibus terrore ipso miserandum in modum effeminati omnibus omissis ad moenia confugiunt. tum undique versus nostri ir- 35

1 antepositam civitatem GB corr. P 16 adire GB
affore V 21 rapiunt G 25 aciem progressi V 27 coe-
perat G 34 amissis G, corr. V.

ruentes arma equos regias opes et ad postremum quidque fors dederat praeripiunt.

XLVII. Hoc modo victores Grai deletis cum imperatore Thracibus onusti praeda atque victoria
 5 ad naves digrediuntur: cum interim Troiani ex muris respectantes nequiquam pro sociis intra moenia tamen trepidarent. igitur barbari tot iam adversis rebus fracti legatos indutias postulantes ad Graecos mittunt ac mox nostris conditionem adprobantibus
 10 interposito sacrificio fidem pacti firmavere. eodem fere tempore Chryses, quem sacerdotem Zminthii Apollinis supra memoravimus, ad exercitum venit actum gratias super his, quae in se recepta filia benigne ab nostris gesta erant, ob quae tam hono-
 15 rifica, simul quod Astynomen liberaliter habitam cognoverat, reductam secum Agamemnoni tradit. neque multo post Philocteta cum his, qui partem praedae ad eum portaverant, Lemno regreditur invalidus etiam tum neque satis firmo gressu.

20 XLVIII. Interea consilium Graecis agentibus Ajax Telamonius in medium progressus docet oportere mitti ad Achillen precatores, qui eum imperatorum verbis atque exercitus peterent remittere iras ac repetere solitam cum suis gratiam: minime quippe as-
 25 pernandum talem virum, nunc vel maxime, cum secundis rebus Graeci et paulo ante victores non ob utilitatem sed honoris merito gratiam eius peterent. inter quae deprecari etiam Agamemnonem, daret operam simul voluntatemque agendo negotio adhiberet: nam-
 30 que tali tempore in commune ab omnibus consulendum, praesertim procul ab domo locis alienis atque hostilibus: neque se aliter inter tam gravia bella undique versus inimicis regionibus quam concordia tutos fore. at ubi finem loquendi fecit, cuncti duces laudare

2 uti quidque V uti om. GB 4 bonus G 6 Perizonius maluit despectantes, idem Oudendorpius | neque quicquam G (in marg. uel nequiquam), uel nequicquam neque cuiquam B 8 facti G.

consilium viri simulque praedicantes ad caelum tollere, scilicet quod cum virtute corporis, tum ingenio universos anteiret. post quae Agamemnon docere se et ante ad reconciliandum Achillen multos misisse et nunc nihil aliud cordi esse. ac mox 5 Ulixen atque ipsum Aiace[m] orare, susciperent negotium atque ad eum nomine omnium irent, maxime quod Ajax cognatione fretus impetraturus veniam facilius credebatur. igitur his operam suam pollicentibus iturum se una Diomedes sponte ait. 10

XLIX. His actis Agamemnon adferre hostiam lictores iubet ac mox sublata super terram, cum duo, quibus imperatum erat, suspensam retinerent, gladium vagina educit eoque bifariam excisam hostiam in conspectu, uti dividerat, collocat: dein fer- 15 rum sanguine oblitum manu retinens inter utramque sacri partem medius vadit. interim Patroclus cognito quod parabatur in consilium supervenit. at rex sicut supra diximus transgressus ad postremum iurat inviolatam a se in eum diem Hippodamiam 20 mansisse neque cupiditate ulla aut desiderio laesam sed ira, qua plurima mala conficiuntur, eo usque processisse. his addit cupere se praeterea, si ipsi etiam videretur, filiarum, quae ei cordi esset, in matrimonium dare decimamque regni omnis ac ta- 25 lenta quinquaginta doti adiungit. quae ubi accipere qui in consilio erant, ammirari magnificentiam regis maximeque Patroclus, qui cum oblatione tantarum opum, tum praecipue laetus, quod intacta Hippodamia adfirmaretur, ad Achillen venit eique 30 universa gesta atque acta refert.

L. Dein ubi rex ea, quae audiverat, volutare animo ac deliberare secum ipse coepit, supervenit cum supradictis Ajax. tum ingressos eos ac iam benigne salutato[s] sedere hortatur iuxtaque se Aiace[m]. 35 qui tempus loquendi nactus familiariter et ob id

23 fort. processisse se

24 etiam ipsi *vulgata lectio est.*

liberius incusare atque increpare, quod in magnis
 discriminibus suorum nihil iracundiae remiserit, po-
 tueritque cladem exercitus perpeti, cum eum multi
 amici, plurimi etiam adfinium obvoluti genibus de-
 5 precarentur. post quem Ulixes illa quidem deorum
 esse ait, eorum autem, quae in consilio acta essent,
 ordine exposito, quae etiam Agamemnon pollicitus
 quaeque iurasset ad postremum orat, ne preces om-
 nium neve oblatas nuptias aspernaretur, moxque
 10 eorum omnium, quae una offerebantur, enumera-
 tionem facit.

LI. Tum Achilles longam exorsus orationem
 primum omnium acta gestaue sua exponere. ac
 dein ammonere, quantas aerumnas pro utilitate om-
 15 nium pertulerit, quas civitates aggressus ceperit
 cunctis interim requiescentibus ipse anxius ac dies
 noctesque bello intentus: et cum neque militibus
 suis neque sibi ipse parceret, asportatas nihilominus
 praedas in commune solitum redigere: pro quis so-
 20 lum omnium se electum, qui tam insigni iniuria
 dehonestaretur, solum ita contemptum, a quo Hip-
 podamia tot laborum pretium per dedecus abstra-
 heretur: neque in ea culpa solum esse Agamemno-
 nem sed maxime ceteros Graecos, qui immemo-
 25 res beneficiorum contumeliam suam silentio prae-
 terierint. postquam finem loquendi fecit, Diomedes
 „praeterita“ ait „omittenda sunt neque oportet pru-
 dentem meminisse transactorum, quando ea, etsi
 maxime cupias, nequeas revocare.“ interea Phoenix
 30 et cum eo Patroclus circumstantes genas atque om-
 nem vultum iuvenis, manus adosculari, contingere
 genua, rediret in gratiam atque animos remitteret
 cum propter praesentes, qui eum oratum venissent,
 tum praecipue ob bene de se meritum reliquum
 35 exercitum.

LII. Igitur Achilles praesentia talium virorum precibus familiarium ac recordatione innoxii exercitus tandem flexus ad postremum facturum se, quae vellent, respondit. dein hortatu Aiacis tum primum post malam iracundiam Graecis mixtus consilium⁵ ingreditur atque ab Agamemnone regio more salutatur. interea reliquis ducibus favorem attollentibus gaudio laetitiaque cuncta completa sunt. igitur Agamemnon manum Achillis retentans eumque et reliquos duces ad cenam deducit: ac paulo post¹⁰ inter epulas, cum laeti inter se invitarent, rex Patroclum quaesivit, ut Hippodamiam cum ornamentis, quae dederat, ad tentoria Achillis deduceret: isque libens mandata efficit. ceterum per id tempus hiemis saepe Graeci atque Troiani singuli pluresve¹⁵ ut fors evenerat inter se sine ullo metu in luco Thymbraei Apollinis miscebantur.

LIBER TERTIUS.

I. Interim per totam hiemem dilato conditionibus in tempus bello Graeci cuncta, quae in tali otio militia exposcebat, intenti animo summis studiis²⁰ festinabant. namque pro vallo multitudo universa variis bellandi generibus per duces populosque instructa et ob id more optimo diversis ad officia sua quibusque, hinc iaculis hastarum vice fabricatis neque pondere aut mensura inferioribus et²⁵ quibus ea non erant praeustis sudibus, illinc sagittis certantes inter se invicem ad multum diem exercere, alii saxis utebantur. sed inter sagittarios maxime anteibant Ulixes Teucer Meriones Epios

11 laetitia *G* (tres ultimae litterae fere deletae), 25 ponderis aut mensurae *GB* pondere et mensura *P*.

Menelaus. neque dubium, quin inter hos tamen
 praecelleret Philocteta, quippe Herculis sagittarum
 dominus et destinata feriundi arte mirabilis. at
 Troiani cum auxiliariis laxiores militia neque circa
 5 exercitium solliciti socordius agitare ac saepe sine
 ullo insidiarum metu hi aut illi multis immolationi-
 bus Thymbraeo Apollini supplicabant. isdem fere
 diebus nuntius apportatur universas prope Asiae
 civitates descivisse a Priamo atque eius amicitiam
 10 execrari: namque facinoris exemplo suspectis iam
 per universos populos gentesque circa hospitium
 omnibus simul omnibus proeliis Graecos victores
 cognitum et eversio multarum in ea regione civita-
 tum in animis haeserat, ad postremum grave odium
 15 filiorum regnique eius incesserat.

II. At apud Troiam forte quadam die Hecuba
 supplicante Apollini Achilles adinveniens visere ceri-
 moniarum morem cum paucis comitibus supervenit.
 erant praeterea cum Hecuba matronae plurimae, con-
 20 iuges principalium filiorumque eius, partim hono-
 rem atque obsequium reginae tribuentes. reliquae
 tali obtentu pro se quaeque rogaturae supplicabant:
 etiam Hecubae filiae nondum nuptae Polyxena et
 Cassandra Minervae atque Apollinis antistites novo
 25 ac barbaro redimitae ornatu effusis hinc atque inde
 crinibus precabantur suggerente sibi Polyxena ap-
 paratum sacri eius. ac tum forte Achilles versis in
 Polyxenam oculis pulchritudine virginis capitur:
 auctoque in horas desiderio, ubi animus non leni-
 30 tur, ad naves discedit. sed ubi dies pauci fluxere
 et amor magis ingravescit, accito Automedonte aper-
 rit ardorem animi: ad postremum quaesit, uti ad

1 hos iam BG (in quo antea videtur fuisse hoc tamen)
 4 Perizonius maluit laxiore 10 exemplum G. exemplo B
 11 hostium GB hospitium, quod iam tuetur P, Obrechtus e
 libris suis: idem addit e libris suis simul omnibus, quod
 om. GB 14 est ira et ad GB haeserat et ad P 17
 adnieniens libri, auens Mercerus, adinveniens Peiper.

Hectorem virginis causa iret. Hector vero daturum se in matrimonium sororem mandat, si sibi univ-
sum exercitum proderet.

III. Dein Achilles soluturum se omne bellum pro Polyxena tradita pollicetur. tum Hector: aut 5
proditionem ab eo confirmandam, aut filios Plisthe-
nis atque Aiacem interficiendos: alias de tali nego-
tio nihil se auditurum. ea ubi Achilles accepit, ira
concitus exclamat: se, cum primum tempus bellandi
foret, primo proelio interempturum. dein animi iacta- 10
tione saucius huc atque illuc oberrans interdum ta-
men, quatenus praesenti negotio utendum esset con-
sultare. at ubi eum Automedon iactari animo at-
que in dies magis magisque aestuare desiderio ac
pernoctare extra tentoria animadvertit veritus, ne 15
quid adversum se aut in supradictos reges molire-
tur, Patroclo atque Aiaci rem cunctam aperit: hi-
que dissimulato quod audierant cum rege commo-
rantur. ac forte quodam tempore recordatus sui
convocatis Agamemnone et Menelao negotium ut 20
gestum erat desideriumque animi aperit: a quis om-
nibus ut bono animo ageret responderetur, brevi
quippe dominum eum fore eius, quam deprecando
non impetraverit. quae res eo habere fidem vide-
batur, quoniam iam summa rerum Troianarum prope 25
occasum erat omnesque Asiae civitates execratae
amicitiam Priamidarum ultro nobis auxilium socie-
tatemque belli offerebant, quis ab ducibus nostris
benigne respondebatur: satis sibi esse praesentium
copiarum neque auxiliorum egere: amicitiam sane, 30
quam offerrent, ultro suscipere voluntatemque eorum
fore gratam omnibus: scilicet quia fluxa fides et
animi earum spectati neque tam subita mutatio sine
dolo credebatur.

IV. Iamque exactis hibernis mensibus ver coe- 35
perat, cum Grai edicto prius, uti omnis miles in
armis esset, mox signo belli edito exercitum in cam-

10 primo proelio om. PV nescio an recte.

pis productum ordinant: neque ea a Troianis seg-
 nius agebantur. igitur ubi utrimque instructae acies
 advorsum processere atque intra teli iactum ventum
 est, cohortati suos quisque manus conserunt in medio.
 5 locatis equitibus et ob id primis congressis. tumque
 primum reges nostri atque hostium ascensis curri-
 bus bellum ineunt adscito sibi quisque auriga ad
 regendos equos. sed primus omnium Diomedes in-
 vectus *Pyraechmen* regem *Paeonum* hasta fronte
 10 ictum interficit, dein ceteros, quos ob virtutem rex
 secum stipatores habuerat conglobatos inter se at-
 que ausos resistere partim telo eminus fundit, alios
 curru per medios concito humi operit. dein Ido-
 meneus adhibito equis *Merione* *Acamanta* *Thracum*
 15 regem deicit, ruentique telo occurrit atque ita inter-
 ficit. sed ubi *Hector* situs in parte alia medios
 suorum fundi accipit, dispositis satis strenuis ubi
 pugnabat accurrit auxilio laborantibus *Glaucum*
 secum ac *Deiphobum* et *Polydamanta* habens. neque
 20 dubium, quin deleta a praedictis regibus ea pars
 hostium foret, ni adventu suo *Hector* nostrosque
 ulterius progredi ac suos fugere cohibuisset. ita
 Graeci prohibiti caede reliquorum represso gradu
 advorsum eos, qui supervenerant, constitere.

25 V. Ac mox cognito per universum exercitum
 proelio in ea parte reliqui duces confirmatis ubi
 quisque pugnaverant undique eo confluunt. densatur
 utrimque acies et proelium renovatum est. igitur
Hector ubi plurimos suorum adesse et satis tutum
 30 se intellegit, tollit animos. dein clamore magno
 singulos suorum nomine appellans confidentius in
 hostem pugnare hortatur: ac progressus intra aciem
Dioren et *Polyxenum* alios satis impigre pugnan-
 tes vulnerat. at ubi eum *Achilles* ita in hostem

9 pyrhechum *G* pyrathum *B iampridem corr.* | peanium *GB*
 paeonium *P* *Paeonum restituit Mercerus* 14 *Agamanta GB*
 26 confirmati *GB* confirmatis coniecerunt *Barthius atlique*
 30 magna *G*¹

promptum animadvertit, simul subvenire his, quos advorsum bellabat, cupiens et memor paulo ante repulsae in Polyxena contra tendit: progressusque in medio Pylaemenem Paphlagonum regem impedimento sibi oppositum cominus fundit non alienum sanguinis Priamidarum: perhibebatur quippe hic etiam ex his, qui a Phineo Agenoris originem propriam memoria repetebant: a quo etiam Olizonen genitam, postquam adoleverit deductam in matrimonium Dardani.

VI. Ceterum Hector postquam ad se agmine infesto tendi videt, causas odii recordatus non ulterius impetum viri experiri ausus ex acie subterfugit. tumque Achilles insecutus quantum acies hostium patiebatur, ad postremum iaculatus aurigam eius interfecit, postquam Hector per aliam partem relicto curru aufugerat. dein ereptum sibi e manibus inimicissimum omnium dolens rursus vehementius saevire extractoque ex corpore aurigae iaculo fundere obvios ac prostratos cum alios invaderet, alios desuper proculcans optereret. inter quae tam trepida cunctis fugientibus Helenus quaesitum ex occulto vulnere locum ubi nactus est, manum Achilles procul atque improvisus sagitta transfigit. ita vir egregius bellandi, cuius adventu territus fugatusque Hector, multi mortales cum ducibus extincti, clam atque ex occulto vulneratus eo die finem bellandi fecit.

VII. Interim Agamemnon et cum eo Aiaces duo inter ceteram stragem ignotorum nacti plurimos Priami filiorum interficiunt, atque Agamemnon Arsacum cum Deiopite Archemachum Laodocum et Philenorem, Ajax Oilei et Telamonius

22 Ptolem. VI p. 35, 2.

12 tendi et causas *GB* corr. *P* 20 obvios ac pr. cum a. inu. ac des. pr. *GB* cum pr. a. inu. desuper ac proc. obtereret *A*, alios e coniectura scripsimus 21 opteret *G* | oppeteret *B* obtereret *g* 31 cum om. *G* | deiopitheo *GB* nostrum *Mercerus* 32 et post Oilei om. *GB*.

Melium Astynoum Doryclum Hippothoum atque Hippodamanta. at in alia belli parte Patroclus et Lycius Sarpedon locati in cornibus nullis propinquorum praesentibus signo inter se dato solitarii
 5 certaminis extra aciem processere, moxque telis advorsum iactis, ubi uterque intactus est, curru desiliunt atque arreptis gladiis pergunt obviam. iamque crebris advorsum se ictibus congressi, neque vulneratus quisquam, multum diei consumpserant,
 10 cum Patroclus amplius audendum ratus colligit sese in arma et cautius contactus ingressusque hostem complectitur, manu dextra poplitem succidens, quo vulnere debilitatum atque exsectis nervis invalidum propulsat corpore ruentemque interficit.

15 VIII. Quod ubi animadvertere Troiani, qui iuxta steterant, gemitu magno clamorem tollunt, relictisque ordinibus signo dato arma in Patroclum vertunt, scilicet Sarpedonis interitu publicam cladem rati. at Patroclus praevisto hostium agmine
 20 telum positum humi propere rapit compositusque in armis audentius resistit. tunc ingruentem Deiphobum hasta comminus tibiam ferit atque excedere ex acie coegit interfecto prius Gorgythione fratre eius. neque multo post adventu Aiakis fusi reliqui, cum
 25 interim Hector edoctus quae acciderant, supervenit ac mox conversam suorum aciem pro tempore restituit increpatis ducibus ac plerisque ex fuga reductis. ita praesentia eius animi tolluntur et proelium incenditur. tum vero inclitis ex utraque parte
 30 ducibus confirmato exercitu configunt acies, nunc hinc inde cedentibus instantes et, ubi acies nutaverat, praesidiis accurrentibus. interea utriusque

1 molius *GB Mercerus*: Melium | astyochum *GB* asty-
 menem *P*, *Fuchsius* coniecit Astynoum 7 obuicum *G*
 18 interitum vulgo legitur contra libros 31 nunc inde *B*
 32 praesidiis *G* (*fort. a pr. m. antea praesidio*) | accurrenti-
 bus *GB* praesidio accurrentes *Dederichus* coniecit.

exercitus cadunt plurimi neque fortuna belli mutatur. sed postquam miles per multum diem bello intentus magis magisque fatigabatur et diei vesper erat, utrisque cupientibus pugna decessum.

IX. Tum apud Troiam circa Sarpedonis cada-⁵ ver cunctis deflentibus ac praecipue feminis, luctu atque gemitu omnia completa sunt, quis non alii casus acerbissimi, de interitu Priamidarum prae desiderio eius cordi insederant. tantum in eo viro praesidium et interfecto spes ablata credebatur. at¹⁰ Graeci in castra regressi primum omnium Achillem revisunt eumque de vulnere percontati, ubi sine dolore agere vident, laeti ad postremum narrare occipiunt Patrocli facta fortia, dein reliquos, qui vulnerati erant, per ordinem circumeunt: ita inspecta-¹⁵ tis omnibus ad tentoria sua quisque digreditur. interim Achilles regressum Patroclum extollere laudibus, dein monere, uti reliquo quoque bello memor rerum, quas gesserat, hostibus vehementius ingrueret. hoc modo nox consumitur. at lucis prin-²⁰ cipio corpora suorum quisque collecta igni cremant, dein sepeliunt. sed postquam dies aliquot triti et vulnerati convaluerant, arma expedire et producere militem placet.

X. Sed barbari more pessimo nec quicumq²⁵ compositum, nihil aliud quam turbata atque insidiosa cupientes clam atque ante tempus egressi proelium praevertere: tuncque effusi ruinae modo clamorem inconditum simul et tela in hostes coniciunt semermos etiam tum atque incompositos. caesi³⁰ itaque nostrorum multi, in quis Arcesilaus Boeotius et Schedius Crissaeorum uterque duces optimi: ceterum vulnerata pars maxima, Meges etiam et

8 ne interitus quidem P 9 uiuo Obrechtus et Andreas
Daceries 30 se emersos GB semiermes P nostrum Mer-
cerus 31 archesilaus GB 32 scaedius G scedius B | tre-
seorum GB creseorum P Crissaeorum Mercerus 33 mes
GB Ameces P Meges edit. Venet. 1499.

Agapenor, alter Echinadibus imperator, Agapenor
 Arcadiae. inter quae tam foeda tanta inclinatione
 rerum Patroclus fortunam belli vincere aggressus,
 dum hortatur suos simul atque instat hostibus
 5 promptiore quam bellandi mos est, telo Euphorbi
 ictus ruit: statimque Hector advolans opprimit ac
 desuper vulneribus multis fodit: moxque enititur ab-
 strahere proelio, scilicet insolentia gentis suae inlu-
 dere cupiens per universa genera dehonestamenti.
 10 quod ubi Aiaci cognitum est, relicto ubi pugna-
 verat prope accurrit, iamque eripere cadaver oc-
 cipientem proturbat hasta. interim Euphorbus a
 Menelao et Aiace altero summo studio circumven-
 tus scilicet auctor interempti ducis morte poenas
 15 luit: deinde occipiente vespera proelium dirimitur
 male et cum dedecore plurimis nostrorum interfectis.

XI. Sed postquam reductae utrimque acies et
 iam in tuto miles noster erat, cuncti reges Achil-
 lem conveniunt deformatum iam lacrimis atque
 20 omni supplicio lamentandi: qui modo prostratus
 humi, nunc cadaveri superiacens adeo reliquorum
 animos pertemptaverat, ut Ajax etiam, qui solandi
 causa adstiterat, nihil luctui remitteret: nec Patrocli
 tantum mors gemitum illum cunctis incusserat, sed
 25 praecipue recordatio vulnerum per loca corporis pu-
 dibunda: quod exemplum pessimum per mortales
 tum primum proditum est numquam antea a Grae-
 cis solitum. igitur reges multis precibus atque omni
 consolationis modo tandem Achillem flexum humo
 30 erigunt. dein Patrocli corpus elutum mox veste cir-
 cumtegatur maxime ob tegenda vulnera, quae multi-
 modis impressa haud sine magno gemitu cerne-
 bantur.

XII. His actis monet, uti custodes vigiliis
 35 agere curarent, ne qua hostes detentis circa funus

1 hechinadibus GB
 summo om. GB habet P

5 promptior P | euporbi G 13
 20 supplicio G.

nostris more solito inruerent. ita per distributionem officia sua quisque procurantes igni plurimo in armis pernoctant. at lucis principio placet, uti ex omni ducum numero quinque in montem Idam vaderent silvam caesum, qua Patroclus cremaretur: 5 decretum quippe ab omnibus erat, funus eius publice uti curaretur. iere igitur Ialmenus Ascalaphus Epios et cum Merione Ajax alter. moxque Ulixes et Diomedes busto locum dimetiuntur quinque hastarum longitudine totidemque in transver- 10 sum. advecta dein ligni copia bustum extruitur impositumque desuper cadaver igni supposito cremant exornatum iam decore omni pretiosae vestis: id namque Hippodamia et Diomedea curaverant, quarum Diomedea nimium iuveni et omni affectu 15 dilecta fuerat.

XIII. Ceterum paucis post diebus relictis ex labore vigiliarum ducibus cum luce simul exercitus in campum productus per totum diem in armis agit operiens barbarorum adventum. qui muris despe- 20 ctantes postquam nostros paratos proelio vident, eo die certamen distulere. ita occasu solis Graeci ad naves regressi. at vix principio diei Troiani rati etiam nunc incompósitos Graecos, armati portis evolant temere et cum audacia, uti antea soliti: instan- 25 tesque circa vallum certatim tela iaciunt crebra magis quam cum effectu nostris ad evitandos tantum ictus compositis. igitur ubi ad multum diem barbari intenti iaculis fessi iam neque ita vehementes animadvertunt, ex parte una nostri erumpunt, in- 30 cursantesque sinistram latus fundunt fugantque: neque multo post ex alio adnventibus iam barbaris ac sine ulla difficultate versis.

XIV. Ita plurimi barbarorum, ubi terga ver-

5 quo *P* 25 audatia *GB* | malim erant soliti 27 tanto ictu^s *G* tantos ictus *B* nostrum *P* 30 animos uertunt *Wopkensius* animaduertuntur *Daceria* 32 annuentibus *B* abnuentibus *P* abeuntibus *Perizonius*.

tere, foede et vice inbellium ab insequentibus proculcati ad postremum dispereunt, in quis Asius Hyrtaco genitus et cum Hippothoo Pylaeus, hi Larisaeis, Asius Sesto regnantes. eodem die vivi a Diomede capiuntur duodecim, ab Aiace quadraginta. captus etiam Isus et Euander Priamidae. in ea pugna Graecorum Guneus interfectus rex Cyphius, vulneratus etiam Idomeneus dux noster. ceterum ubi Troiani muros ingressi clausere portas et finis instandi factus est, nostri spoliata armis hostilia cadavera adportataque in flumine praecipitant memores paulo ante in Patroclo insolentiae barbarorum dein captivos omnes, uti quem ceperant, in ordine Achilli offerunt: isque vino multo sopita iam favilla reliquias in urnam collegerat: decretum quippe animo gerebat, secum in patrium solum uti adveheret, vel si fortuna in se casum mutaret, una atque eadem sepultura cum carissimo sibi omnium contegi. itaque eos, qui oblati erant, deduci ad bustum, una etiam Priami filios ibique seorsum aliquantum a favilla iugulari iubet, scilicet inferias Patrocli manibus: ac mox regulos canibus dilaniandos iacit confirmatque se non prius desinere pernoctando humi, quam in auctorem tanti luctus sui sanguine vindicasset.

XV. Sed nec multi transacti dies, cum repente nuntiatum Hectorem obviam Penthesileae cum paucis profectum: quae regina Amazonibus incertum pretio an bellandi cupidine auxiliatum Priamo adventaverat: gens bellatrix et ob id ad finitimos indomita, specie armorum inclita per mortales. igitur Achilles paucis fidis adiunctis secum insidiatum pro-

XV. XVI Malal. 156.

2 asyus yrtaco G 3 hii lariseis GB 6 pesus G pey-
sus B Pisis P corr. Mercerus 7 cyneus GB | scyphus GB
utrumque emend. Mercerus 17 maturaret Perizontius maluit
21 iugularè G.

pere pergit atque hostem securum sui praevortit, tum ingredi flumen occipientem circumvenit. ita eumque et omnes, qui comites regulo dolum huiusmodi ignoraverant, ex improviso interficit: at quendam filiorum Priami comprehensum mox excisis 5 manibus ad civitatem remittit nuntiatum quae gesta erant ipse cum caede inimicissimi, tum memoria doloris ferox spoliatum armis hostem, mox constrictis in unum pedibus vinculo currui postremo adnectit, dein ubi ascendit ipse, Automedonti im- 10 perat, daret lora equis. ita curru concito per campum, qua maxime visi poterat, pervolat hostem mirandum in modum circumtrahens: genus poenae novum miserandumque.

XVI. At apud Troiam ubi spolia Hectoris de- 15 super ex muris animadvertere, quae Graeci praecepto regis ante ora hostium praetulerant, et filius Priami praemissus ab Achille rem ut gesta erat disseruit, tantus undique versus per totam civitatem luctus atque clamor editur, ut aves etiam consternatae voci- 20 bus alto decidisse crederentur nostris cum insultatione reclamantibus. ac mox ex omni parte urbs clauditur: foedatur regni habitus atque in modum lugubrem funestumque obducta facies civitatis: cum, sicut in tali nuntio adsolet, repente cursus trepi- 25 dantium fieret in eundem locum ac statim sine ulla certa ratione per diversum fuga: nunc planctus crebri, modo urbe tota silentium ex incerto. inter quae et spes extremas multi credidere cum nocte simul Graecos moenia invasuros excisurosque urbem 30 securos interitu tanti ducis, nonnulli etiam pro confirmato habere Achillem exercitum eum, qui duce Penthesilea Priami rebus auxilio venerat, partibus

12 praeuolat *GB* peruolat *P* 17 et—Achille *addidi*
ex BP. cum desint in G, ceterum in B legitur quae ante et.
vulgo legitur: et ille qui excisis manibus acerbissimae rei
indiciam in se ipse pertulerat 22 mox portis GB.

suorum adiunxisse, postremo omnia adversa hostilia fractas ablatasque opes, nullam salutis spem interempto Hectore in animo habere: quippe is solus omnium in ea civitate adversum tot milia imperatoresque hostium varia semper victoria certaverat. cui fama bellandi inclito per gentes numquam tamen vires consilio superfuerant.

XVII. Interim apud Graecos, ubi Achilles ad naves rediit et cadaver Hectoris in ore omnium est, dolor, quem ob Patrocli interitum paulo ante perceperant, nece metuendi hostis et ob id praecipua laetitia circumscribitur. ac tum universis placet, uti in honorem eius, quoniam abesset hostilis metus, certamen ludis solitum celebraretur: neque minus tamen reliqui populi, qui non certaturi spectandi gratia convenerant, instructi armis paratique adessent: ne qua scilicet hostis quamvis fractis rebus solito tamen insidiandi more irrueret. igitur Achilles victorum praemia, quae ei videbantur maxima, statui imperat. et postquam nihil reliquum erat, reges omnes ad considendum hortatur, ipse medius atque inter eos excelsior. tum primum quadriugis equis Eumelus ante omnes victor declaratur, bigarum praemia Diomedes meruit, secundo post eum Menelaus.

XVIII. Ceterum ad certandum qui sagittarum arte praevalebant Meriones atque Ulixes duos erexere malos, quis religatum linum tenuissimum atque ex transverso extentum utriusque capiti adnectebatur, media columba sparto dependebat: eius contingendae certamen maximum. tum reliquis incassum tendentibus Ulixes cum Merione destinatum confixere. quibus cum a reliquis favor attolleretur, Philocteta non columbam se verum id, quo religata esset, sagitta excisurum promittit: ammirantibus deinde difficultatem regibus, fidem promissi non fe-

licius quam solertius confirmavit: ita dirupto vinculo columba cum maxima populi adclamatione decidit. praemia certaminis eius Meriones atque Ulixes tulere. Achilles duplici extra ordinem munere Philoctetam donat.

XIX. Cursu longo certantibus Oilei Ajax victor excipitur, post quem secundus Polypoetes. duplici campo Machaon, singulari Eurypylos, saltu Tlepo-lemus, disco Antilochus victores abeunt. praemia luctandi intacta permansere, quippe Ajax arripiens 10 medium Ulixen deicit, qui ruens pedibus eius circumvertitur, atque ita praepedito obligatoque nixu Ajax paene iam victor ad terram ruit. caestibus reliquoque manuum certamine idem Ajax Telamoni- 15 nus palmam refert. cursu in armis postremo Diomedes praevaluit. dein ubi praemia certaminis persoluta sunt, Achilles primum omnium Agamemnoni donum, quod ei honoratissimum videbatur, offert, secundo Nestori, Idomeneo tertio, post quos Podalirio et Machaoni, dein reliquis pro merito ducibus, 20 ad postremum eorum sociis, qui in bello occiderant. hisque mandatam, uti, cum tempus fuisset, domum ad necessarios eorum perferrent. postquam certandi praemiorumque finis factus et iam diei vesper erat, ad sua quisque tentoria discessere. 25

XX. At lucis principio Priamus lugubri veste miserabile tectus cui dolor non decus regium, non ullam tanti nominis atque famae speciem reliquam fecerat, manibus vultuque supplicibus ad Achillen venit cum Andromacha, in qua non minor quam in 30 Priamo miseratio. ea quippe deformata multiplici modo Astyanacta, quem nonnulli Scamandrium appellabant et Laodamanta parvulos admodum filios

XX—XXIV Malal. 157. 158 Cedren. P 127. 128 Tzetz. Homer. 307 seq. Const. Manass. P 29 Ptolem. VI p. 35, 5.

3 merionis G 11 circumuectitur B 19 idomeni G
 idomenei B 29 supplici B. 31 quocum Andromacha non
 libri, corr. Peiper.

prae se habens regi adiumentum deprecandi addiderat, qui maeroribus senioque decrepitis filiae Polyxenae umeris innitebatur. sequebantur vehicula plena auri atque argenti pretiosaeque vestis, cum
 5 super murum despectantes Troiani comitatum regis oculis prosequerentur. quo viso repente silentium ex ammiratione oritur ac mox reges avidi noscere causas adventus eius procedunt obviam. Priamus ubi ad se tendi videt, protinus in os ruit pulverem
 10 reliquaque humi purgamenta capiti aspargens: dein orat, uti miserati fortunas suas precatores secum ad Achillem veniant. eius aetatem fortunamque recordatus Nestor dolet, contra Ulixes maledictis insequi et commemorare, quae ad Troiam in concilio
 15 ante sumptum bellum ipse adversum legatos dixerat. ea postquam Achilli nuntiata sunt, per Automedontem eum accersi iubet, ipse retinens gremio urnam cum Patrocli ossibus.

XXI. Igitur ingressis ducibus nostris cum
 20 Priamo rex genua Achilli manibus complexus „non tu mihi“ inquit „causa huiusce fortunae, sed deorum quispiam, qui postremam aetatem meam, cum misereri deberet, in hasce aerumnas deduxit confectam iam ac defetigatam tantis luctibus filiorum. quippe
 25 hi fisi regno per iuventutem, cum semper cupiditates animi quoquo modo explere gestiunt, ultro sibi mihi que perniciem machinati sunt. neque dubium cuiquam, quin contemptui sit adulescentiae senecta aetas. quod si interitu meo reliqui huius-
 30 modi facinoribus temperabunt, me quoque, si videtur, exhibeo poenae mortis, cui misero confectoquo maeroribus omnes aerumnas, quibus nunc depressus infelicissimum spectaculum mortalibus praebeo, cum

3 ^humeris *G* | sequebantur *om. GB* Deinde sequebantur *P*
 4 uestes *GB* uestis *P* 8 causam *P* 13 docet *GB*
 dolet *P* | insequi et *editt. vetl.* sinequiet *G* sine quiete *B*
 30 uideretur *GB corr. P*

hoc exiguo spiritu simul auferes. adsum ultro, nihil
 precor, vel si ita cordi est, habe in custodia capti-
 vitatis. neque enim mihi quicquam iam superioris
 fortunae reliquum est, quippe interfecto Hectore
 cuncta regni concidere. sed si iam Graeciae univer- 5
 sae ob meorum male consulta satis poenarum filio-
 rum sanguine et meis aerumnis [persolvi, miserere
 aetatis] at deos recordatus retorque animos ad pie-
 tatem: concede parvulis saltem non animam paren-
 tis sed cadaver deprecantibus. veniat in animum 10
 recordatio parentis tui omnes curas vigiliisque in
 te tuamque salutem independentis. sed illi quidem
 cuncta secundum sua vota proveniant longeque ali-
 ter neque mei similem senectam degat“.

XXII. Interea dum haec commemorat, paula- 15
 tim animo deficere ac dissolvi membris, dein obmu-
 tescere occipit, quod spectaculum longe miserrimum
 omnibus, qui tum aderant, dolori fuit. dein
 Andromacha parvulos Hectoris filios ante Achillen
 prosternit, ipsa fletu lamentabili orans, uti sibi ca- 20
 daver coniugis intueri saltem concederetur. inter
 haec tam miseranda Phoenix Priamum sustollere
 atque uti animum reciperet hortari. tum rex ubi
 in aliquantum revolvit spiritum, nixus genibus atque
 utraque manu caput dilanians „ubi nunc illa est“ ait, 25
 quae apud Graecos praecipue erat iusta misericor-
 dia? an solum in Priamum circumscribitur?“

XXIII. Iamque omnibus dolore permotis Achil-
 les decuisse ait filios eum suos initio ab eo, quod
 admiserint, facinore cohibere neque ipsum conce- 30
 dendo tanti delicti participem fieri. ceterum ante
 id decennium non ita defessum senecta fuisse, ut
 quis despectui esset, sed obsedis animos eorum

1 adsum en P quod Obrechtus e vestigijs edit. Mediol. addidit
 2 habe G primitus habens 7 persolvi miserere aetatis
 om. GB habet P 8 at GB ac P 11 in te tuamque editt.
 vett. intentumque G intentum atque B tuam in P 21 ma-
 lim scribi concederet 24 refouit P | nixis libri, nixus
 editt. uett.

desiderium rerum alienarum, neque ob mulierem solum unam, sed Atrai atque Pelopis divitiis in- hiantes raptum res more incondito perrexisse: pro quis aequissimum esse eiusmodi poenas vel etiam
 5 graviores pendere. namque ad id tempus Graecos secutos morem in bellis optimum, quoscumque ho- stium pugna conficeret, sepulturae restituere solitos: contra Hectorem supergressum humanitatis modum, Patroclum eripere proelio ausum, scilicet ad inlu-
 10 dendum ac foedandum cadaver eius: quod exemplum poenis ac suppliciis eorum eluendum, ut Graeci ac reliquae posthac gentes memores ultionis eius mo- remque humanae conditionis tuerentur. non enim Helenae neque Menelai gratia exercitum relictis
 15 sedibus parvulisque procul ab domo, cruentum suo hostilique sanguine inter ipsa belli discrimina huius- modi militiam tolerare, sed cupere dinoscere, bar- barine Graecine summa rerum potirentur: quam- quam iustam causam fuisse inferendi belli etiam
 20 pro muliere. namque uti ipsi raptu rerum alie- rum laetarentur, ita maxime dolori esse his, qui amiserint. ad haec multa infausta detestanda in- precati confirmareque se capto Ilio ante om-
 25 quam patria parentibusque carens Patroclum et solitudinis suae levamen maximum amiserit.

XXIV. Dein consiliatum cum supradictis di- bus surgit: quis omnibus una atque eadem sen-
 30 tentia est, scilicet uti acceptis quae allata esset corpus exanime concederet. quod ubi satis plac- singuli ad sua tentoria discedunt. moxque Polyx-
 ingresso Achille obvoluta genibus eius sponte vitium sui pro absoluteione cadaveris pollicetur. spectaculo adeo commotus iuvenis, ut qui inimic-
 35 simus ob mortem Patrocli Priamo eiusque regno

2 Atrai atque P catratque G om. B 6 hos GB
 hostium P homines Peiper 17 militia G milicie B | bar-
 barinae grecinae G 26 solitudinis P.

esset, tum recordatione filii ac parentis ne lacrimis quidem temperaverit. itaque manu oblata Helenam erigit praedicta prius mandataque cura Phoenici super Priamo. sed rex nil se luctus neque praesentium miseriarum remissurum ait. tum Achilles confirmare non prius cupitis eius satis futurum, quam mutato in melius habitu cibum etiam secum sumeret. ita rex veritus ne quae concessa videbantur ipse recusando impediret, demisse omnia quaeque imperarentur facienda decrevit. 10

XXV. Igitur ubi excussus comis pulvis totusque lotus est, mox a iuvene ipseque et qui cum eo venerant, cibo invitantur. dein ubi saties omnes tenuit, hoc modo Achilles disseruit: „refer nunc iam mihi, Priame, quid tantum causae fuerit, cur deficientibus quidem vobis in dies copiis militaribus, ingravescentibus autem calamitatibus atque aerumnis Helenam tamen in hodiernum retinendam putetis neque velut contagionem infausti ominis propuleritis? quam prodidisse patriam parentesque et quod indignissimum omnium est fratres sanctissimos cognoveritis. namque hi execrati facinus eius ne in militiam quidem nobiscum coniuraverunt: scilicet ne, quam audiri incolumem nollent, ei per se reditum in patriam quaererent. eam igitur cum cerneretis malo omnium civitatem intravisse vestram, non eiecistis? non cum detestationibus extra muros persecuti estis? quid illi senes, quorum filios pugna in dies conficit? nonne adhuc persenserunt eandem causam extitisse tantorum funerum? itane ergo divinitus vobis eversa mens est, ut nullus in tanta civitate reperiri possit, qui fortunam labentis patriae dolens de pernicie publica cum exitio eius trans-

1 filiae et P 3 praedicto coniecit Wopkensis 4 post Priamo Obrechtus ex edit. Mediol. recepit ut delutaretur 6 satis om. GB habet P 7 faurum (om. satis) Peiper 9 dedisse GB om. P cum signo lacunae demisse contecit Dederichus 14 iam nunc ed. Crat. 19 contagione G contagionem B | perpuleritis G prop. B 24 Perizonius maluit redire.

igat? ego quidem aetatis tuae contemplatione atque horum precum cadaver restituum neque umquam committam, ut quod in hostibus comprehenditur crimen malitiae ipse subeam“.

5 XXVI. Ad ea Priamus renovato fletu quam miserabili non sine decreto divum adversa hominibus irruere ait: deum quippe auctorem singulis mortalibus boni malique esse neque quoad beatum esse licitum sit, cuiusquam in eum vim inimicitiasque
10 procedere. ceterum se diversi partus quinquaginta filiorum patrem beatissimum regum omnium habitum ad postremum Alexandri natalem diem, quem evitari ne dis quidem praecinentibus potuisse. namque Hecubam foetu eo gravidam facem per
15 quietem edidisse visam, cuius ignibus conflagravisse Idam ac mox continuante flamma deorum delubra concremari omnemque demum ad cineres conlapsam civitatem intactis inviolatisque Antenoris et Anchisae domibus. quae denuntiata cum ad perniciem publicam expectare aruspices praecinerent, internecandum
20 editum partum placuisse. sed Hecubam more femineo miserationis clam alendum pastoribus Idae tradidisse: eum iam adultum, cum res palam esset, ne hostem quidem quamvis saevissimum ut interficeret pati potuisse: tantae scilicet fuisse eum pulchritudinis atque formae. quem coniugio deinde Oenonae iunctum cupidinem cepisse visendi regiones atque regna procul posita. eo itinere abductam Helenam urgente atque instigante quodam numine
30 cunctorum civium animis, sibi etiam laetitiae fuisse,

18 Tzetz. Antehom. 162. 163.

2 harum *edit. princ.* 8 quod *GB* quoad *edit. vett.* cui *ed. Obr.* 12 ad *add. P* 17 domum *GB* demum *P* 19 denuntiatum *GB* denunciata *P* 20 *vulgata lectio est* spectare 21 femineae *P* 22 in id dextra dedisse *G* in *marginē* idae tradidisse, in id dextram dedisse *B* 27 oenoni *G* Oenonae *ed. Venet.* (1499) 29 urgentem a. instigantem *GB nostrum P*

neque cuiquam, cum orbari se filio aliove consanguineo cerneret, non acceptam tamen, solo omnium adversante Antenore, qui initio post Alexandri reditum filium suum Glaucum, quod eius comitatum sequutus erat, abdicandum a penetibus suis decre-⁵ verit, vir domi belloque prudentissimus. ceterum sibi, quoniam ita res ruerent, optatissimum adpropinquare naturae finem omissis iam regni gubernaculis atque cura: tantum se in Hecubae filiarumque recordatione cruciari, quas post excidium patriae¹⁰ captivas incertum cuius domini fastus *manerent*.

XXVII. Dein omnia, quae ad redimendum filium advectaverat, ante conspectum iuvenis exponi imperat: ex quis quicquid auri atque argenti fuit tolli Achilles iubet, vestis etiam quod ei visum est:¹⁵ reliquis in unum collectis Polyxenam donat et cadaver tradidit. quo recepto rex in gratiamne impetrati funeris an si quid Troiae accideret securus iam filiae, amplexus Achillis genua orat, uti Polyxenam suscipiat sibi que habeat: super quam iuvenis²⁰ aliud tempus atque alium locum tractatumque fore respondit, interim cum eo reverti iubet. ita Priamus recepto Hectoris cadavere ascensoque vehiculo cum his, qui se comitati erant, ad Troiam redit.

LIBER QUARTUS.

I. Sed postquam Troianis palam est regem²⁵ perfecto negotio inviolatum atque integro comitatu regredi, ammirati laudantesque Graeciae pietatem

XXVII. Malal. 159 init. Cedren. P 128.
I—III. Malal. 159—161 Cedren. P 128.

11 cui *G* | fastunerent *G* fastum sustinerent *B nostrum*
editt. vell. 13 adnectauerat *G* adulectauerat *B* 20 quam
GB qua *P*.

ad caelum ferunt: quippe quis animo ita haeserat nulla spe impetrandi cadaveris ipsumque et qui cum eo fuissent retineri ab Graecis, maxime ob Helenae, quae non remitteretur, recordationem. ceterum viso
 5 Hectoris funere cuncti cives sociique adcurrentes fletum tollunt, divellentes comam foedantesque ora laniatibus, neque in tanta populi multitudine quisquam in se virtutis aut spei bonae fiduciam credere illo interfecto, qui inclita per gentes fama rerum
 10 militarium, in pace etiam praeclara pudicitia, ex qua haud minorem, quam reliquis artibus gloriam adeptus erat. interea sepelivere eum haud longe a tumulo Ili regis quondam. dein exorto quam maximo ululatu postrema funeri peragunt, hinc femi-
 15 nis cum Hecuba deflentibus, hinc reclamantibus Troianis viris et ad postremum sociorum gentibus. quae per dies decem concessa bellandi requie ab ortu solis ad usque vesperam per Troianos gesta nullo usquam remisso lugendi officio.

20 II. Interim per eosdem dies Penthesilea, de qua ante memoravimus, cum magna Amazonum manu reliquisque ex finitimo populis supervenit. quae postquam interemptum Hectorem cognovit, percussa morte eius regredi domum cupiens ad postre-
 25 mum multo auro atque argento ab Alexandro inlecta ibidem operiri decreverat. dein exactis aliquot diebus copias suas armis instruit. at seorsum ab Troianis ipsa suis modo bellatoribus satis fidens in pugnam pergit: cornu dextro sagittariis, altero
 30 peditibus instructo, medios equites collocat. contra ab nostris ita occursum, ut sagittariis Menelaus atque Ulixes et cum Teucro Meriones, peditibus Aiaces duo Diomedes Agamemnon Tlepolemus et cum Ialmeno Ascalaphus opponerentur, in equites ab

9 *Wopkensis* cui uel cuius inclitya uel qui inclitya — fama erat 13 elli *GB* corr. *P* 18 nulla *G* 30 post collocat *vulgo* legitur in quis ipsa, quae om. *GB*, in *V* legitur in quis ipsis.

Achille et reliquis ducibus pugnaretur. hoc modo instructo utrimque exercitu conflixere acies. cadunt sagittis reginae plurimi neque ab Teucris secus bellatum: interim Aiaces et qui cum his erant pedites, contra quos steterant, caedere ac restantes detrudere umbonibus, moxque repulsos obtruncare. neque, quoad deletae peditum copiae, finis fit.

III. Achilles inter equitum turmas Penthesileam nactus hasta petit, neque difficilius quam feminam equo deturbat manu comprehendens comam atque ita graviter vulneratam detrahens. quod ubi visum est, tum vero nullam spem in armis rati fugam faciunt: clausisque civitatis portis nostros reliquos, quos fuga bello exemerat, insecuti obtruncant, feminis tamen abstinentes manus parcentesque sexui. dein uti quisque victor, interfectis quos advorsum ierant, regrediebatur, Penthesileam visere seminecem etiam nunc admirarique audaciam. ita brevi ab omnibus in eundem locum concursum placitumque, uti, quoniam naturae sexusque condicionem superare ausa esset, in fluvium reliquo adhuc ad persentiendum spiritu aut canibus dilanianda iaceretur. Achilles interfectam eam sepelire cupiens mox a Diomede prohibitus est. is namque percontatus circumstantes, quidnam de ea faciendum esset, consensu omnium pedibus adtractam in Scamandrum praecipitat, scilicet poenam postremae desperationis atque amentiae. hoc modo Amazonum regina deletis copiis, quibuscum auxiliatum Priamo venerat, ad postremum ipsa spectaculum dignum moribus suis praebuit.

IV. At sequenti die Memnon Tithoni atque

IV—VII. Malal. 161—164 Cedren. P 128. 129.

7 finis fuit P 12 cum uero G corr. P 15 manu GB
 corr. P 16 utique GB uti quisque PV 27 scilicet
 p||||t poenam G Daceria maluit poena uel in poenam, Vin-
 dingius luiturum p. 32 tithonis GB titoni P.

Aurorae filius ingentibus Indorum atque Aethiopum copiis supervenit, magna fama, quippe in unum multis milibus armatis vario genere spes etiam votaue de se Priami superaverat. namque omnia
 5 circum Troiam et ultra, quae visi poterant, viris atque equis repleta splendore insignium refulgebant. eos omnes iugis Caucasi montis ad Troiam duxit, reliquos neque numero inferiores imposito Phalam duce atque rectore mari misit. qui adpulsi Rhodum,
 10 ubi animadvertere insulam Graecis sociam, veriti, ne re cognita incenderentur naves, ibidem operiebantur: ac mox divisi in Camirum et Ialysum, urbes opulentas. neque multo post Rhodii Phalam incusare, quod paulo ante eversa ab Alexandro Sidona patria sua auxilium ei, a quo laesus sit, ferre cuperet: quo animos exercitus permoverent, confirmare haud dissimiles barbarorum videri eos, qui tam indignum facinus defenderent. multa praeterea, quae accensura vulgum et pro se facturi
 20 essent, disserere: quae res haud frustra fuit. Phoenices namque, qui in eo exercitu plurimi aderant, permoti querelis Rhodiorum an cupidine diripiendarum rerum, quas secum advexerant, Phalam lapidibus insecuti necant distributique per supradictas
 25 urbes aurum ac reliqua praedae inter se dispertiunt.

V. Interim exercitus, qui cum Memnone venerat, positus per locos patulos castris, nam intra moenia haud facile tanta vis hominum retineri poterat, diversi suo quisque genere exercebantur.
 30 neque eadem in arte simplex atque idem modus, sed ut quemque regionis suae mos adsuefecerat, ita

3 genere insignium libri, insignium om. V quae vox fortasse huc e sequentibus irrepsit 4 uotaue quae G 5 Obrechtus non male qua uisi poterat, ut supra III 15 12 camiram GB calysum GB utrumque corr. Mercerus 14 palam GB Phalam P 19 factura VP 23 aduexerant GB adduxerat P, Dederichus aduexerat 30 praepositionem in addidi cum Hildebrando, habet eam post neque V.

telis aliis in alium modum formatis scutorum etiam et galearum multiformi specie horrendam belli faciem praebuerunt. at ubi triti aliquot dies et miles bellum cupit, simul cum luce exercitus omnis signo dato in proelium ducitur cumque his Troiani et qui 5 intra moenia socii fuerant. at contra Graeci instructi pro tempore operari, debilitati aliquantum animos metu ingentis atque incogniti hostis. igitur ubi intra teli iactum ventum est, tum vero barbari clamore ingenti ac dissono ruinae in modum inrum- 10 punt, nostri confirmati inter se satis impigre vim hostium sustentavere. sed postquam acies renovatae atque in ordinem reformatae sunt et iaci hinc atque inde tela coepere, cadunt utriusque exercitus plurimi, neque finis fit, quoad Memnon curru vectus 15 adhibito secum fortissimo quoque medios Graecorum invadit, primum quemque obvium fundens aut debilitans. ita iam plurimis nostrorum interfectis duces, ubi fortuna belli eversa neque spes reliqua nisi in fuga est, victoriam concessere. eo die in- 20 censae deletaeque naves omnes forent, ni nox per fugium laborantium ingruentesque hostes ab incepto cohibuisset: tanta in Memnone bellandi vis peritiaeque et nostris advorsae res.

VI. Igitur Graeci, postquam requies est, per- 25 culsi inter se ac summae rerum diffidentes per universam noctem quos in bello amiserant sepelivere. dein consilium futuri certaminis adversum Memnonem ineunt: ac placet sorte eligi nomen ducis cum eo bellaturi. tunc Agamemnon Menelaum excipit, 30 Ulixen, Idomeneum: reliquorum sors agi coepta Aiacem Telamonium votis omnium deligit. ita reffectis cibo corporibus reliquum noctis cum quiete transigunt. at lucis principio armati instructique

3 praebuerunt nos scripsimus, libri habent praebuerant
 8 uigentis G 18 primis G 19 uersa V 22 ingruentes B
 31 Idomeneus GB corr. V

pro negotio egrediuntur. neque segnius a Memnone actum, cum quo Troiani omnes. ita hinc atque inde ordinato exercitu proelium initum. plurimi utriusque partis ut in tali certamine cadunt, aut 5 icti graviter proelio decedunt. in quo bello Antilochus Nestoris obvius forte Memnoni interficitur. moxque Ajax, ubi tempus visum est, inter utramque aciem progressus lacessit regem, praedicto prius Ulixi et Idomeneo, ab ceteris uti se defenderent. 10 igitur Memnon ubi ad se tendi videt, curru desilit configitque pedes cum Aiace magno utriusque partis metu atque exspectatione: cum dux noster summa vi umbonem scuti eius telo in aliquantum foratum gravis atque summis viribus ingruens inpulit 15 vertitque in latus. quo viso regis comites adcurrere, Aiacem exturbare nitentes. tum Achilles, ubi barbaris intercedi videt, pergit contra et nudatum scuto hostis iugulum hasta transfigit.

VII. Ita praeter spem interfecto Memnone 20 animi hostium commutantur et Graecis aucta fiducia: iamque Aethiopum versa acie nostri instantes caedunt plurimos. tum Polydamas renovare proelium cupiens circumventus ad postremum atque ictus inguina ab Aiace interficitur, Glaucus Antenoris, 25 adversum Diomedem adstans, Agamemnonis telo cadit. tum vero cerneret hinc Aethiopus cum Troianis per omnem campum sine ordine atque imperio fugientes multitudine ac festinatione inter se implicari cadere ac mox palantibus equis proculcari, hinc 30 Graecos resumptis animis sequi caedere impeditoque dissolvere atque ita confodere laxatos. redundant circa muros campi sanguine, et omnia, qua hostis intraverat, armis atque cadaveribus completa sunt. in ea pugna Priami filiorum Aretus et 35 Echemmon ab Ulixe interfecti, Dryops Bias et

22 plurimos] primus GB 34 areius libri Aretus Dederichus Echememon G Archemmon B Echemmon Petavianus
35 Dryaspisbia G Dryaspi spia et B iamdudum corr.

Corython ab Idomeneo, ab Aiace Oilei Ilioneus cum Philenore, itemque Telestes a Diomede, ab Aiace altero Antiphonus Agavus Agathon atque Glaucus et ab Achille Asteropaeus: neque prius finis factus, quam Graecos saties et ad postremum fatigatio incessit.

VIII. At ubi ab nostris in castra recessum est, missi ab Troianis, qui peterent eorum qui in bello ceciderant humandi veniam: collectos suos quisque igni cremant et more patrio sepeliunt seorsum ab ceteris cremato Memnone, cuius reliquias urnae conditas per necessarios regis remisere in patrium solum. at Graeci lautum bene cadaver Antilochi iustisque factis Nestori tradunt eumque orant, ferret animo aequo fortunae bellique adversa. ita ad postremum corpora sua quisque curantes vino atque epulis per multam noctem Aiacem simulque Achillen laudibus celebrant atque ad caelum ferunt. at apud Troiam, ubi requies funerum est, non iam dolor in casu Memnonis, sed metus summae rerum et desperatio incesserat, cum hinc Sarpedonis interitus, inde secuta paulo post Hectoris clades spes reliquas animis abstulisset neque, quod postremum in Memnone fortuna obtulerat, reliquum iam existeret. ita confluentibus in unum tot adversis curam omnem exsurgendi omiserant.

IX. At post paucos dies Graeci instructi armis processere in campum lacescentes, si auderent, ad bellandum Troianos. quis dux Alexander cum reliquis fratribus militem ordinat atque adversum pergit.

IX. Malal. 164 Cedren. P 129.

1 chorythan ad idomenea GB corr. P 2 thyestes et addunt libri ante Telestes, expunxit Dederichus 3 antipus libri corr. Dederichus 4 asteropeus G 5 ad om. G 19 cassum G casu B 20 rerum et PV, et om. GB, malim metus et s. r. d. 21 insecuta B 23 quod om. GB add. V atque ad postremum B 24 relictum iam existere G rerequum iam nil existere B nostrum VP 27 dies om. G.

sed priusquam ferire inter se acies, aut iaci tela coepere, barbari desolatis ordinibus fugam faciunt: caesique eorum plurimi, aut in flumen praeceps dati, cum hinc atque inde ingrueret hostis atque undique
 5 adempta fuga esset. capti etiam Lycaon et Troilus Priamidae, quos in medium productos Achilles iugulari iubet indignatus nondum sibi a Priamo super his, quae secum tractaverat, mandatum. quae ubi animadvertere Troiani, tollunt gemitus et clamore
 10 lugubri Troili casum miserandum in modum deflent recordati aetatem eius admodum in maturam, qui in primis pueritiae annis cum verecundia ac probitate, tum praecipue forma corporis amabilis atque acceptus popularibus adolescebat.

15 X. Deinde transactis paucis diebus solemne Thymbraei Apollinis incessit et requies bellandi per indutias interposita. tum utroque exercitu sacrificio insistente Priamus tempus nactus Idaeum ad Achillen super Polyxena cum mandatis mittit. sed
 20 ubi Achilles in luco ea, quae inlata erant, cum Idaeo separatim ab aliis recognoscit, cognita re apud naves suspitio alienati ducis et ad postremum indignatio exorta. namque antea rumorem proditi-
 25 rant. ob quae simul uti concitatus militis animus leniretur, Aïax cum Diomede et Ulixè ad lucum pergunt hique ante templum resistunt operientes, si egrederetur, Achillen simulque uti rem gestam iuveni referrent, de cetero etiam deterrent in colloquio clam cum hostibus agere.
 30

XI. Interim Alexander compositis iam cum Deiphobo insidiis pugionem incinctus ad Achillen ingreditur confirmator veluti eorum, quae Priamus pollicebatur moxque ad aram, quo ne hostis dolum

X. XI. Malal. 165. 166 Cedren. P 130 Tzetz. Posthom. 385—425 Const. Manass. P 29.

persentisceret aversusque a duce, adsistit. dein ubi tempus visum est, Deiphobus amplexus inermem iuvenem quippe in sacro Apollinis nihil hostile metuentem exosculari gratularique super his, quae consensisset, neque ab eo divelli aut omittere, quoad ⁵ Alexander librato gladio procurrensque adversum hostem per utrumque latus geminato ictu transfigit. at ubi dissolutum vulneribus animadvertere, e parte alia, quam venerant, prouunt: re ita maxima et super vota omnium perfecta, in civitatem recurrunt. ¹⁰ quos visos Ulixes „non temere est,“ inquit, „quod hi turbati ac trepidi repente prosiluerunt.“ dein ingressi lucum circumspicientesque universa animadvertunt Achillen stratum humi exsanguem atque etiam tum seminecem. tum Ajax „fuit“ inquit „confirmatum ac ¹⁵ verum per mortales nullum hominum existere potuisse, qui te vera virtute superaret, sed, ut palam est, tua te inconsulta temeritas prodidit.“ dein Achilles extremum adhuc retentans spiritum „dolo me atque insidiis“ inquit „Deiphobus atque Alexander ²⁰ Polyxenae gratia circumvenere.“ tum expirantem eum duces amplexi cum magno gemitu atque exosculati postremum salutant. denique Ajax exanimem iam umeris sublatum e luco effert.

XII. Quod ubi animadvertere Troiani, omnes ²⁵ simul portis prouunt eripere Achillen nitentes atque auferre intra moenia scilicet more solito illudere cadaveri eius gestientes. contra Graeci cognita re arreptis armis tendunt adversum: paulatimque omnes copiae productae: ita utrimque certamen brevi adolevit. Ajax tradito his, qui secum fuerant, cadavere eius infensus Asium Dymantis Hecubae fratrem, quem primum obvium habuit, interficit. dein

XII. Malal. 167 Tzetz. Posthom. 425.

6 procurrensque libri, que om. edit. 9 uenerunt GB, corr. VP 11 quo uiso V 32 Asyum dimantis G Asium clymantis B.

plurimos, uti quemque intra telum, ferit, in quis Nastes et Amphimachus reperti Cariae imperitantes. iamque duces Ajax Oilei et Sthenelus adiuncti multos interficiunt atque in fugam cogunt. quare
 5 Troiani caesis suorum plurimis nusquam ullo certo ordine aut spe reliqua resistendi dispersi palantesque ruere ad portas neque usquam nisi in muris salutem credere. quare magna vis hominum ab insequentibus nostris obruncantur.

10 XIII. Sed ubi clausis portis finis caedendi factus est, Graeci Achillen ad naves referunt. tuncque deflentibus cunctis ducibus casum tanti viri plurimi militum haud condolere, neque, uti res exposcebat, tristitia commoveri: quippe animo inhaeserat Achillen saepe consilia prodendi exercitus inisse
 15 cum hostibus: ceterum interfecto eo summa militiae orbata et ademptum conplurimum: et viro egregio bellandi ne honestam quidem mortem, aut aliter quam in obscuro oppetere licuerat. igitur propere
 20 ex Ida adportata ligni vis multa atque in eodem loco, quo antea Patroclo, bustum extruunt. dein imposito cadavere subiectoque igni iusta funeri peragunt Aiace praecipue insistente, qui per triduum continuatis vigiliis labore non destitit, quam reli-
 25 quiae coadunarentur. solus namque omnium paene ultra virilem modum interitu Achillis consternatus est; quem dilectum praeter ceteros animo summis officiis percoluerat quippe cum amicissimum et sanguine coniunctum sibi, tum praecipue plurimum vir-
 30 tute ceteros antecedentem.

1 primus *G* cf. p. 73, 18 74, 22 2 rastes *GB* corr. *Mercerus*
 4 fundunt *PV* interficiunt *B* om. *G* 5 numquam *GB* corr. *VP* 11 cumque *GB* corr. *BV* 13 cum dolore *libri*, *Orellius non male* condolere 14 quis *add. non male PV* post quippe | in animo haeserat *BVP* 16 summa m. orbata, quod *suspiciatus sum, tuetur V* summam m. orbata *rell.*
 17 spei quam plurimum *VP* | et *GB* cui *V*
 19 licuerit *libri*, nos e *coniectura scripsimus* licuerat 22 funere *G*¹ 28 perconsuluerat *GB*, nostrum *edit. uett.*

XIV. Contra apud Troianos laetitia atque gratulatio cunctos incesserat interfecto quam metuendo hoste: hique Alexandri commentum laudantes ad caelum ferunt, scilicet cum insidiis tantum perfecterit, quantum ne in certamine auderet quidem. 5 inter quae nuntius Priamo supervenit Eurypylum Telephi ex Moesia adventare, quem rex multis antea inlectum praemiis, ad postremum oblatione desponsae Cassandrae confirmaverat. sed inter cetera, quae ei pulcherrima miserat, addiderat etiam vitem quam 10 auro effectam, et ob id per populos memorabilem. ceterum Eurypylus virtute multis clarus Moesiaticis modo Ceteisique instructus legionibus summa laetitia a Troianis exceptus spes omnes barbaris in melius converterat. 15

XV. Interim Graeci ossa Achillis urna recondita adiunctaque simul Patrocli in Sigeo sepelivere: cui sepulchrum etiam extruendum ab his, qui in eo loco habebant, mercede Ajax locat indignatus iam de Graecis, quod nihil in his dignum doloris iuxta 20 amissionem tanti herois animadverterat. per idem tempus Pyrrhus, quem Neoptolemum memorabant, genitus Achille ex Deidamia Lycomedis superveniens offendit tumulum extractum iam ex parte maxima. dein percontatus exitum paternae mortis Myrmidonas gentem fortissimam et inclitam bellandi armis 25 atque animis confirmat, impositoque faciendo operi Phoenice ad naves atque ad tentoria parentis vadit: ibi custodem rerum Achillis Hippodamiam animad-

9 Ptolem. VI p. 37, 14.

XV. Const. Manass. 29.

6 inter quae tam laeta <i>P</i>	13 ceterisque <i>GB</i> citis-
que <i>A</i> <i>Obrechtus</i> coniecit Ceteisique	16 urnae edit. princ.
cf. 8. 18. V 15. 19 habitabant <i>VP</i>	21. animadverteret <i>BV</i>
25 doctusque post mortis add. <i>VP</i>	28 phynice <i>G</i> con-
tendit <i>B</i> .	

vertit. moxque adventu eius cognito in eundem locum a cunctis ducibus concurritur: hique, uti animum aequum haberet, deprecantur. quis benigne respondens nec sibi ait ignoratum esse omnia, quae
 5 divinitus confierent, forti pectore patienda, neque cuiquam super fatum vivendi concessam legem: turpem namque ac detestandam viris fortibus conditionem senectae, contra imbellibus optabilem. ceterum sibi eo levio-
 10 certamine neque in luce belli Achilles interfectus esset, quo fortio-
 rem ne optasse quidem quemquam existere nunc vel in praeteritum excepto uno illo Hercule. addit praeterea: solum virum dignum ea tempestate, sub cuius manibus excindi Troiam de-
 15 ceret, neque tamen abnuere quod imperfectum a patre relictum esset a se atque a circumstantibus perfici.

XVI. Postquam finem loquendi fecit, in proximum diem certamen pronuntiatum. duces omnes, ubi tempus visum est, solito ad Agamemnonem
 20 cenatum veniunt, in quis Ajax cum Neoptolemo, Diomedes Ulixes et Menelaus hique inter se eundem locum cenandi capiunt. interim inter epulas plurima iuveni patris fortia facinora numerare virtutemque eius commemorando efferre laudibus: quis Pyrrhus
 25 non mediocriter laetus accensusque industria se omni opere conari respondit, quo ne indignus patris meritis existeret. dein ad sua quisque tentoria quietum abeunt. at postero die simul cum luce iu-
 30 venis castris egressus offendit Diomedem cum Ulixē. quos salutatos quid causae foret percontatur hique aiunt interponendam *duorum* dierum moram ad reficiendos militum eius animos, longo itinere maris torpentibus etiam nunc membris et ob id nequaquam satis firmo nisu, ut solitis viribus agerent.

5 conferrent *GB* confierent *uett. editt.* 23 enume-
 rauere *P* 25 industria enixurum *P* enissurum *V* 26
 ope *BVg* conari *om.* *G* habet *Bg* 31 duorum ante dierum
 e coniectura addidi.

XVII. Itaque ex eorum sententia biduum inter-
 positum, quo transacto omnes duces regesque suis
 quisque militibus instructis exercitum ordinant at-
 que ad pugnam vadunt. in quis Neoptolemus regens
 medios circum se Myrmidonas statuit atque Aiacem, ⁵
 quem adfinitatis merito parentis loco percolebat.
 interim Troiani vehementer pavere, maxime quod
 suis in dies deficientibus auxiliis novus adversum
 se miles pararetur cum memorando duce: tamen
 Eurypyli hortatu arma capiunt: is namque adiun- ¹⁰
 ctis secum regulis copias suas Troianis mixtas porta
 educit: atque ita ordinata acie medium sese locat.
 tum primum Aeneas parato certamine intra mu-
 ros manet execratus quippe Alexandri facinus com-
 missum in Apollinem, cuius sacra is praecipue tue- ¹⁵
 batur. sed ubi signum bellandi datum est, manus
 conserunt magna vi utrimque decertantes cadunt-
 que plurimi. interim Eurypylus obvium forte nactus
 Peneleum proturbat hasta atque interficit. inde
 multo saevior Nirea aggressus moxque opruncat. ²⁰
 iamque deturbatis qui in acie steterant, medios ag-
 grediebatur: cum Neoptolemus re cognita cominus
 advolat deiectumque curru hostem et ipse desiliens
 gladio inpigre interficit. tum ablatum propere ca-
 daver atque ad naves iussu eius perlatum. quod ²⁵
 ubi animadvertere barbari, quibus spes omnis in
 Eurypylo fuerat, sine certo ordine aut rectore fuga
 proelium deserunt atque ad muros revolant, tum
 plurimi eorum in fuga interfecti.

XVIII. Igitur postquam fuis hostibus ad naves ³⁰
 revertere Graeci, ex consilii sententia Eurypyli cre-
 mata ossa atque urnae condita patri remittunt, sci-
 licet memores beneficiorum atque amicitiae. cremati
 etiam per suos Nireus atque Peneleus, seorsum sin-

7 pavere — miles om. GB praebet V 10 is addit PV
 13 aspernato VP 15 apolline GB corr. VP cf. p. 92, 28
 20 nerea GB Nirea P 21 aggredebantur G 34 nereus GB.

guli. at postero die per Chrysen cognoscitur Helenum Priami fugientem scelus Alexandri apud se in templo agere: moxque ob id missis Diomedē et Ulixē tradidit sese deprecatus prius, uti sibi partem aliquam regionis, in qua reliquam vitam degeret semotam ab aliis concederent. dein ad naves ductus ubi concilio mixtus est, multa prius locutus non metu ait se mortis patriam parentesque deserere, sed deorum coactum aversione, quorum delubra violari ab Alexandro neque se neque Aeneam quisse pati: qui metuens Graecorum iracundiam apud Antenorem ageret senemque parentem, de cuius oraculo imminētia Troianis mala cum cognovisset, ultro supplicem ad eos decurrere. tunc nostris festinantibus secreta dinoscere, Chryses nutu uti silentium ageretur significat atque Helenum secum abducit. a quo doctus cuncta Graecis uti audierat refert, addit praeterea tempus Troiani excidii idque administris Aenea atque Antenore fore. tum recordati eorum, quae Calchas edixerat, eadem cuncta congruentiaque animadvertunt.

XIX. Dein postero die egresso utrimque milite ad bellandum plurimi Troianorum cadunt, sed ex sociis auxiliariis pars maxima. at ubi vehementius ab nostris instatur et omni ope bellum finire in animo est, signo dato dux duci occurrit atque in se proelium convertunt. tunc Philocteta progressus adversus Alexandrum lacessit, si auderet, sagittario certamine. ita concessu utriusque partis Ulixes atque Deiphobus spatium certaminis definiunt. igitur primus Alexander incassum sagittam contendit, dein Philocteta insecutus sinistram manum hosti transfigit, reclamanti per dolorem dextrum oculum per-

XIX. Malal. 140 Cedren. P 130.

1 chrysin *GB* Chrysem *P* 10 nequissime *B* 12 agere *GB* ageret *P* 23 ad bellandum — maxima *VP* ab alexandro cadunt ad solis partem maximam *GB* 25 statur *GB* corr. *VP* 29 utrius *G*.

forat ac iam fugientem tertio consecutus vulnere per utrumque pedem traicit fatigatumque ad postremum interficit, quippe Herculis armatus sagittis, quae infectae Hydrae sanguine haud sine exitio corpori figebantur. 5

XX. Quod ubi animadvertere barbari, magna vi irruunt, eripere Alexandrum cupientes: multisque suorum interfectis a Philocteta negotium tamen peragunt, atque in civitatem reportant. tum Ajax Telamonius insecutus fugientes ad usque portam 10 pergit. ibi caesa vis multa hostium, cum festinantibus inter se et singulis evadere inter primos cupientibus magis in ipso aditu multitudine sua detinerentur. interim multi eorum, qui primi evaserant, super muros siti collecta undique cuiuscemodi saxa 15 super clipeum Aiacis deiecere, congestamque quam plurimam terram desuper volvere, scilicet ad depellendum hostem: cum supra modum gravaretur egregius dux, facili scuto decutiens haud segnius imminere. denique Philocteta eos, qui in muris locati 20 erant, eminus sagittis proturbat multosque interficit. neque secus ab reliquis in parte alia res gestae. atque eo die excisa eversaue moenia hostium forent, ni nox iam ingruens nostros ab incepto cohibuisset. qui ubi ad naves regressi sunt, 25 laeti Philoctetae facinoribus et ob id maximam animo fiduciam gestantes, summo favore ac laudibus ducem celebrant. qui simul cum luce adiunctis sibi reliquis ducibus in proelium egressus hostes metu sui adeo deterruit, ut vix se moenibus defensarent. 30

XXI. Interim Neoptolemus apud tumulum Achillis, postquam in auctorem paternae caedis vindicatum est, initium lugendi sumit, una cum Phoe-

XXI. XXII. Malal. 141. 142.

4 corporis *G* 11 pergit *G* peragit *B* peregit *V* 14
 euaserunt *G*¹ 16 deiecere *GB* deicere *PP* 22 aliqua
GB alia *VP* cf. 54, 16 55, 16 56, 2 77, 8.

nice atque omni Myrmidonum exercitu comas sepulchro deponit pernoctatque in loco. per idem tempus filii Antimachi, de quo supra memoravimus, adiuncti Priami rebus ad Helenum veniunt eum-
 5 que ut ad amicitiam cum suis redeat deprecati, ubi nihil proficiunt, ad suos remeantes Diomedis atque Aiaci alteri itineris medio occurrunt: ab quis comprehensi perductique ad naves, quinam essent et rem ob quam venerant omnem expediunt. tum
 10 recordati patris eorum et quae adversum legatos dixerit molitusque sit, tradi eos popularibus atque ante conspectum barbarorum produci iubent, dein lapidibus iniectis necari. interim Alexandri funus per portam aliam ad Oenonen, quae ei ante Hele-
 15 nae raptum nupserat, necessarii sui uti sepeliretur perferunt. sed fertur Oenonen viso cadavere Alexandri adeo commotam, uti amissa mente obstupesceret ac paulatim per maerorem deficiente animo concideret. atque ita uno eodemque funere cum
 20 Alexandro contegitur.

XXII. Ceterum Troiani, ubi hostis muris infestus magis magisque saevit, neque iam resistendi moenibus spes ulterius est aut vires valent, cuncti proceres seditionem adversus Priamum extollunt at-
 25 que eius regulos: denique accito Aenea filiisque Antenoris decernunt inter se, uti Helena cum his, quae ablata erant, ad Menelaum duceretur. quod postquam Deiphobus cognovit, traductam ad se Helenam matrimonio sibi adiungit. ceterum ingres-
 30 sus concilium Priamus, ubi multa ab Aenea contumeliosa ingesta sunt, ad postremum ex consilii sententia iubet ad Graecos cum mandatis belli deponendi ire Antenorem: qui ex muris signum legationis ostendens, ubi a nostris recessum est, ad
 35 naves venit. ubi benigne salutatus atque exceptus

3 de quibus *PV* 14 per partem aliam portae *GB*
 nostrum *Dederichus* 14 16 teononem *G* 31 in concilii *G*
 cons. *B* ex cons. *VP*.

summum fidei benevolentiaeque erga Graeciam testimonium capit maximeque a Nestore, quod Menelaum insidiis Troianorum appetitum consilio suo atque auxilio filiorum servaverit: pro quis Troia eversa multa praeclara polliceri hortarique, uti dignum memoria pro amicis adversum perfidos moliretur. tunc longam exorsus orationem semper, ait, principes Troiae poenam ob male consulta divinitus consequi. dein subiungit Laomedontis adversum Herculem famosa periuria insecutamque eius regni eversionem: qua tempestate Priamus parvulus admodum atque expers omnium, quae gesta erant, petitu Hesioneae regno impositus est. eum male iam inde desipientem cunctos sanguine et iniuriis insectari solitum, parcum in suo atque appetentem alieni, quo exemplo veluti pessima contagione imbutos filios eius neque sacro neque profano abstinuisse. ceterum se eadem stirpe, qua Priamum Graecis coniunctum, animo semper ab eo discerni: Hesionam quippe Danaï filiam Electram genuisse, ex qua ortum Dardanum, qui Olizonae Phinei iunctus Erichthonium ediderit, eius Tros, dein ex eo Ilus Ganymedes et Cleomestra, ex Cleomestra Asaracus, atque ex eo Capys Anchisae pater. Ilum dein Tithonum et Laomedontem genuisse, ex Laomedonte Hicetaonem Clytium Lampum Timoetem Bucolionem atque Priamum genitos rursusque ex Cleomestra et Aesyete se genitum. ceterum Priamum cuncta iura adfinitatis proculcantem magis in suos superbiam atque odium exercuisse. postquam finem loquendi fecit, postulat, uti, quoniam a senibus legatus pacis missus esset, darent de suo numero,

4 eu. p. q. Tr. GB p. q. Tr. eu. PV 15 prauum insuetum libri, corr. V. Hildebrandus non male pravi nec uel non insuetum 21 quo GB | qui addidi | obzone GB cf. p. 55, 8 | finei GB | iunctos GB iunctus V 22 erecthonium G ericth. B | ei dederit GB ediderit Obrechtus 23 gany-medes G 25 Laom. gen. ex om. G gen. ex Laom. om. B addit PV 28 soete GB, Aesyete restituit Mercerus.

cum quis super tali negotio disceptaret: electique Agamemnon Idomeneus Ulixes atque Diomedes, qui secreto ab aliis prodicionem componunt. praeterea placet, uti Aeneae, si permanere in fide vellet, pars
 5 praedae et domus universa eius incolumis, ipsi autem Antenori dimidium bonorum Priami regnumque uni filiorum eius, quem elegisset, concederetur. ubi satis tractatum visum est, Antenor ad civitatem dimittitur, referens ad suos composita inter se longe alia,
 10 in quis, donum Minervae parari a Graecis eosque cum gratia cupere recepta Helena acceptoque auro bellum omittere atque ad suos regredi. ita composito negotio Antenor traditoque sibi Talthybio, quo res fidem acciperet, ad Troiam venit.

LIBER QUINTUS.

15 I. Antenore Talthybioque civitatem ingressis cuncti populares sociique cognita re prope concurrunt, cupientes dinoscere, quae apud Graecos actitata essent, quis Antenor in proximum diem relata differt: atque ita dimisso conventu disceditur. cum
 20 inter epulas Talthybius interesset, filios suos monere Antenor nihil his in vita custodiendum, quam uti antiquissimam ducerent cum Graecis amicitiam, dein singulorum probitatem fidem atque innocentiam commemorando ammiratur. ita finito
 25 convivio tum disceditur. at lucis principio, omnibus iam in consilio expectantibus audire, si quis modus tantis malis fieret, cum Talthybio ipse venit neque multo post Aeneas, dein Priamus cum residuis regulis. denique ubi ea, quae a Graecis audierat,
 30 dicere iussus est, hoc modo disseruit.

4 aenea GB corr. V 14 acceperit GB corr. V 17
 acta B 19 tum i. e. cum V 25 tum] quietum PV.

II. „Grave, Troiani principes vosque socii, grave bellum nobis extitisse adversum Graeciam; gravius vero multoque durius, mulieris causa hostesque effectos quam amicissimos, qui inde iam a Pelope orti adfinitatis etiam iure nobis coniuncti sunt. 5 namque si praeterita mala summam attingere oporteat, numquam civitas nostra depressa aerumnis ad requiem emerit. usquamne nobis defuere fletus, aut sociis imminutae calamitates? quando non amici parentes propinqui filii denique in bello amissi? 10 et, ut ex me reliquorum luctum memoriam recensam, quidnam in Glaucio filio toleravi? cuius interitus, quamquam acerbus mihi, tamen non ita dolori fuit, quam tempus illud, quo adiunctus Alexandro ad raptum Helenae comitatum sui praebuit. sed 15 praeteritorum saties: futuris saltem parcendum ac consulendum est. Graeci homines custodes fidei ac veritatis, principes benivolentiae atque officiorum. testis his rebus Priamus, qui ipso strepitu discordiarum fructum tamen misericordiae eorum tulit: 20 neque inferendo bellum quicquam prius temeratum ab his, quam perfidiam in ipsa legatione insidiasque ab nostris experti sunt. in qua re, dico enim quod sentio, Priamus eiusque filii auctores: in his etiam Antimachus, qui recens amissis liberis iniqui- 25 tatis suae poenas luit. haec omnia in gratiam Helenae gesta, scilicet eius mulieris, quam ne Graeci quidem recipere gestiunt. retineatur igitur in civitate ea femina, ob quam nulla gens, nulli usquam populi amici aut non infesti huic regno. nonne 30 sponte supplices, ut recipiant eam, rogabimus? non omni modo satisfaciemus laesis iam totiens per nos? non in futurum saltem reconciliabimus tales viros?

25 Tzetz. Antehom. 158.

3 hostes *B* 7 en unquam *P* quod suspicatus est *Mer-*
cerus cum signo interrogationis 8 unquamne *P* 16 sa-
 tis *V* 19 qui in *P* 26 gratia *GB* gratiam *P* 31 ro-
 gauimus *G* rogabimus *B*.

ego quidem abibo hinc iam et discedam longius, neque committam, ut ulterius intersim malis nostris. fuit tempus, quo manere in hac civitate iocundum erat: socii, amici, propinquorum salus, patria denique incolumis adtinuere in hunc diem. contra nunc quid horum non imminutum, aut in totum sublatum nobis est? non feram me cum his morari, quorum opera cuncta mihi cum patria concidere. et eos quidem, quos in bello fortuna eripuit, utcumque iam sepelivimus concedentibus ultro veniam hostibus, sed postquam deorum arae atque delubra sanguine humano per scelus infecta sunt, hoc etiam amisimus, quippe quis maiora supplicia post mortem carissimorum, quam in amissione subeunda sunt. quae ne accidunt, nunc saltem providete. auro atque aliis huiusmodi praemiis redimenda patria est. multae in hac civitate dites domus, singuli pro facultatibus in medium consulamus, postremo offeratur pro vita hostibus, quod mox interitu nostro ipsorum futurum est. templorum etiam, si necesse erit, ornamentis pro incolumitate patriae utendum est: solus suas opes intus custodiat Priamus, solus divitias potiores civibus suis teneat, his etiam, quae cum Helena rapta sunt, incubet, videatque, quem ad finem utendum putet patriae calamitatibus. nos victi iam sumus malis nostris."

III. Haec atque alia cum lacrimis disserente eo cuncti simul gemitum edunt, tendentes ad caelum manus annuere, tot adversis rebus Priamum singuli vel inter se omnes finem miseriarum deprecantes, ad postremum uno ore patriam redimendam clamant. in quis Priamus dilanians caput fletu quam miserabili non solum iam se ait odio dis, verum suis hostem effectum, quippe cui non amicus antea,

3 qua *G* 5 fort. obtinere 8 mihi om. *P* 14 ipsa
 post in add. *VP* 24 rapte sunt *G* rapta sunt *B* uideat-
 que *B* uidereque *G* 29 abnuere *GB* corr. *VP* 33 uer-
 sum *G*.

non propinquus, non denique civis inveniri posset, qui aerumnis suis ingemesceret. namque optasse haec non nunc demum, verum vivis Alexandro atque Hectore agi coepta. sed quoniam praeterita revocare nulli concessum esset, praesentium habendam *curam* rationemque futuris adhibendam. se namque omnium, quae haberet, ad redemptionem patriae potestatem dare: quam rem Antenori agendam permittere. ceterum se, quoniam odio iam suis esset, abire e conspectu consentientem his, quae inter se decernerent.

IV. Tum separato rege placet, uti Antenor ad Graecos redeat exploratum voluntatem certam adiunctusque ei, uti voluerat, Aeneas. ita composita re disceditur. sed media ferme nocte Helena clam ad Antenorem venit suspicans tradi se Menelao et ob id iram derelictae domus metuens: itaque eum orat, uti inter caetera sui quoque apud Graecos commemorationem faceret ac pro se deprecaretur. ceterum, ut cognitum est, post Alexandri interitum invisa ei apud Troiam fuere omnia desideratusque ad suos reditus. at lucis initio quibus imperatum erat ad naves veniunt, decretum civium cunctis narrant: itaque cum quis antea ad confirmanda, quae tempus monebat, secedunt. ibi cum multa de republica ac summa rerum dissererent, voluntatem quoque Helenae docent veniamque orant et ad postremum confirmant inter se proditionis pactionem. dein ubi tempus visum est, cum Ulixe et Diomede ad Troiam veniunt cohibito Aiace ab Aenea, scilicet ne qua insidiis opprimeretur talis vir, quem solum barbari non secus quam Achillem metuebant. igitur postquam duces Graeci in civitate conspecti sunt, cuncti

5 esset e coniectura scripsi, libri est 6 curam om. GB
 futurisque adh. curam Wopkensius, rationem curamque f.
 adh. Dederichus, r. animumque f. adh. Hildebrandus; nos curam
 ante rationemque inseruimus 18 uti in G uti inter B 25
 secedens G secedunt B.

cives tollunt spe animos existimantes finem belli atque discordiarum. itaque propere senatus habitus, ubi nostris praesentibus decernitur primum omnium Antimachum ex omni Phrygia exulandum, scilicet auctorem tanti mali. dein super condicione pacis tractari coeptum.

V. Inter quae repente strepitus ex Pergamo, ubi regia Priamo erat, clamorque ingens editur. quare turbati qui in consilio erant foras prosiliunt, credentes insidias temptatas solito a regulis: itaque in templum Minervae propere concedunt. at paulo post ex his, qui ex arce descenderant, cognoscitur Alexandri filios, quos ex Helena susceperat, casu camerae extinctos. hique erant Bunomus Corythus atque Idaeus. quare consilio dilato duces nostri ad Antenorem abeunt ibique acceptis epulis pernoctant. praeterea cognoscunt ab Antenore editum quondam oraculum Troianis maximo exitio civitati fore, si Palladium, quod in templo Minervae esset, extra moenia tolleretur. namque id antiquissimum signum caelo lapsum, qua tempestate Ilus templum Minervae extruens prope summum fastigii pervenerat: ibique inter opera, cum necdum tegumen superpositum esset, sedem sui occupavisse: idque signum ligno fabrefactum esse. hortantibus dein nostris, uti secum ad ea omnia eniteretur, facturum se, quae cuperent, respondit. atque his praedicat publice se in consilio super qualitate eorum, quae postulaturi essent, exertius disserturum, scilicet ne qua suspitio sui apud barbaros oriretur. ita composito negotio cum luce simul Antenor ac reliqui proceres ad Priamum vadunt, nostri ad naves redeunt.

VI. Dein ubi iusta pueris facta sunt post diem tertium Idaeus supradictos duces accitum venit: quis

V Malal. 137 Cedren. P 130

10 solito *om. B* more *add. P* 12 descenderat *G* descenderant *B* 16 hique *G* ibique *B* 22 summo fastigio *GB*.

praesentibus *Panthus* ceterique, quorum consilium praevalebat, multa disserere atque docere ea, quae antea gesta essent temere et inconsulta, non per se, quippe qui contempti disiectique ab regulis arbitrio alieno agerent. ceterum quod arma adversus 5 Graecos tulissent, non sponte factum: namque qui sub imperio alieno agerent, expectandum his atque exequendum esse nutum eius, qui teneat. ob quae dignum esse Graecos data venia consulere eis, qui semper auctores pacis fuerint. ceterum a Troianis 10 ob male consulta satis poenarum exactum. dein multo hinc atque inde habito sermone ad postremum de modo praemiorum agi coeptum. tum *Diomedes* quinque milia talentorum auri ac totidem argenti optat, praeterea tritici centena milia: eaque per an- 15 nos decem. tum silentio habito a cunctis *Antenor* non Graecorum more agere eos adversum se ait, sed barbaro: namque quod impossibilia postularent, palam fieri praetextu pacis bellum eos instruere: ceterum auri tantum atque argenti ne tum quidem, 20 priusquam in auxilia conducta dilaceraretur, civitati fuisse. quod si permanere in eadem avaritia vellent, superesse Troianis, uti clausis portis incensisque intus deorum aedificiis ad postremum idem sibi cum patria exitium peterent. contra *Diomedes*: „Non civi- 25 tatem vestram consideratum *Argis* venimus, verum adversum vos dimicaturi. quocirca, sive etiam nunc bellare in animo est, parati Graeci, sive, ut ais, igni dabitis *Ilium*, non prohibebimus: quippe Graecis affectis iniuria ulcisci hostes suos finis est.“ tum 30 *Panthus* in proximum diem veniam deliberandi orat. ita nostri ad *Antenorem* abeunt atque inde in aedem *Minervae*.

VII. Interim cognoscitur in apparatu rerum

1 *Panthus*] lampus libri corr. *Dederichus* 4 despecti-
que *B* at cf. I 8 18 quod videtur esse in *B* quo *G* cum *PV*
20 ne tū *B* 23 troiani sicuti *GB* corr. *VP* 30 quoquo
modo add. *VP* ante ulcisci.

divinarum portentum ingens: namque aris composita sacrorum consueta mox subiectus ignis non comprehendere neque consumere, uti antea, sed aspernari. qua re turbati populares, simul uti fidem
 5 nuntii noscerent, ad aram Apollinis confluunt, atque ibi superpositis extorum partibus ubi flamma admota est, repente cuncta, quae inerant, disturbata ad terram decidunt. quo spectaculo percussis atque attonitis omnibus subito avis aquila stridore magno
 10 immittit sese atque extorum partem eripit moxque supervolans ad naves Graecorum pergit, ibique raptum omittit. id vero barbari non iam leve aut in obscuro, sed palam perniciosum credere. interim Diomedes cum Ulixē dissimulantes quae gerebantur
 15 obambulare in foro circumspicientes laudantesque praeclara operum civitatis eius. at apud naves auspicio tali monitis omnium animis Calchas, uti bonum animum gerent, hortatur, brevi quippe dominos fore eorum, quae apud Troiam essent.

20 VIII. Ceterum Hecuba re cognita placatum deos egreditur ac praecipue Minervam atque Apollinem, quis cum dona multa, tum victimas opimas admovet. sed in adolendo quae sacra aris reddebantur, eodem modo restingui ignes ac repente interire visi.
 25 inter quae tam sollicita Cassandra deo plena victimas ad Hectoris tumulum transferri imperat: deos quippe aspernari iam sacrificia indignatos ob commissum paulo ante scelus in Apollinem. ita tauris, qui immolati erant, ad rogam Hectoris, sicuti
 30 imperabatur, adportatis moxque igni subiecto consumuntur cuncta. inde, ubi iam vesperarat, domum discessum. atque eadem nocte Antenor clam in templum Minervae venit, ubi multis precibus vi mixtis Theano, quae ei templo sacerdos erat, persuasit,

VIII Malal. 138 143 Cedren. P 131

12 non tam *GB*
 monitis] motis *V*.

14 dissimulanter *G nostrum B* 17

ut Palladium sibi traderet: habituram namque magna eius rei praemia. ita perfecto negotio ad nostros venit hisque promissum offert, verum id Graeci obvolutum bene, quo ne intellegi a quoquam posset, vehiculo ad tentoria Ulixi per necessarios fidosque 5 suos remittunt. at lucis principio postquam senatus coactus et nostri ingressi sunt, Antenor veluti iracundiam Graecorum metuens veniam eorum orare, quae adversum eos pro patria exertius disseruisset. dein Ulixes: non se his moveri neque indignari, sed 10 quod finis in tractando non adhiberetur: maxime cum opportunum ad navigandum tempus brevi praetervolet. tum multo invicem habito sermone ad postremum binis milibus talentorum auri atque argenti rem decidunt. quod uti ad suos referrent, 15 Graeci ad naves abeunt. ibi conductis ducibus cuncta dicta gestaue exponunt: Palladium ablatum per Antenorem docent. dein ex omnium sententia reliquus miles rem cognoscit.

IX. Ob quae placet universis mitti Minervae 20 donum quam honoratissimum. tum accitus ad eam rem Helenus cuncta, quae clam se gesta erant, ac si praesens adfuisset, ordine exponit additque finem iam advenisse Troianarum rerum: quippe quo maxime sustentaretur summa civitatis eius, Palladium fuisse, 25 quo ablato exitium ingruere. ceterum donum Minervae fatale Troianis esse, equum ligno fabrefactum forma ingenti, cuius magnitudine muri solvendi essent, adnitente atque administro Antenore. dein recordatus parentem Priamum residuosque fratres 30 fletum edit miserabilem, consternatus per dolorem atque obstupefactus ruit. tum Pyrrhus collectum eum refectumque animi ad se deducit custodesque

IX Const. Manass. P 29

4 praepositionem a om. GB add. VP 11 quo GB quod
 VP 12 peruolet G corr. B 17 dicta om. GB addit P
 25 summam G summa B.

addit veritus, ne qua per eum hostibus, quae gesta erant, patefierent. quod ubi Helenus persensit, Pyrrhum, uti bonum animum gereret, hortatur, securum sui secretorumque: namque se cum eo etiam post
 5 patriae excidium multis tempestatibus in Graecia moraturum. itaque ut Heleno placuerat, multa materies, quae apta huiusmodi fabricae videbatur, per Epium atque Aiace[m] Oilei advecta.

X. Interim firmatores pactae pacis ad Troiam
 10 eunt decem lecti duces, Diomedes Ulixes Idomeneus Ajax Telamonius Nestor Meriones Thoas Philocteta Neoptolemus atque Eumelus. quos ubi in foro animadvertere populares, laeti animos tollunt finem iam aerumnarum credentes. itaque sin-
 15 guli plures, uti quisque occurrerat, benigne adeunt, salutant gratulantes atque exosculantur. tum Priamus pro Heleno orare Graecos multisque adhibitis precibus commendare carissimum sibi et inter ceteros dilectum magis propter prudentiam. dein ubi
 20 tempus visum est, convivium publice coeptum in honorem ducum adscitaeque pacis Antenore deserviente Graecis atque omni modo benigne exhibente cuncta. at lucis initio senes omnes in aedem Minervae conveniunt, in quis Antenor refert missos a
 25 Graecis super condicionibus praedictae pacis decem legatos viros. quos ubi deduci in senatum placuit et dextrae invicem datae atque acceptae sunt, statuunt inter se, uti proximo die campi medio atque in ore omnium aras statuunt, in quis fidem pacis
 30 iurisiurandi religionibus firmarent. quis perfectis Diomedes atque Ulixes iurare occipiunt permansuros se in eo, quod sibi cum Antenore convenisset, testesque in eam rem Iovem summum Terramque

9 firmata res *GB* firmatores *P* 15 pluresue *edit. Venet. 1499* 16 atque gratulantes *Mercerus* 20 in honorem ut *Vindingius optauerat P*, reliqui libri in honore 28 in medio *P*.

matrem Solem Lunam atque Oceanum fore. dein excisis in partes duas hostiis, quae ad eam rem admotae erant, ita uti pars ad Solem, residuum ad naves expectaret, per medium transeunt. dein Antenor in eadem verba placitum confirmat. ita perfecto negotio ad suos quisque abeunt. ceterum barbari Antenorem summis efferre laudibus, advenientem singuli quasi deum venerari: solum quippe omnium credere auctorem pacis eius adscitaeque cum Graecis amicitiae. ita sopito iam exinde bello passim, uti quisque partium voluerat, nunc Graeci cum Troianis rursusque hi apud naves amice agere. interim ubi foedus intervenerat, cuncti barbarorum socii, qui bello residui erant, gratulantes interventu pacis ad suos discedunt ne operientes quidem praemia tantorum discriminum atque aerumnarum, scilicet veriti, ne qua pacti fides apud barbaros dissolveretur.

XI. Interim apud naves, uti Heleno placuerat, equus tabulatis extruitur per Epium, fabricatorem eius operis, cui edito in inensum ima, quae sub pedibus erant, rotis interpositis suspenderit, scilicet quo adtractu motus facilius foret: quem offerri donum Minervae maximum, omnium ore agitabatur. ceterum apud Troiam auri atque argenti praedictum pondus per Antenorem atque Aeneam summo studio in aedem Minervae portabatur. et Graeci, postquam auxilia sociorum dimissa cognitum est, inpensius pacem atque amicitiam agitavere nullo exinde barbarorum interfecto aut vulnerato, quo magis sine ulla discordiarum suspitione apud hostes fuere. dein equum compactum adfabre confixumque ad muros movent praenuntiato Troianis, uti cum religione susciperent, Minervae scilicet sacrum dicatumque.

XI. XII Cedren. P 131 132.

22 facilior P.

quare magna vis hominum portis egressa summa laetitia sacrificioque donum excipit attrahitque propius moenia. sed postquam magnitudine operis impediri per portas ingressum animadvertere, consilium
 5 destruendorum desuper murorum capiunt, neque quisquam secus prae tali studio decernebat. ita inviolatum multis tempestatibus murorum opus Neptunique, ut perhibebatur, atque Apollinis maxima monumenta nullo dilectu civium manibus dissolvuntur.
 10 sed postquam maior pars operis eius deiecta est, consulto a Graecis intercessum, confirmantibus non se passuros intra moenia induci equum, priusquam praedictum auri atque argenti pondus susceperint. ita intermisso opere semirutisque moenibus
 15 Ulixes cunctos civitatis Troianae artifices ad reficiendas naves conducit. composita dein universa classe, ubi cuncta navigia instructa et praemium persolutum est, iubent nostri peragere incepta. itaque destructa murorum parte cum ioco lasciviaque induxere equum feminis inter se atque viris certatim
 20 adtrahere festinantibus.

XII. Interim Graeci, ubi cuncta navibus imposita sunt, incensis omnium tabernaculis ad Sigeum secedunt, ibique noctem opperiantur. fessis deinde
 25 multo vino atque somno barbaris, quae utraque per laetitiam securitatemque pacis intervenerant, multo silentio ad civitatem navigant servantes signum, quod igni elato Sinon ad eam rem clam positus sustulerat moxque omnes postquam intravere moenia
 30 divisis inter se civitatis locis, ubi signum datum est, magna vi caedere eos, quos fors obiecerat, atque opruncare passim per domos atque vias, loca sacra profanaque et si qui persenserant, priusquam armare se aut aliud pro salute capere quirent, op-
 35 primere: prorsus nulla requies stragis atque funerum, cum palam et in ore suorum liberi parentes-

que magno inspectantium gemitu necarentur mox-
 que ipsi, qui spectaculo carissimorum corporum inter-
 fuerant, miserandum in modum interirent. neque
 segnius per totam urbem incendiis gestum positis
 prius defensoribus ad domum Aeneae atque Ante-⁵
 noris. interim Priamus re cognita ad aram Iovis
 anteaedificialis confugit, multique ex eo loco ad
 reliqua deorum templa: in quis Cassandra in aedem
 Minervae. sed postquam universos, qui in manus
 venerant, foede atque inultos obtruncavere, occi-¹⁰
 piente luce domum, in qua Helena erat, aggrediun-
 tur. ibi Menelaus Deiphobum, quem post Alexandri
 interitum Helenae matrimonium interceptisse supra
 docuimus, exsectis primo auribus brachiisque abla-
 tis deinde naribus ad postremum truncatum omni¹⁵
 ex parte foedatumque summo cruciatu necat. dein
 Priamum Neoptolemus sine ullo aetatis atque hono-
 ris dilectu retinentem utraque manu aram iugulat.
 ceterum Cassandram Oilei Ajax e sacro Minervae
 captivam abstrahit. 20

XIII. Hoc modo consumptis cum civitate bar-
 baris, deliberatio inita super his, qui ab deorum
 aris auxilium vitae imploraverant decretumque ab
 omnibus, uti per vim avulsi necarentur: tantus do-
 lor iniuriae et ob id studium extinguendi Troiani²⁵
 nominis inceserat. ita comprehensi qui cruciatum
 praedictae noctis subterfugerant trepidantes ac vice
 pecorum interficiuntur. dein more belli per templa
 ac semiustas domos populatio rerum omnium et per
 dies plurimos, ne quis hostium evaderet, studium³⁰
 in requirendo. interim ad coacervandum auri atque
 argenti materiam opportuna loca destinantur et alia

5 Tzetz. Antehom. 162 163.

1 magno spectaculo *GB reliquis omissis, fortasse postquam
 spectaculo scriptum fuerat, vulgatam lectionem praebet P* 7
 anteaedificiales *G* ante aedificiale *B corr. P* 8 in quis
om. B in om. G 18 aram *superscr. in G* ad aram *B* 31
 inquirendi *P*.

ob pretiosam vestem. igitur ubi satias Troiani sanguinis tenuit et urbs incendiis complanata est, initium solvendae per praedam militiae capiunt, primo a feminis captivis puerisque adhuc inbellibus. itaque
 5 ex his prima omnium Helena sine sorte Menelao conceditur, dein Polyxena suadente Ulixē per Neoptolemum Achilli inferias missa, Agamemnoni Cassandra datur, postquam forma eius captus, quin palam desiderium fateretur, dissimulare nequiverat,
 10 Aethram et Clymenam Demophoon atque Acamas habuere. reliquarum sors agi coepta atque ita Neoptolemo Andromache adiunctis, postquam id evenerat, filiis eius in honorem tanti ducis, Ulixi Hecuba obvenere. hactenus nobilium feminarum ces-
 15 sere servitia. alii, ut quemque sors contigerat, praedam aut ex captivis, quantum pro merito distribuebatur, habuere.

XIV. Interim super Palladio ingens certamen inter se ducibus exortum Aiace Telamonis expostulante in munus sibi pro his, quae in singulos universosque virtute atque industria sua contulerat. qua re coacti paene omnes, simul uti ne laederetur animus tanti viri, cuius praeclara facinora vigiliisque pro exercitu in animo retinebant, concedunt
 25 Aiaci renitentibus solis omnium Diomede atque Ulixē sua quippe opera insinuantibus id ablatum. contra Ajax adfirmare non labore aut virtute eorum rem gestam, Antenorem namque contemplatione communis amicitiae abstulisse. tum Diomedes honori
 30 eius per verecundiam concedens a certamine destitit. igitur Ulixes cum Aiace summa vi contendere inter se atque invicem industriae meritis expostulare adnitentibus Ulixi Menelao atque Agamemnone ob servatam paulo ante opera eius Helenam. nam-
 35 que post captum Ilium Ajax recordatus eorum, quae

XIV. XV Malal. 138—144 Cedren. P 132.

10 demophon a. achamas GB 24 retinentibus G corr B.

tantis tempestatibus propter mulierem experti per-
 pessique essent, primus omnium interfici eam ius-
 serat: iamque adprobantibus consilium Aiakis mul-
 tis bonis Menelaus amorem coniugii etiam tunc
 retinens singulos ambiundo orandoque ad postre- 5
 mum perfecerat, uti intercessu Ulixis Helena incol-
 umis sibi traderetur. itaque uti iudicio amborum
 merita expectantes, quis etiam nunc bellum in ma-
 nibus atque hostiles multae nationes circumstreper-
 rent, nullo dilectu virorum fortium spretisque Aiakis 10
 egregiis facinoribus ac frumenti, quod ex Thracia
 advexerat, per totum exercitum distributione Ulixi
 Palladium tradunt.

XV. Quare cuncti duces qui memores virtu-
 tum Aiakis nihil praeferendum ei censuerant quique 15
 secuti gratiam Ulixi impugnaverant talem virum,
 studio in partes discedunt. interim Ajax indignatus
 et ob id victus dolore animi palam atque in ore
 omnium vindictam se sanguine eorum, a quis im-
 pugnatu esset, exacturum denuntiat. itaque ex eo 20
 Ulixes Agamemnon ac Menelaus custodiam sui
 augere et quo tutiores essent, summa ope invigi-
 lare. at ubi nox aderat discedentes uno ore omnes
 lacerare utrumque regem neque abstinere maledictis,
 quippe quis magis libido desideriumque in femina 25
 quam summa militiae potiora forent. at lucis prin-
 cipio Aiacem in medio exanimum offendunt perqui-
 rentesque mortis genus animadvertere ferro inter-
 lectum. inde ortus per duces atque exercitum tu-
 multus ingens ac dein seditio brevi adulta, cum ante 30
 iam Palameden virum domi belloque prudentissi-
 mum nunc Aiacem, inclitum tot egregiis pugnis
 atque utrosque insidiis eorum circumventos inge-
 mescerent. ob quae supradicti reges veriti, ne qua
 vis ab exercitu pararetur, intus clausi firmatique 35
 per necessarios manent. interim Neoptolemus ad-

10 preciiisque GB_spretis P 11 tot egregiis P.

vecta ligni materia Aiacem cremat reliquiasque urnae aureae conditas in Rhoëteo sepeliendas procurat brevique tumulum exstructum consecrat in honorem tanti ducis, quae si ante captum Ilium accidere potuissent, profecto magna ex parte promotae res hostium ac dubitatum de summa rerum fuisset. igitur Ulixes veritus vim offensi exercitus clam Ismarum aufugit atque ita Palladium apud Diomedem manet.

10. XVI. Ceterum post abscessum Ulixi Hecuba, quo servitium morte solveret, multa ingerere maledicta imprecarique infesta omina in exercitum: qua re motus miles lapidibus obrutam eam necat sepulchrumque apud Abydum statuitur appellatum
 15 Cynossema, ob linguae proterviam impudentemque petulantiam, per idem tempus Cassandra deo repleta multa in Agamemnonem adversa praenuntiat: insidias quippe ei ex occulto caedemque domi per suos compositam; praeterea universo exercitui profectionem ad suos incommodam exitialemque, inter
 20 quae Antenor cum suis Graecos orare, omitterent iras atque urgente navigii tempore in commune consulant. praeterea omnes duces ad se epulatum deducit: ibique singulos quam maximis donis replet.
 25 tunc Graeci Aeneae suadent, secum uti in Graeciam naviget, ibi namque ei simile cum ceteris ducibus ius regnique eandem potestatem fore. Neoptolemus filios Hectoris Heleno concedit, praeterea reliqui duces auri atque argenti quantum singulis visum
 30 est, dein consilio habito decernitur, uti per triduum funus Aiacis publice susciperetur. itaque exactis his diebus, cuncti reges comam tumulo eius deponunt. atque exin contumeliis Agamemnonem fratremque
 35 ignobiles appellare. quare coacti, simul uti odium

sui apud exercitum per absentiam leniretur, orant, uti sibi abire e conspectu eorum sine noxa concedant. itaque consensu omnium primi navigant deturbati expulsique ab ducibus. ceterum Aiacis filii Aeantides Glaucæ genitus atque Eurysaces ex Tecmessa Teneo traditi.

XVII. Dein Graeci veriti, ne per moram interventu hiemis quae ingruebat ab navigando excluderentur, deductas in mare naves remigibus reliquisque nauticis instrumentis complent: atque ita cum his quae singuli praeda multorum annorum quaesiverant, discedunt.

Aeneas apud Troiam manet: qui post Graecorum profectionem cunctos ex Dardano atque ex proxima paeneinsula adit, orat, uti secum Antenorem regno exagerent. quae postquam praeverso de se nuntio Antenori cognita sunt, regrediens ad Troiam imperfecto negotio aditu prohibetur. ita coactus cum omni patrimonio ab Troia navigat devenitque ad mare hadriaticum multas interim gentes barbaras praevectus. ibi cum his, qui secum navigaverant civitatem condit appellatam Corcyram Melaeenam. ceterum apud Troiam postquam fama est Antenorem regno potitum, cuncti, qui bello residui nocturnam civitatis cladem evaserant, ad eum confluent brevique ingens coalita multitudo: tantus amor erga Antenorem atque opinio sapientiae incesserat: fitque princeps amicitiae eius rex Cebrenorum Oenideus.

Haec ego Gnosius Dictys comes Idomenei conscripsi oratione ea, quam maxime inter tam diversa loquendi genera consequi ac comprehendere potui, litteris Punicis ab Cadmo Danaoque traditis. neque sit mirum cuiquam, si quamvis Graeci omnes di-

2 concedunt *G* concedant *B* 5 eurysacis *GB* corr. *P*
 21 praeuentus *GB* | nauigarent *G*¹ 22 appellatum *G* | melenam *G* menelam *B* 26 ingensque *GB*, que om. *P* 28 gebrenorum libri, corr. in uett. edit.

verso tamen inter se sermone agunt, cum ne nos quidem unius eiusdemque insulae simili lingua sed varia permixtaque utamur. igitur ea, quae in bello evenere Graecis ac barbaris, cuncta sciens perpes-
 5 susque magna ex parte memoriae *prodidi*. de Antenore eiusque regno quae audieram retuli: nunc reditum nostrorum narrare iuvat.

LIBER SEXTUS.

I. Postquam impositis cunctis, quae singuli bello quaesiverunt, ascendere ipsi, solutis anchora-
 10 libus navigant. dein a puppi secundante vento paucis diebus pervenere ad Aegaeum mare: ibi multa imbris ventisque et ob id saeviente mari indigna experti passim, uti fors tulerat, dispalantur. in quis Locrorum classis perturbatis per tempestatem offi-
 15 ciis nautarum et inter se implicatis ad postremum fulmine comminuta aut incensa est: et rex Locrorum Ajax postquam natando evadere naufragium enisus est aliique tabulis aut alio levamine fluitantes postquam ad Euboeam devenere, Choeradibus
 20 scopulis adpulsi pereunt: eos namque re cognita Nauplius ultum ire cupiens Palamedis necem per noctem igni elato ad ea loca deflectere tamquam ad portum coegerat.

II. Per idem tempus Oeax Naupli filius, Pala-
 25 medis frater cognito Graecos ad suos remeare Argos venit, ibi Aegialen atque Clytemestram falsis nuntiis adversum maritos armat praedicto ducere eos secum ex Troia uxores praelatas, his. praeterea

II—IV. Malal. 168—171 Cedren. P 133.

5 memoria edidi *GB* memoriae tradidi *P*, scripsi *prodidi*
 9 soluti *G* solutis *B* 18 per noctem *libri post aliique, quae*
verba ex seqq. huc irrepsisse editores non fugit 20 scopuli *G*
 scopul' *B* 24 id *G* idem *B*.

addidere ea quis mobili suasu natura muliebre ingenium magis adversum suos incenderetur. itaque Aegiale advenientem Diomedem per cives aditu prohibet. Clytemestra per Aegisthum adulterio sibi cognitum Agamemnonem insidiis capit eumque interficit: brevique denupta adultero Erigonem ex eo edit. interim Talthybius Oresten Agamemnonis filium manibus Aegisthi ereptum Idomeneo, qui apud Corinthum agebat, tradit. eo Diomedes expulsus regno et Teucrus prohibitus Salamina a Telamone, scilicet quod fratrem insidiis circumventum non defendisset, conveniunt. interim Menestheus cum Aethra Thesei et Clymena filia eius ab Atheniensibus recipitur, Demophoon atque Acamas foris manent. ceterum ubi plures eorum, qui mare insidiasque suorum evaserant, apud Corinthum fuere, cavent, uti iuncti inter se singula aggredierentur regna belloque aditum ad suos patefacerent. eam rem Nestor prohibet suadens temptandos prius civium animos neque committendum, uti per seditio- nem Graecia omnis intestinis discordiis corrumpetur. neque multo post cognoscit Diomedes in Aetolia ab his, qui per absentiam eius regnum infestabant, Oeneum multis afflictari: ob quae profectus ad ea loca omnes, quos auctores iniuriae reppererat, interficit metuque omnibus circum locis iniecto facile ab suis receptus est. inde per omnem Graeciam fama orta suos quisque reges accipiunt: summam in his, qui apud Troiam bellaverant, virtutem neque in resistendo cuiusquam vires idoneas existimantes. ita nos quoque cum Idomeneo rege Cretam patrium solum summa gratulatione civium remeavimus.

1 mobile suapte P 13 aethera sei GB Aethra
 Thesei P 14 demofon G | achamas GB 15 qui mare
 insidiasque suorum add. P om. G mare insidiasque suorum
 om. B 24 aenean GB Oeneum corr. Mercerus 28 suas
 q. leges GB corr. P.

III. Dein ubi Orestes transactis pueritiae an-
 nis officia viri exequi coepit, orat Idomeneum, uti
 secum ex ea insula quam plurimos mitteret: cupere
 namque se Athenas navigare. itaque collecto nu-
 5 mero eorum quos idoneos credebat Athenas venit,
 ab his auxilium contra Aegisthum orat. dein ad
 oraculum adit responsumque fert, uti matrem et
 cum ea Aegisthum interficiat: ex quo fore, uti reg-
 num patrium reciperet. huiusmodi numine armatus
 10 cum praedicta manu ad Strophium venit: is nam-
 que Phocensis, cuius filia in matrimonium Aegisthi
 denupserat, indignatus, quod spreto priore coniugio
 Clytemestram superduxerit et regem omnium Aga-
 memnonem insidiis interfecerit, ultro ei auxilium
 15 adversum inimicissimos optulerat. itaque conspirato
 inter se cum magna manu Mycenae veniunt statimque,
 quod Aegisthus aberat, primo Clytemestram inter-
 ficiunt multosque alios, qui resistere ausi erant,
 dein cognito Aegisthum adventare insidias ponunt
 20 eumque circumveniunt. inde per omnem Argivorum
 populum dissensio animorum exorta, quod diversa
 inter se cupientes ad postremum in partes disceder-
 ent. per idem tempus Menelaus adpulsus Cretam
 cuncta super Agamemnone regnoque eius cognoscit.
 25 IV. Interea per omnem insulam postquam cog-
 nitum Helenam eo venisse, multi undique virili ac
 muliebri sexu confluunt adinvenientes dinoscere, cuius
 gratia orbis paene omnis ad bellum conspiravisset.
 ibi inter cetera Menelaus perfert Teucrum expulsum
 30 patria civitatem apud Cyprum Salamina nomine
 condidisse. multa etiam apud Aegyptum miranda
 refert et Canopi gubernatoris sui, cui ubi morsu
 serpentium interierat, extractum magnificentum monu-
 mentum. dein ubi tempus visum est, Mycenae na-

21 quod GB quoad P 22 cupientes GB cupientes P
 27 aduenientes libri, nostrum Peiper cf. p. 52, 17, vulgo
 auentes 29 refert PV vulgo profert 30 salaminam B 32
 qui libri, cui Peiper.

vigat. ibi multa adversum Orestem molitur: ad postremum multitudine popularium cohibitus ab eo quod coeperat negotio restitit. inde placet cunctis Orestem super eo facinore causam dicere apud Athenienses, ubi Ariopagitarum iudicium severissimum 5 per omnem Graeciam memorabatur: apud quos dicta causa iuvenis absolvitur. Erigona quae ex Aegistho edita erat, ubi fratrem absolutum intellegit, victa dolore inmodico laqueo interiit. Menestheus liberatum Orestem parricidii crimine purgatumque 10 more patrio cunctis remediis quae ad oblivionem huiusmodi facinoris adhiberi solita erant, Mycenae remittit: ibique regnum ei concessum. dein transacto tempore accitu Idomenei Cretam venit neque multo post Menelaus: ibi multa in patrum saeviter 15 per eum ingesta, quod sibi per dissensionem popularium multimodis periclitanti ipse etiam insidiatus esset. ad postremum intercessu Idomenei uterque conciliatus sibi Lacedaemona discedit. ibi Menelaus, sicuti convenerat, Hermionam in matrimonium 20 Oresti despondit.

V. Per idem tempus Ulixes Cretam adpulsus est duabus Phoenicum navibus mercedis pacto acceptis: namque suas cum sociis atque omnibus, quae ex Troia habuerat, per vim Telamonis amiserat sci- 25 licet infesti ob inlatam per eum filio necem, vix ipse liberatus industria sui. percontantique Idomeneo, quibus ex causis in tantas miserias devenisset, erroris initium narrare occipit: quo pacto adpulsus Ismarum multa inde per bellum quaesita praeda 30 navigaverit adpulsusque ad Lotophagos atque ad-versa usus fortuna devenerit in Siciliam: ubi per

V Malal. 145—154 Cedren. P 132.

3 destitit VP 7 ex superscr. pr. m. G 15 saevire GB unde severe VP nostrum Peiper 17 periclitatus GB corr. VP 27 sua VP 30 Zismirum GB nostrum P.

Cyclopa et Laestrygona fratres multa indigna expertus ad postremum ab eorum filiis Antiphate et Polyphemo plurimos sociorum amiserit, dein per misericordiam Polyphemi in amicitiam receptus
 5 filiam regis Arenen, postquam Alphenoris socii eius amore deperibat, rapere conatus, ubi res cognita est, interventu parentis puella ablata per vim, exactus per Aeoli insulas devenerit ad Circen atque inde ad Calypso utramque reginam insularum, in quis morabantur, ex quibusdam inlecebris animos hospitem
 10 ad amorem sui incipientes: inde liberatus pervenerit ad eum locum, in quo exhibitis quibusdam sacris futura defunctorum animis dinoscerentur: post quae appulsus Sirenarum scopulis, ubi per industriam
 15 liberatus sit, ad postremum inter Scyllam et Charybdim mare saevissimum et inlata sorbere solitum plurimas navium cum sociis amiserit. ita se cum residuis in manus Phoenicum per maria praedantium incurrisse, atque ab his per misericordiam reser-
 20 servatum. igitur, uti voluerat, acceptis ab rege nostro duabus navibus donatusque multa praeda ad Alcinoium regem Phaeacum remittitur.

VI. Ibi ob celebritatem nominis per multos dies benigne acceptus cognoscit Penelopam ab tri-
 25 ginta inlustribus viris diversis ex locis in matrimonium postulari: hique erant ab Zacyntho Echinadibus Leucata Ithaca. ob quae multis precibus persuadet regi, uti secum ad vindicandam matrimonii iniuriam navigaret. sed postquam devenere ad eum
 30 locum paulisper occultato Ulixē, ubi Telemachum rem, quae parabatur, edocuere, domum ad Ulixem clam veniunt: ubi multo vino atque epulis repletos iam procos ingressi interficiunt. dein per civitatem Ulixen adventasse popularibus cognitum est, a quis
 35 benigne et cum favore exceptus cuncta, quae domi

1. Cyclopam *GB* Cyclopa *editt.* 8 circenum *G* 15
 caribdim *GB* 28 celeritatem *G* celebr. *B* 27 Leucada *G*
 30 paucis per *G* paul. *B*

gesta erant, cognoscit, meritos donis aut suppliciis afficit. de Penelopa eiusque pudicitia praeclara fama. neque multo post precibus atque hortatu Ulixis Alcinoi filia Nausica Telemacho denubit. per idem tempus Idomeneus dux noster apud Cretam interiit ⁵ tradito per successionem Merioni regno: et Laërta triennio post quam filius domum redit, finem vitae fecit. Telemacho ex Nausica natum filium Ulixes Ptoliporthum appellat.

VII. Dum haec apud Ithacam aguntur, Neoptolemus apud Molossos naves quassatas tempestatibus reficit: atque inde, postquam cognitum ab Acasto expulsum regno Pelea, ultum iri iniurias avicupiens primo exploratum duos quam fidissimos et incognitos illis locis Chrysippum et Aratum Thesaliam mittit: hique cuncta, quae gerebantur, insidiasque ei paratas per Acastum ab Assandro non alieno Pelei cognoscunt. is namque Assandrus iniquitatem tyranni evitans, Peleo consenserat notusque adeo eius domus, uti inter cetera originem etiam nuptiarum Pelei cum Thetide Chironis filia Chrysippo atque Arato narraverit. qua tempestate multi undique reges acciti domum Chironis inter ipsas epulas novam nuptam magnis laudibus veluti deam celebraverant, parentem eius ²⁵ Chirona appellantes Nerea ipsamque Nereidam: et ut quisque eorum regum, qui convivio interfuerant, choro modulisque carminum praevaluerat, ita Apollinem Liberumque, ex feminis plurimas Musas cognominaverant: unde ad id tempus convivium illud ³⁰ deorum appellatum.

VIII. Itaque ubi cuncta, quae voluerant, cognovere, ad regem redeunt et singula per ordinem narrant. ob quae coactus Neoptolemus adverso mari et multis regionis eius prohibentibus classem exor- ³⁵

13 ire *PV* 19 evitans ad agrum Pelei concesserat *P*
29 cogminauerunt *G*.

nat adscenditque ipse. dein saevitia hiemis multum
 mare fatigatus adpulsusque ad Sepiadum litus, quod
 propter saxorum difficultatem nomen eiusmodi quae-
 siverat, omnes fere naves amittit vix ipse cum his,
 5 qui in eodem navigio fuerant, liberatus. ibi Pelea-
 avum repperit occultatum spelunca abdita et tene-
 brosa, ubi senex vim atque insidias Acasti evitans
 assidue nepotis desiderio navigantes et si forte eo
 adpulsi essent speculari consuerat. dein ubi cuncta
 10 domus fortunarumque edoctus est, consilium aggre-
 diendi hostes inire occipit: cum forte cognoscit filios
 Acasti Menalippum et Plisthenem venatum profectos
 devenisse ad ea loca. Itaque mutata veste *Iolcium*
 simulans iuvenibus offert sese eiusque cupitum sui
 15 interitum refert. ob quae iunctus his in venando,
 ubi seorsum ab ceteris Menalippum videt, eumque
 et paulo post fratrem eius insecutus interficit: in
 quorum inquisitionem servus quidam Cinyras no-
 mine perquam fidus profectus in manus iuvenis
 20 devenit [comprehensusque Acastum adfore nuntiat
 atque ita occiditur.

IX. Itaque Neoptolemus mutata Phrygia veste
 tamquam filius Priami Mestor, qui captivus cum
 Pyrrho ad ea loca navigaverat, Acasto obvius venit
 25 eique, quinam esset, indicat et Neoptole mum in spe-
 lunca fatigatum navigio somnoque iacere. ob quae
 anxius Acastus opprimere quam inimicissimum cu-
 piens ad speluncam pergit atque in ipso aditu a
 Thetide, quae ad ea loca inquisitum Pelea venerat,
 30 re cognita reprimitur. dein cunctis, quae adversum
 domum Achillis inique et adversum fas gesserat,
 enumeratis increpatisque ad postremum intercessu
 suo manibus iuvenis liberat: persuadens nepoti, ut
 ne sanguine ulterius ulcisci cuperet ea, quae ante-

2 mari *VP* 8 si qui *P* 13 locrum *G* locium *B* loci-
 cum *A. Obrechtus contectit Iolcium* 25 indicat *om. G habet B*
 32 increpitasque *G, corr. B*

cesserant. itaque Acastus ubi se praeter spem liberatum animadvertit, sponte et in loco cuncta regni Neoptolemo tradit. inde iuvenis cum avo ac Thetide reliquisque, qui secum navigaverant, summam regni adeptus in civitatem venit. ibi a cunctis popularibus quique iuxta inhabitantes sub imperio eius agebant, benigne et cum gratulatione exceptus amorem sui brevi confirmat.

X. Haec ego cuncta ab Neoptolemo cognita mihi memoriae mandavi accitus ab eo, qua tempestate Hermionam Menelai in matrimonium susceperat. ab eo etiam de reliquiis Memnonis cognitum mihi, uti tradita ossa eius apud Paphum his, qui cum Pallante duce Memnonis mare ad Troiam profecti, ductore interfecto ablataque praeda ibidem morabantur: utque Himera, quam nonnulli materno nomine *Hemeram* appellabant, soror Memnonis ad investigandum cadaver fratris eo profecta postquam reliquias repperit et de intercepta praeda Memnonis palam ei factum est, utrumque recipere cupiens intercessu Phoenicum, qui in eo exercitu plurimi fuerant, optionem rerum omnium ac seorsum fratris acceperit, praelataque sanguinis affectione recepta urna Phoenicem navigaverit: delata dein ad regionem eius Phalliotim nomine sepultisque reliquiis fratris nusquam repente comparuerit: cuius opinio exorta triplex, seu quod post occasum solis cum matre Himera ex conspectu hominis excesserit, siye super modum dolore affecta fraternae mortis ultro recesserit: vel ab his, qui incolebant, ob eripienda, quae secum habuerat, circum-

2 in loco *G* inluco *B* inlico *P* 3 achatide *G* acutide *B* atque Thetide *P* 13 apud paphum *G* apud paphum *B* apud Rhodum *coniect. Dederichus* 14 mari *B* 17 helenam *GB corr. in edit. vet.* 25 phalliotim *G* palliochin *B* 28 hominum *P* 29 supra *P* 30 praecesserit *GB* praiceps ierit *P* nos recesserit.

venta interierit. haec de Memnone eiusque sorore comperta mihi per Neoptolemum.

XI. Post quae profectus Cretam anno post nomine publico cum duobus aliis ad oraculum Apollinis remedium petiit venio. namque nulla certa causa ex improviso tanta vis lucustarum insulam eam invaserat, uti cuncta fructuum, quae in agris erant, corrumpentur. itaque multis precibus supplicisque responso editur, divina ope animalia interitura insulamque propectu frugum brevi redundaturam. dein navigare cupientes ab his, qui apud Delphos erant, prohibemur: inportunum namque et perniciosum tempus esse. Lycophron et Ixaeus, qui una ad oraculum venerant, contemptui habentes escendunt navem medioque fere spatio fulmine icti intereunt. interim, uti praedictum divinitus erat, eodem ictu fulminum sedata vis mali immersaque mari et regio omnis repleta frugibus.

XII. Per idem tempus Neoptolemus confirmato iam cum Hermiona matrimonio Delphos ad Apollinem gratulatus, quod in auctorem paternae caedis Alexandrum vindicatum esset, proficiscitur relicta in domo Andromacha eiusque filio Laodamante, qui reliquis iam filiorum Hectoris superfuerat. sed Hermiona post abscessum viri victa dolore animi neque pelicatum captivae patiens parentem suum Menelaum accitum mittit: cui multa conquesta super iniuria praelatae sibi a viro captivae mulieris persuadet, uti filium Hectoris necet. ceterum Andromacha re cognita instans periculum subterfugit auxilio popularium liberata: qui miserati fortunam eius ultro Menelaum contumeliosius prosecuti vix a pernicie viri retenti sunt.

9 responsum P 10 proventu edit. Crat. | redundaturum G 23 laodamanta libri, Laodamante edit. vet. 26 capiens G cupiens B patiens P 30 instantis P | periculi uim libri, scripsi periculum.

XIII. Interim Orestes adveniēns rem cunctam cognoscit, hortatur Menelaum, ut incepta perageret, ipse dolens praereptum sibi a Neoptolemo Hermionae matrimonium insidias adveniēti parare occipit. itaque primo ex his, quos secum habebat quam 5 fidissimos, speculatum de adventu Neoptolemi Delphos mittit. quis cognitis Menelaus vitare huiusmodi facinus cupiens Spartam concedit. sed illi, qui praemissi erant, regressi Neoptoleum Delphis esse negant. quare coactus Orestes ipse ad inquisitionem viri profectus alio quam ierat die remeat, ut sermo hominum ferebatur, negotio perfecto. dein post paucos dies fama perfertur interisse Neoptoleum: eumque sermone omnium circumventum insidiis Orestis per populum disseminatur. ita iuvenis, 15 ubi de Pyrrho palam est, recepta Hermiona, quae sibi antea desponsa erat, Mycenae discedit. interim Peleus cum Thetide cognito nepotis interitu ad investigationem eius profecti cognoscunt iuvenem Delphis sepultum. ibi, ut mos erat, iusta persolvunt cognoscuntque in his locis interisse, ubi visus Orestes negabatur. ea res per populum haud credita, adeo praesumpta ante iam opinio de Orestis insidiis cunctorum animis inhaeserat. ceterum Thetis ubi Hermionam Oresti iunctam videt, Andromacham partu gravidam ex Neoptolemo Molossos mittit dolum Orestis eiusque coniugis de interim- 25 mendo fetu evitans.

XIV. Per idem tempus Ulixes territus crebris auguriis somniisque adversis omnes undique regionis eius interpretandi somnia peritissimos conducit: hisque refert inter cetera visum sibi saepius simulacrum quoddam inter humanum divinumque vultum formae perlaudabilis ex eodem loco repente edi: quod complecti summo desiderio cupienti sibi por- 35

22 re G res B 23 oreste G orestis B 27 orestae G
Orestis P 30 auguriis om. G habet B.

rigentique manus responsum ab eo humana voce
 sceleratam huiusmodi coniunctionem quippe eius-
 dem sanguinis atque originis: namque ex eo alte-
 rum alterius opera interiturum. dein versanti sibi
 5 vehementius cupientique causam eius rei perdiscere
 signum quoddam mari editum intervenire visum:
 idque secundum imperium eius in se iactum, utrum-
 que diiunxisse. quam rem cuncti qui aderant uno
 ore exitialem pronuntiant adduntque, caveret ab in-
 10 sidiis filii. quo casu suspectus parentis animo Tele-
 machus agris qui in Cephalenia erant, relegatur
 additis ei quam fidissimis custodibus: praeterea Uli-
 xes secedens in alia loca abdita remotaque quan-
 tum poterat somniorum vim evitare nitebatur.

15 XV. Per idem tempus Telegonus, quem Circe
 editum ex Ulixē apud Acaeam insulam educaverat,
 ubi adolevit, ad inquisitionem patris profectus Itha-
 cam venit gerens manibus quoddam hastile, cui
 summitas marinae turturis osse armabatur: scilicet
 20 insigne insulae eius in qua genitus erat: dein edo-
 ctus, ubi Ulixes ageret, ad eum venit. ibi per cu-
 stodes agri patrio aditu prohibitus, ubi vehementius
 perstat et e diverso repellitur, clamare occipit in-
 dignum facinus prohiberi se a parentis complexu.
 25 ita credito Telemachum ad inferendam vim regi ad-
 ventare acrius resistitur: nulli quippe compertum
 esse alterum etiam Ulixi filium. dein iuvenis ubi
 se vehementius et per vim repelli videt, dolore elat-
 us multos custodum interficit aut graviter vulne-
 30 ratos debilitat. quae postquam Ulixi cognita sunt,
 existimans iuvenem a Telemacho immissum egres-
 sus lanceam quam ob tutelam sui gerere consue-

XV Cedren. P 133.

9 exitialem ei P 10 quo om. GB, addit ed. princeps
 16 apud eam GB corr. edit. uett. 25 credito G, quod
 Vindingius suspicatus erat creditum B | telegonum B

verat, adversum Telegonum iaculatur. sed postquam huiusmodi ictum iuvenis casu quodam intercipit, ipse in parentem insigne iaculum emittit infelicissimum casum vulneri contemplatus. at ubi ictu eo Ulixes concidit, gratulari cum fortuna confiterique 5 optime secum actum, quod per vim externi hominis interemptus parricidii scelere Telemachum carissimum sibi liberavisset. dein reliquum adhuc retentans spiritum iuvenem percontari quisnam et ex quo ortus loco se domi belloque inclitum Ulixem 10 Laërtæ filium interficere ausus esset. tunc Telegonus cognito parentem esse utraque manu dilanians caput fletum edit quam miserabilem maxime discruciatum ob inlatam per se patri necem. itaque Ulixi, uti voluerat, nomen suum atque matris, insu- 15 lam, in qua ortus erat et ad postremum insigne iaculi ostendit. ita Ulixes ubi vim ingruentium somniorum prædictumque ab interpretibus vitæ exitum animo recordatus est, vulneratus ab eo, quem minime crediderat, triduo post mortem obiit senior 20 iam propectæ ætatis neque tamen invalidus virium.

11 laetæ *G* lete *B* corr. *P* 21 propectæque *VP*.

Index Latinitatis.

Pagina et versus.

- Ab deorum aris auxilium vitae implorare 97, 22 ab eorum filiis, *per filios* 106, 2
abdicari a penatibus 69, 5
abhorrere exemplum 33, 7 34, 5
abire consilio 35, 16
ablata brachia, *abscisa* 97, 14
ablativus tertiae declinationis in e [mare] 108, 2 109, 14
ablativi absoluti frequens usus in verbis cognito conspirato dissimulato praedicto praenuntiato simulato. dispositis satis strenuis ubi pugnabat 54, 18 confirmatis ubi quisque pugnaverat 54, 27 relicto ubi pugnaverat 58, 10
abnuere, *recusare* 80, 15
abolitus amor 39, 35
abscessus, *abitus* 100, 10 110, 25
absolutio cadaveris, *restitutio* 66, 33
abstinere a corpore virginis 16, 24
abstractio coniugis, *raptus* 4, 30
accipere epulas, *cibum sumere* 90, 16 *in regnum recipere* 103, 28 benigne acceptus 106, 24
accitu Idomeni, *accersitus ab Idomeneo* 105, 14
accusativus primae declinationis in an 109, 17 *in en* 21, 8 26, 3 9 28, 13 *etc. tertiae declinationis in a* 26, 28 32 27, 23 37, 24 48, 17 *etc. in ea* 15, 17 81, 20 108, 5 *etc. in en* 22, 3 25, 5 26, 14 35, 1 39, 31 42, 15 *etc. pluralis in as* 28, 10 29, 6
accusativus respectivus: ictus femur 43, 31 Deiphobum tibiam ferit 56, 22 debilitati animos 73, 8 ictus inguina 74, 24 pugionem incinctus 76, 32
acies simplici forma 38, 24
actitata, *acta* 86, 17
ad multum diem 59, 28 ad id tempus 33, 19 66, 5 ad finitimos indomita gens 60, 30
ad se agmine infesto tendi videt 55, 11 ad Troiam veniunt, *urbem ingrediuntur* 5, 17 *et ita* ad Troiam redit 69, 24 ad Troiam eunt 94, 9
addere aliquem adiumentum 64, 1
adempta fuga 76, 5
adfabre compactus equus 95, 32
adfinitas generis 8, 10 21, 2 adfinitatis pignus 21, 9 meritum 81, 6 ius 85, 29 87, 5
affictari dolore 20, 33 23, 33
adhibere curam vulnere 24, 5 rationem futuris 89, 6 finem 93, 11 preces 94, 17 voluntatem negotio 48, 29

- adhospitalare sibi deum immolationibus, *propitium sibi reddere* (ἀπαξ λεγόμενον) 12, 8
 adinveniens visere 52, 17
 dinoscere 104, 27
 adire civitates, *aggredi* 25, 25
 aditus patrius, *ad patrem* 112, 22
 adiumentum deprecandi 64, 1
 adiunctae loco vineae 19, 28
 adiunctum esse cum aliquo, *alicui* 26, 27 60, 32 81, 10 *etc.*
 adiutores incepto deos 24, 8
 adminiculo funis uti 27, 8
 admissum 34, 4 admissa 30, 21
 admovere naves litori 18, 6
 24, 17 terrae 24, 27 flammam sacris 92, 6 dona *et* victimas diis 92, 22 hostias aris 95, 2
 adniti alicui 98, 33 adnitente atque administro Antenore 93, 29
 adnuere ad omnia 30, 26
 adolevit brevi certamen 77, 31
 adulta brevi seditio 99, 30
 adornare virginem sacrificio 16, 11
 adosculari manus (ἀπαξ λεγόμενον) 50, 31
 adplicare naves terrae 5, 4
 adprobare conditionem 48, 9
 adscita pax 94, 21 amicitia 95, 9
 adstans medius 9, 2
 adstruens pacis commoda, *dicendo* 6, 14
 adtemptari, *morbo corripit* 37, 21 39, 26
 adtractus 95, 23
 advectare 69, 13
 adventu cuius *omissa praepositione* 7, 1
 adversa voluntas 39, 18 adverso mari 107, 34 adversa fortunae bellique 75, 15
 adversantes venti 22, 10
 adversum *postpositum*. quos adversum ierat 19, 27 quos advorsum bellabat 55, 1
 advertere, *animadvertere* 3, 1
 aemulatio ad gloriam 12, 28
 aequatio numeri atque partium 15, 17
 aestivum tempus 17, 13 aestiva maris facies 17, 19
 aestuare desiderio 53, 14
 aetas postrema, *senectus* 64, 22
 senecta aetas 64, 29
 affectio paternae pietatis 16, 3 sanguinis 109, 23
 affectu omni diligi 59, 15
 afficere meritos donis aut suppliciis 107, 2, *delectari*, multo magis templi pulchritudine afficiebantur 4, 12 *adflitari*, ut affectae sint civitates 32, 9
 agere, *esse*. agens in primis annis 3, 27 quae ob necessitudinem cum Helena agebant 4, 23 debiles agere 38, 18 otiose 42, 2 sine terrore 46, 29 sine dolore 57, 13
 apud arma 47, 17 in armis 59, 19 bono animo 53, 22
 apud aliquem 82, 11 apud se in templo 82, 1 alieno arbitrio 91, 5 sub imperio alicuius 109, 6 amice cum aliquo 95, 12 diverso inter se sermone 102, 1 edoctus ubi Ulixes ageret 112, 21 egregie actum nobis est 34, 23 consilium agere 48, 20 sors agitur 73, 31 98, 11 contumeliis aliquem agere 100, 34
 agitare socordius 52, 5 pacem atque amicitiam 95, 29 omnium ore agitur 95, 24
 agmine infesto, *impetu* 55, 11
 alias, *alio pacto* 53, 7
 alienus sanguinis 55, 5 generis 20, 25 non alieno Pelei 107, 18
 alienus ab amicitia 46, 31
 aliena loca, *opp. patria* 48, 31

- in aliquantum 20, 5 38, 30
 65, 24 74, 13
 alimonii et aetatis eiusdem
 esse 29, 28
 alius super alium cum prae-
 cipitarentur 46, 5 alia parte
 quam venerant 77, 9
 alter *praecedente* hic 40, 7
 alto decidere 61, 21
 amat fieri, *solet* 4, 27
 amissio, *mors* 79, 21 88, 14
 amittere locum, *relinquere* 46, 1
 amor abolitus 39, 35 amorem
 exhibere circa exercitum
 26, 17
 anceps malum 25, 15 fortuna
 44, 18
 anchoralia solvere 102, 9
 animi refectus 93, 33 nihil
 animi, *irae* 41, 22 bonum ani-
 mum gerere 7, 31 animum
 aequum habere 80, 2 ani-
 mum recipere 65, 23 bono
 animo agere 53, 22 animo
 gerere 60, 15 in animo ha-
 bere 62, 3 animo deficere
 65, 16 animo deficiente 84, 18
 animo haeret alicui 70, 1
 resumptis animis 74, 30 ani-
 mi, *pluralis pro singulari* 65, 8
 animos tollere 94, 13 omni-
 bus animis adversum pergit
 43, 19 paratos armis atque
 animis 43, 20
 annis in primis pueritiae 76, 12
 antea amicus, *pristinus amicus*
 88, 34
 anteaedificialis Iupiter 97, 7
 antecapere tempus 23, 3
 antecedere aliquem 78, 30
 ante conspectum alicuius ex-
 poni 69, 13 produci 84, 12
 anteposita civitati paeninsula
 46, 33
 antiquissimam ducere amici-
 tiam, *maximi aestimare* 86, 22
 antestites divinae religionis
 18, 2 Vulcani 26, 33
 anxius rebus 7, 5 pernicie de-
 fessi exercitus, *ne in perni-
 ciam daretur* 38, 5
 aperire rem 53, 17
 apparatus belli 10, 8 classium
 14, 5 rerum divinarum 91, 34
 appellunt venti ad Cyprum
 5, 20 ad Moesorum regionem
 18, 4 Rhodum 72, 9 Cretam
 104, 23 105, 22 ad Lotopha-
 gos 105, 31 appulsus regno
 21, 2 scopulis 102, 20
 apta dolori medicamina 22, 8
 apud Lacedaemonam, *in urbe*
Sparta 5, 23 apud Troiam,
Troiae 6, 5 9, 25 *et saeptus*,
 apud naves, *in navibus* 21, 33
 apud arma agere, *in armis*
esse 47, 17 habere 44, 23
 apud barbaros, *a barbaris*
 95, 17
 aratus, *aratio* 44, 28
 ardebat studio belli omnis
 Graecia 12, 25
 armare milites in unum, *in*
unum locum conducere 72, 3
 Aegialen atque Clyteme-
 stram adversum maritos 102,
 27 huiusmodi numine arma-
 tus 104, 3 armati atque in-
 structi pro negotio 38, 23
 arreptis armis 18, 17 24, 19
 42, 5
 ars sagittarum, *sagittandi*
 62, 27
 ascensionem properare 5, 30
 aspergere purgamenta capiti
 64, 10
 attollere favorem 51, 7
 attracta pedibus Penthesilea
 71, 26
 auctor minus idoneus 32, 25
 auctores optimi in decer-
 nendo 29, 22 auctor audendi,
princeps 45, 3 in re 35, 14
 auctus praeda 44, 34 aucto
 desiderio 52, 29
 audentius resistere 56, 21

- auersio deorum 82, 9
 auidi noscere 64, 7
 avis aquila 92, 9
 ausum facinus expletumque,
 passive 47, 15
 auxiliares duces 40, 20 manus
 38, 20 copiae 40, 11 auxi-
 liares *scil. milites* 38, 22 auxi-
 liarii socii 82, 24
 auxilium vitae implorare 97, 23

 Bellare, *pugnare* 42, 29
 bellatrix gens 60, 30
 bellum, *pugna* 20, 13 15 43, 2
 et saepius. bellum transpor-
 tare 23, 5 sumere 64, 15 in-
 struere 91, 19 domi belloque
 69, 6 99, 31 113, 10
 benigne acceptus 106, 24 sa-
 lutare 4, 5 7, 31 49, 35 re-
 spondere 20, 33 53, 29 80, 3
 adire 94, 15
 bini aut amplius 47, 28
 bonus cum virtute tum con-
 silio 33, 32 boni, *principes*
 99, 4 bonum atque utile 32, 2
 boni honestique sectator
 6, 31 a bono honestoque
 elabi 32, 37

 Caelestis ira 14, 29
 camerae casus 90, 14
 campester exercitus, *terrester*
 12, 20
 campus singularis, *simplex*
 i. e. cursus a carceribus ad
 scopum factus duplex, *cursus*
 et recursus 63, 7
 capere locum 47, 27 testimo-
 nium 84, 35
 casus camerae 90, 14 casus,
 sors 33, 23 60, 17 casus,
 mors 5, 27 76, 10 78, 12 ca-
 sum vulneri contemplatus
 113, 4 haud sane dissimili
 casu, *eventu* 43, 28 quo casu,
 facto 112, 10 casu quodam,
 occasione 113, 2

 cavere, *decernere* 103, 17 pa-
 ratus ad cavendum 43, 28
 cedere, *incedere* 43, 23 cessere
 hactenus servitia 98, 14
 cerimoniarum mos 52, 17
 certamen solitarium, *stngulare*
 29, 7 43, 12 columbae con-
 tingendae maximum, *studium*
 62, 31 manuum 63, 14 sagit-
 tarium 82, 28 spatium cer-
 taminis 82, 30
 certare cursu 63, 6
 choro modulisque carminum
 praevalere 107, 28
 circa aliquid occupatus 25, 11
 sollicitus 52, 5 suspectum
 52, 10 detentus 58, 35 circa
 domum commissa 20, 26 amor
 circa aliquem 26, 17
 circum vastant omnia 25, 27
 omnibus circum locis 103, 26
 circumcursans duces 42, 4
 circumscribitur dolor laetitia,
 lenitur 62, 12 misericordia,
 intercluditur 65, 27
 circumspicientes omnia 47, 7
 circumstrepunt hostiles natio-
 nes 99, 9
 circumtegitur corpus veste
 58, 30
 clam omnis 17, 15 28, 28
 clarus atque magnus 12, 18
 virtute multis clarus 79, 12
 clari et magnifici ingenti
 nomine 29, 12
 classes, *naves* 14, 5 24, 16
 25, 7 *etc.*
 clausa erunt iura 32, 1 clausi
 intus manent 99, 35
 clementer ortus rumor 76, 24
 coadunare, *coniungere* 78, 25
 coalescit amicitiae pignus in-
 ter duo regna 34, 13 coalita
 multitudo 101, 26
 cognoscere de oraculo 82, 12
 cognitum *substantive* 52, 13
 cognito 20, 19 36, 12 49, 18
 113, 12

- cohibere *sequente infinitivo* 54, 22
 colligere sese in arma 56, 10
 collectus, *ad se rediens* 93, 32
 comitatum sequi 10, 13 69, 4
 comitatum sui praebere, *comitem esse* 87, 15
 comites regulo 61, 3
 commentum Alexandri 79, 3
 committere *scil. proelium* 41, 26
 non committam ut 68, 3 circa
 domum commissa 20, 26 in
 aliquem 81, 15 92, 28
 commodum videtur 21, 6
 commorari cum aliquo 53, 18
 in commune redigere praedam 50, 19
 communire exercitus custodibus 44, 21
 commutare res, *merces* 22, 24
 matrimonium 34, 24
 comparuit nusquam 109, 26
 complanata urbs incendiis 98, 2
 completa omnia luctu atque gemitu 57, 7 armis atque cadaveribus 74, 33
 componere aciem 38, 24 insidias 76, 31 proditionem 86, 3
 caedem 100, 19 ad evitandos ictus compositus 59, 28 in armis compositus 56, 20 compositae naves omni instrumento 5, 3 composita classis 96, 16 naves in ordinem compositae 25, 4 composita inter se longe alia 86, 9
 conata procedere nequeunt, *passive* 42, 10
 concedere parvulis deprecantibus, *morem gerere* 65, 9 honori 98, 13 victoriam 73, 20 intueri 65, 21
 concelebrare honorem regni 17, 21
 conciliare in se animos cunctorum 37, 32 conciliatus sibi, *in gratiam reductus* 105, 19
 concitus ira 53, 9 curru concito 54, 13 61, 11
 concurrens cum Deiphobo, *una accurrens* 43, 8
 condensatae frontes 18, 27
 condere tilias tumulo 2, 12
 ossa urnae 81, 32 reliquias urnae 100, 2
 conditio hiemis 45, 1 naturae sexusque 71, 20 dilato conditionibus bello 51, 18
 condolere 78, 13
 conducere concilium 6, 7 senes 7, 15 in unum 29, 15
 conferti inter se 47, 23
 confieri 80, 5
 configere destinatum 62, 33
 confirmare, *conciliare* 79, 9
 confirmati inter se invicem 24, 25 confirmatum ac verum 77, 15 pro confirmato habere 61, 31
 confirmator rerum 76, 33
 confluere ad aliquem 4, 5 eo conflexerant 5, 10 confluentibus in unum tot adversis 75, 25
 confore 32, 18
 confusio aëris 16, 14
 conglobat fors 47, 22 conglobati 54, 11
 congregati in unum 21, 29
 congregata armatorum manu 26, 21
 conhivente Achille 39, 14
 conicere clamorem et tela 57, 29
 coniugium, *coniunx* 99, 4 104, 12 coniugio iunctus alicui 68, 27
 coniunctio generis, *consanguinitas* 8, 21 amicitiae 11, 1
 scelerata, *coitus* 112, 2
 coniurare cum aliquo in militiam 67, 23
 conpingere classem 23, 25
 comprehendere comam 71, 10
 consanguinitas, *consanguinei* 4, 16

- consenescere coepere venti
 16, 31
 consentire aliquid 77, 5
 consequi aliquem vulnere 83, 1
 consequens fuit 31, 11
 consilii particeps 15, 23 ex-
 pers 27, 14 consilium de re
 inire 27, 2 habere 29, 20
 agere 48, 20 dimittere 6, 30
 consilio atque armis pollere
 41, 5 a recto consilio prae-
 pedire 8, 26
 conspirare ad bellum 104, 28
 conspirato inter se 104, 15
 consternari ob 5, 1 conster-
 natus nuntio 33, 15 interitu
 Achillis 78, 26 per dolorem
 93, 31 consternatam deicere
 45, 23 consternatae vocibus
 aves 61, 20
*constructio: ex uno verbo pen-
 det accusativus cum praeposi-
 tione et supinum ad indigna-
 tionem ultimumque iniurias
 rapiebat 5, 13*
 consularis scil. *legatus* 2, 22
 consulere in remalicuius 34, 28
 in commune 48, 30 in me-
 dium 88, 18 male consulta
 31, 19 85, 8 91, 11
 consumpta invicem multa ora-
 tione 20, 22 consumpto anno
 23, 26
 contagio huiusce exempli
 31, 21 infausti ominis 67, 19
 contegi sepultura 60, 18 cau-
 tius contactus, *de pugnante*
 56, 11
 contemplatio, *consideratio* ae-
 tatis 68, 1 amicitiae 98, 28
 contemplatus casum vulneri
 113, 4
 contendere sagittam 82, 31
 contentus alicuius rei 28, 9
 re 36, 1
 contestari, *repugnare* 9, 8
 contingere terram, *exire in
 terram* 18, 12 civitatem, *ag-*
gredi 26, 10 genua 50, 31
 contingi morsu serpentis
 26, 29
 continuante flamma 68, 16
 contracta bello gesta 1, 19
 convenire aliquem 9, 19 23, 9
 58, 19 ad aliquem 26, 7 in
 unum 9, 27 Argos 11, 23 in
 aedem 94, 23 sibi cum ma-
 trimonio 9, 6
 convertere ad aliquem 19, 23
 iter ad Phrygas 29, 6 timo-
 rem 37, 23 spes alicui in
 melius 79, 15 in se proelium
 82, 27
 cordi est mihi maxime 39, 7
 corusca fulmina 16, 13
 credere in se fiduciam 70, 8
 in muris salutem 78, 8
 crimen malitiae 68, 4
 criminose obiecta 6, 21
 cruciatu summo necare 97, 16
 cruentus suo hostilique san-
 guine 66, 15
 cuiuscemodi, *cuiuscunque modi*
 36, 4
 cum laetitia 4, 9 pace 26, 6
 lacrimis 30, 25 88, 27 ami-
 citia 33, 34 gratia 34, 12
 86, 11 summa gloria 43, 32
 ira 44, 2 audacia 59, 25 ef-
 fectu 59, 27 quiete 73, 33
 religione 95, 33 ioco lasciv-
 viaque 96, 19 suffusus cum
 maerore lacrimis 34, 15 haec
 Idomeneus cum Merione
 seorsum habuere 3, 18 *cf.*
 12, 21 16, 9 21, 18 30, 8
 62, 32 92, 14 cum — tum
 praecipue 36, 26 76, 12 78, 28
 cuncta regni 65, 5 109, 2 do-
 mus 108, 9 fructuum 110, 7
 cupidus persciscere 42, 18
 cupita 67, 6
 cura, *curatio* 22, 7 exsurgendi
 75, 25 curam adhibere 24, 5
 curare sacrificium 16, 18
 aciem 38, 26 corpus cibo

41, 30 corpus vino atque epulis 75, 16 vigiliis 47, 4 funus 59, 7 uti curaretur, sanaretur 26 32 *sequente infinitivo* curarent immolare 16, 27 uti custodes vigiliis agere curarent 58, 35 currus bellici 14, 6 cursus, *concursum* 61, 25 cursu longo certare *pertinet ad recti spatii longitudinem* 63, 6 cursus in armis 63, 15 custodia captivitatis 65, 2 sui 99, 21 custodire, *cavere* 33, 23 86, 21 custos atque rector Achillis 11, 2 custodes castris relictis 47, 32

Dare lora equis 61, 11 igni Ilium 91, 29

dativus saepe pro genitivo:

adiutores incepto 24, 8 Troianis Hector, Sarpedon auxiliariis duces facti 38, 22 quis Hector dux — factus 45, 2 custodes castris 47, 32 Echinadibus imperator 58, 1 regina Amazonibus 60, 28 comites regulo 61, 3 quis dux Alexander 75, 29 testis his rebus 87, 19 regia Priamo 90, 8 templo sacerdos 92, 34 hostile, cui summitas 112, 18.

dativus pro accusativo cum praepositione: necessarii apparatui 14, 13 res bello necessariae 23, 11 sacrificio adornant 16, 11 nati libidini 32, 7 actum nobis est egregie 34, 23 pugnae opportunus 44, 27 adhibitus equis 54, 14 busto locum dimetiuntur 59, 9 paratus proelio 59, 21. *dativus apud verba passiva:* cunctis decernitur 30, 8 fugientibus impediri 45, 7 barbaris intercedi 74, 17 cui inveniri posset 88, 34

de consilii sententia 31, 6 de suo numero 85, 32 speculatum de adventu Neoptolemi 111, 6

decedere bello 43, 2 proelio 74, 5

decernere *scil. armis* 44, 4

decidere rem 93, 15

decima *scil. pars* 49, 25

declinare ictum, *avertere* 43, 29

decrepitus maeroribus senioque 64, 2

decurrere ad vim et arma 31, 5

decus regum, *dignitas regia* 39, 6 63, 27

deducere ad se in convivium

17, 29 in matrimonium 55, 9

in aerumnas 64, 23

defendere necem, *ulcisci* 5, 33

fratrem, *malum ab eo propulsare* 103, 12 adversum 40, 5

a 74, 9

defensare 18, 10 se moenibus 83, 30

defatigatus 64, 24

deserere 5, 27 57, 6

deformatus lacrimis 58, 19

multiplici modo 63, 31

degere cum aliquo 36, 13 39, 12

dehonestamenti per universa genera 58, 9

dehonestari insigni iniuria 50, 21

deicere consternatum, *sternere* 45, 23

delapsus Phoenicem, *navigans* 5, 21

deliberare, *dubitare* 17, 8

demum, *denique* 68, 17

densatis frontibus 42, 31

denubere, *nubere* 3, 22 28, 14

103, 6 107, 4 in matrimonium Aegisthi 104, 12

deperire amore 106, 6

deponere aliquem puteo 27, 9

bellum 84, 32 comas sepulchro 84, 2 comam tumulo

100, 32

- depraedati agri *passive* 27, 30
 deprecari 21, 21 65, 10 nihil
 deprecor 65, 2
 depressa aerumnis civitas
 87, 7
 deserere bellum, *desistere a*
bello 12, 6.
 deservire in convivio 94, 21
 desiderium in femina 99, 25
 designare nomen litteris 12, 13
 desinere pernoctando humi
 60, 23
 desolati ordines 76, 2
 despectare muris 59, 20 super
 murum 64, 5
 despectui esse alicui 65, 33
 desperatio effugii salutisque
 28, 18 postrema desperatio
 atque amentia 71, 27
 despondere in matrimonium
 105, 21
 destinare animo nuptias 7, 12
 duces 12, 20
 destinata ferire 52, 3 desti-
 natum configere 62, 32
 destruere muros 96, 5
 desuper alios proculcare 55, 21
 impositum desuper cadaver
 59, 12 desuper ex muris
 61, 15 destruere desuper mu-
 ros 96, 5
 detentus circa aliquid 58, 35
 deterrere hostes, *terrere* 83, 30
sequente infinitivo 76, 29
 detrahere, *distrahere* 71, 11
 detrimentum militum, *strages*
 16, 21 19, 12
 detrudere hostem navibus
 45, 21
 devenire in manus alicuius
 42, 24
 dicebatur *sequente accusativo*
cum infinitivo 26, 34
 dicta gestaue 93, 17
 in eum diem 49, 20
 difficultas saxorum 108, 3
 dignum ad memoriam 3, 27
 nihil dignum doloris 79, 20
 dignum, *par* 91, 9 dignus sub
 cuius manibus excindi Troiam
 deceret, *pro* excinderetur
 Troia 80, 13
 dilacerari in auxilia conducta
 91, 21
 dilectu nullo 96, 9 97, 18 99, 10
 dirimit nox proelium 38, 34
 discedere in partes 104, 22
 discerni animo ab aliquo 85, 19
 discessus, *discessio* 11, 11
 discutere otiosi animi desi-
 diam 1, 17
 dispalari, *passive* 102, 13
 dispar sonus vocis 41, 13
 dispergitur morbus per homi-
 nes 37, 17
 disseminata fama 9, 26
 dissensio animorum 104, 21
 dissimulato 17, 27 53, 18
 dissolvere fidem 95, 17 muros
 96, 9 dissolvi membris 65, 16
 vulneribus 77, 8
 distribuere exercitus per cor-
 nua 25, 8
 divelli complexu 8, 29 non
 sine dolore 29, 29 ab aliquo
 77, 5
 diversis ad officia sua qui-
 busque 51, 23
 diversus agebatur metu atque
 haesitatione 16, 19 diversi
 suo quisque genere exer-
 cebantur 72, 29 per diver-
 sum fuga 61, 27 diversa in-
 ter se cupientes 104, 21 e
 diverso repellitur 112, 23
 dividere consanguinitatis ori-
 ginem 8, 12 hostiam orienti
 occidentique 12, 1 in singu-
 los 30, 4
 divinum signum 16, 20
 divulgatur fama in maius
 4, 27
 divum, *deorum* 68, 6
 dolores animi, *invidia* 27, 3
 dolor in casu Memnonis 75, 19
 iuxta amissionem tanti he-

- rois 79, 21 iniuriae 97, 24
 fraternae mortis 109, 29
 dominus sagittarum Herculis
appellatur Philocteta 52, 3
 domuitio 15, 21
 domus, *res familiaris* 5, 23
 domum ad se volentes de-
 ducit 6, 31
 dubitatio animi 16, 22
 ducere in unum, *conducere*
 30, 17
 dux atque auctor 38, 10 at-
 que imperator 40, 18 atque
 rector 72, 9 Troianis 38, 21

 Ecce. cum ecce dies foedari
 coepit 16, 11
 edicto 53, 36
 educere gladium 43, 34 49, 14
 effectum habere, *effici* 39, 16
 cum effectu 59, 27
 effeminati, *ignavi facti* 47, 34
 effera morum inpatientia
 10, 31
 efficere famam virtutis 19, 20
 metum hostibus et fiduciam
 suis 24, 33 iussa 39, 22 man-
 data 51, 14 vitis auro effecta
 79, 11 hostis effectus 87, 4
 88, 34
 effusi portis 38, 20 palantes
 effusique 46, 3 effusis crini-
 bus 52, 25 effusius vagari
 15, 15
 egregius bellandi 55, 25 78, 17
 elaboratum et provisum 30, 31
 elapsi a bono honestoque
 32, 37
 elatus secundo belli eventu
 19, 5 dolore 112, 28
ellipses: intelligendum est 37, 22
 81, 20 sunt 38, 12 57, 22
 87, 18 erat 70, 10 esset 50, 21
 essent 66, 12 fuisset 73, 22
 esse 84, 17 adesse 56, 19
 90, 2 94, 14 fore 100, 20 mu-
 tatio sine dolo credebatur
 53, 34

 ementitum argumentum, *pas-
 sive* 15, 30
 emergit civitas ad requiem
 87, 8
 eniti ad aliquid 90, 26
 enumerationem facere 50, 10
 eo, *ideo* 53, 24
 ephemeris belli Troiani 1, 1
 eruere civitates 34, 3
 erumpere portis 40, 23
 evadere Graecos fuga 18, 21
 nocturnam civitatis cladem
 101, 25 naufragium 102, 17
 mare insidiasque 103, 15
 evenisse cuncta non secun-
 dum meritum suum 30, 24
 eventus iaculi 43, 25
 eversa divinitus mens 67, 31
 fortuna belli 73, 19
 eversio communis hospitii 6, 9
 evolare navibus 18, 17 portis
 59, 24 ad naves 47, 22
 ex Minoe *scil. natus* 3, 14 ex
 consilii sententia 5, 13 10, 6
et saepius. ex aequo dividere
 3, 16 ventis ex sententia
 flantibus 5, 7 ex numero na-
 vium, *pro* 21, 34 mortuus ex
 hoc malo 37, 20 ex labore
 reffectus 59, 17 ex alio *scil.*
 latere 59, 32
 excidere hostiam bifariam
 49, 14 in partes duas 95, 2
 manus 61, 5 vinculum 62, 35
 urbem 61, 30
 excidere consilio 5, 2
 excipere praedae 26, 5 ex
 praeda 29, 23 certantibus
 Aiax victor excipitur 63, 7
 Agamemnon Menelaum ex-
 cipit *scil. sortitioni* 73, 30
 excussus comis pulvis 67, 11
 exemerat eos fuga bello
 71, 14
 exemplum facinoris 7, 1 52, 10
 intercedendi 35, 19 imple-
 tatis 32, 19 admissi 34, 4
 exercere *scil. se* 51, 27 discor-

- dias 22, 18 superbiam atque odium 85, 30
 exercitium *militare* 52, 5
 exercitus, *militēs* 12, 30
 exertius disserere 90, 29 93, 9
 exhaustus navigio 20, 5
 exhibere epulas 4, 7 sacrificium 26, 15 amorem 26, 17 immolationem 26, 20 36, 23 sacra 106, 12 exhibeo me poenae mortis 64, 31
 exigere poenas 91, 11 vindictam 99, 20
 exitus, *mors* 33, 23 mortis 79, 25 vitae 113, 18
 exoculari 77, 4 94, 16
 expectare, *spectare* 68, 20 95, 4 99, 8 alienam sententiam 32, 24
 expedire arma 57, 23 expedito negotio 23, 1
 expers clade 20, 13 cladis 24, 30 magnificentiae 21, 33 consilii 27, 14
 expetere poenam sacrilegii ab exercitu 15, 6 poenas ab exercitu 37, 34 ultionem mortis 19, 26
 exponere, *enumerare* 11, 21
 exposcebat militia 51, 20 uti res exposcebat 78, 13
 expostulare sibi in munus 98, 19 invicem industriae meritis 98, 32
 exsanguis atque territi inproviso tumultu 45, 13
 exsecare hostiam in partes 12, 1 nervis exsectis 56, 13 aures exsecare 97, 14
 exsurgendi curam omittere 75, 25
 externus homo, *peregrinus* 113, 6
 extollere laudibus 57, 17 seditionem 84, 24
 extorquere aliquid per vim 31, 11
 extrema metuere 36, 34 cuncta experiri 38, 13
 extractio operum 4, 11
 extruere sepulchrum 79, 18
 exulare, *in exilium mitti* 90, 4
 Fabrefactum ligno 90, 25 93, 27
 fabricare naves 12, 29
 fabricator operis 95, 20
 facere enumerationem 50, 11 fugam 71, 13 76, 2 navem ascendere facit 5, 6
 facies decora 10, 28 foeda 47, 19 civitatis obducta 61, 24 maris 17, 19 faciem horrendam belli praebere 73, 2
 facultas opum regnique 12, 34 fama bellandi 62, 6
 fari, *valicnari* 15, 5
 fata proferre, *vitam producere* 11, 7
 fatigat lues multa milia 14, 31 proelium fatigatur 20, 3 qui antea fatigabantur relaxari 39, 27 fatigari necessariorum penuria 14, 4 pestifera aegritudine 37, 18 navigio 108, 26 favorem attollere 51, 7 62, 33 ferire *occidere* 78, 1 destinata 52, 3 inter se acies 76, 1
 ferre praemia certaminis 63, 3 fructum misericordiae 87, 20 ad caelum 70, 1 75, 18 79, 4 non feram me morari 88, 7 fertur *sequente accus. cum inf.* 84, 16 sermo hominum ferebatur 111, 12
 fessi vino atque somno, *sopiti* 96, 24
 festinare munia militiae 12, 28 cuncta 51, 21 ad navigandum 23, 11 ad arma 42, 7 quod festinabatur 23, 2
 festinatio navigandi 14, 23
 fides pacis 29, 5 94, 29 pacti 30, 6 48, 10 95, 17 fidem facere 15, 30 promissi implere 15, 28 promissi confirmare 62, 36 oraculi firmare 24, 6 negotii complere 42, 22 res

- accipit 86, 14 in fidem recipi 8, 14
 fiducia Graecis aucta 74, 20
 cognationis 20, 20
 figere corpori sagittas 83, 5
 finis bellandi 55, 27 instandi 60, 9 finis, *consilium* 91, 30 quem ad finem 88, 25 finis in tractando non adhibetur 93, 11
 finitimum, *confinium* 70, 22
 firmatores pacis 94, 9
 firmo gressu 48, 19 nisu 80, 34
 firmissimus adversus infortunia 17, 27
 fite auctores 35, 14
 flagitare aliquem 37, 24
 flatus ventorum navigandi prosperi 17, 18
 fluunt dies 37, 12 52, 30
 fluxa fides 53, 32
 foeda facies 47, 19 inter quae tam foeda 58, 2 foede et vice imbellium 60, 1 foede et inultus obtruncare 97, 10
 foedare ora laniatibus 70, 6
 foedatur dies 16, 12 regni habitus 61, 23
 foedus certaminis 44, 12
 foratus telo umbo 74, 13
 fors quos conglobaverat 47, 22 quidque dederat 48, 2 ut evenerat 51, 16 quos obiecerat 96, 31 ut tulerat 102, 13 forte quadam die 52, 16
 fortuna in me casum mutat 60, 17 eversa 73, 19
 fractis rebus 62, 17
 frumentum totius anni 29, 1
 functus vita, *mortuus* 3, 27
 funus, *cadaver* 70, 5 *cadaver et sepultura* 27, 18 *funesta clades* 15, 2
 in futurum 87, 33
 Gaudium laetitiaque 51, 8
 genera bellandi varia 51, 22
 miro genere orationis 6, 27
 persuadendi genere, *persuadendo* 16, 6 classis instructa omni genere, *omnibus rebus* 23, 25
 genitivus *omissa voce filius vel filia*: 3, 20 24 25 8, 5 10, 26 etc. *gerundii insolentior*: flatus navigandi prosperi 17, 18 egregius bellandi 55, 25 78, 17 inclitus bellandi 79, 26
 gerere inique et adversum fas 108, 31 bonum animum 7, 32 negotium 30, 12 53, 21 animo gerere 60, 16 in se benigne gesta 48, 14 incendiis gestum est 97, 4
 germanus, *frater* 12, 15
gerundium non raro pro gerundivo usurpatur, ad conciliandum hostium animos 28, 30
 cupido regiones visendi 68, 27 ad coacervandum auri atque argenti materiam 97, 31
 consilium aggrediendi hostes 108, 10 interpretandi somnia peritissimus 111, 31
 gestare animo fiduciam 83, 27
 globus barbarorum 44, 5
 gradu pleno 43, 22 presso 47, 6 represso 54, 23
 Graeci homines 87, 17
 grassari lues per pecora atque exercitum 15, 1 principio grassandi facto a pecoribus 37, 15
 gratiam sequi 99, 16 ea gratia 23, 2 magna sui apud exercitum gratia 25, 10 in gratiam 26, 10 33, 10 69, 17 87, 26 ob acceptam gratiam 24, 10 propter gratiam Helenae 15, 32 cum gratia 34, 12 86, 11
 gratulari interventu pacis 95, 14 cum fortuna 113, 5
 gratulatio atque laetitia 21, 30 79, 1

gravati vulneribus 46, 1
grave, *malum* 87, 1

Habere in eo loco, *habitare*
79, 19 inter duces 19, 4 se-
natus habitus 90, 2 largiter
magnificeque eos habuere
4, 8 quod non frustra eos
habuit 9, 16 quae res non
frustra eos habuit 42, 16
Astynomen liberaliter habi-
tam 48, 15 reguli habentes
Helenam 9, 6 habentes Poly-
dorum 30, 13 habens etiam
nonnullos 44, 31 Glaucum
secum habens 54, 19 Asty-
anacta prae se habens 64, 1
habitus regni 61, 23
haesitatione atque metu 16, 18
hiberni menses 53, 35
hinc inde 56, 31 hinc—hinc
70, 14 hinc—illinc 51, 24
in hodiernum *scil. diem* 67, 18
homines Graeci 87, 17
in horas 52, 29
hortari ad considendum 62, 21
sequente infinitivo 49, 35 54, 32
hortatu, *hortatione* 7, 30 81, 10
hospes *opp. hostis* 31, 26
hospitalis vir 6, 30
hostilis metus 62, 13 sanguis
66, 16
humanitatis modum super-
gredi 66, 8
humi ponere 56, 20 humo eri-
gere 58, 29

Iacere aliquem canibus dila-
nandum 60, 22 71, 22
iactari doloribus 21, 19 animo
53, 13
iactatione animi anxius 53, 10
intra teli iactum venire 43, 23
54, 3 73, 9
iam iamque 35, 7 43, 17
ictus femur 43, 31 74, 23
ictu geminato 77, 7
ignarus, *ignotus* 42, 21

igni plurimo pernoctare 59, 2'
ignoratam sibi non esse, *non*
ignotum 80, 4
ignoti, *ignobiles* 55, 29
imbellus 27, 3
immittit se aquila 92, 10 im-
missus a Telemacho iuvenis
112, 31
in immensum editus equus
95, 21
impendere curas et vigiliis
in aliquem 65, 12
imperator Echinadibus 58, 1
imperia exequi 42, 33 servare
47, 24
impossibilia postulare 91, 18
in medio progressus 55, 4 in
campo producere 53, 37 in
flumine praecipitant 60, 11
in honorem ducum 94, 20
repulsa in Polyxena 55, 3
insolentia in Patroclo 60, 12
miseratio in Priamo 63, 30
dolor in casu 75, 19 in pri-
mis pueritiae annis 76, 11 in
praeteritum 80, 12
incedit vespera 46, 32 odium
52, 15 dolor metus 75, 21
solemne 76, 16 laetitia 79, 2
incensus ira 18, 17 proelium
incenditur 56, 29
inceptum militiae, *initium*
23, 15
incertum *absolute* 37, 13 silen-
tium ex incerto 61, 28
inchoare proelium *i. e. bellum*
35, 14
incinctus pugionem 76, 32
inclamare aliquem 17, 4
inclinatio rerum 58, 2
inclitus fama bellandi 62, 6
bellandi 79, 26
inconditi mores 7, 19 41, 12
66, 3 inconditus clamor 57, 29
inconsulta vis 10, 30 temeri-
tas 77, 18
incubare divitiis 88, 24
incuria navigandi 12, 31

- incuriosi ab armis 45, 6
 incurrere hostes 19, 15
 incursare loca hostilia 23, 23
 civitates 25, 25
 incutere indignationem 6, 16
 venerationem 36, 17
indicativus loco coniunctivi in oratione indirecta 33, 36 *et saepius*
 indigna experiri 102, 12 106, 1
 indigne rapta 5, 26 com-
 missa 9, 10
 indignari de aliquo 79, 19 ob
 aliquid 92, 27
 industria virium atque inge-
 nii 19, 3
 infandum exitium 37, 18
 infecta sanguine humano deo-
 rum arae atque delubra
 88, 12
 inferias mittere 98, 7
infinitivus praesentis ponitur loco infinitivi futuri: duces nostri rati moveri Ilienses 42, 12 suspicans se tradi 89, 16 infinitivi insolentior usus: cupido disserere 1, 16 optio regredi 9, 4 consilium proelium inire 31, 14 voluntas mederi 32, 27 cupidus persciscere 42, 18 infinitivus post verba curare 16, 27 58, 35 deterrere 76, 29 hortari 49, 35 54, 32 petere 48, 23 nominativus cum infinitivo post negabatur 111, 22 accusativus cum infinitivo post dicebatur 26, 34 fertur 84, 16
 ingerere maledicta 100, 11
 saeva 105, 16
 ingredi regiones 35, 32
 ingressus per portas 96, 4
 ingruere hostibus 57, 19
 inhabitare in insula 26, 34
 inhaerere animis 111, 24
 iniuria sacerdotis, *sacerdoti facta* 37, 33
 inmodice afflicti 20, 33
 impatientia morum 10, 31
 imperfecto negotio 9, 16 36, 34
 101, 18 imperfecta re 31, 7
 inpigre resurgens 19, 31 satis
 73, 11
 inponere medicamina 22, 8
 inpositus dux atque rector,
praepositus 72, 8 inpositus
 faciendo operi 79, 27 regno
 inpositus 85, 11
 inportare bellum, *inferre* 23, 21
 inprecari omnia in exercitum
 100, 12
 inpressa vulnera 58, 32
 imprudens religionis, *ignarus*
 14, 27
 ab inquietudine Iphigeniae
 cohiberent sese, *ab inquietando* 17, 4
 inrumpere consilium 7, 18
 conventum 33, 19
 inruunt adversa hominibus
 68, 7
 insequi conviciis 15, 13 pro-
 bris 37, 2 maledictis 64, 13
 lapidibus 72, 24
 insidiis aliquem necare 5, 22
 invadere 25, 15 capere 103, 5
 interficere 104, 14
 insimulare, *accusare* 6, 20
 insinuare, *indicare*. insinuans
 quae circa filium eius even-
 nissent 23, 16 98, 26
 insistere aratui 44, 28
 insolentia gentis 58, 8 in Pa-
 troclo 60, 12
 inspectare 97, 1 inspectatis
 omnibus 57, 15
 insperabile cunctis remedium
 15, 22
 instans pernicies 19, 33 peri-
 culum 110, 30 instatur in-
 vicem vehementius 18, 30
 instar aestivi temporis 17, 13
 muri 19, 17
 instructus et praeparatus 14, 19
 paratique 62, 16 cornu pedi-
 tibus instructum 70, 30

- instrumenta militiae 12, 23
 nautica 101, 10 omni instru-
 mento compositae naves 5, 3
 intacto nullo 45, 32
 integra res est 32, 20 haud
 integrum est alicui 35, 12
 intemptato negotio 42, 11
 inter quae tam taetra 16, 16
 foeda 58, 2 trepida 45, 32
 55, 21 inter quae et spes
 extremas 69, 21 inter pri-
 mos, *in primis* 19, 18 24, 27
 inter se ducibus, *inter duces*
 98, 19
 intercedit pactum cum aliquo
 30, 7 intercedi barbaris, *a*
 barbaris 74, 17
 intercessus, *intercessio* 99, 6
 105, 18 108, 32 109, 21
 intercipere matrimonium 97, 3
 ictum 113, 2
 interea dum 65, 15
 interiaciens memoriam 6, 11
 intermitti, *excludi* 41, 24
 internecare 68, 20
 ad internecionem usque gen-
 tium pervenire 6, 12
 interposita iuristurandi reli-
 gione 9, 27 interpositae pe-
 dibus rotae 95, 22
 interventus procerum 7, 26
 pacis 95, 14 hiemis 101, 7
 invadit lues 14, 30
 invalidus virium 113, 21
 invigilare summa ope 99, 22
 invitare inter se 51, 11 invi-
 tari cibo 67, 13
 ira derelictae domus, *ob do-*
 rum relictam 89, 17
 iracunde atrox 34, 22
 iter maris 80, 32
 iubere alicui ut 40, 15
 iuge certamen 20, 2 iugis
 pax 27, 29
 iugis duxit, *de montibus*
 72, 7
 ins societatis 19, 9 foederis
 ac pietatis 31, 28 adfinitatis
 85, 27 87, 5
 iusta funeri peragere 78, 22
 iusta persolvere 111, 20 fa-
 cere 75, 13 90, 33
 iuxta se 49, 35 dolor iuxta
 amissionem herois 79, 20

 Labens patria 67, 32
 labor vigiliarum 59, 18 labo-
 rum monumenta 20, 31 faci-
 nora 30, 3 l. atque industriae
 documenta 29, 16
 lacerare, *conviciari* 99, 24 con-
 tumeliis 37, 10
 lacerare ad bellandum 75, 28
 certamine 82, 28
 legatus pacis 85, 32 legati
 viri 94, 26
 levamen solitudinis 66, 26
 lex concessa, *conditio* 80, 6
 libens mandata efficit 51, 14
 libera egrediendi navibus po-
 testas 21, 11 libero ab hosti-
 bus tempore 25, 2 haud libe-
 rum esse cuiquam eloqui
 37, 27
 liberatum ex acie corpus
 44, 14 liberatus, *servatus*
 108, 5
 libidinem desideriumque in
 femina 99, 25
 locum amittere 46, 1 capere
 47, 26 vulnere invenire 43, 25
 quaesitum vulnere nancisci
 55, 23 busto dimetiri 59, 9
 cenandi capere 80, 22
 longe, *procul*. subducta haud
 longe acie 44, 20
 lora dare equis 61, 11
 luctus (*pluralis*) filiorum, *ob*
 alios 64, 24 luctu obsitus,
 maestus 23, 15
 luere delicta 26, 1 poenas
 35, 27 43, 18 44, 14 *etc.*
 lues invadit 14, 30 sedata
 17, 13
 lugubri veste tectus 63, 26

- lumen *scil. solis* ereptum 16, 15
 lux. lucis principio 47, 13
 59, 3 63, 26 73, 34 initio
 89, 22 94, 23 cum luce simul
 45, 4 59, 18 90, 31 simul cum
 luce 73, 4 80, 28 in luce
 belli interfici 80, 10
- Magis** in suos superbiam
 exercere 85, 29 quis magis
 libido desideriumque in fe-
 mina, quam summa militiae
 potiora forent 99, 25 non
 Plisthenis magis quam Atrai
 dicebantur 3, 25 in dies
 magis magisque 14, 31 22,
 11 *etc.*
- magister** morum 40, 7 ac prae-
 ceptor componendi 41, 17
- magnificare** praesentiam dei,
reuereri 36, 19
- magnifice transiere** *scil. tem-
 pus* 4, 2 eos habuere 4, 8
- magnis precibus** 29, 30
- in maius fama divulgatur** 4, 27
- maiora viribus** 19, 6
- male prospera eruptio, ad-
 versa** 45, 26 male desipiens
 85, 13
- malo omnium, ad *perniciem
 omnium** 67, 26
- mandare, indicare** 53, 2 ita
 ab Agamemnone mandatum
 acceperant 14, 4 cum man-
 datis mittere 76, 19
- manent me fastus** 69, 11
- manu iniuriam vindicandam
 rati** 18, 16 libelli in manus
 nobis veniunt 1, 14 uti quis-
 que in manus venerat 18, 28
 qui in manus venerant 97, 9
 in manus Diomedis devenit
 42, 23 ad manus certamen
 processerat 33, 27 in manus
 ventum est 38, 29 sub cuius
 manibus excindi Troiam de-
 ceret 80, 14 bellum in mani-
 bus est 99, 8
- mare ablativus** 108, 2 109, 14
- matrimonium, coniunx** 34, 24
 in matrimonium deducere
 55, 9 matrimonio sibi adiun-
 gere 84, 29
- maxime, longissime** 61, 12
- meavit Argos** 35, 5
- mederi absolute** 23, 34 adver-
 sus venena 26, 35
- medicina ars** 11, 9
- non mediocriter laetus** 80, 25
- medius adstans** 30, 27 **medius
 inter** 49, 17 **medium se lo-
 care** 81, 12 **medio itineris**
 84, 7 **campi** 94, 28 **medii
 suorum** 54, 16 **medios sta-
 tuere** 29, 19 **collocare** 70, 30
in medios inferre 29, 33 **pro-
 gredi in medio** 55, 4 **in me-
 dio locare** 54, 5
- in melius mutare** 67, 7 **con-
 vertere** 79, 15
- memorare, appellare** 79, 22
- memorandus dux** 81, 9
- memoria repetere, memoriter**
 55, 8
- metus summae rerum** 75, 20
pro metu suo 18, 23 **metu
 sui** 83, 29
- militia inconsulta** 46, 13 **opes
 militiae** 46, 25 **militiam ad-
 versum aliquem recusare**
 21, 7
- ministra et veluti officina
 belli** 27, 20
- mirabilis arte** 52, 3
- miranda referre** 104, 31
- misceri inter se, consuescere
 cum aliquo** 51, 17 **mixtus
 Graecis** 51, 5 **concilio** 82, 7
- miserabile tectus veste** 63, 27
- miserabilis fletus** 68, 6 88, 33
 113, 13
- miserandum in modum** 38, 6
 47, 33 76, 10 97, 3
- miseratione aetatis** 3, 28
- miserati fortunas** 110, 31
- modo—nunc** 58, 20

- moduli carminum 107, 28
 modus simplex atque idem
 72, 30 nullus funeri 15, 2
 militiae 15, 15 nullus morbi
 37, 22 tantis malis 86, 26
 praetorium 91, 13 alia in
 talem modum 4, 29 in hunc
 m. 7, 22 multimodis 58, 31
 mole sua urguens hostem
 45, 19
 monumenta laborum Herculis
 20, 31
 morari cum aliquo 88, 7
 mortales multi 20, 12 28, 21
 41, 12 42, 35 *etc.*
 mos modestiaeque solita 31, 15
 humanae conditionis 66, 12
 more ingenii humani 27, 2
 militiae 41, 16 belli 97, 28
 ex more 7, 17 dignum mori-
 bus spectaculum 71, 30
 motus: quo adtractu motus
 facilius foret 95, 23
 multum fatigatus 108, 1 ad
 multum diem 59, 28 per mul-
 tum diem 57, 2 per multam
 noctem 75, 17
 munia militiae 12, 28 hiemis
 disponere 44, 26
 mutare vestem, *sumere* 108, 22
 mutatio aëris 14, 29 animo-
 rum 45, 15
- Nancisci ventos 24, 11
 nati paucorum libidini 32, 7
 naturae finis, *vitae finis* 69, 8
 navigare, *venire* 9, 5
 navigium, *navigatio* 5, 19 20, 4
 23, 29 *etc.*
 nauticus apparatus 14, 11
 ne — an. irane caelesti an
 14, 29 taedione an recorda-
 tione 40, 13 alione casu an
 37, 13 ne — ne barbarine
 Graecine 66, 17
 nec, *non* sed nec multi trans-
 acti dies 60, 26
 necdum, *nondum* cum necdum
- tegumen superpositum esset
 90, 23
 necessaria cibi 14, 2 17, 34
 necessitas humanarum rerum
 17, 26
 negotium virile 31, 23 prae-
 sens 53, 12 datum est 16, 10
 gerere 53, 21
 neque — et 34, 11 42, 36 ne-
 que — aut 84, 20
 nequitum est impetrari 31, 12
 neutra pluralia sequente ge-
 nitivo: adversa fortunae bel-
 lique, consueta sacrorum,
 cuncta domus fructuum
 regni, praeclara operum,
 quaedam ornamentorum, re-
 liqua praedae
 nixi genibus 25, 32 nixus ge-
 nibus 65, 24
 nomen Troianum, *Troiani* 97, 26
 ingenti nomine virtutis at-
 que corporis 10, 10 nomine
 omnium 49, 7 publico 110, 4
nominativus, ubi accusativum ex-
pectamus: non magis confisi
ingenio praecedente avidos
 1, 16 *nominativus absolutus*
 neque vulneratus quisquam
 56, 8
 notus domus, *gnarus familiae*
 107, 20
 nox, cum nocte simul 61, 29
 nubilo tegi 16, 12
 nunc — modo 8, 28 45, 30 nunc
 — rursus 8, 28 nunc demum
 43, 16
 nuptum tradere 34, 21
 nutat acies 56, 31
- Obducta facies civitatis 61, 24
 oblatio opum 49, 28 Cassan-
 drae 79, 8
 obligato nixu 63, 12
 obsequiis amicitiae carus 40, 7
 obsidet animos desiderium
 65, 33
 obsitus luctu 23, 15

- obtentus, *praetextus* 52, 22
 obviam properare malo 15, 11
 ire sententiis 36, 32
 obvolvi genibus, *genibus ad-*
volvi 29, 30 45, 14 66, 32
 prope occasum esse 53, 26
 occupatus circa aliquid 25, 11
 offerre multum laetitiae, *con-*
parare 21, 31
 officina belli 27, 20
 officium lugendi 70, 19 officia
 nautarum turbata 102, 14
 officia viri exequi 104, 2
 omittere inceptum 16, 21 om-
 nia 17, 2 47, 34 apparatus
 21, 18 gubernacula regni 69, 8
 curam exurgendi 75, 26 rap-
 tum aliquem, *discedere* 77, 5
 onustus praeda atque victoria
 48, 4
 opes belli parare 10, 6 sum-
 mis opibus 8, 22
 oppetere mortem 78, 19
 optare, *postulare* 91, 15
 optionem offerre 9, 2 accipere
 109, 22
 opus murorum 96, 7 inter
 opera 90, 23
 orare *sequente coniunctivo*
 75, 14
 oratio, *facundia* 6, 27 •
 orbis *scil. terrarum* 104, 28
 ordinare aciem 41, 16 ordina-
 tus exercitus 17, 30 41, 24
 ordinatus, *destinatus* 2, 6 po-
 strema ordinans, *testamento*
 3, 14
 ex omni ordine electi 22, 31
 extra ordinem 63, 4 in or-
 dine 60, 13 per ordinem
 32, 32 57, 15 107, 33
 ornatu redimitus 52, 25
 in os ruere 64, 9 ore omnium
 99, 18
 ostentatio regiae magnificen-
 tiae 5, 25
 Pacti dimidio fructuum 28, 4
 pactio proditionis 89, 28
 pacto mercedis 105, 23
 palam ei factum est de praeda
 109, 20 de Pyrrho palam est
 111, 16 nullo palam hoste
 44, 25
 parare inimica hostiliaque
 36, 24 paratus armis atque
 animis 43, 20
 parcendum futuris ac consu-
 lendum 87, 16
 parcus in suo appetens alieni
 85, 15 parcus quaeso 6, 19
 pars maxima vulnerati 20, 12
 loquebantur 27, 17 pars—
 residuum 95, 3
 particeps consilii 15, 23
participii fut. pass. insolentior
usus: sepeliendum petere
 35, 28
 partim — alii 7, 1 reliquae
 52, 21
 parvus, *infans* 3, 26
 patens mare navigio 23, 29
 patientia eorum, *indulgentia*
 39, 36
 patitur tempus 5, 6 44, 29
 patienda omnia 80, 5 nihil
 pensi aut consulti patientes
 7, 13
 patrius aditus, *ad patrem*
 112, 22 patriae virtutes
 20, 7
 pedes configit 74, 11
 pedestres milites 14, 7
 pelicatum pati 110, 26
 per idem tempus 4, 15 *etc.*
 dolum 9, 14 pecora 15, 1
 aequationem numeri 15, 17
 ordinem 32, 32 57, 15 *etc.*
 per omnia. *in omnibus rebus*
 36, 30 iniuriam 40, 2 loca
 solita 41, 30 distributionem
 42, 32 59, 1 dedecus 50, 22
 mortales 60, 31 77, 16 gen-
 tes 62, 6 inventutem, *iuuenili*
 levitate 64, 25 per se 67, 24

- memorabilis per populos 79, 11 dolorem 82, 33 93, 31 per scelus 88, 12 laetitiam 96, 25 urbem 97, 7 vim 97, 24 106, 7 domos atque vias 96, 32 praedam 98, 3 verecundiam 98, 30 absentiam 101, 1 103, 23 moram 101, 7 industriam 106, 14 successionem 107, 6 *ob*: vetustatem 1, 5 miserationem 26, 1 misericordiam 106, 19 *etc.*
- peragere negotium 83, 7 iusta funeri 78, 22 postrema funeri 70, 14 incepta 96, 18 111, 2
- percolere, *colere* 78, 28 perdiscere, *discere* 112, 5 pergere ad 17, 3 47, 7 31 *etc.* advorsum 38, 20 43, 19 75, 30 obviam 38, 28 56, 7
- permaestus 17, 20 permanserant fideles atque amicissimi 26, 12 permixta miserationi vis 6, 29 permixtio, *perturbatio* 44, 7 permutatio subita caeli 16, 20 perrogare seniorum sententias 33, 8
- persciscere, *cognoscere* 42, 18 persentire 67, 29 71, 21 96, 33 persentiscere 77, 1
- perseverabat ei a parentibus coeptum cum eo societatis ius 19, 9
- persolvere poenas 65, 7 iusta 111, 20
- pertemptatis corporibus, *contactis* 14, 30
- pervolare per campum 61, 12 petere gratiam 48, 27 exitium 91, 25 *sequente infinitivo* 48, 23 uti Polydorum sepeliendum peterent 35, 28
- pétitu Hesionae 85, 13 placitum confirmare 95, 5 plena deo mulier 15, 4 92, 25 pleno gradu 43, 22 cursu 45, 5 plerumque diei, *maxima pars* 20, 1 populares 7, 24 86, 16 *etc.* portio praedae 39, 30 positus ad eam rem 96, 28 posita procul regna 68, 28 postquam *sequente indicativo praesentis* 5, 10 *et saepissime* postrema ordinans *testamento* 3, 14 funeri peragere 70, 14 desperatio et amentia, *extrema* 71, 27 postremo 7, 3 *etc.* ad postremum 6, 13 8, 13 *et saepissime*
- potior utilitate cupiditas 32, 31 prae tali studio 96, 6 praecellere inter 52, 2 praecesse cupidine animi 7, 24 dati 76, 3
- praecinentibus dis 68, 18 praecinerent aruspices 68, 20 praecipitata vis magna imbrium 16, 16 praecipitatum in perniciem 22, 29 praeclara operum 92, 16 praeconium grande fidei 10, 3 praeda multorum annorum 101, 11 praeda auctus 44, 33 *pluralis* 46, 21
- praedictus 17, 11 24, 3 *etc.* praedicto 74, 8 praeiacere probra 33, 21 praemia bigarum 62, 24 luctandi 63, 9 victorum statuere 62, 19
- praenuntiatio 95, 33 praepedire, a recto consilio 8, 27 praepeditus trunco vitis 19, 29 praepedito nixu 63, 12
- praescius futurorum 11, 30 37, 24 praesenti refutatione aliquid diluere 6, 22 praesenti negotio uti 53, 12

- praesumpta opinio 111, 23
 praeter ceteras feminas, *prae ceteris* 4, 20
 in praeteritum 80, 12
 praevehi, *praetervehi* 101, 21
 praeverso de se nuntio 42, 9
 101, 16
 praevertere proelium 57, 28
 hostem 61, 1
 .praevisto hostium agmine 56,
 19
 precatores 48, 22 64, 11
 pressus somno 47, 9 presso
 gradu 47, 6
 primi aut inter primos 19, 18
 primum ante omnes 62, 22
 omnium 63, 17
 princeps certaminis 19, 15
 benivolentiae atque officio-
 rum 87, 18 amicitiae 101, 28
 principales, *principes* 52, 20
 pro tempore 5, 4 facultate
 opum regnique 12, 33 nego-
 tio 15, 30 38, 23 74, 1 metu
 18, 23 pro confirmato habere
 61, 31
 procedere, *prosperere cedere*
 68, 10
 procurare officia 59, 2 reli-
 quias sepeliendas 100, 2
 prodere aliquid in lucem 1, 10
perdere. tua te inconsulta
 temeritas prodidit 77, 18
 producere bellum, *proelium*
continuarere 44, 19
 productio exercitus 42, 27
 proelium, *bellum* 31, 14
 profectionis dux 23, 31
 profectus in inquisitionem
 108, 19
 proferre fata 11, 7
 prohibere aditu 101, 18 Sala-
 mina 103, 10 descendere 18, 11
 promisce 15, 1 *et saepius*
 promotae res hostium forent
 105, 5
 promptus stetit 45, 22 in ho-
 stem 55, 1 instat promptiore
 quam bellandi mos est 58, 5
 promptiores animos omnium
 ad bellum facit 11, 26
 pronuntiare iram 37, 32 resti-
 tutionem 37, 35 certamen in
 proximum diem 80, 18
 properatio navigii 5, 19
 propria origo, *sua* 55, 8 ad
 propria remittere 3, 8
 propulsare corpore 56, 14
 proruere 77, 9
 prosequi laudibus 29, 19 con-
 tumeliis 110, 32
 prosper navigandi 17, 18
 protervia linguae 100, 15
 provectus frugum 110, 10
 provisum atque elaboratum
 30, 31
 prudens rei, *gnarus* 17, 25
 scientes prudentesque 32, 29
 publicum bonum 8, 31
 pure lauti 12, 7
 purgamenta humi capiti sper-
 gere 64, 10
 Qua pergebat 27, 29 36, 8
 uisi poterat 61, 12 ne qua
 58, 35 94, 1
 quadriiugis equis victor de-
 claratus 62, 22
 quadripertire 15, 18
 quaedam ornamentorum 36, 15
 quaerere, *rogare* 51, 12 52, 32
 quam, *valde* miserabili 68, 5
 88, 32 113, 13 metuendo 79, 2
omisso prius non destitit
 quam 78, 24 *omisso magis*:
 nihil his in vita custodien-
 dum quam uti 86, 22
 quanti quot 6, 15 21, 24
 que — et 4, 21 37, 3 9 51, 9 *etc.*
 que — ac 54, 22
 qui reliquus 44, 27 qui ex
 Graecia sunt, *Graeci* 34, 31
 quietum, *cubitum* abire 80, 28
 quisque, *quicumque* quisque
 partium ad eum venerat 26, 26
 singuli quisque 4, 2 converso

- iam in se quisque timore 37, 23 adscito sibi quisque auriga 54, 7 suis quisque militibus instructis 81, 3
 quo ne, *ne* 76, 34 80, 26
 quondam amicus 30, 23 rex 70, 13
- Rapere ad indignationem ultimumque iniurias 5, 13
 raptim ac sine ullis ordinibus 47, 21
 ratus ut negotium erat 24, 17 *certus* 38, 13
 recedere *scil. a vita* 109, 30
 recipere animum (65, 23 hospitio recipi 21, 32
 reclamare, *mutuum clamorem tollere* 61, 22 70, 15
 recognocere aliquid cum aliquo 76, 21
 recondere reliquias urna 79, 16
 recordatio facinoris 34, 14 suorum domi 40, 13 exercitus 51, 2 vulnerum 58, 25 parentis 65, 11 filii 67, 1 Hecubae filiarumque 69, 9 *etc.*
 recordatus causas odii 55, 12 deos 65, 8 aetatem 64, 12 76, 11 sui, *sui compos factus* 53, 19
 rector, *dux* 12, 9 15, 14 46, 2
 redarmare 43, 30
 redduntur aris sacra 92, 23
 redigere res in unum volumen 1, 21 praedas in commune 50, 19
 redimitus ornatu 52, 25
 reflectus ex labore 59, 17 animi 93, 33
 referti pace agri 27, 29
 reformare animum atque ornatum regis 23, 17 aciem in ordinem 73, 13 reformato iam die 17, 7
 refugium iracundiae 31, 5
 regina Amazonibus 60, 28
 regnantes Sexto 60, 4
 reguli, *Priamidae* 7, 18 *et saepe* relata differre 86, 18
 relaxari qui antea fatigabantur 39, 28
 relegari agris 112, 11
 religatum linum 62, 28 religata columba 62, 34
 religio numinis, *sanctitas* 36, 14
 iurisiurandi religiones 94, 30
 per religionem *scil. iurisiurandi* 12, 5
 relinquere nihil quietum 35, 33
 nihil non eversum aut vastatum 28, 1 relicto ubi pugnaverant 58, 10
 reliqui praedae 5, 28 caedis 47, 30 reliquum noctis 47, 12 73, 33 reliqua praedae 72, 25
 reliquum nihil est 62, 20 65, 4 nullam spem reliquam salutis rati 46, 2 speciem reliquam facere, *relinquere* 63, 28 reliquis filiorum superfuera 110, 24
 remeare 23, 1 29, 14 *etc.*
 remittere iras 48, 23 50, 2 nihil luctui 58, 23 nihil de sententia 38, 13 nihil a custodibus remittebatur 18, 15 nihil a Priamo remissum 31, 10
 rennuere profectionem 23, 14
 amicitiam 29, 5 auxilium 45, 14
 repletus deo 100, 16 donis 100, 24 vino atque epulis 106, 32 frugibus 110, 18
 reprimi in ipso impetu 44, 1 in ipso aditu 108, 28 represso gradu 54, 23
 repulsa in Polyxena 55, 3
 reputare cum animo 31, 20
 requies tempestatis 16, 17 doloris 31, 22 belli 20, 9 bellandi 70, 17 76, 16 funerum 75, 19 stragis atque funerum 96, 35 funeri 15, 2
 reservatus per misericordiam 106, 19

- residuus bello, *reliquus* 95, 14
 101, 24
 resistere moenibus 84, 22, *de-*
sistere 105, 3
 respectantes ex muris 48, 6
 responso editur 110, 9
 restitutio virginis 37, 35 eius
 39, 9
 retardare profectionem 14, 20
 retentare manum 51, 9 spiri-
 tum 77, 19 113, 8
 retexere, *enarrare* 8, 13
 retinere hostiam suspensam
 49, 13 retineri intra moenia
 72, 28
 retorquere animos ad pieta-
 tem 65, 8
 revisere aliquem 57, 12
 revolare ad muros 81, 28
 revolvere spiritum 65, 24
 rogatu eius 29, 33
 ruere ad portas 78, 7 *in proe-*
num 42, 34 res ita ruunt 69, 7
 ictus ruit 24, 28 58, 6 in os
 64, 9
 ruinae modo 46, 5 57, 28 in
 modum 73, 10
 rumore secundo 12, 14

 Sacerdos ei templo 92, 34
 saevit mare 22, 11 102, 12
 saevitia hiemis 108, 1
 sagittarium certamen 82, 28
 ars sagittarum, *sagittandi*
 62, 26
 salubria decreta 31, 19
 salubritas renovata 39, 29
 sanctitas morum 9, 18
 saties tenet omnes 67, 13 in-
 cedit Graecos 75, 5 satias
 sanguinis 98, 1
 satis futurum cupitis 67, 6
 saucius animi iactatione 53, 11
 scelus violati hospitii 20, 29
 domum in scelus proprium
 convertit 5, 24
 scientes prudentesque 32, 28
 secreto ab aliis 86, 3
 sectator boni honestique 6,
 31
 secundante vento 102, 10
 securitas pacis 96, 26
 securus sui 61, 1 94, 4 filiae
 69, 18 interitu 61, 31
 non secus quam, *non minus*
 17, 23 89, 32 non segnius
 97, 4
 seditionem extollere adversus
 84, 24
 sed nec, *sed non* 60, 26
 semiruta moenia 96, 14
 semota ab aliis vita 82, 5
 senecta aetas 64, 29
 separatim ab aliis 76, 21
 separato rege, *amolo* 89, 12
 sepulchrum, *bustum* 79, 18
 sequi societatem militiae 14, 14
 comitatum 69, 5 facta eorum
 laus potius quam culpa se-
 quitur 31, 1 secuta die 7, 30
 secutis temporibus 2, 12
 servantes imperia 47, 24 sig-
 num 96, 27
 servitium, *servitus* 100, 11 sui
 66, 32
 seu—sive—vel 109, 27
 sexu virili ac muliebri 104, 27
 sibi, *ei* 52, 26
 silentio facto 9, 2 habito 91, 16
 multo 96, 27 aliquid remit-
 tere 46, 18
 silvam caedere 59, 5
 simile cum ceteris ius 100, 26,
 lingua, *opp. varia* permix-
 taque 102, 2
 simulato 27, 5
 singillatim 11, 21
 singuli plures 94, 14 pluresve
 51, 15
 sistantur spes atque opes mi-
 litiae in viro 46, 25
 situs in alia parte, *versatus*
 54, 16 super muros 83, 15
 sita sunt in manu vestra
 31, 17
 sive—seu 17, 25

- societas militiae 14, 13 belli
 53, 28
 socordius agitare 52, 5
 solari, *consolari* 58, 22
 solitarium certamen, *singulare*
 29, 7 43, 12 56, 4
 solito *scil.* more 90, 10 solitis
 viribus agere 50, 34
 sollicitus his rebus 15, 3 circa
 52, 5
 solvere bellum 53, 4 militiam
 98, 3 servitium morte 100, 7
 ancoralia 102, 9
 somno iacere, *dormire* 108, 26
 sopire bellum, *finire* 95, 10
 sors agitur 73, 31 98, 11 ut
 quemque sors contigerat 98, 15
 spartum 62, 30
 species armorum tanti nomi-
 nis atque famae 63, 28
 spectaculum infelicissimum
 64, 33 longe miserrimum
 65, 17 dignum moribus 71, 30
 spectati animi 53, 33
 speratum divinitus levamen
 39, 27
 spes est in aliquo 81, 26 spes
 bona 70, 8 nulla spe *abl.*
absol. 70, 2
 stipatores secum habere 54, 11
 stipatus armatis fratribus 7, 25
 studio belli ardere 12, 24
 summo studio 58, 13 summis
 studiis 51, 20
 suasu mobili 108, 1
 subducere naves 22, 15 25, 3
 aciem 44, 20
 succidere poplitem 56, 12
 suffusis lacrimis 34, 15
 suggerere apparatus sacri
 52, 26
 sui consultor 17, 23 gratia
 25, 10 veneratio 36, 17 ser-
 vitium 66, 38 metus 83, 30
 comitatus 87, 15 commemo-
 ratio 89, 18 sedes 90, 24
 suspitio 90, 30 custodia
 99, 21 odium 101, 1 industria
 105, 27 amor 106, 11 109, 8
 interitus 108, 14 tutela 112, 32
 sumere bellum 64, 15 ini-
 tium 83, 38
 summa belli atque exercitus
 12, 14 rei 32, 31 rerum Troia-
 narum 53, 25 militiae 78, 16
 civitatis 93, 25 regni 109, 4
 summitas, *cusps* 112, 19
 superducere aliquam, *aliam*
in matrimonium 104, 13
 superesse reliquis 110, 24
 vires consilio superfuerant
 62, 7
 superpositum tegumen 90, 23
 extorum partes 92, 6
 supervenire, *advenire inter-*
venire 72, 2 79, 6 23 *etc.*
supini frequentissimus usus in
verbis abire, deducere, dis-
 cedere, egredi, ire, mittere,
 pergere, proficisci, redire,
 surgere, tradere, venire
 supplicium impietatis 6, 17
 lamentandi 58, 20 *supplica-*
tiones 110, 8
 suscipere amice 5, 22 quos
 Anaxibia susceperat 10, 19
 in se 12, 15 quos ex Helena
 susceperat 90, 13 in matri-
 monium 109, 11
 suspenderat ima rotis, *eleva-*
verat 95, 22
 sustollere, *erigere* 65, 22
 Tabulatis extruere equum
 95, 20
 temeratum nihil ab his 87, 21
 temere non est 77, 11 nihil
 temere nihil inconsultum in-
 cipere 30, 30
 tempestatibus tantis, *tamdiu*
 99, 1
 tempus profectionis 23, 3 anni
 44, 29 bellandi 44, 22 53, 9
scil. opportunum 22, 14 in
 tempus, *aliquamdiu* 51, 19
 tendere contra se 43, 20 55, 3

- incassum, *contendere* 62, 32
 manus ad caelum 88, 28
 tenere *scil. impertum* 91, 8
 testari ultionem 9, 11
 testimonium fidei benevolentiaeque capere 84, 34
 testis his rebus 87, 19 in eam rem 94, 33
 tiliæ 2, 11
 tolerare militiam 66, 17
 tollere animos 54, 30 clamorem 56, 16 fletum 70, 6 gemitus 76, 9 ad caelum 49, 1 torpent membra 80, 33
 toto biennio 12, 26 quinquennio 14, 18 in totum, *plane* 88, 6
 tractare, *deliberare* 76, 8
 tractatus, *deliberatio* 69, 21
 trahere praedam 29, 9 rumorem proditiōnis in verum 76, 24 *producere*. eventum belli 19, 13 certamen 38, 31
 traicere per utrumque pedem 83, 2
 transacti dies 60, 26 pueritiæ anni 104, 1
 transfigere per utrumque latus 77, 7
 transigere reliquum noctis 47, 13 73, 34 dies 76, 15 annos 104, 1 de perniciæ publica cum exitio alicuius 67, 33 transactum non parum ad splendum amorem 33, 36
 transire *scil. tempus* 4, 2 per medium 12, 2
 transportare bellum, *transferre* 23, 5
 transversi agebantur praeda atque libidine 7, 14
 tribuere honorem et obsequium 52, 21
 tritis aliquot diebus 22, 9 42, 26 tempore multo frustra trito 40, 12
 turbata atque insidiosa cupere 57, 26
 turturis marinae os 112, 19
 tuto collocant naves 25, 4
 vacuus culpae 32, 7 vacuum fuit exuere discordias 22, 18
 vadere ad pugnam 81, 4 ad Priamum 90, 32 in montem 59, 4
 valuit maxime consilium 6, 7
 varia victoria 62, 5
 vastare multa hostiliter 44, 33
 vastitatis finis 15, 19
 veluti contagio elades 31, 21
 venia humani 75, 9
 venit vox ad exercitum 15, 9
 verba maledicta acria 43, 9
 verborum minae 31, 8 verbis imperatorum petere 48, 23
 versare vehementius 112, 4 hostiliter adversum aliquem 20, 24
 vertere in latus 74, 15
 vesper diei erat 57, 3 63, 24
 vesperascere 92, 31
 vicaria mors 11, 7
 victima 15, 8 munus 39, 12
 vices diurnae vigiliarumque 12, 22 invicem 16, 28 vicem dolere 32, 6 vice alicuius uti 3, 23 vice hastarum 51, 24
 inbellium 60, 1 pecorum 97, 27
 victoria Troiana, *de Troianis reportata* 16, 27
 victoriae bellorum 40, 1
 videbat ut moverentur 6, 24
 videri, *esse* 8, 8
 vigilias curare 47, 4 agere 58, 34
 vincere fortunam belli 58, 3
 victus malis 88, 25 dolore 99, 18 110, 25
 vindicare manu iniuriam 18, 16
 aliquem exitio 38, 11
 matrimonii iniuriam 106, 28
 in auctorem alicuius rei 60, 24 83, 32
 virgo, *nupta* 37, 35
 viri legati 94, 26

- viriliter ferre incommodum 21, 20
- vis magna navium, *multitudo* 12, 29 mortalium 37, 17 multa hostium 83, 11 tanta lucustarum 110, 6 mali 17, 17 110, 17 bellandi 73, 23 somniorum 112, 14 magna vi 81, 17 83, 7 96, 31 summa vi 98, 31
- ulcisci ad indignationem ultumque iniurias 5, 13 ultum ire 41, 31
- umbo scuti 74, 13
- undique versus 47, 35 48, 32 61, 19
- vocativi* Palamede 6, 19 Ulix 32, 26
- vocibus consternatae aves, *lugentium clamore* 61, 20
- volentes domum deducit 6, 32
volentibus cunctis 22, 15
- volvere desuper terram 83, 17
- voluntas mederi 32, 26
- urget navigii tempus 100, 22
- ut erant atrocitas 33, 5 ut in tali certamine 74, 4 ut quisque—ita 107, 27 uti quidque 15, 2 ut ne 108, 32
- uterinus frater 19, 21
- uti properatione 5, 19 eruptione 45, 26 fortuna 105, 32 praesenti negotio 53, 12
- utriusque, *de duobus dictum* 99, 33
- vulnere aliquem consequi 83, 1
- vultus dei, *simulacrum* 36, 15
- vultu condemnare facinus 6, 26
-

Index nominum et rerum.

Liber et caput.

- Abydus V 16
Acamas Thracum rex, Eus-
sori filius II 35 ab Idomeneo
interficitur III 4
Acamas et Demophoon I 14
Troia capta Aethram et Cly-
menam habuerunt V 13 ab
Atheniensibus non recipiun-
tur VI 2
Acarmania I 17
Acastus Peleum regno expul-
sit VI 7 eius filii VI 8 Neo-
ptolemo regnum reddere de-
bet VI 9
Achaia i. q. Graecia *Prolog.*
Achilles filius Pelei et Theti-
dis I 14 ex Pelasgico I 17
navium praefectus deligitur
I 16 praeclarus virtute II 3. 12
Iphigeniae immolationi resi-
stit I 22 irascitur Agamem-
noni expeditionem recu-
santi, ab Ulixe in gratiam
reducitur II 9 Telephum vul-
nerat II 3 postea curat II 10
curam belli Troianis infe-
rendi habet II 9 Cycnum in-
terficat II 12 proximas Troiae
civitates expugnat et vastat
II 16 Astynomen Hippoda-
miam et Diomedeam abducit
etsibi retinet II 17. 19 Agame-
mnonem et Menelaum vehe-
mentissime impugnat II 29. 31
eius ira ob abreptam Hippo-
damiam II 33 seorsum ma-
net II 36 insidias struit exer-
citu II 37 legatio Graeco-
rum ad eum II 48 flectitur
ira II 52 Polyxena amore
capitur III 2 Pylaemenem
occidit III 5 Hectoris auri-
gam interficit, multos duces
fundit Hectorem in fugam
vertit III 6 ab Heleno vul-
neratur III 6 Patrocli mor-
tem luget III 11 Hectorem
ex insidiis interficit eiusque
corpus circumtrahit III 15
praemia certaminum in ho-
norem Patrocli distribuit at-
que dona offert III 19 Pria-
mo supplici corpus filii tra-
dit III 25 Penthesileam vul-
nerat IV 3 Memnonem ob-
truncat IV 6 Asteropaeum
IV 7 Lycaonem et Troilum
iugulari iubet IV 9 ab Ale-
xandro interficitur IV 11 fu-
nus Achillis IV 13 una cum
Patroclo in Sigeo sepelitur
IV 15
Admetus pater Eumeli vica-
ria morte coniugis fata pro-
pria protulerat I 14
Adrastus Meropis filius ex
Adrestia II 35
Adrestia II 35
Aeaea insula Circes VI 15
Aeantides filius Aiacis Teta-
monii et Glaucae V 16
Aegaeum mare VI 1

- Aegiale** Diomedem maritum redeuntem patria prohibet VI 2
- Aegisthus** Clytemestrae adulter, pater Erigoni et Erigoniae VI 2. 4 antea Strophii filiam uxorem habuit VI 3 occiditur VI 3
- Aegyptus** VI 4
- Aeneas** comes Alexandri cum Helenam raperet I 3 Protesilaum interficit II 11 in pugna vulneratur II 38 pius IV 17 prodit patriam IV 22 V I eius domus in excidio Troiae defenditur V 12 Troiam relinquit, Corcyram Melaenam condit V 17
- Aeoli insulae** VI 5
- Aërope** uxor Plisthenis, mater Agamemnonis Menelai Anaxibiae I 1
- Aesculapius** pater Podalirii et Machaonis I 14 II 6 10
- Aesyetes** pater Antenoris IV 22
- Aethiopes** in Memnonis exercitu IV 4
- Aethra** et Clymena Menelai adfines una cum Helena rapiuntur I 3 Troia capta habuerunt eas Acamas et Demophoon V 13 Athenas redeunt VI 2 Aethra Thesei filia (?) VI 2
- Aetolia** I 14. 17 VI 2
- Agamemnon** filius Aeropae et Plisthenis I 1 cum contumelia Plisthenides appellatus V 16 ex Mycenis I 17 pater Orestis VI 2 aurum dividit inter socios expeditionis I 15 dux deligitur in templo Iunonis I 16 regio honore spoliatur I 19 summam belli recipit I 23 cum fratre Menelao ob proditam Iphigeniam discordias exercet II 7 auctor habitus est Palamedis interfecti II 15. 29 Astynomen dono accipit II 19 patri eius Chrysi repenti recusat II 29 reddit sed pro ea Achilli Hippodamiam eripit eiusque iram excitat II 33 postea a patre Astynomen ultro recipit II 47 in gratiam cum Achille redit II 52 Arsacum Deioipitem Archemachum Laodocum et Philenorem interficit III 7 in ludis Patroclo institutis primum donum accipit III 19 Glaucum occidit IV 7 Troia capta Cassandram accipit V 13 Troiam relinquit pulsus a ducibus V 16 a Clytemestra occiditur VI 2
- Agapenor** Arcadiae imperator I 17 vulneratur III 10
- Agathon** ab Aiace Telamonio interficitur IV 7
- Agavus** ab Aiace Telamonio interficitur IV 7
- Agenor** auctor litterarum *Epist.* Agenoris posterus I 9
- Aiax** Oileus ex Locride I 14. 17 V 9 complures filios Priami occidit III 7 victor est cursu III 9 Ilioneum et Philenorem interficit IV 7 Cassandram e sacro Minervae abstrahit V 12 naufragio perit VI 1
- Aiax** Telamonius e Salamine I 13 17 19 uirtute praecellens II 3 12 affinis Achillis II 48 IV 13 nauium praefectus deligitur I 16 Teuthraenum occidit II 13 maximam curam habet belli Troianis inferendi II 9 Glaucen Cycni filiam accipit II 13 Thracum Chersonesum infestat, Polydormestor se ei dedit, Polydo-

- rus ei a Polymestore traditur, Teuthrantem occidit, Tecmessam abducit II 18 Tecmessam dono accipit II 19 multas ciuitates capit II 27 41 Hectorem repellit II 43 legatus ad Achillem mittitur II 48 complures filios Priami occidit III 7 Hectorem Patrocli corpus eripere cupientem hasta turbat III 10 Patrocli mortem luget III 11 quadraginta hostes vivos capit III 14 in ludis Patroclo institutis cestibus palmam refert, non luctando III 19 cum Memnone confligit IV 6 Polydaman-tem Antiphonum Agaum Agathonem Glaucum interficit IV 7 Achillem exanimem e luco Thymbraeo effert IV 11 Asium Nastem et Amphimachum occidit IV 12 necem Achillis luget IV 13 ei sepulchrum extruendum curat IV 15 cum Ulixee capit Antimachi filios IV 21 Helenam interfici iubet V 14 certamen cum Ulixee de Palladio V 14 15 ferro interfectus, sepultus a Neoptolemo in Rhoeteo V 15 ;funus Aiace V 16 eius filii Teucro traduntur V 16
 Alcinoos rex Phaeacum VI 5
 Alexander Phrygius Priami filius, natalitia et educatio III 26 Oenones maritus III 26 IV 21 Helenam rapit I 3 II 8 21 22 domum rediens ad Cyprum defertur, inde ad Phoeniciam nauigat Sidoniorumque regem interficit I 5 IV 4 bellum cum Graecis parat II 8 a duobus Aiacibus fugatur II 14 singulare certamen cum Mene-
 lao II 39 40 Achilli insidias struit eumque necat IV 11 cum Philocteta certans interficitur IV 19 funus Alexandri IV 21 filii eius casu camerae extincti V 5
 Alizoni II 35
 Alphenor socius Ulixis a filia Polyphemi dilectus VI 5
 Amazones gens bellicosa III 15 IV 2
 Amphiaraus pater Amphilo-
 lochi I 14
 Amphilochochus filius Amphiarai I 14
 Amphimachus e Caria Nomionis filius II 35 ab Aiace Telamonio interficitur IV 12
 Amphimachus ex Elide I 17
 Amphius Meropis filius ex Adrestia II 35
 Amyclas Lacedaemonis filius Argali pater I 9
 Anaxibia filia Aeropae et Plisthenis, Nestori denupta I 1 13
 Anchises filius Capys IV 22
 Andraemon pater Thoantis I 13
 Andromacha cum Priamo supplex ad Achillem uenit III 20 22 Troia capta Neoptolemo obtigit V 13 Hermiona ei insidias parat VI 12 quas ut effugeret Molossos missa est VI 13
 Anius eiusque filiae Graecis in Aulide frumentum aliaque necessaria praebent I 23
 Antenor filius Cleomestrae et Aesyetae legatos Graecorum hospitaliter recipit I 6 morum sanctitas I 11 12 II 24 pater Glauci III 26 IV 7 V 2 alii eius filii IV 22 V 2 cum Graecis de patria pro-denda agit IV 18 22 V 1 iterum legatus cum Aenea

- ad Graecos mittitur V 4
 Graecis Palladium prodit
 V 8 domus eius in excidio
 Troiae servatur III 26 V 12
 expulso Aenea regno potitur V 17
- antestites soliti mederi aduersus uenena II 14
- Antilochus Nestoris et Anaxibiae filius I 13 in ludis Patroclo institutis uictor disco III 19 occiditur a Memnone IV 6 funus eius IV 8
- Antimachus solus e partibus Alexandri est II 23 24 insidias parat legatis Graecorum V 2 in exilium mittitur V 4 filii eius lapidibus iniectis necantur IV 21 V 2
- Antiphates et Polyphemus filii Cyclopi et Laestrygonis VI 5
- Antiphonus ab Aiace Palamonio interficitur IV 7
- Antiphus Priami filius caesus II 43
- Antiphus filius Talaemenis e Maeonia II 35
- Antiphus filius Thessali, nepos Herculis I 14 17 II 5 legatus ad Telephum mittitur II 5
- Apollo III 2 V 8 Aminthius II 14 47 Thymbraeus II 52 III 1 IV 10 moenia Troiae struxisse creditus est V 11 ara Apollinis V 7 eius oraculum Cretae VI 11 ira II 30 deae nomine appellati sunt in convivio deorum reges VI 7
- Aratus VI 7
- Arcesilaus Boeotius I 13 17 interficitur III 10
- Archemachus Priami filius ab Agamemnone interficitur III 7
- Arene filia Polyphemi, rapuit eam Ulixes VI 5
- Aretus Priami filius ab Ulixes interfectus IV 7
- Argalus filius Amyclae, pater Oebali I 9
- Argi I 14 17 II 9 10 26 V 6 Diomedis regnum I 12 eo conueniunt Graecorum duces in Troiam profecturi I 15 iterum conueniunt II 9 ibi Iunonis templum I 16
- Ariopagitarum iudicium, de Oreste indicat VI 4
- Arisba ab Aiace capta II 27
- Arsacus Priami filius ab Agamemnone interficitur III 7
- aruspices III 26
- Ascalaphus Orchomenius I 13 17 IV 2 in montem Idam uadit caesum siluam, qua Patroclus cremaretur III 12
- Ascanius e Phrygia II 35
- Asia III 13
- Asius filius Dymantis, Hecubae frater e Phrygia II 35 ab Aiace Telamonio interficitur IV 12
- Asius filius Hyrtaci e Sesto II 35 cadit III 14
- Assandrus affinis Peleo VI 7
- Assaracus filius Cleomestrae IV 22
- Asteropaens vulneratur II 43 ab Achille occiditur IV 7
- Astyanax Hectoris et Andromachae filius III 20
- Astynome Chrysis filia, Eetionis uxor ab Achille abducitur II 17 Agamemnoni traditur II 19 patri redditur II 33 Agamemnoni denuo datur a patre II 47
- Astynous Priami filius ab Aiacibus interficitur III 7
- Astyoche Priami filia Telephi uxor II 5
- Athenae VI 3 Athenienses II 36
- Atlas pater Electrae I 9

- Atreus Agamemnonem Mene-
 laum Anaxibiam educauit I 1
 Atridae *Prolog.*
 Atticae litterae *Epist.*
 Ange mater Teuthranii, uxor
 Teuthrantis II 3
 auguria VI 14
 Aulis Boeotiae, eo reges clas-
 ses praemittunt I 17 inde
 profiscuntur I 23 iterum
 ibi conueniunt II 10
 Aurora mater Memnonis IV 4
 Automedon Achillis auriga
 II 34 III 3 15 20
 Axius pater Pyraechmis II 35

 Bias ab Idomeneo interficitur
 IV 7
 bibliotheca graeca *Prolog.*
 Boeotia I 17 II 7
 Brises rex Lelegum laqueo
 interit II 17
 Bucolion filius Laomedon-
 tis IV 22
 Bunomus Alexandri et Hele-
 nae filius casu camerae ex-
 tinctus V 5

 Cadmus auctor litterarum
Epist. V 17 in Achaiam eas
 detulit *Prolog.*
 Calchas Thestoris filius ex
 Acarnania, vates I 15 17
 Iphigeniam sacrificio adorn-
 nat I 21 deorum voluntatem
 enuntiat II 30 IV 18 V 7
 Calypso VI 5
 Camirus urbs Rhodi opulen-
 tissima IV 4
 Canopus gubernator Menelai
 serpentium morsu in Aegypto
 moritur VI 4
 Capaneus pater Stheneli I 14
 Capys filius Assaraci, pater
 Anchisae IV 22
 Caria II 35
 Cassandra Hecubae filia, Mi-
 neruae et Apollinis sacer-
 dos II 25 III 2 Eurypylo de-
 sponsa offertur IV 14 in
 aedem Mineruae fugit, ab
 Aiace Oilei abstrahitur V 12
 Agamemnoni traditur V 13
 multa mala ei uaticinatur
 V 16
 Caucasus Indiae IV 4
 Cebreni V 17
 Cephalenia VI 14
 certamen Alexandri et Phi-
 loctetae IV 19
 certamina in Patrocli hono-
 rem celebrata III 17
 cerva forma corporis admi-
 randa I 22
 Ceteii IV 14
 Charybdis VI 5
 Chersonesus Thracum ab
 Aiace infestatur II 18
 Chiron Thetidis pater I 14
 VI 7
 Choerades scopuli ad Euboe-
 am VI 1
 Chromius e Moesia II 35
 Chrysa urbs Troadis ab Aiace
 capta II 14 27
 Chryses Apollinis sacerdos
 II 14 IV 18 filiam Astyno-
 men ab Agamemnone frustra
 repetit II 28 29 postea re-
 ceptam (II 33) ultro Aga-
 memnoni tradit II 47
 Chrysippus a Neoptolemo in
 Thessaliam mittitur VI 7
 Cicones II 43
 Ciconii II 35
 Cilices ab Achille infestan-
 tur II 17
 Cilla a Graecis expugnata II 13
 Cinyras servus Acasti a Neo-
 ptolemo caesus VI 8
 Circe VI 5 15
 Cleomestra filia Trois, mater
 Assaraci IV 22
 Clonius Boeotius I 13 17
 Clymena mater Palamedis
 et Oeacis I 1

- Clymena Menelai adfinis una cum Helena rapitur I 3 cf.
 Aethra. Aethrae filia (?) VI 2
 Clytemestra I 20 Iphigeniam filiam Achilli commendat I 22 Agamemnonem reuersam necat VI 2 interficitur VI 3
 Clytius Laomedontis filius IV 22
 Cobis Cycni filius Aiaci traditur II 13
 Colchi II 26
 Colophon I 17
 Concordia I 15
 convivium deorum VI 7
 Corcyra Melana ab Aenea condita V 17
 Corianus filius Cycni Aiaci traditur II 13
 Corinthus VI 2
 Corone urbs, cui parcuritur a Graecis II 13
 Corython ab Idomeneo interficitur IV 7
 Corythus Alexandri et Helenae filius casu camerae extinctus V 5
 Creta *Prolog.* I 1 17 II 26 V 17 VI 2 11
 Crissaei III 10
 Cyclades I 17
 Cyclops VI 5
 Cycnus Graecos ex insidiis aggreditur et fugat, postea poenas dat II 12
 Cynossema tumulus Hecubae V 16
 Cyprus I 5
 Danaus I 9 litterarum Punicarum auctor V 17
 Dardanus filius Iovis et Electrae pater Trois I 9 IV 22 maritus Olizonae III 5 IV 22 pater Erichthonii IV 22
 Dardanus urbs V 17
 Deidamia filia Lycomedis, mater Neoptolemi IV 15
 Deiopites Priami filius ab Agamemnone occiditur III 7
 Deiphobus Priami filius solus Helenam retinendam esse censet I 10 a Patroclo vulneratur III 8 cum Alexandro Achilli insidias parat eumque interficit IV 11 Helenam in matrimonium ducit IV 22 maximis cruciatibus necatur a Menelao V 12
 Delphicum oraculum VI 11 13
 Demophoon *cf.* Acamas
 Deucalion pater Idomenei *Prolog.* I 1
 deus auctor singulis mortali- bus boni malique III 26
 Diana pestem Graecis mittit I 19 eius lucus in Aulide I 19 20
 Dictys Cretensis cum Idomeneo militavit e Gnoso ciuitate de bello Troiano scripsit *Epist. Prolog.* I 13 V 17 VI 10 cum Idomeneo in patriam rediit VI 2 sequenti anno ad oraculum Apollinis mittitur VI 11
 Diomedea Phorbantis filia ab Achille abducitur II 16 19 Patroclo dilecta III 12
 Diomedes ex Argis I 12 17 19 reges qui Argis conuenerunt hospitio recepit I 15 campestri exercitui praeponitur I 16 reges Argos convocat II 9 maximam curam habet belli Troianis inferendi II 9 consilium de interficiendo Palamede inquit cum Ulixee II 15 praedam dividit II 19 legatus ad Priamum mittitur II 20 fortissimus II 32 Pandarum occidit II 41 legatus missus ad Achillem II 48 Pyraechmem aliosque interficit, ab Hectore vulneratur III 4 duodecim hostes vivos

- capit III 14 locum busto
 Patrocli dimetitur III 12 in
 ludis Patroclo institutis bi-
 garum certamine victor est
 III 17 item cursu in armis
 III 19 Penthesileam in Sea-
 mandrum praecipitat IV 3
 Telestem interficit IV 7 Pal-
 ladium secum retinet V 15
 domum reversus ab uxore
 Aegiale adventu prohibetur
 Corinthum se confert, Oe-
 neum in regnum restituit,
 postea ipse in regnum reci-
 pitur VI 2
- Diores Phylei filius ex Elide
 I 13 17 ab Hectore vulnera-
 tur III 5
- Dolon Eumedis filius explo-
 ratum missus ab Ulixē et
 Diomede necatur II 37
- Doryclus Priami filius ab Aia-
 cibus interficitur III 7
- Dryops ab Idomeneo inter-
 fectus IV 7
- Dulichium I 17
- Dymas pater Hecubae I 9
 pater Asii II 35
- Echemmon Priami filius ab
 Ulixē interficitur IV 7
- Echinades insulae I 17 VI 6
- Eetion rex Lyrnessi ab
 Achille interficitur II 17
- Eion pater Rhesi II 45
- Electra filia Hesionae et At-
 lantis, mater Dardani I 9
 IV 22
- Elephenor ex Euboea I 17
- Elis I 17
- Ennomus e Moesia II 35
- Epistrophus filius Minui Ali-
 zonum rex II 35
- Epistrophus Phocensis I 13 17
- Epiaus ex insulis Cycladibus
 I 17 naues ab Hectore in-
 census restituit II 44 sagit-
 tarius III 1 in montem Idam
- uadit III 12 V 9 equi lignei
 fabricator V 11
- equus Troianus donum Mi-
 neruae Troiam inductus est
 V 9 11
- Erichthonius filius Dardani et
 Olizonae IV 22
- Erigon filius Aegisthi et Cly-
 temestrae VI 2
- Erigona filia Aegisthi et Cly-
 temestrae laqueo interiit VI 4
- Euaemon pater Eurypyli
 I 13
- Euander captus Patrocli ma-
 nibus inferias mittitur III 13
- Euboea I 17 VI 1
- Eumedes Dolonis pater II 37
- Eumelus Pheraeus Admeti
 filius I 14 17 uulneratur II 38
 in ludis Patrocli uictor qua-
 driugis equis declaratur
 III 17 legatus de pace V 10
- Euphemus Troezenius Cico-
 niorum dux II 35 interfec-
 tus II 43
- Euphorbus vulneratus proelio
 excedit II 38 Patroclum vul-
 nerat, a Menelao et Aiace
 Oilei occiditur III 10
- Eupraxides *Prolog.*
- Europa Phoenicis filia a Cre-
 tensibus ex Sidone rapta
 II 26 in insula Creta summa
 religione colitur, pater ei
 multas res pretiosas Cretam
 transmittit I 2
- Euryalus Mecistei filius I 14
- Eurypyly Euaemonis filius
 Ormenius I 13 17 in ludis
 Patrocli victor est currendo
 III 19
- Eurypyly Telephi et Astyo-
 chae filius virtute clarus
 II 5 IV 14 Peneleum et Ni-
 reum occidit, a Neoptolemo
 interficitur IV 17 eius ossa
 combusta Graeci patri re-
 mittunt IV 18

- Eurysaces filius Aiakis Telamonii et Tecmessae V 16
 Eussorus pater Acamantis Thracis II 35
- funus Achillis IV 13 Aiakis V 16 Hectoris IV 1 Patrocli III 12
- Ganymedes Trois filius IV 22 a Cretensibus raptus II 26
 Gargarum urbs ab Aiace Telamonio capta II 27
 Gergitha urbs ab Aiace Telamonio capta II 27
 Glauce Cycni filia Aiaci traditur II 13 mater Aeantidis V 16
 Glaucus Antenoris filius III 26 cum Alexandro Helenam rapit V 2 ab Agamemnone interficitur IV 7 V 2
 Glaucus Hippolochi filius ex Lycia II 35 43 vulneratus II 38
 Glaucus ab Aiace Telamonio interfectus IV 7
 Gnosus ciuitas *Prolog.* sedes regni Cretensis *Epist.*
 Gorgythion Deiphobi frater a Patroclo necatur III 8
 Graeci *vel* Grai I 4 I 14 II 42 46 47 III 4 14
 Graecia *Epist.* II 5 8 9 21 26 III 21 IV 1 VI 2
 Guneus rex Cyphius occiditur I 17 III 18
- Hadriaticum mare V 17
- Hector consilio et uirtute praeclarus II 25 32 ignem in naues Graecorum iacit II 42 ab Aiace Telamonio repellitur II 43 Diorem et Polyxenum vulnerat III 5 Pylaemenem fundit III 5 fugit ex acie III 6 Patroclum occidit III 10 23 ab Achille insidiis necatur III 15 luctus Troianorum III 16 corpus redimitur III 20 eius filii Heleno conceduntur V 16
 Hecuba Dymae filia I 9 mater Polydori II 27 III 2 IV 1 eius somnium III 26 Troia capta Ulixi sorte obtigit V 13 lapidibus obruta necatur V 16 eius tumulus V 16
 Helena Tyndari filia Alexandro et Hecubae affinis I 9 20 admirabilis pulchritudinis I 3 ab Alexandro rapta I 3 III 26 non invita eum secuta est I 10 tres eius filii casu camerae extincti V 5 Alexandro interfecto Deiphobus eam in matrimonium ducit IV 22 Troia capta Menelao conceditur V 13 cum Menelao Cretam accedit VI 4
 Helenus vulneratus II 38
 Achilles manum ex occulto vulnerat III 6 tradit se Graecis IV 18 excidium Troiae praedicit IV 18 eo auctore equus ligneus fabricatur V 9 prudentia eius laudatur V 10 filios Hectoris accipit V 16
 Hellespontus II 8
 Hemera Memnonis mater et soror reliquiis filii sepultis nusquam comparuit VI 10
 Hercules auus Antiphi et Phidippi II 5 eius discessus ad deos I 14 laborum monumenta plurima per totam Graeciam II 5 fortitudo IV 15 arma IV 19
 Hermione Menelai filia Orestis desponsa VI 4 Neoptolemo nubit VI 10 Andromachae insidiatur VI 12 Neoptolemo occiso Orestis nubit VI 13
 Hesiona Danae filia I 9 mater Electrae IV 22

- Hicetaon Laomedontis filius
 IV 22
 Hierapolis urbs opulentissima
 ab Achille diruta II 16
 Himera *cf.* Hemera
 Hippodamas Priami filius ab
 Aiacibus necatur III 7
 Hippodamia Brisis filia ab
 Achille abducta II 17 19
 Achilli ab Agamemnone ab-
 strahitur II 33 inviolata
 mansit II 49 rursus ei red-
 ditur II 52 custos rerum
 Achillis IV 15
 Hippolochus pater Glauci ex
 Lycia II 35
 Hippothous Lethi filius e La-
 rissa Pelasgidarum II 35 ca-
 dit III 14
 Hippothous Priami filius ab
 Aiacibus interficitur III 7
 hostia II 49 IV 10
 Hydra IV 19
 Hyrtacus pater Asii II 35
 III 13

 Ialmenus Orchomenius *Epist.*
 I 13 17 IV 2 in montem
 Idam vadit III 12
 Ialysus urbs Rhodi opulenta
 IV 4
 Ida III 12 26 IV 13 Idaeus
 mons II 27
 Idaeus filius Alexandri et
 Helenae, casu camerae ex-
 tinctus V 5
 Idaeus praeco Troianus II 27
 V 6 ad Achillem missus IV 10
 Idomeneus Deucalionis filius
 Cretensis *Epist. Prolog.* I 1
 17 19 praedam inter duces
 dividit II 19 Acamantem oc-
 cidit III 4 vulneratur III 14
 in ludis Patroclo institutis
 donum accipit III 19 Dryo-
 pem Biantem Corythonem (?)
 interficit IV 7 legatus de
 pace V 10 Troia capta Corin-
 thum, inde in patriam se
 confert VI 2 Orestem et Me-
 nelaum reconciliat VI 4 ibi
 moritur VI 6
 Ilioneus Priami filius ab Aiace
 Oilei interficitur IV 7
 Ilium *Prolog.* I 15 II 22 III 23
 IV 6 V 14 15 Ilienses II 27 37
 Ilius rex Trois filius IV 22
 Ili et Pelopis discordia I 6
 templum Minervae exstruit
 V 5 eius tumulus IV 1 pater
 Tithoni et Laomedontis IV 22
 immolatio centum victimarum
 II 14 28
 Indi IV 4
 inferiae Patrocli manibus
 III 13
 insigne insulae VI 15 iaculi
ibid.
 Io ex Sidone Argos abducta
 II 26
 Iolci III 26
 Iolcius VI 8
 Iphiclus pater Protesilai I 14
 Iphigenia Achilli desponsa
 Ulixi committitur I 20 im-
 molatur I 21 Scytharum regi
 commendatur I 22
 Ira Apollinis II 30
 Ismarum V 15 VI 5
 Isus captus Patrocli manibus
 inferias mittitur III 14
 Iuno Argiva I 16
 Iupiter pater Dardani et La-
 cedaemonis I 9 summus V 10
 anteaedificialis V 12
 Ixaeus fulmine ictus perit
 VI 11

 Lacedaemon urbs I 5 12 17
 Lacedaemon Iouis et Tayge-
 tae filius, Amyclae pater I 9
 Laerta mortuus VI 6
 Laestrygon frater Cyclopiis
 VI 5
 Lampus Laomedontis filius
 IV 22

- Laodamas paruulus Hectoris
 et Andromachae filius III 20
 insidias ei struxit Hermiona
 VI 12
 Laodamia Sarpedonis mater
 II 11
 Laodocus Priami filius ab Aga-
 memnone interficitur III 7
 Laomedon rex Troiae, Ili
 filius, pater Hicetaonis Cly-
 tii Lampi Timoetis Bucolio-
 nis et Priami, periurus ad-
 versus Herculem IV 22
 Larissa Pelasgidarum II 27 35
 Leda affinis Hecubae I 9
 Leitus Boeotiae princeps
 I 13 17
 Leleges, eorum urbs Peda-
 sus II 17
 Lemnus sacra Vulcano II 14
 33 47
 Leonteus I 13 17
 Lesbus ab Achille capitur
 II 16
 Lethus pater Hippothoi et
 Pylaei II 35
 Leucata VI 6
 Liber hoc nomine appellati
 sunt reges in convivio deo-
 rum VI 7
 litterae Atticae *Epist.* Puni-
 cae, Phoenicum *Epist. Pro-*
log. V 17
 Locris I 14 Locrorum classis
 VI 1
 Lothophagi VI 5
 ludi funebres III 17
 lues I 19 II 30 sedata I 22
 II 33
 Luna testis inuocatur V 10
 Lycaon Pandari pater II 35
 Lycaon Priami filius captus
 Achillis iussu ingulatus IV 9
 Lycii I 18 II 35
 Lycomedes pater Deidamiae
 IV 15
 Lycophron comes Dictyis ful-
 mine ictus periit VI 11
 Lyrnessus Cilicum urbs ab
 Achille capitur II 17
 Machaon Aesculapii filius
 Triccensis I 14 17 II 6 10
 Telephi vulneri medetur
 II 6 10 in ludis Patroclo in-
 stitutis victor est currendo
 III 19
 Maeonia II 35
 Magnes I 17
 manes Patrocli III 14
 Mars I 15
 Mecistheus pater Euryali I 14
 Medea a Colchis in Iolcorum
 fines transuecta II 26
 Meges e Dulichio Phylei filius
 I 13 17 Echinadibus impe-
 rator III 10 interficitur III 10
 Melius Priami filius occiditur
 III 7
 Melius pater Pylaemenis II 35
 Memnon Tithoni et Aurorae
 filius IV 4 5 Antiochum in-
 terficit, ab Achille interfici-
 tur IV 6 funus eius IV 8
 reliquiae ab Hemera quae-
 sitae VI 10
 Menalippus Acasti filius a
 Neoptolemo occiditur VI 8
 Menelaus filius Aeropae et
 Plisthenis I 1 17 Troiam ad
 Helenam repetendam mittit-
 tur I 4 cum Ulixee et Cal-
 chante Iphigeniam sacrificio
 adornat I 21 eius dissensio
 cum Agamemnone II 7 ad
 Priamum legatus mittitur
 II 20 fortitudine praeclarus
 II 32 certamen singulare
 cum Alexandro II 39 unne-
 ratur II 40 sagittandi perit-
 us III 1 IV 2 in ludis Pa-
 troclo institutis bigarum cer-
 tamine uictor est III 17 Dei-
 phobum crudelissime necat
 V 12 Helenam recipit V 13 14
 Troiam relinquit V 16 Cre-

- tam venit VI 3 Oresti filiam suam despondet VI 4
 Menestheus Atheniensis I 14 17 aciem ordinat II 36 Troia capta ab Atheniensibus in regnum recipitur VI 2 Orestem adiuvat VI 4
 mercatores II 8
 Meriones Moli filius Creten-
 sis *Prol.* I 1 13 17 vulneratur II 38 sagittandi peritus III 1 18 IV 2 in montem Idam uadit III 12 legatus de pace V 10 regnum Cretae recipit VI 6
 Mesthles filius Talaemenis ex Maeonia II 35
 Mestor Priami filius cum Pyrrho captiuus in Graeciam ierat VI 9
 Methona I 17
 Minerva IV 12 V 5 6 8 9 10 11
 Minos Iouis filius I 1
 Minuus pater Odij et Epistrophii II 35
 Moesia, Mysi II 1 4 35
 Molossi VI 7
 Molus pater Merionis *Prol.* I 1
 Mopsus Colophonius I 17
 Musae nominantur feminae in convivio deorum VI 7
 Mycenae I 15 17 20 VI 3 4 13
 Mygdones ex Moesia II 35
 Myrmidones gens fortissima II 36 IV 15

 Nastes Nomionis filius ex Caria II 35 ab Aiace Telamonio interficitur IV 12
 Nauplius Palamedis et Oeacis pater I 1 igni elato ad Euboeam Graecos perdit VI 1
 Nausica Alcinoi filia Telemacho nubit VI 6
 Neandrienses II 13
 Neoptolemus Achillis et Deidamiae filius IV 15 Eury-
 pylum occidit IV 17 eius
 luctus ad tumulum patris IV 21 legatus de pace V 10
 Priamum necat V 12 Poly-
 xenam Achilli inferias sacrifi-
 cat, Andromacham sorte
 accipit V 13 Hectoris filios
 Heleno concedit V 16 Troia
 relicta apud Molossos naves
 reficit, postea ad Sepiadum
 litus omnes fere naves amit-
 tit, Pelea avum in spelunca
 reperit, expulsum regno ab
 Acasto VI 7 vindictam sum-
 mit de Pelei hostibus et pa-
 tris imperium recipit VI 9
 Hermionam in matrimonium
 ducit VI 10 Delphos pro-
 fectus ab Oreste necatur
 VI 12 ibi sepelitur VI 13
 Neptunus moenia Troiae stru-
 xisse creditus est V 11
 Nereus et Nereis *scilicet*. Chiron
 et Thetis VI 7
 Nero Caesar Romanus *Epist.*
Prolog.
 Nestor Anaxibiae coniunx,
 maritus Antilochi et Thra-
 symedis I 13 14 facundia
 excellit I 20 praedam inter
 Graecos dividit II 19 in lu-
 dis Patroclo institutis ab
 Achille primus post Aga-
 memnonem dona accipit
 III 19 legatus de pace V 10
 Nireus pulcher ex Syme I 14
 17 interfectus ab Eurypylo
 IV 17 cremantur ossa IV 18
 Nomion pater Nastis et Am-
 phimachi II 35

 Oceanus testis invocatus V 10
 Odius filius Minui II 35
 Oeax Nauplii et Clymenae
 filius, Palamedis frater I 1
 VI 2 Argis Graecorum du-
 cum feminas contra maritos
 e bello redeuntes excitat
 VI 2

- Oebalus Argali filius, pater Tyndari I 9
 Oeneus a Diomede in regnum restituitur VI 2
 Oenideus rex Cebrenorum V 17
 Oenone coniunx Alexandri III 26 eodem funere atque Alexander sepelitur IV 21
 Oenotropae vocantur filii Anii I 23
 Oileus Ajax I 17
 Olizona filia Phinei, uxor Dardani III 5 IV 22
 oracula et vaticinia I 19 II 10 14 IV 18 V 5 7 9 11 VI 3
 Orchomenii I 17
 Orestes Agamemnonis filius, Aegisthi manibus a Talthybio ereptus Idomeneo traditur VI 2 matrem et Aegisthum necat VI 3 Ariopagitarum iudicio Athenis absolutus paternum regnum accipit Cretam proficiscitur, ibi Menelaus ei Hermionam despondet VI 4 Neoptolemmum interficit, Hermionam uxorem ducit VI 13
 Paeonius II 35
 Palamedes Nauplii et Clymenae filius I 1 II 14 Menelaum ob raptam uxorem consolatur, legatus Troiam mittitur ad Helenam a Priamo repetendam I 4 eius prudentia domi bellicae et mira eloquentia I 6 V 15 praepositur campestri exercitui I 16 princeps Graecorum deligitur I 19 per eum Graeci Chrysaee sacrificium exhibent Apollini Zminthio II 14 ab Ulixee et Diomede interficitur II 15 eius necem ulciscitur Nauplius VI 1
 Palladium Minervae signum, ex ligno factum, fatale Troianis V 5 rapitur V 8 Aiaceis et Ulixide de eo certamen, Ulixide conceditur V 14 apud Diomedem manet V 15 Pallas Phoenix vel Phallax dux classis Memnonis necatur IV 4 VI 10
 Pammon Priami filius caesus II 43
 Pandarus Lycaonis filius e Lycia I 35 ex occulto Menelaum et multos Graecos vulnerat II 40 a Diomede occiditur II 41
 Panthus Troianorum consultor II 23 25 V 6
 Paphlagonum II 35
 Paris *vid.* Alexander
 Patroclus amicus Achillis I 14 II 34 III 23 orat Achillem, ut iram remittat II 51 52 ob virtutem ab Achille praedicatur III 9 Sarpedonem certamine singulari necat III 7 Deiphobum vulnerat, Gorgithionem occidit III 8 ab Euphorbo vulneratus ab Hectore occiditur III 10 lugetur III 11 funus III 12 ludi funebres in eius honorem celebrantur III 17 amavit Diomedeam III 12
 Pedasus Lelegum urbs ab Achille capitur II 17
 Pelasgidae II 35
 Pelasgium I 17
 Peleus regno expulsus ab Acasto VI 7 eius fugit insidias VI 8 cum Thetide Neoptolemo iusta persolvit VI 13 Pelei cum Thetide nuptiae VI 7
 Pelopidae I 12 II 5 6
 Pelops I 4 12 14 II 6 eius et Ili discordiae I 6 divitiae III 23
 Peneleus Boeotiae princeps

- I 13 ab Eurypylo occiditur
IV 17 cremantur ossa IV 18
- Penelope Ulixis uxor pudica
VI 6
- Penthesilea Amazonum regina
auxiliatur Priamo III 15 16
IV 2 vulneratur ab Achille,
qui eius amore capitur IV 2
a Diomede in Scamandrum
deicitur IV 3
- Pergamum, ubi Priamo regio
est V 5
- Perrhaebae I 17
- pestis in Graecorum exercitu
saeuens I 19 II 31
- Petya ab Aiace expugnata
II 27
- Phaeacès VI 5
- Phalis Sidoniorum rex I 18
- Phalliotis regio Phoenices,
ubi Memnonis ossa sepulta
sunt VI 10
- Pherae I 17
- Phidippus Thessali filius, ne-
pos Herculis insignis armorum
specie I 14 17 II 5
legatus ad Telephum II 4
- Philenor Priami filius occidi-
tur ab Agamemnone III 7
ab Aiace Oileo interficitur
IV 7
- Philocteta Poeantis filius, co-
mes Herculis sagittas hy-
drae sanguine infectas ac-
cipit I 14 17 morsu serpen-
tis contingitur, Lemnum mit-
titur, ut ibi a sacerdotibus
Vulcani sanetur II 14 portio
praedae ei Lemnum mitti-
tur II 33 Lemno regreditur
II 47 sagittandi arte omnes
Graecos superat III 1 18
Alexandrum interficit, mul-
tos Troianos occidit, quare
virtutis maximam gloriam
consequitur IV 20 legatus
de pace V 10
- Phineus Agenoris filius I 9
III 5
- Phineus pater Olizonae IV 22
- Phocis I 17
- Phoenice terra Syriae I 5
VI 10
- Phoenices Phalam lapidibus
necant IV 4 Phoenicnm lit-
terae *Prolog.* I 10 naves VI 5
Phoenices per maria prae-
dantes, a quibus Ulixes re-
servatur VI 5
- Phoenix custos et rector
Achillis I 14 II 33 praefec-
tus navium deligitur I 16 orat
Achillem, ut iras remittat
II 51 Priamum qui ob Hec-
toris cadaver ad Achillem
venerat, humo erigit et re-
creat III 22 24
- Phoenix Sidoniorum rex, pa-
ter Europae I 2 5
- Phoenix Agenoris filius I 9
- Phorbas rex Lesbi ab Achille
necatur II 16
- Phorcys ex Phrygia II 35
- Phrygia II 35 41 44 V 4
- Phylaca I 17
- Phyleus pater Megetis I 13
- Piros ex Thracia II 35
- Plisthenes Acasti filius a
Neoptolemo caesus VI 8
- Plisthenes mature mortuus,
coniunx Aeropae, pater Aga-
memnonis Menelai Anaxi-
biae, eius filios educavit
Atreus, unde illis Atridarum
nomen I 1
- Plisthenidae appellantur cum
contumelia Agamemnon et
Menelaus V 16
- Podalirius Aesculapii filius
Triccensis inclitus medicina
I 14 17 Telephi vulneri me-
detur II 6 10 in ludis Pa-
troclo institutis donum acci-
pit III 19
- Podarces Iphicli filius Pro-

- tesilai frater ex Phylaca
I 14 17
- Poas Philoctetae pater I 14
- Polites Priami filius caesus
II 43
- Polydamas vulneratus pugna
excedit II 38 fortiter pug-
nat III 4 ab Aiace Telamo-
nio interficitur IV 7
- Polydorus Priami filius clam
Polymestori committitur, a
quo proditur Aiaci III 18 ob
eum legatio ad Priamum
mittitur II 20 22 lapidibus
obruitur et sepelitur II 27
- Polymestor Chersonesi rex
Aiaci se dedit, amicus Grae-
corum fit, Polydorum prodit
Aiaci II 18
- Polynices Thessandri pater
I 14 17 II 2
- Polyphemus VI 5
- Polypoetes I 17 in ludis Pa-
troclo institutis cursu longo
victor est III 19
- Polyxena, eius amore capitur
Achilles III 2 *sqq.* Priamum
ob Hectoris cadaver ad
Achillem sequitur III 20
Achillis genibus obvoluta
sponte servitium sui pro ab-
solute cadaveris pollice-
tur III 24 Achilles eam re-
cusat, vestibus donat III 27
Priamus Idaeum de Poly-
xena ad Achillem mittit
IV 10 Achilli inferias mit-
titur V 13
- Polyxenus ex Elide I 17 II 25
ab Hectore vulneratur III 6
portenta V 7 8 VI 14
- Praxis *Epist.*
- Priamus Laomedontis filius
admodum parvulus petito
Hesionae regno inpositus est
IV 22 pater quinquaginta
filiorum III 26 Hectoris ca-
daver redimit III 20 cuncti
- proceres seditionem adver-
sus Priamum movent IV 22
pacem cum Graecis optat
V 3 ad aram Iovis ante-
aedificialis a Neoptolemo
necatur V 12
- Priamidae I 1 III 8 11 35 41 *etc.*
- proci Penelopae epulis re-
pleti necantur VI 6
- Protesilaus Iphicli filius ex
Phylaea I 14 17 primus oc-
ciditur ab Aenea III 11 se-
pelitur II 12
- Prothoenor Boeotiae princeps
I 13 17
- Prothous Magnes I 17
- Ptoliporthus Telemachi et
Nausicae filius VI 6
- Punicae litterae *Epist. Prolog.*
II 16 a Cadmo Danaoque
Graecis traditae V 17
- Pylaemenes Melii filius Pa-
phlagonus II 35 a Phineo
originem repetebat, ab
Achille necatur III 5
- Pylaenus Lethi filius e Larissa
II 35 cadit III 14
- Pyraechmes Axii filius e
Paeonia II 35 a Diomede
occiditur III 4
- Pyrrhus Achillis filius IV 15
- Pythii oraculum II 14
- Religio lucus I 19.
- Rhesus Eione genitus ab
Ulixe et Diomede in tento-
rio interficitur II 45
- Rhodie auctores caedis Phor-
bantis IV 4
- Rhodus insula Graecis socia
I 17
- Rhoeteum promontorium, ibi
Aiakis sepulchrum V 15
- rogus Hectoris V 8
- Romana civitas *Prolog.*
- Rufinus *Epist.*
- Rutilius Lupus consularis
Prolog.

- Sacrificia I 2 15 II 14 49
 V 8 10
 Salamina Cyprina a Teucro
 condita I 17 VI 2 4
 Sarpedon Lycius ex Solemo
 Xanthi et Laodamiae filius
 II 11 33 43 vulneratus pugna
 excedit II 38 43 a Patroclo
 interficitur III 7 luctus III 9
 Scamandrius *i. q.* Astyanax
 III 20
 Scamandrius fluvijs, in quem
 Pantesilea praeceps datur
 IV 3
 Scepsis ab Aiace capta II 27
 Schedius Phocensis I 15 17
 interficitur III 10
 Scylla VI 5
 Scyrus urbs opulenta ab
 Achille capta II 16
 Scythae barbari, mercatores
 II 8 10 duces viae II 10
 Scytharum rex cum donis ad
 Graecos venit II 16 Scytharum
 regi Iphigenia servata
 committitur I 22
 seniores primi sententiam ro-
 gantur II 23
 Sepiadum litus VI 8
 sepulchrum Achillis et Pa-
 trocli IV 15
 Sicilia VI 5
 Sidona I 2 II 6 Sidonii I 5
 II 26
 Sigeum, ubi Achillis sepul-
 chrum IV 15 eo secedunt
 Graeci ibique noctem ope-
 riuntur V 12
 Sinon, Graecis signum dat
 igni elato V 12
 Sirenarum scopuli VI 5
 Sol testis invocatur V 10
 Solemus II 35
 somnia interpretandi periti
 VI 14
 Spartae concio Graecorum
 I 4 altera I 12
 Sthenelus Argivus Capanei
 filius I 14 fortiter pugnat
 IV 12
 Strophius Phocensis, cuius
 filia Aegistho nupserat, adiu-
 vat Orestem VI 3
 Syme I 17
 Talaemenes II 35 pater An-
 tithi et Mesthliis e Maeonia
 II 35
 Talthybius praeco IV 20 V 1
 Orestem Aegisthi manibus
 ereptum Idomeneo tradit VI 2
 Taygeta Agenoris filia, ma-
 ter Lacedaemonis I 9
 Tecmessa Teuthrantis filia ab
 Aiace abducta II 18 mater
 Eurysacis V 6 Aiaci conce-
 ditur V 19
 Telamon Ulixi naves cum
 sociis adimit VI 5 Teucrum
 Salamina prohibet VI 2
 Telegonus Circes et Ulixis
 filius patrem occidit VI 15
 Telemachus Ulixis et Pene-
 lopes filius Nausicam in ma-
 trimonium ducit, pater Pto-
 liporthi VI 6 patri suspectus
 agris Cephaleniae relegatur
 VI 14
 Telephus Moesiae imperator
 II 1 Herculis filius proce-
 rus corpore et pollens viri-
 bus II 4 Atridis adfinis II 5
 Thessandrum interficit II 2
 ab Achille vulneratur II 3
 Priami filiam Astyoche
 uxorem habet, ex qua Eury-
 pylus natus est II 5 IV 14
 hospitio excipit Agamemno-
 nem et Menelaum atque mu-
 neribus donat II 6 Machaon
 et Podalirius eius vulnere
 mederi iubentur *ibid.* Argis
 ab Achille sanatur, dux
 Graecorum fit ad Troiam
 II 10 domum redit II 12

- Telestes Priami filius a Diomedea necatur IV 7
 Terra mater testis invocatur V 10
 Teucri i. q. Troiani IV 2
 Teucrus Aiacis frater I 13 sagittandi peritus III 1 Salamina a patre pulsus in Cypro urbem Salaminam condit VI 2 4
 Teuthranus Teuthrantis et Auges filius, frater Telephi uterinus, ab Aiace occiditur II 3
 Teuthras pater Teuthranii, Phrygum rex ab Aiace interficitur II 18
 Thalpius ex Elide I 17
 Theano Antenoris uxor, Minervae sacerdos Palladium rapit V 8
 Thebae I 17
 Thessalia VI 7
 Thessandrus Polynicis filius Thebanus I 14 Telephi comitem occidit, a Telepho occiditur II 2
 Thestor pater Calchantis I 15
 Thetis Chironis filia I 14 nova nupta Pelei in convivio celebrata atque Nereis appellata VI 7 Acastum Neoptolemi manibus liberat VI 9
 Thoas Andraemonis filius ex Aetolia I 13 17 legatus de pace V 10
 Thraces II 18 46 47
 Thracia I 35 V 14
 Thrasymedes Nestoris et Anaxibiae filius I 13
 Thymbraeus Apollo II 52 III 1 IV 10
 Timoetes Laomedontis filius IV 22
 Tithonus Ili filius IV 22 Memnonis pater IV 4
 Tlepolemus Rhodius Herculis filius I 14 17 IV 2 legatus ad Telephum Eurypylo traditur II 5 in ludis Patroclo institutus victor est saltu III 10
 Troezenia II 35
 Troia, eius moenia Apollinis et Neptuni monumenta V 12 obsessa a Graecis IV 20 ab Aenea et Antenore prodita IV 22 V 1 *sqq.* capta V 12 regno potitur Antenor V 17 Troiani inde a Pelope Graecis adfines V 2 Troiana victoria I 21 Troianum bellum *Prolog.*
 Troitus Priami filius captus et iugulatus est per Achillem, a Troianis lugetur IV 9
 Tros Dardani filius I 9 Erichthonii filius, pater Ili Ganymedis Cleomestrae IV 22
 tumulus Achillis IV 21 Hectoris V 8
 turturis marinae os quo armatum erat Telegoni hastile VI 15
 Tyndarus pater Helenae I 9
 Vaticinatio I 21
 Ulixes Ithacensis ad Priamum legatur ad Helenam repetendam I 4 17 II 20 *sqq.* terrestri exercitui praepositur I 16 Iphigeniam per dolum Mycenis Aulidem deducit I 20 sacrificio adornat cum Menelao et Calchante I 21 reconciliat Achillem et Agamemnonem II 9 auctor caedis Palamedis II 15 *sqq.* Telephus cum persequitur II 3 vulneratus pugna excedit II 38 legatus ad Priamum II 48 sagittandi peritus III 18 locum busto Patrocli dimittitur III 12 Ulixis et Aiacis luctatio III 19 in Hectoris redemptione Priamum

mum maledictis persequitur
 III 20 Arctum et Echemonem Priami filios occidit
 IV 7 Antimachi filios cum Aiace capit IV 21 in proditione Troiae praecipuas partes agit IV 22 V 4 *sqq.*
 tentoria Ulixis V 8 Hecubam sorte accipit V 13 Helenam opera sua servavit V 14 Palladium accipit V 8 14 de quo cum Aiace certat V 14 seditione orta clam Ismarum venit V 15 Cretam appulsus est, omnes naves per

Telemachum amiserat VI 5 eius errores VI 5 Ithacam revertitur VI 6 a Telegono filio vulneratus triduo post mortuus est VI 15
 Vulcano sacra Lemnos II 14

Xanthus pater Sarpedonis II 11 35

Zacynthus insula VI 6

Zelea urbs ab Aiace capta II 27

Zmintbius Apollo II 14

CENSORINI

DE DIE NATALI LIBER

RECENSUIT

FRIDERICUS HULTSCH.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXVII.

LIPSIÆ: TYPIS B. G. TEUBNERI.

CAROLO HALM
AUGUSTO WILMANNNS

D · D · D ·

PRAEFATIO.

Censorini recognoscendi ut consilium caperem factum est CAROLI HALMII beneficio, qui ante hos quattuor annos, cum Misniam convenissent Germaniae viri philologi, obtulit mihi suum Censorini exemplum, in quo variam codicis Darmstadiensis scripturam diligentissime adnotaverat. Namque, ut fere fit, postquam Ottonis Iahni cura Censorini liber, vulgo pessime editus, mirum quanto emendatior prodiit ex codicibus Darmstadiensi et Vaticano, tamen satis ampla variae scripturae copia omissa erat, cuius si ratio haberetur, multos locos adhuc minus recte editos corrigi posse viderat Halmius. Itaque ego summi viri auctoritati libenter obtemperans Censorini librum ita recensere institui, ut, quantum fieri posset, ipsam antiquam codicis Darmstadiensis scripturam, non recentiore illam quam alia manus in eundem librum passim intulit, tamquam certissimam ducem sequerer. Quam rationem ita facillime omnibus probatum iri existimabam, si et antiquae

scripturae varietas et altera illa quam dixi contextus forma plene ac perspicue in adnotatione apponeretur. Itaque pergratum contigit ut AUGUSTUS WILMANNUS, cuius amicitia non in hac una re prompta mihi ac parata fuit Romae commoranti, sponte concederet commentarios suos quibus omnem e codice Vaticano varietatem sedulo exscripserat. Hic enim liber, ut cum Darmstadiensi fere ubique consentit, ita in dissensu plerumque sequitur alteram illam recentioremanum.

Hanc quidem vetusti cuiusdam interpolatoris operam, paucissimis locis probandam (ut p. 25, 16. 66, 20), cum secuti essent priores editores plerique, plurima sane indicia mendorum quae antiquitus in Censorini librum irreperant quodammodo oblita et occultata fuerunt. Postquam vero omissis his inanibus commentis Otto Iahnus reverti coepit ad primariae manus vestigia, multa olim immerito spreta aut neglecta ex hac ipsa auctoritate corrigi, alia probabili coniectura sanari potuerunt, nonnulla tamen quae gravius corrupta essent intacta relinquenda fuerunt. Et maxime lacunarum notas saepius poni oportuit quam antea factum erat. Quo e genere ut unum afferam, apparet cap. XIV (p. 25, 17) verba turbata *quae duo* cet. non posse ea ratione sanari quam Ludovicus de Ian iniit in commentariis Monacensibus qui inscribuntur *Gelehrte Anzeigen* (tom. XXIV p. 211 ss.). Nam cum de duodenis annorum hebdomadibus in aetatem huma-

nam incurrentibus antea scriptum sit, non potuit quasi maius quiddam subiungere Censorinus *atque ad decies septenos annos (vitam) posse — proferri*. Immo verba *quae duo* initium fecerunt sententiae alicuius nunc truncatae, qua scriptor primum Staseae et Etruscorum placita de duodecim hebdomadam spatio breviter comprehendit et de his nescio quid adiecit, tum aliam quandam opinionem protulit, ex qua brevius etiam spatium concederetur vitae humanae; tamen *homines aetatem suam* (haec enim fere extrema in lacuna exciderunt) *ad decies septenos annos posse — proferre*. Praeterea obiter commemoro in Livii loco quem Censorinus cap. XVII affert, si sub finem (p. 33, 8) post *saeculi* addideris *modum* (coll. p. 32, 19. 32, 1), hanc orationem obliquam non alienam videri a reliquis quae interciderint. Cuius loci similitudine paulo post (p. 35, 2) nescio an scribendum sit *si quis credit ludis saecularibus saecula terminari*.

Contrariam hiatibus scripturae labem, glossemata dico ab interpolatoribus inculcata, vix minus saepe notare debui, ac saepissime quidem in fragmento. Ut p. 57, 10 verba *et poploe anafora dicuntur* non tam propterea seclusi, quod intellegi nequirent, sed quia illum qui ea scripsit voluisse putarem *et populo canaphora dicuntur*, eiusmodi autem mira sententia non tribuenda esse videretur ipsi compilatori fragmenti. Sed notanda est et appellatio quae hoc loco signis zodiaci imponitur et

forma *καταφώρα* adhuc non cognita nisi ex Hesychio. Aliud Graecum vocabulum nondum receptum in nostra lexica latet in glossa quae paulo ante (p. 57, 2) primum margini adscripta fuit, tum in contextum verborum illata. Ubi dubitari non potest quin recte *antistoechoe* scripserit Iahnus Isaacum Vossium secutus; quod autem in codice sequitur *antiscepe*, id nec *antoeci*, ut suavit Carrio, nec Lachmannianum *antiscioe* fuisse videtur, sed id ipsum quod Nunnesius interpretatus est *qui aversi contrarios polos spectent*: at vero hoc non est barbarum *antiscepa*, ut ille voluit, sed *antiscopoe* sive Graecum ἀντίσκοποι. Denique etiam apud ipsum Censorinum insolitam formam Graecam Halmio monente e codice restitui, *enneaeteris* p. 37, 12, cui similia sunt ἐννεαετία et ἐννεαετής, de quibus vide Dindorfios in Stephani thesauro.

Monent me haec Graeca ut paucis significem, quam normam et in Graecis vocabulis et in numeris scribendis secutus sim. Nam cum ex utroque genere permulta pro brevitate libri reperiantur apud Censorinum, minime ea res negligenda videtur. Primum autem hoc mihi persuasum esse profiteor, certam legem neque alios scriptores plerosque nec Censorinum sibi sanxisse, ex qua et numeros aut notis aut litteris et Graeca aut Graecis aut Latinis ductibus scriberent; sed regulas quidem fuisse aliquas, nequaquam tamen immutabiles. Tum negari non potest veteres librarios in describendis codici-

bus multa suo arbitrio variavisse, at certe eo pauciora quo vetustiores sunt libri manu scripti. Ita cum hac etiam in re secundum antiquissima vestigia Censorini librum ediderim, minime equidem affirmem in omnibus me ipsius scriptoris manum repraesentasse; hoc tamen facile concessum iri arbitror, nullam aliam rationem inveniri potuisse, qua propius ad verum accederetur. Nonnullis autem locis ipsa codicis menda indicio fuerunt alia olim scripta fuisse. Velut p. 44, 27 recte in codice exstare videtur *annos*, quod suspensum fuit ex *computarunt* vel simili quodam verbo nunc in maiore lacuna omissio; iam cum huic accusativo bis in codice appositum sit *quadrigenti*, dubitari vix potest, quin utroque loco CCCC invenerit librarius easque notas imperite in litteras transcripserit. Eadem de causa p. 37, 7, ubi *primum* est in codice, emendatae vulgo scripturae *unum* praetuli notam I, quae nisi olim locum obtinuisset, qua tandem ratione illud mendosum *primum* oriri potuit? Quamquam non me fugit relinqui ut hoc statuatur, ab ipso scriptore positum esse *unum*, idque postea in notam mutatum, denique e nota *primum* factum esse. Sed ne in minutias aberrem, nihil nisi in re dubitationis plena probabiliorem rationem amplecti volui, cum ipsam veram invenire non liceret. De Graecis vocabulis unum hoc addo, Censorinum multo plura Latine quam Graece scripsisse videri, siquidem recte Iahnus dimidio fere rarius quam priores

editores Graeca admisit, ego porro codicis vestigia persecutus ex his Graecae scripturae reliquiis plus dimidiam partem in Latinas litterarum formas reduxi.

Ad ea quae imis paginis ad singulos quosque locos adnotavi perpauca hic sunt addenda. Cum Urlichsius in annalium quibus titulus est Eos vol. II (p. 456 ss.) nonnullas varias scripturas e codice Darmstadiensi protulisset, postea rogatus ab Halmio eosdem locos denuo inspexit eaque quae discrepant ab Halmii collatione cum hoc per litteras communicavit. Ex his subsidiis ea quae pertinerent ad extremas fragmenti paginas in corrigendis plagulis adhibere potui; ex priore autem parte, qua Iahnianae editionis paginae primae sex collatae erant, haec tantummodo ad nostram adnotationem addenda sunt: p. 3, 1. celato *D*, p. 4, 3. comparatum *D*, 5. beate] unci notam sub extrema *e* addidisse videtur manus secunda, p. 5, 6. institutique, 17. ūt *D* (at idem *genamur* habet, ut editum est, non *genemur*), 21. inquis *D*, inquit *d*, p. 6, 1. præter|** dei *D*, præterea | dei *d*. — Ut reliqua persequar, iterum grata memoria repetenda est Caroli Halmii, qui cum etiam eam operam in se suscepisset ut plagulas typis expressas perlegeret, multos locos sua coniectura correxerit. Ex quibus cum pleraque suis locis adscribi potuerint, hic restat ut commemoretur p. 8, 6 *conformat* et p. 35, 21 *id cor* (omisso *que*) coniici ab Halmio, tum p. 40, 1 eidem

non tam *T.* omissum videri, quam id ipsum ex *et* corrupto eliciendum. Idem suasit ut p. 8, 14 *cal-facto* e codice ederem coll. Quintil. 1, 6, 21, et fragmenti locum adhuc desperatum qui est p. 66, 20 s. recepta e Vaticano scriptura *numerosum* ita, ut nunc editum est, distinxit. Meminerat etiam Censorini sui Otto Iahnus, et quaerenti mihi amicissime, ut solet, rescripsit p. 66, 7 *Parnasiae* sibi legendum videri; praeterea p. 6, 9 Lachmanni coniecturam *ad cereos* commendari similibus Plutarchi (an seni cet. cap. 9) et Senecae (de brev. vit. 20 extr.) locis. Consulto omisi ad p. 23, 12 afferre coniecturam H. Wittichii *Persicum* pro *Pythicum* suadentis in Philol. vol. XX p. 431, quoniam non credibile videbatur unum Censorinum Persici nescio cuius stadii notitiam habuisse a totius antiquitatis memoria plane alienam. P. 38 versum tertium cum relegerem, in mentem mihi veniebat *proxima est hanc (octaeterida) magnitudine* cet.; sed obloqui videtur ipse scriptor, qui paulo post *haec annorum magnitudo* dederit. At locus qui est p. 51, 3 dubito num satis sanatus sit Lachmanni medela egregia illa quidem ad sensum, sed paulo remotiore a litterarum ductibus. Servata igitur librorum scriptura paucisque litteris, quae facillime interciderere potuerunt, additis legendum videtur *id-que similitudo testatur usus militaris*. Denique in fragmenti p. 60, 7 quidni codicis ductus uariae et olim fuerint *variat*, quod verbum eodem sensu

p. 59, 24 legimus? — Ludovici de Ian coniecturas, quas passim in adnotatione citavi, repetivi e censura Iahnianae editionis quam scripsit in commentariis qui supra p. VI laudati sunt.

Descripsit etiam Halmius mihi que misit codicis Bernensis 87 anno MIII exarati eam partem quae fragmenti cap. v—VIII continet. Usus erat eodem libro Otto Iahnus (v. praef. p. XXI, unde corrigas p. 74 *sec. XI pro sec. XV*); sed non alienum videbatur Halmii apographum cum nostra editione conferre, a qua quae differant haec sunt: p. 60, 17. Ex libro Censorini de geometrica. Geometrica est *cet.* 19. suis] sui, *ut V* 20. et habet *ut d V*
 21. Deformis continuo versu 22. nota] nata
m. 1, ut DV, natura super versum 23. Lineae ac
 finis, *ut DV* p. 61, 1. posita et summissa est.
 Quod longitudinem tantum, *ut DV* 3. finis li-
 neae sup plana, *ut DV* 4. sup 8. hae, *ut V*
 sint, *ut DV* his, *ut D* 9. supra om., su-
 per *super vs. add. m. 1* 11. tum] tantum, *ut DV*
 12. ea linea] aliaena, *similiter ac DV* grece
 13. angelus 17. comprehensa 20. immissa
 21. Emicyclum, *ut DV* Entigrāmae *m. 1,*
y ex i fecit eadem manus, similiter atque in V
 22. tetragonum qđ ·III· p. 62, 2. duo] ·ii·
 3. Ortogonium, *ut V¹* 4. Ampigonium. quod ha-
 bet idem, *ut V* 5. oxigonium, *rectius quam DV*
 6. Quadrilaterum, *ut DV* 7. omnia ·III· la-
 tera habet, *similiter ac DV* 8. Eteromeces, *ut*

DV rectos om. cum *DV* 9. rŭbos, ut *DV*
 10. similes, ut *DV* 12. aequaliter aut omne quae
 rectis, *similiter ac V* Rapedia, ut *D et V corr.*
 13. Parelle lineae, *partim rectius quam DV*
 16. geometriarum, ut *dV* quinque] .v. 17. ad
 omnem, ut *DV* 18. medio] nodo et *superscr.* mo
 20. lineam, *omisso* rectas, ut *DV* p. 63, 1.
 immissa duos rectis pares fecerit, ut *DV*
 4. adempta 5. paria sunt: *haec extrema sunt in*
codice.

Litterarum formas quae sunt in codice Darm-
 stadiensi, quatenus fieri potuit, similibus typis ex-
 primendas curavi, quo et accuratior vetusti illius
 libri imago effingeretur et nonnullorum mendorum
 origo facilius cognosceretur. Non licuit tamen in
 litteris F et L reddere illud codicis proprium, quod
 altera infra longius deduci, altera supra emergere
 solet, et Y quoque plerumque infra descendit. Re-
 scripsit mihi de his rebus ambigenti singulari
 comitate CAROLUS BOSSLER atque etiam codicis
 fere dimidiam paginam accuratissime depictam ad-
 didit, pro qua opera ad propositum meum utilis-
 sima debitas hic refero gratias.

D est codex Darmstadiensis 166 saec. VII.

d in eodem manus correctoris.

V codex Vaticanus 4929 saec. X.

*V*² manus correctoris eiusdem aetatis.

m. rec. tertia, passim etiam quarta quaedam manus
recentior.

* spatium litterae erasae.

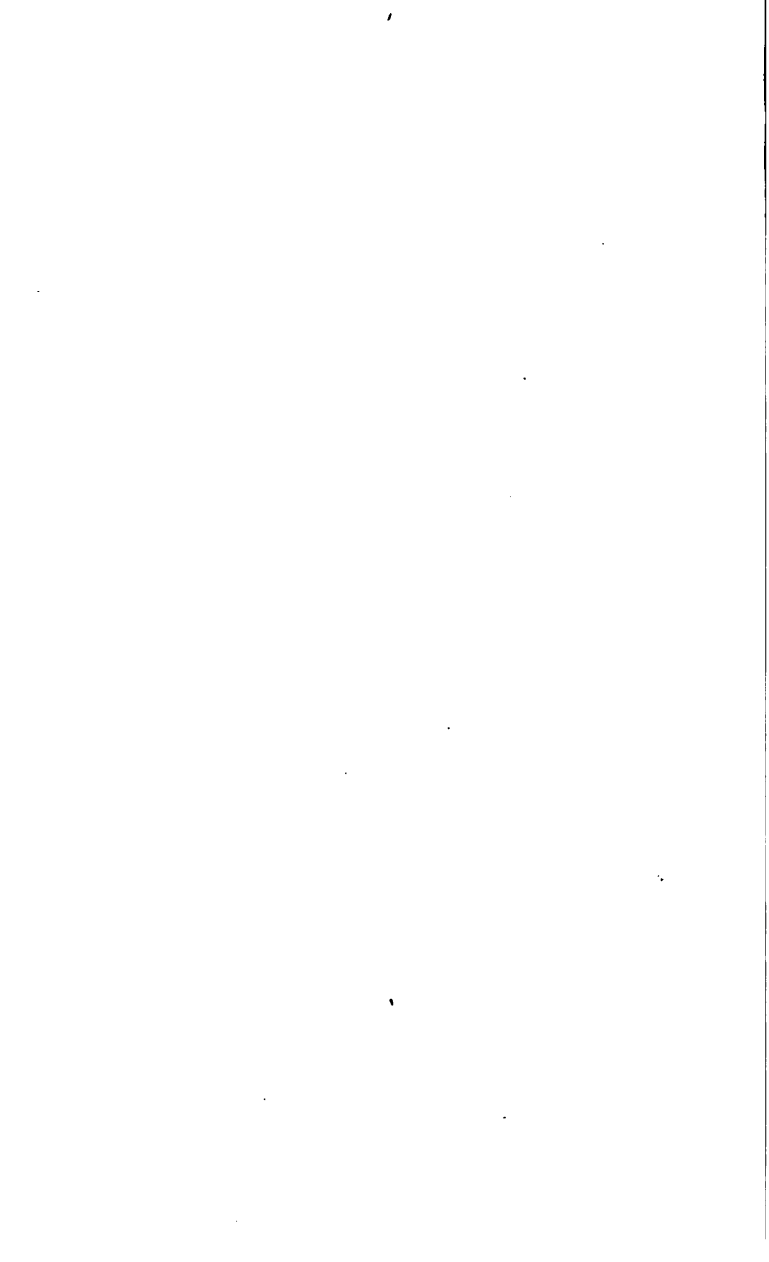
| finis versus in codice.

C O R R I G E N D A .

p. 46, 16 Antonino *pro* Antonio

„ 50, 19 M'. *pro* M. *propagata e* codicibus scriptura.

CENSORINI
DE DIE NATALI LIBER
AD Q. CAERELLIUM.

Munera ex auro vel quae ex argento nitent, caelato 1
 opere quam materia cariora, ceteraque hoc genus blandi-
 menta fortunae inhiat *ille* qui vulgo dives vocatur: te au-
 tem, Quinte Caerelli, virtutis non minus quam pecuniarum
 5 divitem, id est vere divitem, ista non capiunt; non quod 2
 eorum possessionem vel etiam usum a te omnino abieceris,
 sed quod sapientium disciplina formatus satis liquido
 conperisti huius modi sita in lubrico bona malave per se
 non esse, sed τῶν μέγων, hoc est bonorum malorumque
 10 media censi. haec, ut comicus ait Terentius, per- 3
 inde sunt ut illius est animus qui ea possidet;
 qui uti scit ei bona, illi qui non utitur recte
 mala. igitur quoniam quisque non quanto plura possi- 4
 det, sed quanto pauciora optat, tanto est locupletior, opes
 15 tibi in animo maximae, et eae quidem quae non modo
 bona generis humani praecedant, sed quae ad deorum
 immortalium aeternitatem penitus accedant. quod enim
 Xenophon Socraticus dicit, nihil egere est deorum, quam
 minime autem proximum a diis. quare cum dona pretiosa 5

INCIPIT LIBER ALIUD D, INCIPIT LIBER | CENSORINI AD · Q · |
 CERELLIVM V 2. opere | quam D, non post opere in marg.
 adscr. d, OPERE | nonnunquam V cetera quae D 3. in-
 hiant hi (ant hi d in ras.) D, inhiant hi V, inhiat is Carrio
 diuites d V uocantur V 4. quante (erasa i) V 6.
 abiceris D, corr. d 8. ita (erasa s) D, ita V 9. esse
 **τῶν D, τ super primam litteram erasam add. d, esse sed
 τῶν V 10. Ter. Heaut. I, 2, 21 s. 11. illius DV, tul-
 lius d 12. ei DV, unde ductu transverso addito et fecit d
 15. maxime DV ea V m. 2 17. immortalium V
 paenitus D 18. egere D, aegere d 19. diis D, diis V,
 deis vulgo praetiosa D

- neque tibi per animi virtutem desint nec mihi per rei
 tenuitatem supersint, quodcumque hoc libri est meis opi-
 6 bus comparatum natalicii titulo tibi misi. in quo non, ut
 plerisque mos est, aut ex ethica parte philosophiae prae-
 cepta ad beate vivendum, quae tibi scriberem, mutuatus 5
 sum, aut ex artibus rhetorum locos laudibus tuis cele-
 brandis persecutus (ad id enim virtutum omnium fa-
 stigium ascendisti, ut cuncta ista, quae vel sapienter
 monentur vel facunde praedicantur, vita moribusque su-
 peraveris), sed ex philologis commentariis quasdam quae- 10
 stiunculas delegi, quae congestae possint aliquantum vo-
 7 lumen efficere. idque a me docendi studio vel ostentandi
 voto fieri non praedico, ne in me, ut vetus adagium est,
 8 iure dicatur sus Minervam. iam vero cum tuo collatu
 scirem me plura didicisse, ne beneficiis tuis viderer 15
 ingratus, nostrorum veterum sanctissimorum hominum
 9 exempla sum secutus. illi enim quod alimenta, patriam,
 lucem, se denique ipsos dono deorum habebant, ex omni-
 bus aliquid deis sacrabant, magis adeo ut sese gratos
 adprobarent quam quod deos hoc arbitrarentur indigere. 20
 10 itaque cum perceperant fruges, ante quam vescerentur
 deis libare instituerunt, et cum agros adque urbes deorum
 munere possiderent, partem quandam templis sacellisque,
 ubi eos colerent, dicaverunt: quidam etiam pro cetera 25
 corporis bona valetudine crinem deo sacrum pascebant.
 11 ita ego, a quo plura in litteris percepi, tibi haec exigua
 reddo libamina.
 2 Nunc quoniam liber de die natali inscribitur, a votis
 auspicia sumantur. itaque hunc diem, quod ait Per-
 sius, numeram meliorem lapillo, idque quam saepis- 30

4. ex ethica *Manutius*, ethica *D*, hic a *V* 5. beate
D 6. locus *D* 9. monetur *D* facundiae *D* 11. con-
 geste *V* 13. non fieri *V* adagium (prior 9 ex o facta
 esse videtur) *D*, elogium *V* 14. iam vero] vero *D*, docere
V, verum *Iahnus* 15. beneficiis *V* 18. habebam *V*, corr.
m. 2 19. sese gratos *Halmsius*, se gregatos *D*, se gratos *V*
 20. d**** *D*, diis *d* ARBITRARETUR INDIGERE *D* 22. a]que *D*,
 atque *V* 29. sumatur *D* *Pers.* 2, 1 30. sepiissime *V*

sime facias exopto, et, quod idem subiungit, funde merum genio.

Hic forsitan quis quaerat, quid causae sit ut merum 2
fundendum genio, non hostia faciendum putaverit. quod
5 scilicet, ut Varro testatur in eo libro cui titulus est Atti-
cus et est de numeris, id moris institutique maiores nostri
tenuerunt, ut, cum die natali munus annale genio solve-
rent, manum a caede ac sanguine abstinerent, ne die
qua ipsi lucem accepissent alii demerent. denique Deli 3
10 ad Apollinis genitoris aram, ut Timaeus auctor est, nemo
hostiam caedit. illud etiam in hoc die observandum, quod
genio factum neminem oportet ante gustare quam eum
qui fecerit.

Sed et hoc a quibusdam saepe quaesitum solvendum
15 videtur, qui sit genius, curve eum potissimum suo quis-
que natali veneremur. genius est deus, cuius in tutela ut 3
quisque natus est vivit. hic sive quod ut genamur curat,
sive quod una genitur nobiscum, sive etiam quod nos
genitos suscipit ac tutatur, certe a genendo genius appel-
20 latur. eundem esse genium et larem multi veteres me-
moriae prodiderunt, in quis etiam Granius Flaccus in
libro quem ad Caesarem de indigitamentis scriptum reli-
quit. hunc in nos maximam, quin immo omnem habere
potestatem creditum est. nonnulli binos genios in his 3
25 dumtaxat domibus quae essent maritae colendos putave-
runt: Euclides autem Socraticus duplicem omnibus omnino
nobis genium dicit adpositum, quam rem apud Lucilium
in libro satirarum XVI licet cognoscere. genio igitur
potissimum per omnem aetatem quotannis sacrificamus;

5. est extra versum (incertum an a m. 2) D. 6. et est]
et intus cont. Ritschellius in Indice schol. hibern. a. 1845/6 p. 4
(an vero Censorinus scripsit cui titulus Atticus est de cet.?)
numeris] muneribus Manutius, probat Ritschellius l. c. p. 5
10. timeus DV 11. ILLUT D 17. quod ūt D 19. sus-
cepit DV, corr. Carrio tueatur DV, corr. Iahnus 21.
quis DV, quid d grautus DV 22. reliquid D 25. po-
tauerunt D 27. qua* re* (quam rem ante rasuram) D
28. SATYRARUM DV 29. quot annis D

- 4 quamquam non solum hic, sed et alii sunt praeterea dei
 complures hominum vitam pro sua quisque portione ad-
 miniculantes, quos volentem cognoscere indigentorum
 libri satis edocebunt. sed omnes hi semel in uno quoque
 homine numinum suorum effectum repraesentant, quo- 5
 circa non per omne vitae spatium novis religionibus ar-
 cessuntur: genius autem ita nobis adsiduus observator
 adpositus est, ut ne puncto quidem temporis longius abs-
 cedat, sed ab utero matris acceptos ad extremum vitae
 diem comitetur. sed cum singuli homines suos tantum- 10
 modo proprios colant natales, ego tamen duplici quot-
 6 annis officio huiusce religionis adstringor: nam cum ex
 te tuaque amicitia honorem dignitatem decus adque prae-
 sidium, cuncta denique vitae praemia recipiam, nefas ar-
 bitror, si diem tuum, qui te mihi in hanc lucem edidit, 15
 meo illo proprio neclegentius celebravero: ille enim mihi
 vitam, hic vitae fructum adque ornamentum pepererunt.
- 4 Quoniam aetas a die natali initium sumit suntque ante
 hunc diem multa quae ad hominum pertinent originem,
 non alienum videtur de iis prius dicere quae sunt natura 20
 priora. igitur quae veteribus de origine humana fuerint
 opiniones, ex his quaedam breviter exponam.
- 2 Prima et generalis quaestio inter antiquos sapientiae
 studiosos versata est, quod, cum constet homines singu- 25
 los ex parentum seminibus procreatos successione prolis
 multa saecula propagare, alii semper homines fuisse nec
 umquam nisi ex hominibus natos adque eorum generi
 caput exordiumque nullum extitisse arbitrati sunt, alii
 vero fuisse tempus cum homines non essent, et his ortum
 3 aliquem principiumque natura tributum. sed prior illa 30

4. libris *d* satis edocebunt *D* hi *D* 5. quo circa
D 6. nobis *D* arces**|NTUR *D*, mu in marg. adscr. *d*
 9. acceptos *D*, adceptos *d V*, ad cereos et extr. *Lachmannus*
 10. tantum modo *D* 11. quot annis *D* 12. religionis *D*
 astringor *V* 13. atque *V*, item vs. 17 et 27 16. nec gle-
 gentius *V* caelebrauero *D* 18. suntque *D* 20. his
d in ras. *V*, corr. *Halmius* 21. 22. fuerunt — quasdam
Iahnus 28. capud *D*

sententia, qua semper humanum genus fuisse creditur, auctores habet Pythagoran Samium et Ocellum Lucanum et Archytan Tarentinum omnesque adeo Pythagoricos. sed et Plato Atheniensis et Xenocrates et Dicaearchus

- 5 Messenius itemque antiquae academiae philosophi non aliud videntur opinati, Aristoteles quoque Stagiritis et Theophrastus multique praeterea non ignobiles peripatetici idem scripserunt. eiusque rei exemplo [dicunt quod] negant omnino posse reperiri, avesne ante an ova generata sint, cum et ovum sine ave et avis sine ovo gigni non possit. itaque et omnium, quae in sempiterno isto mundo 4 semper fuerunt futuraeque sunt, aiunt principium fuisse nullum, sed orbem esse quendam generantium nascentiumque, in quo unius cuiusque gentis initium simul et 15 finis esse videatur. qui autem homines aliquos primigenios divinitus naturave factos crederent multi fuerunt, sed aliter adque aliter haec existimatione versata. nam ut 6 mittam, quod fabulares poetarum historiae ferunt, homines primos aut Promethei molli luto esse formatos aut 20 Deucalionis Pyrrhaeque duris lapidibus enatos, quidam ex ipsis sapientiae professoribus nescio an magis monstruosas, certe non minus incredibiles rationum suarum proferunt opiniones. Anaximander Milesius videri sibi ex 7 aqua terraque calefactis exortos esse sive pisces seu pisci-

1. quae *D* 2. phytagoran *V* ocellum *D*, ocellum *V*
 3. archytan *D*, architam *V* phytagoricos *V* 4. atheniensis *D*, corr. *d* *et xenocrates (*erasa s*) *V* dicaearchus (*icae d in ras.*) *D* 5. quae *om.* *V* 6. aristotelis *D*, aristotelis *V* stagiritis *DV* 7. theophrastus *DV* peripatetici *D V¹*, corr. *V²* 8. scripserunt *D* eius quaeri exemplo *Iahnus ex con. Lachmanni* exempla *DV*
 9. reperiri *DV* genera *D*, corr. *d* 10. et aves *D*
 11. quendam *D* 12. uniusquisque *D* geniti *V vulgo*
 13. alter — alter *D* atque *V* hac *V* versati *DV*, unde in hac existimatione versati *vulgo* 14. formatos *D*
 15. enatos *Halmius (conf. cap. 6, 1 extr.)*, *natos *D*, ee natos *d*, unde esse natos *V vulgo* post enatos manus *X saeculi in D, m. prima in V add.* uerg. (uirg. *V*) hinc lapides pyrrhae (pyrre *V*) iactos saturnia regna et alibi quo tempore primum deucalion uacuum lapides iactavit in orbem

bus simillima animalia, in his homines concrevisse, fetus-
 que ad pubertatem intus retentos tunc demum ruptis illis
 viros mulieresque qui iam se alere possent processisse.
 Empedocles autem egregio suo carmine, quod eiusmodi
 esse praedicat Lucretius, ut vix humana videatur 5
 8 stirpe creatus, tale quiddam confirmat. primo mem-
 bra singula ex terra quasi praegnate passim edita, deinde
 coisse et effecisse solidi hominis materiam igni simul et
 umori permixtam. cetera quid necesse est persequi, quae
 non capiant similitudinem veritatis? haec eadem opinio 10
 etiam in Parmenide Veliate fuit pauculis exceptis ab Em-
 9 pedocle dissensis. Democrito vero Abderitae ex aqua
 limoque primum visum esse homines procreatos. nec
 longe secus Epicurus: is enim credidit limo calfacto
 uteros nescio quos radicibus terrae cohaerentes primum 15
 increvisse et infantibus ex se editis ingenitum lactis umor-
 em natura ministrante praebuisse, quos ita educatos et
 10 adultos genus hominum propagasse. Zenon Citieus, stoi-
 cae sectae conditor, principium humano generi ex novo
 mundo constitutum putavit, primosque homines ex solo 20
 adminiculo divini ignis, id est dei providentia, genitos.
 11 denique etiam vulgo creditum est, ut plerique genealogoe
 auctores sunt, quarundam gentium, quae ex adventicia
 stirpe non sint, principes terrigenas esse, ut in Attica et
 Arcadia Thessaliaque, eosque autochthonas vocitarunt. 25
 in Italia [poeta cecinit] Nymphas indigenasque Faunos
 nemora quaedam tenuisse non difficile rudis antiquorum

1. foetusque *dV* 2. puertatem *D* 3. uiro *D*, corr. *d*
 5. Lucret. I 733 7. pregnate *D*, pregnante *V* 11. Ve-
 .ter (*d*)
 liate *Rutgersius*, uelins.te *D*, uel in sterte *V*, Veliensi**
Iahnus enpedocle *DV* 12. dissensis *dV* 14. Longi
 (i in ras.) *D* calefacto *dV* 16. ingenium *DV* umore *DV*
 18. Citieus *Jahnus*, tici eius *D*, ticieteius *d*, tieteius* (*eraso*
s) *V*; scribendum videtur Citieus 19. nouuo *D* 20. ex
 solo *dV*, exolo *D* 21. dei] di *V* 22. genealogoe *Lach-*
mannus, genealogiae *DV* 24. terrigenas *V* 25. autochtho-
nas D, authoc tonas *V* vocitarunt *Lachmannus*, uocitarunt
DV 26. symphas *D*

credulitas recepit. nunc vero eo licentiae poetica pro- 12
 cessit libido, ut vix auditu ferenda confingant, post ho-
 minum memoriam progeneratis iam gentibus et urbibus
 conditis homines e terra diversis modis editos, ut in At-
 5 tica fertur regione Erichthonius ex Vulcani semine humo
 exortus, et in Colchide vel Boeotia consitis anguis denti-
 bus armati spartoeve, e quibus mutua caede inter se ne-
 catis pauci superasse traduntur, qui in conditu Thebarum
 Cadmo fuerint adiumento, nec non in agro Tarquiniensi 13
 10 puer dicitur divinus exaratus nomine Tages, qui discipli-
 nam cecinerit extispicii, quam lucumones tum Etruriae
 potentes exscripserunt.

Hactenus de prima hominum origine: ceterum quod 5
 ad praesentes nostros pertinet natales eorumque initia,
 15 quam potero compendio dicam.

Igitur semen unde exeat inter sapientiae professores 2
 non constat. Parmenides enim tum ex dextris tum e lae-
 vis partibus oriri putavit. Hipponi vero Metapontino sive,
 ut Aristoxenus auctor est, Samio ex medullis profluere
 20 semen videtur, idque eo probari, quod post admissionem
 pecudum si quis mares interimat, medullas utpote exhau-
 stas non reperiatur. sed hanc opinionem nonnulli refellunt,
 ut Anaxagoras Democritus et Alcmaeon Crotoniates: hi 3
 enim post gregum contentionem non medullis modo ve-

1. poetica *Manutius*, poeticae *DV* 2. CONFUNGANT *D*
ante ras., corr. *d* 4. e *d* (in *ras.*) *V*, ex *conl. Halmsius*
 5. ERICETHONIUS *D*, erichthonius *V* homo *V* 6. COL-
 CHIDE *DV* 7. ARMATIS. PARTOTOE *DV*, armati spartoe *Iahnus*
 10. divinus *Lachmannus*, DIVINITUS *DV* exaratus *Gualtelmus*,
 EXORATUS *DV*¹, exortus *V*² in *margin.* 11. lucum hone-
 stum *V* 12. EXSCRIBSERUNT *D* 14. PERTINENT *DV*
 15. DICAM (i *d* in *ras.*) *D* 17. dextris (tris *d* in *ras.*) *D*
 e laevis (uis *d* in *ras.*) *D*, levis *V* 18. oriri *ed. Rostoch.*,
 adiri *D* (i *a* *pr. m.*, ut videtur), adiri *V*, forsitan olim fuerit
 tum ex dextera tum e laeva parte suboriri hipponi *DV*
 vero et *D* 20. probare *V*¹, corr. *m.* 2 21. pecodum *D*
 MARESINT | PERIMAT *D*, ad in *d* superscr. s (omnino igitur mares
 sint *cet.*), mares perimat *V*, corr. *Iahnus* 22. repperiat *V*
 23. ALGEMEON *D*, almeon *V* 24. gregum *Gualtelmus*, grae-
 cam *D*, grecam *V*

- rum et adipe multaque carne mares exhauriri respondent.
- 4 illud quoque ambiguum facit inter auctores opinionem, utrumne ex patris tantummodo semine partus nascatur, ut Diogenes et Hippon stoicique scripserunt, an etiam ex matris, quod Anaxagorae et Alcmaeoni nec non Parme- 5 nidi Empedoclique et Epicuro visum est.
- 5 De conformatione autem partus nihilo minus definite se scire Alcmaeon confessus est, ratus neminem posse
- 6 perspicere quid primum in infante formetur. Empedocles, quem in hoc Aristoteles secutus est, ante omnia cor 10 iudicavit increscere, quod hominis vitam maxime contineat; Hippon vero caput, in quo est animi principale; Democritus alvum cum capite, quae plurimum habent ex inani; Anaxagoras cerebrum, unde omnes sunt sensus. Diogenes Apolloniatas ex umore primum carnem fieri 15 existimavit, tum ex carne ossa nervosque et ceteras partes enasci. at stoici una totum infantem figurari dixerunt, ut una nascitur aliturque. sunt qui id opinentur ipsa fieri natura, ut Aristoteles adque Epicurus; sunt qui potentia spiritus semen comitantis, ut stoici ferme uni- 20 versi: sunt qui aetherium calorem inesse arbitrentur, qui membra disponat, Anaxagoran secuti.
- 3 Utcumque tamen formatus infans quemadmodum in matris utero alatur, duplex opinio est. Anaxagorae enim ceterisque conpluribus per umbilicum cibus administrari 25 videtur. at Diogenes et Hippon existimarunt esse in alvo prominens quiddam, quod infans ore adprehendat et ex

1. adipem D 4. diogenis D hyppon sthoicq. DV
 scribserunt D 5. matrib; V ante ras., matris corr. 1 m.
 6. enpedoclique DV epicoro D 7. de CONFIRMATIONE (sic pro conformatione) — minus DV habent extremo cap. 6 et pro his hoc loco ponunt quae dissensio ex cap. 17, 10; corr. Lachmannus et Iahnus 12. hyppon V 13. plummum D
 14. om̄s V (nota compendii a m. 2) 15. apolliniates DV
 humore V 17. sthoici V 18. ut om. D 19. atque V
 epicorus D 20. sthoici V, sed h del. 1 m. uniuersi DV
 21. aetherium (a d in ras.) D, etherium V arbitrentur D ante ras., ut videtur, arbitrantur dV 26. hyppon V
 27. adpraehendat D et om. DV

eo alimentum ita trahat ut, cum editus est, ex matris uberibus.

Ceterum ut mares feminaeve nascantur quid causae 4
esset, varie ab isdem philosophis proditum est. nam ex
5 quo parente seminis amplius fuit, eius sexum repraesentari dixit Alcmaeon. ex seminibus autem tenuioribus feminas, ex densioribus mares fieri Hippon adfirmat. utrius 5
vero parentis principium sedem prius occupaverit, eius reddi naturam Democritus rettulit: at inter se certare
10 feminae et maris, et penes utrum victoria sit, eius habitum referri auctor est Parmenides. ex dextris partibus 6
profuso semine mares gigni, at e laevis feminas, Anaxagoras Empedoclesque consentiunt; quorum opiniones, ut de hac specie congruae, ita de similitudine liberorum
15 dispariles. super qua re Empedocles disputata ratione talia profatur. si par calor in parentum seminibus fuit, patri similem marem procreari; si frigus, feminam matri similem. quod si patris calidius erit et frigidius matris, puerum fore qui matris vultus repraesentet: at si calidius
20 matris, patris autem fuerit frigidius, puellam futuram quae patris reddat similitudinem. Anaxagoras autem eius 8
parentis faciem referre liberos iudicavit, qui seminis amplius contulisset. ceterum Parmenidis sententia est, cum dexteræ partes semina dederint, tunc filios esse patri
25 consimiles, cum laevae, tunc matri.

Sequitur de geminis, qui ut aliquando nascantur modo 9
seminis fieri Hippon ratus est: id enim cum amplius est quam uni satis fuit, bifariam deduci. id ipsum ferme 10

4. variae ab hisdem D 6. alcmeon DV 7. hyppon V 9. retulit V ad D 10. feminae DV¹, feminas m. rec. in V mares et paenes DV 11. ex] et DV 13. empedoclesque DV 15. dispariles sunt Iahnus empedocles DV talia profatur Lachmannus, talis profertur DV 17. procreari D frigus Carrio, frigidus DV 18—20. calidus — frigidus (frigidus V) — calidus — frigidus DV, corr. Iahnus 19. uultus D, uultum dV 23. sententia dV, sentia D 24. semina om. V 26. nascatur D, corr. d 27. hyppon V est add. Carrio 28. diduci vulgo

Empedocles videtur sensisse: nam causas quidem cur divideretur non posuit, partiri tantummodo ait, et si utrumque sedes aequae calidas occupaverit, utrumque marem nasci, si frigidas aequae, utramque feminam, si vero alterum calidiorem, alterum frigidiorum, dispari sexu partum 5 futurum.

- 7 Superest dicere de temporibus quibus partus soleant esse ad nascendum maturi; qui locus eo mihi cura maiore tractandus est, quod quaedam necesse est de astrologia musicaque et arithmetica attingere. 10
- 2 Iam primum quoto post conceptionem mense infantes edi soleant, frequenter agitatum inter veteres nondum convenit. Hippon Metapontinus a septimo ad decimum mensem nasci posse aestimavit. nam septimo partum iam esse maturum eo quod in omnibus numerus septenarius 15 plurimum possit, siquidem septem formemur mensibus, additisque alteris recti consistere incipiamus, et post septimum mensem dentes nobis innascantur, idemque post septimum cadant annum, quarto decimo autem pubescere soleamus. sed hanc a septem mensibus incipientem 20 maturitatem usque ad decem perductam ideo quod in aliis omnibus haec eadem natura est, ut septem mensibus annisve tres aut menses aut anni ad consummationem
- 4 accedant: nam dentes septem mensum infanti nasci et maxime decimo perfici mense, septimo anno primos eorum 25 excidere, decimo ultimos, post quartum decimum annum nonnullos, sed omnes intra septimum decimum annum pubescere. huic opinioni in parte aliqua repugnant alii, in parte consentiunt. nam septimo mense

1. empedocles *V* 2. partiri *Iahnus*, partim *DV*, partū *V*² in marg. 6. post futurum *DV* add. de CONFIRMATIONE AUTEM PARTUS NIHIL ^{ominus (*d V*)}, quae pertinent ad cap. 5, 5; tum sequuntur ex cap. 14, 7 in prima hebdomade usque ad cap. 17, 9 nocte frequentes; denique redit scriptura ad cap. 7 init. superest dicere cet. 10. adtingere *V* 11. conceptione *D* 13. hyppon *V* 20. hunc *D* 24. mensuum *d*, mensium *V* 25. primus *D* 26. ultimus *D*

parere mulierem posse plurimi adfirmant, ut Theano Pythagorica, Aristoteles peripateticus, Diocles, Euenor, Straton, Empedocles, Epigenes multique praeterea, quorum omnium consensus Euryphonem Cnidium non deterret id ipsum intrepide pernegantem. contra eum ferme omnes 6 Epicharmum secuti octavo mense nasci negaverunt: Diocles tamen Carystius et Aristoteles Stagirites aliter senserunt. nono autem et decimo mense cum Chaldaei plurimi et idem supra mihi nominatus Aristoteles edi posse partum putaverint, neque Epigenes Byzantius nono fieri posse contendit, nec Hippocrates Cous decimo. ceterum 7 undecimum mensem Aristoteles solus recipit, ceteri universi improbarunt.

Sed nunc Chaldaeorum ratio breviter tractanda est, 8 explicandumque cur septimo mense et nono et decimo tantummodo posse homines nasci arbitrentur. ante omnia 2 igitur dicunt actum vitamque nostram stellis tam vagis quam statis esse subiectam, earumque vario multiplicique cursu genus humanum gubernari, sed ipsarum motus schemataque et effectus a sole crebro inmutari. nam ut aliae occasum, nonnullae stationem faciant nosque omnis hac sua disparili temperatura adficiant, solis fieri potentia. itaque eum, qui stellas ipsas quibus movemur permovet, 3 animam nobis dare qua regamur potentissimumque in nos esse moderarique, quando post conceptionem veniamus in lucem; sed hoc per tres facere conspectus. quid autem sit conspectus et quot eius genera, ut liquido percipi possit, pauca praedicam. circulus est, ut ferunt, 4

1. PYTHAGORICUS *DV* 2. ARISTOTELIS *D* euener *V*
 STARTON *DV* 4. EURYPHONEM *DV* 5. OMNE *D*, corr. *d*
 8. CHALDEI *DV* 9. MIHI *om.* *V* 10. EPIGENES *D*, ephy-
 genes *V* 11. HIPPOCRATIS *D*, hypocratis
 12. ARISTOTELIS *DV* 14. CHALDEORUM *DV*
 15. QUORUM *V* 18. STATIS *D*, stantibus *d* *V* 19. MOTU *V*
 20. SHEMAVASQUE *DV* 22. DISPARILITATEM PERITURA *D*, dis-
 parilitate pariter *V* 24. et ante animam add. *V* vulgo
 25. CONCEPTIONE *D* 27. quod eius *D* liquido *V*¹, corr. *m.* 2

signifer, quem Graeci vocant zodiacon, in quo sol et luna ceteraeque stellae vagae feruntur. hic in duodecim partes totidem signis redditas aequabiliter divisus est. eum sol annuo spatio metitur: ita in uno quoque signo ferme unum mensem moratur. sed signum quodlibet cum ceteris singulis habet mutuam conspectum, non tamen uniformem cum omnibus: nam validiores alii, infirmiores alii habentur. igitur quo tempore partus concipitur, sol in aliquo signo sit necesse est *et* in aliqua eius particula, quem locum conceptionis proprie appellant. sunt autem hae particulae in uno quoque signo tricenae, totius vero zodiaci numero CCCLX. has Graeci moeras cognominant, eo videlicet quod deas fatales nuncupant Moeras et eae particulae nobis velut fata sunt: nam qua potissimum oriente nascamur plurimum refert. sol ergo cum in proximo signo transcendit, locum illum conceptionis aut inbecillo videt conspectu aut etiam nec conspicit: nam plures proximantia sibimet zodia invicem se videre omnino negaverunt. at cum in tertio est signo, hoc est uno medio interposito, tunc primum illum locum unde profectus est videre dicitur, sed valde obliquo et invalido lumine; qui conspectus vocatur κατὰ ἑξάγωνον, quia sextam partem circuli subtendit. nam si, ut a primo zodio ad tertium, sic a tertio ad quintum, inde porro ad septimum ac deinceps alternae lineae emittantur, hexagoni aequilateralis forma in eodem circulo scribetur. hunc quidam conspectum non usquequaque receperunt, quod minimum ad maturitatem partus videbatur conferre. cum vero in

1 greci *V* 9. et add. *Cauchius* 10. propriae *D*
 12. numeri *D* greci *V* cognominarunt — moeras *om. V*
 13. quod eas *D* 14. hae *V* uel[ut] facta *D* ante *ras.*,
 uelut]**fata *d* qua *DV*, quia *d* 15. nascantur *DV*,
 corr. *Cauchius* 19. est in uno *V* 22. vocatur] dicitur *V*
 καταξαρωνον *D*, καταξαρωνον *V* (ε add. *m. rec.*) 23. si
 ut *Carrio*, ius *D*, cuius *d V Iahnus* 25. lunae *DV* (*ortum*
ex *liniae*) aemittantur *D* exagoni aequilateralis *D*,
 exagoniae qui lateratis *V* 26. scriberetur *DV*, corr. *Iahnus*

quartum signum pervenit et media duo sunt, videt κατὰ
 τετράγωνον, quoniam linea illa, qua visus pertendit,
 quartam partem orbis abscidit. cum in quinto autem est 9
 tribus interiacentibus mediis, κατὰ τρίγωνον aspicit:
 5 nam tertiam signiferi partem visus ille metitur. quae
 duae visiones tetragoni et trigoni perquam efficaces in-
 crementum partus multum adminiculant. ceterum a loco 10
 sexto conspectus omni caret efficientia: eius enim linea
 nullius polygoni efficit latus. at a septimo zodio, quod
 10 est contrarium, plenissimus potentissimusque conspectus
 quosdam iam maturos infantes educit, qui septemestres
 appellantur, quia septimo mense nascuntur. at si intra 11
 hoc spatium maturescere uterus non potuerit, octavo
 mense non editur (ab octavo enim signo ut a sexto in-
 15 efficax visus), sed vel nono mense vel decimo. sol enim 12
 a nono zodio particulam conceptionis rursus conspicit
 κατὰ τρίγωνον et a decimo κατὰ τετράγωνον; qui con-
 spectus, ut supra iam dictum est, perquam sunt efficaces.
 ceterum undecimo non putant nasci, quia languido iam 13
 20 radio infirmum lumen κατὰ ἑξάγωνον mittatur; multo
 minus duodecimo, unde conspectus pro nullo habetur.
 itaque secundum hanc rationem ἑπτάμηνοι nascuntur
 κατὰ διάμετρον, ἑννεάμηνοι autem κατὰ τρίγωνον, δε-
 κάμηνοι vero κατὰ τετράγωνον.

25 Hac Chaldaeorum sententia explicata transeo ad opi- 9
 nionem Pythagoricam Varroni tractatam in libro qui vo-
 catur Tubero et intus subscribitur de origine humana;
 quae quidem ratio praecipue recipienda ad veritatem pro- 2

2. quoniam] \overline{qm} D 6. τετράγωνοι et τρίγωνοι *vulgo*

9. EFFECIT DV LATU^S LATASATISSEPTIMO D et d 11. se-
 ptem menstres V 14. octavo dV, OCTAVO D 17. ΤΡΙΤΩ-
 ΝΟΝ D ΤΕΤΡΑΤΩΝΟΝ D 20. ΚΑΤΑ ΕΞΑΤΩΝΟΝ (*super e re-*
centissima m. add. ^ε) D, ΚΑΤΑΞΑΓΩΝΟΝ V (*ε add. 1 m.*) 22.
 ΕΠΤΑΜΗΝΟΙ DV 23. ΚΑΤΑΔΙΑΜΗΤΡΟΝ V ΕΝΝΕΑΛΑΗΝΟΙ D
 ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΙ ΥΕΡΟ D 25. CHALDEORUM DV 27. scribi-
 tur V 28. proximaē D

xime videtur accedere. alii enim plerique, cum omnes partus non uno tempore fiant maturi, una tamen eademque tempora omnibus conformandis dederunt; ut Diogenes Apolloniates, qui masculis corpus ait quattuor mensibus formari et feminis quinque, vel Hippon, qui diebus LX infantem scribit formari, et quarto mense carnem fieri concretam, quinto unguis capillumve nasci, septimo iam hominem esse perfectum: Pythagoras autem, quod erat credibilis, dixit partus esse genera duo, alterum septem mensum, alterum decem, sed priorem aliis dierum numeris conformari, aliis posteriorem. eos vero numeros qui in uno quoque partu aliquid adferunt mutationis, dum aut semen in sanguinem aut sanguis in carnem aut caro in hominis figuram convertitur, inter se conlatos rationem habere eam quam voces habent quae in musica $\epsilon\upsilon\mu\upsilon\sigma\iota$ vocantur.

10 Sed haec quo sint intellectus aptiora, prius aliqua de musicae regulis huic loco necessaria dicentur, eo quidem magis, quod ea dicam quae ipsis musicis ignota sunt. 2 nam sonos scienter tractavere et congruenti ordine reddidere illorum *, ipsis autem sonis motuum modum mensuramque invenere geometrae magis quam musici. igitur 3 musica est scientia bene modulandi: haec autem est in voce: sed vox alias gravior mittitur, alias acutior. singulae tamen voces simplices et utcumque emissae $\phi\theta\acute{o}\gamma\gamma\omicron\iota$ 25 vocantur: discrimen vero, quo alter $\phi\theta\acute{o}\gamma\gamma\omicron\varsigma$ acutior est, 4 alter gravior, appellatur $\delta\acute{\iota}\alpha\kappa\tau\eta\mu\alpha$. inter infimam summamque vocem multa esse possunt in ordine posita [quae] diastemata alia aliis maiora minorave, ut est illud quod

1. OMNIS ex omnes, incertum an a 1 m., D 4. appoloniates V 5. hyppon V 7. capillumque vulgo 11. CONFIRMARI D 12. ALIQUID D ferunt V 17. QUOSINTELLECTU D 21. ILLORUM DV, illorum $\acute{\alpha}\rho\mu\omicron\nu\acute{\iota}\alpha\nu$ con. Lachmannus, illos vulgo motuum D 22. GEOMETRAE D, unde geometriae fecit m. recentissima 25. $\phi\theta\omicron\nu\gamma\omicron\iota$ D et V corr. m. rec., $\pi\phi\theta\omicron\nu\gamma\omicron\varsigma$ V¹ 26. $\phi\theta\omicron\nu\gamma\omicron\varsigma$ D et V corr. m. rec., $\pi\phi\theta\omicron\nu\gamma\omicron\varsigma$ V¹ 28. quae seclusit Iahnus 29. ILLUT D

tonon appellant, vel hoc minus hemitonion, vel duorum triumve ac deinceps aliquot tonorum intervallum. sed non promisce voces omnes cum aliis ut libet iunctae concordabiles in cantu reddunt effectus. ut litterae nostrae, 5
 5 si inter se passim iungantur et non congruenter, saepe nec verbis nec syllabis copulandis concordabunt, sic in musica quaedam certa sunt intervalla quae symphonias possint efficere. est autem symphonia duarum vocum 6
 10 disparium inter se iunctarum dulcis concentus. symphoniae simplices ac primae sunt tres, quibus reliquae constant; una duum tonorum et hemitonii habens διάκτημα, quae vocatur διὰ τεσσάρων, alia trium et hemitonii, quam vocant διὰ πέντε: tertia est διὰ πασῶν, cuius διάκτημα continet duas priores. est enim vel sex tonorum, 7
 15 ut Aristoxenus musicique adseverant, vel quinque et duorum hemitoniorum, ut Pythagoras geometraeque, qui demonstrant III hemitonia tonum complere non posse. quare etiam huius modi intervallum Plato abusive hemitonion, proprie autem διάλειμμα appellat. nunc vero ut 8
 20 liquido appareat quemadmodum voces nec sub oculos nec sub tactum cadentes habere possint mensuras, admirabile Pythagorae referam commentum, qui secreta naturae servando repperit pthongos musicorum convenire ad rationem numerorum. nam chordas aequae crassas pari-
 25 que longitudine diversis ponderibus tetendit, quibus saepe pulsus nec pthongis ad ullam symphoniam concor-

1. τόνον *vulgo* SEMITONION (s in ras., ex h facta, ut videtur; *conf. ad vs. 11. 17. 18 cet.*) D, semitonion V 2. aliquod D 3. promiscuae DV 9. simphoniae V 11. duo D, duorum V *vulgo* hemitonu D, semitonii dV 12. dia tesson V alia dV, ala D etemitonu DV, et semitonii d 13. diapente V dia pason D, diapason V diastema V 15. aristoxenus D 16. emitoniorum V qui *add. Carrio* 17. III semitonia (s in ras.) D, idem sine ras. V, II semitonia *Iahnus ex edit. Rostoch.* 18. semitonion (s in ras.) D, idem sine ras. V 19. propriae D διάλειμμα *Iahnus*, deallimma DV 21. cadentis D possit D 23. servando] immo reserando pthongos DV 24. cordas DV 25. ponderibus D 26. thongis D, pthongis V

dantibus pondera mutabat, et identidem frequenter expertus postremo deprehendit tunc duas chordas concinere id quod est διὰ τεσσάρων, cum earum pondera inter se collata rationem haberent quam tria ad quattuor, quem phthongon arithmetici Graeci epitriton vocant, Latini 5
 9 supertertium. at eam symphoniam quae διὰ πέντε dicitur ibi invenit ubi ponderum discrimen in sesquialtera portione, quam duo faciunt ad tria conlata, quod hemiolion appellant. cum autem altera chorda duplo maiore pondere quam altera tenderetur et esset diplasion logus, 10
 10 διὰ πασῶν sonabat. hoc et in tibiis si conveniret temptavit, nec aliud invenit. nam quattuor tibias pari cavo paravit, in pares longitudine, primam verbi causa longam digitos sex, secundam tertia parte addita id est digitorum VIII, tertiam digitorum VIII sescuplo longiorem 15
 11 longitudine duplicaret. his itaque inflatis et binarum facta conlocatione omnium musicorum auribus adprobavit primam et secundam reddere eam convenientiam quam reddit dia tessarum symphonia, ibique esse portionem supertertiam; inter primam vero ac tertiam tibiam, ubi sescupla portio est, resonare dia pente; primae autem quartaetaeque intervallum, quod habet duplam portionem, 20
 12 diastema facere dia pason. sed inter tibiatarum chordarumque naturam hoc interest, quod tibiae incremento 25

2. δεπραηενδῖτ D deprehendit V cordas V 3. dia-
 tessaron V 5. πρθονγον D, pthongon V greci V, corr.
 m. rec. ἐπίτριτον vulgo 6. ad DV symphoniam V
 diapente V 7. ubi D, *bi d, bi V addita u a m. rec.
 sesquialtera Scaliger, sesquipletra D, sesquipetra V 8. pro-
 portione vulgo hic et infra hemiolion D, emiolion V, ἡμιό-
 lion vulgo 10. διπλασιον locus DV, διπλασιων λόγος Iahnus
 secundum Scaligerum 11. dia pason V 13. uerbi* (uer-
 bis ante ras.) D 18. conlotione V vulgo adprobavit D,
 corr. d 19. prima D 20. διατεσσαρον DV, διὰ τεσσά-
 ρων vulgo symphoniam D 22. proportio V diapente
 DV, διὰ πέντε vulgo 24. διάστημα facere διὰ πασῶν vulgo
 cordarū; V

longitudinis fiunt graviore, chordae autem augmento additi ponderis acutiores: utrobique tamen eadem portio est.

His expositis forsitan quidem obscure, sed quam potui 11
 lucidissime, redeo ad propositum, ut doceam quid Pytha-
 5 goras de numero dierum ad partus pertinentium senserit.
 primum, ut supra memoravi generaliter, duos esse partus 2
 omnino dixit, alterum minorem, quem vocant septem-
 mestrem, qui decimetducentesimo die post conceptio-
 nem exeat ab utero, alterum maiorem decemmestrem,
 10 qui edatur die ducentesimo septuagensimo quarto. quo-
 rum prior ac minor senario maxime continetur numero.
 nam quod ex semine conceptum est, sex, ut ait, primis 3
 diebusumor est lacteus, deinde proximis octo sangui-
 neus: qui octo cum ad primos sex accesserunt, faciunt
 15 primam symphoniam dia tesson. tertio gradu novem dies
 accedunt iam carnem facientes: hi cum sex illis primis
 collati sescuplam faciunt rationem et secundam sympho-
 nian dia pente. tum deinceps sequentibus duodecim die-
 20 bus fit corpus iam formatum: horum quoque ad eosdem
 sex collatio tertiam dia pason reddit symphoniam duplici
 rationi subiectam. hi quattuor numeri VI VIII VIII XII 4
 coniuncti faciunt dies XXXV. nec inmerito senarius fun-
 damentum gignendi est: nam eum telion Graeci, nos
 autem perfectum vocamus, quod eius partes tres, sexta
 25 et tertia et dimidia, id est unus et duo et tres, eundem
 ipsum perficiunt. sed ut initia seminis et lacteum illud 5
 conceptionis fundamentum primitus hoc numero absolvi-
 tur, sic hoc initium formati hominis et velut alterum
 maturescendi fundamentum, quod est quinque et triginta

1. cordę V 4. lucidisse me V, corr. m. rec. 6. duos
 in V add. m. rec. 7. septemestrem D, septem mestrem V
 8. decimo et ducentesimo V vulgo 9. decem mestrem V
 10. septuagesimo V 14. accesserint V 15. δια τεσσαρων
 vulgo 16. sex V m. rec. in ras. 17. sescuplam (sesc in
 ras.) D secundum D symphoniam V (item mox vs. 20)
 18. δια πέντε vulgo 20. δια παρών vulgo 21. ratione D
 hu D numerii V vi] sex V xii] xi D 22. dies
 οου D 23. τελιον V, τέλειον vulgo greci V 26. il-
 lum D 29. maturascendi V TRIGENTA D

dierum, sexies ductum, cum ad diem ducentensimum de-
 6 cimum pervenit, maturum procreatur. alter autem ille
 partus, qui maior est, maiori numero continetur, septen-
 nario scilicet, quo tota vita humana finitur, ut et Solon
 scribit et Iudaei in dierum omnium numeris secuntur *et* 5
 Etruscorum libri rituales videntur indicare. Hippocrates
 quoque alique medici in corporum valitudinibus non
 aliud ostendunt: nam septimum quemque diem crisimon
 7 observant. itaque ut alterius partus origo in sex est die-
 bus, post quos semen in sanguinem vertitur, ita huius in 10
 septem; et ut ibi quinque et triginta diebus infans mem-
 bratur, ita hic pro portione diebus fere quadraginta.
 quare in Graecia dies habent quadragesimos insignes.
 namque praegnans ante diem quadragesimum non pro-
 dit in fanum, et post partum quadraginta diebus plerae- 15
 que fetae graviore sunt nec sanguinem interdum conti-
 nent, et parvoli ferme per hos [fere] morbidi sine risu
 nec sine periculo sunt. ob quam causam, cum is dies
 praeteriit, diem festum solent agitare, quod tempus ap-
 8 pellant τεσσερακοσταιον. hi igitur dies quadraginta per
 septem illos initiales multiplicati fiunt dies ducenti octo-
 ginta, id est hebdomadae quadraginta: sed quoniam ulti-
 mae illius hebdomadis primo die editur partus, sex dies
 decedunt et ducentensimus septuagesimus quartus ob-
 servatur. qui numerus dierum ad tetragonum illum 25
 9 Chaldaeorum conspectum subtiliter congruit: nam cum

3. maiore *V* 4. uita in *V* *add. m. rec.* 5. iudet *D*
 sequuntur *V* et *om. D* 6. hippocratis *D*, hypocrates *V*
 10. ita et *V* 11. ubi *V* TRIGENTA *D* 12. portitione *D*
 13. quadragesimos *D*, quadragesimos *V* insignes *V*, *corr.*
1 m. 14. praegnans **** ante (*litteris quattuor quinqueve*
erasis) *D*, praegnans ante *V* quadragesimum *V* proce-
 dit *d V* 17. parvuli *V* fere] infirmi *Lachmannus*
 19. praeterit *DV* agitare, *sed alterum re erasum, D*
 20. τεσσερακοσταιον *D*, τεσσερακοσταιον *V*, *corr. Lachmannus*
hu D 21. ducenti octoginta (octoginta *d*) *D* 22. eb-
 domadae *V* 23. ebdomadis *V*. die* (dies ante ras.) *D*
 24. ducentensimus septuagesimus quartus (*non partus*) *V*
 26. chaldaeorum *DV*

signiferum orbem diebus CCCLXV et aliquot horis sol circumeat, quarta necesse est parte dempta, id est diebus LXXXXI aliquotque horis, tres quadras reliquis diebus CCLXXIII non plenis percurrat, usque dum perveniat ad
 5 id loci unde conceptionis initium quadratus aspiciat. unde autem mens humana dies istos commutationis speculari et arcana naturae rimari potuerit, nemo miretur.
 10 haec enim frequens medicorum experientia pervidit, qui cum multas animadverterent semen non retinere conceptum, conpertum habuerunt id quod intra sex dies septemve eiciebatur esse lacteum, et vocaverunt ἔκρυσιν, quod postea autem sanguineum, idque ἐκρωσμοῦς appellatur. quod vero ambo partus videntur paribus dierum
 11 numeris contineri, Pythagoras inparem laudat, tamen a secta non discrepat. duo enim inpaes CCVIII et CCLXXIII dicit expleri, ad quorum consummationem aliquid ex sequentibus accedere, quod tamen diem solidum non adferat. cuius exemplum videmus tam in anni quam mensis
 12 spatio servasse naturam, cum et anni inparem dierum trecentorum sexaginta quinque numerum aliquanto cummulaverit et mensi lunari ad dies undetriginta aliquid addiderit.

Nec vero incredibile est ad nostros natales musicam
 12 pertinere. haec enim sive in voce tantummodo est, ut Socrates ait, sive, ut Aristoxenus, in voce et corporis
 15 motu, sive in his et praeterea in animi motu, ut putat Theophrastus, certe multum obtinet divinitatis et animis permovendis plurimum valet. nam nisi grata esset deis
 2 immortalibus, qui ex anima constant divina, profecto ludi scenici placandorum deorum causa instituti non essent,
 30

1. dies DV aliquod D 3. LXII DV aliquodque D
 quadrans V¹, corr. m. 2 7. mirari DV 8. pervidit DV
 10. HABUERINT id in quod D 11. eiciebatur V ΕΚΡΥΣΙΝ
 DV, corr. m. rec. in V 12. sanguinē V ΕΚΡΩΣΜΟΣ V
 (m sic fere ductum >c) 14. in partem V laudet D
 16. exequentibus D 18. videmus (e ex i facta) D 21. undetriginta D
 24. ut socrates dV, utcrates D 26. ami V
 27. THEOPHRASTUS DV

- nec tibicen omnibus supplicationibus in sacris aedibus adhiberetur, non cum tibiae Marti triumphus ageretur, non Apollini cithara, non Musis tibiae ceteraque id genus essent adtributa, non tibiicibus, per quos numina placantur, esset permissum aut ludos publice facere ac vesci in Capitolio, aut Quinquatribus minusculis, id est idibus Iunias, urbem vestitu quo vellent personatis temulentisque pervagari. hominum quoque mentes et ipsae, quamvis Epicuro reclamante, divinae suam naturam per cantus agnoscunt. denique quo facilius sufferant laborem, vel in navis meatu a rectore symphonia adhibetur: legionibus quoque in acie dimicantibus etiam metus mortis classico depellitur. ob quam rem Pythagoras, ut animum suum semper divinitate imbueret, prius quam se somno daret et cum esset expergitus, cithara ut ferunt cantare consueverat, et Asclepiades medicus phreneticorum mentes morbo turbatas saepe per symphoniam suae naturae reddidit. Herophilus autem, artis eiusdem professor, venarum pulsus rhythmis musicis ait moveri. itaque si et in corporis et in animi motu est harmonia, procul dubio a natalibus nostris musica non est aliena.
- 13 Ad haec accedit quod Pythagoras prodidit hunc totum mundum musica factum ratione, septemque stellas inter caelum et terram vagas, quae mortalium geneses moderantur, motum habere enrythmon et intervalla musicis diastematis congrua, sonitusque varios reddere pro sua

2. cum *om. V* Marti] aut *D*, *om. V*, aut tibiae Iah-
 nus, avitus *Prellerus Röm. Mythol. p. 316*; mihi in aut latere
 visum MARTI, quod in *DV* additum post ageretur, sed in *D*
 super versum 3. appollini *V* chitara *D* 4. tibiicibus
 (cinibus *d in ras.*) *D* quos *DV*, quod *d* 6. capitulio *D*
 quid patribus minus oculis *DV* 7. urbes *DV* uestito *D*
 9. epicoro *D* 10. ficilius *V*, corr. *m. rec.* 11. meatu uel
 metatu uel motu *Pontanus ad Macrob. in somn. Scip. II, 3*,
 metu *DV* uectore *DV* 13. phytagoras *V* 15. sythara *D*,
 cythara *V* 16. asclepiadis (*i in ras. pro e, ut videtur*) *D*
 freneticorum *DV* 18. ierophilus *DV* autem mortis *D*
 19. rythmis *DV* 20. in *om. V* vulgo animi (*mi d in ras.*)
D armonia *V* 22. accedit *D*, accidit *dV*

quaque altitudine ita concordēs, ut dulcissimam quidem
 concinant melodiam, sed nobis inaudibilem propter vocis
 magnitudinem, quam capere aurium nostrarum angustiae
 non possint. nam ut Eratosthenes geometrica ratione col-
 5 legit maximum terrae circuitum esse stadiorum ducentum
 quinquaginta duum milium, ita Pythagoras quot stadia
 inter terram et singulas stellas essent indicavit. stadium
 autem in hac mundi mensura id potissimum intellegen-
 dum est quod Italicum vocant, pedum sescentorum viginti
 10 quinque: nam sunt praeterea et alia longitudine discre-
 pantia, ut Olympicum, quod est pedum sescentum, item
 Pythicum pedum M. igitur ab terra ad lunam Pythagoras 3
 putavit esse stadiorum circiter centum viginti sex milia,
 idque esse toni intervallum; a luna autem ad Mercuri
 15 stellam, quae stilbon vocatur, dimidium eius, velut hemi-
 tonion; hinc ad phosphoron, quae est Veneris stella, fere
 tantundem, hoc est aliud hemitonion; inde porro ad so-
 lem ter tantum, quasi tonum et dimidium. itaque solis 4
 astrum abesse a terra tonos tres et dimidium, quod vo-
 20 catur dia pente, a luna autem duos et dimidium, quod
 est dia tessaron. a sole vero ad stellam Martis, cui no-
 men est pyrois, tantundem intervalli esse quantum a terra
 ad lunam, idque facere tonon; hinc ad Iovis stellam, quae
 phaethon appellatur, dimidium eius, quod faciat hemito-
 25 nion; tantundem a Iove ad Saturni stellam, cui phaenon
 nomen est, id est aliud hemitonion; inde ad summum
 caelum, ubi signa sunt, perinde hemitonion. itaque a 5

1. quaeque DV, corr. Halmsius coll. Madvigio ad Cic. de fin.
 p. 699 3. carpere D 4. ERATOSTHENES GEOMETRICA D
 colligit V 6. quot (1 d in ras.) D 7. interrā V 9. ui-
 genti D 12. pedū·m· V 13. uigenti D 14. MERCORI
 D, mercurii d, Mercurii V 15. STILON D SEMITONION DV
 17. EMITONION D, semitonion dV (HEMITONION D ante ras. illo
 loco qui a nobis adscriptus est ad p. 25, 2) 19. ASTRUM
 (AUSTRUM ante ras.) D 20. diapente DV, διά πέντε vulgo
 21. diatessaron DV, διά τεσσάρων vulgo 24. PHETON D,
 phoeton V 25. PHENON DV 26. 27. HEMITONION D ante
 ras., semitonion dV

caelo summo ad solem diastema esse dia tesson, id est duorum tonorum et dimidi, ad terrae autem summitatem ab eodem caelo tonos esse sex, in quibus sit dia pason symphonia. praeterea multa quae musici tractant ad alias rettulit stellas et hunc omnem mundum enarmonion esse ostendit. quare Dorylaus scripsit esse mundum organum dei: alii addiderunt esse id ἐπτάχορδον, quia septem sint vagae stellae, quae plurimum moveantur. sed his omnibus subtiliter tractandis hic locus non est; quae si vellem in unum librum separatim congerere, tamen in angustiis versarer: quin potius, quoniam me longius dulcedo musicae abduxit, ad propositum revertor.

14 Igitur expositis iis quae ante diem natalem sunt, nunc ut climactericoe anni noscantur, quid de gradibus aetatis ut climactericoe anni noscantur, quid de gradibus aetatis humanae sensum sit dicam. Varro quinque gradus aetatis 2 humanae sensum sit dicam. Varro quinque gradus aetatis 15 aequabiliter putat esse divisos, unum quemque scilicet praeter extremum in annos xv. itaque primo gradu usque annum xv pueros dictos, quod sint puri, id est inpubes. secundo ad tricensimum annum adulescentes, ab alescendo sic nominatos. in tertio gradu qui erant usque 20 quinque et quadraginta annos, iuvenis appellatos eo quod rem publicam in re militari possent iuvare. in quarto autem adusque sexagensimum annum seniores vocitatos, quod tunc primum senescere corpus inciperet. inde usque finem vitae unius cuiusque quintum gradum factum, 25

1. diatesson DV, διὰ τεσσάρων vulgo 2. dimidiaterrae D, dimidiaterrae d, dimidii-terrae V summitatem D, summitate dV 3. ad eodem D diapason D, diapason V (corr. m. 2), διὰ πέντων vulgo 4. multa q, D ad alias om. V 5. rettulit DV, corr. d enarmonion (enarmoni d in ras.) D 6. dorylaus V 7. id ἐπτάχορδον Scalliger, idest ταχοραον D, id est ταχοραον V quia] qui V 12. musica** D 13. his V q̄ D 14. climacterica D, climacterici dV vulgo 17. usque ad vulgo 19. secundus D, secundos V tricesimum V 20. allescendo DV erat DV 21. iuvenes V appellatus D 23. adusque ** (erasis ad) D, usque ad V sexagensimum D, sexagesimū V 24. incipiat (at d in ras.) D, incipiat V vulgo

in quo qui essent, senes appellatos, quod ea aetate corpus iam senio laboraret. Hippocrates medicus in septem gradus aetates distribuit. finem primae putavit esse septimum annum, secundae quartum decimum, tertiae duodecensimum, quartae tricensimum quintum, quintae duo et quadragensimum, sextae quinquagensimum sextum, septimae novissimum annum vitae humanae. Solon autem decem partes fecit, et Hippocratis gradum tertium et sextum et septimum singulos bifariam divisit, ut una quaeque aetas annos haberet septenos. Staseas peripateticus ad has Solonis decem hebdomadas addidit duas, et spatium plenae vitae quattuor et octoginta annorum esse dixit; quem terminum si quis praeterit, facere idem quod stadiodromoe ac quadrigae faciunt, cum extra finem procurrunt. Etruscis quoque libris fatalibus aetatem hominis duodecim hebdomadibus describi Varro commemorat. quae duo ** ad decies septenos annos posse fatalia deprecando rebus divinis proferre, ab anno autem LXX nec postulari debere nec posse ab deis impetrari. ceterum post annos LXXXIII a mente sua homines abire, neque his fieri prodigia. sed ex eis omnibus proxime videntur accessisse naturam qui hebdomadibus humanam vitam emensi sunt. fere enim post septimum quemque annum articulos quosdam et in his aliquid novi natura ostendit, ut et in elegia Solonis cognoscere datur. ait enim in prima hebdomade dentes homini cadere, in secunda pu-

2. post laboraret in D add. hunc ad phosphoron quae est nemeris stella fere tantumdem hoc est aliud hemitonion (semitonion d): vide p. 23, 16 hippocratis D, hypocrates V
 3. aetatū V 4. duodetricesimum DV 5. tricesimum V
 6. quadragesimū V quinquagesimum V 8. hypocratis V 11. ebdomades V 13. preterit V 15. etrusus D
 16. ebdomadibus DV describi D 17. que dum ad V depraecando V, corr. m. 2 21. proxima D 22. ebdomadibus DV 25. et in elegia V atenim V in prima hebdomade cet. in DV supra inveniuntur (vide ad p. 12, 6); hoc autem loco leguntur temporum si veterum cet. (vide cap. 17, 10)
 26. ebdomadae D, ebdomade V

bem apparere, in tertia barbam nasci, in quarta vires, in quinta maturitatem ad stirpem relinquendam, in sexta cupiditatibus temperari, in septima prudentiam linguamque consummari, in octava eadem manere (in qua alii dixerunt oculos albescere), in nona omnia fieri languidiora, in decima hominem morti fieri maturum. ** tamen in secunda hebdomade vel incipiente tertia vocem crassiorrem et inaequabilem fieri, quod Aristoteles appellat tragizin, antiqui nostri irquitallire, et inde ipsos putant irquitillos appellari, quod tum corpus ircum olere incipiat. de tertia autem aetate adolescentulorum tres gradus esse factos in Graecia prius quam ad viros perveniatur, quod vocent annorum XIII παῖδα, μελλέφηβον autem XV, dein sedecim ἔφηβον, tunc septemdecim ἐξέφηβον. praeterea multa sunt de his hebdomadibus quae medici ac philosophi libris mandaverunt, unde apparet, ut in morbis dies septimi suspecti sunt et crisimoe dicuntur, ita per omnem vitam septimum quemque annum periculosum et velut crisimon esse et climactericum vocitari. sed ex his genethiaci alios aliis difficiliores esse dixerunt, et nonnulli eos potissimum quos ternae hebdomades conficiunt putant observandos, hoc est unum et vicesimum, et quadragesimum secundum, dein tertium et sexagesimum, postremum octogesimum et quartum, in quo Staseas terminum vitae defixit. alii autem non pauci unum omnium difficillimum climactera prodiderunt, anno scilicet

1. TERTIAM *D* ures *D*, vires *d V* 3. temptari *V*
 4. OCTAVA *D* in qua — languidiora *om. V* 7. hebdomade *DV* 8. ARISTOTELIS *D* τραγίζειν *vulgo* 9. irquitallire (*r d in ras.*) *D* 10. ***quitillos *D*, irquitillos *d V*
 elere *D* 13. παδα *D*, παδδ *V*, παδα *corr. rec. m. in V*
 μελλέφηβον *DV* 14. εφηβον *D*, ephoebon *V*
 εξέφωβον *D*, εξέφωβον *V* 15. hebdomadibus *DV* 17. crisimie *D*, crisimiae *V* 19. climactericum] *add. V m. 1 in marg.* CLIMACĪ, *m. 2 super uersum incertū* 20. alias alius *DV*
 difficilliores *D* 21. ternas (*s d in ras.*) *D* hebdomades *DV* 22. oc *V* vicesimum *V* 23. quadragesimum *D*, quadragesimum *V* sexagesimum *D*, sexagesimum *V* 24. LXXX *DV* quo* *D*

cet undequinquagesimo, quem complent anni septies
 septeni; ad quam opinionem plurimorum consensus in-
 clinat: nam quadrati numeri potentissimi ducuntur. de- 12
 nique Plato ille veniat veteris philosophiae sanctissimus,
 5 qui quadrato numero annorum vitam humanam consum-
 mari putavit, sed novenario, qui complent annos octoginta
 et unum. fuerunt etiam qui utrumque reciperent nu-
 merum, undequinquagesimum et octogensimum unum,
 et minorem nocturnis genesibus, maiorem diurnis scri-
 10 berent *. plerique [aliter moti] duos istos numeros sub- 13
 tiliter diceverunt, dicentes septenarium ad corpus, no-
 venarium ad animum pertinere; hunc medicinae corporis
 et Apollini adtributum, illum Mysis, quia morbos animi,
 quos appellant pathe, musice lenire ac sanare consueve-
 15 rit. itaque primum climactera annum quadragesimum 14
 et nonum esse prodiderunt, ultimum autem octogensimum
 et unum; medium vero ex utroque permixtum anno ter-
 tio et sexagesimo, vel quem hebdomades novem vel
 septem enneades conficiunt. hunc licet quidam periculo- 15
 20 sissimum dicant, quod ad corpus et ad animum pertineat,
 ego tamen ceteris duco infirmiozem. nam utrumque qui-
 dem supra dictum continet numerum, sed neutrum qua-
 dratum, et ut est ab utroque non alienus, ita in neutro
 potens. nec multos sane, quos vetustas claro nomine
 25 celebrat, hic annus absumpsit. Aristotelen Stagiriten re- 16

1. unde quinquagesimo D, unode qu. d, uno de quin-
 quagesimo V 2. opinionem D 4. veniat veteris Iahnus,
 ueniat (t in ras. trium litterarum) ceteris D, ueniat ceteris V
 6. LXXX DV 7. fuerunt — 8. unum om. V 8. unde .L. et
 LXXX unum D 9. ascriberent vulgo sine nota lacunae; scri-
 berent fieri. quali termino duos cet. ego proposui in Eos, süd-
 deutsche Zeitschr. für Philol. II 1866 p. 625 10. istos dV,
 isto D 11. decreuerunt D, decreverē (in marg. dis m. rec.)
 V, discreverunt vulgo 14. πάθη vulgo 15. clamaetera D,
 clamaetera d, climactera V XL et unum esse DV
 16. LXXX DV 18. sexagesimo D, sexagesimo V ebdo-
 mades V 19. enneades D 25. aristotelēs (s a m. 2, ut
 videtur) D, aristoteles V reperit (t in ras.) D, repperit V,
 corr. Guilielmus

perio: sed hunc ferunt naturalem stomachi infirmitatem crebrasque morbidi corporis offensiones adeo virtute animi diu sustentasse, ut magis mirum sit ad annos LXIII eum vitam pertulisse quam ultra non protulisse.

- 15 Quare, sanctissime Caerelli, cum istum annum qui 5 maxime fuerat corpori formidolosus sine ullo incommodo transieris, ceteros, qui leviores sunt, climacteras minus tibi extimesco, praesertim cum in te animi potius quam corporis naturam sciam dominari, eosque viros qui tales fuerunt non prius vita excessisse quam ad annum illum 10 octogensimum et unum pervenerint, in quo Plato finem vitae et legitimum esse existimavit et habuit legitimum.
- 2 hoc anno et Dionysius Heracleotes, ut vita abiret, cibo abstinuit et contra Diogenes cynicus cibi cruditate in choleram solutus est. Eratosthenes quoque ille orbis terrarum 15 mensor et Xenocrates Platonius veteris academiae princeps ad eundem annum vixerunt. non pauci etiam per animi spiritum molestiis corporis superatis limitem istum transgressi sunt, ut Carneades, a quo tertia academia est, quae dicitur nova, qui ad annum nonagensimum *, 20 vel Cleanthes, qui uno minus centum explevit. at Xenophanes Colophonius maior annorum centum fuit. Democritum quoque Abderiten et Isocraten rhetorem ferunt prope ad id aetatis pervenisse quo Gorgian Leontinum, quem omnium veterum maxime senem fuisse et octo supra 25 centum annos habuisse constat. quod si cultoribus sapientiae sive per animi virtutem seu lege fati diutina obtigit vita, non despero quin te quoque diu corpore ad-

1. stomachi D 4. ptulisse V non pertulisse DV
 5. caerelli V ex stl. cum d in ras. 7. laeviores D
 11. octogensimum V 12. extimavit D 13. dionysius DV
 15. solutum D 16. xenocratis D, *xenocrates (erasa e) V
 achademiae DV 19. achademia V 20. nova uel cle-
 anthes (cleantes V) qui ad annum nonagensimum (nonagesi-
 mum V) uno minus centum DV, transposuit Iahnus; idem ac-
 cessit (Habitus vixit) post nonagensimum intercidisse coniecit
 21. xenophanes DV 28. atque V

que animo valentem longior maneat senectus. quem enim veterum nunc memoria suspicimus prudentia vel temperantia vel iustitia vel fortitudine tibi antestare [dicimus]? quis eorum, si adesset, non in te omnium virtutum praedicationem conferret? quis tuis laudibus se postponi erubesceret? illud certe, ut arbitror, dignum est praedicatione, quod, cum illis ferme omnibus quamvis prudentissimis et procul a republica amotis non contigerit sine offensione et odio plerumque capitali vitam degere, tu tamen officiis municipalibus functus, honore sacerdotii in principibus tuae civitatis conspicuus, ordinis etiam equestris dignitate gradum provincialium supergressus, non modo sine reprehensione et invidia semper fuisti, verum etiam omnium omnino amorem cum maxima gloria consecutus es. quis a te nosci aut ex amplissimo senatus ordine non expetiit aut ex humiliore plebis non optavit? quis mortalium vel te vidit vel de tuo nomine accepit, quin et loco fratris germani diligat et vice parentis veneretur? quis ignorat probitatem primam, fidem summam, benignitatem incredibilem, modestiam verecundiamque singularem ceteraque humanitatis officia penes te unum esse, et quidem maiora quam possint digne a quoquam referri? quare et ego his nunc commemorandis super-sedebo. de eloquentia quoque sileo, quam omnia provincialiarum nostrarum tribunalia, omnes praesides noverunt, quam denique urbs Roma et auditoria sacra mirata sunt. haec se et ad praesens et in futura saecula satis ipsa nobilitat.

Nunc vero quatenus de die natali scribo, meum munus implere conabor, tempusque hodiernum, quo maxime

1. quem enim veterum, quorum memoriam suspicimus, prudentia — antistare dicemus *Iahnus secundum Lachmannum*
 2. suscepimus *V* 3. FORTITUDINEM *D* 5. POSTPONIT ERUBESCERET *D*, corr. *d* 8. MORIS *DV*, REMOTIS *Cauchius*
 9. VITA *DV* 10. SACERDOTI *V* 13. REPRAEHENSIONE *D*
 15. QUI *d* (*s littera expuncta*) 16. EXPETIT *D* 27. PRESENS *V* 30. IMPLERE *V*

- flores, quam potero lucidissimis notis signabo; ex quo
 2 etiam primus ille tuus natalis liquido noscetur. tempus
 autem non diem tantummodo vel mensem vel annum ver-
 tentem appello, sed et quod quidam lustrum aut annum
 3 magnum vocant, et quod saeculum nominant. ceterum 5
 de aevo, quod est tempus unum et maximum, non multum
 est quod in praesentia dicatur. est enim inmensum, sine
 origine, sine fine, quod eodem modo semper fuit et sem-
 per futurum est, neque ad quemquam hominum magis
 4 quam ad alterum pertinet. hoc in tria dividitur tempora. 10
 praeteritum, praesens, futurum. e quibus praeteritum
 initio caret, exitu futurum, praesens autem, quod medium
 est, adeo exiguum et inconprehensibile est, ut nullam reci-
 piat longitudinem neque aliud esse videatur quam trans-
 acti futurique coniunctio, adeo porro instabile, ut ibidem 15
 sit numquam, et quidquid transcurrit a futuro decerpit et
 5 adponit praeterito. haec inter se tempora, ante actum
 dico et venturum, neque paria sunt neque ita ut alterum
 altero longius breviusve videatur: quidquid enim non
 6 habet finem, conlationem mensurae non recipit. qua- 20
 propter aevum neque annorum nec saeculorum numero
 nec denique ullo finiti temporis modulo metiri conabor:
 haec enim ad aetatem infinitam non sunt brumalis unius
 instar horae.
- 7 Itaque ut saecula possim percurrere et hoc nostrum 25
 praesens designare, omissis aureis argenteisque et hoc
 genus poeticis, a conditu urbis Romae, patriae nostrae
 17 communis, exordiar, et quoniam saecula aut naturalia
 sunt aut civilia, prius de naturalibus dicam.
- 2 Saeculum est spatium vitae humanae longissimum 30

4. aut unum annū V 5. seculum V 7. presentia V
 10. quam adulterum D, quam ad adulterum d 11. e om.
 DV 12. INI**TIO (ININITIO ante ras.) D exitum D
 13. INCONPRAHENSIBILE D, inconprehensibile V 16. quic-
 quid V et adponit praeterito om. V 18. paria] pro-
 pria V 19. quicquid V 26. designare (de ex di) D
 28. EXORDIAR** | et qm (et initio versus adscr. m. 2) D, exor-
 diar | DE SAECVLIS V omissis et quoniam — dicam

partu et morte definitum. quare qui annos triginta saeculum putarunt multum videntur errasse. hoc enim tempus genean vocari Heraclitus auctor est, quia orbis aetatis in eo sit spatio. orbem autem vocat aetatis, dum natura
 5 ab sementi humana ad sementim revertitur. hoc quidem geneas tempus alii aliter definierunt. Herodicus annos quinque et viginti scribit dici genean, Zenon triginta. saeculum autem *quid* sit, usque adhuc arbitror ad subtile
 3 examinatum non esse. poetae quidem multa incredibilia
 10 scripserunt, nec minus historici Graeci, quamvis eos a vero par non fuit decedere; ut Herodotus, apud quem legimus Arganthonion Tartessorum regem centum et quinquaginta annorum fuisse, aut Ephorus, qui tradit Arcadas dicere apud se reges antiquos aliquot ad trecentos
 15 vixisse annos. verum haec ut fabulosa praetereo: sed 4 inter ipsos astrologos, qui in stellarum signorumque ratione verum scrutantur, nequaquam etiam convenit. Epigenes in centum duodecim annis longissimam vitam constituit, Berosos autem centum sedecim: alii ad centum
 20 viginti annos produci posse, quidam etiam ultra crediderunt. fuerunt qui non idem putarent ubique observandum, sed varie per diversas regiones, pro ut in singulis sit caeli ad circulum finitorem inclinatio, quod vocatur clima.

25 Sed licet veritas in obscuro lateat, tamen in una quaque civitate quae sint naturalia saecula, rituales Etruscorum libri videntur docere, in quis scriptum esse fertur initia sic poni saeculorum. quo die urbes adque civitates constituerentur, de his qui eo die nati essent eum qui

3. γεγενᾶν *vulgo, item posthac γεγενᾶς et γεγενᾶν* 4. UOCANT
 DV *corr. Lachmannus* 5. ab sementi *Halmius, ad sementi D,*
om. V sementem *V* 7. TRIGENTA *D* 8. quid *om. D*
 9. exanimatū *V* 10. SCRIBSERUNT *D* eos] eo *D, om. V*
 12. arganthonnion *V* tarcessiorum (*tar in ras.*) *D, tarces-*
 siorū *V* 13. quinta *V, corr. m. rec.* fuisse antephorus *V*
 archadas *DV* 14. apud *D* aliquod *D* tricentos *V*
 17. epigenesis *D, epygenes in V* 20. uigentī *D* 22. ua-
 riae *D* 26. secula *V* 28. atque *V*

diutissime vixisset die mortis suae primi saeculi modulum finire, eoque die qui essent reliqui in civitate, de his rursum eius mortem, qui longissimam egisset aetatem, finem esse saeculi secundi. sic deinceps tempus reliquorum terminari. sed ea quod ignorarent homines, portenta mitti 5
 divinitus, quibus admonerentur unum quodque saeculum
 6 esse finitum. haec portenta Etrusci pro haruspicii disciplinaeque suae peritia diligenter observata in libros rettulerunt. quare in Tuscis historiis, quae octavo eorum saeculo scriptae sunt, ut Varro testatur, et quot numero 10
 saecula ei genti data sint et transactorum singula quanta fuerint quibusve ostentis eorum exitus designati sint continetur. itaque scriptum est quattuor prima saecula annorum fuisse centenum, quintum centum viginti trium, sextum undeviginti et centum, septimum totidem, octa- 15
 vum tum demum agi, nonum et decimum superesse, quibus transactis finem fore nominis Etrusci.

7 Romanorum autem saecula quidam ludis saecularibus putant distingui: cui rei fides si certa est, modus Romani saeculi est incertus. temporum enim intervalla, 20
 quibus ludi isti debeant referri, non modo quanta fuerint retro ignoratur, sed ne quanta quidem esse debeant scitur. nam ita institutum esse, ut centesimo quoque anno 8
 fierent, id cum Antias aliique historici auctores sunt, tum Varro de scaenicis originibus libro primo ita scriptum 25
 reliquit: cum multa portenta fierent, et murus ac turris, quae sunt inter portam Collinam et Esquilinam, de caelo tacta essent, et ideo

7. aruspicii *V* disciplinae quae *D* 9. RETTULERUNT
D, retulerunt *V* 10. ut *d* in *ras.* et quod *D* 11. trans-
 actarum *V*, corr. *m. 2* 12. **CONTINETUR *D*, continetur *d*.
 item *V*, in quo ntinet *1 m. in ras.* 14. CENTENŪ fuit in *D*, nunc
 post cent est rasura trium litterarum et um superscr., tertio
 autem loco comparet etiam nunc ductus transversus qui fuit su-
 per u; centū *V* quinrum (in in *ras.*) *D* 15. unumdevi-
 ginti *dV* 22. debeat *V¹*, corr. *m. 2* 25. scenicis *V*
 26. muros *V* 28. tracta *V*

libros Sibyllinos x viri adissent, renuntiarunt
 uti Diti patri et Proserpinae ludi Tarentini
 in campo Martio fierent tribus noctibus, et ho-
 stiae furvae immolarentur, utique ludi cente-
 5 simo quoque anno fierent. item Titus Livius libro 9
 CXXXVI: eodem anno ludos saeculares Caesar
 ingenti apparatu fecit, quos centesimo quo-
 que anno (his enim terminari saeculi *) fieri
 mos * ut *. contra ut decimo centesimoque anno re-
 10 petantur tam commentarii xv virorum quam Divi Augusti
 edicta testari videntur, adeo ut Horatius Flaccus in car-
 mine quod saecularibus ludis cantatum est id tempus hoc
 modo designaverit: Certus undenos decies per an-
 nos Orbis ut cantus referatque ludos Ter die
 15 clara totiensque grata Nocte frequentes. quae 10
 dissensio temporum, si veterum revolventur annales,
 longe magis in incerto invenietur. primos enim ludos
 saeculares exactis regibus post Romam conditam annis
 CCXLV a Valerio Publicola institutos esse ** ad xv viro-
 20 rum commentarios, anno CCXCVIII M. Valerio Spurio Ver-
 ginio cons. * * anno post urbem conditam † octavo et
 quadringentesimo, ut vero in commentariis xv virorum
 scriptum est anno CCCC et † decimo M. Valerio Corvino II

1. SYBILLINOS DV x viri *Mommsenus Chronol. Rom. p. 181*,
 .xii. uiri D, xii uiri V, xv viri vulgo renuntiant V¹,
 corr. m. 2 8. is (immo hic) enim terminus saeculi vulgo
 9. sed moris esse ut contra con. *Lachmannus* ut contra,
 omisso altero ut, V, at contra ut vulgo ante *Iahnium* 11. *Hor.*
carm. saec. 21 ss. 18. CERTOS DV 14. ORBES DV¹, or-
 bis V² 15. CLARO DV post frequentes DV habent cap. 7
 Superest — cap. 14, 7 ait enim; tum quae dissensio repetit
Lachmannus ex eo loco qui indicatus est ad p. 10, 7; denique
temporum et cet. supra leguntur: vide ad p. 25, 25 16. re-
 uoluantur dV 19. XL UIRORUM DV 20. CCXCVIII DV
 21. CONS. DV post cons. lacunam sic explevit *Lachmannus*:
 secundos ludos, ut Antias vult, M. Popilio Laenate III M.
 Valerio Corvino cos.; *idem pro octavo correxit sexto, et vs. 23*
octavo pro decimo (conf. C. L. Roth in Mus. Rhen. VIII
p. 371 s.) 22. quadraginsimo D, quadragesimo V XII
 uirorum V 23. CURMINO DV, legendum Corvo cum *Manutio*

C. Poetilio cons. tertii ludi fuerunt Antiatae Livioque auctoribus P. Claudio Pulchro L. Iunio Pullo cons. ** anno quingentesimo duodevicesimo P. Cornelio Lentulo C. Licinio Varo cons. de quatorum ludorum anno triplex opinio est. Antias enim et Varro et Livius relatos esse prodiderunt L. Marcio Censorino M. Manilio cons. post Romam conditam anno DCV. at Piso Censorius et Gn. Gellius, sed et Cassius Hemina, qui illo tempore vivebat, post annum factos tertium adfirmant Gn. Cornelio Lentulo Lucio Mummio Achaico cons., id est anno DCVIII. in XV virorum autem commentariis notantur sub anno DCXXVIII M. Aemilio Lepido L. Aurelio Oreste cons. quintos ludos C. Furnio C. Iunio Silano cons. anno DCCXXXVII Caesar Augustus et Agrippa fecerunt. sextos autem fecit Ti. Claudius Caesar se IIII et L. Vitellio III cons. anno DCCC, septimos Domitianus se XIII et L. Minucio Rufo cons. anno DCCCXLI, octavos imperatores Septimius et M. Aurelius Antoninus Cilone et Libone cons. anno DCCCCLVII. hinc animadvertere licet neque post centum annos ut hi referrentur ludi statum esse, neque post centum decem. quorum etiamsi alterutrum retro fuisset observatum, non tamen satis id argumenti esset quo quis his ludis saecula discerni constanter adfirmet, praesertim cum ab urbis primordio ad reges exactos, annos CCXLIII, factos esse auctor sit nemo,

1. poetaelio \overline{cs} D, poetelio cons. V antiatae D
 2. pulloi. \overline{cos} D, pulloi cons V 3. quingentesimo duodevicesimo V
 4. LINO DV VARRO D \overline{cos} D, cons. V
 6. M MANLIO DV \overline{cos} D, cons. V 9. CN DV (at vs. 8 uterque habet GN)
 10. mummo DV \overline{cos} DV DCIII DV
 11. SUB ANNIS DV 12. M. om. DV EMILIO DV \overline{cos} D, co V
 13. C prius om. DV \overline{cons} DV
 14. aug. et agryppa V 15. T. CLAUDIUS DV CAESARSACI-C-III ET LUTELLIO D, caesar se-I-C-III et L. vitellio V (L. vitellio ex sil.)
 16. \overline{cos} D, cons V (item uterque proximo versu) DOMITIANUS SEX-III D MINUCI V
 17. imp. sept. et m. aUR. D, imper. sept. et m. aUR. V 18. nibone V
 19. \overline{cos} D, cons. V DCCCLVII DV 20. ut hi] uti V statutum V
 25. ANNO CCXLIII D (conf. ad p. 35 vs. 7) ludos ante factos add. Iahnus

quod tempus procul dubio naturali maius est saeculo. quod si quis credit ludis saecularibus saecula *, sola no- 13
minis origine inductus, sciat saeculares dici potuisse quod
plerumque semel fiant hominis aetate, ut multa alia quae
5 rara sunt post saeculum evenire loquentium consuetudo
usurpat.

Sed nostri maiores, quod natura saeculum quantum
esset exploratum non habebant, civile ad certum modum
annorum centum statuerunt. testis est Piso, in cuius
0 annali septimo scriptum est sic: Roma condita anno
DC septimum saeculum occipit his consulibus
qui proximi sunt consules, M. Aemilius M.
filius Lepidus, G. Popilius II absens. sed ut
hunc annorum numerum constituerent nostri, non nihil
5 causae fuit, primum quod multos suorum civium ad hunc
aetatem perducere videbant, dein quod Etruscos, quorum
prima saecula centenum fuerunt annorum, etiam hic ut
in aliis plerumque imitari voluerunt. praeterea fieri potest 14
quod refert Varro, quod Dioscorides astrologus scribit,
0 Alexandriae inter eos qui mortuos sallunt constare homi-
nem plus centum annos vivere non posse, idque cor ho-
minum declarare eorum qui integri perierunt sine cor-
poris tabe; ideo quod multis annis pendendo cor omnis
aetatis incrementa et deminutiones conseruere: et anni-
5 culi pendere duas dragmas, bimi quattuor, et sic in an-
nos singulos usque ad quinquaginta accedere binas; ab

2. cludi ante ludis add. *Lachmannus*, discerni post saecula
Carrio 7. naturale vulgo post saeculum *DV* ex p. 34
vs. 25 add. CCXLIII, hic igitur recte IIII, non III 8. ciuilem
D, ciuile *V* 11. .d. septimo *DV*, corr. *Lachmannus* ac-
cipit *DV*, corr. *Scaliger* (coipit coni. *Mommsenus Chronol. Rom.*
p. 191) 12. emilius *D* M. F. laepidus *V* (M. F. ex sil.)
sedut *V*, sedit mutavit 1 m. 15. hanc *DV* 16. producere
vulgo 17. ut] et *V* 18. imitare *V* praeterea adferri
coni. *Lachmannus* 19. quodque Dioscorides vulgo scripsit *V*
20. eos quae *V* sallunt *Lachmannus*, solent *DV* 21. id-
que cor hominum *Lachmannus*, idcirco humanum *DV* 23.
pependo *V* 24. conserue^{NT} (*NT* fortasse a pr. m) *D*, con-
seruent *V*, observent vulgo 26. quinquaginta *V* in ras.

iis centum dragmis abusque anno quinquagesimo item decedere in uno quoque hinas; ex quo perspicuum sit centesimo anno redire ad anni primi pondus nec longius vitam posse producere.

15 Quoniam igitur civile Romanorum saeculum centum 5
annis transigitur, scire licet in decimo saeculo et primum
natalem tuum fuisse et hodiernum esse. quot autem sae-
cula urbi Romae debeantur, dicere meum non est: sed
quid apud Varronem legerim non tacebo, qui libro anti-
quitatum duodevicesimo ait fuisse Vettium Romae in 10
augurio non ignobilem, ingenio magno, cuivis docto in
disceptando parem: eum se audisse dicentem, si ita esset
ut traderent historici de Romuli urbis condendae augu-
riis ac XII vulturis, quoniam CXX annos incolumis prae-
terisset populus Romanus, ad mille et ducentos perven- 15
turum.

18 Hactenus dictum de saeculo: nunc de annis maiori-
bus dicam, quorum magnitudo adeo diversa tam gentibus
observata quam auctoribus tradita est, ut alii annum
magnum esse in annis vertentibus duobus, alii in multis 20
milibus annorum arbitrati sint. quod quale sit, iam hinc
2 conabor absolvere. veteres in Graecia civitates cum anim-
adverterent, dum sol annuo cursu orbem suum circumit,
lunam novam interdum tridecies exoriri idque saepe
alternis fieri, arbitrati sunt lunares duodecim menses et 25
dimidiatum ad annum naturalem convenire. itaque annos
civiles sic statuerunt, ut intercalando facerent alternos
duodecim mensum, alternos tredecim, utrumque annum
separatim vertentem, iunctos ambo annum magnum vo-
cantes. idque tempus trieterida appellabant, quod tertio 30
quoque anno intercalabatur, quamvis biennii circuitus et

1. his *V* abusque *Lachmannus*, adq, *D*, atq; *V*
quinquagesimo *V* 3. centesimo *V* 7. quod *D* 8. UR-
bis *D* 10. duodevicesimo *V* 11. augurio *D* ignora-
bilem *V* cuius *DV*, eius *m. rec. in V in marg.* docto
D, doctiori *V* et *m. recentior in D*, doctiori *Lachmannus*
12. essent *D* 13. tradebant *V* 14. CXX] ex x *DV*
18. tam] etiam *DV* 24. terdecies *vulgo*

re vera dieteris esset; unde mysteria, quae Libero alter-
 nis fiunt annis, trieterica a poetis dicuntur. postea 3
 cognito errore hoc tempus duplicarunt et tetraeterida
 fecerunt: sed eam, quod quinto quoque anno redibat,
 5 pentaeterida nominabant. qui annus magnus ex qua-
 driennio commodior visus est * * solis annum constare ex
 diebus CCCLXV et diei parte circiter quarta, quae I in
 quadriennium diem conficeret. quare agon et in Elide 4
 Iovi Olympio et Romae Capitolino quinto quoque anno
 10 redeunte celebratur. hoc quoque tempus, quod ad solis
 modo cursum nec ad lunae congruere videbatur, duplica-
 tum est et octaeteris facta, quae tunc enneaeteris vocitata,
 quia primus eius annus nono quoque anno redibat. hunc 5
 circuitum vere annum magnum esse pleraque Graecia
 15 existimavit, quod ex annis vertentibus solidis constaret,
 ut proprie in anno magno fieri par est. nam dies sunt
 solidi $\bar{\text{II}} \text{ DCCCCXXII}$, menses solidi uno minus centum,
 annique vertentes solidi octo. hanc octaeterida vulgo cre-
 ditum est ab Eudoxo Cnidio institutam, sed alii Cleostrat-
 20 tum Tenedium primum ferunt composuisse et postea alios
 aliter, qui mensibus varie intercalandis suas octaeteridas
 protulerunt, ut fecit Harpalus, Nauteles, Menestratus, item
 alii, in quis Dositheus, cuius maxime octaeteris Eudoxi
 inscribitur. ob hoc in Graecia multae religiones hoc in- 6

1. dieteres *D*, diesteres *d V* mysteria *V* post Li-
 bero vulgo add. patri 3. tetraeterida *DV* 4. sed eam
D, sed ad eam *dV* 5. penteterida *V* 7. quae primum
DV, quae unum vulgo 8. elide *D*, aelide *V* 9. olim-
 pio *V* capitolio *V* 10. a solis *D* 12. octeteris *D*,
 octo teris *V* aenneaeteris *V*, ennaeteris *Iahnus* 13. re-
 diebat *d* huc *D* 14. graetia *V*, corr. *m. rec.* 16. pro-
 priae *D* 17. soli *D*; dierum numerum et menses solidi add.
Scattger minis *V* (scilicet soli diu nominis *V*¹, unde solidi
 uno minis fecit *m. rec.*) 18. hanc *om. V* octoeteridam
DV 19. alii *Iahnus*, an *D*, hanc et tum leostratum *V*
 20. alius *V* 21. variae *D* octoeteridas *DV* 22. ar-
 palus *D*, corr. *d* nauteles *DV* 23. octoeteris *D*,
 octaeteris *V*, corr. *d* 24. religiones *m. rec. in V*, regiones *DV*

tervallo temporis summa caerimonia coluntur, Delphis quoque ludi qui vocantur Pythia post annum octavum olim conficiebantur. proxima est hanc magnitudinem quae vocatur dodecaeteris ex annis vertentibus duodecim.

7 huic anno Chaldaico nomen est, quem genethliaci non ad 5 solis lunaeque cursus sed ad observationes alias habent adcommodatum, quod in eo dicunt tempestates frugumque proventus ac sterilitates, item morbos salubritatesque

8 circumire. praeterea sunt anni magni conplures, ut Metonicus, quem Meton Atheniensis ex annis undeviginti 10 constituit, eoque enneadecaeteris appellatur et intercalatur septies, inque eo anno sunt dierum VI milia et DCCCCXL. est et Philolai Pythagorici annus ex annis quinquaginta novem, in quo sunt menses intercalares viginti et unus; item Callippi Cyziceni ex annis septuaginta 15 sex, ita ut menses duodetriginta intercalentur; et Democriti ex annis LXXXII cum intercalariis perinde viginti

9 octo; sed et Hipparchi ex annis CCCIII, in quo intercalentur centies decies bis. haec annorum magnitudo eo discrepat, quod inter astrologos non convenit quanto vel 20 sol plus quam CCCLXV dies in anno conficiat vel luna

10 minus quam triginta in mense. ad Aegyptiorum vero annum magnum luna non pertinet, quem Graece κωνικόν, Latine canicularem vocamus, propterea quod initium illius sumitur, cum primo die eius mensis, quem vocant Aegyptii 25 Θωυθοί, caniculae sidus exoritur. nam eorum annus civilis solum habet dies CCCLXV sine ullo intercalari: ita-

-
1. caerimonia -V 3. proxime V 4. do deceteris V
 5. geneethliaci V 7. adcommodatas (as d in ras.) D
 8. morbosque, *omisso* salubritates, V 9. metonticus DV
 10. undeviginti D 11. enneacae|ceteris D, m. 2 *delevit*
ceteris et post enneacae in marg. adscr. teris; ennea ceteris V
 12. inq. D 13. philolaus DV 14. intercalaris D, intercalarii con. *Halmius*
 15. callippi DV 16. duodetriginta D 17. intercalares DV
 19. cencies V 22. egyptiorum V 25. quam D aegypti
 D 26. θωυθοί DV, Θωυθί *Iahnus secundum Plin.* 27, 12, 105
 27. solum *Halmius*, solus DV, solos *vulgo*

que quadriennium aput eos uno circiter die minus est
 quam naturale quadriennium, eoque fit ut anno MCCCCLXI
 ad idem revolvatur principium. hic annus etiam heliacos
 a quibusdam dicitur, et ab aliis θεοῦ ἐνιαυτός. est prae- 11
 5 terea annus quem Aristoteles maximum potius quam
 magnum appellat, quem solis et lunae vagarumque quin-
 que stellarum orbes conficiunt, cum ad idem signum, ubi
 quondam simul fuerunt, una referuntur; cuius anni
 hiemps summa est cataclysmos, quam nostri diluvionem
 10 vocant, aestas autem ecpyrosis, quod est mundi incendium.
 nam his alternis temporibus mundus tum exignescere
 tum exauescere videtur. hunc Aristarchus putavit an-
 norum vertentium ΠCCCCLXXXIII, Aretes Dyrrachinus
VDLII, Heraclitus et Linus XDCCC, Dion XDCCCLXXXIII,
 15 Orpheus CXX, Cassandrus tricies sexies centum milium:
 alii vero infinitum esse nec umquam in se reverti exi-
 stimarunt. sed horum omnium pentaeteridas maxime 12
 notandis temporibus Graeci observant, id est quaternum
 annorum circuitus, quas vocant olympiadas: et nunc apud
 20 eos ducentesima quinquagensima quarta olympias nume-
 ratur, eiusque annus hic secundus. idem tempus anni 13
 magni Romanis fuit, quod lustrum appellabant, ita qui-
 dem a Servio Tullio institutum, ut quinto quoque anno
 censu civium habito lustrum conderetur, sed non ita a
 25 posteris servatum. nam cum inter primum a Servio rege 14
 conditum lustrum et id quod ab imperatore Vespasiano v

1. apud *V* 2. ΠCCCCLXI *D*, ΠCCCCLXI *V* 3. ad diem
D, addiē *V* REVOLVITUR *D* ἡλιακός *vulgo* 4. a *om.* *V*
 5. ARISTOTELIS *D* 9. hiems *V* catadysmos *V*¹, *corr. m.*
rec. 11. 12. dum — dum *D* 12. ARISTARCHUS *D*, aristar-
 cus *V* putavit ^{esse} (avit *d in ras.* et esse *sup. vers.*) *D*, pu-
 tavit esse *V vulgo* 13. ΠCCCCLXXXIII *V* ARETIS *DV*
 DYRRACHINUS *D*, dirracinus *V* 14. VDLII *V* heraclitus *V*
XDCCC *V* DION**| *D* ·X·DCCCLXXXIII *V* 15. orpheus CXX
V TRICIES *DV* 17. pantaeteridas *D*, pata-haeteri-
 das *V* 19. olimpiadas *V* 20. quinquagesima *V* olim-
 pias *V* 23. seruo *V*¹, *corr. m.* 2 ut] et *D* 24. censo *D*
 25. seruo *V*

- et T. Caesare III cons. factum est anni interfuerunt paulo minus DCL, lustra tamen per ea tempora non plura quam LXXII sunt facta et postea plane fieri desierunt.
- 15 rursus tamen annus idem magnus per Capitolinos agonas coeptus est diligentius servari, quorum agonum primus a 5 Domitiano institutus fuit duodecimo eius et Servi Corneli Dolabellae consulatu. itaque hoc nunc anno qui celebratus est agon undequadragesimus numeratur. quod ad annos pertinet magnos in praesentia satis dictum: nunc de annis vertentibus dicendi locus. 10
- 19 Annus vertens est natura, dum sol percurrens XII 2 signa eodem unde profectus est redit. hoc tempus quot dierum esset ad certum nondum astrologi reperire potuerunt. Philolaus annum naturalem dies habere prodidit CCCLXIII et dimidiatum, Aphrodisius CCCLXV et partem 15 diei octavam, Callippus autem CCCLXV et Aristarchus Samius tantundem et praeterea diei partem MDCXXIII, Meton vero CCCLXV et dierum quinque undevicensimam partem, Oenopides CCCLXV et dierum duum et viginti partem undesexagesimam, Harpalus autem CCCLXV et 20 horas aequinoctiales XIII, at noster Ennius CCCLXVI.
- 3 plerique praeterea inconprehensibile quiddam et inenuntiabile esse existimarunt, sed pro vero quod proximum putabant amplexi sunt, dies scilicet CCCLXV.
- 4 Igitur cum tanta inter viros doctissimos fuerit dissensio, 25 quid mirum si anni civiles, quos diversae civitates

1. T. om. DV caesar ter cōs. D, caesare ter cōns. V interfuerint vulgo 3. LXXII DV, corr. Borghesius Oeuvres epigr. II p. 78 ss. (conf. Mommsen. Chronol. Rom. p. 169)
 6. domitiano D die ante duodecimo add. DV sergi DV
 8. undequadragesimus V 12 sig: D, sig V quod D, corr. d 13. reperire D 14. philolaus DV 16. aristarchus DV m. rec., aristarcus V¹ 17. tantundem et in marg. dū V MILLE DCXXIII D, mille DCXXII V; post hunc numerum d super vs. add. sūp, V in vs. sup 18. undevicensimam V 19. oenopides DV 20. undesexagesimam V 21. XII conī. Scaliger ad D 22. inconpraehensibile D quidem et enuntiabile DV; olim fuisse videtur quid nec (neq. Halmius) enuntiabile 23. proximam D

rudes etiam tum sibi quaeque statuebant, tam inter se discrepent quam cum illo naturali non congruant? et in Aegypto quidem antiquissimum ferunt annum menstruum fuisse, post deinde ab Isonne rege quadrimestrem factum, novissime Arminon ad XIII menses et dies quinque perduxisse. item in Achaia Arcades trimestrem annum primo habuisse dicuntur, et ob id proselenae appellati, non, ut quidam putant, quod ante sint nati quam lunae astrum caelo esset, sed quod prius habuerint annum *quam* is in Graecia ad lunae cursum constitueretur. sunt qui tradunt hunc annum trimestrem Horon instituisse, eoque ver aestatem autumnum hiemem horas et annum *horon* dici, et Graecos annales horus, eorumque scriptores horographos. itaque quattuor annorum circuitum in modum pentaeteridis annum magnum dicebant. Cares autem et Acarnanes semenstres habuerunt annos 7 et inter se dissimiles, quibus alternis dies augescerent aut senescerent, eosque coniunctos velut trieterida annum magnum.

20 Sed ut hos annos omittam caligine iam profundae 20 vetustatis obductos, in his quoque, qui sunt recentioris memoriae et ad cursum lunae vel solis instituti, quanta sit varietas facile est cognoscere, si quis vel in unius Italiae gentibus, ne dicam peregrinis, velit inquirere. nam

1. iam *D* 2. congregant *V*, corr. m. 2 in marg.
 3. menstruum *coni. Iahnus*, *menstrem* (em in ras. trium litt.)
D, bimestrem *V*, bimestrem *vulgo* 5. nouissimae *D*
 XIII * *D*, XIII. *V* 6. in adiaia *V* trimestrem *V*
 7. proselenam *D*, prose lenam *V* appellati*ut *D*, appel-
 lat id ut *d*, appellant. Id ut *V* 9. coelo *V* 10. quam
om. DV his *V* constituaerentur *D*, constituerentur *dV*
 11. trimestrem *V* 12. horus *DV*, ὥρα *vulgo* 13. ho-
 ron *om. DV*, ὥρον *vulgo* grecos *V*, corr. m. rec. horus
DV, ὥρος *vulgo* eorum, *omisso* que, *V* 14. scribto-
 res *D* ὡρογράφους *vulgo* circuitu *DV* 15. pentahe-
 teridis *DV* 16. semēstres *D* 17. et erasum in *D*, habet *V*
 18. triheterida *D* 20. omitam *V* caliginem *D* 21. ue-
 tustatos *D*, corr. *d* recentiores *D*

ut alium Ferentini alium Lavinii itemque Albani vel Romani habuerunt annum, ita et aliae gentes. omnibus tamen fuit propositum suos civiles annos varie intercalandis mensibus ad unum illum verum naturalemque corrigere.

2 de quibus omnibus disserere quoniam longum est, ad 5 Romanorum annum transibimus.

Annum vertentem Romae Licinius quidem Macer et postea Fenestella statim ab initio duodecim mensum fuisse scripserunt: sed magis Iunio Gracchano et Fulvio et Varroni et Suetonio aliisque credendum, qui decem men- 10 sum putarunt fuisse, ut tunc Albanis erat, unde orti Romani. hi decem menses dies CCCIII hoc modo habebant: Martius XXXI, Aprilis XXX, Maius XXXI, Iunius XXX, Quintilis XXXI, Sextilis et September tricenos, October XXXI, November et December XXX; quorum quattuor 15 maiores pleni, ceteri sex cavi vocabantur. postea sive a Numa, ut ait Fulvius, sive, ut Iunius, a Tarquinio XII facti sunt menses et dies CCCLV, quamvis luna XII suis mensibus CCCLIII dies videbatur explere. sed ut dies unus abundaret, aut per imprudentiam accidit, aut, quod 20 magis credo, ea superstitione qua impar numerus plenus et magis faustus habebatur. certe ad annum priorem unus et quinquaginta dies accesserunt: qui quia menses duo non explerent, sex illis cavis mensibus dies sunt singuli detracti et ad eos additi, factique dies LVII, et ex 25 his duo menses, Ianuarius undetriginta dierum, Februarius duodetriginta. adque ita omnes menses pleni et impari dierum numero esse coeperunt, excepto Februario, qui solus cavi et ob hoc ceteris infaustior est habitus.

6 denique cum intercalarium mensem viginti duum vel vi- 30

1. FERENTINI (ni in ras.) D 3. UARIAE DV 8. mensium V
 9. GRACCHANO D *perspicue ante ras.*, GRACCH**O d, GRACCHO V
 12. CCCIII DV 14. OCTUBER D 15. tricenos Iahnus
 16. a Numa] ANNUM D 18. facti — luna XII V¹ in ras.
 24. illis] his V dies om. V 25. factique (ac in ras. trium litt.) D
 LXII DV 26. februario V
 27. atque V mense D, corr. d 30. mensuum (u in ras.) D, mensuum d, mensuum V

ginti trium dierum alternis annis addi placuisset, ut civilis annus ad naturalem exaequaretur, in mense potissimum Febuario inter terminalia et regifugium intercalatum est, idque diu factum prius quam sentiretur annos civiles aliquanto naturalibus esse maiores. quod delictum ut corrigetur, pontificibus datum negotium eorumque arbitrio intercalandi ratio permissa. sed horum plerique ob odium vel gratiam, quo quis magistratu citius abiret diutiusve fungeretur aut publici redemptor ex anni magnitudine in lucro damnove esset, plus minusve ex libidine intercalando rem sibi ad corrigendum mandatam ultro quod depravarunt, adeo aberratum est ut G. Caesar pontifex maximus suo III et M. Aemilii Lepidi consulatu, quo retro delictum corrigeret, duos menses intercalarios dierum LXVII in mensem Novembrem et Decembrem interponeret, cum iam mense Febuario dies III et XX intercalasset, faceretque eum annum dierum CCCCLV, simul providens in futurum ne iterum erraretur: nam intercalario mense sublato annum civilem ad solis cursum formavit. itaque diebus CCCLV addidit decem, quos per septem menses, qui dies undetricenos habebant, ita describeret, ut Ianuario et Sextili et Decembri bini accederent, ceteris singuli; eosque dies extremis partibus mensium adposuit, ne scilicet regiones sui cuiusque mensis a loco summo verentur. quapropter nunc cum in septem mensibus dies singuli et triceni sint, quattuor tamen illi ita primitus instituti eo dinoscuntur quod nonas habent septimanas, ceteri tres [omnes alii reliqui] quintanas. praeterea pro quadrante

3. interterminalia *V* 5. dilectum *D* 8. post abiret *V*
 add. diutius abiret diutiusque *DV* 9. redeptor *d*
 10. minusvel *D* libidine *DV* intercalando *D*, intercalandi *V* 11. ultro quod *Halmitus* (quia *Lachmannus*), ultroq. *D*, ultroque *V*, utroq; *m. rec. in V in marg.* 13. aemilio *D*, emili *V* 14. LXIII *DV* 18. intercalario *D*
 21. describeret *Halmitus*, discribe^t*** *D*, distribuit *V* vulgo
 22. post Decembri *D* add. ne 23. mensium *D* ante ras. *V*, mensuum *d* 24. regiones *V* 28. omnes alii reliqui eiecit *Modius*, omnesque reliqui *coni. Lachmannus*

diei, qui annum verum suppleturus videbatur, instituit ut peracto quadrienni circuitu dies unus, ubi mensis quondam solebat, post terminalia intercalaretur, quod nunc bis-
 11 sextum vocatur. ex hoc anno ita a Iulio Caesare ordinato ceteri ad nostram memoriam Iuliani appellantur, eique 5
 consurgunt ex quarto Caesaris consulatu. qui etiam si optimo * *, non soli tamen ad annum naturae aptati sunt: nam et priores anni, etiam si qui decemmenstres fuerunt, nec Romae modo vel per Italiam, sed et apud gentes
 12 omnes, quantum poterat, idem fuerunt correcti. itaque 10
 cum de aliquo annorum numero hic dicetur, non alios par erit quam naturales accipere.

Et si origo mundi in hominum notitiam venisset, inde
 21 exordium sumeremus: nunc vero id intervallum temporis tractabo quod historicon Varro appellat. hic enim tria 15
 discrimina temporum esse tradit, primum ab hominum principio ad cataclysmum priorem, quod propter ignorantiam vocatur adelon, secundum a cataclysmo priore ad olympiadem primam, quod, quia multa in eo fabulosa referuntur, mythicon nominatur, tertium a prima olym- 20
 piade ad nos, quod dicitur historicon, quia res in eo gestae veris historiis continentur. primum tempus, sive habuit initium seu semper fuit, certe quot annorum sit non potest comprehendere. secundum non plane quidem scitur, sed tamen ad mille circiter et sescentos annos esse 25
 creditur. a priore scilicet cataclysmo, quem dicunt et Ogygii, ad Inachi regnum annos circiter CCCC * *, hinc

2. peracto* D quadriennii V menses D 7. optimo V, optime Iahnus sine lacunae nota 8. anni Lachmannus, alii DV 9. apud V 10. poterat idem Carrio, pote*** dē D, postea idē d, postea idem V 11. diceretur non alius D 15. historicon (con in ras.) D, ἱστορικὸν vulgo 17. quod — adelon om. V 18. *adelon D, ἀδελον vulgo a cataclysmo priore om. V priorem D 20. μυθικὸν vulgo 21. ἱστορικὸν vulgo 22. tempus D, corr. d 23. quod D 24. comprehendi D, conphendi V 26. et Ogygii L. de Ian, ερογυγίου D, erogicii V, et vulgo om. 27. iachi V annis V, anni sunt Iahnus quadrigenti D, quadringenti V vulgo; in

ad olympiadem primam paulo plus CCCC. quos solos, quamvis mythici temporis postremos, tamen quia a memoria scriptorum proximos quidam certius definire voluerunt. et quidem Sosibius scripsit esse CCCXCV, 3
 5 Eratosthenes autem septem et quadringentos, Timaeus CCCCXVII, Aretes DXIII, et praeterea multi diverse, quorum etiam ipsa dissensio incertum esse declarat. de ter- 4
 tio autem tempore fuit quidem aliqua inter auctores dissensio in sex septemve tantummodo annis versata: sed 5
 10 hoc quodcumque caliginis Varro discussit, et pro cetera sua sagacitate nunc diversarum civitatum conferens tempora, nunc defectus eorumque intervalla retro dinumerans eruit verum lucemque ostendit, per quam numerus certus non annorum modo sed et dierum perspici possit.
 15 secundum quam rationem nisi fallor hic annus, cuius 6
 velut index et titulus quidam est V. C. Pii et Pontiani consulatus, ab olympiade prima millensimus est et quartus decimus, ex diebus dumtaxat aestivis, quibus agon Olympicus celebratur; a Roma autem condita nongentensimus
 20 nonagensimus primus, et quidem ex Parilibus, unde urbis anni numerantur; eorum vero annorum quibus Iulianis 7
 nomen est ducentesimus octogentisimus tertius, sed ex die Kal. Ianuariarum, unde Iulius Caesar anni a se constituti fecit principium; at eorum qui vocantur anni Au- 8
 25 gustorum ducentesimus sexagensimus quintus, perinde

lacuna haec fere exciderunt computarunt, hinc ad excidium Troiae annos DCCC (*conf. Iahni adnotationem et H. Kettnerum, Varronische Studien p. 46 s.*) 1. olimpiadem V quadringenti DV, quadringenti vulgo 2. mytichi V 3. scribtorum D 5. emtosthenes DV quatringentos D timeus D, itimeus V 6. eretes DV, Crates *coni. Iahnus* DCIII V¹, corr. m. 2 8. actores D, corr. d 11. conterens DV 12. dinumerans (din in ras.) D 15. anus D 16. quidam om. Iahnus V. C. (i. e. virorum clarissimorum) Pii Borghesius in *Ann. inst. archaeol. a. 1856 p. 48*, utru DV, Ulpii vulgo pontiam V 17. milensimus D, millesimus V 19. nongentesimus nonagesimus V 20. urbs D, urbes d 22. octogentisimus V 23. KL D, k et l perscripta V (item vs. 6) ianuariarum DV 24. ad D 25. sexagesimus V

ex Kal. Ianuariis, quamvis ex ante diem XVI Kal. Febr. imperator Caesar, Divi filius, sententia L. Munati Planci a senatu ceterisque civibus Augustus appellatus est se VII
 9 et M. Vipsanio Agrippa III cons. sed Aegyptii, quod bien- 5
 nio ante in potestatem dicionemque populi Romani vene-
 runt, hunc Augustorum annum ducentessimum sexagen-
 simum septimum *numerant*. nam ut a nostris ita ab
 Aegyptiis quidam anni in litteras relati sunt, ut quos Na-
 bonnazaru nominant, quod a primo imperii eius anno
 consurgunt, quorum hic nongentesimus octogentesimus sex- 10
 tus est; item Philippi, qui ab excessu Alexandri Magni
 numerantur et ad hunc usque perducti annos DLXII con-
 10 summant. sed horum initia semper a primo die mensis
 eius sumuntur cui apud Aegyptios nomen est Thouth,
 quique hoc anno fuit ante diem VII Kal. Iul., cum abhinc 15
 annos centum imperatore Antonio Pio II Bruttio Prae-
 sente Romae consulibus idem dies fuerit ante diem XIII
 Kal. Aug., quo tempore solet canicula in Aegypto facere
 11 exortum. quare scire etiam licet anni illius magni, qui,
 ut supra dictum est, solaris et canicularis et dei annus 20
 12 vocatur, nunc agi vertentem annum centessimum. initia
 autem istorum annorum propterea notavi, ne quis eos aut
 ex Kal. Ianuariis aut ex aliquo tempore simul putaret inci-
 pere, cum *in* his conditorum voluntates non minus diversae
 13 sint quam opiniones philosophorum. idcirco aliis a novo 25
 sole, id est a bruma, aliis ab aestivo solstitio, plerisque
 ab aequinoctio verno, partim ab autumnali aequinoctio,

1. ex *prius om.* V ianuarias D, ianuār V ex] et V
 2. *imp. caes* D, *impcaes* V 3. Augustus *om.* V si septies
 D, se septies V 4. agrippa cons., *omisso* III, V 7. nu-
 merant *add. Iahnus* 8. nabonnazarii V 10. octogentesimus
 V 14. Thoyth *Iahnus* 16. *imp.* V II *Halmius*, et DV,
 II et *vulgo* 17. CONSULIB: D FUERUNT DV XII DV,
corr. Scaliger 18. kl (1 *deleta*) augs. V 20. est *om.* V
 COLARIS DV 21. centesimum V 23. aliquo] *immo alio*
 quo 24. in his *Nagelius*, his DV, hic *Lachmannus* 25. phy-
 losophorum V ALUS D *ante ras.*, alii dV 26. *abrū* | ALIAB
 D, a brumali. ab V plerique DV

quibusdam ab ortu vergiliarum, nonnullis ab earum occasu, multis a canis exortu incipere annus naturalis videtur.

Mensium genera duo: nam alii sunt naturales, alii 22
 5 civiles. naturalium species duae, quod partim solis partim lunae esse dicuntur. secundum solem fit mensis, dum sol unum quodque in zodiaco orbe signum percurrit; lunaris est autem temporis quoddam spatium a nova luna. civiles menses sunt numeri quidam dierum quos una 3
 10 quaeque civitas suo instituto observat, ut nunc Romani a kalendis in kalendas. naturales et antiquiores et omnium gentium communes sunt, civiles et posterius instituti et ad unam quamque pertinent civitatem. qui sunt caelestes, 4
 15 sive solis seu lunae, neque peraeque inter se pares sunt nec dies habent totos. quippe sol in aquario moratur circiter undetriginta, in pisce fere triginta, in ariete unum et triginta, in geminis prope triginta et duos, et sic in ceteris inaequaliter, sed usque adeo non totos dies in singulis, ut annum suum, id est dies CCCLXV et
 20 portionem nescio quam adhuc astrologis inexploratam, in XII suos dividat menses. luna autem singulos suos menses 5
 conficit diebus undetriginta circiter et dimidiato, sed et hos inter se dispares, alias longiores, alias breviores. at civitatum menses vel magis numero dierum inter se
 25 discrepant, sed dies ubique habent totos. apud Albanos 6
 Martius est sex et triginta, Maius viginti duum, Sextilis duodeviginti, September sedecim: Tusculanorum Quintilis dies habet XXXVI, October XXXII, idem October apud Aricinos XXXVIII. minime videntur errasse qui ad lu- 7
 30 nae cursum civiles adcommodarunt, ut in Graecia plerique, apud quos alterni menses ad tricenos dies sunt

2. MULTI+ *D*, corr. *d* 4. mensium *D* ante ras. *V*, mensum *d* 14. partes *DV* 16. undexxx *DV* pisce (e in ras.) *D* 16. xxx — unum et xxx — xxx et duos *DV* (*super ultimum xxx V² add. ta*) 22. undetriginta *D* 24. numeros *D* 26. uiginti iduum *D*, uiginti et duum *vulgo*
 27. quintiles *D*

- 8 facti. maiores quoque nostri idem sunt aemulati, cum annum dierum CCCLV haberent. sed Divus Iulius cum videret hac ratione neque ad lunam menses, ut oportebat, neque annos ad solem convenire, maluit annum corrigere, ut sic etiam menses civiles cum veris illis solaribus, etsi non singuli, tamen universi ad anni finem necessario concurrerent.
- 9 Nomina decem mensibus antiquis Romulum fecisse Fulvius et Iunius auctores sunt. et quidem duos primos a parentibus suis nominasse, Martium a Marte patre, Aprilem ab Aphrodite, id est Venere, unde maiores eius oriundi dicebantur. proximos duos a populo, Maium a maioribus natu, Iunium a iunioribus. ceteros ab ordine quo singuli erant, Quintilem usque Decembrem perinde a numero. Varro autem Romanos a Latinis nomina mensum accepisse arbitratus auctores eorum antiquiores quam urbem fuisse satis argute docet. itaque Martium mensem a Marte quidem nominatum credit, non quia Romuli fuerit pater, sed quod gens Latina bellicosa. Aprilem autem non ab Aphrodite, sed ab aperiendo, quod tunc ferme cuncta gignantur et nascendi claustra aperiat natura.
- 12 Maium vero non a maioribus, sed a Maia nomen accepisse, quod eo mense tam Romae quam antea in Latio res divina Maiiae fit et Mercurio. Iunium quoque a Iunone potius quam iunioribus, quod illo mense maxime Iunoni honores habentur. Quintilem, quod loco iam apud Latinos fuerit quinto, item Sextilem ac deinceps ad Decembrem a numeris appellatos. ceterum Ianuarium et

2. HABENT DV 3. RATIONE quae ad DV 4. ANNOS Halmsius, ANNO DV, ANNUM vulgo maluit] aliud D 5. CIVILES Lachmannus, uel DV 7. CONCURRENT D 12. a post Maium om. V 13. CETERIS DV 16. ARBITRANTUR D, ARBITRATUR dV, corr. Iahnus ACTORES D, AUTORES d 17. ARGUTE Carrto, ARKTI D, arkiti d, arkyti V 20. AFRODITE DV FERRE D, fere V vulgo 25. MAXIMAE D 26. LOCO iam D, Ioiam V 27. quinto m. rec. in D in ras. SEXTILE D 28. NUMIS appellatus D

Februarium postea quidem additos, sed nominibus iam ex Latio sumptis; et Ianuarium ab Iano, cui adtributus est, nomen traxisse, Februarium a februo. est februum 14 quidquid piat purgatque, et februaementa purgamenta, 5 item februlare purgare et purum facere. februum autem non idem usquequaque dicitur: nam aliter in aliis sacris februat, hoc est purgatur. in hoc autem mense Lu- 15 percalibus, cum Roma lustratur, salem calidum ferunt, quod februum appellant, unde dies Lupercalium proprie februat et ab eo porro mensis Februarius vocitatur. 10 ex his duodecim mensibus duorum tantum nomina inmutata. nam Quintilis Iulius cognominatus est C. Caesare v et M. Antonio cons. anno Iuliano secundo: qui autem Sextilis fuerat, ex Sc. Marcio Censorino C. Asinio Gallo 15 cons. in Augusti honorem dictus est Augustus anno Augusti vicensimo. quae nomina etiam nunc ad haec permanent memoriam. postea vero multi principes nomina 17 quaedam mensium inmutaverunt suis nuncupando nominibus; quod aut ipsi postmodum mutaverunt, aut post 20 obitum eorum illa nomina pristina suis reddita mensibus.

Superest pauca de die dicere, qui, ut mensis aut an- 23 nus, partim naturalis partim civilis est. naturaliter dies 2 est tempus ab exoriente sole ad solis occasum, cuius contrarium tempus est nox ab occasu solis ad exortum. civi- 25 liter autem dies vocatur tempus quod fit uno caeli circumactu, quo dies verus et nox continetur, ut cum dicimus aliquem dies XXX tantum vixisse: relinquitur enim etiam noctes intellegere. huius modi dies ab astrologis et civi- 3

3. FEBRUM DV 4. quicquid V piat D, ex initio superscr. d, expiat V vulgo 5. FEBRUM DV, item uterque vs. 9 12. NAM QUI IULIUS DV 13. ET MANTONIO DV COS. D, CONS. V, item uterque vs. 15 14. EXC. MARCO DV C. ASINIO] CASINIO DV 15. AUGUSTIO VINCESIMO V 20. post mensibus vulgo add. sunt 22. NATURA*** (rasura quattuor quinqueve litt.) D, naturales d, naturalis V vulgo 23. a SOLIS D 24. est tempus V civilis vulgo 25. CIRCUMACTUM quod D 27. XXX] ta superscr. m. 2 in V

tatibus quattuor modis definitur. Babylonii quidem a solis exortu ad exortum eiusdem astri diem statuerunt, at in Umbria plerique a meridie ad meridiem, Athenienses autem ab occasu solis ad occasum. ceterum Romani a media nocte ad mediam noctem diem esse existimarunt. 5
 4 indicio sunt sacra publica et auspicia etiam magistratuum, quorum si quid ante medium noctis est actum, diei qui praeteriit adscribitur, si quid autem post mediam noctem et ante lucem factum est, eo die gestum dicitur qui eam 5
 5 sequitur noctem. idem significat quod qui a media nocte 10
 ad proximam mediam noctem in his horis quattuor et 6
 6 viginti nascuntur eundem diem habent natalem. in horas XII diem divisum esse noctemque in totidem vulgo notum est: sed hoc credo Romae post reperta solaria observatum. quorum antiquissimum quod fuerit inventu 15
 difficile est: alii enim apud aedem Quirini primum statutum dicunt, alii in Capitolio, nonnulli ad aedem Dianae 7
 in Aventino. illud satis constat, nullum in foro prius fuisse quam id quod M. Valerius ex Sicilia advectum ad rostra in columna posuit. quod quoniam ad clima Siciliae descriptum ad horas Romae non conveniret, L. Philippus censor aliud iuxta constituit. deinde aliquanto post P. Cornelius Nasica censor ex aqua fecit horarium, quod et ipsum ex consuetudine noscendi a sole horas solarium 20
 8 coeptum vocari. horarum nomen non minus annos trecentos Romae ignoratum esse credibile est: nam XII tabulis nusquam nominatas horas invenies, ut in aliis postea legibus, sed ante meridiem, eo videlicet quod partes 25

1. BABYLLONI D, babilonii V quidam DV 3. ATHENIENSIS D 8. PRAETERIT D, preteriit V 9. DICETUR DV
 quiaeam D 12. ORAS D 15. INUENTUM D 17. CAPITOLI|no D (no d adscr. extremo versu, proximi autem versus initio una littera erasa est), capitulino V 18. ILLOS D
 20. q̃m D, cum V vulgo ACLIMMA D, aclimmate d, a climate V 21. ORAS DV (in V h add. in marg. m. rec.) 23. p. CORI V NAMSICAENSOR D 24. HORARUM D 25. TRAECENTOS D 26. DUODECIMA V

diei bifariam tum divisi meridies discernebat. alii diem 9
quadripertito, sed et noctem similiter dividebant. idque
consuetudo testatur militaris, ubi dicitur vigilia prima,
item secunda et tertia et quarta.

5 Sunt etiam plura noctis et diei tempora aliis subno- 24
tata propriisque discreta nominibus, quae apud veteres
poetas passim scripta inveniuntur. ea omnia ordine suo
exponam. incipiam a nocte media, quod tempus princi-
pium et postremum est diei Romani. tempus quod huic
10 proximum est vocatur de media nocte: sequitur gal- 2
licinium, cum galli canere incipiunt; dein contici-
nium, cum conticuerunt; tunc ante lucem, et sic
diluculum, cum sole nondum orto iam lucet. secun- 3
dum diluculum vocatur mane, cum lux videtur sole orto;
15 post hoc ad meridiem; tunc meridies, quod est
medii diei nomen; inde de meridie; hinc suprema.
quamvis plurimi supremam post occasum solis esse existi-
mant, quia est in XII tabulis scriptum sic, solis occa-
sus suprema tempestas esto: sed postea M. Plae-
torius tribunus plebiscitum tulit, in quo scriptum est
20 Praetor urbanus qui nunc est quique posthac
fuit duo lictores apud se habeto iusque ad
supremam [ad solem occasum iusque] inter cives
dicito. post supremam sequitur vespera, ante ortum 4
25 scilicet eius stellae quam Plautus vesperuginem, Ennius

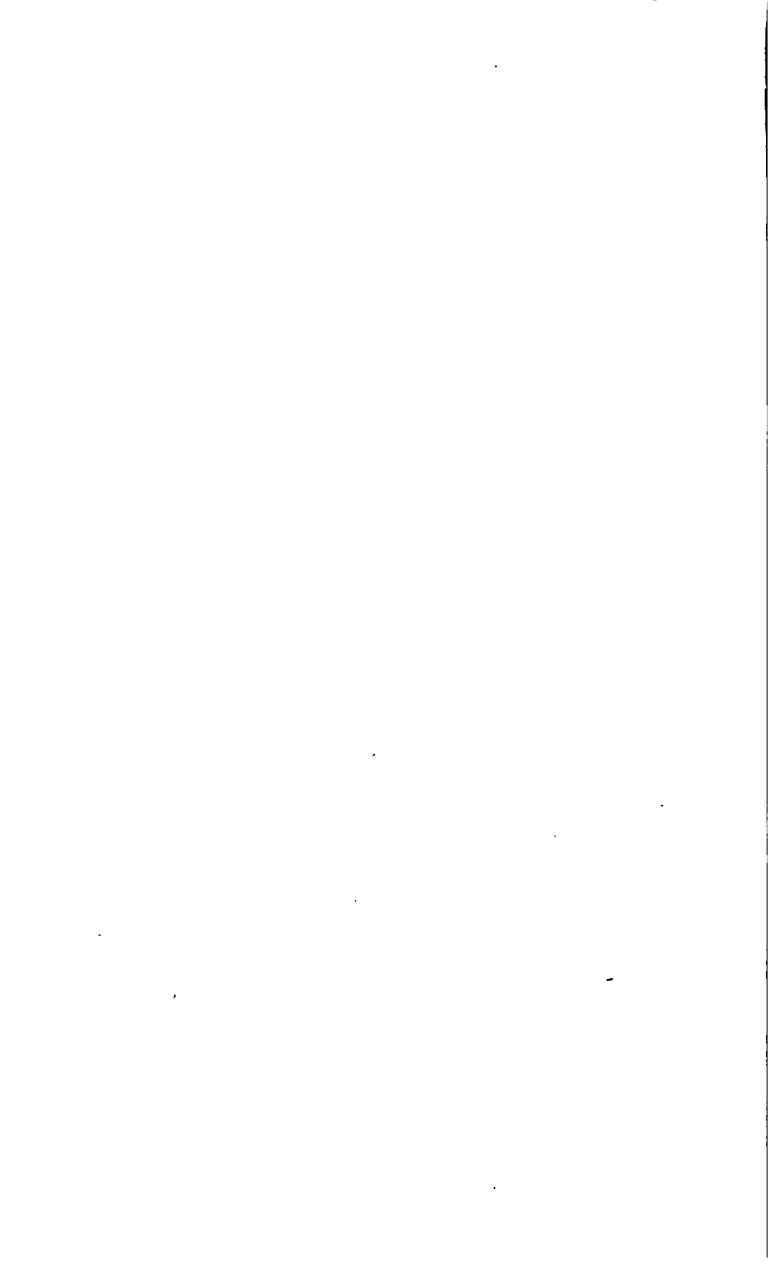
1. alius *D ante ras.*, corr. *d* die *DV* 3. consuetudo
Lachmannus, similitudo *DV* 5. temporalis subnotata *D*,
tempora subnotata *V* 7. scripta *D* 11. conticium *DV*,
conticium *con.* *L. de Ian* 13. deluculum *D*, diculum *V*,
corr. *m. rec. in V* 14. orto coniectura addidi 16. medi *DV*
19. esto *D*, sed *o erasa* praetorius *DV* 20. scriptum *D*
21. praetor *V* 22. fuit *Modius*, fiat *DV* lictores *V*
iusque ad *R. Schoellius legis XII tabul. rel. p. 3 s.*, usque *DV*,
usque *Lachmannus* 23. ad solem occasum ab ipso *Censorino*
explicandi gratia addita esse suspicatur Schoellius 24. dicito
(dicito ante *ras.*) *D* vesperanteorum *D*, vesperanteo-
rum *d*, uesp. antetorum *V* 25. plautus *D*, corr. *d* *Plaut.*
Amphitr. I 1, 119

5 vesperum, Vergilius hesperon appellat. inde porro crepusculum, sic fortasse appellatum quod res incertae
 6 creperae dicuntur idque tempus noctis sit an diei incertum est. post id sequitur tempus quod dicimus luminibus accensis: antiqui prima face dicebant; deinde
 concubium, cum itum est cubitum; exinde intempesta, id est multa nox, qua nihil agi tempestivum. tunc [cum] ad mediam noctem dicitur, et sic media nox * * *

-
1. uirgilius *V* *Verg. ecl. 8, 30. 10, 77* appellant *V*
 3. INCERTE CREPERE *D* 6. COMITUM EST COBITUM *D*
 7. quia *d V* 8. ad media *D*
-

FRAGMENTUM

CENSORINO ADSCRIPTUM.

Initia rerum eadem elementa et principia dicuntur. ea stoici credunt tenorem adque materiam. tenorem, qui rarescente materia a medio tendat ad summum, eadem concrescente rursus a summo referatur ad medium. Thales Milesius aquam principium omnium dixit, et alias opiniones supra rettuli. Stoicorum opinio probanda, qui cum arte compositum mundi opus considerarent, introduxerunt naturam providam ac sapientiam, quam ordo impermutabilis ostenderet, et industria factum pronuntiaverunt. sive perpetuus sive longaevus est mundus et in flammam abit et vicissim ex flammis renovatur ac restituitur, durantibus tamen principiis, nec recidere ad nihilum videri potest, quod in se deficit et in se regignitur. et constat quidem quattuor elementis, terra, aqua, igne, aere. cuius principalem solem quidam putant, ut Cleanthes; et Chrysippus aethera, cuius motu perenni subiecta tenentur et administrantur, et ipse quidem aether nihil patitur; aer aethera supra, infra aquam; aera supra aqua, infra terram. terra omnia ex se omnium permixtione

DE NATURALI INSTITUTIONE *cet. nullo spatio interposito ultima Censorini sequuntur in DV* 3. atque *V* 5. assummo *D* TALES *D* 7. RETTULLI *D* 8. opus mundi *V* 10. et *om. DV* 12. ABUT (HABIT ante *ras.*) *D* et vicissim *d in ras.* 14. deficit *D, tum et om. DV* 16. CLEANthes et CHRYSIPPUS *DV* et] at *Iahnus secundum Manutium, set conl. Halmius* 18. aeter *D* 19. aera aethera — supra aquam *DV, corr. L. de Ian et L. Urlichsius in Mus. Rhen. XI p. 159* 20. omni ex *D, omni sex, omisso se, V* permixtio *D*

progignit, et temperantia fovetur, intemperantia laeditur. invicem porro elementa succedere et interitu singulorum universa fieri sempiterna manifestum est.

2

DE CAELI POSITIONE.

Caelum circulis quinque distinguitur. quorum duo 5
extremi maxime frigidi, australis humillimus et aquilonius
excelsissimus. his utrimque proximi duo paralleloe vo-
cantur, ut ita dixerim, aequae distantes, idem tropici, idem
solstitiales; alter hibernus, per quem sol transmittens
octava parte capricorni solstitium hibernum facit; alter 10
aestivus, per quem sol octava parte cancri solstitium
aestivum facit. medius est aequinoctialis, qui octava parte
arietis aequinoctium vernum, octava librae autumnale
constituit.

Ut circuli *in* caelo, ita in terra: zonae vocantur. in 15
inhabitabilis infra frigidus circulus ob rigorem * * quod ab
his longissime sol abest, item intra calidus aequinoctialis,
3 quod sub vertice solis est. sub quo quidam habitare di-
cunt * † cydropiae et Aethiopiae maximam partem, item
plurimas insulas maris rubri aliosque vertices eminentiasque 20
terrarum nostris ampliores. sub tropicis habitare
nihil dubium est. noster solstitialis aestivus est excelsus
4 adque arduus. divisi a nobis circulo aequinoctiali antich-
thones nominantur. videntur humiles adque depressi [qui-

2. succedere *D* 7. parallelae *D*, parallele *V*
9. solstitiales *V* transmittens octavam partem *DV*,
transiens et tenens octavam partem *Iahnus ex schol. Ger-*
manici 10. 11. solstitium *V* 15. in om. *DV* 16. post
rigorem adde item supra vel item is qui supra est quo
ab *V* 17. item in radios aequinoctiales *DV* (sed extre-
mam s in *D* add. n. 2), item medius aequinoctialis *cod. Mantii*
18. dicunt] putant *V* 19. cydropⁱae *d in ras.*, cydropiae *V*,
Gedrosiae *Urlichsius* ethiopiae *DV* 22. solstitialis *V*
23. atque *V* antichthones] actiones *DV* (correxit vetus ille
grammaticus qui glossema, quod nunc infra legitur post terrarum,
adscriptit), antistones *m. rec. in V in marg.* 24. atque *V*

busque antipodes infra sunt], quod ut posse videatur, efficiunt flexus obliquitatesque terrarum. [antictones idem et antistoche et antiscepe nominantur.]

Incipit signifer non ab extremo circulo nec ad extremum pertenditur, sed ab infimo tropico australi brumalique eodem per aequinoctialem ad summum solistitialem eundemque aestivalem per medium longitudinis latitudinisque porrectus in obliquum. circuli signiferi 5 partes CCCLX, signa duodecim, partium singula tricenarum, quorum quaedam minora, quaedam ampliora [et 10 † poploe anafora dicuntur]: sed compensatio in quinque partes creditur adplicari, ut sint omnes signiferi partes CCCLXV. horum incipientia ab ariete altera sunt [masculinis femininis] masculorum natalibus, alia feminarum 15 convenientia. item quartum quodque eorum aut tropicum aut solidum aut biforme. incipiet dinumeratio ab ariete, quod signum tropicum est. tropicorum duo sunt aequinoctialia, aries et libra, duo solistitalia, capricornus et cancer, tropicis proxima solida, anteposita his biformia.

20

DE STELLIS FIXIS ET † STANTIBUS.

3

Stellarum aliae cum caelo feruntur, ideoque quod non excedunt suos locos fixae nominantur, aliae contra

2. voluit glossator antichthones idem et antistoechoe et antiscopoe nominantur antictones D, antistones V
 3. antistoche (q̄ m. rec.) et antiscepe (q̄ m. rec.) V 5. sed ***TIMO D, sed ab infimo dV, sed ab imo vulgo brumalique (brum d in ras.) D 6. solstitialem V 7. LONGITUDO IN HIS LATITUDINISQ. D 8. in addidi obliquae schol. German., unde Urlichsius oblique cuculi V¹ corr. m. 2 11. poploe anafora D, poploe anafora V, polon anaphora con. Urlichsius dicunt; D, dicunt V in addidi 12. adplicare V vulgo 13. arieti (eti d in ras.) D et masculinis feminis V, eiecit Urlichsius 14. natalibus schol. Germ., NATURALIBUS DV 15. partū (in marg. m. rec. quartū) eorum quoq; V 16. ut deforme D, aut deforme dV, corr. Cauchius 18. aequinoctiali V aries om. DV librae duo solistitalia V 19. maxima DV deforma DV 20. STELLIS D errantibus Iahnus; ego malim vagantibus coll. p. 59, 1

caelum et in ortus caeli eunt, sed mundi celeritate victae
 occidere videntur cum eo, quamvis cursum suum per-
 2 agant. sol maximum sidus aetheris medii limite ignescit,
 singulis diebus et noctibus peragit singulas partes, signi-
 ferum pervadit anno. luna de sole flammatur, ambit 5
 circuitu brevissimo terram triginta diebus, adeo vicina
 vertici terrae iunctaque, ut in umbram eius incidere soleat
 et videri deficere. eadem cum subiit solem et substitit
 radiis, facit obscuracionem, quae defectio solis videtur.
 interim tamen cava paucioribus quam triginta diebus cir- 10
 3 culum suum transit. Saturni stella per maximum ambi-
 tum fertur, ideoque tricenis mensibus singulis signis re-
 sistit, per triginta annos signiferum pertransit, frigida et
 sterilis, infecunda terris, nascentibus non salutaris, facit
 adversa diuturna nec subita. Iovis stella in singulis signis 15
 anno manet, signiferum duodecim annis evadit, salutaris
 4 et temperata et universis euntibus prospera. Martis stella
 non eodem spatio signis singulis haeret, sed signiferum
 novem fere annis pervagatur, ignea intemperans et in ad-
 versis et in mortalibus subita, vel ferit repentinis morbis 20
 vel ferro perimit. stellae Mercuri et Veneris solem se-
 5 quantur eademque spatia custodiunt. Mercuri stella fit
 similis illi quam videt, Veneris genitilis et roscida et pro-
 spera et salutaris. luna globum suum creditur habere,
 sed ignem a sole concipere et quantum percutitur ar- 25
 descere. quantum igitur a sole discedit, augetur: cum
 vero contra stetit, toto feritur adverso et velut speculum
 non vim, sed imaginem reddit. hac universa gignentia
 6 crescente pubescunt, tenuescente tenuantur. umor etiam
 et spiritus omnis augetur, tumescit oceanus, deinde cum 30

5. ANNUM *DV*, corr. *Cauchius* 6. TERRAE (e in ras.) *D*,
 terrae *V* 13. ANOS (corr. m. rec.) *V* 14. STERELIS *D*
 15. DIURNA *DV*, corr. *Iahnus* 16. OBIS *D*, corr. *d* 17. EVENT-
 TIBUS *coni. Cauchius* 19. FERRE *V* 20. FERIT *Carrio*, PERIT
DV 21. STELLA *DV*, quod forsitan scripserit ipse epitoma-
 tor MERCORI *D*, mercurii *V* SEQUITUR *D*, corr. *d*
 22. MERCURII *V* 24. LUNĀ *m* 2 in *V* ex luna CREDITA ET
 a 2 *m*. creditū *V* 29. PUBESCENT *D*

ipsius fulgore considit. diversi ergo caeli et vagantium stellarum concursu quod [temperatur] utrimque deteritur et infra fluit, id excipit luna et soli tradit, quo et animalia vigescunt et humus quodam modo animatur genitali calore [ut ita dixerim vivo].

Plurimum in originibus valent quae in ortu sunt, languent in occasu. ortum facit stella quam sol praeterit, 7 deinde stationem matutinam, cum a quinto loco solis stetit. in eodem manet signo, donec ab eodem sole moveatur. quae contraria est soli, mane occidit, oritur simul nocte et vocatur acronychos, deinde rursus altero latere a quinto signo deprehensa postmeridianam stationem facit, donec ingresso sole idem signum sub radiis eius delitescat et in totum occidat.

Aspiciunt inter se stellae ex quinto signo, quod dicitur trigonum, et habent maximam consensionem. item a quarto, quod dicitur tetragonum [et centron vocatur], et in alterutrum maximum praestat effectum. item ex contrario, quod est septimum signum et diametron vocatur estque maxime adversum. cetera dissident vel leviter aspiciunt, ut tertium quodque, quod dicitur hexagonon.

Signa tropica peregrinationibus praesunt et omnino 9 mobilibus, et in consiliis subinde variant adque permulant. biformia geminatione rerum omnium repetitionem significant et interim dilationem. solida vehementer et instanter efficiunt et ad exitum vel prospera vel adversa perducunt, sicut aspiciuntur a stellis vel faventibus vel repugnantibus.

1. diversi *V* vagantia *DV* 2. temperatur eiecit *Urlichsius* 3. exceptit *D* 5. ante ut vulgo et add. vivit con. *Urlichsius* 9. steterit *D*, steterit *dV* 10. quae] quod *V* 11. acronicos acronicus *D*, acronicos aronicus *V*, corr. *Salmasius exerc. Plin. p. 507 a F* 13. delitescat (cat *d in ras.*) *D* 17. centroni *V* 19. septum *D*, corr. *d* 20. dissedent *D* 21. exagonon *DV* 24. mobilibus *DV* atque *V* 26. dilatione *DV*

Multum tamen refert, cuius quaeque stellae domus,
 10 alienae an ipsius sit. domus solis leo, lunae cancer, Mer-
 curi virgo et gemini, Veneris libra et taurus, Martis
 scorpio et aries, Iovis sagittarius et piscis, Saturni ca-
 pricornus et aquarius. nocturnis originibus favent luna 5
 Mars Venus, plus die possunt sol Saturnus Iuppiter, Mer-
 curius varie et quomodo consensit aut visus est.

4

DE TERRA.

Terra media omnium rerum est, forma globosa. aquis
 cingitur, in aera prominet, excipit caelum. aquae omni 10
 vel *aeris* temperie quantum adficitur, ita quaecumque
 sustinet afficit et movet.

2 Poterat finem liber plenus omnibus necessariis iam
 videri consecutus: sed cum et mundi dimensiones et plu-
 rima praeterea in universis rebus ratio geometrica imple- 15
 verit, pauca de numeris mensurisque dicemus.

5

DE GEOMETRICA.

Geometrica est scientia digerendi figuras [* numeros
 emetiendi cum suis resolutionibus. numerus est congreg- 20
 atio singulorum finita semper *et infinita natura*].

6

DE FORMIS.

Nota est cuius pars nulla est, linea longitudo sine
 latitudine, lineae fines notae. recta linea est quae su-

1. STELLÆ DV, stella vulgo 2. aliena V MERCURI
 DV¹, mercurii V m. rec. 4. 10+u* D, ioui d pisces V
 6. iupiter V 7. uariae D 10. in aere V 11. aeris
 add. Iahnus temperiae V¹, corr. m. 2 itaq. cumq. D
 14. uideri (i in ras.) D 16. dicimus V 17. GEOMETRICA
 D, geometria V 18. digerendi vulgo et numeros vulgo,
 arithmetica num. coni. Iahnus 19. sui V 20. et om. D,
 add. d natura de formis nata continuo versu V 22. nota
 (o in ras.) D, nata V 23. LINEAE AC FINIS DV, corr. Cauchius
 et Iahnus rectq V

per se positus notis aequaliter posita est. summitas est quod longitudinem *et latitudinem* tantum habet. sum-
 2 mitatis fines lineae sunt. plana, quae dicitur epipedos, summitas est quae super se positus rectis lineis aequali-
 5 ter posita est, vel quae suis finibus aequaliter posita est. planus angulus est in planitie duarum linearum non e regione positarum ad unum signum contingens curvatio. haec lineae quae angulum continent cum rectae sunt, is angulus rectis lineis contineri dicitur. si recta linea su-
 3 pra rectam lineam stans continuos angulos inter se pares facit, tum uterque ex paribus angulis rectus dicitur, et ea linea Graece cathetos, Latine normalis dicitur. rectus angulus est modicus et sibi congruens, hebes maior recto, acutus minor recto.

15

DE FIGURIS.

7

Figura est quae aliquo fine aut aliquibus finibus continetur. circulus est figura plana una linea comprehensa, † in quem mediae omnes lineae inter se pares sunt. centron est nota circuli medii. diametron est recta linea per
 20 centron inmissa et in utramque partem secans circulum. hemicyclium circuli dimidium. euthygrammoe formae sunt quae rectis lineis continentur. trigonum trilaterum, *tetragonum* quod quattuor, multilaterum quod pluribus.

1. noctis *V* posita et summissa est *DV*, corr. *Cauchius*
 2. et latitudinem add. *Iahnus ex Balbo p. 99, 12 (Lachm.)*
 3. FINIS LINEAE SUPER PLANA *DV*, corr. *Cauchius* 8. hae *V*
vulgo RECTE *D* SINT *DV*, corr. *Manutius* his *D*
 11. fecit *V* tum] TANTUM *DV* 12. et aliena *D*, et
 aliena *V* LATINAE ac postea vocabulum erasum *D* 15. de
 figuris *versu continuo V* 17. UNA (u in ras.) *D* 18. media
 OMNIS *DV* CETRON *D*, sed n prima m., ut videtur, super ver-
 sum add. 19. NOTA (o in ras.) *D* 20. ceⁿTRON *D*
 emissa *vulgo* 21. emICYCLUM *DV* ENTYGRAMMAE *D* (sed
 em non perspicuae; possunt etiam legi eu), entigrammę *V*¹, en-
 tygrammę *V*² 22. quae superscr. in *D* antiqua manus
 tetragonum om. *D*

triangulum aequilaterum quod paribus trinis lateribus.
 3 isosceles quod duo tantum latera paria habet. scalenon
 quod tria latera inaequalia habet. orthogonium quod
 habet rectum angulum. amblygonium quod habet unum
 angulum hebetem. oxygonium quod omnes tres acutos
 5 angulos habet. quadrilaterarum formarum quadratum
 est quod omnia quattuor latera paria habet et angulos
 rectos. heteromeces quod angulos rectos nec latera pa-
 4 ria habet. scutula, id est rhombos, quod latera paria
 habet nec angulos rectos. simile scutulae, cuius contraria
 10 latera et contrarii anguli inter se pares sunt, sed neque
 aequilaterum neque rectis angulis est. trapezia cetera
 nominantur. paralleloae lineae sunt quae in eadem planitie
 positae numquam inter se contingunt.

8

DE POSTULATIS.

15

Postulata geometrarum sunt quinque. ut liceat ab
 omni signo ad omne rectam lineam ducere, et omnem
 finitam rectam lineam e regione eicere, et omni medio
 et intervallo circulum scribere, et omnes rectos angulos
 inter se pares esse, et si in lineas rectas recta linea
 20

1. aequilaterum qd (um qd in rasura quinque sexve litte-
 rarum) D; olim fuisse videtur aequilaterum est post lateri-
 bus vulgo add. concurrat 2. ipsoscaelos quod tuo V
 scadaenon D, scadenon V 3. ortogoniū V¹, corr. m. rec.
 4. amphigonium D, ampigonium V unum Nunnesius, ide
 d in ras., idem V 5. haberem D, habentem dV ochog-
 onium DV 6. quadrilaterum DV, corr. Nunnesius
 7. paria add. Cauchius 8. eteromeces DV rectos add.
 Nunnesius 9. rumbos DV 10. similes DV 12. aequa-
 liter aut omneq^verectis D (v add. d), aequaliter aut omne-
 que rectis V, corr. Cauchius; mihi tamen aequilateratum olim
 fuisse videtur rapedia D, repedia superscripta a V 1 m.
 13. parallely**** D, parallelynae d, paralle lineq V eade-
 dem D, corr. d planicie V 14. contingunt D 16. geo-
 metriarum dV 17. ad omnem DV 18. lineam D medio
 Nunnesius, modo DV, κέντρον Euclides, centro interpres Eucli-
 dis in Gromat. Lachm. p. 379, 11 20. inter se] minores duos
 rectis V lineas rectas Nunnesius, lineam DV.

inmissa interiores angulos minores duobus rectis fecerit, eiectas lineas concurrere.

Si paribus paria adiecta fuerint, omnia paria erunt; 2
et si paribus paria dempta. et quae isdem paria sunt, et
5 inter se paria sunt.

DE MUSICA.

9

Prior est musica inventione metrica. cum sint enim
10 antiquissimi poetarum Homerus Hesiodus Pisander, hos
secuti elegiarii Callinus Mimnermus Euenus, mox Archi-
lochus et Simonides trimetrum iambicum, chorium ca-
talecticum tetrametron composuerint, Archilochus etiam 2
commata versibus adplicando variavit epodis per pluri-
15 mas species, secuit Alcman numeros †etiam minuit in
carmen. hinc poetice melice. at Telesilla etiam Argiva
minutiores edidit numeros. quae species cum iam displi-
ceret et integra brevior videretur, magnitudine Pindari
adserta est, qui liberos etiam numeros modis edidit. hos
20 secuti musici Timotheus et Polyidos et Hyperides et Phyl-
lis et clarissimus cum peritia tum eloquentia Aristoxenus.
modulati protinus cantus. nec tamen †an non putes anti- 3
quiores cantus esse numeris, sed rusticos et inconditos,

1. duos rectis pares fecerit DV, corr. Nunnesius; conf. tamen Gromat. p. 379, 13 4. que V eisdem vulgo, eidem coni. Iahnus 10. Terpander coni. Cauchius 11. GALLINUS MINERUS EUNECTUS DV archiloglius V 12. iambicum D 13. composueſ V archilocum DV 14. commota DV epodis G. Hermannus, ea potius (ea in ras.) D, ea potius V 15. ALCONAN DV numerus D, corr. d, numertis V et imminuit carmen coni. Lachmannus auctore Hermanno 16. poeticae DV melicae ΑΤΑΗC: ILLA D, melice. ΑΤΑΗC·ILLA V, corr. Carrio argina V 18. diceretur V 19. LIB**** D, libros dV, corr. Lachmannus indidit coni. Lachmannus omnino de vs. 13—19 conf. G. Hermann. epit. doct. metr. § 571 20. Polyidos Scaliger, pondos DV Phyllis Manutius, FOLLIS DV; alias virorum doctorum coniecturas de his musicorum nominibus vide apud Iahnium 21. peritia V in ras. 22. protenus V an non V, anno D, annon d, non codex Manutii, quod probat Urlichsius 23. rusticis DV inconditis V¹, corr. m. rec.

postque hos poetica valuit veluti legitima [musica licentior] magisque modulata.

10

DE NOMINE RHYTHMI.

Rhythmus creditur dictus a Rythmonio Orphei filio et Idomenae nymphae Ismaricae, ut tradit Nicocrates 5 libro quem composuit de † Musio. † fratre Rythmoni tradit Hymene, Varritonis autem et Coloridis Tirisiae filiae Periclemenum et Peridemem†, qui primus cecinerit res gestas heroum musicis cantibus.

11

DE MUSICA.

10

Musica est peritia faciendorum et canendorum modorum. eius partes harmonica, organica, rhythmica, crusmatica. crusmata pulsus decori sine carmine vocantur; harmonia est consonantia; organica ** rhythmos 2 Graece, modus dicitur Latine ** nominatus versus ab eo 15 quod fluat seque ipse circumeat. modus autem est lex quaedam et ordo vocalium intervallorum et differentia, vel, ut Aristoxenus finit, non utcumque compositum vocalium 3 temporum intervallum. carmen est modus vocibus iunctus, cuius discrimina cantus, modus, motus. ** tempus 20 est syllabae spatium, huius elementum brevis syl-

1. postq. D, postquam V 3. RYTHMI D, ritmi V¹, rithmi V m. rec. 4. RYTHMUS DV RYTHMONIO DV
5. IDOMEN*|ae NYMPHAE MARICE D, idomeae nymfē maricē V, corr. Lobeckius, Idmoniae coni. Urlichsius NICOCRATIS DV, Nicostratus Stiehle Philol. X p. 170 6—8. composuit de musice. fratrem Rhythmonii tradit Hymenaeum, Rhythmonii autem et Chloridis, Tiresiae filiae, Periclymenum et Perimedem Iahnus 6. musico V rithmoni V 7. himene uarritonis V tirisię V 8. CECINERIT TRES D 10. ITEM DE MUSICA V 12. armonica V RYTHMICA D, rithmica V 13. decore D, corr. d 14. ARMONICA DV ORGANI CARYT-MOS D, organi caritmos V¹, organica rithmos V m. rec. ● 15. motus dicitur Latine, nominatur vero ab eo cet. Iahnus partim secundum Lachmannum LATINAE D 21. post est in V repetuntur ex vs. 19 ss. modus vocibus — tempus est

laba. † divisio brevi alia longum a longo ut neutrius ratione est †.

DE MODULATIONE.

12

Modulatio est modorum prudens dispositio; eius tres
 5 species, διάτονος, χρῶμα, ἄρμονία. species carminum
 tredecim * * ex quibus primi Dorius, Phrygius, Lydius.
 his accesserunt gravissimus hypodorius, mox duo hypo- 2
 phrygii, gravior et acutior, deinde hypolydii totidem et
 perinde gravior et acutior, deinde Dorius medius, tum
 10 Phrygius gravis et alter excelsus, totidem Lydii, gravis et
 acutus, tum mixolydii pari diversitate, postremus hyper-
 mixolydius acutissimus.

Organum quondam habuit tres intentiones, gravem, 3
 mediam et acutam: inde Musae quoque tres olim existi-
 15 matae, Hypate, Mese, Nete. nunc in ampliore numero
 soni considerantur, ut sit proslambanomenos, hypate hy-
 paton, deinde parypate hypaton, deinde lichanos hypaton,
 deinde hypate meson, deinde parypate meson, deinde li-
 20 chanos meson, deinde trite synemmenon, nete synemme-
 non, paramese, trite diezeugmenon, paranete diezeugme-
 non, trite hyperbolaeon.

5. διατονος *D*, diazonos *V* 6. primi *D*, primi s̄ *V*
 ΔΟΡΙ* ΦΡΥΓΙΟ ΛΥΔΙΟ *D*, doriū frygiū lydiū *d*, dorium fri-
 gium lydium *V* 7. gravissimum hypodorium *DV* hypo-
 phrygi *DV* 8. deinde — acutior *om.* *V* hypolydi *D*
 9. deinde orius *DV* 10. phrygius *V* lidii *V* 11. mix-
 tolydi *D*, mixto lipi *V* hyperamixolydius *D* (*medium x*
ex i ut videtur), hypera mixtolidius *V* 14. extimatae *D*
 15. hypate | *ese nete *D*, hypaten mesen neten *dV* 17. pa-
 rypate *DV* hipaton *V* LYCANOS *D*, licanos *V* 18. deinde
 hypate bis habet *V* (*item D teste Urlichsio*) hypate meson (*son*
in ras.) *D* parypate *V* LYCANOS *D*, licanos *V* 19. sy-
 nemmeno (*synemmenon d*) nete synen | menon *D*, sinemmenon
 netesinenmenon *V* 20. parmese *D*, *corr. d* diezeugmenon
 (*e et u in ras.*) *D*, diezeugmenon *V* PARNETE *D*, *corr. d*
 diezeugmenon *DV* 21. hyperboleon *DV*

- 4 Animadvertisse chordae sonantis suavitatem in arcu [sororis] Apollinem tradunt et intendisse protinus citharam, tum notasse quod adstrictiora fila nervorum in acumen excitarentur, gravibus responderent remissa, inde fecisse tres primos de quibus supra dictum est: hanc excepisse intentionem Lycorem, quem quidam Apollinis filium tradunt et nymphae Paramesae, * Chrysothemidi reliquisse: ab eo adiunctum modum qui synemmenos dicitur: hunc numerum auxisse Terpandrum adiectione diezeugmenu, qui primus a gravibus in acumen avertitur. deinde Timotheus addidit duos, paramesen et hyperboleon.
- 5 Initium modi dicitur diesis, dimidium semitonium, totum tonos. toni duo et dimidius diatessaron nominantur, tres et dimidius diapente, sex diapason.
- Haec musicae summa sunt.

13

DE METRIS ID EST NUMERIS.

- Metra Graece, Latine numeri vocantur. numerus est aequalium pedum legitima ordinatio. huius pars integra pes; partes sunt pedum syllabae, elementa numerorum; modorum elementa spatia syllabarum ac tempora. pedes componuntur ex syllabis minimum binis, plurimum ternis; incipiunt temporibus binis, ad sena perveniunt; bisyllabi quattuor, trisyllabi octo. plures quam duodecim esse non possunt.

1. animadvertisse chordae *Lachmannus*, ANIM ADUERTIS SECUNDE DV, animadvertisse secundae *Urtichsius* (*Eos II 1866 p. 460*) suavitatis V arcu sororis V vulgo, arcus|ORO (ORO in marg. adscr.) D, arcus sono *Urtichsius* 2. citharam tum *Cauchius*, CLYTARANTIUM DV 3. adstrictor a filia D 4. gravibus sonis *coni. Iahnus* 5. fecissent D 6. excepisse** D LYCOREM D, liquorem V, corr. *Iahnus* (*Ber. d. Sächs. Ges. I 417*) 7. paramese (ame in ras.) D, paramese V, Parnasiae et *coni. Iahnus* CHRYSOTHEMIDI DV 8. ab ea DV SYNHEMMELOS D, sinemmenos V 10. diezeugmenu D, die zeumeno V 11. HYPERBOLEON DV 14. TONIDIUM ET DV DIATESSARON (ss in ras.) D 20. per partes DV SYLLABA' D, syllaba V numerum D 23. ad se DV

Pyrrichius ex duabus brevibus, cuius exemplum Cato; iambus ex brevi et longa, cuius exemplum salus; chorius ex longa et brevi, *cuius exemplum* Roma; spondius ex duabus longis, cuius exemplum vates. duo igitur 3
 5 tur quantitate contrarii, spondius et pyrrichius, duorum alter, alter quattuor temporum; duo ordine, quorum uterque trinorum temporum, iambus et chorius. ita non plures quam quattuor pedes sunt nec esse possunt.

Trinarum syllabarum primus est dactylus, qui con- 4
 0 stat ex longa et duabus brevibus, cuius exemplum Annibal; anapaestus contra *ex duabus brevibus et longa*, cuius exemplum Capaneus; amphibrachys ex brevi et longa et brevi, *cuius exemplum* avarus; brachysyllabus ex tribus brevibus, cuius exemplum Cicero; ei contra- 5
 5 rius molossus [in tribus longis], cuius exemplum Maecenas. item tres quinum temporum, bacchius ex duabus longis et brevi, cuius exemplum Latona; huic ordine adversus palinbacchius ex brevi et duabus longis, ut Aquinas; creticus [et amphimacrus] ex longa et brevi
 0 et longa, ut sanitas. duos habes quantitate contrarios, 6
 brachysyllabon et molosson, quorum alter trium temporum est, alter sex; ordine tres in quaternis, tres in quinis temporibus.

-
1. duobus *V* 2. Cato — exemplum *om. V* 3. cuius exemplum *om. D*, addidi ego, ut *d super versum*, quod propagatum in *V* 6. ante ordine *d sup. vs. add. in*, quod propagatum in *V* 9. dactylus *V* 10. Annibal — exemplum (*ante Capaneus*) *om. V* 11. anapaestus *D* ex duabus brevibus et longa *om. D*, *add. vulgo* 12. amphibrachys *D*, amphibrachus *d* 13. cuius *om. D*, *add. dV* brachysyllabus *V* 14. et contrarius *DV* 15. molossus *V* in *DV*, ex *vulgo* mecaenas *V* 16. bacchius *D*, bachius *V* 17. et brevis cuius *V in ras.* ordini (*i in ras.*) *D*, ordini *V* 18. ex duabus *D*, et ex duabus *dV* ut *D sup. vers. fort. i m.* 19. et amphimacrus *DV*, qui et amphimacrus *vulgo* 20. duobus habet *D*, duobus ab *V*, duo pedes habes *Iahnus* contrariis *V* 21. brachysyllabo *D*, brachii syllabo *V* molosso *DV* 22. sex] ex *D* ordinem *V*

14

DE LEGITIMIS NUMERIS.

Primus est et legitimus maxime numerus hexameter heroicus. huius pedes aut dactyli sunt aut spondii: raro et in extremo versu reperietur trochaeus. eius exemplum

Avia Pieridum peragro loca nullius ante.

totus iste dactylicus fuit et habuit summum trochaicum. sed mixtus ex spondiis hic erit,

2 Italianam fato profugus Laviniaque venit;

totus ex spondeis

Cives Romani tunc facti sunt Campani.

hoc genus numeri paucissimarum duodecim syllabarum, plurimarum decem et octo. tempora recipit viginti quatuor, interim viginti [tres pedibus] tribus tantum conficitur. formas excipit triginta duas, quas enumerare festinantibus longum est.

3 Pentameter elegiacus habet exemplum

Dum meus adsiduo luceat igne focus.

recipit dactylum, spondium, anapaestos duos, in fine versus aliquando brachysyllabum. fit syllabarum paucissimarum duodecim, plurimarum quattuordecim. tertium pedem spondium semper habet, quartum et quintum anapaestos, quintum aliquando brachysyllabum.

4 Trimetros iambicos Latine senarius dicitur, cuius exemplum

Phaselus iste, quem videtis hospites.

2. EXAMETER DV 3. dactili V 4. reperietur D
 TROCHEUS DV 5. *Lucret. I, 926. IV, 1* PERAGRA (a in
ras.) D, peragra V 6. dactylicus V troc^{he}um (troc in
ras.) D, trocheum V 8. *Verg. Aen. I, 2* FACTO D ante ras.
 lauin^{ae}que V 10. *ex Ennii annalibus, ut videtur (apud*
Vahlen. vs. 174) 12. *XVII con. Iahnus, sed videtur ipse epi-*
tomator erravisse (conf. init. huius capitis) 14. *recipit con.*
Iahnus TRIGENTA D 17. *Tibull. I, 1, 6* ADSIDUUS DV
 18. spondeum anapaestos V 19. BRACHISYLLABUS DV
 21. quintum anapaestos add. *Cauchius* 22. BRACHISYLLABU V
 23. iambicus V 25. *Catull. 4, 1* FATALIS D

duodecim syllabarum est. recipit aliquando praeter ceteros iambos in extremo pyrrichion. trimetrus tragicus

Pro veste pinnis membra textis contegit,

et

Aquilonis stridor gelidas molitur nives.

recipit in parte prima gressionis spondium, et eius loco dactylon et anapaestum, et pro iambo chorium et tribrachym. fit syllabarum paucissimarum XII, plurimarum XVII. recipit tempora plurima quattuordecim, paucissima decem et octo. comicos trimetros solet magis in breves minui. trimetros Hipponactius pedem novissimum adsumens spondium vel chorium talis est,

Calentibusque lymphæ fontibus semper.

eosdem pedes quos reliqui trimetri, praeter novissimum, recipit, et **

Tetrametros, qui Latine quadratus vocatur, choriacus talis est,

Tela famuli, tela tela propere: sequitur me Thoas.

recipit eosdem pedes, pervenit ad septem et semipedem. summum pedem patitur aut creticum aut dactylum. octonarius iambus

Proin demet abs te regimen Argos, dum est potestas consili.

Septenarius

Haec, bellicosus cui pater, mater cluet Minerva.

2. iambus extremo V trimetros V 3. Attius Philocteta vs. 540 Ribbeck. 5. idem ibid. vs. 567 6. gressionis] scansionis V eius Halmius, om. D, alio dV 7. anapaestum DV ΤΡΙΒΡΑΧΥΙΝ D, tribrachin V¹, tribrachyn V² 8. plurimū DV 9. XVIII ante quattuordecim add. V 10. XIII ante decem et octo add. V 11. hyponactius DV 14. reliquit D trimetri V 15. 'post et excidit temporum computatio' lachnus 18. versus incerti poetae tragici; conf. Ribbeck. p. 217 tela ante propere add. Bothius toas V 20. petitur K 22. versus incerti poetae tragici; conf. Ribbeck. p. 203 proin demet Lachmannus, proinde et DV 23. consulendi DV, corr. Lachmannus 24. septenarius D 25. conf. Ribbeck. trag. rel. p. 204 BELlicosus cui mater pater DV, corr. Carrio

constat ex pedibus isdem.

8 Ionicus septenarius

Ibant malaci viere Veneriam coronam.

Ionicus α maiore

Ille ictus retro reccidit in natem supinus.

habet vitium in tertia syllaba. α minore

Metuentis patruae verbera linguae.

recipiunt pedes maxime pyrrichium et spondios, et solent divisis syllabis longis plurium syllabarum pedes admittere.

9 Aristophanius anapaestus

Axena Ponti per freta Colchos denique delatus adhaesi. recipit pedes quaternorum temporum omnis, inplet pedes VII et semipedem. anapaestus octonarius

Orte beato lumine, volitans qui per caelum candidus equitas.

recipit eosdem pedes praeter semipedem. Aristobolus

Quae tam terribilis tua pectora turbat, terrifico sonitu inpulit?

is circuitus magis quam versus est. dactylum crebrum habet, rarum spondium.

10 Paeon duodenarius

Quis meum nominans nomen aede exciet? quis tumultu invocans incolarum fidem?

3. *Ennius Sota fr. 1* MALA CLUERE DV 4. α addidi maiore D, maior es V, maior est vulgo 5. RETRO RECIDIT D, retrorecedit V, corr. *Lachmannus* 6. α addidi minorem. et uentis V 7. *Hor. carm. III, 12, 2* PATRIAE DV 8. PERCIPIUNT DV, corr. *Iahnus* pedes] linguae V spondion coni. *Iahnus* 9. DIUISI DV PLURIMUM DV 11. ARISTOPHANUS ANAPESTUS DV 12. conf. *Ribbeck. trag. rel. p. 224* PONTI FER DV cholcos V adhaesi D 13. imple V 14. ANAPESTUS D, anapesto V 15. conf. *Ribbeck. l. c.* ore DV, corr. *Lachmannus* 18. 23. conf. *Ribbeck. p. 212* 18. Quae tam *Bothius*, quaedam DV turbans *Iahnus*, turba et et antea terribili ego 19. intulit V 20. his D dactylum V 22. peon (o in ras. ex a ut videtur) D, peon V duodenarios D 23. aede add. *Lachmannus* TUMULUM DV, corr. *Scaliger*

et hęc circuitus magis quam versus est. huic suberunt **
denarius

† Qui repens semipulsus onere gravi fores crepitu terrent.
recipiunt pedes creticos, chorios, spondios, iambos, bra-
5 chysyllabos, anapaestos.

Undecim syllabarum Phalaecius

11

Passer deliciae meae puellae.

recipit pedes spondium, dactylum, creticum, palinbacchium.

Angelicus † numeratus syllabam coartat hexametro, ut

12

10 Hectoris Andromachen? Pyrrin conubia servas?

Anacreontius

13

Miseri invidi vivimus scientes.

recipit pyrrichium, chorium, spondium, brachysyllabum,
anapaestum. primus est semper pyrrichius.

15 Numerus Saturnius

14

Magnum numerum triumphat hostibus devictis.

sunt qui hunc Aristobolion vocant. recipit pedem spon-
dium, iambum, pyrrichium, chorium, dactylum, brachy-
syllabum, anapaestum.

20 Priapeum

15

Hunc lucum tibi dedico consecroque Priape.

tertium pedem pro dactylo creticum habet, alioqui hexa-
metros esset.

3. Ribbeckius l. c. versus sic emendat: Qui repens semi-
somnum, onere pulsans gravi | Has fores, strepitu terret?
honere V 4. braci syllabos V 5. anapestos DV
6. falecius D, faleucius d, faleucius V 7. Catull. 2, 1
8. dactilū V palinbaccium D, corr. d, palinbacchium V
9. aggelicus D, aggelicus V numerus Iahnus auctore Naekio;
immo minuatur syllaba: coartatur hexametros (vel in hexa-
metron) coartat (t in ras.) D exámetro DV 10. Verg.
Aen. III, 319 haec toris V conu[b]ia serva[s] D (tit-
terae inclusae plane evanuerunt) 12. vivimus delendum iudi-
cat Iahnus 13. pyrr[ichium chorium] D (v. ad vs. 10)
BRACHISYLLABUM DV 14. anapestum DV est semper V
15. numeros V 16. devicti D 17. aristodolion DV,
Archebolion Carrio, Archilochium coni. Vinetus aliique
spondeum V 18. dactilū brachisyllabum V 19. anape-
stum DV 20. priapium V 21. Catull. fr. 2 Locum DV
22. dactilo V alioquin d exámetro DV

15

DE NUMERIS SIMPLICIBUS.

Pyrrichius

Rapite, agite, ruite celeripedes.

Contrarius est huic et duodecasyllabus spondiazon,

Olli crateris ex auratis hauserunt.

5

Dactylus

Pulverulenta putrem sonitu quatit ungula campum.

Amphibrachys non facit numerum.

Anapaestus

Agilis sonipes rapitur celeri sonitu trepidans.

10

Creticus

Horridi transeunt ad pedes ex equis.

Palinbacchius

Amicos ad hanc rem, si voles, advoca.

Bacchius non facit numerum.

15

Molossus idem est qui spondiazon.

Nunc quemadmodum a principali heroico plures numeri transfigurantur ostendam. ac primus trimetrus sit heroicus spondiazon.

Cives Romani tunc facti sunt Campani:

20

syllabam unam, quae est ante extremam, ex longa contraho, ut sit

Cives Romani tunc facti sunt Apuli,

et esse coepit trimetros. ** elegiacum transibit,

Bella per Emathios.

25

2. PYRRICHIVS D 3. *conf. Ribbeck. trag. rel. p. 228*
 4. SPONDIAGON (agon in ras.) D, spondiacon V 5. Ennius
annal. 604 craterib; (aterib; in ras.) D, craterib; V au-
serunt V 6. DACTYLUS V 7. *conf. Verg. Aen. VIII, 596*
 8. AMPHIBRACHIVS V 9. ANAPESTUS V 10. 12. 14. *conf.*
Ribbeck. trag. rel. p. 231 12. et equis DV 13. PALIN-
BACHIVS D, PALIMBACHIVS V 14. ut soles advocato con-
Iahnus 15. BACHIVS V 16. MOLOSSUS V 18. TRANSFIGU-
RANT D fit V (ex sil.) vulgo 20. *vide supra p. 68, 10*
 21. contra hoc ut sit V 23. APULI D 24. TRIMETRON
 DV 25. *Lucan. I, 1*

Rursus a pentametro ut componam heroicos, sumo partem posteriorem,

Dum meus adsiduo luceat igne focus,

et conpono,

5 Luceat igne focus Troiae qui primus ab oris.

Phalaecium numerum, qui est

Altis flumina vallibus tumescunt,

insertis verbis facio heroicum,

Altis flumina prodita vallibus inde tumescunt.

10 Ionicus est

Metuentis patruae verbera linguae:

adiciam trinis verbis singulas syllabas,

Nunc metuentis nunc patruae nunc verbera linguae.

retro

15 Italiam fato profugus Laviniaque venit,

cui est simile

Patriam tum profugus Laviniaque cepit.

Aristophanias fit heroico:

Arma virumque cano Troiae qui primus ab oris,

20 Nunc arma virumque cano *nunc* Troiae qui primus
ab oris nunc.

Angelicum syllaba breviata heroicum esse monstravi; item Priapeum, si syllabam subripias, fieri heroicum.

1. ad pentametros *DV* 3. *Tibull. I, 1, 6* adsiduous
DV 5. Troiae (oi in ras.) *D* 6. phalaecium *D*, phalaecium
V 7. altissima flumina *DV* (recte autem uterque
vs. 9) 11. *Hor. carm. III, 12, 2* 12. post adiciam desinit
D fol. 262^b extr. (constat codex ex *XXXIV* quaternionibus;
sed huius ultimi quaternionis tria tantum folia servata sunt)
trinas *V* singulis *V* 13. metuentes *V* 15. *Verg. Aen. I, 2*
laviniaque *V* (conf. p. 68, 8) 17. vnaque coni. *Iahnus*,
regnaque *Christius* coepit *DV*, corr. *Christius*
20. nunc post Troiae additum a *Iahno* et *Christio* ante Troiae
posuit *Halmius* 21. nunc deletat *Iahnus* 22. angelicum
syllaba *V* in ras. itam *V*, corr. 1 m.

INDEX IN CENSORINUM.

Asteriscus numero appositus designat adnotationem.

- Abhinc annos centum p. 46, 15.
abicere a se usum *rei* 3, 6.
abire a mente sua homines
25, 20.
abscidit linea quartam partem
orbis 15, 3.
abstinere manum a caede ac
sanguine 5, 8.
abusivè 17, 18.
abusque 36, 1.
academiae antiquae philoso-
phi 7, 5; vetus academia
28, 16. — *tertia academia*,
quae dicitur nova, 28, 19.
Acarneanæ 41, 16.
Achaia 41, 6.
actum vitamque nostram stel-
lis esse subiectam 13, 18.
acutior vox 16, 24, *φθόγγος*
16, 26, *chorda* 19, 2.
ad meridiem 51, 15; ad me-
diam noctem 52, 8.
vetus adagium est 4, 13.
adelon (tempus) 44, 18.
adficiunt (stellae) nos sua dis-
parili temperatura 13, 22.
adipe exhauriri 10, 1.
adminiculantes (dei) hominum
vitam 6, 2; (visiones) incre-
mentum partus adminicu-
lant 15, 7.
adminiculum divini ignis 8, 21.
administrare cibum 10, 25.
admissio pecudum 9, 20.
adpositus est genius nobis ob-
servator 5, 8.
adprobare sese gratum 4, 19.
adseverare 17, 15.
adstringor officio 6, 12.
adulescentes ab alescendo sic
nominati 24, 19.
adusque *cum accus.* 24, 23;
conf. usque.
adventicia stirps 8, 23.
Aegyptii 38, 22, 25. 46, 4, 8, 14.
Aegyptus 41, 3.
aequaliter divisus 14, 13.
24, 16.
aequilaterale hexagonum 14,
25.
aequinoctium vernum, au-
tumnale 46, 27.
aestas (anni maximi Aristote-
lici) 39, 10.
aestimare *c. accus. et infin.*
12, 14; *reliquis locis scriptor*
praetulit existimare.
aetatis humanae gradus 24,
14 ss.
aeternitas deorum 3, 17.
aetherius calor 10, 21.
aevum *quid sit* 30, 6 ss.

- agere triumphum** 22, 2.
agitare diem festum 20, 19.
agon Capitolinus 37, 8. 40, 4 ss., Olympicus 37, 8. 45, 18.
Agrippa 34, 14.
Albani 42, 1, 11. 47, 25.
albescere oculos 26, 5.
ALCMAEON Crotoniates 9, 23. 10, 5, 8. 11, 16.
alescere 24, 20.
ab excessu Alexandri Magni 46, 11.
Alexandria 35, 20.
alimentum trahere 11, 1.
alternis 36, 25. 41, 17.
alvus 10, 13; in alvo prominens quiddam 10, 26.
amotus procul a republica 29, 8.
ANAXAGORAS 9, 23. 10, 5, 14, 22, 24. 11, 12, 20.
ANAXIMANDER Milesius 7, 23.
anguis dentibus consitis 9, 6.
anima divina 21, 29. — animam nobis dat sol 13, 24.
animi principale in capite 10, 12.
annale munus 5, 7.
annales veterum 33, 16.
anniculus 35, 24.
annus naturalis 36, 26. 40, 14. 41, 2. 44, 12. 47, 2, sive naturae 44, 7; solis annus 37, 6; annus civilis 36, 26, is ad naturalem exaequatus 43, 1 ss.; anni vertentes 36, 20, 29. 37, 14. 38, 4. 39, 12. 40, 10 ss. 46, 21. — annus magnus 30, 4. 36, 29. 37, 5, 14, 16. 38, 9; anni maiores 36, 17 ss. — anni decemmenstres 42, 10 ss. 44, 8. — annus CCCLV dierum 42, 18. 43, 20. 48, 2. — annus vertens Romanorum 42, 6 ss.; urbis anni 45, 20; anni Iuliani 44, 5. 45, 21. 49, 13; anni Augustorum 45, 24. 46, 6; annus magnus Romanorum, quod lustrum appellatur 39, 21. 40, 4. — sequuntur anni aliarum gentium: annus in Aegypto antiquissimus menstruus, tum quadrimestris cet. 41, 3 ss.; annus civilis Aegyptiorum 38, 26; annus magnus Aegyptiorum, qui vocatur κυνικός 38, 22 ss. sive canicularis 38, 24. 46, 20, vel heliacos 39, 3 sive solaris 46, 20, vel θεοῦ ἐπιτυχός 39, 4 sive dei annus 46, 20. — annus trimestris Arcadum 41, 6 ss., eorundem magnus 41, 15. — annus magnus sive maximus Aristotelis 39, 5 ss. — annus Callippi 38, 15. — anni semenstres Carum et Acarnanum 41, 16, eorundem annus magnus 41, 18. — annus Chaldaicus 38, 5. — annus Democriti 38, 16, Hipparchi 38, 18, Metonicus 38, 9; anni Nabonnazaru 46, 8, Philippi 46, 11; annus Philolai 38, 13.
ante lucem 51, 12; ante meridiem 50, 28.
antestare 29, 3.
ANTIAS 32, 24. 33, 21*. 34, 1, 5.
antiqui nostri 26, 9; antiqui sapientiae studiosi 6, 23; rudis antiquorum credulitas 8, 27.
APHRODISIUS 40, 15.
Aphrodite 48, 11, 20.
Apollo 22, 3. 27, 13; Apollinis genitoris ara 5, 10.

- Aprilis 42, 13. 48, 11, 19.
 aqua 7, 24. 8, 12.
 aquarius (signum zodiaci) 47, 15.
 Arcades 31, 13. 41, 6.
 Arcadia 8, 25.
 arcana naturae rimari 21, 7.
 arcessere deos novis religionibus 6, 6.
 ARCHYTAS Tarentinus 7, 3.
 ARETES Dyrrachinus 39, 13. 45, 6.
 Arganthonios Tartessorum rex 31, 12.
 argentea saecula 30, 26.
 argute docet 48, 17.
 Aricini 47, 29.
 aries (signum zodiaci) 47, 16.
 ARISTARCHUS Samius 39, 12. 40, 16.
 ARISTOTELES Stagirites peripateticus 7, 6. 10, 10, 19. 13, 2, 7, 9, 12. 26, 8. 27, 25. 39, 5.
 ARISTOXENUS 9, 19. 17, 15. 21, 25.
 arithmetica 12, 10.
 arithmetici Graeci 18, 5.
 armati spartoeve 9, 7.
 Arminos (Aegyptius) 41, 5.
 artes rhetorum 4, 6.
 articuli (corporis humani) 25, 24.
 ascendere ad fastigium omnium virtutum 4, 8.
 ASCLEPIADES medicus 22, 16.
 aspicit sol (locum zodiaci) 21, 5, κατὰ τρίγωνον 15, 4.
 astrologi 31, 16. 38, 20. 40, 13. 47, 20. 49, 28.
 astrologia 12, 9.
 Athenienses 50, 3.
 Attica 8, 24, in Attica regione 9, 4.
 auditoria sacra 29, 26.
 augescere 41, 17.
 augurium 36, 11, 13.
 Augustorum anni 45, 24. 46, 6.
 Augustus 49, 15, Caesar 33, 6, Caesar Augustus 34, 14; imperator Caesar, Divi filius, *quo die Augustus appellatus sit* 46, 2; Divi Augusti edicta 33, 10.
 Augustus (mensis) 49, 15.
 aurea saecula 30, 26.
 M. Aurelius Antoninus 34, 18.
 auspicia magistratum 50, 6, auspicia sumere 4, 29.
 autochthones 8, 25.
 Aventinus 50, 18.
 Babylonii 50, 1.
 barba *quando nascatur* 26, 1.
 BEROSUS 31, 19.
 bifariam deduci 11, 28, dividere 25, 9. 51, 1.
 bimus 35, 25.
 bissextum 44, 3.
 blandimenta fortunae 3, 2.
 Boeotia 9, 6.
 bruma 42, 26.
 brumalis hora 30, 23.
 cadere sub oculos, sub tactum 17, 21. — cadunt dentes homini 12, 19. 25, 26; *conf. dentes.*
 Cadmus 9, 9.
 caelatum opus 3, 1.
 caelestes menses 47, 13.
 Quinte Caerelli 3, 4, sanctissime Caerelli 28, 5.
 summa caerimonia coluntur (religiones) 38, 1.
 Caesar: *vide Iulius.*
 calefactus 7, 24, calfactus 8, 14.
 caligine profundae vetustatis obductus 41, 20; hoc quodcumque caliginis Varro discussit 45, 10.
 CALLIPPUS Cycizenus 38, 15. 40, 16.

- campus Martius 33, 3.
 caniculae sidus 38, 26. 46, 8.
 canicularis annus 38, 24.
 canis exortus 47, 2.
 capere similitudinem veritatis 8, 10; te ista non capiunt 3, 5.
 capillus 16, 7.
 capitale odium 29, 9.
 Capitolini agones 40, 4, *conf.* 37, 9. 40, 8.
 Capitolium 22, 6. 50, 17.
 caput exordiumque nullum exitisse (hominum generi) 6, 28.
 Cares 41, 16.
 Carneades 28, 19.
 caro in hominis figuram convertitur 16, 13; carnem fieri ex umore 10, 15, fieri concretam 16, 6; novem dies iam carnem facientes 19, 16.
 CASSANDRUS (*Salaminius, historicus*) 39, 15.
 CASSIUS HEMINA 34, 8.
 κατά διάμετρον 15, 23.
 κατά ἑξάγωνον 14, 22. 15, 20.
 κατά τετράγωνον 15, 2, 17, 24.
 κατά τρίγωνον 15, 4, 17, 23.
 cataclysmos 39, 9, *cat. prior* 44, 17, 18, 26.
 cavi menses 42, 16, 24.
 celebrare diem (natalem) 6, 16.
 censeri τῶν μέγνων 3, 10.
 censu civium habito 39, 24.
 cerebrum 10, 14.
 Chaldaei 13, 8, 14. 15, 25. 20, 26.
 Chaldaicus annus 38, 5.
 in choleram solvi 28, 14.
 chorda 17, 24. 18, 2, 9, 24. 19, 1.
 circulus 14, 23, 26.
 circulus signifer, quem Graeci vocant zodiacon, 13, 28, *idem* circulus finitor 31, 23.
 circumactus caeli 49, 25.
 cithara 22, 3, 15.
 civilis annus: *vide* annus. — civiles menses 47, 5, 9, 12, 30. 48, 5. — civilis dies 49, 22.
 civiliter dies *quod tempus sit* 49, 24.
 classicum 22, 12.
 nascendi claustra aperit natura 48, 21.
 Cleanthes 28, 21.
 CLEOSTRATUS Tenedius 37, 19.
 clima, *i. e.* caeli ad circulum finitorem inclinatio, 31, 24; *sic* clima Siciliae 50, 20.
 climacter 26, 26. 27, 15. 28, 7.
 climactericoe anni 24, 14, climactericum (annum) 26, 19.
 cognominare 14, 12.
 coipit 35, 11*.
 coisse membra 8, 8.
 Colchis 9, 6.
 tuo collatu 4, 14.
 porta Collina 32, 27.
 commentarii xv virorum 33, 10, 20, 22. 34, 11. — *comm. philologi* 4, 10.
 concentus dulcis 17, 9.
 conceptio 12, 11. 13, 25. 19, 8; conceptionis fundamentum 19, 27, initium 21, 5, locus (in zodiaco) 14, 10, 16, particula 15, 16.
 concinere (chordas) 18, 2; dulcissimam concinant melodiam 23, 2.
 concipitur partus 14, 8; conceptum semen 21, 9.
 concordabiles in cantu effectus 17, 4.
 concordant (litterae) 17, 7; concordantibus phthongis 17, 26.
 concordēs sonitus reddere 23, 1.
 concrevisse homines in piscibus 8, 1; concreta caro 16, 7.

- concubium 52, 6.
 conderetur, conditum lustrum
 39, 24, 26.
 in conditu Thebarum 9, 8; a
 conditu urbis Romae 30, 27.
 conformandi partus 16, 3;
 (partum) conformari 16, 11;
conf. formare.
 conformatio partus 10, 7.
 congerere quaestiunculas 4,
 11.
 congruenter iunctae (litterae)
 17, 6.
 congruenti ordine 16, 20.
 congruere ad rem 20, 26. 37, 11.
 congruus *c. dat.* 22, 26; con-
 gruae de hac specie opinio-
 nes 11, 14.
 conlocatione facta 18, 18; *re-*
liquis locis Censorinus fre-
quentat conferre et conlatio.
 compendio dicere 9, 15.
 cons. 34, 1, 2, 4 *cet.*, cons.
 33, 21; *conf.* consules.
 conserere omnis aetatis in-
 crementa et deminutiones
 35, 24.
 consimilis 11, 25.
 conspectus (signorum in zo-
 diaco) 13, 26 *ss.*; consp.
 tetragonus 20, 25.
 conspicit (sol locum zodiaci)
 14, 17, *idem* particulam con-
 ceptionis 15, 16.
 consuetudo loquentium 35, 5,
 militaris 51, 3 (*conf. tamen*
similitudo).
 consules:
 M. Aemilius Lepidus, L. Au-
 relius Orestes 34, 12.
 M. Aemilius M. f. Lepidus,
 G. Popilius II 35, 12.
 Antoninus Pius II, Bruttius
 Praesens 46, 16 (*ubi cor-*
rige Antonino).
 Augustus VII, M. Vipsanius
 Agrippa III 46, 3.
 G. Caesar III, M. Aemilius
 Lepidus 43, 12.
 ex quarto Caesaris consu-
 latu 44, 6.
 C. Caesar V, M. Antonius
 49, 12.
 Cilo, Libo 34, 18.
 P. Claudius Pulcher, L. Iu-
 nius Pullus 34, 2.
 Ti. Claudius Caesar IIII,
 L. Vitellius III 34, 15.
 Gn. Cornelius Lentulus, L.
 Mummius Achaicus 34, 9.
 P. Cornelius Lentulus, C.
 Licinius Varus 34, 3.
 Domitianus XII, Ser. Corne-
 lius Dolabella 40, 6.
 Domitianus XIII, L. Minu-
 cius Rufus 34, 16.
 C. Furnius, C. Iunius Sila-
 nus 34, 13.
 L. Marcius Censorinus, M.
 Manilius 34, 6.
 Marcius Censorinus, C. Asi-
 nius Gallus 49, 14.
 Pius, Pontianus 45, 16.
 M. Valerius Corvus II, C.
 Poetilius 33, 23.
 M. Valerius, Spurius Vergi-
 nius 33, 20.
 Vespasianus V, T. Caesar III
 39, 26.
 consummare 26, 4. 27, 5. 46,
 12.
 consummatio 12, 23. 21, 16.
 contentio gregum 9, 24.
 conticinium 51, 11.
 conticum 51, 11*.
 convenientia (vocum) 18, 19.
 cor ante omnia in infante in-
 crescere 10, 10; cor homi-
 num declarare *gradus aeta-*
tis 35, 20 *ss.*
 P. Cornelius Nasica 50, 23.
 crassior vox 26, 7.
 creperae res 52, 3.
 crepusculum 52, 1.

- crinem deo sacrum pascere 4, 25.
 crisimoe (dies) 26, 17; crisismon (diem) 20, 8, (annum) 26, 19.
 cultores sapientiae 28, 26.
 κυνικόν (annum) 38, 23.
 de media nocte 51, 10; de meridie 51, 16.
 δικάμηνοι 15, 23.
 decedere a vero 31, 11.
 December 42, 15, 43, 15, 22, 48, 14, 27.
 decemestris partus 19, 9.
 x viri 33, 1.
 deduci bifariam (*vulgo* diduci) 11, 28.
 defectus (*solis et lunae*) 45, 12.
 defigere terminum vitae 26, 25.
 definite scire 10, 7.
 dei annus 46, 20.
 delictum (*in computando*) 43, 5, 13.
 Delphi 38, 1.
 Delus 5, 9.
 DEMOCRITUS Abderites 8, 12, 9, 23, 10, 13, 11, 9, 28, 22, 38, 16.
 dentes *quando* nobis innascantur 12, 18; dentes infanti nasci 12, 24, perfici 12, 25, homini cadere 12, 19, 25, 26, excidere 12, 26.
 Deucalionis Pyrrhaeque lapides 7, 20.
 διά παρών 17, 13, 18, 11, dia pason 18, 24, 19, 20, 24, 3.
 διά πέντε 17, 13, 18, 6, dia pente 18, 22, 19, 18, 23, 20.
 διά τεσσάρων 17, 12, 18, 3, dia tessaron 18, 20, 19, 15, 23, 21, 24, 1.
 διάλειμμα 17, 19.
 διάμετρος 15, 23.
 Dianae aedes in Aventino 50, 17.
 διάστημα 16, 27, 17, 11, 14, diastema 18, 24, 24, 1, diastemata 16, 29, diastematis (*dat.*) 22, 26.
 ΔΙΣΚΑΡΧΟΣ Messenius 7, 4.
 dicare templis sacellisque 4, 24.
 diceverunt (*vulgo* disceverunt) 27, 11.
 diducere 11, 28*.
 dies naturalis et civilis 49, 21 ss., Romanus 51, 9; diei divisio 50, 12 ss. 51, 1, 5 ss. — dies insignes 20, 13. — diem tuum, *i. e. natalem*, 6, 15 (*conf. natalis*).
 dieteris 37, 1.
 digitus (*mensura*) 18, 14, 15, 16.
 diluculum 51, 13.
 diluvio 39, 9.
 dimidiatus 36, 26, 40, 15, 47, 22.
 dinoscere 43, 27.
 DIOCLES Carystius 13, 2, 6.
 DIOGENES Apolloniates 10, 4, 15, 26, 16, 3.
 Diogenes cynicus 28, 14.
 DION (*Neapolites, mathematicus*) 39, 14.
 Dionysius Heracleotes 28, 13.
 DIOSCORIDES astrologus 35, 19.
 diplasion logus 18, 10.
 Dis pater 33, 2.
 discerni 34, 23, discretus 51, 6; *conf. diceverunt*.
 disciplina (*Etruscorum*) 32, 7, extispicii 9, 10, sapientium 3, 7.
 discribere (dies per menses) 43, 21; aetatem hominis duodecim hebdomadibus describi 25, 16 (*ubi vulgatum describi tuetur D; sed verum esse describi docet Buechelerus in Mus. Rhen. XIII 598 ss.*)

- designare 30, 26*.
 dispar 12, 5. 17, 9.
 disparilis 11, 15. 13, 22.
 disponere membra 10, 22.
 dissensio temporum 33, 16.
 dissensum *participium substantivi vice usurpatum* (similiter ac factum, dictum): pauculis exceptis ab Empedocle dissensus 8, 11.
 dives virtutis non minus quam pecuniarum 3, 6.
 divinitate animum imbuere 22, 14.
 cuivis docto in disceptando par 36, 11; inter viros doctissimos dissensio 40, 25.
 dodecaeteris 38, 4.
 Domitianus 40, 6.
 dona pretiosa 3, 19; dono deorum 4, 18; *conf.* munus.
 DORYLAUS 24, 6.
 DOSITHEUS 37, 23.
 dragma 35, 25. 36, 1.
 ducere sexies 20, 1; *conf.* multiplicati.
 dulcedo musicae 24, 11.
 duo 18, 8. 19, 25. 25, 17; duorum 17, 1, 15. 24, 2. 49, 1; duum 17, 11 (*ex coniectura*). 23, 6. 40, 19. 42, 30. 47, 26; duarum 17, 8; duos 23, 20. 47, 17. 48, 12, duo *accus. in lege Plaetoria* 51, 22; duas 17, 14. 18, 2.
 XII tabulae 50, 26. 51, 18.
 duplicare 18, 17.
 duplo maior 18, 9; dupla portio 18, 23.
 ecpyrosis 39, 10.
 ἐκρυσις 21, 11.
 ἐκτρῶμα 21, 12.
 editur partus 13, 9. 19, 10. 20, 23, infans 8, 16. 11, 1. 12, 12. 15, 14; edita membra ex terra 8, 7; homines e terra editos 9, 4.
 educit (conspectus) maturos infantes 15, 11.
 effectus stellarum 13, 20.
 efficaces visiones 15, 6, conspectus 15, 18.
 efficientia 15, 11.
 polygoni efficit latus (linea) 15, 12.
 elegia Solonis 25, 25.
 Elis 37, 8.
 emittantur lineae 14, 25; emissaes voces 16, 25.
 EMPEDOCLES 8, 4, 11. 10, 6, 9. 11, 13, 15. 12, 1. 13, 3.
 enarmonion esse mundum 24, 5.
 enasis 10, 17; enati homines lapidibus 7, 20.
 ἐνιαυτὸς θεοῦ 39, 4.
 enneadecaeteris 38, 11.
 enneades 27, 19.
 enneaeeteris 37, 12.
 ἐννεάμηνοι 15, 23.
 ENNIUS 40, 21. 51, 25.
 enrythmos motus 22, 25.
 ἐρηθος 26, 14.
 EPHORUS 31, 13.
 EPICARMUS 13, 6.
 EPICURUS 8, 14. 10, 6, 19. 22, 9.
 EPIGENES Byzantius 13, 3, 10. 31, 17.
 epitritos phthongos 18, 5.
 ordinis equestris dignitas 29, 12.
 ERATOSTHENES 23, 4. 28, 15. 45, 5.
 Erichthonius 9, 5.
 erubescere *c. accus. et inf.* 29, 6.
 porta Esquilina 32, 28.
 ethica pars philosophiae 4, 4.
 Etruria 9, 11.
 Etrusci 32, 7. 35, 16; Etruscorum libri rituales 20, 6. 31, 26, libri fatales 25, 15; nomen Etruscum 32, 17.

- EUCLIDES** Socraticus 5, 26.
EUDOXUS Cnidius 37, 19, 23.
EUENOR 13, 2.
EURYPHON Cnidius 13, 4.
 exaequare civilem annum ad naturalem 43, 2.
 exaquescere 39, 12.
 exaratus puer divinus 9, 10.
 exempla veterum 4, 17.
 ἔξέφηθός 26, 14.
 exignescere 39, 11.
 exordium 6, 28.
 exoritur caniculae sidus 38, 26; ab exoriente sole 49, 23. — ex aqua terraque exortos esse pisces 7, 24; Erichthonius humo exortus 9, 6.
 ad exortum (solis) 49, 24; a solis exortu ad exortum eiusdem astri 50, 2; solet canicula facere exortum 46, 18; a canis exortu 47, 2.
 expergitus 22, 15.
 exscripserunt disciplinam extispicii 9, 12.
 extispicii disciplina 9, 11.
fabulares poetarum historiae 7, 18.
facere hostia 5, 4, genio factum 5, 12; occasum, stationem faciant (stellae) 13, 21.
fata 14, 14.
fatales libri (Etruscorum) 25, 15; fatalia deprecando 25, 17.
Fauni indigenae 8, 26.
fax. prima face 52, 5.
februamenta 49, 4.
februare 49, 5, 7; **februatus** dies 49, 10.
Februarius 42, 26, 28. 43, 3, 16. 49, 1, 3, 10.
februum 49, 3, 5, 9.
femina 11, 3 ss. 12, 4. 16, 5.
- FENESTELLA** 42, 8.
 fere 23, 16. 25, 23; ferme 10, 20. 11, 28. 14, 4. 20, 17. 29, 7.
 Ferentini 42, 1.
 fetae 20, 16.
 fetus (procedit) 8, 1.
 figurari una totum infantem 10, 17.
 finitor circulus 31, 23.
 finitur tota vita humana septenario numero 20, 4.
 forma hexagoni aequilateralis 14, 26.
formare. quid primum in infante formetur 10, 9; utcumque formatus infans 10, 23; diebus LX infantem formari 16, 6; corpus quattuor mensibus formari 16, 5; septem formamur mensibus 12, 16; fit corpus iam formatum 19, 19; initium formati hominis 19, 28; homines luto esse formatos 7, 19. — annum ad solis cursum formavit 43, 19. — sapientium disciplina formatus 3, 7.
 formidulosus 28, 6.
 frugum proventus ac sterilitates 38, 7.
 fuat 51, 22.
FULVIUS (*fastorum scriptor*) 42, 9, 17. 48, 9.
 functus officiis municipalibus 29, 10.
 fundamentum gignendi 19, 22, conceptionis 19, 27, maturescendi 19, 24.
 fundere merum genio 5, 1, 4.
 hostiae furvae 33, 4.
 futurum tempus 30, 11, 12.
gallicinium 51, 10.
GN. GELLIUS 34, 8.
 gemini *quomodo* nascantur 11,

- 26 ss. — (signum zodiaci) 47, 17.
- genamur 5, 17, genitur 5, 18, a genendo 5, 19.
- genea 31, 3, 6, 7.
- genealogoe 8, 22.
- generaliter 19, 6.
- generare 7, 9; orbem esse generantium nascentiumque 7, 13.
- geneses mortalium 22, 24, nocturnae et diurnae 27, 9.
- genethliaci 26, 20. 38, 5.
- genius 5, 2 ss. 6, 7.
- gens (in natura rerum) 7, 14. 8, 23; progeneratis gentibus 9, 3.
- geometrae 16, 22. 17, 16.
- geometrica ratione 23, 4.
- gignere 7, 10, genitos 8, 21, gignendi fundamentum 19, 23.
- Gorgias Leontinus 28, 24.
- gradus aetatis humanae 24, 14 ss. — gradum provincialium supergressus 29, 12.
- Graeci 14, 1, 12. 18, 5. 19, 23. 39, 18. — historici Graeci 31, 10; Graeci annales 41, 13.
- Graecia 20, 13. 26, 12. 36, 22. 37, 14, 24. 41, 10. 47, 30.
- GRANIUS FLACCUS in libro quem ad Caesarem (*dictatorem, ut videtur*) de indigentis scriptum reliquit 5, 21.
- gravior vox 16, 24, φθόγγος 16, 27, tibia 19, 1.
- gubernari genus humanum stellarum cursu 13, 19.
- habitum referri (parentis) 11, 10.
- harmonia 22, 20, ἁρμονία 16, 21*.
- HARPALUS 37, 22. 40, 20.
- haruspicii peritia 32, 7.
- hebdomadis 20, 23, hebdomade 25, 26. 26, 7, hebdomades 26, 21. 27, 18, hebdomadae 20, 22, hebdomadas 25, 11, hebdomadibus 25, 16, 22. 26, 15.
- heliacos annus 39, 3.
- hemilion 18, 8.
- hemitonion 17, 1, 18. 23, 15, 17, 24, 26, 27, hemitonii 17, 11, 12, hemitonia 17, 17, hemitoniorum 17, 16.
- ἑπτάχορδον 24, 7.
- ἑπτάμηνοι 15, 22.
- HERACLITUS 31, 3. 39, 14.
- HERODICUS 31, 6.
- HERODOTUS 31, 11.
- HEROPHILUS (medicus) 22, 18.
- hesperos 52, 1.
- ἑξάγωνον 14, 22. 15, 20; hexagoni aequilateralis forma 14, 25.
- hiemps (anni maximi Aristotelici) 39, 9.
- HIPPARCHUS 38, 18.
- HIPPOCRATES Cous, medicus, 13, 11. 20, 6. 25, 2, 8.
- HIPPON Metapontinus sive Samius 9, 18. 10, 4, 12, 26. 11, 7, 27. 16, 5.
- historiae fabulares 7, 18, verae 44, 22; in Tuscis historiis 32, 9.
- historici 32, 24. 36, 13; historici Graeci 31, 10.
- historicon (tempus) 44, 15, 21.
- hora, i. e. anni tempestas, 41, 12.
- horae XII diei et noctis 50, 12 ss.; horae aequinoctiales 40, 21; horarum nomen annos trecentos Romae ignoratum 50, 25.
- horarium ex aqua factum 50, 23.
- HORATIUS FLACCUS in carmine saeculari 33, 1.

- horographi 41, 14.
 annum horon dici et Graecos annales horus (*i. e.* ὥρος) 41, 13.
 Horos 41, 11.
 hostiam caedere 5, 11; hostia facere 5, 4.
 humanitatis officia 29, 21.
 Ianuarius 42, 26. 43, 21. 48, 28. 49, 2.
 Ianus 49, 2.
 idibus Iuniis 22, 6.
 ignis 8, 8; ignis divinus 8, 21.
 imbueri animum divinitate 22, 14.
 Inachi regnum 44, 27.
 inaequabilis vox 26, 4.
 inaequabiliter 47, 18.
 inaudibilis 23, 2.
 inbecillus conspectus 14, 17.
 incomprehensibilis 30, 13. 40, 22.
 incrementum partus 15, 6.
 indigitamentum 5, 22. 6, 3.
 inefficax visus 15, 4.
 inenuntiabilis 40, 22.
infans. quid primum in infante formetur 10, 9; una totum infantem figurari 10, 17; utcumque formatus infans quemadmodum in matris utero alatur 10, 23; diebus LX infantem formari 16, 6; quinque et triginta diebus infans membratur 20, 11; maturos infantes educit 15, 11. — in alvo prominens quiddam, quod infans ore adprehendat 10, 27. — *conf.* editur.
 infima vox 16, 27.
 infirmiores conspectus 14, 7; infirmum lumen 15, 20.
 inflare tibias 18, 17.
 ingentus lactis umor 8, 16.
 ingratus beneficiis 4, 16.
 inhiat munera ex auro—blandimenta fortunae 3, 3.
 initia seminis 19, 26.
 initiales dies 20, 21.
 innascantur nobis dentes 12, 18; *conf.* dentes.
 inpar numerus plenus et magis faustus habebatur 42, 21.
 insignes dies 20, 13.
 intempesta 52, 6.
 intercalare 36, 27, 31. 37, 21. 38, 11, 16, 18. 42, 3. 43, 3, 7, 10, 16. 44, 3.
 intercalares menses 38, 14 (intercalarii *Halmius*), sine ullo intercalari 38, 27; intercalarium mensem 42, 30, intercalario mense 43, 18, menses intercalarios 43, 14; cum intercalariis 38, 17.
 intervallum tonorum 17, 2, 18. 18, 23. 23, 14; intervalla quae symphonias possint efficere 17, 7; intervalla musicis diastematis congrua 22, 25. — temporum intervalla 32, 20.
 intrepide pernegare 13, 5.
 invalido lumine 14, 21.
 ircum olere 26, 10.
 irquitallire, irquitalli 26, 9, 10.
 Isocrates rhetor 28, 23.
 Ison rex (Aegypti) 41, 4.
 Italia 8, 26. 44, 9; Italiae gentes 41, 24.
 Italicum stadium 23, 9.
 Iudaei 20, 5.
 Iuliani anni 44, 5. 45, 21. 49, 13.
 Iulius Caesar 44, 4. 45, 23; *G. sive C. Caesar* 43, 12. 49, 12; Divus Iulius 48, 2, Divus (Caesar) 46, 2; *conf.* Granius.
 Iulius (mensis) 49, 14.

- IUNIUS GRACCHANUS** 42, 9, 17. 48, 9.
- Iunius (mensis)** 42, 13. 48, 12, 24; *idibus Iuniis* 22, 7.
- Iuno** 48, 24, 26.
- Iuppiter Capitolinus, Olympius** 37, 9. — **Iovis stella** 23, 23, a **Iove** 23, 25.
- iuvenes unde appellati sint** 24, 21.
- Kalendae.** ex die Kal. Ianuariarum 45, 23, ex Kal. Ianuariis 46, 1, 18, ex ante diem Kal. Febr. 46, 1, ante diem VII Kal. Iul. 46, 15, ante diem XIII Kal. Aug. 46, 18; a kalendis in kalendas 47, 10.
- lacteus umor** 19, 13; **lacteam conceptionis fundamentum** 19, 26; **lacteam semen** 21, 11.
- languido radio** 15, 19.
- lapidibus duris enatos homines** 7, 20.
- lar** 5, 20.
- Latini** 18, 5. 48, 15, 27; **gens Latina** 48, 19.
- Latium** 48, 23. 49, 1.
- Lavinii** 42, 1.
- libamina reddere** 4, 27.
- libare deis** 4, 22.
- Liber** 37, 1.
- LICINIUS MACER** 42, 7.
- linus** 8, 13, 14.
- linea** 14, 25. 15, 2, 11.
- LINUS** 39, 14.
- liquido** 3, 7. 13, 27. 17, 20. 30, 2.
- LIVIVS** 34, 1, 5, libro CXXXVI 33, 5.
- locus conceptionis** 14, 10, 16.
- logus diplasion** 18, 10.
- in lubrico sita** 3, 8.
- LUCILIUS in libro satirarum** XVI 5, 27.
- LUCRETIVS** 8, 5.
- lucumones, Etruriae potentes**, 9, 11.
- ludi saeculares** 32, 18 ss., **scenici** 21, 29, **Pythia** 38, 2.
- luminibus accensis** 52, 4.
- luna** 14, 1. 23, 12, 14, 20, 23, *quot diebus singulos suos menses conficiat* 47, 21 ss., **lunae astrum** 41, 9, **orbis** 39, 6 (*conf. orbis*), **cursum** 37, 11. 38, 6. (38, 21). 41, 10, 22. (42, 18). 47, 29; **luna nova** 36, 24. 47, 8.
- lunaris mensis** 21, 21. 36, 25. 47, 7.
- Lupercalia** 49, 7, 9.
- lustratur Roma** 49, 8.
- lustrum** 30, 4. 39, 22 ss.
- luto molli formatos esse homines** 7, 19.
- lux.** **lucem accipere, i. e. nasci**, 5, 9; **in lucem venire** 13, 26; **te in hanc lucem edidit (dies)** 6, 15. — **ante lucem** 51, 12.
- Maia** 48, 22, 24.
- maiores natu** 48, 13, 22.
- Maius (mensis)** 42, 13. 47, 26. 48, 12, 22.
- mane** 51, 14.
- maritae domus** 5, 25.
- Mars** 22, 2. 48, 10, 18. — **stella Martis** 23, 21.
- campus Martius** 33, 3.
- Martius (mensis)** 42, 13. 47, 26. 48, 10, 17.
- mas** 9, 21. 11, 3, 7, 10, 12, 17. 12, 3.
- masculi** 16, 4.
- materia hominis** 8, 8.
- maturescere uterus non potuerit** 15, 13; **maturescendi fundamentum** 19, 29.

- maturitas partus** 14, 28, a septem mensibus incipiens 12, 21. — **maturitas ad stirpem relinquendam** 26, 2.
maturus ad nascendum (partus) 12, 8. 16, 2; **maturos infantes** (educit) 15, 11. — **hominem morti fieri maturum** 26, 6.
meatus navis 22, 11.
medici 26, 15, **medicorum experientia** 21, 8.
medicina corporis 27, 12.
medius bonorum malorumque 3, 10. — **media nox: vide nox.**
ex medullis profluere semen 9, 19; **medullae exhaustae** 9, 21, *conf.* 9, 24.
μελλέφρηβος 26, 13.
melodian concinere 23, 2.
membratur infans 20, 11.
MENESTRATUS 37, 22.
menses naturales 47, 4 ss., **caelestes** 47, 13, **secundum solem** 47, 6, **veri solares** 48, 5, **lunares** 21, 21. 36, 25. 47, 7, **civiles** 47, 5, 9, 12, 30. 48, 5, **antiqui a Romulo facti** 48, 8 ss., **pleni et cavi** 42, 16 ss., **intercalares** (*sive intercalarii*) 38, 14 ss. — *genit. plur.* **mensum** 36, 27. 42, 8, 10. 48, 15, **mensium** 43, 23. 47, 4. 49, 18.
mensurae vocum 17, 21; **mundi mensura** 23, 8; **conlationem mensurae non recipit** 30, 20.
Mercurius 48, 24. — **Mercuri stella** 23, 14.
meridies 51, 15; **ante meridiem** 50, 28, **ad meridiem** 51, 15, **de meridie** 51, 16.
μέτρα, hoc est bonorum malorumque media, 3, 9.
metatus navis 22, 11*.
METON Atheniensis 38, 10. 40, 18; **Metonicus annus** 38, 9.
militaris consuetudo 51, 3 (*conf. tamen similitudo*).
sus Minervam 4, 14.
ministrante natura 8, 17.
mittitur lumen 15, 20, **vox** 16, 24; *conf.* **emittantur.**
moderari mortalium geneses 22, 24.
modulandi scientia 16, 23.
modulo finiti temporis metiri 30, 22; **saeculi modulum finire** 32, 1.
modus saeculi 32, 19. *praef. p. VII.*
moerae (zodiaci) 14, 12.
Moerae, deae fatales, 14, 13.
monstruosae opiniones 7, 21.
morbi animi 27, 13.
morbidus 20, 17. 28, 2.
motus stellarum 13, 19; **motuum modus mensuraeque** 16, 21; **motus navis** 22, 11*.
multiplicati (dies) per septem 20, 21.
L. Munatius Plancus 46, 2.
mundus sempiternus 7, 11, **novus** 8, 20; **hunc totum mundum musica factum ratione** 22, 22; **hunc omnem mundum enarmonion esse** 24, 5, **et organum dei** 24, 6; **mundi mensura** 23, 8, **incendium** 39, 10.
municipalibus officiis functus 29, 10.
munus annale 5, 7; **munera ex auro vel quae ex argento nitent** 3, 1; **deorum munere** 4, 23.
Musae 22, 3. 27, 13.
musica (*sive musicae*) 12, 10. 16, 15 ss.; **musicae regulae** 16, 18; **dulcedo musicae** 24, 11; **musice lenire ac sanare morbos animi** 27, 14;

- musicam ad natales pertinere 21, 23.
 musica ratione 22, 23; rhythmicis musicis 22, 19; musicis diastematis 22, 25.
 musici 16, 19, 22. 17, 15, 23. 18, 18. 24, 4.
 mutuari praecepta ex ethica parte philosophiae 4, 5.
 mysteria quae Libero fiunt 37, 1.
 mythicon tempus 44, 20. 45, 2.
- Nabonnazaru anni 46, 8.
 nascendi claustra 48, 21; orbem esse generantium nascentiumque 7, 13; nati homines ex hominibus 6, 27.
 natalicii titulo 4, 3.
 dies natalis 4, 28. 5, 7. 6, 18. 24, 13. 29, 29. 50, 12.
 — tuus natalis 30, 2; suo natali 5, 16; suos natales colere 6, 11; ad nostros natales 21, 23; a natalibus nostris 22, 20; ad praesentes nostros natales 9, 14; et primum natalem tuum et hodiernum 36, 6.
 natura ministrante 8, 17, natura (*ablat.*) 6, 30. 7, 16, ipsa natura 10, 19; annus vertens natura 40, 11, annus naturae 44, 7. — secreta naturae 17, 22, arcana 21, 7. — nascendi claustra aperit natura 48, 21. — reddi naturam parentis 11, 9.
 naturalis annus: *vide* annus; naturales menses 47, 4, 11; naturalis dies 49, 22.
 naturaliter dies *quod tempus sit* 49, 22.
 NAUTELES 37, 22.
 nobilitare 29, 28.
 nonae septimanae et quinta-nae 43, 27 s.
- notis lucidissimis signare 30, 17.
 November 42, 15. 43, 15.
 nox *quomodo divisa sit* 50, 13. 51, 2, 5 ss.; media nox 52, 8, ad mediam noctem 52, 8, de media nocte 51, 10.
 Numa 42, 17.
 numinum suorum effectum (dei) repraesentant 6, 5.
 Nymphae 8, 26.
- obliquo lumine 14, 21.
 observator adsiduus 6, 7.
 occasus (stellarum) 13, 21.
 occipit 35, 11.
 OCELLUS Lucanus 7, 2.
 octaeteris 37, 12. 18, 21, 23.
 October 42, 14. 47, 28.
 OENOPIDES 40, 19.
 offensiones morbidi corporis 28, 2.
 Ogygii cataclysmus 44, 27.
 olympiades 39, 19 s. 44, 19 ss.
 Olympicus agon 45, 18; Olympicum stadium 23, 11.
 opes in animo maximae 3, 14.
 orbis generantium nascentiumque 7, 13; orbis aetatis 31, 4 s. — orbis, *i. e.* circulus, 15, 3; sol annuo cursu orbem suum circumit 36, 23; solis et lunae vagarumque quinque stellarum orbis 39, 7. — orbis signifer 21, 1; in zodiaco orbe 47, 7.
 ordo senatus, equester, plebis 29, 11, 16.
 organum dei esse mundum 24, 6.
 oriente qua particula zodiaci nascamur plurimum refert 14, 6.
 origo prima hominum 9, 13, mundi 44, 13.
 ORPHEUS 39, 15.

- ortus principiumque 6, 29.
 ostenta 52, 12.
 παῖς 26, 13.
 parere vitam, vitae fructum
 6, 17. — septimo mense pa-
 rere mulierem posse 13, 1.
 Parilia 45, 20.
 PARMENIDES Veliates 8, 11.
 9, 17. 10, 5. 11, 11, 23.
 particulae (zodiaci) 14, 9,
 11 ss.; particula conceptio-
 nis 15, 16.
 partus unde nascatur 10, 13,
 concipitur 14, 8, conforma-
 tur 16, 3, 11; de conforma-
 tione partus 10, 7; partus
 ad nascendum maturi 12, 7,
conf. 12, 14; partus non
 omni tempore fiunt maturi
 16, 2; partus maturitas 14,
 28. incrementum 15, 7; nono
 et decimo mense edi posse
 partum 13, 10; partus se-
 ptemmestris, decemmestris
 19, 6 ss.; partus dispari
 sexu 12, 5.
 parvuli 20, 17.
 pascere crinem 4, 25.
 pathe 27, 14.
 pellere chordas 17, 26.
 pentaeteris 37, 5. 39, 17. 41, 15.
 percipere fruges 4, 20.
 perducere aetatem 35, 16.
 perfectus homo 16, 8.
 perferre, proferre vitam 28, 4.
 peripatetici 7, 7.
 pernegare 13, 5.
 persequi locos ex artibus rhe-
 torum 4, 7.
 PERSIUS 4, 29.
 personatus 22, 7.
 pertendit visus 15, 2.
 pervidere 21, 8.
 phaenon 23, 25.
 phaethon 23, 24.
 Philippi anni 46, 11.
 L. Philippus censor 50, 21.
 PHILOLAUS Pythagoricus 38,
 13. 40, 14.
 philologi commentarii 4, 10.
 philosophi 26, 16; *opiniōnes*
 philosophorum 46, 25.
 philosophiae pars ethica 4, 4;
 vetus philosophia 27, 4.
 phosphoros 23, 16.
 phrenetici 22, 16.
 φθόγγος 16, 26, φθόγγοι 16, 25;
 phthongon 18, 15, phthon-
 gos (*accus.*) 17, 23, phthon-
 gis 17, 26.
 piare 49, 4.
 piscis (signum zodiaci) 47, 16.
 PISO Censorius 34, 7, in an-
 nali septimo 35, 9.
 M. Plaetorius 51, 19.
 PLATO Atheniensis 7, 4. 17. 18.
 28, 11, Plato ille veteris
 Philosophiae sanctissimus
 27, 4.
 PLAUTUS 51, 25.
 humilior plebis ordo 29, 16.
 pleni menses 42, 16, 27; ple-
 nissimus potentissimusque
 conspectus 15, 13.
 poetica libido 9, 1; poetica
 saecula 30, 27.
 poetae 31, 9; poetarum fabu-
 lares historiae 7, 18.
 polygona latus 15, 12.
 pontifices 43, 6.
 portenta 32, 5, 7, 26.
 portio 18, 8, 20, 22, 23. 19, 2.
 20, 12. 47, 20; pro sua quis-
 que portione 6, 2.
 postmodum 49, 19.
 potentissimus conspectus 15,
 13.
 praecepta ad beate vivendum
 4, 4.
 praedicare facunde 4, 9; id
 fieri non praedico 4, 13.
 praedicationem omnium vir-

- tutum in *aliquem* conferre 29, 4.
 praedicere pauca 13, 28.
 praegnans (*substant.*) 20, 14;
 praegnas terra 8, 7.
 praemia vitae 6, 14, *conf.* 6, 17.
 praesens tempus 30, 11, 12.
 praesides (in provinciis) 29, 25.
 praeteritum tempus 30, 11.
 praetor urbanus 51, 21.
 prima face 52, 5. — probitas prima 29, 19.
 primigenii homines 7, 15.
 principale animi 10, 12.
 principium 6, 30, 7, 12, 8, 19 *cet.*; principium parentis 11, 8.
 procreari seminibus parentum 6, 25.
 prodigia 25, 21.
 producere vitam 36, 4; *conf.* perducere *et* perferre.
 profari 11, 16.
 proferre vitam 28, 4; *obiectum* vitam *vel* aetatem *excidit* 25, 18.
 professores sapientiae 7, 21, 9, 16; artis professor 22, 18.
 progeneratis gentibus 9, 3.
 Promethei molle lutum 7, 19.
 promisce 17, 3.
 propagare genus hominum 8, 18, multa saecula 6, 26 (*conf.* successione).
 ad propositum revertor 24, 12.
 proselenoe (Arcades) 41, 7.
 Proserpina 33, 2.
 providentia dei 8, 21.
 provinciales 29, 12.
 proximitia sibimet zodia 14, 18.
 pubem apparere 25, 26.
 pubertas 8, 2.
 pubescere 12, 19, 28.
 publici redemptor 43, 9.
 pueri *unde dicti sint* 24, 18.
 ne puncto quidem temporis 6, 8.
 pyrois 23, 22.
 Pyrrha 7, 20.
 PYTHAGORAS Samius 7, 2, 16, 8, 17, 16, 22, 19, 4, 21, 14, 22, 13, 22, 23, 6, 12.
 Pythagorici 7, 3; Pythagorica opinio 15, 26.
 Pythia (Iudi) 38, 2.
 Pythicum stadium 23, 12.
 quadragensimos dies habent insignes 20, 13.
 quadrans diei 43, 28.
 tres quadras (partes) 21, 3.
 quadratus numerus 27, 5, 22. — quadratus (sol) aspicit 21, 5.
 quadrigae 25, 14.
 quadripertito 51, 2.
 quaesitum solvere 5, 14.
 quaestio prima et generalis 6, 23.
 quaestiuncula 4, 10.
 xv viri 33, 10, 19, 22, 34, 11.
 Quinquatribus minusculis 22, 6.
 Quintilis (mensis) 42, 14, 47, 27, 48, 14, 26, 49, 12.
 Quirini aedes 50, 16.
 radio languido 15, 20.
 ratio numerorum 17, 24, vocum 16, 14, 18, 4, sescupla 19, 17, duplex 19, 21; musica ratione 22, 23, geometrica 23, 4; in stellarum signorumque ratione 31, 16. — disputata ratione 11, 15; rationum opiniones 7, 22; Chaldeorum ratio breviter tractanda est 13, 14; intercalandi ratio 43, 6.
 recipere honorem dignitatem *cet.* 6, 14; credulitas recepit

- cum accus. et inf.* 9, 1. — nullam recipiat longitudinem 30, 13, conlationem mensurae non recipit 30, 20. reclamare 22, 9. rector (navis) 22, 11. reddere naturam parentis 11, 9, similitudinem patris 11, 21. redemptor publici 43, 9. referre habitum (parentis) 11, 11, faciem parentis 11, 22, ludos 34, 5, 20. regifugium 43, 3. regulae musicae 16, 18. religiones in Graecia celebratae 37, 24. repraesentant dei effectum numinum suorum 6, 5. — repraesentare sexum parentis 11, 5, vultus matris 11, 19. reserare secreta naturae 17, 23*; *conf.* rimari. retro observare 34, 22; retro delictum corrigere (*in computatione*) 43, 13, retro dinumerans 45, 12. rhetorum artes 4, 6. rhythmus musici 22, 19. rimari arcana naturae 21, 7. rituales Etruscorum libri 20, 6, 31, 26. Roma 49, 8, 50, 21; urbs Roma 29, 26, 30, 27, 36, 8; Romae 36, 10, 37, 9, 42, 7, 44, 9, 46, 17, 48, 23, 50, 14, 26; a Roma condita 45, 19. Romani 39, 22, 42, 1, 6, 11, 47, 10, 48, 15, 49, 4; populus Romanus 36, 15. — Romanorum saecula 32, 18, Romani saeculi modus 32, 19, civile Romanorum saeculum 36, 5. Romulus 48, 8, 18; Romuli urbis condendae auguria 36, 13. sacellum 4, 23. sacerdotii honore conspicuus 29, 10. sacra publica 50, 6. sacrare deis 4, 19. ludi saeculares 32, 18, 33, 6, 12, 18, 34, 1 ss. 35, 2, 3. saeculum 30, 5, 25; naturalia saecula 30, 28 ss. 31, 26 ss.; civilia saecula 30, 29, 35, 8 ss.; Romanorum saecula 32, 18 ss. 36, 5. — saecula multa propagare 6, 26. sal calidus fertur in lustratione 49, 8. sallunt mortuos 35, 20. sanctissimus (Plato) 27, 4; sanctissime Caerelli 28, 5. sanguineus umor 19, 13; sanguineum semen 21, 12. sanguis in carnem convertitur 16, 13; sanguinem non continere 20, 16, *conf.* semen. sapientiae studiosi 6, 23, professores 7, 21, 9, 16. sapientium disciplina 3, 7. Saturni stella 23, 25. SC. 49, 14. scenici ludi 21, 30; Varro de scaenicis originibus 32, 25. schemata stellarum 13, 20. scribetur forma hexagoni in circulo 14, 26. scrutari 31, 17. secreta naturae 17, 22. secta stoica 8, 19, Pythagorae 21, 15. sedem occupat (semen) 11, 8, 12, 3. semen unde exeat 9, 16; semen ex medullis profuere 9, 20; semina parentum 6, 25; utrumne ex patris tantummodo semine partus nascatur, an etiam ex matris 10, 3; calor, frigus in parentum seminibus 11, 16 ss.;

- semen in sanguinem convertitur 16, 13, vertitur 20, 10; quod ex semine conceptum est 19, 12; semen non retinere conceptum 21, 9; initia seminis 19, 26; semina tenuiora 11, 6, densiora 11, 7; profuso semine 11, 12, modo seminis fieri 11, 27.
- sementis humana 31, 5.
- semitonion 17, 1* *cet.*: vide hemitonion.
- senarius numerus 19, 11, 22.
- amplissimus senatus ordo 29, 15.
- senes et seniores unde dicti sint 25, 1. 24, 23.
- September 42, 14. 47, 27.
- septemestris partus 19, 7; septemestres infantes 15, 11.
- septenarius numerus 12, 15. 20, 3.
- Septimius 34, 18.
- servare secreta naturae 17, 23.
- Servius Tullius 39, 23, 25.
- sescupla portio 18, 22, ratio 19, 17; sescuplo longior 18, 15.
- sesquialtera portio 18, 7.
- Sextilis (mensis) 42, 14. 43, 22. 47, 26. 48, 27. 49, 14.
- sexus (procreatorum) 11, 5 ss. 12, 5.
- libri Sibyllini 33, 1.
- Sicilia 50, 19, 20.
- signa (*in caelo*) 23, 27. 31, 16; signa (zodiaci) 14, 3 ss. 39, 7. 40, 12. 47, 7.
- signifer circulus 14, 1, orbis 21, 1; signifer (*substant.*) 15, 5.
- similitudo liberorum 11, 14; similitudo testatur usus militaris *legendum videtur* 51, 3 (*conf. praef. p. xi*).
- simplices voces 16, 25, symphoniae 17, 10.
- sistere.* ut hi referrentur ludi statum esse 31, 20.
- SOCRATES 21, 25.
- sol annuo spatio metitur zodiacon 14, 4; *quot dies in uno quoque signo moretur* 47, 15 ss.; solis cursus 37, 10. 38, 6. (38, 21). 41, 22. 43, 19; solis orbis 39, 6 (*conf. orbis*); sol *quantum distet a terra* 23, 17; *quam vim exercent in stellas* 13, 20 ss. — solis annus 37, 6; secundum solem *quomodo mensis fiat* 47, 6. — a novo sole, id est a bruma, 46, 25.
- solares menses 48, 5.
- solaria *Romae statuta* 50, 14 ss.
- solidi hominis materia 8, 8; dies solidi 21, 17. 37, 17. menses 37, 17. anni vertentes 37, 15, 18.
- SOLON 20, 4. 25, 7, 11, 25.
- solstitium aestivum 46, 26.
- solvere munus genio 5, 7; hoc — quaesitum solvendum videtur 5, 4.
- soni (in musica) 16, 20 ss.
- SOSIBIUS 45, 4.
- spartoe 9, 7.
- opiniones de hac specie congruae 11, 14.
- speculari 21, 6.
- spiritus semen comitans 10, 20; per animi spiritum molestiis corporis superatis 28, 18.
- stadiodromoe 25, 14.
- stadium 23, 7, stadia 23, 6, stadorum 23, 5, 13; stadium Italicum, Olympicum, Pythicum 23, 9, 11, 12.
- STASEAS peripateticus 25, 10. 26, 24.

- statae (*var. script. stantes*)
 stellae 13, 18.
 statio (stellarum) 13, 21.
 stellae tam vagae quam sta-
 tae 13, 17; *conf. vagae*.
 stilbon 23, 15.
 stoica secta 8, 18.
 stoici 10, 4, 17, 20.
 stomachi infirmitas 28, 1.
 STRATON 13, 2.
 subnotare 51, 5.
 suboriri 9, 18*.
 subtendit (conspectus) sextam
 partem circuli 14, 23.
 ad subtile examinare 31, 8.
 subtiliter tractare 24, 9, di-
 cernere 27, 10.
 successione prolis multa sae-
 cula propagare 6, 25, *ubi*
 successiones coni. I. de Ian
 (Münchener gel. Anz. XXIV
 n. 155) coll. Cic. Catil. II,
 5, 11: mihi ablativus non vi-
 detur temptandus esse.
 SUTTONIUS 42, 10.
 sufferre laborem 22, 10.
 summa vox 16, 27.
 summitas terrae 24, 2.
 supergredi gradum provincia-
 lium 29, 12.
 supertertius (phthongos) 18,
 8; portio supertertia 18, 20.
 supplicationes 22, 1.
 suprema (pars diei) 51, 16 ss.
 sus Minervam 4, 14.
 suscipere ac tutari 5, 19.
 suspicere memoria 29, 2.
 symphonia 17, 8, 18, 20, 22, 11.
 24, 4, symphoniae 17, 9,
 symphonian 17, 26, 18, 6,
 19, 17, 20, 22, 17, sympho-
 niam 19, 15, symphonias
 17, 7.
 κύμφονοι voces 16, 16.
 tabes corporis 35, 23.
 Tages 9, 10.
 ludi Tarentini 33, 2.
 Tarquiniensis ager 9, 9.
 Tarquinius 42, 17.
 Tartessii 31, 12.
 telion (numerum) 19, 23.
 temperatura disparilis stella-
 rum 13, 22.
 tendere chordas 17, 25, 18, 10.
 TERENTIUS 3, 10.
 terminalia 43, 3, 44, 3.
 terra 7, 24; homines e terra
 editi 9, 4; terrae radices 8,
 15, circuitus 23, 5.
 terrigenae 8, 24.
 τετρακοστῆρον tempus 20, 20.
 tetraeteris 37, 3.
 τετράγωνον 15, 2, 17, 24; vi-
 sio tetragoni 15, 6.
 ad tetragonum conspectum
 20, 25.
 THEANO Pythagorica 13, 1.
 Thebae 9, 8.
 THEOPHRASTUS 7, 7, 21, 27.
 Thessalia 8, 25.
 θεοῦ ἐνιαυτός 39, 4, *sive dei*
 annus 46, 20.
 Θωυθοί (mensis) 38, 26, *sive*
 Thouth 46, 14.
 tibia 18, 11 ss. 22, 3.
 tibicen 22, 1, 2, 4.
 TIMAEUS 5, 10, 45, 5.
 tonus. toni 23, 14, tonon 17, 1,
 23, 23, tonum 17, 17, 23, 18,
 tonorum 17, 2, 11, 14, 24, 2,
 tonos 23, 19, 24, 3.
 tragizin (τραγίζειν) 26, 8.
 tribunalia provinciarum 29, 25.
 tridecies 36, 24.
 trieterica mysteria 37, 2.
 trieteris 36, 30, 41, 18.
 τρίγωνον 15, 4, 17, 23; visio
 trigoni 15, 6.
 triumphus 22, 2.
 Tuscae historiae 32, 9.
 Tusculani 47, 27.
 tutari 5, 19.
 tutela genii 5, 16.

- ubera matris 11, 2.
 umbilicus 10, 25.
 Umbria 50, 3.
 umor 8, 9, 16; ex umore carnem fieri 10, 15; umor lacteus, sanguineus 19, 13.
 unguis 16, 7.
 uniformis 14, 6.
 unus quisque 6, 4. 7, 14. 14, 4. 16, 12. 24, 16, 25. 25, 9. 31, 25. 32, 6. 47, 7, 9, 13.
 usque *c. accus.* 24, 17, 20, 24. 48, 14, *conf.* adusque; usque ad 12, 21. 35, 26, ad hunc usque (annum) 46, 12; usque adhuc 31, 8; usque adeo 47, 18; usque dum perveniat 21, 4.
 usquequaque 14, 27. 49, 6.
 usurpat loquentium consuetudo 35, 6.
 uterus 15, 13. 19, 9, ab utero matris 6, 9, in matris utero 10, 24; uteri nescio qui 8, 15.
 utrubique 19, 2.
 vagae stellae 13, 17. 14, 2. 22, 24. 24, 8. 39, 6.
 Valerius Publicola 33, 19.
 M^r. Valerius (*Messalla, consul a. u. 491*) 50, 19.
 VALERIUS: *vide* Antias.
 bona valetudo corporis 4, 25; valitudines corporum 20, 7.
 validiores conspectus 14, 7.
 VARRO 24, 15. 25, 16. 32, 10. 34, 5. 35, 19. 42, 10. 44, 15. 45, 10. 48, 15; in eo libro cui titulus est Atticus *cet.* 5, 5; in libro qui vocatur Tubero *cet.* 15, 26; de scaenicis originibus libro primo 32, 25; libro antiquitatum duodevicensimo 36, 9.
 V. C. 45, 16.
 vector navis 22, 11*.
 venarum pulsus 22, 18.
 Venus 48, 11; Veneris stella 23, 16.
 verbi causa 18, 13.
 vergiliarum ortus *et* occasus 47, 1.
 VERGILIUS 7, 20*. 52, 1.
 veritas in obscuro latet 31, 25; veritatis similitudo 8, 10; ad veritatem accedere 15, 28.
 versata est quaestio 6, 24; haec existimatione versata (sunt) 7, 17; dissensio in sex septemve annis versata 45, 9.
 verum scrutari 31, 17; a vero decedere 31, 11.
 vesper (stella) 52, 1.
 vespera 51, 24.
 vesperugo 51, 25.
 Vettius (*augur*) 36, 10.
 vetus philosophia 27, 4; veteres poetae 51, 6. — veteres 5, 20. 6, 21. 12, 12. 28, 25. 29, 1; veterum annales 33, 16; nostrorum veterum sanctissimorum hominum exempla 4, 16; *conf.* antiqui.
 vetustas 27, 24. •
 videre dicitur (sol locum zodiaci) 14, 21. 15, 1.
 vigilia prima, secunda *cet.* 51, 3.
 visiones tetragoni et trigoni 15, 6.
 visus inefficax 15, 15.
 vitae finis legitimus 28, 12, *conf.* 25, 11 ss.
 vocitare 8, 25. 24, 23. 26, 19. 37, 12. 49, 10, *praeterea admodum usitatum est* vocare.
 votum ostentandi 4, 12; a votis auspicia sumere 4, 28.
 vox. voces quae in musice κύμφονοι vocantur 16, 15;

- vocum concentus 17, 9; vox
 gravior, acutior 16, 24; in-
 ter infimam summamque vo-
 cem 16, 27; voces simplices
 et utcumque emissae 16, 25;
 promisce iunctae 17, 3, nec
 sub oculos nec sub tactum
 cadentes 17, 20. — vocem
 (humanam) crassiorem et
 inaequabilem fieri 26, 7.
- ex Vulcani semine exortus
 9, 5.
- vulturis (*ablat.*) 36, 14.
- vultus matris repraesentare
 11, 19.
- XENOCRATES** 7, 4; **X.** Pla-
 tonicus veteris academiae
 princeps *quem ad annum vi-*
xerit 28, 16.
- Xenophanes** Colophonius 28,
 21.
- XENOPHON** Socraticus 3, 18.
- ZENON** Citieus 8, 18. 31, 7.
- zodio (*ablat.*) 14, 23. 15, 12,
 16, zodia 14, 18.
- zodiaci 14, 12, zodiacon 14, 1,
 in zodiaco orbe 47, 7.
-

INDEX IN FRAGMENTUM.

- Acronychos** 59, 11.
acutus angulus 61, 14. 62, 5.
aequilateratum (triangulum) 62, 1*.
aequilaterum triangulum 62, 1, (tetragonum) 62, 12.
aequinoctialis circulus 56, 12, 17, 23. 57, 6; **aequinoctialia (signa)** 57, 18.
aequinoctium vernum, autumnale 56, 13.
aer 55, 15, 19. 60, 10 s.
aether 55, 17, 18. 58, 3.
Aethiopia 56, 19.
Alcman 63, 15.
amblygonium (triangulum) 62, 4.
amphibrachys 67, 12. 72, 8.
amphimacrus 67, 19.
Anacreontius 71, 11.
anapaestus 67, 11. 68, 18, 21. 69, 7 ss. 72, 9, **Aristophan-ius** 70, 11. 73, 18, **octona-rius** 70, 14, **Aristobolius** 70, 17.
angelicus 71, 9. 73, 22.
angulus 61, 6 ss. 62, 4 ss.
antichthones 56, 23. 57, 2*.
antipodes 57, 1.
antiscopoe 57, 2*. *praef. VIII.*
antistoechae 57, 2*.
Apollo 66, 2, 6.
aqua 55, 6, 15, 19. 60, 9, 10.
aquarius (signum) 60, 5.
aquilonius circulus 56, 6.
Archebolios 71, 17*.
Archilochius 71, 17*.
Archilochus 63, 11, 13.
aries (signum) 56, 13. 57, 13, 17, 18. 60, 4.
Aristobolius 70, 17. 71, 17.
Aristodolios 71, 17*.
Aristophan-ius anapaestus 70, 11. 73, 18.
Aristoxenus (musicus) 63, 21. 64, 18.
aspiciunt inter se stellae 59, 15, 21, 28.
(ATTIUS) 69, 3, 5.
augescere 58, 30.
australis circulus 56, 6, **tropicus** 57, 5.
bacchius 67, 16. 72, 15.
biforme (signum) 57, 16, 19. 59, 25.
bisyllabi (pedes) 66, 23.
brachysyllabus 67, 13, 21. 68, 19, 22. 71, 4 ss.
brumalis tropicus 57, 5.
caelum 56, 4 ss. 58, 1. 59, 1. 60, 10.
Callinus 63, 11.

- calor genitalis 59, 4.
 cancer (signum) 56, 11. 57, 19.
 60, 2.
 cantus 63, 22 ss. 64, 9, 20.
 capricornus (signum) 56, 10.
 57, 18. 60, 4.
 carmen 63, 16. 64, 13, 19. 65,
 5 ss.
 cathetos 61, 12.
 (CATULLUS) 68, 25. 71, 7, 21.
 centron 59, 17. 61, 18, 20.
 Chloris 64, 7*.
 chorda 66, 1.
 chorius 67, 3, 7. 69, 7, 12. 71,
 4 ss., catalecticis tetrame-
 tros 63, 12.
 χρῶμα 65, 5.
 CHRYSIPPUS 55, 17.
 Chrysothemis 66, 7.
 circuitus 70, 20. 71, 1.
 circulus 61, 17 ss. 62, 19; cir-
 culi in caelo 56, 5 ss., in
 terra 56, 15 ss.; circulum
 suum transit (luna) 58, 10.
 cithara 66, 2.
 CLEANTHES 55, 16.
 commata 63, 14.
 cœticus 67, 19. 69, 20. 71, 4,
 8, 22. 72, 11.
 crusmata 64, 13.
 crumatica 64, 13.
 dactylicus (hexameter) 68, 6.
 dactylus 67, 9. 68, 3, 18. 69,
 7 ss. 72, 6.
 defectio solis 58, 9.
 deficere (videtur luna) 58, 8.
 delitescere 59, 13.
 diametron (circuli) 61, 19.
 diametron (signum) 59, 19.
 diapason 66, 15.
 diapente 66, 15.
 diatessaron 66, 14.
 δίτρον 65, 5.
 diesis 66, 13.
 diezeugmenu adiectione 66,
 10; trite, paranete diezeug-
 menon 65, 20.
 digererere figuras 60, 18.
 domus stellarum 60, 1 ss.
 Dorius 65, 6, 9.
 duodecasyllabus spondiazon
 72, 4.
 duodenarius paeon 70, 10.
 eicere rectam lineam 62, 18;
 eiectae lineae 63, 2.
 elegiarii 63, 11.
 elementa 55, 2, 15. 56, 2; ele-
 menta *metrica* 64, 21. 66,
 20 s.
 eminentiae terrarum 56, 20.
 emittere (lineam) 61, 20*.
 (ENNIUS) 68, 10. 70, 3. 72, 5.
 epipedos summitas 61, 3.
 epodi 63, 14.
 errantes stellae 57, 20*.
 Euenus 63, 11.
 euthygrammoe formae 61, 21.
 facit ortum (stella) 59, 7, sta-
 tionem 59, 12.
 faventes stellae 59, 28.
 figura 60, 18. 61, 15 ss.
 fila nervorum 66, 3.
 finire, *i. e. definire*, 64, 18.
 fixae stellae 57, 20, 22.
 flammatur luna de sole 58, 5.
 formae 60, 21. 61, 21. 62, 6.
 Gedrosia 56, 19*.
 gemini (signum) 60, 3.
 genitalis calor 59, 4.
 geometrae 62, 16.
 geometrica 60, 17 s.
 geometrica ratio 60, 15.
 gressio 69, 6.
 ἁρμονία 65, 5, harmonia 64, 14.
 harmonica 64, 12.
 hebes angulus 61, 13. 62, 5.
 hemicyclium 61, 21.

- heroicus 72, 17. 73, 1, 8, 22,
 23 (*conf. hexameter*), spon-
 diazon 72, 19.
 Hesiodus 63, 10.
 heteromeces 62, 8.
 hexagonon (signum) 59, 21.
 hexameter heroicus 68, 2. 71,
 9, 22.
 Homerus 63, 10.
 (HORATIUS) 70, 7. 73, 11.
 Hymenaeus 64, 7*.
 hypate hypaton 65, 16, hypate
 meson 65, 18.
 Hypate (Musa) 65, 15.
 hyperbolaeos 66, 11; trite hy-
 perbolaeon 65, 22.
 Hyperides (musicus) 63, 20.
 hypermixolydius 65, 11.
 hypodorius 65, 7.
 hypolydius 65, 8.
 hypophrygius 65, 7.

 iambicos trimetros 68, 23.
 iambus 67, 2, 7. 69, 2 ss., octo-
 narius 69, 20, septenarius
 69, 26.
 Idmonia 64, 5*.
 Idomena 64, 5.
 ignescere 58, 3.
 ignis 55, 15. 58, 25.
 INCERTORUM POETARUM VERSUS
 69, 13, 18, 22, 25. 70, 5, 12,
 15, 18, 23. 71, 3, 12, 16. 72,
 2, 10, 12, 14, 20. 73, 7.
 inmittere lineam 63, 1.
 intendere citharam 66, 2.
 intentiones (organi) 65, 13.
 Ionicus 73, 10, a maiore 70, 4,
 a minore 70, 6, septenarius
 70, 2.
 Iovis stella 58, 15. 60, 4, 6.
 Ismarica nympa 64, 5.
 isosceles (triangulum) 62, 2.

 leo (signum) 60, 2.
 libra (signum) 56, 13. 57, 18.
 60, 3.

 lichanos hypaton 65, 17, me-
 son 65, 18.
 linea 60, 22 ss.
 (LUCANUS) 72, 25.
 (LUCRETIVS) 68, 5.
 luna 58, 5, 24. 59, 3. 60, 2, 5.
 Lycoses 66, 6.
 Lydius 65, 6, 10.

 Martis stella 58, 17. 60, 3, 6.
 materia 55, 3, 4.
 matutina statio 59, 8.
 medium, *i. e. centron*, 62, 18.
 melice poetice 63, 16.
 Mercuri stella 58, 21 s. 60, 2, 6.
 Mese (Musa) 65, 15.
 metra 66, 17 ss.
 metrica 63, 9.
 Mimmermus 63, 11.
 mixolydii 65, 11.
 modulatio 65, 3 ss.
 modus (*in musica et metrica*)
 63, 19. 64, 11 ss. 65, 4. 66,
 8, 13, 21.
 molossus 67, 15, 21. 72, 16.
 motus 64, 20.
 multilaterum 61, 23.
 mundus 55, 8, 11. 58, 1. 60, 14.
 Musae 65, 14.
 musica 63, 6 ss. 64, 10 ss.
 musici cantus 64, 9.
 musici 63, 20.
 Musius 64, 6.

 natales 57, 14.
 natura provida (stoicorum)
 55, 9.
 naturalis institutio 55, 1.
 nete synemmenon 65, 19.
 Nete (Musa) 65, 15.
 NICOCRATES 64, 5.
 NICOSTRATUS 64, 5*.
 normalis 61, 12.
 nota 60, 22 s.
 numerus 60, 16, 19. — numeri
 (*in metrica*) 63, 15, 17, 19, 23.
 66, 17 ss. 68, 1 ss.

- occasus (stellarum) 59, 7.
 octonarius iambus 69, 20, ana-
 paestus 70, 14.
 organica 64, 12, 14.
 organum 65, 13.
 Orpheus 64, 4.
 orthogonium (triangulum) 62,
 3.
 ortus (stellarum) 59, 6 s.
 oxygonium (triangulum) 62, 5.
 paeon duodenarius 70, 22, de-
 narius (?) 71, 2.
 palinbacchius 67, 18. 71, 8.
 72, 13.
 paralleloe lineae 62, 13, cir-
 culi 56, 7.
 paramese 65, 20. 66, 11.
 Paramese nympa 66, 7.
 paranete diezeugmenon 65, 20.
 Parnasia nympa 66, 7*.
 parypate hypaton 65, 17, me-
 son 65, 18.
 pedes 66, 19 ss.
 pentameter elegiacus 68, 16.
 (72, 24). 73, 1.
 Periclymenus 64, 7.
 Perimedes 64, 8*.
 pertransit 58, 13.
 Phalaecius 71, 6. 73, 6.
 Phrygius 65, 6, 10.
 Phyllis 63, 20.
 Pindarus 63, 18.
 Pisander 63, 10.
 piscis (signum) 60, 4.
 planities 61, 6. 62, 13.
 poetica 64, 1; poetice melice
 63, 16.
 polon anaphora 57, 11*.
 Polyidos 63, 20.
 postmeridiana statio 59, 12.
 postulata geometrarum 62,
 15 ss.
 Priapeum 71, 20. 73, 23.
 principia 55, 2, 6, 13.
 proslambanomenos 65, 16.
 pyrrichius 67, 1, 5. 69, 2. 70,
 8 ss. 72, 2.
 quadratum 62, 6.
 quadratus (versus) 69, 16.
 quadrilaterae formae 62, 6.
 rarescere 55, 4.
 reccidere 55, 13. 70, 5.
 rectus angulus 61, 11, 12. 62,
 4, 8 ss.
 repugnantes stellae 59, 29.
 rhombos 62, 9.
 rhythmica 64, 12.
 rhythmus 64, 3 ss.
 rubrum mare 56, 20.
 Rythmonius 64, 4, 6.
 sagittarius (signum) 60, 4.
 Saturni stella 58, 11. 60, 4, 6.
 Saturnius numerus 71, 15.
 scalenon (triangulum) 62, 2.
 scorpio (signum) 60, 4.
 scutula 62, 9, 10.
 semitonium 66, 13.
 senarius (versus) 68, 23.
 septenarius (iambus) 69, 24,
 Ionicus 70, 2.
 signa (zodiaci) 57, 9 ss. 58,
 15 ss. 59, 9 ss. — signum
 (in geometria) 61, 7. 62, 17.
 signifer circulus 57, 8; signi-
 fer 57, 4, 12. 58, 4 ss.
 Simonides 63, 12.
 sol 55, 16. 58, 5, 8, 21, 26.
 59, 3, 7 ss. 60, 2, 6.
 solidum (signum) 57, 16, 19.
 59, 26.
 solistitiales circuli 56, 9, 22.
 57, 6; solistitialia (signa)
 57, 18.
 solistitium hibernum 56, 10,
 aestivum 56, 11.
 soni 65, 16.
 speculum 58, 27.

- spondiazon 72, 16, duodeca-
 syllabus 72, 4, heroicus 72,
 19.
 spondius 67, 3, 5. 68, 3 ss.
 statio matutina (stellae) 59, 8,
 postmeridiana 59, 12.
 stellae 57, 20 ss.
 stoici 55, 3, 7.
 summitas 61, 1, 2, 4.
 syllaba 64, 21. 66, 20 ss.
 synemmenos 66, 8; trite, nete
 synemmenon 65, 19.

 taurus (signum) 60, 3.
 Telesilla Argiva 63, 16.
 tempora 64, 19, 20. 66, 21, 23.
 68, 12 ss.
 tenor 55, 3.
 Terpander 63, 10*. 66, 9.
 terra 55, 15, 20. 60, 8 ss.
 tetragonum 61, 22.
 tetragonum (signum) 59, 17.
 tetrametros choriacus 69, 16.
 THALES Milesius 55, 5.
 (TIBULLUS) 68, 17. 73, 3.
 Timotheus 63, 20. 66, 11.
 Tiresias 64, 7.
 tonos 66, 14.
 trapezia 62, 12.
 triangulum 62, 1 ss.

 tribrachys 69, 7.
 trigonum trilaterum 61, 22.
 trigonum (signum) 59, 16.
 trilaterum 61, 22.
 trimetrus 72, 18, 24, comicus
 69, 10, Hipponactius 69, 11,
 iambicus 63, 12. 68, 23, tra-
 gicus 69, 2.
 trisyllabi (pedes) 66, 24.
 trite synemmenon 65, 19, die-
 zeugmenon 65, 20, hyper-
 bolaeon 65, 21.
 trochaeus 68, 4, 6.
 tropici circuli 56, 8, 21; tro-
 picus australis brumalisque
 57, 5; tropicum (signum)
 57, 15, 17, 19. 59, 23.

 vagantes stellae 57, 20*. 59, 1.
 Veneris stella 58, 21, 23. 60,
 3, 6.
 (VERGILIUS) 68, 8. 71, 10. 72, 7.
 73, 15, 19.
 versus 64, 15.
 vigescere 59, 4.
 virgo (signum) 60, 3.
 vocalia intervalla 64, 17, tem-
 pora 64, 18.

 zonae 56, 15.

DARETIS PHRYGII

DE

EXCIDIO TROIAE HISTORIA

RECENSUIT

FERDINANDUS MEISTER

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

MDCCLXXIII

LIPSIÆ: TYPIS B. G. TRUBNERI.

Quod pretium libris manu scriptis Daretis Phrygii tribuendum esset cum ante hoc biennium quaererem¹⁾, non dubitavi codici Bambergensi quamvis multis foedisque vitiis inquinato palmam decernere eumque in textu quem dicunt constituendo sequi. Sed paulo post, id quod tum ne sperare quidem ausus eram, contigit, ut alia praesidia critica acciperem quae nescio an etiam pluris aestimanda sint.

Etenim haec mihi iam tum praesto erant:

F. Florentinus Laur. LXVI. 40 f. 6^b Saec. X. partim a collega doctissimo Riccardo Foerster, cum litterarum causa in Italia versaretur, partim a viro humanissimo Ludovico Jeepio collatus: in eo desunt haec: p. 9, 11 ubi ita audisset — nuntiatum est Pylum p. 13, 5. scriptus est a Johanne Subdiacono.

G Sangallensis bibliothecae monasterii n. 197 Saec. X quem egregie mihi contulit Eduardus Woelfflinus.

H Bernensis n. 427 Saec. X intercedente Hermanno Hageno collatus ab Emilio Kurzio.

Praeterea autem ipse contuleram hos libros:

A Codicem bibliothecae universitatis litterarum Vratislaviensis IV F 33 saec. XIII

B Bambergensem E III 22 saec. X

O Guelferbytanum Ang. 36 19 fol. saec. XV

R Rhedigeranum bibliothecae Vratislaviensis oppidanae Scr. I 7 n. 2 saec. XIII

¹⁾ Ferdinand Meister, über Dares von Phrygien de excidio Troiae Breslau 1871 Programm des Gymnasiums zu St. Maria Magdalena.

Ad hos accesserunt

D Dresdensis bibliothecae regiae D 107 saec. XIII mutilus, pertinet usque ad verba „Troiaeque expugnationem“ p. 22, 5.

L Leidensis bibliothecae universitatis Vossianus Lat. F. 113 saec. X, quem maxima benevolentia vir doctissimus W. N. du Rieu mihi concessit. deest initium, incipit a verbis p. 12, 1 „dies festus erat his diebus“.

M Monacensis n. 601 saec. X fort. IX, quem Carolus Halmius qua est egregia humanitate ipse mihi contulit.

V Vindobonensis bibliothecae imperialis n. 226 saec. XII, cuius collationem suam liberalissime mihi concessit Ioannes Schmidt.

Postremo textu novae huius editionis iam typis exscripto forte accidit, ut vir doctissimus W. Foerster Vindobonensis, qui hoc ipso tempore litterarum causa Parisiis versatur mecum communicaret se ad novam Daretis editionem parandam codices bibliothecae Parisiensis publicae exquisivisse. Et cum ego ei statim specimen typographicum a me correctum misissem, paucis post diebus collationem optimi codicis Paris. saec. IX n. 7906 quem ille *P* nominavit diligentissime factam ab eo accepi, quam in meum vel potius litterarum usum converterem. Paulo post idem vir doctissimus mihi specimen cod. Par. 10307 saec. XI (*P*¹), 17812 saec. XII (*P*²), 18270 saec. XIII (*P*³) transmisit.

Quo insperato rerum favore factum est, ut ad genuinam scriptoris formam propius accedere et hoc quoque loco nonnulla addere liceret.¹⁾

¹⁾ *Scribendum est enim 2, 1 in Peloponense, ex P solo delendum quod 2, 16, ex MP scrib. 1, 10 gestae essent quas 13 minime pro anne, 2, 10 fortissimus 9, 12 deberet — ex LP 13, 23 comparandam 19, 14 cui rei Achilles 20, 21 ibi 33, 18 del. ideo 34, 4 in v. qu. in 18 del. exultanti et 21 del. hostes*

Praeterea magnus extat codicum numerus, quos, cum inspicere aut noluerim aut non potuerim, certe enumerare non superfluum mihi esse videtur, veluti Lipsiae cod. Haenelii fol. 143 saec. XIV cf. Serapeum VII, 233, Lugduni, ut vir doctissimus du Rieu mecum commucavit, bibl. Publ. Lat. 133 B saec. XV, Vin-dobonae tres codd. saec. XV n. 3221 n. 3400 n. 3517, quos Ioannes Schmidt inspexit, Parisiis¹⁾ in biblio-theca publ. praeter eos quos supra commemoravi quindecim saec. XII XIII XIV XV, Monte Pessulano in bibl. scholae medic. n. 121 saec. XII, n. 131 saec. XII, Trecis n. 1940 saec. XV, Romae, id quod Riccar-dus Foerster mecum communicavit 1. Vat. lat. 1795 fol. 1, Vat. lat. 504 fol. 105^b — fol. 110, Vat. lat. 5261 fol. 81—102, Vat. lat. 5622 fol. 38—52, lat. 3683, lat. 3339 fol. 248—259. 2. Palat. lat. 910 fol. 2—9, ubi haec: explicit ystoria de bello grae-corum et troianorum a darete frigio composita. 3. Regin. lat. 905 fol. 1—13. Incipit prologus Cornelii Taciti in historia troia; Cornelius nepos salustio crispo suo salutem. Regin. lat. 946 fol. 24—28^b, Regin. lat. 1847 fol. 10—20. 4. Ottob. lat. 1808 fol. 140—166 (ex codd. Ioannis Angeli Ducis ab Altaemps), Florentiae in Riccardiana n. 824. Praeter hos Daretis liber extat Cantabrigiae²⁾ in bibliotheca Caiana, Oxonii in Collegio omnium animarum, Ant-

43, 3 ad portas conf. 44, 7 proelium instruit 10 pariter con-currunt 18 possint 46, 1 mala multa 47, 2 *del.* atque 3 *del.* clam 48, 3 unde omnibus — *ex L quem denuo contuli, cuius secunda manus saepe praestantiore lectiones praebet* 12, 9 At v. H. 19, 13 mitterentur 23, 12 advenerit 28, 21 et 38, 20 funerari 33, 10 *del.* porro (productores P) 35, 12 d. i. esset imp. 37, 9 non etiam 39, 17 A. veniens o. et 40, 19 foedusque *M om. L (pacem foedus PL, sed hic punctis notatum)* 49, 7 denuntiavit.

¹⁾ A. Joly Benoit, de Sainte-More et le roman de Troie. Paris 1870. 1871 II p. 172 ff. non omnes enumerat. ²⁾ Ger. Ioa. Vossius de historicis Latinis lib. III. p. 701.

werpiae codex qui Moreti fertur fuisse (etiam Pindarum Thebanum continens) saec. X, Bernae n. 392 saec. XII, n. 29 (Bongarsianus) saec. XIII, Bruxellis in bibl. Burgundica a. 1119 scriptus, Duaci n. 835 saec. XII, Montibus Hannoniae saec. XIII etc. etc.

Iam vero ut de iis libris quibus ipse usus sum paucis exponam, non erit difficile duas quasi familias discernere, unam eorum qui, quamvis singula corrupta sint, in universum tamen a librariorum licentia integriores manserunt, scilicet *LMPP¹BH*, alteram eorum qui plurimis cuiusque generis additamentis corrupti sunt, *GFP³V*, quae, etiamsi nonnullae lacunae illorum librorum recte his explentur, tamen maximam partem librariis videntur adscribenda esse. Prioris familiae quo melior est *L* correctus a prima, ut videtur, manu, eo magis dolendum quod mutilus est atque initium desideratur: proxime ad hunc accedit *M*, quapropter ita rem institui, ut textum quem praebet *L* et usque ad p. 12, 1 *M* quam maxime sequeretur, reliquorum librorum lectiones, quippe quae plurimae librariorum incuriae aut inscitiae debeantur rarissime tantum commemorarem. *B* et *H* mendis scripturae potius quam iusta lectionis discrepantia ab his diversi maxime inter se consentiunt et fortasse ex eodem fonte fluxerunt. pluribus tamen lacunis *H* quam *B* laborat, quamquam etiam nonnulla in *H* leguntur quae in *B* desunt, ut p. 24, 9 fugat—interfecit, p. 36, 13 vocat—consulit, p. 47, 10 Antenor ut vidit se obstructum, p. 47, 18 clam—Agamemnonem, p. 51, 12 Polyxena Agamemnoni praesentetur.

Ex altera familia longe praestantissimus est *G*. qui cum, ut mihi quidem videtur, aevo medio saepius usurpatus sit a viris doctis atque poetis, eius quoque discrepantes lectiones omnes enumerandas esse censui. In fine huius libri addita sunt quaedam quae hoc loco nolui praeterire, etenim p. 118 sub finem scriptum est hoc:

ITEM DE ENEA ET ANTENORE

p. 119

gitur aeneas cum adhuc apud troiam post projectionem maneret grecorum cunctos ex archadia atque ex proxima poene insula sollicitare coepit. adit. orat. uti secum antenorem exuerent. et se in regnum sub limarent; At postquam de se peruerso nuntio antenor audiuit. regrediens ad troiam in perfecto negotio facile cohibetur. et prohibet, Ita eneeas coactus cum omni patrimonio atroia nauigat. uenitque ad mare atricum; Multas interim gentes praeuentas. ibi cum his qui secum *etc.*

octo versus

Nunc reditum nostrorum narrare libet:

DE REDITU GRECORVM A TROIA

Igitur postquam inpositis cunctis

triginta quatuor versus

neque tamen inualidus uirium

EX PPLICIT DE REDITU GRECORVM A TROIA

Manifestum est epitomatores quendam haec ex Dictye V 17 et VI addidisse eo consilio, ut narrationem quae minus perfecta videretur, ad finem perduceret.

Ad hunc librum proxime accedit *F*, non quidem statim ab initio, sed fere a fine capitis XIX ita, ut permultis locis etiam in rebus levissimis uterque consentiat. Quamvis autem non raro hic liber plurimis additamentis foede inquinatus sit, tamen in quibusdam genuinam speciem servavisse eum apparet atque etiam sub hac forma praestantia libri, unde descriptus est, cognosci potest. Quantopere autem mutata sint verba scriptoris uno tantum exemplo demonstrabo. Extrema pars cap. IV (fol. 9^b) haec est:

hectorem in peonicam misit. In Ilio portas fecit quibus nomina haec sunt antenoridas dardania caiascea timbrea troiana. Denique postquam ilium munitum vidit et regnum stabiliiit, tempus ei visum est

ut iniurias eorum qui ad troiam uenerunt cum exercitu laumedontem patrem suum occiderunt. hesionem sororem abduxerunt de eis se ulcisceretur et de ea re uti satisfaceret et sibi hesionem remittant. Antenorem legatum mittit.

Consentit cum libro *G* etiam *V*, sed hic quoque qui longe recentioris est temporis ita, ut saepe mutandi quoddam corrigendique studium deprehendatur. Praeter hunc tres ut supra dixi in bibliotheca Vindobonensi asservantur codices Daretis saec. XV, quorum unus n. 3221 prope ad nostrum accedit, reliqui n. 3400 et n. 3517 ad vulgatam.

Eidem familiae adscribendi sunt etiam *R A D*, in quibus multa sunt mutata, eidem *P*² et qui ex hoc videtur fluxisse *O*, unde fere textus qualis etiam nunc plerumque circumfertur ortus est. Nam editiones admodum inter se consentiunt, excepta ea quae Venetiis a. 1499 prodiit, et cum plerumque Dares Dictyi subiungeretur, parum operae huic scriptori tributum est. unus Iosias Mercerius optime de eo restituendo meritus est, quem duobus usus codicibus, ut ait in praefatione, e bibliotheca S. Victoris Parisiensis triginta annis ante et amplius collatis Parisiis a 1618 in lucem prodidit: sed cum scriptorem ipsum non tanti esse censeret, ut mutationum ab ipso factarum rationem reddendam esse censeret, nunc non semper facile est ad discernendum, id quod equidem conatus sum, utrum quid e codicibus an e coniectura scripserit. Digna quae commemoretur est editio Ludovici Smidsii Amstelaedami 1702 Andreae Dederichi Bonnae 1835, cuius Indices in meum usum convertere non dubitavi.

In multis codicibus et in antiquissimis editionibus addita est tabula pugnatorum, quae in *L* haec est:

Quis troianorum quem et grecorum occiderunt.
haector cc protesilaum patroclum merionem arcesa¹laum.
Cleopelenam dorium pollexenam philypum antyppum

diomeneum polibentem carpedontem lepodemum uifore
 mamentum. Aeneas amphimacum nereum. Alexander 5
 palameden. Antilocum aiacem achillem. Aiax
 telamonius et Alexander mutuis se uulneribus occiderunt.
 Alexander in praelio moritur. Aiax telamonius in
 castris. Quis graecorum quem troianorum occiderit
 de ducibus exceptis plebeis. Achilles eufremium 10
 hypotuum plebeum asterium ligaonium euforbium
 haectorem troilum memnonem. neoptolemus pente-
 siliam priamum polixenam ad tumulum patris dio-
 medes xantypum misten protenorem horcomeneum
 palamonem epistrophium scydium *in marg.* Palamedes 15
 deiphobum sarpedonem. EXPLICIT.

2 cc om. MBH 4 carpidonem patroclum lepodino euforem
 merionem amientum archisilaum elopenorem B, *similiter H*
post diomeneum: sarpedonem lepodino uiformem amientum
clopenorem puluxenium antioppum polipoetem 3 Cleopelenam
om. M 5 aimentum M 1 Alexander—achillem om. B 6 qui et
paris add. M. post Alexander 12 haect. tr. memn. om. BH.

Hanc equidem ita restituendam esse censeo:

Quis Troianorum quem Graecorum occiderit.

Hector Protesilaum Patroclum Merionem Boetem
 Arcesilaum Prothoenorem (Orcomeneum) Ialmenum
 Epistrophum Schedium Elephenorem Diorem Polyxe-
 num Philippum Antiphum Idomeneum Polypoetem
 Leontium Sthenelum.

Aeneas Amphimachum Nireum.

Alexander Palamedem Antilochum Aiacem
 Achillem.

Aiax Telamonius et Alexander mutuis se vul-
 neribus occiderunt. Alexander in proelio moritur,
 Aiax Telamonius in castris.

Quis Graecorum quem Troianorum occiderit de
 ducibus exceptis plebeis.

Achilles Euphemum Hippothoum Pylaeum Astero-

paem Lycaonem Euphorbum Hectorem Troilum Memnonem.

Neoptolemus Penthesileam Priamum Polyxenam ad tumulum patris.

Diomedes Antiphum Mesthlen.

Palamedes Deiphobum Sarpedonem.

Antiquissima transformatio quaedam Daretis Phri-gii in cod. Leidensis bibl. universitatis Voss. L. q. 20 saec. X fol. 2^b — fol. 5 invenitur, metrica¹⁾ quae fere 930 versus hexametros complectitur in biblioth. publ. Paris. n. 8430 ante Iliadem *Simonis Chèvre d'Or* fol. 9—16, cuius initium hoc est:

Historiam Troiae figmenta poetica turbant
Unde, licet magnis fortuna sit invida ceptis,
Dignaque tam longis non sit mea buccina bellis,
Mens tamen incaluit, vestigia fida sequendo
Daretis frigii Troianum scribere bellum.

clauditur hoc versu

Et precor ille (*sic*) mei sit consummatio cepti.

Praeterea extat Francogallica interpretatio *Ioannis de Fliccecourt*²⁾ monachi Corbeiensis, anno 1272 mense Aprili facta quae nunc in bibliotheca Hafniensi reservatur.

Eodem fere tempore *Jofroy de Waterford* Hibernia oriundus Daretem in linguam Francogallicam vertit admodum diligenter, ut ex iis quae Joly³⁾ in medium profert cognoscere licet: nunc in bibl. publ. Par. f. fr. n. 1822. Namque Dictyn et Daretem ipsorum praefatione confusus fide dignissimos habuit et praeclarissimis rerum scriptoribus Herodoto Thucydidi Xenophonti Polybio Diodoro Siculo anteposuit.

Ex saeculo XV supersunt „l'Ystoire de Troie abrégée“⁴⁾ versibus, in bibl. publ. Par. f. fr. n. 1671 et „la destruction de Troyes la grant en brief“ ibidem

¹⁾ Joly l. I. II, 155.
1. II, 174.

²⁾ Joly l. I. II, 173.

³⁾ Joly l.

⁴⁾ Joly l. I. II, 174.

n. 2861. Quae ignotorum auctorum interpretationes quantopere hominibus illius temporis probatae fuerint facile inde cognoscimus, quod etiam sequenti saeculo saepius repetitae sunt.

Complures interpretationes saec. XVI in Franco-gallia factae sunt. In Italicam linguam Daretem vertit *Tomaso Porcacchi* 1570, *Poggius* 1578. In linguam Germanicam translatus est per *Marcum Tatium* Augustae Vindelicorum 1536¹⁾, 1556 Lipsiae 1774 a I. Ad. Hermstädtio, postremo in Russicam iussu Petri Magni a. 1712.

Iam vero auctor huius libelli quisquis ille erat ipse sibi nomen Daretis Phrygii adiecit atque haberi voluit is qui apud Homerum Il. V, 9 commemoratur sacerdos Hephaesti. (Commemoratur etiam a Vergilio in Aeneide V, 369 sqq. Dares

Solus qui Paridem solus contendere contra
Idemque ad tumulum, quo maxumus occubat Hector
Victorem Buten immani corpore; qui se
Bebrycia veniens Amyci de gente ferebat
Perculit et fulva moribundum extendit arena.

et lepidissime eius et Entelli certamen singulare describitur.) Neque tamen eum Homeri carmina ac ne illum ipsum quidem locum legisse statuemus, quo narratur qua fortuna Daretis filii cum Diomede pugnauerint. Nam celeberrimi poetae vix nomen novit atque ut ex epistula quae sine dubio eiusdem est apparet, maxima cum superbia eum despicit, quippe qui superstitione adeo imbutus fuerit, ut deos cum

¹⁾ Warhafftige Histori und beschreybung von dem Troianischen Krieg, und zerstörung der Stat Troie, durch den hochgeachten Geschichtschreiber, Dictyn Cretensem und Daretem Phrygium, Erstlich in Griechischer sprach beschriben, darnach Latein, und jetzund newlich durch Marcum Tatium etc. Auß dem Latein ins Teutsch verwandelt, vormals nie gesehen, mit durchhauß schönen Figuren gezieret Augspurg MDXXXVI.

hominibus praeliis contendisse narraverit. Certe non omni verisimilitudine caret quae est sententia diligentissimi cuiusdam editoris Daretis¹⁾, eum hoc nomen sibi imposuisse, quoniam fama fuerit, id quod paullo infra accuratius perscrutabimur, a compluribus scriptoribus Dareti Iliadem attributam esse.

Hoc igitur Daretis nomen occurrit p. 14, 9 et p. 52, 3 ubi iure mireris nomen usurpatum esse scriptoris, cum potius primam personam expectemus, praeterea autem in epistola sub nomine Cornelii Nepotis ad Sallustium data. Nam quin non Cornelio Nepoti tribuenda sit, non potest dubium esse: Iam Ger. Ioa. Vossius²⁾ de hac re ita iudicat: „extat genuini Cornelii Nepotis liber de Attici vita; item, quem scripsit de Imperatoribus externis. Quid his libris purius elegantiusque? Quid ad ista tralatio Daretis? Nempe, ut dici solet, aliter catuli olent, aliter sues“. Similiter is quem supra laudavi Smids³⁾: „De Cornelio Nepote vix erit unquam qui credat eum huius libelli interpretem fuisse, nisi qui Augustaei aevi nitorem et genium ignorabit. Auctor enim iste vix latine scribit: illa Epistola, quae Salustio Crispo inscripta est, ita futilis est et nugax, ut latinitatis potius ultimum senium, quam vigorem illum et florentem illam adolescentiam respiscat.“

In hac igitur epistula Cornelius Nepos narrat se Athenas venisse et cum libros antiquos quaereret, historiam Daretis invenisse ipsius manu scriptam, statim se eam in linguam Latinam ad verbum transvertisse. sibi persuasum esse eum Homero fidelius res Troianas descripsisse, quippe qui eodem tempore vixerit et ipse militaverit, cum Homerus post multos annos natus sit et in rebus describendis saepe a vero abierit. Hac igitur ratione auctor nugax fidem sibi

¹⁾ Smids, Praefatio in Daretem Phrygium p. 2. ²⁾ de Historicis Graecis p. 429 ³⁾ l. l. p. 2.

comparare conatus est eamque invenit plurimam: nomen autem suum, cuius sane nihil interest, nos celavit.

Iam vero tempus est testimonia scriptorum prioris temporis accuratius investigare, quibus innituntur qui contendunt olim Dareteis opus extitisse Graecum, ex quo id quod etiam nunc habemus fluxerit.

Ac primum quidem Ptolomaeus Hephaestionis (c. a. 70—100) (novarum historiarum Excerpta ed. Roulez) p. 15 dicit

Ἀντίπατρος δὲ φησιν ὁ Ἀκάνθιος Δάρητα πρὸ Ὀμήρου γράψαντα τὴν Ἰλιάδα, μνήμονα γενέσθαι Ἐκτορος ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀνελεῖν Πάτροκλον ἑταῖρον Ἀχιλλέως.

Qua fide dignus sit hic Ptolomaeus Chennus ostendit R. Hercherus¹⁾ et docet Ptolomaeum ex numero eorum grammaticorum fuisse qui, ut maximam suam doctrinam expromerent, res inauditas et incredibiles finxerint, libros et auctores qui numquam extiterint fontes esse simulaverint. Neque prorsus dubium est, quin etiam Antipater Acanthus, de quo nihil amplius scimus, a Ptolomaeo ad eum finem fictus sit, quo tutius sub hoc nomine mentiretur. Quid enim est quod contendit ille? Iliadem eum conscripsisse antiquiorem quam Homeri. Ex qua comparatione hanc quoque Iliadem versibus compositam fuisse colligas. Id autem consilium quod Ptolomaeus Hectori Daretem dantem facit, scilicet ne Patroclum interficeret, apud Daretem quem nos habemus non reperitur.

Verisimillimum est Eustathium Ptolomaei librum cognovisse atque inde sumpsisse id quod ad Odyss. XI p. 1697 notavit:

„Ἀντίπατρος δὲ ὁ Ἀκάνθιος φησι καὶ τῷ Ἐκτορι Δάρητα Φρύγα δοθῆναι μνήμονα μὴ ἀνελεῖν φίλον τοῦ Ἀχιλλέως Ἀπόλλωνος τοῦ Θυμβραίου τοῦτο

¹⁾ über die Glaubwürdigkeit der neuen Geschichte des Ptolomaeus Chennus, in Jahnni Annalibus 1855 Suppl. I p. 260 sqq.

χρήσαντος. τὸν δὲ αὐτομολήσαντα ὑπ' Ὀδυσσεῶς ἀναιρεθῆναι.“

Hic igitur addit Daretem ad Graecos transiisse et ab Ulixe interfectum esse, cum in nostro opere p. 52, 4 narratum sit eum Troiae cum Antenoris factione remansisse: Daretem autem auctorem Iliadis ante Homerum scriptae fuisse nimirum quoniam ipsi parum probabatur, ex eodem fonte noluit repetere sed silentio praeteriit.

Tertium est testimonium Aeliani (a. 170 p. Chr.) V. H. XI 2. „ὅτι ἴν' Ὀροιβαντίου Τροιζηνίου ἐπη πρὸ Ὀμήρου, ὡς φασιν οἱ Τροιζήνιοι λόγοι καὶ τὸν Φρύγα δὲ Δάρητα, οὗ Φρυγίαν Ἰλιάδα ἐτι καὶ νῦν ἀποσωζομένην οἶδα, πρὸ Ὀμήρου καὶ τοῦτον γενέσθαι λέγουσιν.“ Satis infinita sunt ea verba quibus utitur Aelianus ἀποσωζομένην οἶδα, unde concludi non potest eum hanc Iliadem vidisse quam ipse Phrygicam (non Graecam) fuisse dicit.

Plane aliud est testimonium Isidori (a. 570—640) Origines I, 41: „historiam primus apud nos Moyses ... conscripsit; apud gentiles vero primus Dares Phrygius de Graecis et Troianis historiam edidit, quam in foliis palmarum ab eo conscriptam esse ferunt. post Daretem autem in Graecia Herodotus primus historiographus habitus est.“

Hic enim de Darete rerum scriptore, non poeta disserit eumque antiquissimis temporibus iam ante Herodotum historiam Graecorum et Troianorum scripsisse dicit. Fortasse ipse (Dictys et) Daretis librum vidit, fortasse cum adderet in „foliis palmarum“ ut Rudolfus Peiper suspicatur, tiliarum meminit quas Dictys opere conscriptas fuisse in Prologo (p. 2, 18) legimus.

Ex his igitur testimoniis vix puto concludi posse, Daretis opus Graeca lingua scriptum extitisse: illud autem apparet, qui fieri potuerit, ut nomen Daretis potissimum libro posteriore tempore scripto inscribe-

retur. Etenim cum pervulgata esset opinio Daretem antiquissimis temporibus Iliadem scripsisse, nullum nomen aptius, nullum celebrius visum est quoque facilius quis et aequales et homines posterioris temporis falleret. Atque is qui hanc fraudem instituit tam audax fuit et credulitate hominum adeo confisus est, ut difficultate quae inde movetur, quod antiquissima illa Daretis Ilias versibus scripta fuisse videbatur, plane neglecta miserrimum libellum suum vetustate sacratum vellet.

Neque vero id quod fecit auctor huius libri admodum insuetum aut inauditum erat, nam cum nomen Troiani Daretis suo libro inscriberet modo reliquos qui de eadem materia scripserunt imitatus est. Nam Dictys Cretensis, sub cuius nomine Ephemeridos Belli Troiani libri sex circumferuntur, ut apud ipsum legimus (in Epistola et Prologo, praeterea autem etiam I 13 V 17 VI 2) comes Idomenei erat, Sisyphus Cous teste Malala (Chronographia V p. 168) Teucris scriba bello Troiano interfuit atque eius belli historiam confecit, ex quo postero tempore Homerus Iliadem, Vergilius Aeneidem condidit, denique Corinnus (teste Suida sub *Κόριννος*) Palamedis discipulus erat, qui inter Bellum Troianum litteris Doricis a Palamede inventis Iliadem carmine composuit, unde Homerus suum argumentum hausit.

Atque id quod voluit ille homo levissimi animi melius et plenius, quam quisquam suspicetur, consecutus est. Etenim omnibus saeculis fuerunt multi et amplissima doctrina ornati viri, qui id quod litteris traditum erat pro vero habentes historiam Daretis primitus graece scriptam fuisse arbitrabantur, novissimo tempore Dederichus¹⁾ et Cholevius²⁾. Fuerunt etiam qui olim amplissimum Daretis opus latine scriptum

¹⁾ Praef. in Dictyn p. 22, in Daretem p. 6. ²⁾ Geschichte der deutschen Poesie nach ihren antiken Quellen Leipzig 1854 I p. 109.

exitisse crederent, contra Artopoeus in Praefatione editionis suae Argentorati 1691 historiam Daretis periocham carminis Iosephi Iscani esse censet: quod quominus comprobemus impedimento sunt ipsius Daretis libri plurimi saec. X scripti. Neque tamen defuerunt, qui aliter censerent. Ioa. Ludovicus Vives¹⁾ ita iudicat: „Dares Phrygius et Dictys Cretensis figmenta sunt eorum qui de bello famosissimo voverunt ludere“ eique assensi sunt Ger. Ioa. Vossius aliique. Nuperrime Hermannus Dunger²⁾ vir amplissima eruditione et acerrimo ingenii acumine praeditus neque graeco neque latino sermone scriptum Daretis aliud unquam atque nos etiam nunc habemus exitisse egregie ostendit totamque hanc quaestionem tam luculenter tractavit, ut eum et in iis quae infra sequuntur et in iis quae ipse³⁾ iam publici iuris feci fere semper sequeretur. Eodem tempore in Francogallia de hac re A. Joly⁴⁾ summa cum industria et doctrina disseruit atque ita, ut in gravissimis rebus ad eundem atque Dungerus exitum veniret.

Qui fontes fuerint scriptoris praeter Homerum et Dictyn nescimus: hunc sequitur cap. 25, quo Palamedii imperium abrogatum esse narrat (cf. Dictyn II, 15), illum in recensendo exercitu Graecorum et Troianorum cap. 14. et 18, nisi haec quoque eum ex Dictye (I 17 II 35) sumpsisse statuemus. In universum inter Dictyn et Daretem hoc discrimen intercedit, quod cum Dictys e partibus Graecorum staret, hic ita narrationem suam instituit, ut Troianorum rebus quam maxime favere videatur.

1) Ioannis Ludovici Vivis Valentini de disciplinis Libri XX Coloniae 1532 p. 360. 2) Die Sage vom Troianischen Kriege in den Bearbeitungen des Mittelalters und ihre antiken Quellen Dresden 1869 Programm des Vitzthumschen Gymnasiums. 3) Ueber Dares von Phrygien de excidio Troiae p. 25—36. 4) A. Joly, Benoit de Sainte-More et le Roman de Troie ou les métamorphoses d'Homère et de l'épopée gréco-latine au moyen-âge Paris 1870—71.

Unde oriundus sit auctor et quo tempore vixerit difficile est ad diiudicandum: non male Dungerus p. 14 eum Romanum fuisse inde conprobare conatus est, quod cum (p. 3, 17) Argonautarum mentionem fecerit, de Argonautis Valerii Flacci (qui ante a. 90 p. Chr. mortuus est) cogitaverit, quoniam ex his nominatus sit etiam Philoctetes (p. 20, 17), quem ille solus exhibeat. Item recte censet eius librum postremo tempore antiquitatis Romanae saeculo sexto adscribendum esse.

Stilus, sit venia verbo in hoc scriptore, est negligentissimus: eadem verba, eadem constructiones saepissime repetuntur neque ulla in rebus describendis ars aut studium varietatis manifestum est, simplicissime omnia et si fieri potest eadem ratione, quin immo iisdem verbis exponuntur, quod bene exposit Albertus Stadensis, de quo infra loquemur, cum caneret:

Vocibus instare nos semper oportet eisdem:

Sternuntur, sternunt, millia multa cadunt.

Scilicet epitomatoris vel etiam pueruli ieiunam narrationem te legere suspiceris. In hoc libro autem utcumque conscripto utrum nomina propria librariorum incuria, an non ipsius auctoris culpa tam foede corrupta sint, iure dubitari licet.

Severum quidem sed iustum est iudicium quod Mercerius in praefatione editionis suae de Darete facit: „in quo neque eruditionem neque iudicium neque ullam elocutionis elegantiam observamus, ut nimis impudenter fecisse videatur, qui Cornelii Nepotis nomen ementitus est quasi inficetae versionis auctoris. In narratione totius historiae fere ubique diversus abit ab omni antiquitate, pauca similia vero de suo adstruit, absurda inconsequentia plurima: ut vel id quod de variis plurium annorum ac mensium induciis effingit, ut ad decennium perveniat nec quicquam in toto libello singulare, praeter Thesidarum mentionem, quos una cum Anio rem frumentariam curasse scribit et inepti illi Troianorum Graecorumque ducum et

mulierum formae ac morum *χαρακτήρες*, quibus similia deliramenta e Graecorum neotericorum nugis ediderunt nuper viri docti.“

Quae cum ita sint, non immerito mirabimur, quod per complura saecula summa fuit auctoritas Daretis. Hoc sane fieri non potuit, nisi eis temporibus, quibus Graecae litterae plane ignotae atque Homeri praeclarissima carmina prorsus oblivione obruta erant. Accedebat alia causa gravissima: nam cum reliqui Europae populi tum Francogalli a Troia originem suam duxerunt et historiam Troiae primordium suae historiae esse crediderunt. Itaque factum est, ut antiquissimus liber¹⁾ Daretis in bibl. publ. Paris. n. 7906 inscriberetur „Geste des Troyens, explicit Gesta Troianorum“ et deinde sequeretur „Geste des Français, incipit Gesta Francorum a S^{to}. Gregorio“. Et Monte Pessulano est codex n. 158 inscriptus „Historia Daretis de Origine Francorum“ compendium quoddam compendii negligentissime factum²⁾, sub cuius finem scriptum est: „Et exinde origo Francorum fuit, et ce fut là l'origine des Français“.

Primus qui Daretis historia usus est fuit *Benedictus Mauranus*, nam neque Bernardus Floriacensis qui saec. XI carmen de excidio Troiae versibus leoninis scripsisse fertur³⁾, neque Simon capra aurea sive Chèvre d'or, cuius Iliadem supra p. X commemoravi, eum cognovisse videtur. At de hoc paulo post, nunc consideremus eos qui lingua Latina utebantur et quorum docta carmina propius ad antiquitatem accedunt Iosephum Iscanum et Albertum Stadensem.

Iosephus Devonius sive *Ischanus* vel *Excastriensis*, natus in Devonia quae citerior Dumnoniorum regio est, educatus Iscae Damnoniorum, et Graecarum et Romanarum litterarum admodum gnarus

¹⁾ Joly l. l. II 155. ²⁾ Joly l. l. II 172. ³⁾ Carmina burana p. 60 sqq. (in Biblioth. soc. lit. Stutgardiensis 1847).

carmen de bello Troiano circa a. 1185 scripsit et Balduino Cantuariensi archiepiscopo dedicavit. Quemadmodum non defuerunt, ut supra p. XVI commemoravimus, qui hunc esse librum existimarent, ex quo noster Dares excerptus esset; ita etiam in compluribus editionibus¹⁾ quae in Germania prodierunt Cornelio Nepoti qui Daretem Graecum in linguam Latinam vertisseeferbatur, attributus est: quem errorem Samuel Dresemius in editione sua (a. 1620) explosit: qui non solum verum auctorem restituit, sed etiam a plurimis mendis liberavit. Iosephus igitur eum cum in ordinanda materia auctorem sequitur, ut ipse dicit I 25

Mira quidem dictu sed vera, advertite, pandam;

Nam vati Phrygio Martem certissimus index

Explicuit praesens oculus, quem fabula nescit.

tum singula verba et phrases ex eo sumpsit. Neque tamen hunc solum ante oculos habuit, sed multa quae ille simplicissime narravit, alia ex aliis fontibus bene adiecit, alia quae poetae refragari videbantur, ut catalogum navium praetermisit, quamquam personarum descriptionem addit. In quibusdam sequitur Ovidium (I 174 seqq. cf. Metam. VII, VI 370 cf. Metam. XIII 476 seqq.), Statium (I 166, 199 seqq. cf. Theb. V 513 seqq., VI 483 cf. Achill. II 3 seqq.), in fine etiam Dictyn (VI 879 seqq. cf. Dict. VI 1 seqq.) vel, id quod mihi magis probatur, epitomen qualem supra p. VII commemoravi, nam pariter atque in illa factum est poeta ea quae VI 4—15 continentur omittit. Non minore libertate quam Dares in nominibus propriis utitur, non raro etiam ea finxit, ut V 246 Hyphitonenses VI 239 Lybida 241 Achon 242 Thyodamas etc. etc. alia ita mutavit, ut plane recognosci

¹⁾ Libri manu scripti pari modo inscripti fuisse videntur: Leodii est codex Daretis Phrygii de bello Troiano libri sex a Cornelio Nepote in latinum sermonem conversi cf. Serap. V 208.

nequeant, inductus opinor libri eius quo utebatur pravitare, ut IV 8

Instruit Amphimachum Colophonia

haec sane parum consentiunt cum iis quae apud Daretem p. 22, 15 scripsimus, sed nostri codices hoc loco vehementer perturbati sunt compluribus nominibus omissis, ultimo (*scil.* de Caria) corrupto. In editione Veneta a. 1499 scriptum est ita: „de colophonia a suis cariis Amphimachus.“

Paulo post v. 11 commemoratur Remus, qui iam nullus existit, sed modo in compluribus codd. invenitur: atque v. 12 Ephemus, qui error inde ortus est, quod in codd. *LG* verba „de heliconia eufenus“ repetuntur. Nam manifestum est eundem virum, scilicet Euphemum utraque lectione contineri.

VI 55, 56

Occidit infelix Gobius nec laetior illo

Triptolemus

cum apud Daretem p. 31, 20 legamus: „obvius ei fit Tlepolemus Rhodius,“ verisimile est Iosephum vocem quam non satis intellexit in libro suo invenisse, certe triptolemus in *A* legitur.

VI 66 tres legati occurrunt

Demophon Garamas et te Thesida volentem

Tertia cura vocat

apud Daretem p. 24, 4 et p. 32, 11 Thesidae Demophon et Acamas nominantur.

VI 895 appellatur Cernusius Cherronensus Daretis cf. p. 52, 1: at hoc quoque loco codd. magnopere fluctuant, chersunesum praebet *G*, cerenenson *F*, fortasse alicubi librariorum incuria permutatis duabus quae syllabas inchoant litteris „chernusesum“ vel tale quid scriptum invenerat auctor.

Secundo loco commemorandus est Troilus *Alberti Stadensis*, quod carmen anno 1249 perfectum uno cod. Guelf. servatum sed nondum editum 5320 distichis continetur. Diligentissime enim Albertus Daretem

sequitur, cuius etiam personarum descriptiones et catalogum navium imitatur: Ipse fontem suum his versibus indicat:

Nulla poetarum posuit figmenta, Daretis
Historiam soliti scribere vera tenens.

Et Phrygius fuit iste Dares et tempore belli
Ipse quidem miles proelia visa refert.
et alio loco de Darete canit:

Hunc sequor adiiciens interdum verba virorum
Quaevae loquebantur vel potuere loqui.

et eadem quae Dares eadem fere ratione narrat, argumentum suum hoc versu significans:

Et liber est Troilus ob Troica bella vocatus.
Neque vero hunc tantum sequitur, sed etiam Ovidium, ex cuius Heroid. XVI et XVII, ut Dunger l. l. p. 28 docet, multos versus ad verbum exscripsit, Pindarum Thebanum, in describendis Amazonibus et regina Penthesilea Orosium adv. pag. I 15, quod ipse confitetur his verbis:

Non meus hic sermo, testatur Horosius ista,
Cuius habent plenam singula verba fidem.

praeterea Vergilium et Dictyn.

Iam revertimur ad eum quem supra commemoravimus *Benedictum Mauranum*. Hic in amplissima aula Henrici II. c. a. 1175—1185 vixit et scripsit 30000 verss. „le Roman de Troie“, nunc demum praecipue secundum cod. n. 2181 bibl. publ. Paris. ab A. Joly editum, cum adhuc excerpta quamvis egregie electa Caroli Frommanni¹⁾ nobis praesto essent, praeterea autem Chronica ducum Normanniorum²⁾. Poeta saepius se ipsum nominat, ut v. 125.

Ceste estoire n'est pas usée

N'en gaires leus n'en est trovée:

¹⁾ in Pfeifferi Germania 1857 II p. 49—81, 177—209, 307—341. ²⁾ Joly l. l. p. 57 seqq.

Ja retraite ne fu unqore,
 Mès Beneiz de Seinte More
 L'a contruvé et fait et dit,
 Et o sa main les moz escrit

v. 2049

ne Beneiz pas nel alonge

v. 2054

si com Beneiz l'aparceit

saepissime fontem ex quo hauserit scilicet Daretem. Joly¹⁾ sexaginta tres locos, quibus hoc nomen occurrat enumerat et qua ratione Benedictus fonte suo usus sit uberius explicat. Ita cum Dares (p. 14, 15) Helenam „formosam“ appellaverit, Benedictus de eadem dicit (v. 5107)

De bialté tote rien sormonte
 Ço dit Daires, qui ço reconte,
 Sormontot de bialté Heleine
 Tote rien qui nasqui humaine.

De Ulixé Dares (p. 16, 18) ita loquitur: Ulixen firmum dolosum ore hilari statura media eloquentem sapientem: apud Benedictum legimus (v. 5183)

De grant bialté, ço dit Dares,
 Les sormontot toz Ulixes.
 N'ert mie granz ne trop petiz,
 Mès de grant sens esteit garniz.

ille Hectorem (p. 15, 1) pluribus verbis describit: „vultu venerabili barbatum decentem“ etc., hic (v. 5422)

Bien nos en est Daires garanz,
 Qu'il fu flors de chevalerie.

ille (p. 38, 16): „acriter per aliquot dies pugnatur. multa milia hominum ex utraque parte cadunt“; hic (v. 20140)

Ne truis le terme ne les dis
 Que ceste bataille dura.
 Mès cil dedanz et cil delà,

¹⁾ l. l. p. 207 seqq.

Co dit Daires qui par tot fu,
Milliers de genz i ont perdu.

Alia quae a Darete modo indicata sunt ab hoc copiosius exponuntur: ita cum ille narraverit (p. 32, 22) „Postquam anni dies venit quo Hector sepultus est Priamus et Hecuba et Polyxena ceterique Troiani ad Hectoris sepulchrum profecti sunt“ hic (v. 17457 —17490) triginta et amplius versibus idem describit et quod ille (p. 26, 18) his verbis „Hector Epistrophum Schedium occidit“ absolvit, hic non minus centum decem versibus exornat.

Postquam haec exempla consideravimus, ex quibus perspicimus ea quae Benedictus ex Darete se sumpsisse diserte dicit apud illum aliter, plerumque quidem brevius explicata esse, minus offendemur, cum cognoscamus multa apud Daretem non inveniri, quae inde sumere se dicit poeta. Hoc enim testimonio nisus (v. 12291 seqq.) loquitur de Sagittario, quem non agnoscit Dares, v. 8789 nominat laudibusque effert regem Celidis, at ne hunc quidem Dares agnoscit, Hectoris comitatum cum Achillem viseret amplissimum splendidissimumque fuisse fingit (v. 13011), de qua re D. plane tacet, denique ut reliqua omittam (v. 6204 seqq.) vestes, quod a poetis medii aevi libentissime factum esse videmus, Diomedis et Ulixis accuratissime describit, addens tamen „se li livres ne nos ment“, cum Dares nihil eiusmodi habeat.

Neque id nobis mirificum videbitur, si respicimus id quod poeta ipse (v. 138 139) eloquitur, se additurum esse quae bene addere possit. Multa autem, ut aridam Daretis epitomen expleret, ex geographia atque historia, ut historiam Amazonum, summa cum libertate, Plinium Isidorum Hippocratem Galenum secutus adiecit.

Omnia quae mirabilia possint videri, Daretem in hac quoque re imitatus abesse vult (cf. v. 60 seqq.). Homerum reprehendit quod deos cum hominibus bella gessisse narraverit, deosque a suo carmine excludit, tamen

certe nonnulla vestigia superstitionis illius temporis apud eum occurrunt. Introducitur enim fea, cui nomen est Morganae, quae Hectorem vehementer amabat eique Galatæam equum donabat (cf. v. 7990), alia (v. 29404) quae erat mater Memnonis: et cum Iason draconem interfecisset, homines qui accesserunt eumque summa cum admiratione spectabant dixerunt „que c'est chose faée.“ (v. 1978)

Artissime cum his cohaeret ars magica sive nigra cuius haud raro mentio facta est, et res incredibili arte factae quales in aula pulchritudinis inveniuntur, ab incantatoribus perfectae. De his Joly p. 227 ita disserit: ce sont d'ingénieux industriels qui habillent magnifiquement les personnages, leur fournissent des armes, ornent leur demeure; leur art n'est que prestidigitation. Ils ont la baguette magique, qui fait éclore les merveilles. Mais leurs créations les plus extraordinaires ne sont pas, à proprement parler, des prodiges, ni des œuvres de magie, comme on en trouve dans la légende de Virgile. Ce sont surtout des prodiges de mécanique, de très-remarquables automates, qui, une foi mis en place, recommencent éternellement le même jeu. Tel est cet aigle d'or qui vole si naturellement, et ce petit satyre qui jongle si bien (v. 14760—14798). Ce sont les enchanteurs qui ont fait ces quatre figures, si habilement colorées qu'on les eût crues vivantes; ces deux jeunes filles admirablement belles et ces deux beaux jeunes garçons, qui, placés sur quatre piliers d'ambre, de jaspe, d'onix, de jayet, aux angles de la Chambre de Beauté, y donnent des spectacles sans cesse renouvelés. L'une danse et fait mille tours, et fait paraître devant elles cent jeux divers, danses, luttes, combats d'animaux marins ou terrestres, qui se remplacent sans cesse, sans que l'on sache ce que sont devenus les précédents acteurs. L'autre, tantôt fait entendre une merveilleuse musique, pareille aux harmonies célestes, qui ferme l'oreille à tout autre bruit et rend la chambre

propre à toutes les confidences, et tantôt sème des fleurs toujours nouvelles. L'autre tient un miroir magique où chacun se voit immédiatement tel qu'il est et reconnaît les défauts de sa toilette. L'autre enfin donne à chacun, à part et à lui seul, le conseil dont il a besoin. C'est encore aux enchanteurs que sont dus ces parfums vivifiants, et ces flammes qui s'allument toutes seules (v. 14584—14840). Ce sont eux qui, devant la salle du roi Priam, ont planté ce pin merveilleux (v. 6250) „dont la tige mince et élancée, à peine plus grosse qu'une lance, soutient un épais feuillage d'or qui s'étend sur toute la place“.

Ex iis quae hic describuntur multisque aliis manifestum est, quanti momenti fuerint expeditiones crucigerorum quibus oriens¹⁾ eiusque miracula patefacta sunt: hinc enim ortum est regnum Amazonum (v. 23231—483) hinc Memnon eiusque soror (v. 6833), hinc depromptae sunt vestes (v. 13012 seqq.) suppellex domestica (v. 7857—7883, 15537—15547), arma (v. 7042, 8029), animalia cuiusque generis alia plurima.

In universum autem Benedictus mores atque instituta saec. XII describit atque ea in antiquissima tempora atque eos viros qui tum vivebant transfert²⁾. Iuppiter Apollo sol luna terra mare testes invocantur v. 25727, Calchas fit episcopus, Paris sepultus est in templo Minervae atque Priamus (v. 22962)

Al cors velt que len chante et serve;

Car molt par i a grant covent

Et molt i a de sainte gent.

Ubi exequiae in honorem Hectoris factae describuntur legimus (v. 16511)

Tuit li poete et li clergie

De par trestote l'evesque

Vindrent au cors, si vus di bien,

Que il ne se feinstrent de rien.

¹⁾ Joly l. l. p. 229. ²⁾ Joly l. l. p. 234.

En bien chanter et en bien lire
Tote la nuit dura à tire.

Troiani cibo abstinent ad honorandas amicorum animas,
cum Troiani atque Graeci pacem facere vellent legimus
(v. 25405)

Granz i esteit li appareiz
Molt i aveit jones et vielz;
De saintuaires molt preisiez
Fu li autex pleins et chargiez.

Cum viri fortissimi ex more medii aevi equitee
facti essent virtutesque equiti convenientes. maximi
aestimarentur, non iam mirabimur quod de Minerva
legimus (v. 25283)

Pallas, nos nel mescreons mie,
Deesse de chevalerie.

Plurima, ut supra vidimus, Benedictus ex Darete
quem primitus graeca lingua scriptum et a Cornelio
nepote Sallustii versum esse putat (v. 77 seqq.) sum-
psit, expeditionem Argonautarum accuratius describit
ex Ovidio¹⁾ (Metam. VII), in longiore digressionem geo-
graphica (v. 23055 seqq.) ut ipse indicat (v. 23063)
Iulium Caesarem, cui olim cosmographia Iulii Honorii
Oratoris attributa est, sequitur, in terra et moribus
Amazonum describendis v. 23257 seqq. Paulum Oro-
sium, ultima ex Dictye quem hic illic commemorat
(v. 28295 29581 etc.) haurit.

Argumentis firmissimis docuit Dungerus²⁾ Bene-
dictum eo libro Daretis quem hodie quoque habemus
usum esse, ex quo vera ac falsa, verisimilia ac minus
verisimilia in suum carmen transferret. Hic quoque
Pelias erat rex Peloponensi (D. p. 2, 1), nominatur
tamen Peleus, ut in cod. G. Paridis iudicium trans-
fertur in Indiam (v. 3843), addita est descriptio
Polydamantis et Memnonis (v. 5461 5473), de qui-

¹⁾ Dunger l. 1. p. 33 Bartsch, Albrecht von Halberstadt
p. LXXXIII. ²⁾ l. I. p. 37.

bus plurima narrantur, deest descriptio Merionis vel potius quod animadvertit Frommann¹⁾ ea quam affert Dares (p. 17, 5) Machaoni data est (v. 5245), post Helenam describuntur Graeci (v. 5121) Agamemnon Menelaus Achilles reliqui, alio ordine atque apud Daretem. Merito poeta quem offendit quod Briseidae, cuius forma pingitur p. 17, 3 (v. 5257) alibi mentio facta est nulla, optimam et celeberrimam digressionem de ea addit quae ardentissimo amore Troili impleta (v. 13235 sqq.) postea cum rogatu patris Calchantis qui ad Graecos transierat reddita esset Graecis, fidei atque iurisiurandi dati acceptique oblita Diomedem redamat (v. 14927 sqq. 20195 sqq.), Meriones bis ab Hectore interficitur (v. 9993 et 14095), quod et ipsum apud Daretem scriptum invenit cf. p. 24, 21, 28, 10. Altero loco „et Merionem“ quoniam tantummodo in cod. G additum est equidem expunxi, Benedictus autem librum ad manus habuit, in quo hoc vitiose additum erat, fortasse Sangallensem ipsum, ad quem fontem etiam ea quam supra p. XX commemoravimus commutatione nominum „Euphemus“ (eufemus) et „Remus“ ducimur: nam (v. 6673) Eufemes de l'Ancoine et deinde post Hippothoum (Hupoz) et Cupesum (v. 6691) Remus de Cisonie inter reges Troianorum enumerantur. Ex eodem numero sunt apud Daretem (p. 22, 15) „de Colophonia Mopsus, de Phrygia Asius, de Caria Amphimachus Nastes“: in libris desunt ea quae litteris obliquis excusa sunt, „de colof. masius caras a. nesteus“ optimorum codicum est lectio, cum his consentit quod Benedictus habet (v. 6653)

De Colocon une contrée
 Qui de mer est avironée
 I vint Carcas et Ficius
 Nestex li fors et Fimacus.

¹⁾ Herbort von Fritzlâr, ad notatio ad v. 3099.

Etiam reliqua nomina iis quae in codicibus praecipue *LG* exhibentur simillima sunt ut

(v. 6725) de Pevonie Pretemissus et Therex — de peonia praetemesus teropeus *G*.

(v. 6747) de Frise Xantipus et Misceres et Alcamus — de frigia ascanius xatippus et merceres *G*.

(v. 6759) de Boece Amphimas, Fortius et Sanias — de boetia sanias asimaus et phortus *G*.

(v. 6771) de Botine Boethes et Epistroz — de boetino Epistropilis et boetius *G*

(v. 6785) de Paflagoine Filimenis omissis Antipho et Mesthle — de plafaconia phillemenis *G*

(v. 6832) de Ethiopes Persès, Mennon — de aethiopia perses et menno *G*

(v. 6853) de Theresche Theseus et Archilogus — de tracia heseus et argilogus *G*

(v. 6863) D'Astesse Fion et Esdras — de agrestia adrastus et amphius *G*

(v. 6871) de Lizonie Pistroplex — de alizonia epistrophus *G*

Egregie, ut hoc tantum addam, cum cod. *G* consentiunt nomina portarum Troiae, apud hunc (v. 3132) Antenoridas Dardanides Ylia Cea Tynbrée Troiana, apud illum (p. 6, 14) Antenoride dardanidae iliasce tymbria troiana.

Occurrunt etiam nonnulla nomina a vulgaribus diversa, Aetes (v. 1150) Oetes, Astyanax (v. 15388) Asternautes appellatur, Clytemestra (v. 27951) Climestra, Molossus filius Pyrrhi et Andromachae (v. 29620) Achillides. Sed secundum consuetudinem illius temporis in nominibus fingendis poeta liberior est, occurrit (v. 1134) Iaconites urbs Aetis, (v. 2493) Cedar Troianus, (v. 2539) Seguradan, (v. 2615) Eliachin filius regis Carthaginiensium, (v. 4220) urbs Estrimestrée, fortasse corrupta, ut Frommann censet, ex Clytemestra

(cf. Dares p. 11, 24 Castor et Pollux ad Clytemestram ierant), (v. 29478) Laudomata filius Hectoris et Andromachae, (v. 8063 sqq.) triginta filii Priami e concubinis nati Menelus Ydors Chirrus Cheridoras Ermagoras Mondanz etc.

Etiam in iis quae ex Dictye¹⁾ sumpsit aliquotiens erravit, quod verba scriptoris non satis intellexit, aut parum accurate ea legit: apud illum legimus (p. 92, 34) Theano quae ei templo sacerdos erat persuasit, v. 25509. 25344 Theanz est vir: tum pro Heleno (Di. p. 93, 22) v. 25619 Crises i. e. Chryses ponitur, cum nondum adhuc, ut a Dictye, narratum esset Helenum ad Graecos transiisse. Inter eos qui de Palladio certant est etiam rex Thelamon (v. 26531), apud Dictyn autem (p. 98, 19) Ajax Telamonis; quae v. 27350 seqq. narrantur Antenorem Troiam reversum aditu prohibitum esse atque inde in Italiam se contulisse et Corcyram condidisse, a Dictye (p. 101, 16) de Aenea tradita, falso autem a Benedicto intellecta sunt: porro quae leguntur v. 28082 seqq. culpa librariorum Dictys nec vero Benedicti obscura et perturbata sunt: nam omnibus in libris scriptum est (p. 103 24) Aeneam, Oeneum coniectura Mercerius restituit, denique e „Strophio“ (p. 104, 10) urbem fecit „Trofion“ (v. 28197) et cum sequerentur verba „is namque Phocensis“ (forensis in cod. B.) nominatus est „Florentes“ qui Oresti auxilio venit (v. 28199).

Brevi tempore amplissimum hoc Benedicti carmen per totam Francogalliam innotuit et e Normannica dialectu in complures alias translatum est. Priamus Hector Achilles Ulixes aliique quales ab illo descripti erant, Troia ipsa illis temporibus notissima fuerunt atque saepe commemorantur. Paulo post multis modis transformari coeptum est ac primo quidem saec. XIII a quodam *Ioanne Malkaraume*²⁾, qui permulta

¹⁾ Dunger l. l. p. 37.

²⁾ Joly l. l. p. 405 sqq.

ad verbum rescripsit, pauca alia addidit, ut somnium Hecubae, amorem Paridis et Oenonae, dolum Ulixis in aula Lycomedis de Achille adhibitum, alia praecipue quae fidei Christianae repugnabant mutavit (ut verba à la déesse Diana in „à cest diable dict Dyana“) ita tamen, ut ubicunque Benedicti nomen in carmine ipso scriptum erat hoc deleret et pro eo suum poneret.

Deinde in cod. bibl. publ. Paris. msc. fr. n. 821¹⁾ saec. XIV fol. 1—12 1988 versibus sine dubio, ut lacuna historiae expleretur, iuventus Hectoris describitur qui Hercule necato mortem Laomedontis avi sui ulciscitur atque in eodem libro, in quo cum alia tum fol. 82—251 „le Roman de Troies“ inter „historiam Troianorum eorumque coloniarum“ et „Daretis historiam Philippi et Alexandri“ reperitur, fol. 264—269 prosaica narratio est „rerum gestarum filii Hectoris Landomata“, repetita in cod. n. 785 quae cum carmine Benedicti artissime cohaeret sed minimi pretii est.

A saec. XIII Benedicti carmen aliquotiens lingua prosaica redditum est²⁾ atque hodieque extat in bibl. publ. Paris. cod. n. 785 saec. XV et paucis mutatis in cod. n. 1612 saec. XIV, n. 1627 saec. XIII, n. 1631 atque in codice qui Petropoli reservatur n. 12 saec. XV. Auctores harum interpretationum omnes data opera id egerunt, ut sibi laudem inventionis vindicarent, Benedicti nomen in oblivionem adducerent.

Praeterea etiam *historici*³⁾ hoc opus in suum usum converterunt, ut in cod. n. 301 bibl. publ. Paris. „Les livres des Histoires du commencement du monde“ fol. 25—165 agitur de historia Troiae, ita ut summa cum fide ea quae Benedictus cecinerat repetantur, descriptiones illae Troianorum et Graecorum ineptae adiciantur ac ne vestes quidem quibus vestitae

¹⁾ Joly l. l. p. 410 sqq.
²⁾ Joly l. l. p. 423 sqq.

³⁾ Joly l. l. p. 417 sqq.

fuerint mulieres omittantur. Ex hoc historicorum numero est etiam *Ioannes Mansel*, *Ioannes de Courcy* et auctor libri „Recueil des Histoires romaines“, cui tamen Guido de Columna non ignotus erat: hi et alii complures in primis Benedictum secuti nusquam sui fontis mentionem fecerunt, ob eam causam, quod hoc nomen iam oblivione obrutum erat neque in iis quibus utebantur libris reperiebatur.

Eadem haec materia saec. XV solito illis temporibus more in *Mysteriis* tractata est: nam le Mystère de la Destruction de Troie la Grant quem a. 1450 scripsit *Jacobus Millet*¹⁾ maximam partem illo nititur, denique saec. XVI in tragoediis, ut in tragoedia Hector composita ab *Ant. de Montchrestien*.

Neque solum per Francogalliam sed per omnes fere Europae terras fama Benedicti divulgata est: ubique sectatores et imitatores invenit, in primis in Germania et Italia, de quibus paulo copiosius infra agemus. In *Hollandia* saec. XIII *Jacob van Maerlant*²⁾ eum interpretatus est: huc pertinet etiam haud dubie „De Trojaensche vorlog“³⁾, quem scripsit *Seger Dieregodgaf*.

Certam partem quandam, nempe amorem Troili et Briseidae lepidissime a Benedicto tractatam in Italia felicissime imitatus est *Boccatius*⁴⁾ in libro quem inscripsit Filostrato: hic saec. XIV exeunte in Francogallia, cum iam nemo Benedicti carmen legeret, a (*Petro*) *Beauvau* in linguam Francogallicam versus est: et Benedicti carmen et *Boccatium* imitatus *Chaucer* celeberrimus Britanniae poeta circa a. 1360 composuit „here followeth Boke of

¹⁾ Joly l. l. p. 434 sqq. ²⁾ edid. Blommaert, Oudvlaemsche gedichte der XII., XIII. en XIV. Eeuwen II, 73 cf. *Dunger* l. l. p. 39 Bartsch, Albrecht von Halberstadt p. XLCV. ³⁾ ed. Blommaert l. l. I, 1. ⁴⁾ Joly l. l. p. 504.

Troilus and Cresseide“, qui liber per longissimum temporis spatium apud Britannos in summa auctoritate erat. Hinc notissima fabula Shakespearii „Troilus and Cressida“ a. 1600 originem duxit et eodem tempore a. 1599 *Decker* et *Chettle* composuerunt traegodiam initio „Troyelles and Cressida“ postea „the Tragedy of Agamemnon“ inscriptam.

Postremo adicienda est interpretatio Benedicti Graeca¹⁾ mutila quae nunc in bibl. publ. Paris. n. 2378 saec. XIV reservatur. Constat ex 8000 fere versibus non simili sono desinentibus et confecta est ab homine qui latinam historiam non legit, qui ignarus Graecae linguae antiquae, ignarus historiae et mythologiae Graecae haud pauca vix Graeco sermone reddere callet: Dares huic est Δάρος, Mars non quod expectes Ἄρης sed Μάρος, Meriones Μερίωνν.

Apud nos quoque hoc Francogallicum carmen cognitum et adamatum est: in Germaniam allatum a Landgravio Leiningensi, a celeberrimo Thuringorum Landgravio Hermanno qui in aula sua splendida (a. 1190—1216) poesin et poetas maximopere colebat, *Herborto Fritzlârensi*²⁾ qui se ipse v. 18451 gelârter schuolære appellat, traditum est ea condicione, ut in vernaculam linguam verteret. Quod princeps imperaverat factum est. Herbortus³⁾ mediocris ingenii poeta lingua germanica Benedictum accuratissime vertit et in libro „liet von Troye“ saepius (v. 47 65 106 1178 4786) non illum quidem, at „das wâlsche Buch“ suum fontem esse repetit; praeter hunc autem (v. 53) Tares (v. 1617 2908 3243 4042 12523 13759 14945) Dares (v. 14938 14945 16324

¹⁾ Ideler, Geschichte der altfranzösischen National-Literatur p. 74. Joly l. l. p. 521. ²⁾ Dunger l. l. p. 40. Cholevius, die Geschichte der deutschen Poesie nach ihren antiken Elementen p. 126 sqq. ³⁾ ed. Frommann 1837 ex unico cod. Heidelberg. cf. Frommann Herbort von Fritzlar etc. in Pfeifferi Germania p. 49 sqq.

16661 16726 17040 17055 17108) Itis vel Ytis i. e. Dictys nominatur. Sed maximum in errorem adduceretur, si quis inde colligeret ipsum Daretem eum inspexisse, nam iisdem his locis etiam Benedictus Daretis mentionem facit, cum potius inde quoque iudicari possit quanta fide fontem suum secutus sit. Quid quod etiam complures interpretis errores, proverbia quaedam Francogallica, quin immo voces Francogallicae receptae originem ita indicant, ut plane nulla dubitatio esse possit. Nam cum apud Benedictum (v. 3029) legisset

A une part font Ylion

De Troie le mestre *daujon*

(vel doujon) male intellectis his verbis vertit sic (v. 1795):

Un hiez den turm ylion.

Den worchte einer der hiz *Donion*.

deinde cum invenisset apud illum (v. 5593)

Et de Boece de *l'enor*

Entre Archelax et Prothenor

voce *l'enor* (i. e. imperium) male intellecta terram ipsam unde oriundi essent significari credidit (v. 3313).

deinde verba illius (v. 5949)

En la grant selue renommée

Qui *Elida* est apelée

(v. 3611) interpretatur:

keret in den walt *zyda*,

tamquam scriptum fuisset au lide.

Idem non satis intellecta verba *le cheval de nubie* vertit (v. 6302)

Daz ros da er uffe saz

Daz hete der *wolken* snelheit

denique alio loco vocem *aigle* quae scripta erat et *angle* confundens inter se (v. 15779) scribit:

Die wile quam ein *engel* dar

Oder der tufel an der gebere

Als er ein engel were.

Proverbia Francogallica occurrunt v. 5459 7574

13012 16575, verba e Francogallica lingua recepta: v. 7585 *nasel* (ea pars galeae quae nasum tuetur: *nasal* Ben. v. 2513, v. 9303 *tumerschin* i. e. saltatrix (ortum ex *tonbe*), v. 11099 15705 *bisanz* i. e. Byzantinus nummus aureus *besanz*: v. 25362 etc.

Rectissime autem notat Dunger l. l. p. 42 Heribortum non solum complura nomina recte scribere, ut Peliam sed etiam hic illic bene et cum sano iudicio mutare. Non enim ut Benedictus bis mortem Palamedis describit, sed alteram descriptionem ex Dictye sumptam omittit, Achilles (v. 10637 seqq.) Hectorem fortiter pugnans, non ut est apud illum dolo usus interficit, idem (v. 10411 seqq.) placidis lenibusque verbis morientem Hectorem prosequitur, non ipse Achilles sed Kalo quidam (v. 13219) Hectoris corpus circa muros Troiae raptat. Nonnulla etiam ex aliis scriptoribus addit, Cerberum ab Hercule ex inferis adductum esse scit (v. 425 seqq.), notitiam quandam Platonis eiusque Dialecticae habet (v. 10670), Ovidii Artem amandi novit (v. 701), non minus Statii Achilleidem, ut ex v. 6289 seqq. suspicari licet, ubi Achillis iuventus memoratur.

Multo praestantior quam Heribortus est *Conradus de Virceburgo*¹⁾ cum Romanarum litterarum admodum gnarus, tum ingenii sollertia excellens, sed verbositate atque omne nimium concupiscendo lectorem defatigans. A. 1280 inchoavit carmen celeberrimum „Der Troianische Krieg“²⁾ idque a. 1287 moriens imperfectum quamvis amplius 40000 versuum complecteretur reliquit.

Francogallicum fontem se sequi ipse dicit (v. 266)
 von Wirzebure ich Cuonrât
 von welsche in tiutsch getihte
 mit rimen gerne rihte
 daz alte buoch von Troye.

¹⁾ Cholevius l. l. p. 136—145 Dunger l. l. p. 43—60.
²⁾ edid. Adelbert von Keller Stuttgartiae 1858.

at paullo infra Daretis mentionem facit (similiter etiam v. 13081 seqq.) (v. 296)

Dares, ein ritter ûz erwelt,
 der selbe vil vor Troye streit,
 swaz der in kriechisch hât geseit
 von dirre kûneclichen stift,
 daz wart mit endelicher schrift
 ze welsche und in latine braht

unde vix putò quemquam conclusurum esse eum huius libro usum esse. Contra quod ex accurata comparatione apparet Benedictum secutus est, in multis tamen sine dubio alium fontem Francogallicum, non quidem Malkaraunium, quocum in quibusdam consentit. Statim ab initio ut hic somnium Hecubae, iuventutem Paridis, nuptias Pelei cum Thetide, natum atque educatum Achillem (secundum Ovidium et Statium¹⁾) narrat, tum expeditionem Argonautarum, fata Iasonis et Medae (praecipue secundum Ovidium), Troiae excidium et refectionem secundum Benedictum, deinde (v. 13392—17300) Achilles apud Lycomedem regem Scyri describitur, (v. 15074 cf. Statii Achill. I, 276—282, v. 15350 cf. I, 372 seqq.) Tum poeta ad Benedictum revertitur et narrat Antenorem in Graeciam missum, eodem Paridem profectum esse, plurima ex hoc, raptum Helenae ex Ovidii Heroid. XVI XVII²⁾. Ineptae Graecorum Troianorumque descriptiones recte omittuntur, in numero Graecorum sunt (v. 23907 seqq.) Castor et Pollux, Cursalion ûz Ungerlant, Manbri von Riuzen, Achel von Tene-marken, Lerant von Schotten, Anachel von Engellant, Margalius von Norwegen, Colebrant von Irlant, Floranz von Portigal, Urian von Navarre et postremo equites Germanici (v. 23996)

¹⁾ Cholevius l. l. p. 131 Bartsch l. l. p. XX
 vius l. l. p. 140 Bartsch l. l. p. XXVI

²⁾ Chole-

diu wol mit ellentricher craft
nâch werde hât gerungen.

Inter eos qui Troianis auxilio venerunt nominantur (v. 24881) Alchimeliar ein richer markis, Florminius der künec von Schaldeie, Esoras herzog von Aggaron etc. In iis quae sequuntur rursus longioribus digressionibus (ex Ovidio et Statio sumptis) de Achille Scyro arcessendo et de morte Herculis agitur. Tum poeta denuo ad Benedictum redit et prima proelia apud Troiam commissa describit. Genuinum Conradi carmen usque ad v. 40424 pertinet: quae sequuntur ab ignoto homine addita sunt, qui cum neque ingenio neque doctrina neque elegantia Conrado par esset, hoc tantum sibi proposuit, ut inchoatam narrationem ad finem perduceret. Hoc igitur ita fecit, ut Daretem praecipue autem Dictyn quos latina lingua legisse manifestum est sequeretur.

Conradum sequuntur duo libri mscr. bibliothecae Monacensis¹⁾, unus „der troianische Krieg“ cod. germ. 570 ab Ulrico Weickmanno fol. 92—161 a. 1457 scriptus, alter cum hoc fere consentiens „das buch von Troia“ cod. germ. 579 fol. 164—222, in quo sub finem pauca desunt.

Etiam Gothae²⁾ liber est prosaicam belli Troiani descriptionem continens, qui Conradum certe in genuina eius parte, in reliquis Guidonem sequitur.

Vestigia quaedam huius operis etiam apud *Rudolfum de Amisia*³⁾ in libro quem inscripsit „Weltchronik“ et apud *Ioa. Sachsium*⁴⁾ in eius fabulis medio sexto decimo saeculo scriptis deprehenduntur, imprimis initio Historiae, „die Zerstörung der mechtigen stat Troya“⁵⁾ et „das urteil Paridis“⁶⁾ cum in secunda parte „Beraubung Helena auß Kriechenland“ manifesto

¹⁾ Frommann l. l. p. 351 cf. Dunger l. l. p. 68. ²⁾ Dunger l. l. p. 69. ³⁾ Dunger ibidem. ⁴⁾ Dunger ibidem. ⁵⁾ edid. Adelb. de Keller II 154. ⁶⁾ ibidem p. 148.

Daretem, quem v. 39 (Darius Phrigius) nominat et initio Historiae „Mordopffer der göttin Diane mit der jungkfrau Ephigenie“¹⁾ Dictyn secutus sit.

Non alienum videtur hoc loco de miro quodam libello bulgarica vel serbica et latina lingua scripto disserere. *Trojanska priča* bugarski i latinski na svijet izdao *Fr. Miklošić* u Zagrebu 1871. Cum iam supra commemoraverimus plurimos Europae populos maximo ardore Troicas fabulas amplexos esse, in quibus suae ipsorum historiae primordia reperiebant, non mirabimur quod Bulgari quoque quos olim Myrmidones appellatos esse Malalas²⁾ confirmat idem fecerunt.

Scriptus est hic liber fere saec. XIV. atque extat in cod. bibl. Vatic. Cui temporis autem latina interpretatio debeatur nescio. Ex quo fonte fluxerit, utrum ex slavico (bohemico aut polonico aut hungarico ut censet B. Kopitar Hesych. 45, an ex latino equidem non diudicaverim. Iam antiquissimo tempore in linguam graecam versus est.

Argumentum libelli hoc est: Capite I. narratur de compluribus urbibus conditis. II. somnium Hecubae, Alexandri Paridis iuventus, certamen inter tres fatidicas de malo, amor Paridis et Oeneš. III. Troia aedificata a Tebuš (erat fidicen) et Neptenabuš, perfidia Priami, Ipiter Kaštrandrae excidium Troiae praedicit, Pariž in Graeciam proficiscitur. IV. Helena, cum Menelaus in bellum profectus esset, rapta Troiam venit. V. Agameno et alii reges Menelao auxilium ferunt, erant naves 1170, Felešae fatidicae ira ob cervam necatam, sacrificium Cvêtanae. VI. Proelia apud Troiam, Menelaus et Urekš legati de reddenda Helena ad Prëjamuš mittuntur. Oineš ivit ad Fariž et ad Helenam rixatura cum ea. VII. Urekšes imagnem Minêrvae rapit et album equum Reideš regis, idem Acileš arcessit a litore Kalkadini, ubi rex erat

¹⁾ ibidem p. 72.

²⁾ Chronographia lib. V O 122.

Koeta. VIII. Agameno sumpsit Rižeudam filiam sacerdotis Rižeuš, magnus morbus, ira Acileš, Aiakš egressus est contra Nestorem, Alexander Fariž et Menelaus certant, Venuša domina auxilio venit. IX. Potrokoluš occiditur, Tetiša filio nova arma fert, somnium Evtropiae (*paullo infra Androphia*) uxoris Ektoris, Ektor interficitur ab Acileš, Prëjamuš in tentorium Acileš venit, Acileš in templo Troïae ab Elenuš percussus in calce. X. Urekšiš et Iaiakš contendunt de armis, Urekšiš ea accipit, Aiakš se transfigit. XI. Jakupa filium Polidvoruš ad Polinešter regem mittit: equus Troianus, excidium urbis, Menelaus Helenam et Alexandrum securi percuti iussit, Polikšena Jakupa. XII. Polinešter Polidvoruš occidi iussit et ipse occiditur. et revertit rex Menelaus cum omnibus graecis cum magno honore, postquam Troiam per decem annos et septem menses obsederunt. et ita interiit regnum troicum ante Christum natum anno trecentesimo sexagesimo, indictione septima. et ita deus superbos humiliat, et semen impiorum delet, uti propheta praedixit, dicens: vidi impium superbientem et sese extollentem *etc. etc.* amen.

De quo libello misere conscripto quid sit iudicandum non admodum facile est ad discernendum, primum tamen hoc mihi persuasi monachum quendam eius auctorem fuisse, non solum ob finem quem modo laudavi, sed quoniam quae christianae fidei repugnant quam maxime commutat, ut (c. II) deas Pales Junaa Venuša saepius „dominas fatidicas“, Tebuš et Neptenabuš III, 3 „diabolos terrestres“, item IX, 16 „parvos diabolos Vulcani“ appellat. Monachum etiam sapiunt verba quibus describitur Priamus tentorium Achillis post interfectum filium Hectorem ingressus (IX 50): „et coepit quaerere tentorium Acileš: quem hodie deus honoravit, ut mihi potum et cibum praeberet peccatori et peregrino“ et ea quibus Jakupa regina flentes virgines consolatur (XI, 55): „tacete,

filiae meae, nolite flere, habeo, qui nostras lacrimas suppressat.“

Non pauca ut doctissimus amicus meus R. Koehler mecum communicavit, auctor ex poetis Romanis sumpsit, ut ex Ovidii *Metam.* XII 615

et de tam magno restat Achille

Nescio quid, parvam quod non bene compleat urnam. haec (IX 83): o robur et gloria Acileš, omnes urbes et omnia litora te capere non poterant, et nunc unam urnam auream non imples.

ex *Metam.* XIII 168

Nata dea, dixi, tibi se peritura reservant

Pergama. Quid dubitas ingentem evertere Troiam? haec (VII 32): o divina virgo, ne perterrere Troia urbe, expectat te Troia a te delenda.

ex *Metam.* XIII 291

neque enim clipei caelamina norit

Oceanum et terras, cumque alto sidera caelo,
Pleiadasque, Hyadasque, immunemque aequoris Arcton,
Diversasque urbes, nitidumque Orionis ense.
haec (VII, 17): arma cum scuto, in quo picta erat imago totius mundi, sol et luna et stellae et tempestas et avidus gladius Oreš regis.

ex *Heroid.* V 29

Cum Paris Oenone poterit spirare relicta

Ad fontem Xanthi versa recurret aqua.

haec (II 83): o domina Oineuša, non deseram te; si vero te deseruero, fluvius hic Kašantuša retrorsum fluet.

ex *Heroid.* V 57

Utque celer venias, virides Nereidas oro.

haec (VI 26): cum tu ires in Graeciam . . . tum ego precabar vilam maris, ut sisteret maris fluctus, ut tu ires laeto corde.

ex *Heroid.* XVI 185

O quotiens dices „quam pauper Achaia nostra est!“
Una domus quaevis urbis habebit opes.

haec (IV 29): troicum palatium unum plus habet auri et argenti quam graecum imperium.

ex Heroid. XVII 87

Orbe quoque in mensae legi sub nomine nostro,
Quod deducta mero littera fecit AMO.

haec (IV 11): Alexander Fariæ scribebat rubro vino in albo sudario, et ita loquebatur: Helena regina, ama me, amabo te.

ex Servio (ad Verg. Aen. II 81) salem seminare (V 4 X 6) atque ex eodem (ad II 241) „novimus integro sepulcro Laomedontis, quod super portam Scaeam fuerat, tuta fuisse fata Troiana“: id quod legimus (VI 44) quamdiu stat lapis magnus super portam . . . Troia expugnari non potest.

Praeterea rixa inter Ulixem et Aiacem de Achillis armis exorta non immerito cum eadem Ovidii descriptione (XIII 1—381) conferri potest. Multa etiam Dictys et Daretis commonefaciunt (cf. II 4 Di. p. 68, 14 — IV 53 Di. p. 7, 30 — VIII 5 Di. p. 37, 11 — VIII 18 Di. p. 49, 6 — VIII 31 Da. p. 25, 5 — IX 19 Da. p. 28, 24 — XI 31 Da. p. 51, 15, etc. Sed quod multo mirabilius est atque recte vidit Koehler, non pauca etiam cum carmine Conradi de Virceburgo consentiunt; nam primum ut etiam apud Malkaraumium et in Trojumanna Saga somnium He-cubae narratur, deinde Paridis iuventus. Neque solum in utroque describendi ratio similis est, sed occurrunt etiam complura quae maximopere mireris, nihil autem magis quam hoc: Apud Conradum enim legimus (v. 622)

jô was er ein griezward
und ein guot rihter under in.
wan swer den sic do fuorte hin,
dem sazte er uf sin houbet
ein schapel wol geloubet

et deinde (v. 646)

swaz dâ gesigte bi der stunt:
 ez wære ein ohse, ez wære ein wider,
 daz reht enleit er dâ niht nider,
 wan er im eine crône
 sazt uf sin houbet schône.

in hoc libello (II 24): Pariŕ committebat duos boves,
 et pungebant inter se et uter vincebat, ei nectebat
 coronam e floribus.

Etiam quae II 79. seqq. exponuntur a Conrado
 plane simili modo paullo supra narrata sunt: apud
 illum enim legimus v. 702

dô treip er dicke in einen bach
 daz vihe trenken in dem wage,
 der flôz in einem schoenen hage
 vür eine wilde clûse.
 dar inne was mit hûse
 gesezzen ein gotinne.

apud hunc II 79 „et appropinquavit Troiae ad fluvium
 dictum Kaŕantuŕa, et apud fluvium eum invenit Ve-
 neuŕ dominam“

apud illum v. 790

sô Pariz und Egenoê
 von ir minne scheident
 und beide einander leident,
 sô muoz diz wazzer wunneclich
 ze berge fliezen hinder sich

apud hunc II 83 quod iam supra memoravi: „non
 deseram te; si vero te deseruero, fluvius hic Kaŕan-
 tuŕa retrorsum fluet“

apud illum v. 726

wan si begunden under ein
 ir muot verstricken und ir lip.
 er wart ir man, si wart sin wip.

apud hunc II 85 „et cum ea primum amorem iniit
 et sumpsit ei coronam.“

denique apud illum v. 20770 (cf. 21678)

„amo“ daz wort er dicke schreip
mit wîne lûter unde frisch

für die vil clâren ûf den tisch

apud hunc IV 11 Alexander Fariz scribebat rubro
vino in albo sudario et ita loquebatur: Helena regina,
ama me, amabo te.

Quae modo attulimus quamvis eiusmodi sint, ut
inde suspicari liceat auctorem e fonte quodam fortasse
latine scripto hausisse, cuius auctor non ignarus fuit
litterarum Romanarum, ex aliis facile comprobari
potest eum posteriore tempore vixisse atque seri
huius temporis fabulas, quibus tum homines delecta-
bantur, adhibuisse. Etenim Paris cum ad Menelaum
venisset, dixit: (IV 3) o domine rex, sciat maiestas
tua me non venisse servitum tibi propter aurum aut
argentum aut propter alia bona, sed ut viderem,
qualia sint convivia in tua aula. — de Iphigenia
hoc narratum est V 64 „et quum esset mane, in-
briaverunt eam vino, et sopiverunt et reliquerunt“. —
Paris dicit tribus deabus, quarum de pulchritudine ei
iudicandum erat (II 58): ite dominae, et exuite vos.
— Hectore interfecto Priamus humilibus et detritis
vestibus indutus citharamque habens (IX 52) peccator
et peregrinus ad Achillem profectus est.

Sunt autem, nisi fallor, vestigia quaedam duplicis
recensionis, prioris atque posterioris, quae non
omitto, quamvis unum alterumve nimiae auctoris
neglegentiae tribui posse non negaverim. Itaque
scriptum est IV 50 „troici heroes et troicae dominae
noluerunt ei obviam exire, nullus heros, nullus e
servis“ et paullo post: „et exiit ei obviam pater eius
Pr. rex et mater“. — V 12 Palamedes orat, ut ad
Ulixem insaniam simulantem mittatur „et reges mi-
serunt Ajakš Solomonič“. — V 21 „aderat vero
etiam Acileeš fortior quam omnes Graeci, Fereleši
filius“ pergitur „et induit muliebrem vestem et am-

bulavit cum dominabus per urbes“ — V 51 narratum est Agamemnonem filiam suam arcessivisse, eodem versu legimus ambo reges Ulixem ad Clytemestram misisse ad eam arcessendam.

Exeunte saec. XIII *Guido de Columna* iudex Messanensis qui per longius temporis spatium in Anglia¹⁾ degerat, lingua latina historiam destructionis Troiae mandato Matthaei de Porta archiepiscopi Salernitani ut ipse in epilogo dicit scriptam ad finem perduxit. Codices extant in bibl. publ. Paris. non minus quam 18, quorum duo saec. XIV sunt, reliqui XV, complures in Italia, Vossius²⁾ appellat cod. suum, praeterea cod. Cantabrigiae in bibl. domus S. Petri, Oxonii in bibl. Collegii Balliolensis. Guido ut pro illo tempore satis eruditus erat, non solum peritus Romanorum poetarum, quorum Ovidium et Vergilium saepius laudat, sed etiam aliorum scriptorum Ptolomaei Aegyptii, Dionysii Areopagitae, Iustiniani, Isidori, Bedae aliorum, ex quibus quavis occasione arrepta litterulas suas iactat, praecipue ad historiam geographiam artes naturales pertinentes. Ut ipse in praefatione exponit Daretem et Dictyn sequitur quippe quorum fides sit maxima: „quamquam hos libellos quidam Romanus Cornelius nomine Salustii magni nepos in latinam transferre curaverit, tamen dum laboraret nimium brevis esse, particularia historiae ipsius quae magis possunt allicere animos auditorum prae nimia brevitate indecenter omisit.“ „Asseruit enim in codice sui operis graeca lingua composito omnes illos suis oculis inspexisse“ (De grecis inchoantibus inire consilia etc.) Ex his verbis Daretis et Dictyos libros cognitos habuit: sed etiam alium librum cognitum habuit, in quo hoc Cornelii vitium vitatum erat, scilicet Francogallicum Benedictum, qui copiosius quam Cornelius bellum Troianum descripsit neque quidquam

¹⁾ Ger. I. Vossius l. l. p. 491.

²⁾ ibidem.

eorum omisit quae merito ab omnibus laudari debent. Hoc quidem plane reticuit Guido, sed rem ita se habere manifestum est. Quod viri docti existimaverunt primitus graece fuisse scriptum Daretem et postero demum tempore in linguam latinam transversum, simul autem contractum iis quae apud Guidonem animadvertimus prorsus videtur comprobari. Cum enim compluribus locis Daretis nomen commemoretur in rebus describendis quas hodie frustra apud Daretem quaerimus, nihil videtur simplicius quam putare alium Daretem Guidoni praesto fuisse. Sed res aliter se habet, nempe ex Benedicto quem ille Daretis interpretem esse credidit ea sumpta sunt. Conferamus autem haec: In „secundo bello iam obsidione firmata“ prodit Hector dux nonae aciei, equum conscendit „Galatheam, de cuius magnitudine fortitudine pulchritudine et suis aliis virtutibus mirabilia scripsit Dares“. Nusquam tale aliquid apud nostrum Daretem invenimus, sed ne suspicari quidem licet quo loco scriptum fuerit, sumptum est ex Benedicto (v. 7989 seqq.). In capite inscripto „Quando Polidamas irruit in Mereum nepotem helene et interfecit eum“ narrat de Merionis corpore mortui dimicatum esse, tum pergit: „Rex vero Celidis qui diebus suis omnibus aliis in forma pulchritudinis fuit praelatus, de quo scripsit Dares, quod eius formam nullus describere potuisset, quem regina de femineo tanti amoris ardore praecordialiter diligebat, quod magis eum carum habebat intime, quam se ipsam“. Etiam hoc sumptum est ex Benedicto (v. 8789 seqq.). In „octavo bello“ init. induitiis factis Hector vulnera curat „iacens tunc in aula pulchritudinis nobilis Ilion, de quo mirabilia scripsit Dares. Dixit enim eam fuisse totaliter institutam de duodecim lapidibus alabastri“ etc. Copiose haec exponuntur a Benedicto (v. 11600). Denique initio „noni belli“ in describenda ea pugna quam Priamus ipse ad Hectorem ulciscendum instituit legimus: „Et sicut

scripsit Dares centum quinquaginta millia equitum eo die ex parte Troianorum ad proelium sunt egressi“. Plane idem apud Benedictum v. 17044 invenimus.

Sunt tamen etiam alii loci permulti, ex quibus conicias Guidonem Daretem, nostrum inquam Daretem, ante oculos habuisse. Quod quo clarius appareat complures infra adscribam, dicit enim: „Et quod frigijs dares voluit in hoc loco quorundam grecorum et troianorum describere colores et formas qui etsi non omnium saltim describere voluit formosorum. Asseruit enim in codice sui operis graeca lingua composito omnes illos suis oculis inspexisse. Nam saepius inter treugas habitas inter exercitus ipse se ad Graecorum tentoria conferebat, uniuscuiusque maioris formam aspiciens et contemplans, ut ipsorum in suo opere sciret describere qualitates“ (De Grecis inchoantibus inire consilia). Facile intelligimus obseratum esse Guidoni initium capituli XII p. 14, 9 „Dares Phr. qui hanc historiam scripsit ait se militasse usque dum Troia capta est, hos se vidisse, cum indutiae essent“ — „De illis autem qui fuerunt in Troia idem dares formas suo stilo descripsit“ (De forma et statura Troianorum) et paullo post „De his autem d. fr. voluit formas et colores describere“. In universum tamen hic quoque Benedictum potius secutum esse crediderim qui et ipse ter de hac re (v. 5073 5271 5561) et plane simili modo loquitur. Etiam in enumerandis singulis Benedictum imitatus rectius sane post Helenam Graecos describit, apud hunc quoque Meriones omissus vel potius eius descriptio in Machaonem translata est, denique apud hunc quoque Polydamas Persarumque rex Memnon additi sunt. — „Sed fr. d. de his nihil in suo opere descripsit simpliciter ponens achillem et thelaphum apud messam gratia quaerendorum victualium advenisse (De grecis mittentibus achillem et thelaphum) cf. Dares p. 20, 27 „mittuntur Achilles et Telephus ad praedandam

Mysiam.“ — „Scripsit Dares quod eo die troilus multos milites interfecit ex grecis“ (De undecimo bello) cf. Dares p. 35, 19 „prodit in primo Troilus, caedit devastat“, et paullo infra „multos duces Argivorum Troilus interficit“ — „Quare sciendi fervore ipsum agnoscere gestiunt omnes astantes, quaerunt eius comites, unde sint et specialiter quis sit Paris“ (De numero navium quas Troiani duxerunt in grecorum depopulationem) cf. Dares p. 12, 4 „hi qui in insula erant, mirabantur classem regiam, interrogabant ab illis qui cum Alexandro venerant, qui essent, quid venissent“ — Praecipue autem complura quae sub finem libri invenimus cum Darete consentiunt, ut haec: „in fine tamen operis sui hoc addidit: Pugnatum est annis decem mensibus sex diebus duodecim et de Grecis fuerunt apud Troiam octingenta sex milia pugnatorum. Troiani vero pugnantes qui pro civitate ipsa defendenda pugnaverunt, fuerunt sexcenta milia septuaginta sex. Dixit etiam naves, cum quibus exulavit Eneas fuisse ducentas et cum quibus etiam Paris in Greciam fuit profectus. Troiani vero, qui secuti sunt Anthenorem, fuerunt duo milia quingenti, ceteri secuti sunt Eneam“ cf. Dares p. 52, 3 seqq. Ac ne quid deesset consensus, postremo tabula pugnatorum, de qua p. IX. disserui, adicitur, in qua hoc tantum mihi notatu dignum videtur, quod rectius quam in codd. quos equidem cognovi Epistropus et Cedius (i. e. Epistrophus et Schedius) in numero eorum sunt quos Hector interfecit.

Iis quae ultimo loco addidi Daretem ei plane eadem forma qua nobis cognitum fuisse comprobatur: ex reliquis autem quae comparavi hoc manifestum esse censeo praecipuum eius fontem fuisse Daretem Francogallicum scilicet Benedictum. Hoc etiam clarissime elucet ex multis nominibus propriis corruptis vel fictis quae ex illo fere recepit. Inter Graecos duces nominantur Tedijs de regno Forcidis, Dorion

Thoas de regno suo Tolie, Melius de civitate sua Pigris, Ulixes de regno Tracie, Thelamonius Oileus de regno suo quod Demenium dicebatur (demeine apud Benedictum v. 5619: quo errore origo Francogallica apertissime detegitur), Doximax Firmeus Helimus de provincia Citamenie Theseus Treorius de Reisa etc.

Guidonis opus, quippe quod ex Darete et non solum isto latino quem Cornelius interpretatus erat, sed ex pretiosiore et copiosiore sumptum esse videretur ceterum non sine arte quadam confectum erat, eam quam meruit laudem nactum est. Etenim a. 1324 *Filippo* vel *Christoforo Ceffi* Florentiae et *Matteo di Scr. Giovanni Bellebuoni*¹⁾ hoc lingua vulgata interpretati sunt, paullo post artem typographicam inventam Venetiae excusum est. Francogallicae erant complures interpretationes, quarum una extat in bibl. de l'Arsenal n. 253 saec. XV admodum bene confecta, altera in bibl. Petropolitana n. 2 saec. XVI Edita est „Histoire de la destruction de Troie“ circa a. 1480 et a *Raoul le Fèvre*, „le recueil des hystoires de Troie“, (tertius liber) 1464 1484 1486 1490 (bis) et saepius, in Anglicam linguam versus a *W. Caxton* circa a. 1472. Ut autem Guido nusquam Benoitii mentionem fecit, ita Raoul le Fèvre nusquam Guidonis, saepe autem Daretis. *Germanica* versio mihi innotuit ea, quae in bibl. univers. litter. Vratisl. (lat. rec. III oct. 236) reservatur, typis exscripta a. 1598. Saepius autem eadem materia secundum Guidonem potissimum tractata est, ita tamen ut aut multa ommitterentur, quod factum est in cod. germ. 696 bibl. Monac. c. 1480 scripto aut ex aliis auctoribus quidquid aptum videbatur adiceretur. Hoc nomine inprimis *Ioannes Mair Noerdingensis* appellandus est, cuius liber (sine nomine auctoris)

¹⁾ Joly l. 1. p. 484.

primum a. 1392 prodiit, tum saepius manu et typis exscriptus est: qui cum artissime ad Guidonem se adiungeret, tamen modo semel sub finem¹⁾ hunc fontem, saepius „die meyster“ interdum Daretem commemorat, quamquam unde originem habuerit compluribus locis male intellectis²⁾ facile iudicari potest. Libri formis excusi paucis locis e Conrado de Virceburgo³⁾ expleti et locupletati sunt. Fere eodem tempore *Henricus* quidam *Brunsvicensis* pedestri oratione bellum Troianum narravit atque ita ut Conradum (i. e. genuinam partem libri eius), tum autem ubi hic desiit Guidonem sequeretur. Codex extat saec. XV in bibl. Academiae publicae Senkenbergianae. Neque indignus est qui commemoretur liber msc. S. IV 4 p. 27 saec. XV biblioth. Vratislaviensis oppidanae. In *Anglia* hanc materiam versibus tractavit *anonymus* quidam⁴⁾, cuius poema Oxfordi (mscr. Laud. 395, 275 seqq.) reservatum splendidissime scriptum est, ut inde colligere possimus summo favore hoc fuisse exceptum, postea ineunte saec. XIV *Ioa. Lydgate*⁵⁾ praestantissimus Chaucerii discipulus monachus ex ordine sancti Benedicti (*The Hystoire, Sege and Dystruction of Troye* translated by John Lydgate. Pynson 1513. pulcherrima et rarissima editio) Guidonem sequitur, ita tamen ut francogallica eius versione et Benedicto ipso usus esse videatur⁶⁾. Ceterum quod raro factum esse videmus hic modo bellum Troianum descripsit, reditum Graecorum in patriam suam prorsus omisit. Etiam in *Scotia* versionem poeticam fere 20000 versuum continentem accuratissime factam invenimus (*The Gest historiale of the destruction of Troy*) servatam in unico libro musei Hunter. in univers. litt. Glasgov. cuius auctor credi-

¹⁾ Herbort von Fritzlar herausg. von Frommann p. 351.

²⁾ Dunger l. l. p. 66.

³⁾ Dunger ibidem.

⁴⁾ Joly l. l.

p. 496.

⁵⁾ Joly l. l. p. 493.

⁶⁾ Joly l. l. p. 497.

tur fuisse *Huchowne*¹⁾ of the *Awle Royale*. Praeterea autem in eadem terra altera versio facta est a quodam *Barbour*, cuius fragmenta in duobus libris manu scriptis Lydgatii ibidem reservatis reperiuntur.

In linguam *Hispanicam*²⁾ Guidonis historiam vertit celeberrimus *Pedra Lopez de Ayala* (1332—1407), cuius liber msc. in bibl. Osuna II. M. 23 reservari dicitur, paucis additamentis auctus est liber II. M. 25 exeunte saec. XIV scriptus. Catalanica interpretatio³⁾ a. 1367 a Iachme Conesa facta in bibl. Osuna III. M. 2 est. *Crónica Troyana* typis exscripta prima prodiit Burgis 1490, secunda Pampeloniae 1496, cum hac fortasse artius cohaeret ea quam paravit *Pedro Nuñez Delgado* Sevilleae 1502, 1509 Toleti 1512, qui in praefatione editionis suae dicit se versionem ab extero homine factam recognovisse et multis locis emendasse. Haec interpretatio post mortem P. N. Delicati (1535) saepius repetita est. In ea editione quae Medinae 1587⁴⁾ prodiit multa mutata, multa praecipue initio operis ex ignotis fontibus addita sunt, nonnulla cum *Conrado de Virceburgo* et *Troiumann-Saga* consentiunt, ita tamen ut hic quoque quemadmodum supra p. XXXV et XL circuitione quadam nescio qua ea sumpta esse statuamus, tum vero plurima ex Guidone ad verbum translata sunt. Extant praeter hos permulti libri Guidonis⁵⁾, in *Indice de mss. de la bibl. Nacional* quinque codices *Gil Columna*, la historia troyana en castellano, inter hos duo saec. XIII (?) commemorantur: quae tamen num versiones Guidonis habendae sint valde licet dubitare. Non ad Guidonem sed ad *Benedictum Mauranum*⁶⁾ referendi sunt duo libri inter

¹⁾ July 1. l. p. 500. ²⁾ Ad. Mussafia, Ueber die spanischen Versionen der Historia Troiana. Acta academiae litterarum Vindobonensis classis philos.-hist. Vindob. 1871 t. 69 p. 49. ³⁾ ibidem p. 51. ⁴⁾ Mussafia ibidem p. 53 seqq. July 1. l. p. 501 seqq. ⁵⁾ Mussafia l. I, p. 53 adnot. 6. ⁶⁾ Mussafia ibidem p. 39 seqq.

se plane consentientes a Nicolás Gonzales mense decembri a. 1350, unus (bibl. Scorial. H. I. 6) castilica, alter (bibl. Osuna 1. N. 16) galicica lingua scripti. Alius cod. bibl. Scorial L. II. 16 metricam Benedicti versionem continet.

Brevissime disseramus licet de duobus posterioris temporis operibus atque primum de eo quod *Wolframo Eschenbacensi* falso adscribitur „der Trojanerkrieg“. Asservatum est in cod. monasterii Gotwicensis saec. XIV et fere 30000 versuum completitur, minimi pretii, quippe in quo diversissimae fabulae sine arte et iudicio confundantur, Daretis autem cuius nomen non commemoratur pauca tantum vestigia deprehendas.

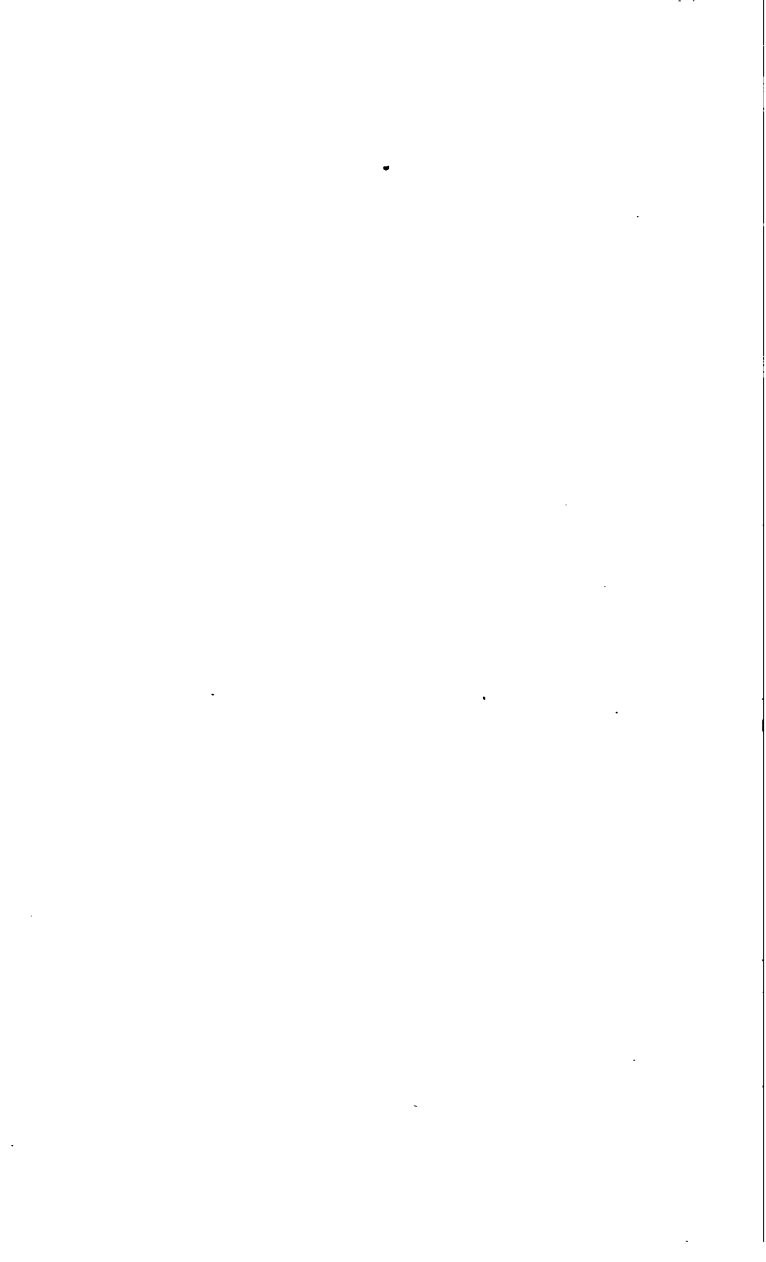
Etiam in terra septentrionali bellum Troianum enotuit, quod eo facilius factum est quod incolae illius terrae originem suam ad Troianos referebant. Extat liber pedestri oratione scriptus incerti auctoris qui inscriptus est *Trojumianna Saga*¹⁾. Auctor praecipue Daretem sequitur, hic illic Ovidium Pindarum Thebanum et Theodulum, sub finem Vergilium.

Iam vero restat, ut iis qui in edendo hoc scriptore benigne me adiuverunt, praecipue *Richardo Foerster*, *Carolo Halmio*, *Ludovico Jeepio*, *Eduardo Woelfflino* gratias agam maximas.

¹⁾ edid. I. Sigurdsson, *Annaler for nordisk Oldkyndighed* 1848 cf. Dunger l. l. p. 74 seqq.

Siglorum tabula

- L* codex Leidensis s. X
M codex Monacensis s. IX vel X
G codex Sangallensis s. X
F codex Florentinus s. X
B codex Bambergensis s. X
H codex Bernensis s. X
D codex Dresdensis s s. XII
V codex Vindobonensis s. XII
R codex Vratislaviensis Rhedig. s. XIII
A codex Vratislaviensis s. XIII
O codex Guelferbytanus s. XV
-

Cornelius Nepos Sallustio Crispo
suo salutem.

Cum multa ago Athenis curiose, inveni histori-
am Daretis Phrygii ipsius manu scriptam, ut titulus
indicat, quam de Graecis et Troianis memoriae man-
davit. quam ego summo amore complexus continuo
transtuli. cui nihil adiciendum vel diminuendum rei ⁵
reformandae causa putavi, alioquin mea posset videri.
optimum ergo duxi ita ut fuit vere et simpliciter per-
scripta, sic eam ad verbum in latinitatem transver-
tere, ut legentes cognoscere possent, quomodo res
gestae essent: utrum verum magis esse existiment, ¹⁰
quod Dares Phrygius memoriae commendavit, qui per
id ipsum tempus vixit et militavit, cum Graeci Troia-
nos obpugnarent, anne Homero credendum, qui post
multos annos natus est, quam bellum hoc gestum est.
de qua re Athenis iudicium fuit; cum pro insano habe- ¹⁵
retur, quod deos cum hominibus belligerasse scripserit.
sed hactenus ista: nunc ad pollicitum revertamur.

INCIPIT PROLOGUS DARETIS FRIGII ET HISTORIA
de uastatione Troiae A cornelio nepote in latinum sermonem
translata *M* INCIPIT PROLOGUS CORNELII IN HISTORI-
AM TROIANI BELLII *G*

salustio *MG* suo *om. G* | sat *M*

1 Dum m. ath. cur. agerem *G* 2 frigii libri ubique
3 quam — mandavit *om. M* 5 cui] cum *G* | rei formandae
causa *M* esse ordinandae rei *G* reformandae *Dederichus*,
6 possint *G* 7 et] ut *M* | scriptura *G* 8 transuerterem *M*
transuertere *D* uertere *G* 10 essent gestae *G* | u. v. m.
(u. m. v. *DF*) e. ex. *om. M* existimandum sit *V fort.* utrum
magis uera existimanda essent quae 11 quas *M* | mandavit
memoriae *G* 12 id *om. MG* habet *AD* | et militauit *om. G* |
dum *M* quo *G* nos cum | troianique pugnarent *G* 13
Anne *G* an *D* Minime *M* | credendum est *G* 14 quam —
est *om. M* | h. b. factum est neminem dubitare putamus *V*
15 de qua re *DF* Denique *M* Et quia *G* | iudicium fuit]
iugiter fuit mentio *V* | Homerus *add. D* post cum | prope pro
magno *G* 16 bella gessisse *D* | discriberet *M* 17 sed
om. M | aeternus *G* | ita *MG* ista *H* | reuertar *G*.

DARETIS PHRYGII DE EXCIDIO TROIAE HISTORIA.

I. Pelias rex [in Peloponneso] Aesonem fratrem habuit. Aesonis filius erat Iason virtute praestans, et qui sub regno eius erant, omnes hospites habebat et ab eis validissime amabatur. Pelias rex ut vidit
 5 Iasonem tam acceptum esse omni homini, veritus est, ne sibi iniurias faceret et se regno eiceret. dicit Iasoni Colchis pellem inauratam arietis esse dignam eius virtute: ut eam inde auferret, omnia se ei daturum pollicetur. Iason ubi audivit, ut erat animi
 10 fortissimi et qui loca omnia nosse volebat et quod clariorem se existimabat futurum, si pellem inauratam Colchis abstulisset, dicit Peliae regi se eo velle ire, si vires sociique non deessent. Pelias rex Argum

INCIPIT IPSA HISTORIA DE EXCIDIO TROIANORUM
 M EXPLICIT PROLOGUS INCIPIT HISTORIA DE TROIAE
 EXCIDIO ET BELLIS TROIANORUM CORNELII A DARETE
 PRIMUM COMPOSITA G

1 Peleas *hic et infra M* | rex fuit *G* | in peloponense *M*
 in pelopenenso et *G exp. Obrechtus* | Esonem *M* etesonem *G*
 2 Esonis *M* Esonis *G* | Iason erat *G* | uir quidam pre-
 stans eis qui s. peliae r. eius fuerant *G* 3 omnes eos *G* |
 habuit *D V* ualde diligebat *G* 4 amatus est *D V* dilige-
 batur *vl* amabatur *G* 6 insidias *B* | facerent *M* | se *om.*
G | eiceret] priuaret *D V* et se r. eiceret *om. M* 7 apud
 colchos *G* | ar. inaur. *G* | dignum cuius uirtutem expertam esse
G 8 eam pellem *G* | *post auferat add. G*: praecepit. Quod
 si fecerit quae poposcerit ab eo | ei se *G* 9 pollicitus *M* |
 ubi haec *G* 10 fortissimus *M* | et quod] atque *G om. V*
 12 colcis abstulisset, et *M* | peleo *M* | uelle eo *G* 13 si —
 deessent *om. M.*

architectum vocari iussit et ei imperavit, ut navim aedificaret quam pulcherrimam ad voluntatem Iasonis. per totam Graeciam rumor cucurrit navim aedificari, in qua Colchos eat Iason pellem auream petitem. amici et hospites ad Iasonem venerunt et pollicentur ⁵ se una ituros. Iason illis gratias egit et rogavit, ut parati essent cum tempus supervenisset: interea navis aedificatur et cum tempus anni supervenisset, Iason litteras ad eos misit, qui erant polliciti sese una ituros et ilico convenerunt ad navem, cuius nomen erat ¹⁰ Argo. Pelias rex quae opus erant in navim inponi iussit et hortatus est Iasonem et qui cum eo profecturi erant, ut animo forti ad perficiendum irent, quod conati essent. ea res claritatem Graeciae et ipsis factura videbatur. demonstrare eos qui cum ¹⁵ Iasone profecti sunt non videtur nostrum esse; sed qui volunt eos cognoscere, Argonautas legant.

II. Iason ubi ad Phrygiam venit, navim admovit ad portum Simoenta: deinde omnes de navi exierunt in terram. Laomedonti regi nuntiatum est ²⁰ mirandam navim in portum Simoenta intrasse et in ea multos iuvenes de Graecia venisse. ubi audivit Laomedon rex, commotus est: consideravit commune periculum esse, si consuescerent Graeci ad sua litora adventare navibus. mittit ad portum, qui dicant, ²⁵ ut Graeci de finibus excedant, si non dicto obaudissent, sese armis eos de finibus eiecturum. Iason et qui

1. imperat *M* 2 pulchram *M* 4 erat *M* | iason p. aur. om. *M* | petiturus *M* 7 ueniret *M* | interea — supervenisset om. *M* 9 sese om. *G* 10 nauim *G* 11 fuerant *M G* fuerunt *M'* erant *F* | nauī *G* 12 profecti sunt *M* profecturi essent *G* profecturi erant *H* 14 quae *G* quo *M*, unde scripsi quod | gratiae *G* grecis *M* 15 hos *G* 18 Igitur Iason *G* 19 symoentis *M*, item infra 22 aduectos esse de grecia *G* 23 est et *G* 24 ad — aduentare om. *M* | nauibus aduentare *G* transposui 25 nauibus uti *M* 26 discedant de f. eius *G* | sin dicto non *Dederichus* 27 tum add. *G* ante sese | cos om. *M*.

cum eo venerant graviter tulerunt crudelitatem Laomedontis sic se ab eo tractari, cum nulla ab eis iniuria facta esset. simul timebant multitudinem barbarorum, si contra imperium conarentur permanere, 5 ne obrimerentur, cum ipsi non essent parati ad proeliandum: navim conscenderunt et a terra receserunt, Colchos profecti sunt, pellem abstulerunt, domum reversi sunt.

III. Hercules graviter tulit a rege Laomedonte 10 contumeliose se tractatum et eos qui una profecti erant Colchos cum Iasone, Spartam ad Castorem et Pollucem venit, agit cum his, ut secum suas iniurias defendant, ne Laomedon impune ferat, quod illos a terra et portu prohibuisset: multos adiutores futuros, 15 si se accommodassent. Castor et Pollux omnia promiserunt se facturos quae Hercules vellet. ab his Salaminam profectus ad Telamonem venit: rogat eum, ut secum ad Troiam eat, ut suas suorumque iniurias defendat. Telamon promisit omnibus se paratum 20 esse, quae Hercules facere vellet. inde ad Phthiam profectus est ad Peleum rogatque eum, ut secum eat ad Troiam. pollicitusque est ei Peleus se iturum. inde Pylum ad Nestorem profectus est rogatque eum Nestor, quid venerit. Hercules dicit quod dolore comotus sit, velle se exercitum in Phrygiam ducere. 25 Nestor Herculem conlaudavit operamque suam ei

1 venerunt *G* | grandilitatem *M* 2 se *om.* *M* | ut nulla gratia et ab his magis iniuriam factam esse *M* 3 Laomedonti *add.* *G* post esset 6 proelium *G* | et *om.* *G* 12 secum *om.* *M*, *habet* *A.* utrum *G* (*pro* ut secum) 13 ferret *G* | a *om.* *G* 15 f. sese commutassent *M* 16 ab his] inde *F* 17 prof. est *G* | rogatque *G* 19 omnibus rebus *MG* rebus *om.* *F* se ad omnia *V* 20 velit facere *M* | frigiam *M* phiciam *G* pythiam *F* pithiam *V* *corr.* *Mer-*
cerius 22 se i. pel. *G* 23 inde] In *M* | ad nestorem pilum *G* 24 ut quid *G* | ueniret *M* | quo *V* 25 d. in frig. *M* 26 operaque sua et poll. *M*.

pollicitus est. Hercules, ubi omnium voluntates intellexit, naves paravit, milites elegit. ubi tempus datum est proficiscendi, litteras ad eos, quos rogaverat, misit ut venirent cum suis omnibus: cum venissent, profecti sunt in Phrygiam: ad Sigeum noctu accesserunt. inde Hercules Telamon et Peleus exercitum eduxerunt: navibus qui praesidio essent Castorem et Pollucem et Nestorem reliquerunt. quod ubi Laomedonti regi nuntiatum est classem Graecorum ad Sigeum accessisse, et ipse cum equestri copia ad mare venit et coepit proeliari. Hercules ad Ilium ierat et imprudentes qui erant in oppido urgere coepit. quod ubi Laomedonti nuntiatum est urgeri ab hostibus Ilium, ilico revertitur et in itinere obvius Graecis factus ab Hercule occiditur. Telamon primus Ilium oppidum introiit, cui Hercules virtutis causa Hesionam Laomedontis regis filiam dono dedit. ceteri uero qui cum Laomedonte ierant occiduntur. Priamus in Phrygia erat, ubi eum Laomedon eius pater exercitui praefecerat. Hercules et qui cum eo venerant praedam magnam fecerunt et ad naves deportaverunt. inde domum proficisci decreverunt, Telamon Hesionam secum convexit.

IV. Hoc ubi Priamo nuntiatum est patrem occisum, cives direptos, praedam devectam, Hesionam

2 naues XII G | elegit] paravit G 4 ut venirent misit
M venirent Qui G | cum venissent] convenissent; Et M
5 ad — accesserunt om. G 6 peleus G 7 e navibus quae
G navibusque M 8 quod ubi addidi 9 classim G
10 et ipse] Laomedon G 11 coepitque G 12 prudentes
M | in oppido om. M | oppugnare G obiurgare B
13 oppidum ab h. impugnari Ilium G 14 obviam G 15
prius M | Ilium om. G 17 Laomedontis filii qui cum eo
fuerant occiduntur hypsipilus volcontis ampitus G (Amphitus
Hysiphilus Volcontus apud Iscanum de bello Troiano I 446).
19 pater eius G 21 deportant M 23 secum duxit B
25 cives direptos om. M | evectam MG nos devectam.

sororem dono datam, graviter tulit tam contumeliose Phrygiam tractatam esse a Graeis, Ilium petit cum uxore Hecuba et liberis Hectore Alexandro Deiphobo Heleno Troilo Andromacha Cassandra Polyxena. nam erant ei etiam alii filii ex concubinis nati, sed nemo ex regio genere dixit esse nisi eos qui essent ex legitimis uxoribus. Priamus ut Ilium venit, ampliora moenia extruxit, civitatem munitissimam reddidit. et militum multitudinem ibi esse fecit, ne per ignorantiam opprimeretur, ita ut Laomedon pater eius oppressus est. regiam quoque aedificavit et ibi aram Iovi statuamque consecravit. Hectorem in Paeoniam misit, Ilio portas fecit, quarum nomina sunt haec: Antenorea Dardania Iliia Scaea Thymbraea Troiana et postquam Ilium stabilitum vidit, tempus expectavit. ut visum est ei iniurias patris ulcisci, Antenorē vocari iubet dicitque ei velle se eum legatum in Graeciam mittere: graves sibi iniurias ab his qui cum exercitu venerant factas in Laomedontis patris nece et abductione Hesioneae: quae omnia tamen aequo se animo passurum, si Hesiona ei reddatur.

V. Antenor, ut Priamus imperavit, navim conscendit et profectus venit Magnesiam ad Peleum: quem

1 sor. suam *G* 2 a grecis esse *G* 3 hecuba *G*, ut fere semper | deiphoebo *M* deiphebo *G* ut plerumque 4 casandra *G* | polixena *M* 5 ei om. *M* | sed eos *G* eos *M* 6 duxit *B* | nisi eos om. *G* 7 minime moram fecit *add.* *G* post venit 8 extruxit et *M* | addidit *M* 9 mult. mil. *G* 10 opprimerentur *G* 12 ioui statori aram cons. *G* | iouis *M* | Hectorem om. *M* sed est lacuna | poeniam *G* poemia *M* 13 haec s. nom. *G* 14 antenoridas *M* antenoride *G* | dardanidas *M* dardanidae *G* dardania *F* | scaea *M* sceae *G* | timbria *M* tymbria *G* timbrea *F* 15 et] denique *G* 16 pat. ini. *G* 17 eum om. *libri add. Mercerius* 18 ut cum *MG add. ante graves, ibidem add. ut conqueratur edit. Venet.* 1499 19 factas in om. *G* 20 Hesionae et *M* | Hesionae quae] sororis pertulisset *G* | tamen om. *M add. post ei* 21 redderetur *G* 23 manesiam *M*.

Peleus hospitio triduo recepit, die quarto rogat eum,
 quid venerit. Antenor dicit quae a Priamo mandata
 erant, ut Graios postularet, ut Hesiona redderetur.
 haec ubi Peleus audivit, graviter tulit et quod haec
 ad se pertinere videbat, iubet eum de finibus suis ⁵
 discedere. Antenor nihil moratus navim ascendit,
 secundum Boetiam iter fecit, Salaminam advectus
 est ad Telamonem, rogare eum coepit, ut Priamo
 Hesionam sororem redderet: non enim esse aequum
 in servitute habere regii generis puellam. Telamon ¹⁰
 Antenori respondit nihil a se Priamo factum, sed
 quod virtutis causa sibi donatum sit se nemini da-
 turum: ob hoc Antenorem de insula discedere iubet.
 Antenor navim conscendit et in Achaiam pervenit.
 inde ad Castorem et Pollucem delatus coepit ab his ¹⁵
 postulare, ut Priamo satisfacerent et ei Hesionam
 sororem redderent. Castor et Pollux negaverunt ini-
 uriam Priamo factam esse, Antenorem discedere iu-
 bent. inde Pylum ad Nestorem venit, dixit Nestori
 qua de causa venisset. qui ut audivit coepit Ante- ²⁰
 norem obiurgare, cur ausus sit in Graeciam venire,
 cum a Phrygibus priores Graeci laesi fuissent. An-
 tenor ubi uidit nihil se impetrasse et contumeliose
 [Priamum] tractari, navim conscendit, domum rever-
 sus est. Priamo regi demonstrat, quid unusquisque ²⁵

1 accepit *M* suscepit *G* recepit *R* 2 ueniret *M*
solus | die — uenerit *om.* *G* | ea quae *G* 3 reddatur *MG*
 tantum redderetur *R* 4 tulit eo quod *G* | haec ad se *DV*
om. *M* haec pertinere ad se *G* 5 uidebatur *M* uidebantur
DV | suis *om.* *M* 7 boetiam *M* boeciam *G* | salamina *G*
 9 equum esse diu *G* esse debitum *M* 10 seruitutem *G* | re-
 giam puellam *G* 12 quod] quoniam *M* | sibi *om.* *M* | se
om. *M* 13 iubet et *M* 14 Antenor — peruenit *om.* *G*
 17 sororem *om.* *G* 18 f. e. pr. sed laomedontem eos prius
 lesisse *G* 21 esset *G* 22 Graeci *om.* *M* 23 ubi uidit
ant. *B* ubi audiuit *ant.* *M* antenor ubi audiuit *G* nostrum
scripsi ex B et G | et se et Pr. cont. *F* 24 Priamum *uncis*
inclusi | tractare *M* | ascendit *G* 25 quomodo *MG* quod
H, nos quid.

responderit et quomodo ab illis tractatus sit simul-
que hortatur Priamum, ut eos bello persequatur.

VI. Continuo Priamus filios vocari iubet et
omnes amicos suos Antenorem Anchisen Aenean
5 Ucalegonta Bucolionem Panthum Lamponem et omnes
filios, qui ex concubinis nati erant. qui ut con-
venerunt, dixit eis se Antenorem legatum in Graeci-
ciam misisse, ut hi sibi satisfacerent quod patrem
suum necassent, Hesionam sibi redderent: illos con-
10 tumeliose tractasse *Antenorem* et Antenorem ab eis
nihil impetrasse. verum quoniam suam voluntatem
facere nolissent, videri sibi exercitum in Graeciam
mitti qui poenas repeterent ab eis, ne barbaros Graeci
inrisui haberent. hortatusque est Priamus liberos
15 suos, ut eius rei principes forent, maxime Hectorem,
erat enim maior natu. qui coepit dicere se volunta-
tem patris vindicaturum et Laomedontis avi sui
necem et quascumque iniurias Graeci Troianis fe-
cissent, executurum, ne inpunitum id Graeis foret, sed
20 vereri, ne perficere non possent quod conati essent:
multos adiutores Graeciae futuros, Europam bellicosos
homines habere, Asiam semper in desidia vitam exer-
cuisse et ob id classem non habere.

1 responderet *G* responderit *F* resp. et quom. *om. M.* |
tractatus sit] tractavit *M* 2 hortatus est *M* hic hor-
tatur *G* | Priamum *om. G* 3 uocari] suos *G* 4 anchisen
Eneam *G* 5 Uchalegon *MG* Ucalegonta *B* | Bucolionem
om. M pignalionem *G* nostrum *Mercerius* | panthum *FA*
Talanaim *M* thaphantum *G* | lampotem *M om. G* Lam-
ponem *Mercerius* | et omnes — eis *om. G* 7 se] Sane
M 10 tractantes *MG* tractasse *F* | Antenorem *addidi*
post tractasse, *Dederichus* uoluit contumeliose se, quod habet
F | nil ab eis *G* 11 quod erat *add. M* ante uerum | uo-
luntate id f. (*om. suam*) *M* 13 reperirent *M* | ab eis *om. G*
14 inrisu *M* | liberos] filios *G* 15 maxime *B* 16 autem
MG enim *RV* | uelle ante se *MG, om. alii* 17 uindica-
turum] exequi *G* 18 necem ulcisci *G* 19 executurum
om. G | id *om. G* 20 possent *F, vell. fere* potuissent 23
ob id] ideo *G* | classem *G*.

VII. Alexander cohortari coepit, ut classis prae-
pararetur et in Graeciam mitteretur: se eius rei prin-
cipem futurum, si pater velit: in deorum benignitate
se confidere, victis hostibus laude adepta de Graecia
domum rediturum esse. nam sibi in Ida silva, cum ⁵
venatum abisset, in somnis Mercurium adduxisse Iuno-
nem Venerem et Minervam, ut inter eas de specie
iudicaret: et tunc sibi Venerem pollicitam esse, si
suam speciosam faciem iudicaret, daturam se ei ux-
orem, quae in Graecia speciosissima forma videretur: ¹⁰
ubi ita audisset, optimam facie Venerem iudicasse.
unde sperare coepit Priamus Venerem adiutricem
Alexandro futuram. Deiphobus placere sibi dixit
Alexandri consilium et sperare Graecos Hesionam
reddituros et satisfacturos, si, ut dispositum esset, ¹⁵
classis in Graeciam mitteretur. Helenus vaticinari
coepit Graios venturos, Ilium eversuros, parentes et
fratres hostili manu interituros, si Alexander sibi
uxorem de Graecia adduxisset. Troilus minimus natu
non minus fortis quam Hector bellum geri suadebat ²⁰
et non debere terri metu verborum Heleni. ob quod
omnibus placuit classem comparare et in Graeciam
proficisci.

VIII. Priamus Alexandrum et Deiphobum in
Paeoniam misit, ut milites legerent. ad concionem ²⁵

1 coh. coepit] cohortabatur *M* solus 2 eius addidi
3 futurum] fore *G* | uellet *G* | in deorum] de eius *M* 4
debere *add.* *M* post confidere | laude et de *om.* *M* 5 cum
in uen. *G* 6 somniis *M* 8 iudicasset *M* 9 specio-
sioem *G* fort. speciosissimam 10 speciosior *MG* spe-
ciosissima *edit.* Venet. 1499 fort. qua non in Gr. speciosior
11 optima *G* 12 deberet *M* debere *G* coepit e coniectura
scripsi | priamum *G* 14 cons. Alex. *G* | sperabat *M* | Hes.
Gr. *G* 15 si *om.* *G* | esset] erat *G* 18 interituros] inter-
fecturos *B* 19 natus *M* 20 minimus fortis namque
hectori *M* 21 et *om.* *G* | ob addidi e coniectura 22
clases *G* | comparari *MG* compararem *B*, nos comparare
23 proficisci] mitti *G* 25 poenia *M* peoniam *G* | mittit *G*.

populum venire iubet, commonefacit filios, ut maiores
 natu minoribus imperarent, monstravit quas iniurias
 Graeci Troianis fecissent: ob hoc Antenorem legatum
 in Graeciam misisse, ut sibi Hesionam sororem red-
 5 derent et satis Troianis facerent: Antenorem a Graeis
 contumeliose tractatum neque ab his quicquam impe-
 trare potuisse: placere sibi Alexandrum in Graeciam
 mitti cum classe qui avi *sui* mortem et Troianorum
 iniurias ulciscatur. Antenorem dicere iussit, quomodo
 10 in Graecia tractatus esset. Antenor hortatus est
 Troianos, ne horrescerent, ad debellandam Graeciam
 suos alacriores fecit, paucis demonstravit quae in
 Graecia gesserat. Priamus dixit, si cui displiceret
 bellum geri, suam voluntatem ediceret. Panthus
 15 Priamo et propinquis prodit ea, quae a patre suo
 Euphorbo audierat, dicere coepit si Alexander uxorem
 de Graecia adduxisset, Troianis extremum exitium
 futurum, sed pulchrius esse in otio vitam degere,
 quam in tumultu libertatem amittere [et periculum
 20 inire]. populus auctoritatem Panthi contempsit, re-
 gem dicere iusserunt quid vellet fieri. Priamus dixit
 naves praeparandas esse, ut eatur in Graeciam, uten-
 silia quoque populo non deesse. populus conclama-
 vit per se moram non esse, quo minus regis prae-
 25 ceptis pareatur. Priamus illis magnas gratias egit,
 concionemque dimisit. ac mox in Idam silvam misit,
 qui materiem succiderent, naves aedificarent, Hecto-

1 filios et ut *MG* et *om.* *B* *aliquae* 2 inperarent *G* |
 monstravit *om.* *G* 4 Hesiona, redderetur soror *G* 5 fe-
 cissent *G* 7 in *om.* *M* 8 sui *om.* *libri*, *habet edit.*
Venet. 1499 14 suam — ediceret *om.* *M* 16 euforuo *G*
 euforbo *M* | ut si *MG* si *R* 17 exicium *G* 18 factu-
 rum *M* | pulchrum *MG* pulcrius *VR* | ocio *G* 19 et peric-
 ulum inire *om.* - *V non male* 20 populus — fieri *om.* *G*
 22 ut in gr. eatur *G* ut eant in gr. *M* 23 esse *G* | cla-
 mavit *G* 24 praeceptis regis *G* 25 pareat *M* 26 con-
 tionemque *M* | ac — aedificarent *om.* *M.*

rem in superiorem Phrygiam misit, ut exercitum pararet [et ita paratus est]. Cassandra postquam audiuit patris consilium, dicere coepit quae Troianis futura essent, si Priamus perseveraret classem in Graeciam mittere.

IX. Interea tempus supervenit: naves aedificatae sunt, milites supervenerunt, quos Alexander et Deiphobus in Paeonia elegerant. et ubi visum est navigari posse, Priamus exercitum alloquitur, Alexandrum imperatorem exercitui praeficit, mittit cum eo Deiphobum Aenean Polydamantem imperatque Alexandro, ut primum Spartam accedat, Castorem et Pollucem conveniat et ab his petat, ut Hesiona soror reddatur et satis Troianis fiat: quod si negassent, continuo ad se nuntium mittat, ut exercitum possit in Graeciam mittere. post haec Alexander in Graeciam navigavit adducto secum duce eo, qui cum Antenore iam navigaverat. non multos ante dies quam Alexander in Graeciam navigavit, et antequam insulam Cytheream accederet, Menelaus ad Nestorem Pylum proficiscens Alexandro in itinere occurrit et mirabatur classem regiam quo tenderet. utrique occurrentes aspexerunt se invicem inscii quo quisque iret. Castor et Pollux ad Clytemestram ierant secum Hermionam neptem

2 et ita paratus est *B om. non male V paratus*] perfectus *M* | esset *G* 3 patris consilium *om. G* 4 perseverasset *M* 6 naues] classes *G* 8 phoenia *M* peonia *G* | navigare *libri*, navigari *Dederichus* 10 exercitus *G* | praefecit *MG* praeficit *B* 11 polid. *MG* | ut — petat *om. libri, add. edit. Venet. 1499 pro his rogare D* 13 soror eius *G* 15 exercitus *p. in gr. mitti G* 17 iam navigare sciebat *MG et omnes fere libri*, prius navigabant *R* iam prius navigauerat *edit. Venet. 1499* 19 in ante insulam *add. editiones | cytheriam M citheream G cytheream D et sic infra* 20 accederent *M* | prof. pilum *G* 22 tenderent *G* 23 se ⁿ *om. M* | inscii] in *M* 24 clitemestrem *G* classemtemestrem *M* | hermoniam *G* | neptem suam Helenae *om. M*.

suam Helenae filiam adduxerant. Argis Iunonis dies festus erat his diebus, quibus Alexander in insulam Cytheream venit, ubi fanum Veneris erat: Dianae sacrificavit. hi qui in insula erant, mirabantur classem regiam, interrogabant ab illis, qui cum Alexandro venerant, qui essent, quid venissent. responderunt illi a Priamo rege Alexandrum legatum missum ad Castorem et Pollucem, ut eos conveniret.

X. At Helena vero Menelai uxor, cum Alexander in insula Cytherea esset, placuit ei eo ire. quae de causa ad litus processit. oppidum ad mare est Helaea, ubi Dianae et Apollinis fanum est. ibi rem divinam Helena facere disposuerat. quod ubi Alexandro nuntiatum est Helenam ad mare venisse, conscius formae suae in conspectu eius ambulare coepit cupiens eam videre. Helenae nuntiatum est Alexandrum Priami regis filium ad Helaeam oppidum, ubi ipsa erat, venisse. quem etiam ipsa videre cupiebat. et cum se utrique respexissent, ambo forma sua incensi tempus dederunt, ut gratiam referrent. Alexander imperat, ut omnes in navibus sint parati, nocte classem solvant, de fano Helenam eripiant, secum eam auferant. signo dato fanum invaserunt, Helenam non invitam eripiunt, in navim deferunt et cum ea mulieres aliquas depraedantur. quod cum Helenam abreptam oppidani vidissent, diu pugnaverunt cum Alexandro, ne Helenam eripere posset: quos Alexander fretus sociorum multitudine superavit, fanum expoliavit, ho-

1 filiam *om. MG habet A* | adduxerunt *MG* adduxerant *A* adducentes *R* | Iunonis] io nonus *M* 2 in *om. L* 3 ibique *H* 4 in *om. G* 5 regiam *om. L* 6 uel quid *R* qui *G* 9 At uero hel. *G* 10 esset] uenisset *G* 11 oppidum — Helaea *om. G* | Helaea] helena *L* 12 Ubi dianae *B* ibi d. *LG* 13 decreuerat *G* 15 eius] suo *G* 17 heleam *L* helenam *G* | ubi ipsa *R* u. helena *LG* 19 conspexissent *G* 22 Helenam *om. G* 25 quod ubi *G* arreptam *L* 27 ne — posset *malim expungere, possit L.*

mines secum quam plurimos captivos abduxit, in naves inposuit, classem solvit, domum reverti disposuit, in portum Tenedon pervenit, ubi Helenam maestam alloquio mitigat, patri rei gestae nuntium mittit. Menelao postquam nuntiatum est Pylum, cum Nestore Spartam profectus est, ad Agamemnonem fratrem misit Argos rogans, ut ad se veniat.

XI. Interea Alexander ad patrem suum cum magna praeda pervenit et rei gestae ordinem refert. Priamus gavisus est sperans Graecos ob causam recuperationis Helenae sororem Hesionam reddituros et ea quae inde a Troianis abstulerunt. Helenam maestam consolatus est et eam Alexandro coniugem dedit. quam ut aspexit Cassandra, vaticinari coepit memorans ea quae ante praedixerat. quam Priamus abstrahi et includi iussit. Agamemnon postquam Spartam venit, fratrem consolatus est et placuit, ut per totam Graeciam conquisituri mitterentur ad convocandos Graecos et Troianis bellum indicendum. convenerunt autem hi: Achilles cum Patroclo Euryalus Tlepolemus Diomedes. postquam Spartam accesserunt, decreverunt iniurias Troianorum persequi, exercitum et classem conparare: Agamemnonem imperatorem et ducem praeficiunt. hi legatos mittunt, ut tota Graecia conveniant cum classibus et exercitibus ornati paratique ad Atheniensem portum, ut inde pariter ad Troiam profisciscantur ad defendendas suas iniurias. Castor

1 captivos *om.* *G* | adduxit *G* 4 alloquio mestam mitigavit *G* 5 misit *G* | p. in pilo n. *LG* | Pylum scripsi cum *M* 7 argos *M* argis *LG* | a se *L* 10 ob hanc *G* 11 haesionam *L* 13 consolatur et *G* 14 vaticinare *L* 15 memorans *om.* *G* | praedixit *G* 16 abstrahi *G* 18 conquisitores *V* | mitterent *LV* mitterentur quaesituri *G* 19 pro Graecos *fort.* reges 20 Eurialus *LG* 21 tlepolemus *B* Telepolemus *LG* 23 conparandam fere libri conparari *V* conparare *Mercerius* | et ducem *om.* *G* 25 conveniant *LG* conueniant *B*.

et Pollux in recenti, postquam audierunt Helenam suam sororem raptam, navem conscenderunt et secuti sunt. cum in litore Lesbio navem solverent, maxima tempestate *exorta* nusquam eos comparuisse creditum est, postea dictum est eos immortales factos, itaque Lesbios navibus eos usque ad Troiam quaesitum isse neque eorum usquam vestigium inventum domum renuntiasse.

XII. Dares Phrygius, qui hanc historiam scripsit, ait se militasse usque dum Troia capta est, hos se vidisse, cum indutiae essent, partim proelio interfuisse, a Dardanis autem audisse qua facie et natura fuissent Castor et Pollux. fuerunt autem alter alteri similis capillo flavo oculis magnis facie pura bene figurati corpore deducto. Helenam* similem illis formosam animi simplicis blandam cruribus optimis notam inter duo supercilia habentem ore pusillo. Priamum** Troianorum regem vultu pulchro magnum

* Ioannis Malalae Chronographia lib. V p. 114. Georgii Cedreni Historiarum compendium P. 124. Tzetzes Antehomerica 115—120. Constantini Manassis Compendium Chronicum p. 24 u. 1157 seqq. Iosephus Iscanus de bello Troiano IV 172 seqq.

** Malal. p. 130—136 Meriones, Idomeneus Philoctetes Ajax Locrus Neoptolemus Calchas. Priamus Hector Deiphobus Helenus Troilus Alexander Aeneas [Glaucus *pro hoc scribendum est adiectivum γλαυκός*] Antenor. Hecuba Andromacha Cassandra Polyxena. Isaacius Porphyrogenneta *περὶ τῶν καταλειφθέντων ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου* sub finem: Agamemnon Menelaus Achilles Patroclus Ulixes Diomedes Nestor Protesilaus Palamedes Meriones Idomeneus Ajax Locrus Neoptolemus Calchas Priamus Deiphobus Helenus Troilus Alexander Aeneas Antenor. Hecuba Andromacha Cassandra Polyxena Hector. Iosephus Iscanus IV, 43—171 Priamus Hector Deiphobus Helenus Troilus

2 suam *om.* G | nauim G 3 cumque G | litore L | nauim G 4 oppressi *add.* V correpti *editt. uett. nos* exorta | numquam penitus B 6 esse L 10 troiam captam L 14 similes G 17 notam] *Lessingius maluit* moram.

voce suavi aquilino corpore. Hectorem blaesum candidum crispum strabum pernicipibus membris vultu venerabili barbatum decentem bellicosum animo magno in civibus clementem dignum amore aptum. Deiphobum et Helenum similes patri dissimili natura, Deiphobum fortem Helenum clementem doctum vatem. Troilum magnum pulcherrimum pro aetate valentem fortem cupidum virtutis. Alexandrum candidum longum fortem oculis pulcherrimis capillo molli et flavo ore venusto voce suavi velocem cupidum imperii. Aeneam rufum quadratum facundum affabilem fortem cum consilio pium venustum oculis hilaribus et nigris. Antenor longum gracilem velocibus membris versutum cautum. Hecubam magnam aquilino corpore pulchram mente virili piam iustam. Andromacham oculis claris candidam longam formosam modestam sapientem pudicam blandam. Cassandram mediocri statura ore rotundo rufam oculis micantibus futurorum praesciam.

Alexander Aeneas Antenor Hecuba Andromacha Cassandra Polyxena Agamemnon Menelaus Achilles Patroclus Ajax Locrus et Telamonius Ulixes Diomedes Nestor Protesilaus Neoptolemus Palamedes Podalirius Machaon Meriones Briseis Castor et Pollux. Tzetzes Antehom. 125 — 127 Alexander, 222 — 225 Protesilaus, 353 — 358 Chryseis et Briseis, 397 — 400 Palamedes. Posthom. 362 — 383 Priamus Hecuba Andromacha Cassandra Helenus Deiphobus Aeneas Antenor Troilus, 469 — 480 Achilles Patroclus Antilochus, 492 — 495 Ajax, 504 — 507 Polyxena, 525 — 530 Neoptolemus, 580 — 583 Philoctetes, 651 — 675 Agamemnon Menelaus Nestor Idomeneus Meriones Locrus Calchas Diomedes Ulixes.

1 corpore *add.* *G* ante voce | blesum *LG* 3 magnum *G* 4 in civibus *LG* in civis *suspicitur* *Halmius* | et post dignum *libri*, *expunxi* | amori *A* | aptum] fort. pium 5 dissimiles *G* 6 vatem *om.* *G* 10 Heneam *L* 11 cum *om.* *G* 12 hilar. oc. *G* | et *om.* *LG add.* *A* 14 magnam *om.* *G* 15 iustam piam *G* 18 candidam *add.* *G* ante rufam.

Polyxenam candidam altam formosam collo longo oculis venustis capillis flavis et longis compositam membris digitis prolaxis cruribus rectis pedibus optimis, quae forma sua omnes superaret, animo simplici largam dapsilem.

XIII. Agamemnonem albo corpore magnum membris valentibus facundum prudentem nobilem divitem. Menelaum mediocri statura rufum formosum acceptum gratum. Achillem pectorosum ore venusto membris valentibus et magnis iubatum bene crispatum clementem in armis acerrimum vultu hilari largum dapsilem capillo myrteo. Patroclum pulchro corpore oculis caesiis viribus magnis verecundum certum prudentem dapsilem. Aiaceum Oileum quadratum valentibus membris aquilino corpore iocundum fortem. Aiaceum Telamonium valentem voce clara capillis nigris coma crispa simplici animo in hostem atrocem. Ulixem firmum dolosum ore hilari statura media eloquentem sapientem. Diomedem fortem quadratum corpore honesto vultu austero in bello acerrimum clamoroso cerebro calido impatientem audacem. Nestorem magnum naso obunco longo latum candidum consiliarium prudentem. Protesilaum corpore candido vultu honesto velocem confidentem temerarium. Neoptoleum magnum viriosum stomachosum blaesum vultu

1 polix. *G* pollix. *L* | longam ut altam candidam *G*
 2 compositam *M* composita *LG* 4 animi *G* 6 album *G*
 8 mediocris staturae *G* 10 et om. libri, habet *Mercerius* |
 iubatum *G* 12 mirteo *G* 13 caesiis om. *LG* cereis *M*
 cesiis edit. *Venet.* 1499 | uiridibus *G* uirilibus *L* uiribus *B* |
 magnum *G* corr. pr. m. 14 oleum *M* oyleum *G* ioleum
L 16 thelam. *L* 17 an. simp. *B* | in hoste *G* 18

Olyxten *L* | firmum libri, formosum *Mercerius* 21 chelebro
L 22 nasum *L* | abunco *L* | longo] largum *G* | maximum
 add. *LG* ante candidum, om. *R* 23 candidum *G* 24
 tem. conf. *G* | Neobt. *L* 25 blesum *LG*.

bonum aduncum oculis rotundis superciliosum. Palamedem gracilem longum sapientem animo magnum blandum. Podalirium crassum valentem superbum tristem. Machaonem fortem magnum certum prudentem patientem misericordem. Merionem rufum me-⁵ diocri statura corpore rotundo viriosum pertinacem crudelem impatientem. Briseidam formosam non alta statura candidam capillo flavo et molli superciliis iunctis oculis venustis corpore aequali blandam affabilem verecundam animo simplici piam. 10

XIV. Deinde ornati cum classe Graeci Athenas convenerunt: Agamemnon ex Mycenis cum navibus numero C, Menelaus ex Sparta cum navibus numero LX, Arcesilaus et Prothoenor ex Boeotia cum navibus numero L, Ascalaphus et *Ialmenus* ex Orcho-¹⁵ meno cum navibus numero XXX, Epistrophus et Schedius ex Phocide cum navibus numero XL, Aiax Telamonius ex Salamina adduxit secum Teucrum fratrem, ex Buprasione Amphimachum Diorem Thalpium Polyxe-

XIV. Dictys Cretensis I 17.

1 bonum] toruum O | fort. aduncum naso 3 Polachrium G 7 Bereseidam G Breseidam L 8 molli et flavo G 11 classibus G | Graeci add. A ante Athenas 12 micenis LG | cum et numero fere om. G, in eodem numeri litteris scripti sunt 14 archelaus LG archesilaus V Arcesilaus Mercerius | protenor LG | boetia G 15 Ascolofus L Ascalophus G | alimnus L alumnus G almenus F corr. in edit. Venet. 1499 | orcomoenio L orcomeno G corr. Mercerius 16 Epistropus et scedius LG Epistrophus et schedius edit. Venet. 17 potiden L phodicenno G phocide edit. Venet. | Thel. L | Teucrum G teuchrum L 18 post fratrem fortasse cum Dedericho haec addenda sunt: nauibus XII ex | apud Homerum II. II 557 Aiax Telamonius duodecim naues ducit, Aiax Oileus II 534 quadraginta 19 bublationem L bubationem G bufarasionem F ex Elide Mercerius, nos Buprasione | amphimacum G amphibachum L | dorium LG, corr. Mercerius | tesium L thesium G Thalpium Mercerius | polix. LG | fort. Amphimachus Diore etc.

num cum navibus numero XL, Nestor ex Pylo cum navibus numero LXXX, Thoas ex Aetolia cum navibus numero XL, Nireus ex Syme cum navibus numero LIII, Ajax Oileus ex Locris cum navibus numero XXXVII,
 5 Antiphus et Phidippus ex Calydna cum navibus numero XXX, Idomeneus et Meriones ex Creta cum navibus numero LXXX, Ulixes ex Ithaca cum navibus numero XII, Eumelus ex Pheris cum navibus numero X, Protesilaus et Podarces ex Phylaca cum
 10 navibus numero XL, Podalirius et Machaon Aesculapii filii ex Tricca cum navibus numero XXXII, Achilles cum Patroclo et Myrmidonibus ex Phthia cum navibus numero L, Telepolemus ex Rhodo cum navibus numero IX, Eurypylus ex Ormenio navibus
 15 numero XL, Antiphus et Amphimachus ex Elide navibus numero XI, Polypoetes et Leonteus ex Argisa

1 pilo G philo L | Nestori ab Homero II 602 nonaginta naues tribuuntur 2 etholia G 3 Uenerius G Onerius L | eximina L eximi G, id est: Nireus ex Syme | quinquaginta tribus G Homerus II 671 ei tres naues tribuit 4 cyleus L 5 antippus philippus LG thoas G toas L Anthippus phidippus thoas edit. Venet. Antiphus Phidippus Mercerius | caledonem L caledonae G om. Mercerius, ex Calydna Dederichus 7 uxiles L | itacha LG 8 XII] XL G | Aemelius ex pyrgis L Emeleus ex pürgis G corr. Mercerius. Eumelus apud Homerum II 713 undecim naues habet 9 Protelaus G | protharchus L potarcus G Podarces Mercerius | pylaca LG corr. Mercerius 10 Prodalirius L | maachon G | excolaphi filii L excolapifisi G 11
 0
 textrici G extrici L ex Tricca Mercerius | XXX ilibus G, apud Homerum II 733 ei triginta naues tribuuntur 12 post Patroclo add. G: nauibus numero L simul ex, om. postea nauibus L | et om. G | mirmidonibus LG | pthia (pithia sec. m.) L thaphia G Phthia Mercerius 13 Thelepomus L telepolemus G corr. in edit. Venet. | rodo LG 14 Euripilus LG | orcomeno L orco G Ormenio Dederichus 15 XLX G | Antippus G Xantippus L Antiphus Mercerius | amphimachus LG | iliden LG Elide edit. Venet. 16 Polibetes L polibetis G Polypoetes et Leonteus Mercerius | leontius LG | larisa fere omnes libri, dothonia F, Argissa Daceria.

navibus numero XL, Diomedes Euryalus Sthenelus ex Argis navibus numero LXXX, Philoctetes ex Melibea navibus numero VII, Guneus ex Cypho navibus numero XXI, Prothous ex Magnesia navibus numero XL, Agapenor ex Arcadia navibus numero 5 XL, Menestheus ex Athenis navibus numero L. hi fuerunt duces Graecorum numero XLVIII, qui adduxerunt naves numero mille CXXX.

XV. Postquam Athenas venerunt, Agamemnon duces in consilium vocat, conlaudat hortatur, ut 10 quam primum iniurias suas defendant. rogat, si cui quid placeat suadetque, ut, antequam proficiscerentur, Delphos ad Apollinem consulendum mitterent: cui omnes adsentiunt. cui rei praeficitur Achilles, hic cum Patroclo proficiscitur. Priamus 15 interea, ut audivit quia hostes parati sunt, mittit per totam Phrygiam qui finitimos exercitus adducant, domique milites magno animo comparat. Achilles cum Delphos venisset, ad oraculum pergit: et ex adyto respondetur Graecos victuros, decimoque anno Troiam 20 capturos. Achilles res divinas, sicut imperatum est,

1 XL] LX G | Eurialus LG | tenelus G exteleneus L
 2 exergis L | philoctites G fylopetes L 3 melibea G
 moeliboea L | cypro LG Cypho Mercerius, apud Homerum
 II 748 Guncus uiginti duas naues habet 4 prothoclus L
 prothoclius G Prothous Mercerius 5 archadia LG 6
 XXI G | Cernus ex pilo nauibus numero XXII add. L |
 Mensteus L Mnestheus G. Praeterea commemorantur ab
 Homero II 494 Peneleus Leitus Clonius simul cum Arcesilao
 et Prothoenore, u. 540 Elephenor ex Euboea, u. 627 Mege e
 Dulichio cum nauibus quadraginta uterque 8 centum
 mille XX G 11 rogat ut si G 12 quid om. G 13
 delfos et appollinam (a corr. ex e) L | de tota re add. G
 post consulendum | mitterent H mitti G 14 ass. G | praefertur
 G praeficitur—Patroclo om. L 18 denique G | militi-
 bus L | cum Achilles G 19 peruenisset G | et om. G | auditu
 LG adito FV etiam infra 20 respondit G | X^o quoque G.

fecit. et eo tempore venerat Calchas Thestore natus
 divinus. dona pro Phrygibus a suo populo missus
 Apollini portabat, simul consuluit de regno rebus-
 que suis. huic ex adyto respondetur, ut cum Argi-
 5 vorum classe militum contra Troianos proficiscatur
 eosque sua intellegentia iuuet, neve inde prius dis-
 cedant, quam Troia capta sit. postquam in fanum
 ventum est, inter se Achilles et Calchas responsa
 contulerunt, gaudentes hospitio amicitiam confirmant,
 10 una Athenas proficiscuntur, perveniunt eo. Achilles
 eadem in consilio refert, Argivi gaudent, Calchantem
 secum recipiunt, classem solvunt. cum eos ibi
 tempestates retinerent, Calchas ex augurio respondet,
 uti revertantur et in Aulidem proficiscantur. pro-
 15 fecti perveniunt. Agamemnon Dianam placat dicit-
 que sociis suis, ut classem solvant, ad Troiam iter
 faciant. utuntur duce Philocteta, qui cum Argo-
 nautis ad Troiam fuerat. deinde applicant classem
 ad oppidum quod sub imperio Priami regis erat, et
 20 id expugnant, praedaeque facta proficiscuntur. veni-
 unt Tenedum, ubi omnes occidunt. Agamemnon
 praedam divisit, consilium convocavit.

XVI. Inde legatos ad Priamum mittit, si velit
 Helenam reddere et praedam quam Alexander fecit
 25 restituere. legati eleguntur Diomedes et Ulixes, hi
 ad Priamum proficiscuntur. dum legati mandatis
 parent, mittuntur Achilles et Telephus ad praedan-

1 calcas *hic et saepius G* chalchas *L* | *C u. G* | testore *G*
 de nestore *L* 2 Nam troianus fuit *add. L ante* diivinus 3
 port. Ap. *G* | suisque rebus *L* 4 ex auditu *G* exa ditu *L*
 6 iuuet *F* iussit *LG* | ne vel *LG* ne vere *F* scripsi neve |
 discedat *F* 8 Achilles *om. G* | chalcas *L* 9 gaudente *G*

10 eo] et *G* et *L* 11 calcantem *LG* 12 eas *L* 13
 tempestatem *G* | respondet *B* respondit *LG* 14 ut *G*
 17 faciunt *G* | filoctote *L* filocita (*corr. ex* filoceta) *G* 18
 iuerat *O* 19 erat *R* esset *LG* est *F* 22 praeda *L*
 23 uelit *M* uellet *LG* 25 eliguntur *L* 26 mandato *G*.

dam Mysiam. ad Teuthrantem regem veniunt prae-
damque faciunt. Teuthras cum exercitu superveniunt.
quem Achilles fugato exercitu vulnerat: quem iacen-
tem Telephus clipeo protexit, ne ab Achille inter-
ficeretur. commemorant inter se hospitium, quod 5
Telephus cum adhuc puer erat, a patre Hercule pro-
genitus, a Teuthrante rege hospitio receptus est.
Diomedem regem ferunt eo tempore venantem cum
equis potentibus et feris ab Hercule interfectum
Teuthranti regnum totum tradidisse: ob hoc eius 10
filium Telephum ei subpetias venisse. quod cum
Teuthras intellexeret se eodem vulnere mortem effu-
gere non posse, regnum suum Mysiam vivus Telepho
tradidit et eum regem ordinavit. tum regem Teu-
thrantem Telephus magnifice sepelivit. suadet ei 15
Achilles, ut novum regnum conservet: ait plus multo
eum exercitum adiuvaturum, si *commeatum* frumenti
exercitui praepararet, quam si ad Troiam iret. itaque
Telephus remanet. Achilles cum magno praedae
commercio ad exercitum Tenedum revertitur, Aga- 20
memnoni rem gestam narrat, Agamemnon adprobat
conlaudat.

1 misiam L mesiam G | theutrantem LG | perueniunt
G 2 theutras G theutrans L | superuenit G 3 uul-
neravit G 4 thelephus clypeo eum pr. L 5 post inter-
ficeretur G: Commemorant inter se hospicium quod thelephus
eum adhuc puer erat, L: Eo enim tempore telephus adhuc
puer erat 7 theutra L theutrante G 8 ferunt om. G
add. post feris | uexantem libri, corr. Mercerius | cum om. L
9 equi G quosque L | potente efferis L 10 theutrantem-
que G theutrantique L | regem G | tutum G | reddidisse
LG tradidisse A 11 supp. G 12 intellig. L 14 et
L in marg. | eumque G | ordinat L | tunc — ei L in
marg. 15 suadetque G 16 ait] et G 17 adiuturum
G | commeatis (is corr. in u) L commeato G, scripsi com-
meatum | frumento G 18 exercitui prepararet L quotannis
de eo regno eos adiuuet G, malim compararet | iret] eat G
19 magna L 20 cum exercitu ad ten. G 21 Agamem-
non om. L | appr. G.

XVII. Interea legati missi ad Priamum veniunt. Ulixes mandata Agamemnonis refert, postulat, ut Helena et praeda reddatur satisque Graecis fiat, ut pacifice discedant. Priamus iniurias Argonautarum commemorat, patris interitum, Troiae expugnationem et Hesionae sororis servitutem, denique Antenorem legatum cum miserit, quam contumeliose ab eis tractatus sit, pacem repudiat, bellum indicit, Graecorum legatos de finibus repelli iubet. legati in castra Tenedum revertuntur renuntiantes responsum. res consulto geritur.

XVIII. Aderant vero ad auxilium Priamo adversus Graecos ducatores hi cum exercitibus suis, quorum nomina et provincias insinuandas esse duximus: de Zelia Pandarus Amphius Adrastus, de Colophonia Mopsus, de Phrygia Asius, de Caria Amphimachus Nastes, de Lycia Sarpedon Glaucus, de Larisa Hippothous et Cupesus, de Ciconia Euphemus, de Thracia Pirus et Acamas, de Paeonia Pyraechmes

XVIII. Dictys Cretensis II 35

2 mandata scripsi cum F conlaudat LG | refert G is in quid L 3 et praeda om. G | Graecis] regi G 4 pacifice] cum pace F^t 6 hesionem L 7 commiserit (o corr.

in u) L 8 tractus L 9 expelli G discedere F 11 consulto M consultum G consultim L 13 grecos V om. LG 15 amphion L ampon G, scripsi Amphius | adractus G | de colofonia libri, an de Arisba scribendum? 16 Mopsus add. Mercerius | de Phrygia e coniectura adieci | masius LG scripsi Asius | de om. LG habet V | caras LG caris V, Caria uidetur correxisse Dederichus 17 de helyconia eufemus add. L post Amphimachus | nesteus L Mnneus G Nastes Mercerius | licia LG | clausus G claucus L glaucus F | post Glaucus add. G: de eliconia eufenus 18 hippotus G hipotus L Hippothous Mercerius | ciconia B cixonia LG | remus LG 19 tracia LG | pirus R pirrus B pileus L phylemus G | alcanus L calcamus G Acamas Mercerius | phoenia L | pretemeseus tropeus L praetemesus teropeus G loemer et astropeus F Pyraechmes Asteropaeus Dederichus.

et Asteropæus, de Phrygia Ascanius et Phorcys, de Maeonia Antiphus et Mesthles, de Paphlagonia Pylæmenes, de Aethiopia Perses et Memnon, de Thracia Rhesus et Archilochus, de Adrestia Adrastus et Amphius, de Alizonia Epistrophus et Odius. his ductoribus et exercitibus qui paruerunt praefecit Priamus principem et ductorem Hectorem, dein Deiphobum Alexandrum Troilum Aenean Memnonem. dum Agamemnon consulit de tota re, ex Cormo advenit Naupli filius Palamedes cum navibus XXX. ille excusavit se morbo adfectum Athenas venire non potuisse: quod venerit, cum primum potuerit, gratias agunt rogantque eum in consilio esse.

XIX. Deinde cum Argivis non constaret exeundum ad Troiam clam noctu an interdiu foret, Palamedes suadet et rationem reddit luce in Troiam escensionem fieri oportere et manum hostium deduci.

1 post Ascanius L: Xantypphus et merceres. Deboætia sanias asamaus et porcius, G: xatippus et merceres: De boætiasanias asimaus et phortus, *deinde L et G*: de boetino epystropolis (epistropilis G) et boetius, *in quibus Epistrophus et Odius, qui infra appellantur, videntur latere* 2 pafaconia F pafadonia L plafaconia G | philemoenis L phillemenis G de Paphlagonia Pylæmenes *Mercerius* 3 aethyopia L | menno G | tracia G thraccia L 4 heseus LG | archilogus L argilogus G Rhesus et Archilochus *Mercerius* | agrestia LG Adrestia *Mercerius* | adarastus L 5 ampius L | alizonia LG | Odius et *add. Dederichus, posui post Epistrophus | aepistrophus L Commemorantur praeterea ab Homero II 816 Hector, 820 Aeneas Archelochus Acamas e Dardania, 858 Chromis et Ennomus* 6 pararunt L parent G paruerunt *Dederichus* 7 *deinde G* 9 *consoluit (o corr. in u) L* 10 palamedis L 11 aff. G | posse GL (corr. in potuisse) 12 quo L quo G | aduenerit G | potuerit L 13 rogant itaque L 14 Deinde — foret om. G | exeundi L exeundum V 15 interdiem fieret L 16 suadet rationem reddit G sua detractioe r. L | luce om. G | ad tr. L de troia G | 17 excess. LG, scripsi escensionem.

itaque omnes ei adsentiunt. consulte Agamemnonem
 praeficiunt. legatos ad Mysiam ceterisque locis mit-
 tunt, ut exercitui commeatus subportandos curent,
 Thesidas Demophoontem et Acamantem et Anium: deinde
 5 exercitum ad concionem convocat conlaudat imperat
 hortatur monet diligenter, ut dicto obaudientes sint.
 signo dato naves solvunt, tota classis ad latitudinem
 accedit ad Troiae litora. Troiani fortiter defendunt.
 Protesilaus in terram excursionem facit fugat caedit.
 10, cui Hector obviam venit et eum interfecit, ceteros
 perturbat. unde Hector recedebat, ibi Troiani fuga-
 bantur. postquam magna caedes utrimque facta est,
 advenit Achilles. is totum exercitum in fugam vertit,
 redegit in Troiam. nox proelium dirimit. Agamem-
 15 non exercitum totum in terram educit, castra facit.
 postera die Hector exercitum ex urbe educit et in-
 struit. Agamemnon contra clamore magno occurrit.
 proelium acre iracundumque fit, fortissimus quisque
 in primis cadit. Hector Patroclum occidit et spoliare
 20 parat. Meriones eum ex acie, ne expoliaretur, eri-
 puit. Hector Merionem persequitur et occidit. quem
 cum similiter spoliare vellet, advenit subpetias Me-
 nestheus, Hectori femur sauciat, saucius quoque multa
 milia occidit et perseverasset Achivos in fugam mit-

1 ei om. G | consulta G 2 ceterisque locis libri
 praeter O, qui habet ceterosque locos 3 exercitum ad L
 fort. ut exercitui in commeatu subportando succurrant | sub-
 portando A | succurrunt A curant L 4 hesidam LG
 Thesidas Mercerius | demorantem et anium L commorante
 et annum uertentes G Demophoontem Athamantem Mer-
 cerius, et Acamantem Dederichus 5 uocat G 6 essent LG
 sint BF 7 in] ad M | latitudine G 8 troiam LG troiae
 M troiana A | littora LG 14 redegit F rediit LG 15
 totum om. G 16 exerc. ed. hector et G (om. ex urbe)
 18 que om. L | quisquis L 19 et om. L 20 Quem
 merion L Mnereon G | spoliaretur G 22 similiter om. G |
 suppecias mnnesteus G 23 quoque] quod L.

tere, nisi obuius illi Ajax Telamonius fuisset. cum quo cum congredetur, cognovit eum esse de sanguine suo, erat enim de Hesiona sorore Priami natus. quo pacto Hector a navibus ignem removeri iussit et utrique se invicem remuneraverunt, et amici dis- 5 cesserunt.

XX. Postera die Graiugenes inducias petunt. Achilles Patroclum plangit, Graiugenes suos. Agamemnon Protesilaum magnifico funere effert ceterosque sepeliendos curat. Achilles Patroclo ludos fune- 10 bres facit. dum induciae sunt, Palamedes non cessat seditionem facere: indignum regem Agamemnonem esse, qui exercitui imperaret. ipse coram exercitu multa sua studia ostendit: primum suam excursionem castrorum munitionem vigiliarum circuiti- 15 onem signi dationem librarum ponderumque dimensionem exercitusque instructionem. haec cum a se orta essent, non aequum esse, cum a paucis imperium Agamemnoni datum sit, eum omnibus qui postea convenissent imperare, praesertim cum omnes ingenium vir- 20 tutemque expectassent in ducibus suis. dum Achivi de imperio inter se vicissim certant, proelium post biennium repetitum est. Agamemnon Achilles Diomedes Menelaus exercitum educunt. contra Hector Troilus Aeneas occurrunt. fit magna caedes, ex 25 utraque parte fortissimi cadunt: Hector Boetem

1 aia telemonius G | uenisset L 2 cum om. L 3
natus priami G 4 iubet G 8 graiugenesque G 9
protelaum G 10 funebres ludos G 13 imperat L tum
et indoctum L indocto G 14 excursionem L excussionem
G, scripsi excursionem 15 castrorum] suam L 17 orta
LG acta Mercerus 18 ut cum LG 19 dat. Ag. L |
esset LG sit M | uenissent G 20 ingenio L | uirtutum-
que G 22 inuicem certantur G 25 occurrunt. Et magna
cedes utrimque facta est fortissimi cadunt G 26 Boetem G
beotem L.

Arcesilaum Prothoenorem occidit. nox proelium dirimit. Agamemnon noctu in consilium omnes duces convocat suadet hortatur, ut omnes in aciem prodeant et maxime Hectorem persequantur, quia de
 5 his aliquos duces fortissimos occidit.

XXI. Mane facto Hector Aeneas Alexander exercitum educunt. omnes duces Achivorum prodeunt. fit magna caedes. multa milia invicem Orco dimittuntur. Menelaus Alexandrum persequi coepit:
 10 quem respiciens Alexander sagitta Menelai femur transfigit. ille dolore commotus pariter cum Aiace Locro non cessant eum persequi. quos ut vidit Hector instanter fratrem suum persequi, subpetias cum Aenea ei venit. quem Aeneas clipeo protexit,
 15 et de proelio ad civitatem secum adduxit. nox proelium dirimit. Achilles postera die cum Diomede exercitum educit. contra Hector et Aeneas. fit magna caedes: Hector Orcomeneum Ialmenum Epistrophum Schedium Elephenorem Dioren Polyxenum
 20 duces occidit, Aeneas Amphimachum et Nireum, Achilles Euphemum Hippothoum Pylaeum Astero-
 paeum, Diomedes Antiphum Mesthlem. Agamemnon ut vidit duces fortissimos cecidisse, pugnam revo-

1 archilocum LG arcisilaum M, unde Arcesilaum restitui | protenorem LG 2 Agamemnon — occidit om. L 7 duces om. G | Argiuorum G 8 invicem om. G | Orco dimittuntur] morte dirimuntur G interimuntur M 12 cessat G 14 ei supp. cum enea superu. G 15 et secum G 18 orcomenen LG | palamonem LG Ialmenum Dederichus | epistrophum LG 19 scedium LG | cleo liel phenorem L helpidorem G | dorium LG | polix. LG 20 Eneam G | amphimachum G enphimachum L | nerium M metum G (om. et) moetum L, in margine et nereum 21 euphenum G eufemum L | hypotum G hypotum L | phileum G om. L Pyleum Mercerius | asterium L astoreum G Astero-paeum Dederichus 22 xantippum LG Antiphum Dederichus |
 na
 mesten L mnestorem G Mesthlem Mercerius 23 duces om. G, sup. lin. add. L.

cavit. laeti Troiani in castra revertuntur. Agamemnon sollicitus duces in consilium vocavit, hortatur, ut fortiter pugnarent neque desisterent, quoniam maior pars ex suis superata sit, sperare se exercitum ex Mysia cotidie superventurum.

XXII. Postera die Agamemnon totum exercitum et omnes duces in pugnam prodire coegit. contra Troiani. fit magna caedes, acriter ex utraque parte pugnatur, multa milia hinc et inde cadunt nec differebatur pugna, ita ut continuis LXXX diebus ¹⁰ animose pugnatum sit. Agamemnon ut vidit multa milia cotidie occidi neque sufficere mortuos sine intermissione funerari, misit legatos Ulixen et Diomedem ad Priamum, ut indutias in triennium peterent, ut suos funerarent, vulneratos curarent, naves ¹⁵ reficerent, exercitum compararent, commeatum conueherent. Ulixes et Diomedes noctu ad Priamum vadunt [legati]. occurrit illis ex Troianis Dolon. qui cum interrogaret, quid ita armati noctu ad oppidum venissent, dixerunt se ab Agamemnone legatos ²⁰ ad Priamum missos. quos ut audivit Priamus venisse et desiderium suum exposuisse, in consilium omnes duces convocat, quibus refert legatos venisse ab Agamemnone, ut indutias in triennium peterent. Hectori suspectum videtur quod tam longum tempus ²⁵

1 troiani leti G 2 in cons. d. convocat G 3 ut om. G 5 cotid. ex. de moesia sup. G 6 die sup. lin. add. L 8 ex. u. p.] utrimque G 10 adeo ut G 11 animose om. G 12 cadere G 13 Ulixen et Diomedem om. L 14 in] ad L | peterent. Ulixes et diomedes ad Priamum veniunt. Inducias sicut inperatum est postulant ut L 15 funerare possent et curare et G 16 reficerent et G | repararent G | commeatusque G | conueherent (superscr. subueherent) L pararent G 18 leg. ad Pr. G legati om. A non male 19 interrogarentur G | quor L quid G 21 missos esse G 23 convocavit q. r. l. ab ag. venisse et i. in tr. petere G 25 quia L | tam om. LG habet R.

postulassent. Priamus dicere imperat, quid cuique videatur. omnibus placitum est indutias in triennium dare. interim Troiani moenia renovant, suos quisque saucios *curant*, mortuos cum ingenti honore
5 sepeliunt.

XXIII. Tempus pugnae post triennium supervenit. Hector et Troilus exercitum educunt. Agamemnon Menelaus Achilles et Diomedes etiam ipsi exercitum educunt. fit magna caedes. Hector in
10 prima acie Phidippum et Antiphum duces interfecit, Achilles Lycaonem et Phorcyn occidit et ex cetera plebe multa milia ex utraque parte cadunt. acriter pugnatur diebus continuis XXX. Priamus ut vidit multos de suo exercitu cecidisse, mittit legatos ad
15 Agamemnonem, ut indutias peterent mensibus VI et ex consilii sententia Agamemnon concedit indutias. tempus pugnae supervenit. acriter per duodecim dies pugnatur. multi duces fortissimi hinc et inde cadunt, plures vulnerantur, plurimi in curatione
20 moriuntur. Agamemnon mittit ad Priamum legatos et triginta dierum indutias postulat, ut funerare mortuos suos possit. Priamus consulte fecit.

XXIV. At ubi tempus pugnae supervenit, Andromacha uxor Hectoris in somnis vidit Hectorem

1 cui^a L 2 uideretur G 3 dare] petere G | Interea m. tr. G | quisque om. L 4 saucios curant om. G curant om. L, habent editt. uett. | mortuos om. LG, addidi ex R 5 funerant G 6 pugnae om. G 7 post educunt add. G cum enea mennone. Contra 8 etiam ipsi ex. ed.] concurrunt G 10 duces interfecit ph. et antippum et merionem G philippum et antypphum L 11 lyconium L licaonem G | euforbium G euforbium L et euforbium V phorcium F Phorcyn e coniectura scripsi | cetera ex G 12 m. m. hominum G | p. a. c. d. G 14 multa milia hominum G 15 et om. G 16 ex om. L | ex consilio (om. sententia) G 17 per dies XII G 20 legatos] nuntium G 22 possint G | annuitque add. editt. uett. post fecit 23 Ut dies pugnae G 24 ne hector in p. procederet G.

non debere in pugnam procedere: et cum ad eum visum referret, Hector muliebria verba abicit. Andromacha maesta misit ad Priamum, ut ille prohiberet, ne ea die pugnaret. Priamus Alexandrum Helenum Troilum et Aenean in pugnam misit. 5 Hector ut ista audivit, multa increpans Andromacham arma ut proferret poposcit nec retineri ullo modo potuit. maesta Andromacha summissis capillis Astyanactem filium protendens ante pedes Hectoris eum revocare non potuit. tunc planctu 10 femineo oppidum concitat, ad Priamum in regiam currit, refert quae in somnis viderit velle Hectorem ueloci saltu in pugnam ire, proiectoque ad genua Astyanacte filio suo eum revocare mandat. Priamus omnes in pugnam prodire iussit, Hectorem retinuit. 15 Agamemnon Achilles Diomedes Ajax Locrus ut viderunt Hectorem in pugna non esse, acriter pugnaverunt multosque duces de Troianorum numero occiderunt. Hector ut audivit tumultum Troianosque in bello saeve laborare, prosiluit in pugnam. stā- 20 timque Idomeneum obtruncavit, Iphinoum sauciavit, Leonteum occidit, Stheneli femur iaculo figit.

tor

2 hector] haec L | abicit] dicit esse G 3 ille M
 illi LG illum F Hectorem V | prohibeat LG prohiberet
 FV 4 hel. alex. G 5 et om. G. | memnonem add. G post
 Aenean | in p. misit] arcessiri iubet. ut illi in p. prodirent
 G 6 agnuit multum G 7 ut arma proferet G | retinere
 LG retineri M 8 ulmodo G | maesta — potuit om. L |
 summissis capillis om. V 9 astianactem G 10 eum
 om. G add. O 11 oppidum] urbem G 12 refert quod G |
 uideret L uiderat et G | nelle in pugnam — omnes om. G
 13 ienua L 14 adstantes L 15 in p. omnes L | pro-
 dire] reuocari L | retineri G 16 diomedes achilles G |
 locrius L 17 in pugna om. G | esse] prodire G 18 occiderunt]
 interfecerunt G 19 tumultum] ululatum G | troianosque
 om. G 20 seui L et seue G | troianos add. G ante labo-
 rare | pugna L 21 idumeneum LG | obtruncat — sauciat G |
 iphiclum L yphiclum G Iphinoum Mercerius 22 stenelei
 G steneleum L | ia. fe. LG f. i. F | quem add. G post figit.

Achilles ut respexit multos duces eius dextera cecidisse, animum in eum dirigebat, ut illi obvius fieret. considerabat enim Achilles nisi Hectorem occideret plures de Graecorum numero eius dextera perituros. 5 proelium interea concluditur. Hector Polypoetem ducem fortissimum occidit dumque eum spoliare coepit, Achilles supervenit. fit pugna maior, clamor ab oppido et a toto exercitu surgit. Hector Achillis femur sauciavit. Achilles dolore accepto magis eum 10 persequi coepit nec destitit, nisi eum occideret. quo interempto Troianos in fugam vertit et maxima caede laesos usque ad portas persequitur: cui tamen Memnon restitit. et inter se acriter pugnaverunt, laesi utrique discesserunt. nox proelium dirimit. 15 Achilles saucius de bello rediit. noctu Troiani Hectorem lamentantur, Graingenaes suos.

XXV. Postera die Memnon Troianos educit contra Graecorum exercitum. Agamemnon exercitum consulit suadetque indutias duum mensium postu- 20 lari, ut suos quisque sepelire possit. legati ad Priamum Troiam proficiscuntur, venientes desiderium prosecuti sunt, duum mensium indutias accipiunt.

XXV. Dictys Cretensis I 19

1 Quem ut resp. ach. G | multos duces eius dextera cecidisse] et tot ab eo duces interfectos G 2 illum dirigit G | fieret nec aliud in mente achillis est nisi ut hectorem comprehendat G 5 multa milia hominum interea trucidantur acre *add. G ante* proelium | interea *om. G* | poliboetem G poblibeten L 6 Et cum eum spoliare coepisset G 7 cupit B 8 ab] ex G | achilli L achilles G 9 sauciat G 10 desistit G 12 c. eos G | portam G | persequitur] fudit G | cui tamen] civitatem L 13 Memnon] non G | resistit et illi acriter inter se certauerunt lesi G 15 saucius *om. G* | redit G 16 Gr. suos *om. G* 17 educit M eduxit LG 19 consuluit L 20 unusquisque L | posset G | priamum *addidi ex M.*

Priamus Hectorem suorum more ante portas sepelivit ludosque funebres fecit. dum indutiae sunt, Palamedes iterum non cessat de imperio conqueri. itaque Agamemnon seditioni cessit et dixit se de ea re libenter laturum, ut quem vellent imperatorem 5 praeficerent. postera die populum ad concionem vocat, negat se umquam cupidum imperii fuisse, animo aequo se accipere, si cui vellent dare; se libenter cedere: satis sibi esse, dum hostes ulciscantur et parvi facere cuius id opera fiat. se tamen 10 regnum Mycenis habere, iubet dicere, si cui quid placeat. Palamedes prodit, suum ingenium ostendit. itaque Argivi libenter ei imperium tradunt. Palamedes Argivis agit gratias, imperium accipit administrat. Achilles vituperat imperii commutationem. 15

XXVI. Interea indutiae exeunt. Palamedes ornatum paratumque exercitum educit instruit hortatur: contra Deiphobus. pugnatur acriter a Troianis. Sarpedon Lycius cum suis impressionem in Argivos facit caedit prosternit. obuius ei fit Tlepolemus Rhodius, sed diu stando pugnandoque male vulneratus 20

1 ante portam suo more magnifice sepeliuit G 2 cui f. 1. facit G | fecit H facit *rell.* 3 cong. de imp. G conquiri LG conqueri FV 4 cedicioni G | de eam rem L 5 imp. praef.] imperaret L 7 negatque G 8 fort. scribendum si cui alii | se libenter cedere F, om. L (habet: sufficere sibi exercitum Troiae) ac se libenter accipere G 9 Satis sibi esse dum hostes ulciscantur et paruit facere cuius id opere fiat G om. L 10 opera FV ope *Mercerius* | sed t. L 11 mic. regn. G | quid om. G 12 placet G | sua ingenia L | et ostendit LG et om. M 13 achiui ut argiui G | libenter om. G | trad. ei imp. G 14 gr. ag. G | amministrat G 16 Interea om. L 17 ornatum paratumque] ornatur L | educit om. L educat G 18 idem fecit add. G post contra | deiphobum L 19 lucius L litius G

20 multos add. G post prosternit | ei obuius fuit G | lepolemus ^{neopt} L ne optolemus G | rodus LG triptolemus r. A 21 ac pugnando G.

cadit. succedit Pheres Admeti filius proelium re-
 stituit diuque cum Sarpedone comminus pugnando
 occiditur. Sarpèdon quoque vulneratus de proelio
 recedit. itaque per aliquot dies proelia fiunt, ex
 5 utraque parte multi ductores occiduntur sed plures
 a Priamo. Troiani mittunt legatos, indutias postu-
 lant, ut mortuos sepeliant, saucios curent. Pala-
 medes indutias facit in annum, mortuos utrique
 sepeliunt, saucios curant. fide data ultro citroque
 10 in oppidum et castra Argivorum commeant. Pala-
 medes Agamemnonem legatum mittit ad Thesidas
 Acamantem et Demophoontem, quos legatos Aga-
 memnon praefecerat, ut commeatus compararent et
 frumentum de Mysia a Telepho acceptum subpor-
 15 tarent. ut eo venit, seditionem Palamedis narrat.
 illi moleste ferunt, Agamemnon ait se moleste non
 ferre, sua voluntate esse factum. interea naves on-
 erandas curat Palamedes, castra munit, turribusque
 circumdat. Troiani exercitum exercent, murum dili-
 20 genter instaurant, fossam et vallum addunt, cetera
 diligenter comparant.

XXVII. Postquam anni dies venit, quo Hector
 sepultus est, Priamus et Hecuba et Polyxena ceteri-

1 cecidit *G* | perseus *F* feres *L* | adasmeste *L* admeste
G Admeti *Peiper* 2 dumque *G* 3 Sarp. male mulcta-
 tus *G* 4 rediit *G* | aliquod *G* | ex utr. p.] utrique *G* 5
 ductores et multi *G* 6 legatos ut *L* | ind. post.] ut inducias
 faciant *G* 7 ut—annum *om. L* ut *om. G* 8 mortuos utri-
 que] suosque *G* 9 fide magna ultra *G* 10 in *add. L*² |
 argium *L* | commeunt *G* 11 tesidas *L* 12 et achaman-
 tem *G* agamemnonem *L* | demofontem *LG* | legatus *G* 13
 compararetur *LG nostrum R* 14 subportent *LG, nostrum*
Mercerius 15 ut eo uenerunt *G* hii ubi ueniunt *L* ut eo
 uenit *F* | narrant *LG* narrat *B* 16 ille m. fert *LG, nostrum F*
 17 suaque u. id f. e. *G* interea *om. L* | Pal. n. comparandas
 curat *G* | onerandas *M* honorandas *L* 19 querunt troiani
 quare exercitum exercent quur murum *L* 20 sarciant *G* |
 fossas *G* 22 quo *sup. et L* 23 hecuba *G* aecuba *L*
 ceterique] et alii *G*.

que Troiani ad Hectoris sepulchrum profecti sunt. quibus obuius fit Achilles: Polyxenam contemplatur, figit animum, amare vehementer eam coepit. tunc ardore compulsus odiosam in amore vitam consumit et aegre ferebat ademptum imperium Agamemnoni ⁵ sibi que Palamedem praepositum. cogente amore Phrygio servo fidelissimo mandata dat ferenda ad Hecubam et ab ea sibi uxorem Polyxenam poscit: si dederit, se cum suis Myrmidonibus domum rediturum, quod cum ipse fecerit, ceteros porro ductores ¹⁰ idem facturos. servus proficiscitur ad Hecubam conuenit mandata dicit. Hecuba respondit velle se, si Priamo placeat viro suo: dum ipsa cum Priamo agat, servum reverti iubet. servus Achilli quid egerit nuntiat. Agamemnon cum magno comitatu ¹⁵ ad castra revertitur. Hecuba cum Priamo de conditione Achillis conloquitur. Priamus respondet fieri non posse, non ideo, quod eum indignum adfinitate existimet, sed si ei dederit et ipse discesserit ceteros non discessuros et iniquum esse filiam suam hosti ²⁰ coniungere. quapropter si id fieri velit, pax perpetua fiat, et exercitus discedat, foedus iure sanciat: si id factum sit, se illi filiam libenter daturum.

1 ad sep. eius *G* 2 fuit *libri*, fit *Mercerius* 3 am. eam ueh. *G* | tum a. impulsus *G* 4 odiosam *LG* otiosam *B* | uitam in amore *G* consumere coepit *G* 5 egre *G* | imperium *om. G* 6 cogentem *-L* | amore *om. L* 7 fidelissimo *om. L* | mandata dat ferenda *G* mandat dicendum *L* 9 si dederit] hoc si fiat fidere *G* | mirmidonibus *LG* | redditurum *L* habiturum *G* 10 ipse *om. G* | porro *om. G*

^{ac} 11 futuros *L* | uenit *L* cum uenit *B* 12 dixit *L* | se sed si *L* 13 uiro s. pl. *G* 14 seruus — nuntiat] Phiux *L* 16 de cond. ach. c. pr. *G* 17 respondit *L* rex *G* nos respondet 18 ideo *om. L* | ind. eum aff. existimet *G* eum ind. t. adf. extremum aestimet *L* 20 hospiti *L* 21

uellet *libri*, nos velit ^{et} 22 fieret *L* fiat et *G* | foederis iura *G* | sanctiantur *G*.

itaque Achilles ut constitutum erat servum ad Hecubam mittit, ut sciat quid cum Priamo egerit. Hecuba omnia quae cum Priamo egerat mandat servo. is Achilli refert. Achilles queritur in vulgus, unius
 5 mulieris Helenae causa totam Graeciam et Europam convocatam esse, tanto tempore tot milia hominum perisse, libertatem in ancipiti esse, unde oportere pacem fieri, exercitum reducere.

XXVIII. Annus circumactus est. Palamedes
 10 exercitum educit instruit, Deiphobus contra. Achilles iratus in proelium non prodit. Palamedes occasionem nactus inpressionem in Deiphobum facit eumque obtruncat. proelium acre insurgit, acriter ab utrisque pugnatur, multa milia hominum cadunt. Pala-
 15 medes in prima acie versatur hortaturque, proelium ut fortiter gerant. contra eum Sarpedon Lycius occurrit eumque Palamedes interficit. eo facto laetus in acie versatur. cui exultanti et glorianti Alexander Paris sagitta collum transfigit. Phryges animadver-
 20 tunt, tela coniciunt atque ita Palamedes occiditur. Rege occiso cuncti hostes inpressionem faciunt

1 itaque cum servus ab achille ad hecubam missus esset eadem hecuba quae priamo egerat servo dicit *G*
 nostrum *L* sed ultima ita: haecuba omnia priamo narrat mandat
 a servo 3 quae cum priamo egerat *F* | servus *G* his *L*
 scripsi is 4 nunciat *G* | in vulgo *L* in vulgos *G*, scripsi
 in vulgus 6 uecatam *L* aduocatam *G* nos conuocatam |
 7 tanta pericula adiri add. *G* post perisse | in ancipiti]
 mancipatam *L* | unde oportere om. *G* habet p. f. debere 8
 exercitus recedere oportere *G* 10 ducit *L* 11 occasione
 ductus *L* 12 et eum *G* 13 proelium acre insurgit om.
G | acriter om. *L* 14 pugnatur] fugantur *L* 15 in om. *G* |
 uersatus hortatusque agant *L* 16 licius sup. lin. *L* licitius
G 17 succurrit *L* | interfecit *G* 19 traicit *G* | frigis
G | animaduertunt] animum *G* 20 tela] illi *G* 21 h. c.
 inpr. f. *F* | hostes om. *L*.

Argivi cedunt, in castra confugiunt: Troiani persecuntur, castra obpugnant, naves incendunt. Achilli nuntiatum est, dissimulat. Ajax Telamonius fortiter defendit. nox proelium dirimit. Argivi in castris Palamedis scientiam aequitatem clementiam bonitatem lamentantur. Troiani Sarpedonem et Deiphobum deflent.

XXIX. Nestor qui maior natu erat noctu ductores in consilium vocat suadet hortatur, ut imperatorem praeficiant et si eis videatur eundem Agamemnonem minima cum discordia fieri posse. Item commemorat, dum ille imperator fuit, res prospere cessisse, felicem fuisse exercitum: si cui quid aliud videatur dicere suadet. omnes adstantiunt, Agamemnonem summum imperatorem praeficiunt. postera die Troiani alacres in aciem prodeunt. Agamemnon exercitum contra educit. proelio commisso uterque exercitus inter se pugnat. postquam maior pars diei transiit, prodit in primo Troilus, caedit devastat, Argivos in castra fugat. postera die exercitum Troiani educunt: contra Agamemnon. fit maxima caedes, uterque exercitus inter se pugnat acriter. multos duces Argivorum Troilus interficit. pugnatur continuis diebus VII. Agamemnon indutias petit in duos menses. Palamedem magnifico funere effert ceterosque duces ac milites utrique sepeliendos curant.

1 Argivi cedunt *transposui*, in libris est post occiso | turpiter Argiui terga uertunt *add. G ante* in castra | persequ. *G* 2 oppug. *G* 3 nuntiatum *G* | fortissime *G* 5 bon. clem. *G* 6 deiph. et sarp. *G* 8 nocte *L* 12 his *F* isdem *G* ille *L* | esset *L* | res *om. G* 13 gestum esse satis *G* satis *L* quod corruptum esse puto ex cessisse | aliud quid uidetur *G* 14 assentiunt *G* 16 alacres] laeti ex oppido *G* 18 pugnatur *L* fugatur *G*, nos pugnat 19 prodiit *G* | in primo *scil. agmine libri, ut infra* p. 39, 1, in primis *edit. Venet.* | cedit *G* 20 tr. exerc. *G* 21 magna caedes *G* 22 pugnant *G* | acriter] pr. acre fit *G* 23 interfecit *L* *G* interfecit *L* 26 utique s. curat *G*.

XXX. Agamemnon dum indutiae sunt mittit ad Achillem Ulixen Nestorem et Diomedem, ut rogent eum in bellum prodire. abnegat Achilles maestus, quod iam destinaverat in bellum non prodire ob id quod promiserat Hecubae, aut certe se minus pugnaturum eo quod Polyxenam valde amabat: coepit male eos accipere qui ad eum venerant, dicens debere perpetuam pacem fieri, tanta pericula unius mulieris causa fieri, libertatem periclitari, tanto tempore desiderare: pacem expostulat, pugnare negat. Agamemnoni renuntiatur quid cum Achille actum sit, illum pertinaciter negare. Agamemnon omnes duces in consilium vocat, exercitum quid fieri debeat consulit, imperat dicere quid cuique videatur. Menelaus hortari coepit fratrem suum, ut exercitum in pugnam produceret, nec debere terreri, si Achilles se excusaverit, se tamen persuasurum ei, ut in bellum prodeat, nec vereri, si noluerit. commemorare coepit Troianos non habere alium virum tam fortem sicut Hector fuit. Diomedes et Ulixes dicere coeperunt Troilum non minus quam Hectorem virum fortissimum esse. Diomedem et Ulixem Menelaus resistens bellum geri suadebat. Calchas ex augurio respondit debere pugnare nec vereri quod modo superiores Troiani fuerint.

1 fiunt libri, sunt *Mercerius* 2 nest. ul. diom. G 3 ro-
 garent G | prod. in b. G | abnegat om. L 5 quod] quia G |
 se om. L 7 eos male G | ad se G 8 dicens om. L |
 perp. p. d. f. G | pacem — desiderare om. L 10 pugnae
 renuntiat G 11 cum] ab L 13 consilium *sup. lin.*
add. L | conuocat G | cons. quid f. d. G | debet L 14
 quid cui G 15 ut potius exercitus in p. prodeant G 17
 sed tamen pers. se ut L | prod. in b. G 18 uerere L
 19 alium om. G | tam om. L 20 et om. G 22 Diomedes
 et ulyxes menelao resistentes bellum geri prohibebant G 24
 nec vereri om. L | quod — fuerint *Mercerius*. quod superiora
 troiani faciunt L dummodo fiant tr. superiores G.

XXXI. Tempus pugnae supervenit. Agamemnon Menelaus Diomedes Ajax exercitum educunt. contra Troiani. fit magna caedes, pugnatur acriter, uterque exercitus inter se saeviunt. Troilus Menelaum sauciat, multos interficit, ceteros paulatim persequitur. 5 nox proelium dirimit. postera die Troilus cum Alexandro exercitum educit, contra omnes Argivi prodeunt, acriter pugnatur. Troilus Diomedem sauciat, in Agamemnonem impressionem facit nec non et ipsum sauciat, Argivos caedit. per aliquot dies pugnatur 10 acriter, multa milia hominum ex utraque parte trucidantur. Agamemnon ut vidit maiorem partem exercitus se cotidie amittere nec sufficere posse, petit indutias in sex menses. Priamus consilium cogit, indicat Argivorum desideria. Troilus negat 15 debere dari tam longo tempore indutias, sed potius impressionem fieri, naves incendi. Priamus quid cuique videatur dicere imperat. omnibus placitum est debere fieri quod Argivi petunt. Priamus itaque in sex menses indutias dedit. Agamemnon honorifice 20 suos sepeliendos curat, Diomedem Menelaum sauciatos curat. Troiani suos aeque sepeliunt. dum indutiae sunt, ex consilii sententia Agamemnon ad Achillem proficiscitur, ut eum ad pugnam provocaret. Achilles tristis negare coepit se proditum, sed pacem peti 25

2 aiax diomedes G 3 troianos L | utriusque G 4
 intra L¹ 5 cet. paul. pers.] argivos in castra fugat G
 6 et alex. exerc. educunt G 7 arg. omnes G 8 acr.
 utrimque G 9 et B etiam LG 10 cedit G | aliquod G
 13 exerc. cott. am. se G | neque G 14 mittit inducias
 petere in sex G 15 Troiani negant LG troilus negat R
 18 dicere imperat q. cui vid. G 19 itaque om. G 20
 in sex menses om. L | dedit] facit G | suos honor. G 21
 saucios G 22 dum] he dum G 23 ag. ex consilio sen-
 tentiae G 24 cum nestore add. G ante proficiscitur | ut
 rogaret eum ut in bello prodeat G ut eum persuaderet L
 ad pugnam addidi ex M, prouocaret e coniectura scripsi 25
 negare] rogare L | non add. L post se.

oportere, conqueri coepit, quod Agamemnoni nihil negare possit: tamen cum tempus pugnae supervenisset, se milites suos missurum, ipsum excusatum haberet. Agamemnon ei gratias egit.

5 XXXII. Tempus pugnae supervenit. Troiani exercitum educunt. contra Argivi prodeunt. Achilles primo Myrmidones instruit, ad Agamemnonem paratos mittit. fit pugna maior, acriter saevitur. Troilus in prima acie Argivos caedit, Myrmidones fugat,
10 inpressionem usque in castra facit, multos occidit, plurimos sauciat. Ajax Telamonius obstitit. Troiani victores in oppidum revertuntur. postera die Agamemnon exercitum educit, omnes duces et Myrmidones prodeunt: contra Troiani in aciem laeti exeunt.
15 proelio commisso uterque exercitus inter se dimicat, acriter per aliquot dies pugnatur, multa milia hominum ex utraque parte cadunt. Troilus Myrmidones persequitur sternit fugat. Agamemnon ut vidit ex sua parte multos occisos, indutias in dies triginta
20 petit, ut suos funerare possit. Priamus indutias dedit. suos quisque sepeliendos curat.

XXXIII. Tempus pugnae supervenit. Troiani exercitum educunt. contra Agamemnon omnes duces in pugnam cogit. proelio commisso fit magna caedes,
25 acriter saevitur. postquam primum diei tempus

1 coepit] se quidem *G* 2 possit et *G* ^{possit} coepit *L* 4
eo quod proposuisset a pugna abstinere *add. G post* haberet
6 producent *G* 7 primo *om. G* | mirmidonas *G hic et saepius*
8 insequitur *L* seuitur *G* 9 cedit *G* 10 usque ad *G*
12 oppidum] castra *G* 14 prodeant e contra *G* | troilum
add. L post contra | 1. in a. *G* 15 dimicant *G* 16 dies
aliquod *G* 18 ex suis partibus multos *L* plures ex sua
parte *G* 20 petit in diebus *G* | suos *add. L sup. ln.* | fu-
neraret (*om. possit*) *G* 21 facit *G* | suos quisque] suosque *L*
23 omnes *om. G* 24 fit *om. L* 25 seuitur *G* insequuntur
L | postquam — transiit *om. L* | tempus diei superuenit *G*.

transiit, prodit in primo Troilus caedit prosternit: Argivi fugam cum clamore fecerunt. Achilles ut animadvertit Troilum iracunde saevire et Argivis insultare simulque sine intermissione Myrmidones prosternere, procedit in bellum. quem Troilus con-⁵tinuo excipit et sauciat. Achilles de proelio saucius redit. pugnatur continuis diebus sex. die septimo dum utrique exercitus proelio facto inter se pugnant, Achilles, qui aliquot dies vexatus in pugnam non prodierat, Myrmidones instruit: alloquitur hortatur,¹⁰ ut fortiter impressionem in Troilum faciant. postquam maior pars diei transiit, prodit Troilus ex equo laetus. Argivi maximo clamore fugam faciunt, Myrmidones supervenerunt, impressionem in Troilum faciunt, de quorum numero multi a Troilo occidun-¹⁵tur: dum acriter proeliantur, equus vulneratus corruit, Troilum implicatum excutit. Eum cito Achilles adveniens occidit, ex proelio trahere coepit, quod Achilles interventu Memnonis complere non potuit. adveniens enim Memnon et Troili corpus eripuit et²⁰ Achillem vulnere sauciavit. Achilles de proelio saucius rediit. Memnon insequi eum cum multis coepit, quem

1 prodiit *L* | in primo *libri*, *vulgo* in proelio | cedit de-
 uastat prosternit *G* 2 A. cum uidit *G* 3 iracunde saevire]
 ita deseuire *G* | ins. arg. *G* 4 simulque s. interm. *om.* *G*
 5 prosternere] ab eo occidi argiuos laborare *G* | procedit]
 prosiluit cum clamore *G* | eum cont. tr. *G* 6 excepit *G*
 7 rediit *L* | cont. VII diebus *G* 8 u. exercitus inter se
 proelio commisso fugarentur *G* | fugantur *L* pugnant *B* 9
 qui *om.* *G* | aliquod *L* | diebus quia vexatus fuerat *G* 10
 hort. all. *libri*, *transposui* 11 ut *om.* *L* | obpr. *L* | faciunt *L*
 facerent *G* 12 maior *om.* *L* | transit *G* 13 f. dum f. *G*
 14 mirmidonas his suppecias uenerunt exercitum retinuerunt
 inpr. *G* 15 de — occiduntur] ille multos occidit *G* 16
 proeliatu *G* | aequus *L* 17 ueniens *L* 18 ipso *add.* *L*
 post ex | quod — potuit] et subtraxisset nisi memnon super-
 uenisset suppetias *G* 20 et *add.* *L* post Memnon 21
 sauciat *G* | saucius *G* 22 redit *G* | memnon insequitur eum
 et cum multis impressionem facit.

Achilles ut respexit, substitit: curato vulnere et aliquamdiu proeliatu Memnonem multis plagis occidit et ipse vulneratus ab eo ex proelio recessit. postquam Persarum ductor occisus est, reliqui in oppidum confugerunt, portas clauserunt. nox proelium dirimit. postera die a Priamo legati ad Agamemnonem missi sunt qui dierum XX indutias peterent, quod continuo Agamemnon concedit. Priamus igitur Troilum Memnonemque magnifico funere effert: ceterosque milites utrique sepeliendos curant.

XXXIV. Hecuba maesta, quod duo filii eius fortissimi Hector et Troilus ab Achille interfecti essent, consilium muliebre temerarium iniit ad ulciscendum dolorem. Alexandrum filium arcessit orat hortatur, ut se et fratres suos vindicaret, insidias Achilli faceret et eum nec opinantem occidat, quoniam ad se miserit et rogaverit, ut sibi Polyxenam daret in matrimonium: se ad eum missuram Priami verbis, pacem inter se foedusque firment constituent in fano Apollinis Thymbraei, quod est ante portam: eo Achillem venturum, conlocuturum ibique se *illi*

Ut respexit eum Ach. uiditque eum instare et laetari restitit curatamque post vulnere aliquamdiu proeliatu est G 3 ab eo bis ex G | rediit G 4 dux persarum G | pergamenorum exerc. fusus est *add. G post* est 5 fugerunt G | portas clauserunt *om. L* | pr. n. dir. L 6 clausis portis *add. L post* dirimit 7 ut ind. facerent. ag. ex consilio sententiae in dies XXX inducias facit G 8 igitur *om. G* 9 que *om. G* | magn. effert honore funeris G 10 uterque G 13 muliebre et G | iniit *om. G* | ad d. suum ulc. G 14 dolore L | arcescit L 15 fratres *om. G* | uindicaret] ulcisceretur G 16 facerent G 17 miserat et rogauerat L¹ *corr. a prima manu* | polixena in matrimonium daretur G 18 se ad] sed G | eam G 19 firment] facerent G | Constituunt G 20 fanum L | tyberii G 21 eo] et G | conlocuturum L collocaturum G | ibise sibi ins. collocare L sibi ins. ei collocari G, nostrum e coniectura.

insidias collocare, satis sibi victum esse, si eum occideret. quod temptatum se Alexander promisit. noctu de exercitu eliguntur fortissimi et in fano Apollinis collocantur, signum accipiunt. Hecuba ad Achillem, sicuti condixerat, nuntium mittit. Achilles 5 laetus Polyxenam amans postera die ad fanum se venturum constituit. interea Achilles sequenti die cum Antilocho Nestoris filio ad constitutum veniunt simulque fanum Apollinis ingrediuntur, undique ex insidiis occurrunt, tela coniciunt: Paris hortatur. 10 Achilles cum Antilocho brachio sinistro chlamyde involuto enses dextra tenentes impetum faciunt. exinde Achilles multos occidit. Alexander Antilochum interimit ipsumque Achillem multis plagis confodit. ita Achilles animam ex insidiis nequiquam 15 fortiter faciens amisit. quem Alexander feris et volucris proici iubet. hoc ne faciat Helenus rogat, tunc eos de fano eici iubet et suis tradi: quorum corpora accepta Argivi in castra ferunt. Agamemnon eos magnifico funere effert Achillique sepulchrum 20

1 satis sibi visum esse *L* satis esse suae vitae *G* victum *e coniectura scripsi* 2 occideret et *L* occidisset *G* | quod—promisit] quia temerarius erat alexander cito promisit se facturum *G* 3 eliguntur] ducuntur *G* | fanum *L* 5 sicuti — nuntium] priami uerbis qui ea quae de sponsalibus facienda sunt dicat *G* 6 laetus *om. G* 7 consequenti *L* 8 antiloquo *G* antiloco *L*, etiam infra | uenit *G* 9 simul intro in f. *G* | intrat *G* 10 occurrunt — coniciunt *om. L*, 11 chlamyde *G* clamide *L* 12 enses: faciunt *in marg.* dextera tenentem impetum *L* quem fere sequor, dextra enses tenentes f. imp. *G* 13 exinde *om. G* 14 interimit *B* interemit *L om. G* | ipsumque] et *G* 15 confodiuit *L* | Achilles *om. L* | nequaquam *G* nequicquam *L* 16 pauens *L in marg.* faciens | ammisit *L* | feris] auferri *G* 17 rogat] multa commemorans prohibet *G* 18 tunc — iubet *om. L* | quorum — Argiui] achillem antilocum sui *G* 20 eos] achillem *G* | achillisque sepulchrum *L* et ut sepulchrum ei *G*.

ut faciat a Priamo indutias petit ibique ludos funebres facit.

XXXV. Deinde consilium convocat, Argivos alloquitur. placet omnibus, ut ea quae Achillis
 5 essent Aiaci propinquo eius commendarentur atque ita Ajax ait: cum filius Neoptolemus ei supersit, neminem aequius super Myrmidones principatum habere quam eum, oportere eum ad pugnam accersiri eique universa quae patris erant restitui. consilium
 10 idem placuit Agamemnoni et omnibus, datur negotium Menelao. hic Scyrum proficiscitur ad Lycomedem avum eius, imperat, ut nepotem suum mittat. quod Argivis Lycomedes libenter concedit. postquam indutiae exierunt, Agamemnon exercitum educit in-
 15 struit hortatur. contra Troiani ex urbe prodeunt. proelium committitur, in prima acie Ajax nudus versatur. clamore magno orto multi ex utroque exercitu pereunt. Alexander arcum tetendit, multos interfecit, Aiakis latus nudum figit. Ajax saucius
 20 Alexandrum persequitur, nec destitit, nisi eum occideret. Ajax fessus vulnere in castra refertur, sagitta

1 indutias *om.* *G* | fun. lud. *G* | fecit *L* 3 ad consilium *G* 4 placet omnibus *om.* *L* | ea quae — Ajax] quid faciendo opus sit dii consulantur a quibus responsum accipiunt per achillis progenie finem negotio dari. Cum haec
 concederentur
 nuntii retulissent agamemnon 5 commendarent *L* 6 cum achilli f. *G* (*om.* ei) | neoptolemus *L* 7 sup. Myrm. princ. *om.* *L* 8 habere] gerere *G* | quam eum *om.* *G* | eum *om.* *L* | accersiri *L* | quam — placuit] eumque accersiri ad exercitum oportere ut parentem suum ulciscatur tandemque rei terminus detur. Placet *G* (*om.* placuit) 10 Agamemnoni et omnibus *om.* *L* | dat *L* 11 hic scyrum *G* | his circum *L* | lycomedem *G* 17 horto *G* | ex *om.* *G* | utraque parte perierunt fessi acriter pugnando *G* 18 tendit *G* 19 interfecit] occidit *G* | aiaci *G* | al. per hostes acriter persequi coepit *G* 20 eum *om.* *G* occideret] prosterneret *G*.

exempta moritur. Alexandri corpus ad urbem refertur. Diomedes virili animo in hostes impressionem facit. Phryges fessi in urbem confugiunt, quos Diomedes usque in urbem persequitur. Agamemnon exercitum circa oppidum ducit et tota nocte circa murum obsedit, curat, ut alterna vice vigiliam agant. postera die Priamus Alexandrum in oppido sepelit, quem magno ululatu Helenam prosecuta est, quoniam ab eo honorifice tractata est. quam Priamus et Hecuba ut filiam aspexerunt et diligenter curaverunt, quod numquam Troianos despexisset Argivosque non desiderasset.

XXXVI. Postera die Agamemnon coepit exercitum ante portas instruere et Dardanos ad proelium provocare. Priamus subsistere, urbem munire et quiescere, usque dum Penthesilea cum Amazonibus superveniret. Penthesilea postea supervenit, exercitum contra Agamemnonem educit. fit proelium ingens, per aliquot dies pugnatur. Argivi fugantur in castra, obprimuntur. cui vix Diomedes obsistit, alioquin naves incendisset et Argivorum universum exercitum devastasset. proelio dirempto Agamemnon se in castris continuit. Penthesilea vero cotidie prodit

1 continuo *add.* *G* ante moritur 2 alexandro occiso *add.*

G post refertur | magno an. inpr. in h. f. *G* 3 in urbem
confugiunt *L* auertuntur conf. in urbem portas obserant *G*
6 persedit *L* obsedit et *G* | alternis vicibus diligenter *G*
7 in oppido *om.* *L* 8 magno ululatu] uulneratum *L* | quoniam — est *om.* *B* 9 hon. satis pertractata sit *G* | filium *G*

11 desp. troiam *G* troiam disp. *L* 14 portam *G* | ad] in
G | in bellum proritare *V* 15 sillescere *L* quiescere coepit
G 16 auxilio *add.* *G* post Amazonibus 17 postea penthesilea *G*
postquam pent. *V* 18 agamemnon *G* 19 dies diu *G* | fugantur *om.* *G* | intra c. *G* 20 diomedis obstitit
G | castra uastasset *add.* *G* post alioquin 21 et *om.* *G*
22 direpto *LG* | se] suos *G* 23 castra *L* | retinet. Interim pentes. prod. cott. deu. arg. in *G*.

Argivos devastat et in bellum provocat. Agamemnon ex consilio castra munit tueturque et in bellum non prodit, usque dum Menelaus veniat. Menelaus ad Scyrum venit, arma Achillis Neoptolemo filio 5 eius tradit, quae cum sumpsisset, venit et in Argivorum castris vehementer circa patris tumulum lamentatus est. Penthesilea ex consuetudine aciem instruit et usque ad Argivorum castra prodit. Neoptolemus Myrmidonum princeps contra aciem ducit, Agamemnon exercitum instruit. pariter ambo concurrunt. 10 Neoptolemus stragem facit. occurrit Penthesilea et fortiter in proelio versatur, utrique per aliquot dies acriter pugnaverunt, multosque occiderunt. Penthesilea Neoptolemum sauciat: ille dolore accepto 15 Amazonidum ductricem Penthesileam obtruncat. eo facto totum exercitum Troianorum in fugam convertit, in urbem victi refugiunt, Argivi cum exercitu murum circumdant, ut foras Troiani exire non possent.

XXXVII. Hoc postquam Troiani viderunt, Antenor Polydamas Aeneas ad Priamum veniunt, agunt 20 cum eo, ut consilium convocet et deliberet quid de fortunis suis futurum sit. Priamus consilium con-

3 veniat menelaus G | Menelaus — vehementer] cum neoptolemo. Neoptolemus ut aduenit arma patris sui accepit. Lamentatur G . 4 ad scyrum L 5 venit et in addidi 7 lamentatus est om. G add. clamore magno | aciem] proelium L 8 et om. G add. producit | ad om. L | castra arg. G prod. neopt. princ. mirmidonas contra educit G (om. aciem) 10 construit L | pariter libri, acriter edit. Venet. 1499 | ambo concurrunt om. L 11 fecit L | pentes. occ. fort. comminus stetit G 12 utrique] diu et G 13 acriter] ambo G | multosque utrique A multos utrique LG, nostrum e coniectura 15 Amazonum G | occidit ut obtruncat G 16 in fugam conuertit in urbem uicti uix refugiunt G in urbem conicit in urbem uix refugit M in urbem conicit uix refugit L 18 possint L 20 uenerunt G 21 querant et L quaerit M cogat G, scripsi convocet et | de fort. q. f. sit deliberet G | suis add. Mercerius.

vocat. qui postulaverunt sibi loquendi facultatem dari, iubet eis dicere, quid desiderent. Antenor memorat principes defensores Troiae Hectorem ceterosque natos eius cum advenis ductoribus interfectos esse, Argivis remanere fortissimos Agamemnonem Menelaum Neo-⁵ptolemum non minus fortem quam pater eius fuit, Diomedem Aiacem Locrum ceterosque conplures summaeque prudentiae Nestorem Ulixen, contra Troianos clausos et metu contritos esse. suadet potius esse, ut Helena his reddatur et ea quae¹⁰ Alexander cum sociis abstulerat et pax fiat. postquam multis verbis de pace concilianda egerunt, surgit Amphimachus filius Priami adulescens fortissimus, malis verbis Antenorem adortus est et eos qui consenserant, increpare facta eorum, suadere¹⁵ potius educendum exercitum, inruptionem in castra faciendam, usque dum vincant aut victi pro patria occumbant. postquam is finem fecit, Aeneas exurgit, lenibus mitibusque dictis Amphimacho repugnat, ab Argivis pacem petendam magnopere suadet: Polydamas²⁰ eadem suadet.

XXXVIII. Postquam dicendi finis factus est,

1 quid *L* | sibi l. f. dari *F* l. f. d. *G om. L* 2
 eos *G* | commemorat *G* 3 defensoresque *LG* | Troiae
 Hectorem ceteros *om. L* | et natos *L* 4 esse *om. L* 5
 remanere] restare *G* 6 fortissimum *L* | fuisset *G* 7
 locrium *L* | quam plures *G* 9 et *L in marg.* metu, metu-
 que *G* | suadere posse potius *G (om. esse)* 10 his et quae
 al. abstulit reddantur et *G* 11 tulerat *L* 12 multa
 uerba *G* | fecerunt *G unde scripsi* egerunt, satisfecerunt *L*
 13 archimachus *L* | adoliscens *L* 14 malis *L* | adorsus est
 ant. *G* | ethos qui *L* et eos qui una consenserunt *G* 15
 increpare eis *LG* | coepit *vulgo additur post* eorum | eorum
 et *G* 16 seducendum *L* 18 obcumbant *G* | his *LG* |
fort. loquendi finem | exurgit lenis m. uerbis *G* 19 amphi-
 macum refutat pacem pet. ab Ach. *G* 20 persuadet *L* |
 Polydamas eadem suadet *om. L* 22 finis dic. *G*.

Priamus magno animo surgit, ingerit multa mala Antenori et Aeneae. eos belli appetendi auctores fuisse, ut legati in Graeciam mitterentur, Antenorem quidem obiurgat, quia pacem suadeat, cum ipse quoque legatus ierit et renuntiaverit se contumeliose tractatum esse et ipse bellum suaserit, deinde Aeneam qui cum Alexandro Helenam et praedam eripuerit: quapropter certum sibi esse pacem non fieri. imperatque, uti omnes parati sint, ut cum signum dederit, e portis inruptionem faciant, aut vincere aut mori sibi certum esse. haec postquam multis verbis dixit hortatusque est eos, consilium dimittit, Amphimachum secum in regiam ducit dicitque ei vereri se ab his qui pacem suaserunt, ne oppidum prodant, eos habere de plebe multos qui una sentiant, opus esse eos interfici. quod si hoc factum sit, se esse patriam defensurum et Argivos superaturum. simulque rogat, ut sibi fidelis et obaudiens paratusque cum armatis sit, id sine suspitione posse fieri, postera die se in arce ita uti solet rem divinam facturum eosque ad cenam vocaturum, tunc Amphimachus cum armatis inruptionem faciat eosque interimat. Amphimachus

1 surrexit *L* | mala multa *L* 2 ductores *libri*, auctores *Mercerius* | duct. app. b. f. in gr. mittendi legatos *G* 3 Antenorem — suadeat *om.* *G* 4 persuadeat *L*, scripsi suadeat | 5 Antenor *add.* *G* post quoque | redierit *libri*, nos ierit | renuntiaverit] non negauerit *L* 6 et suaserit bellandum esse *G* 7 eripuerat *L* 8 quaproptum esse *G* 9 ut hi *L* | ut *om.* *G* 10 e *addidi e coniectura*, uidetur esse in *F* 12 eos *add.* *F* 13 in r. s. duxit dicit *G* duxit dixitque *L*, nos ducit dicitque 15 sentiunt *L* 16 eos *om.* *G* | si id (*om.* quod) *G* | factum sit] fuerit *L* | esse *om.* *G* 17 et *om.* *L* 18 audiens *L* obaudiens sit *G* | arm||||is *L* 19 ad

sit Sed id *L* sit idque *G* | ita f. p. *G* | Quae sequuntur ex *G F* restitui. postera — tunc] simulque suadet amphimachus se eos ad caenam peti. diuinamque rem facturum. et ita insidiis circumuenturum *L* 21 Amphimachus — interimat *om.* *L*.

consilium eius approbat seque hoc facturum promittit. atque ita ab eo discedit.

XXXIX. Eodemque die clam conveniunt Antenor Polydamas Ucalegon Dolon, dicunt se mirari regis pertinaciam, qui inclusus cum patria et comi-⁵ tibus perire malit quam pacem facere. Antenor ait se invenisse quod sibi et illis in commune proficiat, quod quo pacto fieri possit dicturum, si sibi fides servaretur. omnes se in fidem Antenori obstringunt. Antenor ut vidit se obstrictum, mittit ad Aenean,¹⁰ dicit patriam prodendam esse et sibi et suis esse cavendum, ad Agamemnonem de his rebus aliquem esse mittendum, qui id sine suspitione curet, maturandum esse, animadvertisse se Priamum iratum de consilio surrexisse, quia ei pacem suaserit, vereri se,¹⁵ ne quid novi consilii ineat. itaque omnes promittunt, statim Polydamantem qui ex his minime invidiosus erat ad Agamemnonem clam mittunt. Polydamas in castra Argivorum pervenit, Agamemnonem convenit, dicit ei quae suis placuerint.²⁰

1 cons. eius adpr. om. L | seque hoc] se L 2 atque om. L
 ab eo discedit F ab eo discessit L discessit ab eo G
 3 eodem G | die clam om. L | conuenerunt G 4 uacalegon
 L | Amphidamas libri post Ucalegon, philidamas F, expunxi
 hoc nomen in quo nihil aliud nisi Polydamas latere puto |
 dolos L 5 clausus G 6 malit LG malit AR | facere]
 fieri G | ait si L 7 quid faciendum sit add. G post in-
 uenisse | quod] cum G | in commune — sibi om. G | prospiciat
 et consolatio L 8 et. L quod H | dicturum B datum L
 sibi L | fides servaretur] foret fides G 9 omnes ei f. ante-
 noⁱrem obstr. L unde nostrum scripsi, o. in f. se obstr. G 10
 ut om. G 11 dicens prod. esse urbem G 13 quid L
 qui id edit. Venet. 1499 quo id G | suspitione L | curet]
 fiat. Celerius G 14 dixit add. G post esse | se e coniectura
 addidi | iratum om. L 15 ei aperte de pace G 17
 statimque G | his] suis L | inuidiose L 20 placuerunt G.

XL. Agamemnon clam noctu omnes duces in consilium convocat eadem refert, quid cuique videatur dicere imperat. omnibus placitum est, ut fides proditoribus servaretur. Ulixes et Nestor dixerunt se 5 vereri hanc rem subire, Neoptolemus hos refutat, dum inter se certant, placitum est signum a Polydamante exigi et id ipsum propter Sinonem ad Aenean et Anchisen et Antenorem mitti. Sinon ad Troiam proficiscitur et quia nondum claves portae Amphimachus custodibus tradiderat, signo dato Sinon vocem 10 Aeneae et Anchisae et Antenoris audiendo confirmatus Agamemnoni renuntiat. tunc placitum est omnibus, ut fides daretur iureiurando confirmaretur, ut si oppidum proxima nocte tradidissent Antenori 15 Ucalegonti Polydamanti Aeneae Doloni suisque omnibus parentibus fides servaretur nec non liberis coniugibus consanguineis amicis propinquis, qui una consenserant suaque omnia incolumia sibi habere liceat. hoc pacto confirmato et iureiurando adstricto

1 nocte L | duces om. G 2 uocat G | quidquid L 3
dicere L in marg. | unde omnibus L 4 uereri se G 5
hanc
omnem rem L hanc temeritatem G | Neop. item eos G |
omnia
hos L 6 dum L in marg. | certantur L 7 exiit G | psino-
nem LG, propter id i. Dederichus 8 et om. G | mittit G
9 portae om. G | eust. Amph. G 10 uoce G 11 anchise
antenoris quoque G | confirmatur G 12 placuit omnibus G
13 fidem dari foedere firmari iure iurando stringi G tum
cauere sibi ab his ut opp. G et capere de his sibi ut opp. L
14 tradidisset et L prodisset aut G | ypedamanti L ant.
eneae ucalegoni phidamanti dolon G 15 Doloni suisque]
dolosisque L 16 fides — non om. G 17 prop. am. G |
qui om. L, quoque G 18 consenserant L coniurassent
omnibus fidem prestari G | suaque causa omnia (incoloma in
marg.) sibi h. l. L suaque sacra bona o. sibi incolonia h.
posse G et add. V 19 hoc om. L | et om. LG | astr. G.

suadet Polydamas noctu exercitum ad portam Scaeam adducant, ubi extrinsecus caput equi sculptum est, ibi praesidia habere noctu Antenorem et Anchisen, exercitui Argivorum portam reseratueros eisque lumen prolaturos, id signum eruptionis fore. 5

XLI. Postquam pacta dicta demonstrata sunt, Polydamas in oppidum redit, rem peractam nuntiat dicitque Antenori et Aeneae ceterisque quibus placitum erat, uti suos omnes in eam partem adducant, noctu Scaeam portam aperiant, lumen ostendant, exercitum inducant. Antenor et Aeneas noctu ad portam praesto fuerunt, Neoptoleum susceperunt, exercitui portam reseraverunt, lumen ostenderunt, fugam praesidio sibi suisque ut sit providerunt. Neoptolemus praesidium dat, Antenor eum in regiam ducit, ubi Troianis positum praesidium erat. Neoptolemus in regiam inruptionem facit, Troianos caedit, Priamum persequitur, quem ante aram Iovis obtruncat. Hecuba dum fugit cum Polyxena, Aeneas occurrit: Polyxena tradit se ei, quam Aeneas ad patrem Anchisen abscondit. Andromacha et Cassandra se 10
15
20

1 suadet *L* | sceam *G* 2 ibi *L* | capud *L* 3 h. ibi
pr. *G* | noctu *om. G*, *add. ante* portam | ant. cum anchise *G*
4 exercitui Arg. *om. G* *add. eos* 5 eruptionis foris *L*
irruptionis fore *G* *tum: dicunt, qui ibi presto forent qui ad*
regem eos ducunt 6 Postquam] nusquam *L* | pacti *L* |
dicta demonstrata] data *G* 7 factam *G* 8 dicit *G* de
uita quoque *L*, *unde scripsi* dicitque | antenoris *L* | pla-
citur] cautum *G* 9 ut hi *LG*, *scripsi* uti | in eam
partem *L in marg.* ad eam partem muri *G* 10 p.
sceam *G* 11 educant *G* introducant *F* 13 fugae prae-
sidium *Mercerius* 14 ut esset *Mercerius* 16 ubi — erat
om. G 17 cedit *G* 18 ante aram iovis *L in marg.*
antea in terram 19 haecubac. p. d. f. eneam incurrit.
polyxenam ei tradit. Eneas *G* 20 p. tradidisset ei *L* | se
addidi | quem *L* 21 anchisen eam abscondit. *G* | in edem m.
se occ. *G*.

in aede Minervae occultant. tota nocte non cessant Argivi devastare praedasque facere.

XLII. Postquam dies inluxit, Agamemnon universos duces in arce convocat, diis gratias agit, 5 exercitum conlaudat, omnem praedam iubet in medio reponendam, quam cum omnibus partitus est simulque consulit exercitum, an placeat Antenori et Aeneae et his qui una patriam prodiderint, fidem servari. exercitus totus conclamat placere sibi. itaque convocatis 10 omnibus sua omnia reddit. Antenor rogat Agamemnonem, ut sibi loqui liceat: Agamemnon dicere iubet. principio omnibus Graiugenis gratias agit simulque commemorat Helenum et Cassandram pacem semper patri suasisse, Achillemque suasu 15 Heleni sepulturae redditum fuisse. Agamemnon ex consilii sententia Heleno et Cassandrae libertatem reddit. Helenus pro Hecuba et Andromacha Agamemnonem deprecatur commemoratque semper ab his esse dilectum. etiam his ex consilii sententia 20 libertas concessa est. interea praedam omnem exer-

2 praedamque *R* | exportare *G* 3 dies *om.* *G* | luxit
L illuxit *L*² | omnes *G* 4 arce Mineruae *G* | ait *G* 5
in medium *G* 6 reponendam quem cum *L* referri ait
se pariter cum *G* | partiturum satisque facturum *G* 7
simulque *om.* *G* | et *om.* *G* 8 et his et una *om.* *L* | prodi-
derant *G* | quod ipsi ductores in clandestino confirmauerunt
add. *G* ante fidem servari 9 sibi *L* in marg. | conuocatis-
que omnibus uniuersa quae sua erant reddiderant *L* 11
dicere *G* | placeat *L* 12 pr. antenor gr. grai. omn. *G* |
gra||||||| *L* 13 helenam *G* | cassandra *L* 14 semper p.
bellum (*om.* pacem) *G* | achillen *G* | suasu — fuisse] sepul-
turae reddi helenum effecisse et omnia helenum scire *G*
16 consilio sententiae *G* 17 reddidit *G* | helena *F* | hel.
rogare pro andr. agam. et pro hecc. coepit *G* 18 depre-
catur *om.* *G* | commemorans semper ab h. d. (*om.* esse) *G*
19 dilectum *F* | etiam — interea] Agamemnon ad consilium
refert. placuit illis libertatem reddi suaque omnia *G* 20
exercitui *om.* *G*.

citui ut decuit divisit, diis gratias egit, hostias immolavit. quinta die domum reverti constituunt.

XLIII. Ut dies profectionis advenit, tempestates magnae exortae sunt et per aliquot dies remanserunt. Calchas respondit inferis satis factum non esse. ⁵ Neoptolemo in mentem venit Polyxenam cuius causa pater eius perierat, in regia non esse inventam. Agamemnonem poscit conqueritur, exercitum accusat, Antenorem accersiri iubet imperatque ei, ut inquirat eam inventamque ad se adducat. Antenor ad Aeneam ¹⁰ venit et diligentius quaerit, ut, priusquam Argivi profiscantur, Polyxena Agamemnoni praesentetur. Polyxenam ab eis absconsam invenit, ad Agamemnonem adducit: Agamemnon Neoptolemo tradit, is eam ad tumulum patris iugulat. Agamemnon iratus ¹⁵ Aeneae quod Polyxenam absconderat eum cum suis protinus de patria excedere iubet. Aeneas cum suis omnibus profiscitur. Agamemnon postquam profectus est, Helena post aliquot dies maesta magis quam quando venerat domum reportatur cum suo ²⁰ Menelao. Helenus cum Cassandra sorore et Andro-

1 ut decuit] aequaliter G | cuncti eum collaudauerunt
add. G post divisit | gratias egit *om. G* | immolavit] et uota
 soluunt G 2 et quinta die uniuersi constituunt L quando
 debeant domum reuerti constituunt G 3 tempestas
 magna exorta est G 5 Calchas ex augurio G | non esse
 sat. G 6 mente G 7 eius *om. G* | non L *sup. lin.* | esse
 in r. G 8 conquiritur L | incusat G 9 arcersire L |
 imperat G | perquirat illam G inquaesitam L, *scripsi* in-
 quirat eam 10 inventamque ad se *om. G add. et* | Antenor]
 is G 11 quaesiuit G | prius quam] quam primum G 12
 Pol. Ag. praes. *om. L* 13 ibi absconditam G | ad] et L
 14 Agam. — iugulat *om. G* | tradidit L 16 clam *add. G*
post quod 17 patria discedere (*om. de*) G | cum omnibus
 suis nauibus G 19 mesta magis quam ante quod acerri-
 mam L m. m. q. alacris G m. m. et acerrima q. quando
 uenerat B 20 domui G 21 Helenus — matre] H. cum
 casandra hecuba et andromacha G.

macha Hectoris fratris uxore et Hecuba matre Cheronensum petit.

XLIV. Hactenus Dares Phrygius mandavit litteris, nam is ibidem cum Antenoris factione remansit. pugnatum est annis decem mensibus sex diebus duodecim ad Troiam. ruerunt ex Argivis, sicut acta diurna indicant quae Dares descripsit, hominum milia DCCCLXXXVI et ex Troianis ruerunt usque ad oppidum proditum hominum milia DCLXXVI. Aeneas navibus profectus est, in quibus Alexander in Graeciam ierat, numero viginti duabus: quem omnis aetas hominum secuta est in milibus tribus et quadringentis. Antenorem secuti sunt duo milia quingenti, Helenum et Andromacham mille ducenti:

1 chersunesum *G* chaeronenson *L* 2 petiit *G* 3
actenus *G* | litt. mand. *G* 4 grecis *add.* *F* 5 decem
et *L* | VII *G* 6 acta et d. *L* 7 dimisit conscripta *L*
perscripsit *G* 8 DCCCLXXXVI h. m. (*om.* et) *G* 9
perierunt ex troianis *F* | circiter DCLXXVI m. h. *G* 10
in *om.* *G* 11 ierat] nauigauerat *G* | numero] cum nauibus
L | uiginti duabus] CC *L* | quem omnibus has circiter secuta
sunt tria milia CCC hominum antenorem secuta *G* 13
duo milia] IID *G* 14 mille ducenti] ICC *G*.

hucusque historia daretis perscripta fuit. EXPLICIT
DESTRUCTIO TROIAE *G*.

INDEX LATINITATIS.

Pagina et versus.

- A Priamo, *a parte Priami* 32, 6
 ab his profectus, *inde* 4, 16
 abductio Hesionae 6, 20
 abicere verba, *contemnere* 29, 2
 absconsus 51, 13
 accedere *locum* 11, 12 20 13,
 21 ad locum 5, 6 24, 8
 accersiri ad pugnam 42, 8
 accipere aliquid aequo animo
 31, 8 aliquem male 36, 7
 accepto dolore 30, 9 44, 14
 accommodare se, *coniungere* 4,
 15
accusativus cum infinitivo. pro
eo quia: audivit quia hostes
parati sunt 19, 16 *quod:*
suspectum videtur quod tam
longum tempus postulassent
 27, 25
 acerrimus in armis 16, 11 in
 bello 16, 29
 acta diurna 52, 6
 ad voluntatem alicuius 3, 2
 ad Phrygiam venit 3, 18
 ad Phthiam profectus est 4,
 20 eat ad Troiam 4, 22 ad
 Helaeam oppidum venisse
 12, 17 *etc.*
 adeptus, *passive* 9, 4
 adesse alicui ad auxilium 22, 12
 adiuvaturus 21, 17
 administrare imperium 31, 14
 admovere navem ad portum 3,
 18
 adoriri aliquem malis verbis
 45, 14
 adplicare classem ad oppidum
 20, 18
 advenae ductores 45, 4
 adventare navibus ad litora 3, 25
 ex adyto respondetur 19, 19
 20, 4
 aequale corpus 17, 9
 aetas hominum omnis, *homi-*
nes omnium aetatum 52, 12
 album corpus 16, 6
 alloquio aliquem mitigare 13, 4
 in ancipiti est libertas 34, 7
 animam amittere 41, 15
 animum dirigere in aliquem
 30, 2
 appetere bellum 46, 2
 approbare consilium 47, 1
 aquilinum corpus 15, 1 14 16, 15
 architectus 3, 1
 ardore compulsus 33, 4
 aspicere ut filiam 43, 10
 auferre Colchis 2, 12 inde 2, 8
 ex augurio respondere 20, 13
 36, 23
 aurea pellis 3, 4 inaurata p. 2,
 7 11
 austerus vultus 16, 20
 Belligerare 2, 3
 bellum, *proelium* 16, 20 30, 15
 44, 1
 blaesus 15, 1 16, 25
 Caesii oculi 16, 13

- calidum cerebrum 16, 21
 candidus homo 15, 18 16 16, 122
 cedere seditioni 31, 4
 certus Patroclus 16, 13 certum
 est mihi 46, 8 11
 circuitio vigiliarum 25, 15
 circumactus annus 34, 9
 circumdare murum cum exer-
 citu 44, 18
 clam noctu 23, 15 48, 1
 clamorosus Diomedes 16, 21
 classes, *naves* 13, 25 *classis*
 militum 20, 5
 cogere in pugnam 38, 24
collectivum sequente plurali:
 exercitus qui repeterent 8,
 13 consilium. qui postula-
 verunt 45, 1
 commeatus frumenti 21, 17
 commendare memoriae 1, 11
 commercium praedae magnum
 21, 20
 commotus dolore 4, 24
 commune periculum 3, 23 in
 commune proficit 47, 7
 commutatio imperii 31, 15
 concitare oppidum 29, 11
 conclamat populus 10, 23 exer-
 citus 50, 9
 condicere, *constituere* 41, 5
 confidere in deorum benigni-
 tate 9, 4
 coniungere filiam hosti 33, 21
 conlaudare aliquem 4, 26
 conluditur proelium 30, 5
 conparuisse nusquam 14, 4
 compositus membris 16, 2
 conscius formae 12, 14
consecutio temporum: suadet ut
 mitterent 19, 13 hortatur
 ut fortiter pugnarent neque
 desisterent 27, 2 suspectum
 videtur quod postulassent 27,
 25 mittit ut peterent 28, 14
 hortatur ut vindicaret 40, 15
 ut sit providerunt 49, 13
 consiliarius 16, 23
 consilium convocare 20, 22 42,
 3 48, 2 cogere 37, 15 inire
 40, 13 47, 16 dimittere 46,
 12 in consilio esse 23, 13
 in consilium convocare 26,
 2 27, 22 48, 2 vocare 35, 9
 fortis cum consilio 15, 11
 ex consilii sententia 28, 16
 37, 23 50, 19
 in conspectu alicuius ambulare
 12, 15
 ad constitutum venire, *ad lo-*
 cum const. 41, 7
 consulto res geritur 22, 11 *etc.*
constructio mutatur: Helena—
 placuit ei eo ire 12, 10 le-
 gatos ad Mysiam ceterisque
 locis mittunt 24, 2 *minus*
 usitata: graviter tulerunt
 crudelitatem Laomedontis
 sic se ab eo tractari 4, 1
 simul timebant multitudinem
 barbarorum, ne obrimeren-
 tur 4, 3 mirabatur classem
 regiam quo tenderet 11, 21
 fugam praesidio sibi suisque
 ut sit providerunt 49, 13
 contritus metu 45, 9
 crispatus bene 16, 10
 crispus Hector 15, 1 *crispa*
 coma 16, 17
 cum clamore 39, 2 Teuthras
 cum exercitu superveniunt
 21, 2 ille pariter cum Aiace
 Locro non cessant eum per-
 sequi 26, 11 Achilles cum
 Antilocho veniunt 41, 8
 Achilles cum Antilocho im-
 petum faciunt 41, 11
 curare vulneratos 27, 15 saucios
 28, 4 vulnus 40, 1 aliquem
 43, 10
 in curatione mori 28, 19
 Dapsilis 16, 5 12 14
 dare tempus 5, 3 12, 20

- datio signi 25, 16
 de Graecia venire 3, 22 de
 Graecia redire 9, 4 de Grae-
 cia sibi uxorem adducere 9,
 19 10, 17 de sanguine suo
 esse 25, 2 de Hesiona natus
 25, 3 multos duces de Troia-
 norum numero 29, 18 plures
 de Graecorum numero 30, 4
 de his aliquos 26, 5 de bello
 redire 30, 15 39, 6 21 de
 consilio surgere 47, 14
 debellare Graeciam 10, 11
 deducere hostium manus 23, 17
 deductum corpus, *gracile* 14, 15
 defendere iniurias 4, 13 13, 27
 deferri, *vehi* 7, 15
 deflere aliquem 35, 7
 degere vitam in otio 10, 18
 demonstrare, *exponere* 3, 15
 depraedari mulieres 12, 25
 desiderare aliquem 43, 12
 desiderium exponere 27, 22
 prosequi 30, 21
 devastare, *absolute* 35, 19 exer-
 citum 43, 22
 diei tempus 38, 25 dies *semper*
est feminini generis exc. 47, 3
 digiti prolixi 16, 3
 digna pellis virtute 2, 7
 dimensio librarum ponderum-
 que 25, 16
 dimittere Orco 26, 9
 dirigere animum in aliquem
 30, 2
 diripere cives 5, 25
 discedere de finibus 7, 6 de
 insula 7, 13
 discordia cum minima 35, 11
 disponere, *constituere* 9, 15 12,
 13 13, 2
 divinus Calchas 20, 2
 dolore accepto 30, 9 44, 14
 ducatores 22, 13
 dum, *dummodo* dum hostes
 ulciscantur 31, 9
 Edicere voluntatem 10, 14
 educere, *scilicet navibus* 5, 7
 efferre aliquem magnifico fu-
 nere 25, 9 40, 9 41, 20
 eicere regno 2, 16 de finibus
 3, 27
 eligere, *conscribere* 11, 8
ellipsis: deest esse 4, 10 14 10,
 18 *etc.* esset 1, 13
 eo facto 34, 17 44, 16
 eripere aliquem ex acie 24, 20
 eruptio 49, 5
 escensionem facere 23, 17
 excedere de finibus 3, 26 de
 patria 51, 17
 excursionem facere in terram
 24, 9
 excusatum habere aliquem 38, 3
 excutere, *equo* 39, 17
 exercere vitam 8, 22 exercitum
 32, 19
 exigere signum 48, 7
 eximeresagittam, *extrahere* 43, 1
 exinde 41, 13
 exire de navi in terram 3, 20
 ad Troiam 23, 15 foras 44,
 18 indutiae exeunt 31, 16
 42, 14
 expectare, *spectare* 25, 21
 expoliare fanum 12, 27
 extremum exitium 10, 17
 exurgit Aeneas 45, 18
 Facere iniurias 2, 6 4, 3 6, 19
 7, 18 *etc.* praedam 5, 21
 21, 1 voluntatem suam, *sibi*
obtemperare 8, 12 seditionem
 25, 12 portas Ilio 6, 13
 multitudinem ibi esse 6, 9
 pericula fieri 36, 9 fortiter
 faciens 41, 16 eo facto 34,
 17 44, 16
 facies pura 14, 14
 facultas loquendi, *venia* 45, 1
 figere femur alicuius iaculo
 29, 22 latus nudum 42, 19
 figere animum 33, 3

- figuratus bene 14, 15
 firmare pacem inter se foedus-
 que 40, 19
 foedere sancire 33, 22
 funerare mortuos 27, 15 28,
 21 38, 20
 Gerere proelium 34, 16
 gratiam referre, *illicebas* 12, 20
 Hinc et inde 27, 9 28, 18
 honesto corpore 16, 20
 horrescere, *timere* 10, 11
 hospitio recipere 7, 1 21, 7
 Imperator et dux 13, 23
 inaurata pellis 2, 7 11
 increpare Andromacham 29, 6
 facta 45, 15
 inde a Troianis 13, 12
indicativus loco coniunctivi: ab
 his qui cum exercitu vene-
 rant 6, 19 quia — occidit
 26, 5 eo quod Polyxenam
 valde amabat 36, 6 sicut
 Hector fuit 36, 19 quod Ar-
 givi petunt 37, 19 quod est
 ante portam 40, 20 universa
 quae patris erant 42, 9 quam
 pater eius fuit 45, 6 ea quae
 Alexander abstulerat 45, 10
 qui pacem suaserunt 46, 14
 ita uti solet 46, 20
 indicare bellum alicui 13, 19
 22, 8
 indutias petere mensibus VI
 28, 15 triginta dierum 28,
 21 in duos menses 35, 25
 37, 14
infinitivus post complura verba:
 duces in pugnam prodire
 coegit 27, 7 militum multi-
 tudinem ibi esse fecit 6, 9
 si cui displiceret bellum geri
 10, 13 imperat dicere 36,
 14 37, 18 eum revocare man-
 dat 29, 14 placere sibi
 Alexandrum in Graeciam
 mitti 10, 7 omnibus placi-
 tum est indutias dare 28, 2
 omnibus placitum est debere
 fieri 37, 18 placitum est
 signum exigi 48, 6 (placi-
 tum est ut fides servaretur
 48, 3 12) rogant eum in
 consilio esse 23, 13 rogent
 eum in bellum prodire 36, 3
 Hector bellum geri suadebat
 9, 20 Palamedes suadet et
 rationem reddit luce in
 Troiam escensionem fieri
 oportere 23, 15 dicere sua-
 det 35, 14 bellum geri sua-
 debat 36, 23 *etc.* videri sibi
 exercitum in Graeciam mitti
 8, 12
 ingerere mala alicui 46, 1
 inpatiens 16, 21
 inponere in navem 3, 11 13, 2
 impressionem facere in aliquem
 34, 12 21 37, 9 *etc.*
 imprudentes, *securi* 5, 12
 inrisui habere 8, 14
 inruptionem facere 45, 16
 insinuare, *indicare* 22, 14
 instaurare murum 32, 20
 instructio exercitus 25, 17
 insultare alicui 39, 4
 insurgit proelium 34, 13
 intellegere voluntates, *cogno-
 scere sententias* 5, 1
 intelligentia sua aliquem iuvare
 20, 6
 sine intermissione 27, 12 39, 4
 interventus alicuius 39, 19
 intrare in portum 3, 21
 invadere fanum 12, 23
 iracunde saevire 39, 3 iracun-
 dum proelium 24, 18
 iubatus 16, 10
 iubere alicui 45, 2 praedam re-
 ponendam 50, 6 (classem con-
 parandam decreverunt 13, 23)
 Lamentari aliquem 30, 16 35, 6
 in latinitatem transvertere 1, 8

- ad latitudinem 24, 7
 legere milites 9, 25
 ludi funebres 31, 2
 Magnifice sepelire 21, 15 magnifico funere efferre 25, 9 40, 9 41, 20
 magnus 4, 18 animo magno 15, 3
 male vulneratus 31, 21 male accipere 36, 7
 malis verbis aliquem adoriri 45, 14
 mandare memoriae 1, 3 litteris 52, 3
 mandata ad Hecubam ferenda dat 33, 7
 mane facto 26, 6
 media statura 16, 18
 mediocris statura 15, 17 16, 8 17, 5
 minus pugnare, non 36, 6
 monstrare, *exponere* 10, 2
 mora non est quo minus 10, 24
 muliebria verba 29, 2
 munitio castrorum 25, 15
 myrteus capillus 16, 12
 Nati 45, 3
 navem conscendere 6, 22 7, 14 24 14, 2 ascendere 7, 6
 nec non 48, 16 nec non et ipsum 37, 9
 negotium, *mandatum* 42, 10
 nisi: nec destitit nisi eum occideret 30, 10
 nota inter duo supercilia 14, 17
 nudus, *inermis* 42, 16 nudum latus 42, 19
 Ob hoc 7, 13 10, 3 21, 10 ob id 8, 23 10, 3 36, 5 ob quod 9, 21 ob causam recuperationis 13, 11
 obaudire dicto 3, 26 dicto obaudiens 24, 6
 obsidere circa murum 43, 6
 obunco naso 16, 22
 occurrere ex insidiis 41, 10
 oculi caesii 16, 13 clari 15, 15 hilares et nigri 15, 12 micantes 15, 18 pulcherrimi 15, 9 rotundi 17, 1 venusti 16, 2 17, 9
 odiosa in amore vita 33, 4
 omni homini, *omnibus hominibus* 2, 5 omnis aetas hominum, *homines omnium aetatum* 52, 12
 operam suam polliceri alicui 4, 26
 optimus facie 9, 11 optima crura 14, 16 optimi pedes 16, 3
 ordinare regem 21, 14
 ordo rei gestae 13, 9
 ornatus paratusque 13, 25 31, 17
 os hilare 16, 18 pusillum 14, 17 rotundum 15, 17 venustum 16, 9
 ostendere studia sua 25, 14 ingenium 31, 12
 Pacifice discedere 22, 4
 pacta confirmare 48, 19 49, 6 quo pacto, *quare* 25, 4
 paratus ad proeliandum 4, 5 omnibus 4, 19 cum armatis 46, 18
 parere praeceptis 10, 25 mandatis 20, 26 paruerunt, *vennerunt* 23, 6
 patiens Machaon 17, 5
 pectorosus Achilles 16, 9
 per ignorantiam opprimi 6, 9 per se moram non esse 10, 24
 pergere ad oraculum 19, 19
 periclitatur libertas 36, 9
 pernicious membris 15, 2
 persequi bello 8, 2 iniurias 13, 22
 perseverare classem mittere 11, 4
 plagis occidere 40, 2 confodere 41, 14

- planctus femineus 29, 10
 plangere 25, 8
 plebs, *militēs gregarii* 28, 12
 46, 15
 ad pollicitum reverti 2, 17
 postulare Graios 7, 3 ab his
 7, 16
 praeficere imperatorem 31, 6
 praescius futurorum 15, 18
 praesentari 51, 12
 praesidia habere 49, 3 fugae
 49, 14
 princeps rei 8, 15 9, 2 prin-
 cipes defensores 45, 3
 principatum habere super 42, 7
 priores Graeci laesi fuissent 7,
 22
 pro aetate valens 15, 7
 proferre arma 29, 7 lumen
 49, 5
 progenitus a 21, 6
 prohibere a terra 4, 14
 proicere feris et volucris 41,
 17 proiecto ad genua Astya-
 nacte 29, 13
 prolixi digiti 16, 3
pronomēn possessivum pro re-
flexivo 4, 2 6, 21
 propter *postpositum* 48, 7
 prosequi desiderium 30, 22
 aliquem ululatu 43, 8
 prosilire in pugnam 29, 20
 protegere clipeo 21, 4 26, 14
 pretendens filium ante pedes
 Hectoris 29, 9
 provocare ad proelium 43, 14
 44, 1
 pugnando occiditur 32, 2
 pusillum os 14, 17
 Quadratus homo 15, 11 16,
 14 19
 quia *loco accusativi cum in-*
finitivo: audivit quia hostes
 parati sunt 19, 16
 quid venerit, *cur* 4, 24 7, 2
 12, 6
quod loco accusativi cum in-
finitivo: suspectum videtur
 quod tam longum tempus
 postulassent 27, 25 quod
 cum 12, 25 21, 11 quod ubi
 5, 8 13 12, 13
 Recedere a terra 4, 6
 in recenti 14, 1
 recipere secum aliquem 20, 12
 recta crura 16, 3
 recuperatio Helenae 13, 11
 redigere exercitum in urbem
 24, 14
 referre visum 29, 2
 reformare 1, 6
 rem divinam facere 12, 12 19,
 21 46, 20
 remanserunt tempestates 51, 4
 renovare moenia 28, 3
 repetere proelium 25, 23
 reportari domum, *redire* 51, 20
 reserare portam 49, 4 13
 revocare, *retinere* 29, 10 14
 pugnam 26, 23
 ruere, *mori* 52, 6 9
 rufus 15, 11 18 16, 8
 rumor currit per Graeciam 3, 3
 Saevitur acriter 38, 8
 sancire foedus iure 33, 22
 satis sibi esse 31, 9 satis
 Troianis facere 10, 5 11, 14
 22, 3 inferis satis factum
 non esse 51, 5
 sauciare aliquem vulnere 39, 21
 secundum Boeotiam iter fecit
 7, 7
 sepulchrum facere alicui 41, 20
 in servitute habere 7, 10
 si, *num*: rogat, si cui quid
 placeat 19, 11 mittit, si
 velit Helenam reddere 20,
 23
 signum eruptionis 49, 5
 simul, *simulac* 41, 9
 solvere classem 13, 2 20, 12
 16 navem 14, 3 24, 7

- in somnis 9, 6 in somnis vi-
 dere 28, 24 29, 12
 speciosus, *pulcher* 9, 9 10
 stabilitum Ilium 6, 15
 diu stando pugnandoque cadit
 31, 21
 stomachosus Neoptolemus 16,
 25
 strabus Hector 15, 2
 studia sua ostendere 25, 14
 suasu Heleni 50, 14
 suavi voce 15, 1
 sub regno esse 2, 3
 subpetias venire 24, 22 26, 13
 subportare commeatus 24, 3
 frumentum 32, 14
 subsistere, *in urbe manere* 43, 15
 succidere materiem 10, 27
 non sufficere mortuos sine inter-
 missione funerari 27, 12
 summissis capillis 29, 8
 supercilia iuncta 17, 8
 superciliosus 17, 1
 supervenit tempus 3, 8 11, 7
et saepissime
 surgit clamor 30, 8 surgere
 de consilio 47, 15
 Tanto tempore, *tam longo*
temporis spatio 34, 6 36, 9
 (tam longo tempore 37, 16)
 tanta pericula 36, 8
 tempus anni 3, 8 *etc.* tempus
 expectare 6, 15
 tota Graecia convenient, *per*
totam Graeciam 13, 24
 tractare contumeliose 4, 10
 6, 2 7, 24 10, 6 honorifice
 43, 9
 trahere aliquem ex proelio 39,
 18
 transferre 1, 5
 transfigere alicui collum 34, 19
 Menelai femur 26, 11
 transit maior pars diei 35, 19
 diei tempus 38, 25
 transvertere in latinitatem 1, 8
 Valentibus membris 16, 7 10
 14
 validissime amare 2, 4
 ubi 2, 9 3, 18 22 5, 2 7, 23
etc. hoc ubi 5, 24 7, 4 quod
 ubi 5, 8 13 12, 13
 ad verbum transvertere 1, 8
 Priami verbis se ad eum
 missurum 40, 19
 vereri ab aliquo ne 46, 13
 vexatus, *vulnere* 39, 9
 vice alterna 43, 6
 vigiliis agere alterna vice 43, 6
 virilis mens 15, 15
 viriosus 16, 25 17, 6
 virtutis cupidus 15, 8
 ultro citroque 32, 9
 una ire 3, 6 9 proficisci 4, 10
 sentire 46, 15 consentire 48,
 7
 unde, *quare*: unde oportere
 pacem fieri 34, 7
 vocare ad cenam 46, 21
 voluntatem suam facere 8, 11
 sua voluntate esse factum
 32, 17
 usque dum Penthesilea super-
 veniret 43, 16 u. d. Mene-
 laus veniat 44, 3 vincant
 aut occumbant 45, 17
 ut *saepissime usurpatur* 6, 7
 8, 6 13, 15 7, 20 6, 16 2, 9
 26, 12 27, 11 *etc.*
 utensilia, *res bello necessariae*
 10, 22
 in vulgus, *publice* 34, 4
 utrique occurrentes aspexerunt
 se invicem, *uterque* 11, 22
 utrique se invicem remunera-
 verunt 25, 5

INDEX NOMINUM ET RERUM.

- Acamas e Thracia Troianorum dux** 22, 19
Acamas Thesei filius 24, 4 32, 12
Achaia patria Castoris et Pol- lucis 7, 14
Achilles ex Phthia 18, 12 des- cribitur 16, 9 Delphos mittitur ad oraculum consulendum 19, 15 cum Telepho proficiscitur ad praedandam Mysiam, Teuthrantem vul- nerat 20, 27 totum exer- citum Troianorum in fugam convertit 24, 13 Patroclum necatum plangit, ludos fune- bres ei facit 25, 8 Euphe- mum Hippothoum Pylaeum Asteropaeum occidit 26, 21 item Lycaonem et Phorcyn 28, 11 ab Hectore vulnera- tur, eum interficit, a Mem- none vulneratur 30, 9 Poly- xenam adamat 33, 2 de nuptiis eius cum Priamo agit et pacem suadet 33, 14 pug- nare abnegat 36, 3 promittit se milites suos Graecis auxilio missurum 37, 24 a Troilo et Memnone vulneratus utrum- que necat 39, 17 ab Alexan- dro vulneratur, ex insidiis necatur, sepultura, ludi fune- bres 41, 14
Achivi 24, 24 26, 7
Admetus pater Pheris 32, 1
Adrastus de Zelia Troianorum dux 22, 15
Adrestia urbs 23, 4
adytum, e quo respondetur 19, 19
Aeneas princeps Troianorum 8, 4 23, 8 describitur 15, 10 Amphimachum et Nireum occidit 26, 20 ab Antenore certior factus de patria pro- denda 47, 10 urbe capta Polyxenam abscondit 49, 20 patria excedere iussus ab Antenore Troiam relinquit cum viginti duabus navibus 52, 10
Aesculapius pater Podalirii et Machaonis 18, 10
Aeson frater Peliae 2, 1
Aethiopia 23, 3
Aetolia 18, 2
Agamemnon ex Mycenis 17, 12 imperator creatur 13, 23 describitur 16, 6 Apol- linem de bello consulen- dum suadet 19, 13 Dianam Aulide placat 20, 15 Pro- tesilaum magnifico funere effert 25, 9 imperium ei derogatur 31, 4 legatus in Mysiam mittitur 32, 11 in imperium restituitur 35, 15 a Troilo vulneratur 37, 9 Troiam relinquit 51, 20

- Agapenor** ex Arcadia Graecorum dux 19, 5
Ajax Telamonius de Hesiona natus 25, 1 describitur 16, 16 e Salamina Graecorum dux 17, 17 A. et Hector invicem se remuneraverunt 25, 5 Alexandrum, a quo vulneratus est, occidit sed ipse moritur 42, 19
Ajax Oileus Graecorum dux 18, 4 describitur 16, 14 A. et Menelaus Alexandram persequuntur 26, 11
Alexander Priami filius 6, 3 hortatur ut classis in Graeciam mittatur 9, 1 exercitui praeficitur 11, 9 Helenam rapit 12, 23 describitur 15, 8 Troianorum dux 23, 8 Menelai femur sagitta transfigit 26, 10 Palamedem vulnerat 34, 19 Achillem vulnerat 41, 14 Antilochum interficit 41, 14 corpus Achillis feris et volucris proici iubet 41, 16 Aiace vulnerat, ut e vulneribus moriatur, ipse ab Aiace necatur: sepultura 42, 18
Alizonia 23, 5
Amazones 43, 16
Amphimachus ex Caria Troianorum dux 22, 16
Amphimachus Graecorum dux 18, 15 ab Aenea occiditur 26, 20
Amphimachus Priami filius ad bellum continuandum exhortatur 45, 13 Priamo promittit se Aiace et Antenorem interfectorum esse 47, 1 claves portae habet 48, 9
Amphius de Zelia Troianorum dux 22, 15
Anchises princeps Troianorum 8, 4 48, 8
Andromacha Priami filia 6, 4 describitur 15, 15 ut Hectorem a pugna retineret Astyanactem filium ante pedes eius protendit 29, 9 in templo Minervae se occultat 49, 21 libertas ei redditur 50, 20 Troia capta cum Heleno Cherronensum petit 52, 1 14
Anius iubetur exercitui comeatum subportare 24, 4
Antenor legatus in Graeciam mittitur 6, 16 principes Graecorum adit, Priamum ad bellum exhortatur 8, 2 describitur 15, 12 ut Helena Graecis reddatur suadet 45, 10 cum aliis ad patriam prodendam coniurat 47, 3 Troiae remanet 52, 4
Antenorea porta Troiae 6, 14
Antilochus filius Nestoris ab Alexandro occiditur 41, 13
Antiphus Graecorum dux ex Calydna 18, 5 ex Elide 18, 15 ab Hectore interficitur 28, 10
Antiphus e Maeonia Troianorum dux 23, 2 a Diomede occiditur 26, 22
Apollinis fanum in insula Cythera 12, 12 oraculum Delphicum 19, 13 A. Thymbraeus 40, 20
ara Iovis 49, 18
Arcadia 19, 5
Arcesilaus e Boeotia Graecorum dux 17, 14 ab Hectore interficitur 26, 1
Archelochus e Thracia Troianorum dux 23, 4
Argi 12, 1 13, 7 19, 2
Argisa 18, 16
Argivi 20, 4 52, 6

- Argo navis Argonautarum 3, 11
- Argonautae 3, 17 22, 4 Troiam profecti sunt 20, 17
- Argus aedificator navis Argonautarum 2, 13
- Ascalaphus ex Orchomeno Graecorum dux 17, 15
- Ascanius e Phrygia Troianorum dux 23, 1
- Asia semper in desidia fuit et ob id classem non habuit 8, 22
- Asius de Phrygia Troianorum dux 22, 16
- Asteropaeus ex Paeonia Troianorum dux 23, 1 ab Achille occiditur 26, 21
- Astyanax Hectoris filius 29, 9
- Athenae 17, 11 23, 11 portus 13, 26 ibi historia Daretis inventa est 1, 1 ibi Homerus pro insano habitus 1, 15
- augurium 20, 13 36, 23
- Aulis, eo Graeci revertuntur 20, 14
- Boëtes ab Hectore interfectus 25, 26
- Boeotia 7, 7 17, 14
- Briseida describitur 17, 7
- Bucolion princeps Troianorum 8, 5
- Buprasion 17, 19
- Calchas Thestoris filius vates 20, 1 Calchantis responsum 36, 23 51, 5
- Calydna 18, 5
- Caria 22, 16
- Cassandra Priami filia 6, 4 infortunium vaticinatur Troianis bellum cum Graecis gesturis 11, 2 a Priamo includitur 13, 15 describitur 15, 17 Troia capta in templo Minervae se occultat 49, 21 libertate donatur 50, 16 cum Heleno Cherronensum petit 51, 21
- Castor cum Hercule Troiam expugnat 4, 15 rex Aethiopiae 7, 15 C. et Pollux evanuerunt 14, 4 describitur 14, 13
- Cherronensus 52, 1
- Ciconia 22, 18
- Clytemestra 11, 24
- Colchi, eo accedit Iason cum sociis 2, 7
- Colophoniam 22, 15
- Cormum 23, 9
- Creta 18, 6
- Cupesius de Larisa Troianorum dux 22, 18
- Cyphus 19, 3
- Cytherea insula 11, 19 12, 10
- Dardani 14, 12 Dardania porta Troiae 6, 14
- Dares Phrygius scripsit de bello inter Graecos et Troianos gesto, fide dignissimus 1, 11 militavit usque ad Troiam captam 14, 9 urbe capta Troiae remansit 52, 4
- Deiphobus Priami filius 6, 3 Alexandri consilium probat 9, 13 describitur 15, 4 exercitui praeficitur 23, 7 a Palamede obtruncatur 34, 12
- Delphis oraculum erat Apollinis 19, 13
- Demophoon Thesei filius 24, 4 32, 12
- Dianae fanum 12, 3 12 20, 7
- Diomedes ex Argis Graecorum dux 13, 21 19, 1 describitur 16, 19 Antiphum et Mesthem occidit 26, 22 legatus cum Ulixe ad Priamum mittitur 20, 25 27, 13 cum Ulixe et Nestore ad Achillem 36, 2 a Troilo vulneratur 37, 8

- Diomedes** rex Mysiae Teuthranti regnum tradit, ab Hercule interficitur 21, 8
Diores 17, 19 ab Hectore interfectus 26, 19
Dolon noctu legatis Ulixi et Diomedi occurrit 27, 18 coniurat ad patriam prodendam 47, 4
Elephenor ab Hectore interfectus 26, 19
Elis 18, 15
Epistrophus ex Alizonia Troianorum dux 23, 5
Epistrophus ex Phocide 17, 16 ab Hectore interfectus 26, 18 equi caput sculptum in porta Scaea 49, 2
Eumelus ex Pheris 18, 8
Euphemus e Ciconia Troianorum dux 22, 18 ab Achille occiditur 26, 21
Euphorbus pater Panthi vates Troianorum 10, 16
Europa bellicosos homines habet 8, 21
Euryalus 13, 20 ex Argis Graecorum dux 19, 1
Eurypylus ex Ormenio Graecorum dux 18, 14
Glaucus e Lycia Troianorum dux 22, 17
Graeci bellum contra Troianos decernunt 13, 19 Athenas conveniunt 17, 11 Aulide solvunt, Tenedon veniunt 20, 14 Troiam appelluntur 24, 8 castra muniunt 32, 17 Troia capta tempestatibus retinentur 51, 3 numerus occisorum 52, 8
Guneus ex Cypho Graecorum dux 19, 3
Hector filius Priami 6, 3 8, 15 describitur 15, 1 imperator exercitus Troianorum 23, 7
Protesilaum interficit 24, 10
Patroclum Merionem interficit, a Menestheo vulneratur 24, 23 Boetem Arcesilaum Prothoenorem occidit 25, 26 item [Orcomeneum] Ialmenum Epistrophum Schedium Elephenorem Diorem Polyxenum 26, 18 Phidippum et Antiphum 28, 10 Polypoetem 30, 5 Idomeneum Leonteum Sthenelum Iphinoum vulnerat 29, 21 ab Achille interficitur 30, 10 solemniter sepelitur 31, 1 ad eius sepulchrum Troianicum anni dies esset profisciscuntur 32, 22
Hecuba uxor Priami 6, 3 describitur 15, 14 Achilli insidias parat 40, 13 cum Polyxena fugit 49, 19 rogatu Heleni libertatem accipit 50, 20 Troia capta cum Heleno Cherronensum petit 52, 1
Helaea oppidum in insula Cytherea 12, 11
Helena ab Alexandro non invita rapitur 12, 23 describitur 14, 15 honorifice tractatur non solum ab Alexandro sed etiam a Priamo et Hecuba 43, 10 cum suo Menelao domum reportatur 51, 20
Helenus Priami filius 6, 4 Troiae interitum vaticinatur 9, 16 describitur 15, 4 libertate donatur, pro Hecuba et Andromacha deprecatur 50, 17 Troia capta Cherronensum petit 51, 21 multi eum sequuntur 52, 14
Hercules pater Telephi 21, 6 Laomedontem et eius filios interficit 5, 15

- Hermiona Helenae filia 11, 24
 Hesiona Laomedontis regis
 filia ab Hercule Telamoni
 dono datur 5, 16 servitium
 22, 6
 Hypothous ex Larisa Troia-
 norum dux 22, 18 ab Achille
 occiditur 26, 21
 Homerus fide minus dignus 1, 13
 hospitium inter Telephum et
 Teuthrantem 21, 5
 hostiae 51, 1
 Ialmenus ex Orchomeno Grae-
 corum dux 17, 15 ab Hectore
 interfectus 26, 18
 Iason filius Aesonis a Pelia
 avunculo Colchos mittitur
 2, 2 3, 18
 Ida silva, ibi Mercurius Alexand-
 ro apparet 9, 5 materiam
 praebet ad naves aedifican-
 das 10, 26
 Idomeneus Cretensis Graeco-
 rum dux 18, 6 ab Hectore
 interfectus 29, 21
 Ilium expugnatur ab Hercule
 5, 11 Ilii porta Troiae 6, 14
 inferis sacrificatur 51, 5
 Iphinous ab Hectore vulnera-
 tur 29, 21
 Ithaca 18, 7
 Iunonis dies festus 12, 1
 Iupiter aram et statuam Troiae
 habebat 6, 12 ara Iovis 49,
 18
 Lampon princeps Troianorum
 8, 5
 Laomedon rex Troiae iubet
 Graecos finibus suis excedere
 3, 20 ab Hercule interficitur
 5, 15
 Larisa 22, 18
 Leonteus ex Argisa Graecorum
 dux 18, 16 ab Hectore occi-
 ditur 29, 22
 Lesbii quaesierunt Castorem
 et Pollucem 14, 6 Lesbium
 litus 14, 3
 Locri 18, 4
 ludi funebres 25, 10 31, 2 42, 2
 Lycaon ab Achille interficitur
 28, 11
 Lycia 22, 17
 Lycomedes avus Neoptolemi
 42, 11
 Machaon Aesculapii filius ex
 Tricca Graecorum dux 18,
 10 describitur 17, 4
 Maeonia 23, 2
 Magnesia 6, 23 19, 4
 Melibea 19, 3
 Memnon ex Aethiopia Troia-
 norum dux 23, 3 Achillem
 vulnerat et ab eo occiditur
 40, 1
 Menelaus ex Sparta 17, 13 de-
 scribitur 16, 8 M. et Ajax
 Alexandrum persequuntur 26,
 9 ad Lycomedem Scyrum
 mittitur 42, 11
 Menestheus ex Athenis Grae-
 corum dux 19, 6 Hectorem
 vulnerat 24, 22
 Mercurius Iunonem Venerem
 Minervam adducit ad Alexan-
 drum, ut de specie iudicet
 9, 6
 Meriones Cretensis Graecorum
 dux 18, 6 describitur 17, 5
 Patrocli corpus tuetur 24,
 20 ab Hectore occiditur 24,
 21
 Mesthles e Maeonia Troiano-
 rum dux 23, 2 a Diomede
 occiditur 26, 22
 Minerva 9, 7 aedes Minervae
 50, 1
 Mopsus e Colophonia Troia-
 norum dux 22, 16
 Mycenae regnum Agamemno-
 nis 17, 12 31, 11
 Myrmidones 18, 12 33, 9

- Mysia 21, 1 27, 5
 Nastes e Caria Troianorum dux 22, 17
 Nauplius pater Palamedis 23, 10
 Neoptolemus describitur 16, 24 a Penthesilea vulneratur eamque obtruncat 44, 13 Priamum interficit 49, 16 Polyxenam ad tumulum patris iugulat 51, 14
 Nestor cum Hercule Troiam expugnat 4, 26 rex Pyli 7, 19 describitur 16, 21 pater Antilochi 41, 8 cum Ulixē et Diomedē mittitur ad Achillem ut eum placent 36, 2
 Nireus ex Syme dux Graecorum 18, 3 ab Aenea occiditur 26, 20
 Odus ex Alizonia Troianorum dux 23, 5
 oraculum Apollinis 19, 13
 Orchomenus 17, 15
 Ormenium 18, 14
 Paeonia 6, 12 9, 25 11, 8 22, 19
 Palamedes describitur 17, 1 Naupli filius 23, 10 seditiones movet, imperium Graecorum accipit 31, 13 ab Alexandro vulneratur, Deiphobum et Sarpedonem necat 34, 11 occiditur 34, 20 magnifice sepelitur 35, 5
 Pandarus e Zelia dux Troianorum 22, 15
 Panthus filius Euphorbi princeps Troianorum 8, 5 dissuadet bellum cum Graecis 10, 14
 Paphlagonia 23, 2
 Patroclus 13, 20 describitur 16, 12 ex Phthia 18, 12 Achillem Delphos comitatur 19, 15 ab Hectore interfectus 24, 19 ab Achille plangitur 25, 8
 Peleus cum Hercule Troiam expugnat 5, 11 rex Magnesia 7, 1
 Pelias frater Aesonis 2, 1
 Peloponensus 2, 1
 Penthesilea regina Amazonum 43, 16^{*} Neoptolemum vulnerat et ab eo obtruncatur 44, 15
 Perseus ex Aethiopia Troianorum dux 23, 3
 Pheres Admeti filius a Sarpedone occiditur 32, 1
 Pherae 18, 8
 Phidippus e Calydna Graecorum dux 18, 5 ab Hectore interficitur 28, 10
 Philoctetes ex Melibea 19, 2 cum Argonautis ad Troiam fuerat 20, 17
 Phocis 17, 17
 Phorcys e Phrygia Troianorum dux 23, 1 ab Achille occiditur 28, 11
 Phryges 7, 22 20, 2 Phrygia 3, 18 19, 17 22, 16 23, 1 superior 11, 1
 Phthia 4, 20 18, 12
 Phylaca 18, 9
 Pirus e Thracia Troianorum dux 22, 19
 Podalirius Aesculapi filius ex Tricca 18, 10 describitur 17, 3
 Podarces ex Phylaca 18, 9
 Pollux rex Aethiopiae 7, 15 cum Hercule Troiam expugnat 5, 11 evanuit 14, 4 describitur 14, 13
 Polydamas 11, 11 cum Antenore pacem suadet 45, 20 coniurat cum aliis ad patriam prodendam 47, 4 de hac ipsa re ad Agamemnonem mittitur 47, 17

- Polypoetes ex Argisa Graecorum dux 18, 16 ab Hectore occiditur 30, 5
 Polyxena Priami filia 6, 4 describitur 16, 1 ab Achille amatur 33, 3 fugiens Aeneae se tradit, qui eam ad Anchisem patrem abscondit 49, 20 ad Agamemnonem ducitur 51, 13 a Neoptolemo ad tumulum patris iugulatur 51, 15
 Polyxenus Graecorum dux 17, 19 ab Hectore interfectus 26, 19
 Priamus Laomedontis filius 5, 19 multos filios legitimos et e concubinis natos habet 6, 5 urbem Troiam deletam restituit 6, 7 regiam aedificat, Iovi aram et statuum consecrat 6, 11 in concione populo nuntiat, quid sibi obtigerit 10, 2 Helenam raptam consolatur, Alexandro coniugem dat 13, 12 describitur 14, 15 a Neoptolemo necatur 49, 18
 Protesilaus ex Phylaca 18, 9 describitur 16, 23 primus litus occupat, ab Hectore occiditur 24, 9 sepelitur 25, 9
 Prothoenor ex Boeotia Graecorum dux 17, 14 ab Hectore interfectus 26, 1
 Prothous ex Magnesia 19, 4
 Pylaemenes e Paphlagonia Troianorum dux 23, 2
 Pylaeus ab Achille occiditur 26, 21
 Pylus patria Nestoris 3, 5 4, 23 7, 19 18, 1
 Pyraechmes e Paeonia Troianorum dux 22, 19
 Rhesus e Thracia Troianorum dux 23, 4
 Rhodus 18, 13
 Salamina 4, 17 17, 18
 Sarpedon e Lycia Troianorum dux 22, 17 vulneratur 32, 3 Pherem necat 32, 1 a Palamede interficitur 34, 17
 Scaea porta Troiae 6, 14 49, 1 10
 Schedius ex Phocide Graecorum dux 17, 17 ab Hectore interficitur 26, 19
 Scyrum 42, 11
 Sigeum promontorium, quo convenerunt Hercules et reliqui 5, 10
 Simois portus Phrygiae 3, 19 ibi appellitur Argo 3, 21
 Sinon 48, 7
 Sparta 4, 11 11, 12 13, 17
 Sthenelus ex Argis Graecorum dux 19, 1 ab Hectore vulneratur 29, 22
 Telamon cum Hercule Troiam expugnat 5, 6 primus Ilium intrat 5, 15 Hesionam dono accipit 5, 16 rex Salaminae 7, 7
 Telephus filius Herculis 21, 6 cum Achille mittitur ad praedandam Mysiam 20, 27 Teuthrantem clipeo protexit 21, 4
 Tenedus portus 13, 3 21, 20 incolae a Graecis occiduntur 20, 21
 Teucer frater Aiacis Telamonii 17, 18
 Teuthras rex Mysiae 21, 1 ab Achille vulneratus Telepho regnum tradit 21, 10
 Thalpius Graecorum dux 17, 19
 Thesidae 24, 4 32, 11
 Thestor pater Calchantis 20, 1
 Thoas ex Aetolia Graecorum dux 18, 2

- Thracia** 22, 19 23, 3
Thymbraea porta Troiae 6, 14
Tlepolemus ex Rhodo Graecorum dux 13, 21 18, 13
Tricca 18, 11
Troia ab Hercule capitur 5, 11 a Priamo restituitur, portae 6, 11 proditio 44, 19
Trojiana porta Troiae 6, 14
Troilus Priami filius 6, 4 describitur 15, 7 dux Troianorum 23, 8 multos duces Graecorum occidit 35, 19 Diomedem et Agamemnonem sauciat 37, 8 Myrmidones persequitur 39, 4 Achillem vulnerat 39, 5 ab eo occiditur 39, 17
Ucalegon princeps Troianorum 8, 5 coniurat cum aliis ad patriam prodendam 47, 4
Ulixes ex Ithaca 18, 7 describitur 16, 18 U. et Diomedes legati ad Priamum mittuntur 20, 25 27, 13 U. Nestor Diomedes ad Achillem mittuntur ad eum placandum 36, 2
Venus promittit Alexandro feminam pulcherrimam 9, 8 eius fanum in insula Cytherea 12, 3
Zelia 22, 15
-

